

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

KOMENTÁR

PROBLÉMY Z PRAXE

ROZHODNUTIA SÚDOV

PETER WILFLING

PETER WILFLING

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám

KOMENTÁR

PROBLÉMY Z PRAXE

ROZHODNUTIA SÚDOV

Vydalo:

VIA IURIS – Centrum pre práva občana

Radničné námestie č. 9, 902 01 Pezinok

Rok vydania: 2012

Náklad: 700 ks

Autor: Peter Wilfling

Recenzentka: Kristína Babiaková

Grafická úprava: Andrej Gašpar

ISBN 978-80-970686-4-6

Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedné VIA IURIS – Centrum pre práva občana.

Obsah

Úvod.....	9
1. ČASŤ	
ZÁKLADNÉ PRINCÍPY ZÁKONA O SLOBODE INFORMÁCIÍ	11
1.1. Ústavné základy práva na informácie	11
1.2. Čo je „informácia“	17
1.2.1. Informáciou je aj dokument alebo záznam	18
1.3. Dva spôsoby sprístupňovania informácií	23
1.4. Kto je povinný sprístupňovať informácie.....	23
1.4.1. Organizačné úlohy povinných osôb.....	25
1.5. Kto má právo na prístup k informáciám.....	26
1.6. Rozsah informačnej povinnosti povinných osôb.....	27
1.6.1. Povinné osoby sprístupňujúce informácie „v rozsahu ich rozhodovacej činnosti“.....	29
1.6.2. Význam pojmu „informácia o hospodárení s verejnými prostriedkami“	30
1.6.3. Význam pojmu „informácia o životnom prostredí“ a „informácia o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia“	37
1.6.4. Povinná osoba spadajúca pod ustanovenia o plnej aj obmedzenej informačnej povinnosti	38
1.7. Aké informácie má povinná osoba „k dispozícii“	39
1.7.1. Vytvorenie „novej“ informácie, ktorá nie je k dispozícii	41
1.7.2. Určenie špecifikácie na vyhľadanie informácie.....	45
1.8. Princíp „čo nie je tajné, je verejné“	48
1.9. Princíp prevažujúceho verejného záujmu	50
1.10. Spôsob obmedzovania práva na informácie (§ 12).....	51
1.11. Zákon o slobode informácií a mlčanlivosť (§ 13).....	54
1.12. Vzťah k iným predpisom o sprístupňovaní informácií.....	55
1.12.1. Vylúčenie sprístupňovania informácií osobitným zákonom	55
1.12.2. Ustanovenia o nazeraní do spisu a zákon o slobode informácií	56
1.12.3. Neverejnnosť konania alebo rokovania povinných osôb a zákon o slobode informácií	60
1.12.4. Informácie poskytované za poplatok a zákon o slobode informácií.....	63

2. ČASŤ

KATEGÓRIE INFORMÁCIÍ, KTORÉ SA NESPRÍSTUPŇUJÚ (§ 8 – § 11)	65
2.1. Utajované skutočnosti (§ 8)	65
2.1.1. Čo je utajovaná skutočnosť.....	65
2.1.1.1. Materiálna podmienka	66
2.1.1.2. Formálna podmienka.....	67
2.1.2. Označenie informácie za utajovanú skutočnosť	69
2.1.3. Zoznam utajovaných skutočností.....	69
2.1.4. Povinnosť ústavne súladného výkladu zákona o ochrane utajovaných skutočností....	70
2.1.5. Čiastočné obmedzenie prístupu k dokumentom	73
2.1.6. Odôvodnenie rozhodnutia o nesprístupnení informácie v prípade utajovaných skutočností	74
2.2. Daňové a bankové tajomstvo (§ 8).....	77
2.3. Osobné údaje a informácie o súkromí (§ 9)	79
2.3.1. Informácie dotýkajúce sa osobnosti a súkromia.....	80
2.3.2. Osobné údaje.....	84
2.3.2.1. Vymedzenie pojmu „osobný údaj“	84
2.3.2.2. Princíp prevažujúceho verejného záujmu.....	86
2.3.2.3. Rozhodnutia súdov týkajúce sa ochrany osobných údajov	89
2.3.2.4. Postup povinnej osoby a anonymizácia	97
2.4. Obchodné tajomstvo (§ 10)	99
2.4.1. Znaky obchodného tajomstva.....	100
2.4.2. Označenie za obchodné tajomstvo a odôvodnenie rozhodnutia	102
2.4.2.1. Dohoda o zachovaní mlčanlivosti	106
2.4.2.2. Tzv. dôverné informácie	107
2.4.3. Obchodné tajomstvo a prevažujúci verejný záujem	108
2.5. Informácia poskytnutá bez právnej povinnosti (§ 11 ods. 1 písm. a)	117
2.5.1. Postup povinnej osoby.....	121
2.6. Informácia zverejňovaná na základe osobitného zákona (§ 11 ods. 2 písm. b) 122	
2.6.1. Postup povinnej osoby.....	123
2.7. Informácia, ktorej sprístupnením možno porušiť ochranu duševného vlastníctva (§ 11 ods. 1 písm. c)	123
2.8. Informácia o rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní (§ 11 ods. 1 písm. d)	127
2.8.1. Informácie o rozhodovacej činnosti súdu	127
2.8.1.1. Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí.....	129
2.8.2. Informácie o rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní.....	131
2.8.2.1. Sprístupňovanie rozhodnutí prokurátora a policajta.....	132
2.8.2.2. Informácie o činnosti mimo trestného konania	135

2.8.2.3.	Trestný poriadok neobsahuje zákaz sprístupniť rozhodnutie.....	135
2.9.	Informácia týkajúca sa zmierovacieho, arbitrážneho alebo rozhodcovského konania (§ 11 ods. 1 písm. e)	138
2.10.	Informácia týkajúca sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín (§ 11 ods. 1 písm. f)	139
2.11.	Informácia nesprístupnená na základe právne záväzných aktov Európskej únie alebo medzinárodnej zmluvy (§ 11 ods. 1 písm. g)	139
2.12.	Informácia týkajúca sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru (§ 11 ods. 1 písm. h)	140
2.12.1.	Vymedzenie pojmu „informácia týkajúca sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru“	140
2.12.2.	Sprístupňovanie informácií, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti	141
2.12.3.	Rozhodnutia súdov týkajúce sa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. h)	143
2.13.	Informácia, ktorej zverejnenie by sa mohlo použiť na narušenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti (§ 11 ods. 1 písm. i)	145
2.14.	Informácia získaná od tretej osoby, ktorá priamo nesúvisí s úlohami povinnej osoby podľa osobitného zákona (§ 11 ods. 3).....	147
3.	ČASŤ	
	POSTUP PRI SPRÍSTUPŇOVANÍ INFORMÁCIÍ (§ 14 - § 21)	149
3.1.	Žiadosť o informácie	149
3.1.1.	Spôsob podania žiadosti o informácie.....	150
3.1.2.	Náležitosti žiadosti o informácie	150
3.1.3.	Vzor žiadosti o informácie	153
3.1.4.	Moment podania žiadosti	154
3.1.5.	Oznámenie o výške materiálnych nákladov.....	154
3.2.	Postúpenie žiadosti	155
3.3.	Odkaz na zverejnenú informáciu	156
3.4.	Spôsob sprístupnenia informácií	157
3.4.1.	Nazeranie do spisov a dokumentácie	159
3.4.2.	Spôsob sprístupnenia informácií pre osobitné skupiny osôb.....	160
3.5.	Lehoty na vybavenie žiadosti	161
3.5.1.	Predĺženie lehoty	162
3.5.2.	Počítanie lehôt.....	163
3.6.	Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia	164
3.6.1.	Rozhodnutie zápisom v spise.....	165
3.6.2.	Rozhodnutie o nesprístupnení informácie	165
3.6.3.	Aj list môže byť rozhodnutím.....	169

3.6.4.	Osobitný postup povinných osôb podľa § 2 ods. 3	170
3.6.5.	Fikcia zamietavého rozhodnutia	172
3.7.	Opravné prostriedky	176
3.7.1.	Podanie opravného prostriedku a jeho druhy	176
3.7.2.	Spôsob podania opravného prostriedku	177
3.7.3.	Náležitosti odvolania	177
3.7.4.	Vzor odvolania proti doručenému písomnému rozhodnutiu	178
3.7.5.	Vzor odvolania proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu	179
3.7.6.	Kto rozhoduje o odvolaní alebo o opravnom prostriedku	180
3.7.6.1.	Odvolací orgán pri rozhodnutiach obcí a miest	181
3.7.6.2.	Opravný prostriedok a odvolací orgán pri rozhodnutiach vyšších územných celkov	183
3.7.7.	Lehota na rozhodnutie o odvolaní	185
3.7.8.	Rozhodnutie o odvolaní	186
3.8.	Zastavenie konania – prekážka rozhodutej veci	189
3.9.	Preskúmanie rozhodnutia o nesprístupnení informácie súdom	190
3.9.1.	Možnosť súdu nariadiť sprístupnenie informácie	192
3.9.2.	Ústavná sťažnosť pre porušenie ústavných práv rozhodnutím súdu	194
3.10.	Iné spôsoby nápravy nezákonného rozhodnutia alebo nezákonného postupu ...	198
3.11.	Úhrada nákladov za sprístupnenie informácií	199
4. ČASŤ		
	POVINNÉ ZVEREJŇOVANIE INFORMÁCIÍ	201
4.1.	Povinné zverejňovanie informácií podľa § 5 a § 6	201
4.2.	Povinné zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr podľa § 5a a § 5b	207
4.2.1.	Povinné zverejňovanie zmlúv	208
4.2.1.1.	Úprava týkajúca sa povinne zverejňovaných zmlúv v Občianskom zákonníku	225
4.2.1.2.	Úprava týkajúca sa povinne zverejňovaných zmlúv v Obchodnom zákonníku	229
4.2.2.	Povinné zverejňovanie objednávok a faktúr	231
5. ČASŤ		
	ZODPOVEDNOSŤ ZA PORUŠENIE ZÁKONA	233
5.1.	Priestupky (§ 21a)	233
5.1.1.	Čo je priestupkom	233
5.1.2.	Konanie o priestupku	235
5.1.3.	Vzor návrhu na prejednanie priestupku	237

5.1.4.	Kto je zodpovedný za spáchanie priestupku	238
5.1.4.1.	Zavinenie	238
5.1.5.	Výška pokuty	238
5.2.	Trestná zodpovednosť	239
6.	ČASŤ	
	PRÁVO NA PRIJÍMANIE INFORMÁCIÍ Z PREBIEHAJÚCICH UDALOSTÍ	241
7.	ČASŤ	
	POVINNOSŤ ÚSTAVNE SÚLADNÉHO	
	VÝKLADU ZÁKONA O SLOBODE INFORMÁCIÍ	249
7.1.	Povinnosť ústavne súladného výkladu právnych predpisov	250
7.2.	Skúmanie ústavnosti zásahu do základného práva do informácie	253
7.2.1.	Výklad práva v zložitých prípadoch.....	255
7.2.2.	Ústavne súladný výklad neurčitých právnych pojmov pri aplikácii	
	zákona o slobode informácií	260
7.2.3.	Aplikácia testu proporcionality	263
	Použitá literatúra	273
	Úplné znenie zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám	277

ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM

Úvod

Dňa 1. januára 2012 uplynulo 11 rokov od účinnosti zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „zákon o slobode informácií“).

Prijatím zákona o slobode informácií, ktorý do zákonnej úpravy premietol princíp „čo nie je tajné, je verejné“, sa v Slovenskej republike presadil princíp publicity (otvorenosti) verejnej správy. Tento princíp znamená, že orgány verejnej moci musia verejnosti sprístupniť všetky informácie, ktoré majú k dispozícii, okrem tých, ktoré je potrebné chrániť vo verejnom záujme, a ktoré zákon zo sprístupnenia výslovne vylučuje. Uplatňovanie tohto princípu je typické pre demokratické štáty. Do prijatia zákona o slobode informácií pretrvával v praxi orgánov verejnej moci princíp diskretnosti, resp. utajenosti verejnej správy, ktorý je typický pre autoritatívne a nedemokratické režimy. Princíp diskretnosti znamená, že verejnosti sú prístupné iba tie informácie, ktoré zákon výslovne označí za „verejné“, a ktorých sprístupnenie výslovne dovoľuje, pričom všetky ostatné informácie o činnosti orgánov verejnej moci sú utajené.

Do prijatia zákona o slobode informácií neexistovala zákonná úprava prístupu širokej verejnosti k informáciám. Nebol vymedzený okruh informácií, na ktorých sprístupnenie má každý právo, resp. nebolo všeobecne vymedzené, ktoré kategórie informácií nemusia byť verejnosti sprístupnené. Takisto nebol stanovený žiadny procesný postup sprístupňovania informácií.¹ Presný procesný postup a podmienky sprístupňovania všetkých informácií všetkým členom verejnosti (všetkým osobám), stanovil až zákon o slobode informácií.

Prístup k informáciám je pre demokratickú spoločnosť životne dôležitý. Bez prístupu občanov k informáciám nie je existencia skutočnej demokracie možná. Ako povedal už v 18. storočí James Madison „*Vláda ľudu bez informovanosti ľudu alebo bez možnosti získať informácie je iba prológom frašky alebo tragédie, alebo možno oboje.*“. Informácie sú nazývané aj „kyslíkom demokracie“. Možno konštatovať, že občania sú pravým vlastníkom informácií, ktoré majú k dispozícii štát a orgány verejnej moci.² Informácie umožňujú občanom vytvoriť si názor o konaní

1 Sprístupňovaním informácií síce upravovalo viacero osobitných zákonov, avšak upravovali sprístupňovanie informácií iba určitým osobám v špecifických situáciách (napríklad poskytovanie informácií účastníkom správneho konania a iným vymedzeným osobám podľa zákona o správnom konaní) alebo sprístupnenie informácie záviselo od príliš subjektívneho posúdenia orgánu verejnej moci (napríklad ak žiadatelia o informácie preukázali „odôvodnenosť svojej požiadavky“).

2 Oldřich Kužilek a Michael Žantovský uvádzajú: „*Prostřednictvím voleb do zastupitelských orgánů občan propůjčuje moc zvoleným představitelům. Ti jsou mu nadále zodpovědní a povinni skládat účty. Propůjčené jsou i nástroje moci, včetně informací, které stát z vůle občanů shromažďuje, kterými disponuje a které uchovává. Občan tak zůstává jejich pravým vlastníkem a může si je kdykoli vyžádat, bez ohledu na to, zda se týkají přímo jeho či nikoliv. Tento princip lze omezit pouze tehdy, pokud se takový požadavek dotýká důležitých zájmů celé společnosti (ochrana utajovaných skutečností) nebo pokud*

politikov a verejných činiteľov, o činnosti orgánov verejnej moci a o stave spoločnosti, štátu či obce. Rýchly prístup k pravdivým a úplným informáciám je nevyhnutnou podmienkou toho, aby rozhodovanie občanov vo voľbách malo zmysel. Len informovaní občania môžu skutočne rozhodovať o ďalšom smerovaní krajiny alebo kontrolovať orgány verejnej moci či používanie verejných prostriedkov. Prístup k informáciám zároveň prispieva aj k dobrému a zodpovednému fungovaniu verejnej správy, znižuje riziko korupcie a zároveň posilňuje dôveru občanov v štát a jeho orgány.

Táto publikácia obsahuje najmä výklad zákona o slobode informácií. Pozornosť zameriava hlavne na sprístupňovanie informácií na základe žiadosti, pričom sme sa do publikácie snažili zhromaždiť doterajšie skúsenosti s procesom sprístupňovania informácií. Jednotlivé časti publikácie obsahujú výklad základných princípov zákona, výklad konkrétnych kategórií informácií, ktoré sa nesprístupňujú, postup pri sprístupňovaní informácií na žiadosť, výklad týkajúci sa informácií, ktoré musia orgány verejnej moci povinne zverejňovať a výklad o zodpovednosti za porušenie zákona. V publikácii je zaradená aj krátka časť venujúca sa právu na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí, ktoré nie je upravené zákonom o slobode informácií a vyplýva priamo z Ústavy SR. Posledná časť sa venuje povinnosti všetkých orgánov verejnej moci vykladať zákon o slobode informácií v súlade s ústavným právom na informácie a v prospech ľudských práv.

Publikácia obsahuje aj výňatky zo súdnych rozhodnutí, ktoré sa týkajú aplikácie zákona o slobode informácií, niekoľko praktických vzorov podaní a úplné znenie zákona o slobode informácií účinné k 1. januáru 2012.

V publikácii sú citované aj rozsudky súdov z Českej republiky týkajúce sa uplatňovania českého zákona č. 109/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám, a to z dôvodu, že český zákon je založený na podobných princípoch a bol predlohou pri tvorbe slovenského zákona. Závery a princípy vyvedené českými súdmi, uvedené v publikácii, možno v mnohých prípadoch vziať na úvah aj na výklad a uplatňovanie slovenského zákona. Publikácia nadväzuje na publikáciu „Právo na informácie“ vydanú občianskym združením Občan a demokracia v roku 2006.

Za cenné pripomienky pri tvorbe publikácie ďakujem Kristíne Babiakovej, Vladimírovi Šárnikovi a Martinovi Cíferškému.

by jeho uplatnění bylo na úkor práv jiných občanů (ochrana soukromí, obchodní tajemství).“ Pozri KUŽÍLEK, O. – ŽANTOVSKÝ, M.: Svoboda informací. Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky. Praha: Linde Praha, a.s., 2002, s. 13.

1. ČASŤ

Základné princípy zákona o slobode informácií

1.1. Ústavné základy práva na informácie

Zákon o slobode informácií podrobne upravuje právo na prístup k informáciám, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci a iné verejné inštitúcie a je vykonaním základného práva na informácie. Právo na informácie ako základné ústavné právo zakotvuje Ústava Slovenskej republiky a Listina základných práv a slobôd.³ Zákon o slobode informácií na ne odkazuje hneď v ustanovení § 1.

§ 1

Predmet úpravy

Tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám.¹⁾

¹⁾ Čl. 26, 45 a 34 Ústavy Slovenskej republiky; čl. 17, 25 a 35 Listiny základných práv a slobôd.

Podľa článku 26 ods. 1 Ústavy SR „*Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.*“ Podľa článku 26 ods. 2 prvá veta Ústavy SR „*Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.*“

Z článku 26 ods. 5 Ústavy SR okrem toho výslovne vyplýva povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti. Podľa čl. 26 ods. 5 Ústavy SR „*Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.*“

Ústava v článku 26 ods. 4 stanovuje aj dôvody pre obmedzenie práva na informácie. Ide o prípady, keď je to „*v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti*“, pričom konkrétne dôvody a spôsob odmietnutia prístupu k informáciám musia byť stanovené iba predpisom so silou zákona.

3 Ústavný zákon č. 23/1991 Zb. z 9. januára 1991, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd.

V článku 45 Ústavy SR je osobitne zakotvené právo každého na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu.

Význam zákona o slobode informácií a práva na informácie popísal Najvyšší súd SR nasledovne:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sži 1/2011 zo dňa 15. decembra 2011

„Podľa § 1 zákona o slobode informácií, tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám. V poznámke k tomuto ustanoveniu je citovaný aj čl. 26 ústavy, ktorá síce nemá normatívnu povahu, ale vyjadruje zámer zákonodarcu, čo sa týka účelu zákona o slobode informácií, t. j. úpravou v tomto zákone sa má chrániť reálne uplatnenie čl. 26 ústavy.

Niet pochýb o tom, že prihlásením sa Slovenskej republiky k princípom demokratického právneho štátu, resp. prijatím Listiny základných práv a slobôd a Ústavy Slovenskej republiky došlo aj u nás k prechodu od koncepcie diskretnosti verejnej správy (štátnej správy i samosprávy) k princípu publicity správy (t. j. jej otvorenosti a transparentnosti). Tým sa zmenilo základné právne-filozofické východisko pri riešení otázky prístupu verejnosti k informáciám o činnosti verejnej správy v tom zmysle, že teraz majú v zásade všetci právny nárok na prístup ku všetkým informáciám okrem tých, ktoré sú osobitným zákonom a taxatívne a iba z nevyhnutných dôvodov vylúčené.

Zmyslom informovanosti občanov o verejnej moci je pre túto moc samu esenciálnou spätnou väzbou, kvalitatívnym faktorom a zároveň aj poistkou proti jej zneužitiu. Ďalším nepopierateľným významom subjektívneho, a tým aj vynútiteľného práva na informácie je jeho funkcia kontrolná vo vzťahu k fungovaniu verejnej moci. Dostatočne rozsiahly, jednoduchý a rýchly prístup k informáciám má tiež priaznivý vplyv na dôveru občanov v demokratické inštitúcie a na ich ochotu podieľať sa na verejnom živote. Situácie, kedy samotné získavanie podkladových informácií robí občanom problémy, sú pre nich demotivujúce, pretože tým nadobúdajú pocit nemožnosti účinne ovplyvniť správu vecí verejných.

Právo na informácie spolu so slobodou prejavu sú ústavnými právami každého subjektu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných práv a slobôd a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť len zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Výkladovým pravidlom pri obmedzovaní základných práv a slobôd je ustanovenie čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Rozsah obmedzení základných práv a slobôd je potrebné vykladať reštriktívne.“

Ústavný súd SR vyložil obsah a rozsah ústavného práva na prístup k informáciám doteraz najpodrobnejšie v náleze sp. zn. I. ÚS 236/06. Ústavný súd SR v tomto náleze potvrdil, že z článku 26 ústavy vyplýva **povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať každému informácie o svojej činnosti**, pričom **táto povinnosť môže byť obmedzená len v prípadoch stanovených v čl. 26 ods. 4** – teda iba zákonom a ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Tento základný princíp musí byť zohľadňovaný orgánmi verejnej moci pri aplikácii zákona o slobode informácií a tiež zákonodarcom pri prijímaní zákonov a iných právnych predpisov upravujúcich prístup k informáciám.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007

„Z pohľadu ústavného súdu treba predovšetkým uviesť, že z ustanovenia čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy možno vyvodiť ústavné právo každého slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie.

Vyhľadávanie informácií je vlastne zisťovaním, či v oblasti záujmu toho, kto informácie vyhľadáva, informácie vôbec existujú, aké a kde sa nachádzajú. Nejde teda ešte o samotné informácie, ale o informáciu o informácií. Prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej dispozícinej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom. Rozširovaním informácií je akýkoľvek spôsob odovzdania prijatej informácie ďalšiemu subjektu, resp. ďalším subjektom (I. ÚS 57/00).

Ústavné právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie nie je ratione personae obmedzené, lebo patrí každému, teda akejkolvek fyzickej alebo právnickej osobe.

Z ustanovenia čl. 26 ods. 5 ústavy vyplýva ústavná povinnosť poskytovať informácie každému. Táto povinnosť je ratione personae obmedzená, lebo nezaväzuje každého, ale iba orgány verejnej moci v súvislosti s ich činnosťou. Iné subjekty (ktoré netvoría súčasť orgánov verejnej moci) ústavne zakotvenú povinnosť poskytovať informácie každému nemajú. To samozrejme neznamená, že by im, resp. niektorým z nich nemohla byť takáto povinnosť uložená napr. zákonom alebo na základe zákona (čl. 13 ods. 1 ústavy).

Za orgány verejnej moci treba považovať jednak orgány štátnej moci a jednak orgány verejnej správy.

Orgánmi štátnej moci sú Národná rada Slovenskej republiky (ako orgán zákonodarnej moci), prezident Slovenskej republiky a vláda Slovenskej republiky (ako orgány výkonnej moci), ústavný súd, všeobecné súdy a Súdna rada Slovenskej republiky (ako orgány súdnej moci).

Orgánmi verejnej správy sú jednak orgány všeobecnej a špecializovanej štátnej správy (ústredné, resp. s celoštátnou pôsobnosťou a regionálne), ďalej vyššie územné celky a obce ako orgány územnej a obecnej samosprávy a napokon aj iné subjekty, ktoré vykonávajú niektoré právomoci verejnej správy.

Tak ako ústavné právo každého vyhľadávať a šíriť informácie, aj ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať každému informácie o svojej činnosti môžu byť obmedzené len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 v spojení s čl. 13 ods. 2 ústavy). Pri takomto obmedzovaní základného práva treba prihliadať na to, aby zákonné obmedzenia základného práva platili rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Ďalej pri obmedzovaní základného práva sa má dbať na jeho podstatu a zmysel, pričom obmedzenie sa môže použiť len na ustanovený cieľ (čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy).

Z hľadiska skúmanej problematiky je pre orgány verejnej moci príznačné najmä to, že náplňou ich činnosti je realizácia práv a povinností verejnej moci. Ďalej je dôležité, že pri tejto činnosti hospodária s verejnými financiami alebo nakladajú s majetkom štátu, alebo majetkom obcí. Napokon je príznačné, že orgány verejnej moci sú spravidla kreované zákonmi, resp. na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva. Skôr len výnimočne sú tieto orgány kreované podľa súkromného práva.

V ústave vymedzená povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti je premietnutá do ustanovenia § 2 zákona o slobode informácií, keďže v tomto ustanovení sa definujú povinné osoby, teda osoby povinné sprístupňovať informácie. V § 2 ods. 1 (v znení účinnom do 1. januára 2006) uvedené štátne orgány, obce a právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, treba považovať za orgány verejnej moci. V § 2 ods. 2 (v znení účinnom do 1. januára 2006) zákona o slobode informácií uvedené právnické osoby zriadené zákonom môžu byť tiež orgánmi verejnej moci, pokiaľ majú právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. V rovnakom ustanovení uvedené právnické osoby zriadené štátnym orgánom alebo obcou podľa osobitného zákona spravidla orgánmi verejnej moci nie sú. Ide totiž o rozpočtové a príspevkové organizácie. Napokon v § 2 ods. 3 (v súčasnom znení) zákona o slobode informácií uvedené právnické osoby založené povinnými osobami podľa ods. 1 a 2 taktiež spravidla nie sú orgánmi verejnej moci.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že hoci ústavnú povinnosť poskytovať informácie o svojej činnosti majú v zmysle čl. 26 ods. 5 ústavy iba orgány verejnej moci, zákonom o slobode informácií bol okruh povinných subjektov rozšírený aj o také subjekty, ktoré za orgány verejnej moci považovať nemožno.

Ďalej treba konštatovať, že všetky povinné osoby vyplývajúce z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií majú v zásade ratione materiae plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti. Jedinou výnimkou sú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože rozsah informačnej povinnosti týchto subjektov je ratione materiae vymedzený tak, že sa týka iba ich rozhodovacej činnosti, nie teda celej činnosti.

Podstatou sporu medzi účastníkmi konania je ústavne relevantné vymedzenie, resp. definovanie právnických a fyzických osôb uvedených v § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, ktorých informačná povinnosť je obmedzená.

Podľa názoru ústavného súdu treba vychádzať predovšetkým z charakteristických znakov, ktoré sú príznačné pre orgány verejnej moci. Ako to už bolo uvedené, ide o náplň ich činnosti, hospodárenie s verejnými financiami, resp. nakladanie s majetkom štátu alebo obce a príslušnosť do oblasti verejného alebo súkromného práva.

Z uvedeného pohľadu štátne orgány, obce (§ 2 ods. 1 zákona o slobode informácií) a právnické osoby zriadené zákonom (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií) sa vyznačujú spravidla všetkými tromi už uvedenými charakteristickými znakmi. Realizujú totiž práva a povinnosti verejnej moci, hospodária s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu alebo obcí a boli kreované zákonmi, resp. na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva.

Právnické osoby zriadené štátnym orgánom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla dva charakteristické znaky, lebo hospodária s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu alebo obcí a boli kreované na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva. Tieto subjekty spravidla nerealizujú práva a povinnosti verejnej moci.

Právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými v ods. 1 a 2 (§ 2 ods. 3 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla jeden charakteristický znak. Hospodária totiž s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu a obcí, keďže sú zriadené s majetkovou účasťou povinných osôb podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií. Práva a povinnosti orgánov verejnej moci nerealizujú a spravidla sú kreované na základe zákonov patriacich do oblasti súkromného práva (napr. obchodné spoločnosti vytvorené podľa Obchodného zákonníka).

Z dosiaľ uvedenej analýzy možno dospieť k záveru, že plná informačná povinnosť voči každému je z hľadiska čl. 26 ods. 4 ústavy namieste buď vtedy, keď ide o subjekt, ktorý hospodári s verejnými financiami, resp. nakladá s majetkom štátu alebo obcí, alebo vtedy, ak ide o subjekt, ktorý bol kreovaný zákonom alebo na základe zákona, ktorý patrí do oblasti verejného práva. V týchto prípadoch je daný verejný záujem na plnej informačnej povinnosti, ktorý potláča do úzadia prípadný záujem týchto subjektov na ochrane ich práv a slobôd. Ochrana práv a slobôd subjektu, ktorý má informačnú povinnosť, by totiž inak mohla byť legitímnym dôvodom na obmedzenie práva každého na informácie podľa čl. 26 ods. 4 ústavy. Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom. Napokon je podstatné, že takýto subjekt nebol kreovaný na uplatňovanie súkromných záujmov, ale na realizáciu verejných záujmov.

V prípade takého subjektu, ktorý realizuje niektoré práva a povinnosti verejnej moci, avšak pritom nehospodári s verejnými financiami, resp. nenakladá s majetkom štátu alebo obcí a patrí do oblasti súkromného práva, je z ústavnoprávneho hľadiska potrebné prihliadnúť pri určení

rozsahu informačnej povinnosti takéhoto subjektu na ochranu jeho práv a slobôd v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy. U subjektov súkromného práva, ktoré nemajú k dispozícii verejné financie, resp. štátny, či obecný majetok, hoci realizujú časť právomocí orgánov verejnej moci, je dôvodné ich informačnú povinnosť obmedziť na rozsah ich rozhodovacej činnosti. Takéto subjekty totiž, pokiaľ nerozhodujú v oblasti verejnej správy, nemajú všeobecnú informačnú povinnosť. Práve naopak, majú právo skutočnosti týkajúce sa ich činnosti utajovať a informácie sú povinné poskytnúť iba v presne vymedzených prípadoch stanovených osobitnými zákonmi.

Uvedené obmedzenie práva na informácie zodpovedá všetkým kritériám obmedzovania základného práva vyplývajúcim z čl. 26 ods. 4 a čl. 13 ods. 2, 3 a 4 ústavy.“

Ústavný súd SR poukazuje aj na to, že právo na prístup k informáciám a povinnosť štátu poskytovať verejnosti informácie vyplýva aj z čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čo potvrdili aj rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 1/09 zo dňa 19. januára 2011

„...považuje ústavný súd za významné poukázať aj na závery ESLP. Ten vo svojej nedávnej judikatúre významným spôsobom rozšíril pojem „slobody prijímať informácie“ obsiahnutý v čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), keď výslovne uznal existenciu dohovorom zaručeného práva na informácie (right of access to information, porov. rozhodnutie z 10. júla 2006 vo veci sťažnosti č. 19101/03 – Sdružení Jihočeské Matky proti České republice, rozsudok zo 14. apríla 2009 vo veci č. 37374/05 – Társaság a Szabadságjogokért proti Magyarországnak, bod 35). V poslednom uvedenom rozhodnutí ďalej uviedol, že povinnosť štátu vo veciach slobody tlače zahŕňa elimináciu prekážok pre novinársku činnosť tam, kde vo veciach verejného záujmu existujú len z dôvodu informačného monopolu orgánov verejnej moci (rozsudok Társaság a Szabadságjogokért proti Magyarországnak, bod 36).“

Ústavnú povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať verejnosti informácie o svojej činnosti, a teda ústavné právo verejnosti na prístup k informáciám, upravuje na zákonnej úrovni vo všeobecnosti **zákon o slobode informácií**, pričom špeciálnu právnu úpravu prístupu k informáciám v niektorých špecifických situáciách obsahujú aj iné právne predpisy. Zákon o slobode informácií ale nevyčerpáva celý obsah ústavného práva na informácie. Upravuje iba právo na prístup k informáciám, ktoré sú už nejakým spôsobom uchované (napr. zaznamenané na nosiči informácií), a teda sú už k dispozícii.

Ďalším aspektom ústavného práva na informácie je **právo na prijímanie a zaznamenávanie informácií z prebiehajúcich udalostí**, pri ktorých informácie bezprostredne vznikajú a bez zaznamenania budú kvôli neopakovanosti týchto udalostí nenávratne stratené. Konkrétne ide napríklad o právo na vyhotovovanie zvukového alebo obrazového záznamu z činnosti orgánov verejnej moci.

Ústavný súd SR posudzoval prípad, kedy sudca zakázal občanovi z radov verejnosti nahrávať na diktafón čítanie rozsudku. V náleze ústavný súd potvrdil, že v tomto prípade nemohol občan použiť na získanie zvukového záznamu zákon o slobode informácií, pretože ten sa nevzťahuje na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí, ale iba na informácie, ktoré má inštitúcia už k dispozícii.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 169/03 zo dňa 19. decembra 2003

„Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) nepokrýva všetky aspekty ústavného práva na informácie v zmysle čl. 26 ods. 1 ústavy a na daný prípad je sporná jeho aplikácia (podľa § 3 ods. 1 zákon sa vzťahuje len na informácie, ktoré má inštitúcia k dispozícii, nemožno ho použiť na nahrávanie práve prebiehajúcej udalosti, inštitúcia podávajúca informácie má povinnosť vybaviť žiadosť o informácie v lehote 10 dní a navyše sa podľa § 11 ods. 1 písm. d) tento zákon nevzťahuje na informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní).“

1.2. Čo je „informácia“

Základným pojmom zákona o slobode informácií je pojem „informácia“. Zákon neobsahuje výslovnú definíciu tohto pojmu, ale význam pojmu „informácia“ jednoznačne vyplýva z kontextu ustanovení zákona a z iných právnych dokumentov.

V odbornej literatúre možno nájsť určité definície pojmu „informácia“. Podľa odbornej literatúry je informácia „každé oznámenie obohacujúce vedomie príjemcu“⁴ alebo „akýkoľvek energetický či hmotný prejav, ktorý môže mať zmysel buď pre toho, kto ho oznamuje, alebo pre toho, kto oznamované prijíma“.⁵ V praxi slovenských súdov sa často používa nasledujúca definícia pojmu „informácia“: „Informácia je správa, údaj, poučenie, ktorú fyzická osoba alebo právnická osoba odovzdáva inej fyzickej alebo právnickej osobe. Informácia je základom komunikácie. Človek ňou získava nové poznanie a komunikuje s inými ľuďmi.“⁶

Podľa právnej teórie musí jazykový výklad zákonných pojmov zohľadňovať aj situáciu, keď sa ustanovenie právneho predpisu obsahujúce zákonný pojem týka oblasti, kde sa používajú špeciálne pojmy. V takom prípade sa pojmy musia vykladať v ich špeciálnom význame a nie v ich význame pri bežnom používaní jazyka.⁷ Pri výklade a aplikácii zákona o slobode informácií niet žiadneho dôvodu význam pojmu „informácia“ redukovať iba na význam, ktorý je vymedzený

4 MADAR, Z. a kol.: Slovník českého práva. Zv. 1. Praha: Linde Praha a.s., 1995, s. 336.

5 MATES, P. – MATOUŠKOVÁ, M.: Evidence, informace, systémy – právní úprava. Praha: Codex Bohemia, 1997, s. 27.

6 Podobne podľa Krátkeho slovníka slovenského jazyka je informácia „správa, údaj, poučenie“ Pozri Krátky slovník slovenského jazyka. 2. vyd. Redigovali Ján Kačala a Mária Pisárčiková. Bratislava: Veda 1989, s. 136.

7 Pozri napr. MacCORMICK, N. – SUMMERS, R.: Interpretation and Justification, s. 512 – 513. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R (eds.): Interpreting Statutes. A Comparative Study. Aldershot: Dartmouth, 1991.

definíciami v odbornej literatúre (napr. v Krátkom slovníku slovenského jazyka) alebo chápať pojem „informácia“ iba v jeho bežnom hovorovom význame. Pojem „informácia“ používaný v zákone o slobode informácií je právnym pojmom,⁸ ktorého význam môže byť odlišný od významu používaného v bežnom hovorovom jazyku.⁹ Pri výklade pojmu nachádzajúceho sa v zákone treba vždy zohľadniť aj účel zákona, nadväznosť zákona na iné zákony, ústavné práva a hodnoty zakotvené v ústave a právne predpisy Európskej únie. Preto spoľahnutie sa výlučne na vyššie uvedené významy pojmu „informácia“ vymedzené v odbornej literatúre by bolo porušením všeobecne uznávaných zásad výkladu právnych predpisov.

Informáciami sú aj „údaje“ alebo „dáta“. Ide o synonymá pojmu „informácia“. Pojmom „údaje“ sa často označujú informácie obsiahnuté na listinách a pojmom „dáta“ sa väčšinou označujú informácie nachádzajúce sa v rôznych počítačových databázach alebo registroch. Zákon o slobode informácií teda nerobí rozdiel medzi informáciami a dátami, resp. údajmi a zaručuje prístup aj k „údajom“ a „dátam“.

1.2.1. Informáciou je aj dokument alebo záznam

V praxi niektorých orgánov verejnej moci sa vyskytli pochybnosti, či vzhľadom na definíciu informácie ako „správa, údaj, poučenie“, sú „informáciou“ podľa zákona o slobode informácií aj **celé dokumenty** (napr. rozhodnutia, zmluvy) alebo **záznamy** (napríklad zvukové alebo obrazové záznamy).

Informáciou v zmysle zákona o slobode informácií je jednoznačne aj **dokument** (napr. zápisnica, rozhodnutie, nákres, obrazový dokument a pod.) **alebo záznam**. Táto skutočnosť vyplýva priamo zo samotných ustanovení zákona o slobode informácií.¹⁰ Ustanovenie § 5 zákona o slobode informácií výslovne stanovuje, že povinne zverejňovanými „informáciami“ sú aj celé dokumenty – napríklad zápisnice zo schôdzí parlamentu, texty schválených zákonov, materiály predložené na rokovanie vlády, uznesenia vlády alebo materiály programového a koncepčného charakteru. Ustanovenie § 16 zákona o slobode informácií zasa výslovne počíta s tým, že na základe zákona je možné občanom sprístupniť informácie vo forme kópií „predlôh s požadovanými informáciami“ (§ 16 ods. 1) alebo kópií „zo spisov a z dokumentácie“ (§ 16 ods. 9) - t. j. celých dokumentov.

Rovnako zo zákona o slobode informácií vyplýva aj to, že informáciou je **obrazový alebo zvukový záznam**, a tiež aj **obrazová snímka**. Podľa § 9 ods. 1 zákona o slobode informácií „*Informá-*

8 Právnym vymedzením pojmu „informácia“, odlišným od vyššie uvedených definícií nachádzajúcich sa v odbornej literatúre, je napríklad definícia obsiahnutá v § 2 písm. b) zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností, podľa ktorej informáciou je „*obsah písomnosti, nákresu, výkresu, mapy, fotografie, grafu alebo iného záznamu, obsah ústneho vyjadrenia alebo obsah elektrického, elektromagnetického, elektronického alebo iného fyzikálneho transportného média*“.

9 Porov. KNAPP, V.: *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 122.

10 Význam pojmu „informácia“ nie je definovaný samostatnou výslovnou definíciou, ale vyplýva z viacerých ustanovení zákona, teda ide o tzv. kontextuálnu definíciu.

cie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon, alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby. “ Z ustanovenia vyplýva, že na základe žiadosti podanej podľa zákona o slobode informácií možno za určitých podmienok (so súhlasom dotknutej osoby) sprístupniť aj obrazový či zvykový záznam alebo obrazový snímku. Logicky teda ide o informáciu v zmysle zákona o slobode informácií. Ak sú informáciou obrazový či zvukový záznam alebo obrazová snímka týkajúce sa fyzickej osoby, logicky je informáciou aj každý iný obrazový či zvukový záznam alebo obrazová snímka.¹¹

Skutočnosť, že dokumenty a záznamy sú „informáciou“, vyplýva aj z právnych predpisov Európskej únie. Podľa čl. 2 ods. 1 smernice 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí „*informácie o životnom prostredí*“ sú akékoľvek informácie v písomnej, vizuálnej, zvukovej, elektronickej alebo ľubovoľnej inej forme...“. Podľa čl. 2 ods. 3 smernice 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora je dokumentom „*každý obsah bez ohľadu na nosič tohto obsahu (na papieri alebo v elektronickej forme, alebo ako zvukový, vizuálny alebo audiovizuálny záznam)*“ alebo „*akákoľvek časť takeého obsahu*“. Podľa ods. 16 preambuly smernice 2003/98/ES „*Verejně sprístupnenie všetkých všeobecne dostupných dokumentov, ktoré má v držbe verejný sektor – týkajúcich sa nielen politických postupov ale aj právnych a a správnych postupov – je základným nástrojom rozšírenia práva na vedomosti, ktoré je základným princípom demokracie.*“ Podľa prílohy k zákonu o slobode informácií je tento zákon prebratím (transpozíciou resp. vykonaním) týchto smerníc. Súdy a iné orgány verejnej moci majú preto právnu povinnosť vykladať vnútroštátne zákony v súlade so smernicami Európskej únie. Pojem „informácia“ je teda vzhľadom na účinok smerníc Európskej únie potrebné vykladať tak, že zahŕňa aj celé dokumenty či záznamy.¹²

Pri výklade pojmu „informácia“ na účely zákona o slobode informácií musia súdy a orgány verejnej moci zohľadňovať skutočnosť, že zákon o slobode informácií je vykonaním ústavného práva na prístup k informáciám a že prostredníctvom neho sa realizuje ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti. Súdy a orgány verejnej moci teda musia v zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy SR vykladať pojem „informácia“ obsiahnutý v zákone o slobode informácií tak, aby v dôsledku tohto výkladu nebolo porušené ústavné právo verejnosti na prístup k informáciám. Ak by občania nemali prístup k zmluvám, rozhodnutiam, zápisniciam alebo záznamom pochádzajúcich z činnosti orgánov verejnej moci, základné ústavné právo na prístup k informáciám by bolo úplne popreté. Ak chcú občania získať informácie o činnosti orgánov verejnej moci, musia nevyhnutne žiadať iba o sprístupnenie dokumentov, napríklad kópií listín, elektronických súborov alebo zvukových či obrazových

11 Ak by každý obrazový či zvukový záznam nebol informáciou, nemohol by informáciou byť ani obrazový alebo zvukový záznam týkajúci sa fyzickej osoby.

12 K povinnosti vykladať zákony v súlade so smernicami pozri bližšie napr. PROCHÁZKA, R. – ČORBA, J.: Právo Európskej únie. Vybrané otázky pre právnu prax. Žilina: Poradca podnikateľa, spol. s r. o., 2007, s. 90 – 94.

záznamov a obrazových snímkov (fotografií). Každá informácia je totiž zachytená na nejakom nosiči informácie – napr. listine, resp. zázname, ktoré spravidla obsahujú aj iné informácie a sú dokumentom.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 33/2009 zo dňa 30. septembra 2009

„Aj keď zákon o slobodnom prístupe k informáciám výslovnú definíciu pojmu „informácia“ neobsahuje, jeho význam vyplýva z kontextu ustanovení zákona a z iných právnych dokumentov. Podľa princípov uplatňovania práva Európskej únie je pojem informácia potrebné vykladať v súlade so smernicami tak, aby bol dosiahnutý cieľ smerníc. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám je realizáciou čl. 17 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, preto výklad pojmu informácia nesmie fakticky zužovať rozsah ústavou zaručených práv. V súlade s ústavou a komunitárnym právom je taký výklad pojmu informácia, podľa ktorého za informáciu je potrebné považovať akýkoľvek textový (prípadne grafický) obsah listín, takže vyhotovenie kópie listín je v podstate jediným racionálnym prostriedkom sprístupnenia požadovaných informácií ich žiadateľovi.“

Aj Najvyšší správny súd Českej republiky odmietol reštriktívny výklad pojmu „informácia“ a zdôraznil, že tejto pojem treba vykladať v súlade s ústavou tak, aby výklad nespôsobil protiústavné dôsledky.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 5 A 119/2001 zo dňa 10. októbra 2003

„Tím, že je zákon o svobodném přístupu k informacím realizací čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, musí totiž jeho výklad v zájmu ústavní konformity podléhat všem zásadám, kterými se řídí obecně výklad ústavně chráněných základních práv. Je proto nutno zvolit takový výklad pojmu „informace“, který ve svých důsledcích fakticky nezužuje rozsah ústavně zaručených práv, protože v opačném případě by se orgán aplikující právo dostal do rozporu jednak s obecnou zásadou výkladu ve prospěch práv a svobod a jednak do rozporu s příkazem šetření smyslu práv a nezneužívání možných omezení, který je obsažen v čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.“

Keďže účelom práva na informácie a zákona o slobode informácií je aj verejná kontrola orgánov verejnej moci zo strany verejnosti, občania musia mať prístup k informáciám o činnosti týchto orgánov. Ak chcú občania zistiť, či rozhodnutie štátneho orgánu alebo zmluva nie sú protizákonné alebo nevýhodné, musia najprv poznať ich obsah. Ak by sa prijal záver, že dokument nie je „informácia“, občania by nemali prístup k obsahu tých dokumentov, ktorých obsah im nie je vopred známy. Ak občan presne nevie, aké informácie sú obsahom určitého rozhodnutia alebo zmluvy, ale chce ich poznať, musí totiž žiadať iba celý obsah tohto rozhodnutia alebo zmluvy –

teda napr. ich fotokópiu. Ak by sme pripustili, že v zmysle zákona o slobode informácií nie je možné žiadať o sprístupnenie celého dokumentu (napr. fotokópie zmluvy alebo rozhodnutia), požadovali by sme od žiadateľa o informácie nespĺniteľnú vec – aby presne označil „konkrétnu požadovanú informáciu“, ktorú však nepozná a ktorú chce práve svojou žiadosťou o sprístupnenie dokumentu získať. Nelogickosť takéhoto prístupu výstižne komentoval aj Najvyšší správny súd Českej republiky:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 As 40/2004 zo dňa 25. augusta 2005

„Najvyšší správní soud považuje žádost o kopii zápisů ze schůze rady města, jak byla stěžovatelkou podána, za jednoznačnou žádost o informace v těchto zápisech obsaženou; ... Pokud stěžovatelka požadovala kopie zápisů jako celek, pak nevyloučila žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje.

*...rovněž pochyby žalované o tom, že žádost o kopii určité listiny vzešlé z činnosti orgánu obce není žádostí o informaci o skutečnostech v nich obsažených, nejsou důvodné. **Jak by asi měla taková žádost vypadat za situace, kdy občan obce ani neví, co bylo na programu schůze rady obce?**“*

Obdobne rozhodol Najvyšší správny súd Českej republiky aj v inom prípade:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 8 As 34/2005 zo dňa 28. marca 2006

„Najvyšší správní soud považuje žádost o kopii rozhodnutí, jak byla žalobcem podána, za jednoznačnou žádost o informace v tomto rozhodnutí obsažené; zákon o svobodném přístupu k informacím neobsahuje definici „informace“ – obecně je obsah tohoto výrazu chápán jako „zpráva, sdělení“, jako určitý projev, ve kterém se konstatují fakta. Pokud žalobce požadoval kopii rozhodnutí jako celku, pak nevyloučil žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje. ... Taková žádost ostatně odpovídá situaci, kdy žadatel nemůže znát detailně obsah požadovaného rozhodnutí.“

Skutočnosť, že aj informácie zachytené na zvukovom alebo obrazovom zázname, sú „informáciou“, jednoznačne potvrdil aj Ústavný súd SR. Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 57/00 súčasťou práva na informácie je prijímanie informácií, pričom „prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom“. Ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach rozhodol, že orgány verejnej moci (napr. polícia alebo súdy) tým, že zabránili

občianovi vyhotovovať si zvukový alebo obrazový záznam z prebiehajúcej udalosti, porušili jeho právo na prijímanie informácií (napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR II. ÚS 44/00, II. ÚS 28/96, II. ÚS 7/00, III. ÚS 169/03). Z toho jednoznačne vyplýva, že vyhotovením zvukového alebo obrazového záznamu sa „informácie“ získavajú do dispozičnej sféry osoby, a teda že obsah zvukového alebo obrazového záznamu je tiež „informácia“.

Na základe zákona o slobode informácií možno žiadať aj o **sprístupnenie kópií originálov listín**, ktorá je nielen informáciou o významovom obsahu listiny, ale aj grafickou informáciou o skutočnej podobe listiny (grafickým obsahom listiny) a ktorá obsahuje napríklad aj vlastnoručné podpisy alebo odtlačok pečiatky. Opačný výklad by bol v rozpore s ústavou i zákonom o slobode informácií.

Túto skutočnosť potvrdili aj sudy:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 33/2009 zo dňa 30. septembra 2009

„...za informáciu je potrebné považovať akýkoľvek textový (prípadne grafický) obsah listín, takže vyhotovenie kópie listín je v podstate jediným racionálnym prostriedkom sprístupnenia požadovaných informácií ich žiadateľovi.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1 As 17/2008 zo dňa 7. mája 2008

„Městský soud lpí na důsledném jazykovém výkladu tohoto ustanovení a zdůrazňuje, že nelze poskytnout listinu, nýbrž obsah. Soud však mechanicky ztotožnil pojem obsah s pojmem výtah, shrnutí, převyprávění či résumé. Jestliže se městský soud ubíral směrem rozlišování mezi formou a obsahem, pak jediný formálně správný závěr je, že forma je psaná (listina), a obsah je text v celé své celistvosti včetně eventuálních na listině zachycených grafických prvků... (...) Žádost o poskytnutí informace byla podána s cílem, aby stěžovatelka mohla provést analýzu smluv z hlediska jejich celkové „výhodnosti“ (nehledě k tomu, že žadatel o informaci není povinen uvádět důvody, pro které o poskytnutí informace žádá). Smlouvu lze interpretovat a posoudit pouze jako celek; zpřístupněním jen některých vybraných údajů o smlouvě je tento záměr zcela znemožněn. Takovéto „poskytnutí informace“ tedy pochopitelně šlo proti účelu zákona o svobodném přístupu k informacím; nelze proto vůbec hovořit o řádné aplikaci zákona, ale spíše o jeho obcházení. Právní názor městského soudu a žalovaného porušuje ústavně zaručené právo stěžovatelky na poskytnutí informací; navíc se přičí účelu tohoto práva, jakož i zákona o svobodném přístupu k informacím, kterým je umožnění laické kontroly výkonu veřejné moci a nakládání s veřejným majetkem. V daném případě je v souladu s ústavou a komunitárním právem pouze takový výklad pojmu informace, dle něhož se informací rozumí veškerý textový (příp. i grafický) obsah předmětných listin (nájemních smluv). Zhotovení kopií listin (nájemních smluv) je tak v podstatě jediným racionálním prostředkem zpřístupnění požadovaných informací jejich žadatelů.“

Rozsudok Krajského súdu v Českých Budějoviciach sp. zn. 10 Ca 232/2001 zo dňa 24. októbra 2001

„Podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, lze po právu vyžadovat kopie listin; pak nepostačuje poskytnout z písemnosti výpis. Přitom je třeba dodržovat zákonná omezení sledující ochranu dat zajišťovanou jinými právními předpisy, a chráněné údaje vyloučit.“

Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že sa v žiadnom prípade nemožno stotožniť s názormi niektorých orgánov verejnej moci, ktoré pojem „informácia“ obsiahnutý v zákone o slobode informácií vykladajú príliš reštriktívne, čo spôsobuje, že tento výklad má protiústavné dôsledky.¹³

1.3. Dva spôsoby sprístupňovania informácií

Zákon o slobode informácií pozná dva spôsoby sprístupňovania informácií. Prvým spôsobom je sprístupňovanie informácií **na základe žiadosti** žiadateľov, ktorému sa venuje 3. časť tejto publikácie. Druhým spôsobom je tzv. **povinné zverejňovanie** informácií (aktívne zverejňovanie informácií), kedy musí povinná osoba zverejniť informácie bez toho, aby ju o to niekto vopred požiadal. Tomuto spôsobu sa venuje 4. časť tejto publikácie.

1.4. Kto je povinný sprístupňovať informácie

Podľa zákona o slobode informácií majú povinnosť sprístupňovať informácie tzv. **povinné osoby**. Ide o inštitúcie, resp. organizácie, a v určitých prípadoch aj fyzické osoby, ktoré vykonávajú verejnú správu, rozhodujú o právach a povinnostiach občanov, hospodária s verejnými prostriedkami alebo vykonávajú činnosť vo verejnom záujme. Zákon o slobode informácií definuje **kategórie subjektov** povinných sprístupňovať informácie v ustanovení § 2.

§ 2

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len “povinné osoby”) sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby

¹³ Niektoré orgány verejnej moci uvádzajú, že „zo znenia zákona nemožno vyvodit, že informáciou je aj poskytovanie rôznych dokumentov a ich kópií o právnych úkonoch (kúpne či iné zmluvy), ktoré sú súhrnom množstva údajov a ujednaní rôznej povahy, poživajúcich rôznu ochranu, a to tretím osobám, ktoré nie sú subjektami právnych vzťahov založených uvedenými úkonmi (nie sú zmluvnými stranami).“

a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

Štátnymi orgánmi sú napríklad Národná rada Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Kancelárie NR SR, vláda Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Úradu vlády SR, prezident Slovenskej republiky (informácie sprístupňuje prostredníctvom Kancelárie prezidenta SR), všetky ministerstvá, iné ústredné orgány štátnej správy (napr. Protimonopolný úrad SR, Štatistický úrad SR, Úrad pre verejné obstarávanie, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Národný bezpečnostný úrad SR), krajské a obvodné úrady („všeobecné“ i špecializované, pôsobiace na jednotlivých úsekoch verejnej správy), daňové úrady, colné úrady, vojenské správy, inšpektoráty práce, súde (Ústavný súd SR, Najvyšší súd SR, okresné a krajské súde, špeciálny súd), prokuratúra (okresná, krajská, generálna), Najvyšší kontrolný úrad, Národná banka Slovenska, Telekomunikačný úrad SR atď.

Obcami sú všetky obce v Slovenskej republike (vrátane všetkých miest) a v Bratislave a Košiciach aj jednotlivé mestské časti.

Vyššími územnými celkami (resp. samosprávnymi krajmi) sú regionálne samosprávne celky podľa zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch).

Právnickými osobami a fyzickými osobami, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, sa rozumie špecifická kategória subjektov. Ide napríklad o členov vodnej stráže, lesnej stráže alebo členov stráže prírody, ktorí sú podľa zákona oprávnení ukladať pokuty, alebo o neštátne stredné školy pri uskutočňovaní prijímacieho konania.

§ 2

(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona.²⁾

²⁾ § 21 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 584/2005 Z.z., § 1 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Právnickými osobami zriadenými zákonom sú napríklad Sociálna poisťovňa, Slovenská televízia, Slovenský rozhlas, Rada pre vysielanie a retransmisiu, Ústredie a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, Fond národného majetku SR, verejné vysoké školy alebo štátne účelové fondy (napr. Štátny fond rozvoja bývania alebo Environmentálny fond).

Právnickými osobami zriadenými štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona sú najmä rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené týmito

subjektmi (napr. základné a stredné školy, zariadenia sociálnych služieb zriadené obcami a pod.).

§ 2

(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.

Toto ustanovenie pokrýva napríklad štátne podniky, obchodné spoločnosti podľa Obchodného zákonníka¹⁴ alebo tzv. záujmové združenia právnických osôb, ktoré boli založené povinnými osobami podľa predchádzajúcich odsekov - napríklad štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom.

§ 2

(4) Osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe.³⁾

³⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 149/1975 Zb. o archívnictve v znení neskorších predpisov.

Ustanovenie vyjadruje skutočnosť, že zákon o slobode informácií nie je jediným predpisom, ktorý stanovuje, kto má informácie sprístupňovať. Povinnosť sprístupňovať informácie stanovujú alebo môžu stanoviť aj iné predpisy.

1.4.1. Organizačné úlohy povinných osôb

Osobou povinnou sprístupňovať informácie je podľa zákona o slobode informácií zákona celá povinná osoba (celá inštitúcia), nie jej jednotliví pracovníci,¹⁵ alebo určité oddelenie, útvar či sekcia. Povinnosťou inštitúcie, resp. toho, kto inštitúciu riadi, je zabezpečiť, aby plnila povinnosť poskytovať informácie vyplývajúce zo zákona. Vedenie inštitúcie by teda malo určiť konkrétne osoby alebo oddelenia zodpovedné za poskytovanie informácií. Ak vedúci celej inštitúcie neurčil žiadne osoby alebo oddelenia ako zodpovedné za poskytovanie informácií, zodpovednosť za prípadné porušovanie zákona nesie priamo on.

¹⁴ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

¹⁵ V prípade osôb uvedených v § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií sú poskytovať informácie povinné priamo fyzické osoby (napr. členovia stráže prírody, lesnej alebo vodnej stráže).

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sži 1/2010 zo dňa 10. júna 2010

„Slovenská televízia bola zák.č. 16/2004 Z.z. zriadená ako právnická osoba (§ 2 ods. 2 zák.č. 16/2004 Z.z.), a je tak povinnou osobou v zmysle § 2 ods. 2 zák.č. 211/2000 Z.z. **Povinnou osobou sprístupňovať informácie je podľa § 2 zák.č. 211/2000 Z.z. povinná osoba ako inštitúcia a nie jej jednotlivý zamestnanec či orgán. Interný právny predpis povinnej osoby môže určiť konkrétne osoby alebo orgány zodpovedné za poskytovanie informácií, avšak povinnou osobou sprístupňovať informácie je osoba uvedená v § 2 zák.č. 211/2000 Z.z. V danom prípade je povinnou osobou v zmysle § 2 ods. 2 zák.č. 211/2000 Z.z. Slovenská televízia ako právnická osoba zriadená zákonom zák.č. 16/2004 Z.z. a nie Rada Slovenskej televízie alebo generálny riaditeľ ako orgány povinnej osoby.**“

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Sži 2/2009 zo dňa 6. októbra 2010

„Z § 2 zákona o prokuratúre vyplýva, že prokurátori samotní nie sú štátnym orgánom, ale len pôsobia v rámci štátnych orgánov tvoriacich prokuratúru. V zmysle zákona o slobode informácií je teda **povinnou osobou okresná prokuratúra ako štátny orgán, a nie prokurátori okresnej prokuratúry, a odvolacím orgánom je krajská prokuratúra ako nadriadený orgán okresnej prokuratúry.** ...

Ustanovenie § 54 zákona o prokuratúre hovorí o tom, kto je nadriadený prokurátor vo vzťahoch nadriadenosti a podriadenosti, ktorými je ovládaná prokuratúra, pričom podľa § 6 zákona o prokuratúre nadriadený prokurátor je oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh, ako aj vykonať úkony podriadeného prokurátora alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor. Z uvedeného vyplýva, že pojem nadriadený prokurátor nie je totožný s pojmom odvolací orgán. Nadriadený prokurátor je oprávnený vydávať pokyny a usmerňovať prokurátorov, ktorí sú k nemu vo vzťahu podriadenosti, avšak zákon mu nezveruje právomoc rozhodovať o opravných prostriedkoch v konaniach, kde v prvom stupni rozhoduje niektorý zo štátnych orgánov tvoriacich prokuratúru.“

1.5. Kto má právo na prístup k informáciám

§ 4

(1) Žiadateľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá požiada o sprístupnenie informácie.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

...

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

Z ústavy aj zo zákona o slobode informácií vyplýva, že právo na informácie má „každý“, čo znamená, že toto právo majú **všetky fyzické i právnické osoby**. Ide nielen o občanov Slovenskej republiky, ale aj o cudzích štátnych príslušníkov. Oprávnenie žiadať informácie nie je obmedzené ani bydliskom žiadateľa alebo jeho vzťahom k povinnej osobe. Informácie o určitej obci alebo regióne môže žiadať aj osoba, ktorá nemá na ich území bydlisko. Informácie o činnosti povinnej osoby môže žiadať napríklad aj zamestnanec tejto povinnej osoby. Akýkoľvek žiadateľ teda môže žiadať o informácie všetky povinné osoby v Slovenskej republike. Žiadateľom môže byť aj právnická osoba so sídlom v zahraničí.

Informácie musí povinná osoba žiadateľovi sprístupniť **bez toho, aby žiadateľ musel uviesť či preukázať dôvod**, pre ktorý informáciu žiada, alebo preukázať oprávnenosť či opodstatnenosť žiadosti. Ide o princíp, ktorý je európskym štandardom.¹⁶ Povinná osoba teda nemôže podmieňovať sprístupnenie informácie podaním vysvetlenia, za akým účelom žiadateľ informáciu požaduje a tiež nie je oprávnená zisťovať dôvod žiadosti. Na prípadné otázky zamestnancov povinnej osoby, prečo alebo na aký účel žiadateľ informáciu požaduje, nie je žiadateľ povinný odpovedať.

1.6. Rozsah informačnej povinnosti povinných osôb

Rozsah informácií, ktoré musia povinné osoby sprístupňovať, vymedzujú nasledovné ustanovenia zákona o slobode informácií:

§ 2

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len “povinné osoby”) sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

¹⁶ Napr. čl. 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí alebo čl. 4 ods. 1 Dohovoru Rady Európy o prístupe k verejným informáciám („Council of Europe Convention on Access to Official Documents“) prijatého Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008.

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(2) Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí,^{3a)} o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

^{3a)} Zákon č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí

V zmysle týchto ustanovení má väčšina povinných osôb informačnú povinnosť v **plnom rozsahu** (majú plnú informačnú povinnosť). Znamená to, že okruh informácií, z ktorého musia informácie poskytovať, sú **všetky** informácie, ktoré majú k dispozícii alebo ktoré by mali mať k dispozícii. Ide o tieto povinné osoby:

- štátne orgány, obce a vyššie územné celky (§ 2 ods. 1)
- právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 2 ods. 2).

Rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra 2002

„Povinné subjekty majú úplnou informačnú povinnosť, to znamená, že okruh informácií, z nehož musejí poskytovať, je úplný, musí poskytovať ze všeho, čo majú alebo by mali mať.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sž 4/2004 zo dňa 16. decembra 2004

„Štátne orgány a obce majú informačnú povinnosť o všetkých informáciách, ktoré majú k dispozícii, pokiaľ nejde o informácie podľa §§ 8 až 11.“

Niektoré povinné osoby však sprístupňujú informácie **iba v obmedzenom rozsahu** (majú obmedzenú informačnú povinnosť). Ide o tieto povinné osoby:

- právnické a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach osôb v oblasti verejnej správy (§ 2 ods. 1). Tieto povinné osoby sprístupňujú **iba informácie v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti**. Informácie v rozsahu rozhodovacej činnosti sú napríklad informácie o obsahu rozhodnutí, ktoré tieto osoby vydávajú, o okolnostiach ich vydania, o konaní, ktoré ich vydaniu predchádzalo, všeobecné alebo súhrnné (napr. štatistické) informácie o rozhodovacej činnosti povinnej osoby a pod.
- právnické osoby založené inými povinnými osobami uvedené v § 2 ods. 3 (najmä obchodné spoločnosti a štátne podniky). Tieto povinné osoby sprístupňujú **iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, o nakladaní s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných služ-**

bách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

Vyššie uvedené ustanovenia vymedzujú iba „**rozsah**“ informačnej povinnosti, teda vymedzujú **okruh informácií, z ktorého musia povinné osoby poskytovať informácie**. Tieto ustanovenia automaticky neznamenajú, že všetky informácie v tomto rozsahu sa musia aj sprístupniť. Z požadovaných informácií je potrebné vylúčiť informácie chránené podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií.

Ústavný súd SR zdôrazňuje, že ustanovenia zákona o slobode informácií o rozsahu informačnej povinnosti povinných osôb treba vykladať v súlade s ústavou tak, aby zvolený výklad neprepel právo verejnosti na informácie.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007

„...možno dospieť k záveru, že plná informačná povinnosť voči každému je z hľadiska čl. 26 ods. 4 ústavy namieste buď vtedy, keď ide o subjekt, ktorý hospodári s verejnými financiami, resp. nakladá s majetkom štátu alebo obcí, alebo vtedy, ak ide o subjekt, ktorý bol kreovaný zákonom alebo na základe zákona, ktorý patrí do oblasti verejného práva. V týchto prípadoch je daný verejný záujem na plnej informačnej povinnosti, ktorý potláča do úzadia prípadný záujem týchto subjektov na ochrane ich práv a slobôd. ... Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom. Napokon je podstatné, že takýto subjekt nebol kreovaný na uplatňovanie súkromných záujmov, ale na realizáciu verejných záujmov. ...najvyšší súd pri definovaní rozsahu informačnej povinnosti žalovaného vykladal ustanovenie § 2 zákona o slobode informácií iba metódou jazykového výkladu. Výklad tohto ustanovenia z hľadiska jeho ústavnej konformnosti nevykonal. ... Najvyšší súd taktiež neuviedol, ako sa vysporiadal s povinnosťou ústavne konformne interpretovať dotknuté ustanovenia, resp. povinnosťou rozhodovať v prospech ľudských práv.“

1.6.1. Povinné osoby sprístupňujúce informácie „v rozsahu ich rozhodovacej činnosti“

V praxi vzniká niekedy nejasnosť ohľadom otázky, či sa dovetok „*a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti*“ (§ 2 ods. 1) stanovujúci obmedzený rozsah informačnej povinnosti vzťahuje iba na „*právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy*“, alebo aj na štátne orgány, obce a vyššie územné celky. Správny výklad tohto ustanovenia je taký, že **tento dove-**

tok sa nevzťahuje na štátne orgány, obce a vyššie územné celky. Štátne orgány, obce a vyššie územné celky majú plnú informačnú povinnosť.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007

„...všetky povinné osoby vyplývajúce z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií majú v zásade ratione materiae plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti. Jedinou výnimkou sú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože rozsah informačnej povinnosti týchto subjektov je ratione materiae vymedzený tak, že sa týka iba ich rozhodovacej činnosti, nie teda celej činnosti.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SžI 4/2011 zo dňa 03. októbra 2011

„...štátne orgány majú plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti, a informačná povinnosť len v rozsahu rozhodovacej činnosti sa týka iba právnických osôb a fyzických osôb, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy.“

1.6.2. Význam pojmu „informácia o hospodárení s verejnými prostriedkami“

Ustanovenie § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií stanovuje, že informačná povinnosť obchodných spoločností založených štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou, podľa Obchodného zákonníka je obmedzená okrem iného na informácie „o hospodárení s verejnými prostriedkami“ a o „nakladaní s majetkom štátu, vyššieho územného celku alebo obce“.

Ide napríklad o obchodné spoločnosti založené štátnymi orgánmi, vyššími územnými celkami alebo obcami na základe Obchodného zákonníka za účelom plnenia určitých verejných úloh,¹⁷ pričom štát alebo samospráva majú v týchto obchodných spoločnostiach často výlučnú majetkovú účasť (100-percentný majetkový podiel) alebo v nich síce nemajú výlučnú majetkovú účasť, ale majú v týchto obchodných spoločnostiach rozhodujúci vplyv, čiže ich ovládajú.¹⁸

¹⁷ Ide napríklad o Národnú diaľničnú spoločnosť a.s., Železničnú spoločnosť Slovensko a.s., Bratislavskú vodárenskú spoločnosť a.s., Bratislavskú teplárenskú spoločnosť a.s. atď.

¹⁸ Podľa § 66a ods. 1 Obchodného zákonníka, „Ovládaná osoba je spoločnosť, v ktorej má určitá osoba väčšinový podiel na hlasovacích právach preto, že má podiel na spoločnosti alebo akcie spoločnosti, s ktorými je spojená väčšina hlasovacích práv, alebo preto, že na základe dohody s inými oprávnenými osobami môže vykonávať väčšinu hlasovacích práv...“.

V praxi sa vyskytujú prípady, že takéto obchodné spoločnosti odmietajú poskytovať informácie o svojom hospodárení a o nakladaní so svojím majetkom, pretože zastávajú názor, že informácie o ich vlastnom hospodárení a nakladaní s ich majetkom nie sú informáciami „o hospodárení s verejnými prostriedkami“ ani informáciami o „nakladaní s majetkom štátu, vyššieho územného celku alebo obce“. Tieto obchodné spoločnosti argumentujú, že informácie o ich hospodárení alebo nakladaní s ich majetkom (napr. zmluvy uzatvárané týmito obchodnými spoločnosťami) nemajú žiaden vzťah k verejným prostriedkom ani neboli získané za verejné prostriedky, ani nedošlo k nakladaniu s majetkom štátu, vyššieho územného celku či obce. Tieto obchodné spoločnosti argumentujú, že majetok patriaci týmto obchodným spoločnostiam nie je majetkom štátu, vyššieho územného celku či obce, ale ide o majetok oddelený a nezávislý na rozpočte štátu alebo samospráv.

Z ustanovenia § 5a ods. 2 zákona o slobode informácií upravujúceho povinné zverejňovanie zmlúv na internete vyplýva, že mnohé zmluvy uzatvárané obchodnými spoločnosťami s výlučnou účasťou štátu, obcí alebo vyšších územných celkov, ktoré sa týkajú nakladania s ich majetkom,¹⁹ sa nezverejňujú automaticky na internete, ale na internete sa zverejňuje iba informácia o uzatvorení takejto zmluvy. V súvislosti s týmto ustanovením zákona o slobode informácií vyvstáva otázka, či tieto zmluvy môžu byť podrobené verejnej kontrole a môžu byť sprístupnené na základe žiadosti o informácie, keďže podľa § 3 ods. 2 tieto obchodné spoločnosti sprístupňujú iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom štátu a samospráv. Zároveň vyvstáva otázka, či možno sprístupniť zmluvy uzatvorené obchodnými spoločnosťami, v ktorých štát alebo samospráva síce nemajú výlučnú účasť, ale napriek tomu v nich majú rozhodujúci vplyv (ovládajú ich).²⁰

Pre zodpovedanie otázky, či musí obchodná spoločnosť podľa § 2 ods. 3 sprístupniť informácie o svojom hospodárení, je potrebné preskúmať, či tieto informácie nemožno považovať napríklad za informácie o hospodárení s „verejnými prostriedkami“ alebo za informácie o „nakladaní s majetkom štátu, vyššieho územného celku alebo obce“.

Budeme sa venovať najmä možnostiam výkladu pojmu „verejné prostriedky“. V rámci výkladu je potrebné určiť význam pojmu „verejné prostriedky“ obsiahnutého v ustanovení § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií. Prvým krokom pri určovaní významu pojmu obvykle býva zisťovanie, či je obsah tohto pojmu vymedzený definíciou nachádzajúcou sa priamo v texte zákona (tzv. legálnou definíciou). Legálnu definíciu pojmu „verejné prostriedky“ samotný zákon o slobode informácií neobsahuje. Legálnu definíciu tohto pojmu však obsahuje zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Podľa § 2 písm. a) zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy „verejnými prostriedkami“ sú „*finančné prostriedky, s ktorými hospodária právnické osoby verejnej správy; verejnými prostriedkami sú aj prostriedky Európskej únie a odvody*

¹⁹ Ide napr. o zmluvy uzatvorené tzv. v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri.

²⁰ Napríklad v prípade, že štát má v akciovej spoločnosti 98-percentný majetkový podiel a súkromný podnikateľský subjekt má 2-percentný majetkový podiel.

Európskej úunii“. Ustanovenie § 3 ods. 2 tohto zákona vymenúva inštitúcie, ktoré sú subjektmi verejnej správy.²¹ Podľa zákona o rozpočtových pravidlách sú teda „verejnými prostriedkami“ tie finančné prostriedky, s ktorými hospodária tieto inštitúcie. Medzi „subjektmi verejnej správy“, v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, však nie sú zahrnuté obchodné spoločnosti založené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou.

Ak by sme vychádzali iba z legálnej definície pojmu „verejné prostriedky“ obsiahnutej v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy, a zároveň akceptovali názor, že tieto obchodné spoločnosti nenakladajú s majetkom štátu či samospráv, ale iba s vlastným majetkom, tak by žiadne informácie o hospodárení týchto obchodných spoločností (vrátane nimi uzatváraných zmlúv) nemohli byť prístupné, pretože by nešlo o informácie „o hospodárení s verejnými prostriedkami“ ani „o nakladaní s majetkom“ štátu či samospráv.

Pre posúdenie, či je takýto výklad akceptovateľný a či nehľadať iný spôsob výkladu pojmu „verejné prostriedky“, treba zistiť dôsledky takéhoto výkladu v praxi a súlad takýchto dôsledkov s ústavnými hodnotami a hodnotami demokratického právneho štátu. Po posúdení dôsledkov vyššie spomínaného výkladu v praxi možno konštatovať, že dôsledky takéhoto výkladu pojmu „verejné prostriedky“ by boli také, že iba samotným „preliatím“ majetku štátu, vyššieho územného celku alebo obce do obchodných spoločností (teda iba zmenou právnej formy) by bola znemožnená verejná kontrola nakladania s týmto majetkom. Tieto obchodné spoločnosti sú navyše zakladané práve za účelom plnenia verejných úloh.²² Po vzájomnom zvážení ko-

21 Subjektmi verejnej správy sú napr. štátne rozpočtové organizácie a štátne príspevkové organizácie, štátne účelové fondy, Fond národného majetku Slovenskej republiky, Slovenský pozemkový fond, verejné vysoké školy, obce a vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie, Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne.

22 Najvyšší správny súd Českej republiky posudzoval, či je energetická spoločnosť ČEZ a.s. povinnou osobou podľa českého zákona o slobodnom prístupe k informáciám. V rozsudku sp. zn. 2 Ans 4/2009 zo dňa 6. októbra 2009 zdôraznil priame ovládanie tejto akciovej spoločnosti štátom a verejný účel fungovania tejto akciovej spoločnosti a aj na základe toho prišiel k záveru, že táto spoločnosť musí byť povinnou sprístupňovať informácie podľa českého zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Najvyšší správny súd v rozsudku medzi iným uviedol: „*třeba uvést, že stát má v kapitálové struktuře žalovaného dominantní postavení: podíl České republiky v roce 2008 činil 63,39%; v roce 2006, kdy byla žádost o poskytnutí informace podána, činil dokonce 67,61%. Jak uvádí samotný žalovaný, podíl státu na hlasovacích právech pak činí dokonce 70,43 %. Je proto zřejmé, že majetkový podíl České republiky umožňuje přímé ovládnání ČEZ, a. s. z této perspektivy nazíráno má Nejvyšší správní soud za to, že je splněn i další z citovaných znaků veřejné instituce: k vytváření orgánů žalovaného dochází pod dominantním vlivem státu. ... Konečně k veřejnému účelu existence a fungování ČEZ, a. s. Nejvyšší správní soud samozřejmě nepřehlídí skutečnost, že se jedná o obchodní společnost, sledující svoji činnost dosažení zisku. Rovněž platí, že podle výpisu z obchodního rejstříku je předmětem podnikání žalovaného několik desítek velmi rozličných činností. Za významnou však zdejší soud považuje skutečnost, že hlavním předmětem činnosti ČEZ, a. s. je výroba a prodej elektřiny, s tím související podpora elektrizační soustavy a dále výroba, rozvod a prodej tepla. Jakkoliv lze žalovanému přisvědčit v tom směru, že v této svoji dominantní činnosti nemá monopolní postavení, nesouhlasí naopak soud v tom směru, že jeho úkolem není uspokojování veřejnosti v oblasti dodávek elektrické energie. Přestože totiž je jistě elektrizační soustava v EU navzájem propojena, není sporu o tom, že právě oblast energií představuje jeden ze strategických, bezpečnostních a konečných i existenčních zájmů České republiky a jistě nikoliv náhodou si proto stát ponechává i v kapitálové struktuře žalovaného rozhodující podíl. ... Rovněž platí, že výnosy z privatizovaného majetku jsou součástí státního rozpočtu, který s nimi samozřejmě kalkuluje a účelově je určuje. ... Rovněž v tomto aspektu se výrazně projevuje*

lidujúcich ústavných záujmov (práva verejnosti na informácie o nakladaní s majetkom štátu a samospráv a záujmu týchto obchodných spoločností na utajení informácií o ich hospodárení) možno konštatovať, že tento dôsledok by bol zjavne v rozpore s požiadavkou verejnej kontroly a transparentnosti nakladania s majetkom štátu a samospráv, a teda aj s ústavným právom na informácie.²³

Keďže výklad vychádzajúci iba z legálnej definície obsiahnutej v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy vedie k protiústavným dôsledkom, je v zmysle ústavnej požiadavky ústavne súladného výkladu potrebné zvoliť iný výklad, ktorý by protiústavné dôsledky nepri niesol. Existujú totiž aj iné možnosti výkladu, ktoré nevedú k protiústavným dôsledkom. Prvou možnosťou je, že sa zvolí taký výklad, že finančné prostriedky obchodnej spoločnosti založenej a ovládanej štátom alebo samosprávami sú fakticky finančnými prostriedkami štátu alebo samospráv. Druhou možnosťou je, že sa zvolí autonómny výklad pojmu „verejné prostriedky“, a to taký, aby tento pojem zahŕňal aj finančné prostriedky obchodných spoločností založených a ovládaných štátom a samosprávami. Na rozdiel od prvého spôsobu výkladu tento výklad neznamená, že tieto finančné prostriedky patria štátu alebo samosprávam, ale že sa tieto finančné prostriedky podradia pod pojem „verejné prostriedky“.

Najvyšší správny súd Českej republiky v rozsudku sp. zn. 8 As 57/2006 zvolil prvú možnosť výkladu a rozhodol, že finančné prostriedky obchodnej spoločnosti založenej orgánom verejnej moci sú de facto finančnými prostriedkami orgánu verejnej moci. Najvyšší správny súd v tomto prípade posudzoval otázku, či akciová spoločnosť založená mestom (išlo o mestský futbalový klub), v ktorej má mesto výlučnú majetkovú účasť a je vlastníkom 100 % akcií, hospodári s „verejnými prostriedkami“ a teda či je povinná poskytovať informácie o svojom hospodárení.²⁴

veřejný zájem na činnosti žalovaného. Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že relevantní pojmové znaky žalovaného ČEZ, a. s. (způsob vzniku, osoba zřizovatele, vytváření orgánů, státní dohled, veřejný účel) převážnou ve prospěch podřazení tohoto subjektu mezi „veřejné instituce“ ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb.“

23 Podobný názor zastávajú autori komentára k českému zákonu o slobodnom prístupe k informáciám: „Podle názoru autorů komentáře je vhodné ... považovat za povinné subjekty (veřejné instituce) rovněž právnické osoby, ve kterých mají povinné subjekty rozhodující vliv. Vztážením informační povinnosti i na tyto subjekty je legitimní především proto, že stát i územní samosprávné celky zajišťují řadu svých úkolů právě prostřednictvím právnických osob, které sice formálně spadají do oblasti práva soukromého, avšak svěřením úkolů státu či samosprávy a zvýšeným vlivem na jejich činnost ze strany státu nebo samosprávy nabývají vlastnosti vykonavatelů veřejné (nevchnostenské – fiskální či zaopatřovací) správy a jejich činnost by proto měla být podrobena veřejné kontrole. Nejtypičtější formou těchto právnických osob jsou obchodní společnosti (zejména akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným), zakládané obcemi a kraji k plnění úloh samosprávy, ať již za účelem správy majetku (např. k obhospodařování bytového nebo nemovitostního fondu) nebo k plnění jiných úkolů nevchnostenské veřejné správy (např. společnosti zajišťující svoz odpadu, provoz obecního mobiliáře, vodovodů a kanalizací, městskou hromadnou dopravu apod.). ... Je přitom legitimní, aby subjekt odlišný od státu či samosprávy, který z jejich pověření plní jim určené úkoly, byl stejně jako tyto „originální“ povinné subjekty povinen poskytovat informace o své činnosti.“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 35.

24 Ustanovenie § 2 ods. 1 českého zákona č. 106/1999 Sb. o svobodnom prístupe k informáciám stanovovalo, že povinnou osobou sú aj „verejné inštitúcie hospodáriace s verejnými prostriedkami“. Súdny v Českej republike sa preto venovali ústavne súladnému výkladu tohto právneho pojmu. Súčasne platné znenie § 2 ods. 1 českého zákona obsahuje pojem „verejné inštitúcie“.

Z rozsudku Najvyššieho správneho súdu vyplýva, že nemožno akceptovať skutočnosť, že záleží len na vôli obce (povinnej osoby), či vlastným úkonom (t.j. vloženie vlastného majetku do obchodnej spoločnosti) obmedzí alebo úplne vylúči časť svojej činnosti z kontroly verejnosti. Kontrola verejnosti je podľa súdu zaručená ústavným právom na prístup k informáciám. Súd tiež uviedol, že nemožno akceptovať tvrdenie, že možno vylúčiť kontrolu verejnosti nad hospodárením s finančnými prostriedkami obchodnej spoločnosti len preto, že obchodná spoločnosť hospodári aj s vlastnými prostriedkami, ktorých oddelenie nie je v hospodárení možné. Súd nakoniec uvádza, keďže právom akcionára je podieľať sa na riadení obchodnej spoločnosti, jej zisku a likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti a povinná osoba (mesto) je jediným akcionárom obchodnej spoločnosti, takáto obchodná spoločnosť fakticky sama predstavuje majetkovú hodnotu v portfóliu povinnej osoby (mesta).

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 8 As 57/2006 zo dňa 29. mája 2008

„Právě skutečnost, že obec může v souladu s posledně citovaným ustanovením zakládat pro výkon samostatné působnosti právnické osoby vede k závěru, že i tyto osoby musí podléhat režimu zákona o svobodném přístupu k informacím. V opačném případě by záleželo pouze na vůli obce, zda vlastním úkonem omezí či zcela vyloučí část své činnosti z kontroly veřejnosti, která je navíc garantována ústavním pořádkem České republiky (článek 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod). Samotná skutečnost, že je druhý žalovaný akciovou společností, tedy osobou soukromého práva založenou podle obchodního zákoníku, jej proto nevylučuje z okruhu povinných osob ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. ...

Nejvyšší správní soud proto ve stručnosti doplňuje, že při výkladu veřejných prostředků lze poukázat na legální definici tohoto pojmu v § 2 písm. g) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů, podle níž jsou veřejnými prostředky veřejné finance, věci, majetková práva a jiné majetkové hodnoty patřící státu nebo jiné právnické osobě uvedené v písmenu a) téhož ustanovení – mimo jiné územnímu samosprávnému celku. Druhý žalovaný přitom nepochybně hospodáří alespoň zčásti s veřejnými prostředky – představovanými základním kapitálem vloženým prvním žalovaným. Nelze přitom akceptovat argumentaci, podle níž lze vyloučit kontrolu veřejnosti nad hospodařením s těmito prostředky prostřednictvím výkonu práv vyplývajících ze zákona o svobodném přístupu k informacím pouze díky skutečnosti, že druhý žalovaný hospodáří rovněž vlastními prostředky, jejichž oddělení v hospodaření společnosti není možné. Ostatně, s ohledem na skutečnost, že akcie je cenným papírem, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle obchodního zákoníku a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti (§ 115 odst. 1 obchodního zákoníku) a první žalovaný je jediným akcionářem druhého žalovaného, je tvrzení druhého žalovaného o vlastních neveřejných prostředcích formálně zcela správné, fakticky však poněkud iluzorní – druhý žalovaný sám představuje majetkovou hodnotu v portfóliu prvního žalovaného.“

Pri skúmaní druhej možnosti výkladu, teda možnosti iného výkladu pojmu „verejné prostriedky“, vyvstáva otázka, či možno pojem „verejné prostriedky“ vyložiť tak, že pod tento pojem budú zahrnuté aj finančné prostriedky obchodných spoločností založených a ovládaných štátom alebo samosprávami. Výkladové pravidlá jazykového výkladu tento spôsob výkladu umožňujú.²⁵ Z pravidiel jazykového výkladu vyplýva, že pojmu „verejné prostriedky“ použitého v zákone o slobode informácií nemožno automaticky dať ten istý význam, ktorý pojmu „verejné prostriedky“ dáva zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Pre použitie významu pojmu „verejné prostriedky“ v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách síce hovorí systematický výklad, ktorý smeruje k zohľadneniu miesta právneho predpisu medzi inými právnymi predpismi a k minimalizovaniu rozporov medzi týmito právnymi predpismi, avšak pre použitie autonómneho významu pojmu „verejné prostriedky“ zasa hovorí ústavne súladný výklad, pretože výklad pojmu „verejné prostriedky“ v takom význame, aký mu dáva zákon o rozpočtových pravidlách, by priniesol protiústavné dôsledky.²⁶ Podľa judikatúry Ústavného súdu SR v prípade, že existujú dva možné spôsoby výkladu, treba uprednostniť ten, ktorý je v súlade s ústavou. V záujme zachovania ústavného práva na informácie a zabezpečenia možnosti verejnej kontroly nakladania s majetkom štátu a samospráv treba preto zvoliť taký výklad pojmu „verejné prostriedky“, aby tento pojem zahŕňal aj **finančné prostriedky obchodných spoločností založených štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou, v ktorých majú štát alebo samosprávy výlučnú majetkovú účasť alebo ktoré sú štátom alebo samosprávami ovládané** (v ktorých síce nemajú štát alebo samosprávy výlučnú majetkovú účasť, ale na ktoré majú štát alebo samosprávy rozhodujúci vplyv).²⁷

25 Právna teória k pravidlám jazykového výkladu uvádza: „Právny význam termínu definovaného alebo vymezeného v jednom zákone nelze automaticky bez dostatečných důvodů rozšiřovat na text ostatních zákonů.“ Pozri KUBŮ, L. – HUNGR, P. – OSINA, P.: Teorie práva. Praha: Linde, a.s., 2007, s. 119. Podobne HARVÁNEK, J. a kol.: Teorie práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 373; TELEČ, I.: Metodika výkladu právních předpisů. Právně hermeneutická technika. Brno: Nakladatelství Doplněk, 2001, s. 20; VEČERA, M. a kol.: Sbirka příkladů z teorie práva. Praha: ASPI, 2005, s. 200.

26 Podobne súdy v Českej republike sa snažili vykladať v súlade s ústavným právom na informácie pojem „verejné inštitúcie hospodáriace s verejnými prostriedkami“ resp. pojem „verejné inštitúcie“.

27 Na účely zákona o slobode informácií je potrebné spojiť s výkladom pojmu „verejné prostriedky“ podobné dôsledky, aké sa po vykonaní ústavne súladného výkladu zo strany českých súdov spájajú s pojmom „verejná inštitúcia“. Hoci v prípade pojmu „verejné prostriedky“ ide o výklad rozsahu informačnej povinnosti povinných osôb podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií a v prípade pojmu „verejná inštitúcia“ sa vykladá to, ktoré právnické osoby sú povinné sprístupňovať informácie na základe českého zákona o slobode informácií (vrátane informácií o ich hospodárení), v oboch prípadoch ide o otázku, či majú obchodné spoločnosti založené a ovládané štátom a samosprávami sprístupňovať informácie o svojom hospodárení. Autori komentára k českému zákonu o slobodnom prístupe k informáciám uvádzajú: „Autoři komentáře se domnívají, že povahu veřejných institucí mají pro účely zákona o svobodném přístupu k informacím rovněž ty právnické osoby, jejichž zakladatelem, společníkem nebo členem je více povinných subjektů, např. více územních samosprávních celků. Specifickým případem jsou „smíšené“ společnosti, tedy právnické osoby, na nichž se kromě státu či územního samosprávného celku účastní i subjekty soukromého práva (jedná se o formu tzv. Public Private Partnership). Tyto společnosti budou povinnými subjekty tehdy, jestliže – kromě plnění veřejného účelu – v nich bude rozhodující vliv náležet účastnícím se povinnému subjektu, a je-li jich více, pak všem účastnícím se povinným subjektům v úhrnu. Nebude však nutné, aby tyto povinné subjekty jednaly ve shodě..., neboť pro splnění podmínky rozhodujícího vlivu zde postačí, aby účastenské povinné subjekty měly možnost společně rozhodující vliv vykonávat, lhostejno, zda jej v praxi

Aby bolo zachované ústavné právo na informácie a zaručená verejná kontrola nad nakladaním s majetkom štátu a samospráv, povinnými osobami by mali byť aj obchodné spoločnosti, v ktorých štát alebo samospráva vykonávajú rozhodujúci vplyv nepriamo – prostredníctvom iných nimi ovládaných obchodných spoločností.²⁸

K otázke, či obchodné spoločnosti založené štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom hospodária s verejnými prostriedkami alebo nakladajú s majetkom štátu, obcí či vyšších územných celkov, sa vyjadrili aj sudy.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007

*„Právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými v ods. 1 a 2 (§ 2 ods. 3 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla jeden charakteristický znak. **Hospodária totiž s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu a obcí, keďže sú zriadené s majetkovou účasťou povinných osôb podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií.** Práva a povinnosti orgánov verejnej moci nerealizujú a spravidla sú kreované na základe zákonov patriacich do oblasti súkromného práva (napr. obchodné spoločnosti vytvorené podľa Obchodného zákonníka).“*

Žiadateľ požiadal akciovú spoločnosť M. a.s. o sprístupnenie zámenej zmluvy uzavretej medzi spoločnosťou M. a.s. a inou obchodnou spoločnosťou. Zakladateľom spoločnosti M. a.s. bolo Mesto Banská Bystrica, ktoré bolo zároveň aj majoritným akcionárom spoločnosti v rozsahu 99,5%, pričom zvyšné akcie patrili bytovému podniku B. s. r. o. – ďalšej mestskej obchodnej spoločnosti. Predmetom požadovanej zmluvy bola zámena pozemkov, pričom zámena sa mala týkať aj pozemkov, ktoré boli získané od mesta Banská Bystrica tým, že mesto v spoločnosti M. a.s. navýšilo základné imanie. Primátor Mesta Banská Bystrica odmietol požadované informácie sprístupniť s odôvodnením, že predaj majetku z vlastníctva spoločnosti M. a.s. nie je informáciou o hospodárení s verejnými prostriedkami alebo o nakladaní s majetkom obce, ktoré by mala táto spoločnosť sprístupňovať v zmysle § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií. Uviedol, že pojem „verejné prostriedky“ nie je definovaný, ale na účely zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa podľa § 2 písm. a) rozumejú verejnými prostriedkami „finančné prostriedky, s ktorými hospodária právnické osoby verejnej správy“, pričom uviedol, že spoločnosť M. a.s. nepatrí medzi subjekty verejnej správy.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom sp. zn. 23 S 248/2007 zo dňa 27. februára 2008 zrušil rozhodnutie primátora ako nezákonné. Vo svojom rozsudku uviedol, že rozhodujúcou

skutečne uplatňujú.“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 36.

²⁸ Rovnako uvádzajú autori komentára k českému zákonu o slobodnom prístupe k informáciám a dodávajú: „...v opačnom prípade by sa právnické osoby navázané na štát či samosprávni celek vyhnujú své informační povinnosti řetezním „vlastnických“ vztahů.“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informáciám. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 36 – 37.

skutočnosťou je to, že právnická osoba M. a. s. bola založená mestom a ide teda o povinnú osobu podľa § 2 ods. 3 zákona. Zdôraznil, že pozemky, ktoré mali byť predmetom zámennej zmluvy, získala spoločnosť M. a. s. rozhodnutím mestského zastupiteľstva mesta Banská Bystrica o navýšení základného imania spoločnosti o predmetné pozemky. Zdôraznil tiež, že zakladateľom spoločnosti je Mesto Banská Bystrica, ktoré je zároveň aj majoritným akcionárom spoločnosti v rozsahu 99,5% a zvyšné akcie patria bytovému podniku B. s. r. o. – ďalšej mestskej obchodnej spoločnosti. Podľa krajského súdu, skutočnosť, že M. a. s. je právnicou osobou nakladajúcou s majetkom obce, nasvedčuje aj skutočnosť, že nad predmetnou obchodnou spoločnosťou vykonáva hlavný kontrolór mesta kontrolu zákonnosti, účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti pri hospodárení a nakladaní s majetkom a majetkovými právami obce v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici potvrdil.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžo 103/2008 zo dňa 8. septembra 2009

„...je treba zdôrazniť, že povinnosť spoločnosti M. a.s. je daná predovšetkým tým, že ide o nakladanie s majetkom obce a preto neobstojí ani námietka žalovaného v odôvodnení jeho rozhodnutia v súvislosti s definovaním pojmov verejné prostriedky a právnické osoby verejnej správy.“

1.6.3. Význam pojmu „informácia o životnom prostredí“ a „informácia o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia“

Podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí je **informáciou o životnom prostredí** napríklad akákoľvek informácia v písomnej, obrazovej, zvukovej, elektronickej alebo inej materiálnej forme o stave zložiek životného prostredia, krajiny a voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov, biotopov, ako aj o interakciách medzi týmito zložkami, o faktoroch, ako sú látky, energia, hluk, vibrácie, žiarenie, odpady vrátane rádioaktívnych odpadov, emisie, o činnostiach a opatreniach vrátane administratívnych opatrení, predpisoch, politikách, plánoch, programoch a dohodách vo veciach životného prostredia, ktoré ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť uvedené zložky alebo faktory, o stave zdravia a bezpečnosti osôb vrátane prípadnej kontaminácie potravinového reťazca, o fyzikálnych, chemických a biologických faktoroch životného prostredia vo vzťahu k zdraviu ľudí, o kultúrnych lokalitách a sídelných štruktúrach, ak sú alebo môžu byť dotknuté v dôsledku stavu zložiek životného prostredia uvedených vyššie atď.

Informáciou o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia je napríklad informácia o prevádzkovaní spaľovni odpadů, o regulácii koryt vodných tokov, o plánovaných zásahoch do lesov, o prevádzkovaní vodární a kanalizácií a pod. Pri posudzovaní, či ide

alebo nejde o informáciu o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia, je treba zohľadniť ústavné právo na informácie. Výklad pojmu „úlohy alebo odborné služby týkajúce sa životného prostredia“ nesmie obmedziť prístup k informáciám, ktoré sú predmetom legitímneho záujmu verejnosti alebo pri ktorých verejný záujem na ich sprístupnení prevažuje nad záujmom na ich utajovaní.

Krajský súd v Bratislave posudzoval otázku, či informácia požadovaná od štátneho podniku je informáciou o „úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia“, a teda či štátny podnik, ktorý má podľa § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií obmedzený rozsah informačnej povinnosti, je povinný poskytovať požadované informácie.

Žiadateľ požiadal štátny podnik Lesy Slovenskej republiky o sprístupnenie informácií o spotrebe prípravkov na ochranu rastlín (postrekov).

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 S 156/2008 zo dňa 20. marca 2009

„...*Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, v danom prípade sprístupnenia informácií je v postavení povinnej osoby v zmysle § 2 ods. 3 ZSPI, keďže ide o štátny podnik založený žalovaným... Pokiaľ ide o obsah požadovanej informácie, táto sa týkala úloh, resp. odborných služieb týkajúcich sa životného prostredia, konkrétne používania prostriedkov na ochranu lesa ako súčasti životného prostredia. Z predmetu činnosti štátneho podniku sa zistilo, že spravuje lesný a iný majetok vo vlastníctve Slovenskej republiky, ďalej okrem iného aj zakladanie, obnova, pestovanie, výchova, obnova a ochrana lesných porastov a účinnej ochrannej služby v lese, ako aj zabezpečovanie zákonom stanovených úloh pri tvorbe a ochrane životného prostredia. Podľa § 3 ods. 3 Zákona č. 193/2005 Z.z. o rastlinolekárskej starostlivosti v znení do 1.1.2009 každý, kto podniká v lesnom hospodárstve, je povinný viesť evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín alebo iných prípravkov s uvedením spôsobu aplikácie a predložiť ju Národnému lesníckemu centru. Z uvedeného vyplýva, že predmetný štátny podnik bol povinnou osobou a mal právnu povinnosť žalobcovi poskytnúť požadované informácie alebo postupovať tak, ako mu ZSPI ukladá.“*

1.6.4. Povinná osoba spadajúca pod ustanovenia o plnej aj obmedzenej informačnej povinnosti

Ak niektorá konkrétna povinná osoba spĺňa znaky povinnej osoby s informačnou povinnosťou v plnom rozsahu, a zároveň aj znaky povinnej osoby s informačnou povinnosťou v obmedzenom rozsahu,²⁹ informačnú povinnosť má **podľa toho ustanovenia, ktoré zakotvuje širšiu informačnú povinnosť.**

²⁹ Napríklad Sociálna poisťovňa je právnickou osobou zriadenou zákonom podľa § 2 ods. 2 zákona, ale aj právnickou osobou rozhodujúcou o právach podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sž-o-KS 88/2005 zo dňa 25. januára 2006

„Legálne definície povinných osôb uvedené v ustanoveniach § 2 ods. 1, 2, 3 zákona o slobode informácií sú na sebe navzájom nezávislé a preto ak povinná osoba naplní pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnemu režimu najširšej, ktorú spĺňa, pričom legálna definícia s užším rozsahom je fakticky konzumovaná širšou.“

Najvyšší súd SR riešil otázku, aký rozsah informačnej povinnosti sa vzťahuje na Sociálnu poisťovňu, ktorá je právnickou osobou zriadenou zákonom podľa § 2 ods. 2 zákona, ale aj právnickou osobou rozhodujúcou o právach podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 56/2008 zo dňa 24. septembra 2008

„Z analýzy a ústavne konformného výkladu rozsahu informačnej povinnosti v zmysle § 2 zákona o slobode informácií ústavným súdom vplynulo, že na žalovanú Sociálnu poisťovňu ako verejnoprávnu inštitúciu sa nesporne vzťahuje plná informačná povinnosť. Je zrejmé, že žalovaná okrem toho, že spĺňa rozsah osobnej pôsobnosti podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií ako právnická osoba, ktorej zákon zveril právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom (§ 172 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.), spĺňa i osobnú pôsobnosť zákona určenú podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, pretože je právnickou osobou, ktorá bola zriadená zákonom č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni (účinným do 31.12.2003) ako verejnoprávna inštitúcia. Navyše podľa názoru odvolacieho súdu zákonné definície povinných osôb ustanovené v § 2 ods. 1, 2 zákona o slobode informácií sú na sebe nezávislé, a preto ak povinná osoba naplní pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnemu režimu najširšej, ktorú spĺňa.“

1.7. Aké informácie má povinná osoba „k dispozícii“

Podľa § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií musí povinná osoba **poskytovať informácie, ktoré má „k dispozícii“**. Ide napríklad o informácie, ktoré povinná osoba pri svojej činnosti používa, využíva alebo s ktorými narába.

Nejde iba o tie informácie, ktoré povinná osoba sama vytvorila, ale aj o tie, ktoré boli povinnej osobe postúpené inými subjektmi – fyzickými alebo právnickými osobami alebo orgánmi verejnej moci (napr. rôzne vyjadrenia, stanoviská, posudky).³⁰ Nie je tiež podstatné, že nejde priamo

³⁰ Hoci pôvodcom takejto informácie je iný subjekt, povinná osoba, ktorá túto informáciu od tohto subjektu obdržala, ju má k dispozícii a musí sama vybaviť žiadosť o sprístupnenie tejto informácie – nemôže žiadosť postúpiť pôvodcovi informácie, ani nemôže žiadateľa odkázať na to, aby sa obrátil na pôvodcu informácie.

o informácie o predmete činnosti samotnej povinnej osoby.³¹

Povinná osoba musí sprístupňovať nielen informácie, ktoré má fakticky k dispozícii, ale aj tie informácie, ktoré podľa právnych predpisov **musí mať k dispozícii**. Ak ich v rozpore s právnymi predpismi k dispozícii nemá, mala by ich spracovať, resp. doplniť a sprístupniť žiadateľovi o informácie.³²

Povinnosť sprístupňovať informácie sa vzťahuje **aj na informácie vytvorené pred účinnosťou zákona o slobode informácií, resp. pred účinnosťou novely zákona**, ktorá rozšírila prístup k informáciám.³³ V zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií nie je podstatné, kedy boli požadované informácie vytvorené, podstatná je skutočnosť, že ich povinná osoba má k dispozícii.

Ak bola požadovaná informácia medzitým uložená do štátneho archívu, žiadateľ má možnosť požiadať o jej sprístupnenie podľa zákona o archívoch.³⁴ Zákon o slobode informácií sa **nevzťahuje na sprístupňovanie informácií zo štátnych archívov**.³⁵ O tento prípad však nejde, ak bola informácia uložená iba do archívu povinnej osoby (napr. orgánu verejnej moci) alebo iného archívu, ktorý nie je klasifikovaný ako štátny archív. V takom prípade nejde o štátny archív a povinná osoba je povinná požadované informácie sprístupňovať postupom podľa zákona o slobode informácií.

K tomu, čo znamená „mať informácie k dispozícii“, sa vyjadrili aj súdy:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 31/02 zo dňa 16. mája 2002 (Rs 37/2003)

„Povinná osoba disponuje požadovanými informáciami, okrem iného, aj vtedy, ak s požadovanými informáciami pri svojej činnosti pracuje, resp. ak sú predmetom jej činnosti. Dostatočným dôvodom na odmietnutie poskytnutia informácií nebude skutočnosť, že požadovanú informáciu má k dispozícii len organizačná zložka (súčasť) povinnej osoby alebo len odkaz na to, že táto nie je podľa vnútorných predpisov povinná požadované informácie uschovávať.“

31 Ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti podľa čl. 26 ods. 5 Ústavy SR neznamená povinnosť poskytovať informácie iba priamo o predmete činnosti povinnej osoby, ale aj informácie súvisiace s jej činnosťou – teda aj tie informácie, ktoré povinná osoba v súvislosti so svojou činnosťou obdrží od iných osôb.

32 Podobne napr. rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra 2002.

33 Napr. novela zákona o slobode informácií č. 628/2005 Z.z. účinná od 2. januára 2006, na základe ktorej sú verejne prístupné napríklad odmeny a platy vedúcich zamestnancov verejnej správy.

34 Zákon č. 149/1975 Zb. o archívniectve bol účinný do 31. decembra 2002, zákon č. 395/2002 Z.z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov je účinný od 1. januára 2003.

35 Štátnymi archívami sú Slovenský národný archív, Štátny ústredný banký archív a štátne archívy s regionálnou pôsobnosťou (Archív hlavného mesta SR Bratislavy, štátny archív v Banskej Bystrici, Bratislave, Bytči, Košiciach, Levočí, Nitre a Prešove) a ich pobočky.

Rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 44 Ca 179/2002 zo dňa 3. decembra 2002

„Princíp prístupu k informáciám znamená možnosť poďvkať sa na údaje, ktoré na úradě „leží“, s nimiž úrad pracuje. Informáci se mívá to, co v okamžiku dotazu je, nebo mítí má, v úradu k dispozici. Pokud úrad zjistí, že nemá informaci, kterou podle svých povinností stanovených právními předpisy má mít, je povinen ji okamžitě doplnit a poskytnout.“

1.7.1. Vytvorenie „novej“ informácie, ktorá nie je k dispozícii

Zákon o slobode informácií **neukladá povinnej osobe povinnosť** na základe žiadosti o informácie **vytvárať informácie, ktoré v momente podania tejto žiadosti ešte neexistujú**. Sprístupnenie takýchto informácií môže povinná osoba odmietnuť z dôvodu, že ich nemá k dispozícii.

Môžu nastať dva prípady vytvárania novej informácie povinnou osobou.³⁶

a) V prvom prípade ide o **vytvorenie úplne novej informácie**. Môže ísť napríklad o situácie, keď žiadatelia požadujú od povinných osôb vypracovanie rozborov, analýz, referátov, poskytnutie odborných alebo politických stanovísk, prognóz, výkladov právnych predpisov alebo keď posielajú povinnej osobe dotazy na subjektívne názory predstaviteľov povinnej osoby na určitý problém, pričom povinná osoba nemá takéto dokumenty alebo informácie vôbec vytvorené (spracované). Ak však povinná osoba má vyššie uvedené informácie (dokumenty) už spracované v podobe požadovanej žiadateľom a teda ich má v momente podania žiadosti k dispozícii, nemôže ich sprístupnenie odmietnuť.

b) V druhom prípade môže byť vytvorením novej informácie aj **určitý kvalifikovaný spôsob spracovania informácií**, ktoré sa už u povinnej osoby nachádzajú, a v dôsledku ktorého vzniká kvalitatívne nová informácia.

Možno súhlasiť s názorom, že niekedy býva zložité rozlíšiť medzi situáciou, kedy ide iba o vyhľadanie a zhromaždenie požadovaných informácií, a kedy už ide o vytvorenie kvalitatívne novej informácie. Tiež možno súhlasiť s názorom, že rozlíšenie oboch situácií treba hľadať v miere „intelektuálnej náročnosti“ činnosti, ktorá je nutná pre prípravu odpovede na žiadosť o informácie. Možno sa stotožniť so záverom, že o vytvorenie novej informácie sa nejedná, ak ku príprave odpovede na žiadosť o informácie stačí iba mechanické vyhľadanie a zhromaždenie údajov, ktoré sa u povinnej osoby nachádzajú a ktoré musia byť napríklad vyhľadané v rôznych dokumentoch, „vyňaté“ z týchto dokumentov, zhromaždené a následné „vtelené“ do odpovedi na žiadosť. Aby bolo možné konštatovať, že ide o vytvorenie novej informácie, musí ísť o ďalšie kvalitatívne spracovávanie týchto vyhľadaných, vyňatých a zhromaždených údajov.³⁷

³⁶ Rovnako FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 60 - 61.

³⁷ Česká odborná literatura uvádza: „Zde pak může být obtížné rozlišit, do jaké míry se ještě jedná o zpracování odpovědi na žádost, t.j. o vyhledání (shromáždění) požadovaných informací a jejich uzpůsobení pro poskytnutí žadateli a kdy

V praxi sa možno stretnúť s tým, že povinné osoby odmietajú sprístupniť požadované informácie s odôvodnením, že informácie „nemajú k dispozícii v požadovanej štruktúre“, pričom tvrdia, že žiadateľ od povinnej osoby požaduje vytváranie nových informácií, ktoré v momente podania žiadosti neexistujú. V skutočnosti ide často o situáciu, kedy sa požadované informácie u povinnej osoby nachádzajú, ale musela by ich vyhľadať, vyňať z rôznych listín a zhromaždiť – teda povinná osoba požadované informácie má, ale nemá ich zhromaždené tak, ako požaduje žiadateľ.³⁸

Aby nebol protiústavne obmedzený prístup k informáciám, musí byť v súlade s ústavným právom na informácie posudzovaná aj otázka, či ide alebo nejde o vytvorenie kvalitatívne novej informácie, a teda či ide alebo nejde o informáciu, ktorú má povinná osoba „k dispozícii“ v zmysle § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií. Posúdenie tejto otázky zo strany povinnej osoby totiž nemôže fakticky znemožniť prístup žiadateľa k informáciám, ktoré má povinná osoba k dispozícii, pretože by to bolo v rozpore s ústavnou povinnosťou povinných osôb poskytovať informácie o svojej činnosti.

Nie každé vyňatie informácií z určitého celku (napr. z viacerých dokumentov či listín) a ich zhromaždenie za účelom ich poskytnutia žiadateľovi možno považovať za vytváranie novej informácie.³⁹ Povinná osoba však nie je povinná na základe žiadosti o informácie vykonávať napríklad rôzne štatistické výpočty, na základe ktorých by vznikla kvalitatívne nová informácia. Podľa niektorých rozhodnutí súdov povinná osoba tiež nie je povinná vytvárať „databázu“ in-

již půjde o vytvoření nové informace. Rozlišení obou kategorií nemůže spočívat v pracnosti či době, která by byla potřebná při přípravu odpovědi na žádost (shromáždění informací), neboť tyto faktory zákon o svobodném přístupu k informacím zohledňuje institutem mimořádně rozsáhlého vyhledávání informací (§ 17 odst. 1), resp. možností prodloužit lhůtu pro poskytnutí informace (§ 14 odst. 7). Rozlišení obou kategorií tudíž musí být hledáno v míře „intelektuální náročnosti“ činnosti, která by byla nutná pro přípravu odpovědi na žádost. Jinak řečeno o vytváření nové informace půjde pouze tehdy, jestliže k vytvoření odpovědi na žádost nestačí pouhé mechanické vyhledání a shromáždění údajů, které má povinný subjekt k dispozici a které jsou žadatelem poptávány, ale jestliže je nezbytné s těmito údaji provést další zpracování nad rámec prostého „vtělení“ do odpovědi na žádost.“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 60 - 61.

38 Odborná literatúra uvádza k rozdielu medzi mechanickým vyhľadaním a zhromaždením informácií a vytvorením novej informácie nasledovné: „Typicky se tento rozdíl projeví v souvislosti s dotazy na výsledky určitých řízení týkajících se povinného subjektu nebo jím prováděných (např. v kolika případech udělil povinný subjekt pokutu za spáchání určitého přestupku v daném roce), případe v souvislosti se žádostmi o sdělení základních informací týkajících se těchto řízení (např. informace o tom, jaká byla výše jednotlivých udělených pokut). Za předpokladu, že půjde o pouhé mechanické shromáždění dat z jednotlivých spisů, pak se nebude jednat o vytvoření nové informace ... protože zde dochází jen k formálnímu zpracování (shromáždění) informací existujících (jedná se o prosté zpracování odpovědi na žádost)...“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 61.

39 Odborná literatúra k otázke, čo znamená žiadost o vytvorenie novej informácie, uvádza: „Pokud by vyhovění tomuto požadavku znamenalo nejen mechanické vynětí určitých informací, ale i jejich kvalifikované zpracování, jednalo by se o vytváření nové informace... Jestliže by však při vyhovění požadavku na vyjmutí informace z určitého celku nebylo třeba s těmito informacemi dále nakládat (vyjma prostého uzpůsobení při zpracování odpovědi na žádost), pak se nejedná o vytváření nové informace...“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 134 - 135.

formácií, ktorými v momente podania žiadosti nedisponuje.⁴⁰ Za vytváranie novej informácie nemožno paušálne považovať vytvorenie akejkoľvek databázy, ale iba takej databázy, ktorá by vznikla kvalitatívnym spracovaním informácií, a ktorá by teda aj sama bola kvalitatívne novou informáciou.⁴¹

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sžo 31/2008 zo dňa 26. februára 2009

„...žalovaný nie je povinný vytvárať databázu informácií, ktorými pri podaní žiadosti nedisponuje. ... Zákon o slobode informácií v žiadnom ustanovení neukladá povinnému subjektu spracovávať údaje do určitých databáz, ak o to požiada žiadateľ a teda ani v predmetnej veci nemal žalovaný povinnosť takúto databázu vytvárať.“

Z nasledujúceho rozsudku Najvyššieho správneho súdu ČR vyplýva, že nie každú žiadosť o poskytnutie „prehľadu“ informácií možno považovať za žiadosť o vytvorenie novej informácie.

Žiadateľ požiadal krajský úrad o prehľad žiadostí o informácie podaných v roku 2005, o informácie o uplatnených sankciách a o kópie rozsudkov. Krajský úrad však tvrdil, že v požadovanom rozsahu nie sú informácie evidované a že už by išlo o vytváranie nových informácií. Najvyšší správny súd rozhodol, že postup krajského úradu bol nezákonný.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 4 As 57/2007 zo dňa 28. novembra 2008

„Všetchny informace, které stěžovatel požaduje má krajský úřad k dispozici. Není tedy možné akceptovat argumentaci krajského úřadu, který stěžovateli část informací neposkytl s tím, že informační povinnost podle tohoto zákona se nevztahuje na vytváření nových informací (srovnávacích přehledů, evidencií), neboť stěžovatel žádné nové, dosud nevytvořené informace nepožaduje.“

Za „vytváranie nových informácií“ v žiadnom prípade nie je možné považovať **vyhľadávanie a zhromažďovanie viacerých požadovaných dokumentov alebo listín**. Ak žiadateľ požaduje v jednej žiadosti sprístupnenie viacerých dokumentov, ktoré sa nachádzajú na rôznych miestach (napríklad v rôznych archívoch či vo viacerých úradných spisoch), ich vyhľadaním (napr. vyhľadaním na rôznych miestach v rámci povinnej osoby, kde sú tieto dokumenty ucho-

40 Podľa ustanovenia § 5 ods. 4 prvá veta zákona č. 613/2003 Z.z. Autorský zákon „*Databáza je súbor nezávislých diel, údajov alebo iných materiálov systematicky alebo metodicky usporiadaných a jednotlivo prístupných elektronickými alebo inými prostriedkami.*“

41 V niektorých prípadoch je však usporiadanie požadovaných informácií podľa kritérií stanovených žiadateľom aj pre samotnú povinnú osobu jednoduchšie a uľahčuje jej vybavenie žiadostí o informácie. Zákon o slobode informácií takýto postup povinnej osoby dovoľuje.

vávané) a zhromaždením na vecne príslušnom odbore povinnej osoby, ktorého úlohou je vybavovanie žiadostí o informácie, nedochádza ku žiadnym kvalitatívnym zmenám požadovaných informácií a nemení sa ich kvalitatívna podstata. Vyhľadanie a zhromaždenie požadovaných dokumentov, ktoré vždy logicky vyžaduje aj určitý čas, nevyhnutne patrí k vybaveniu každej žiadosti o informácie. Ak by vyhľadanie a zhromaždenie požadovaných dokumentov bolo považované za vytváranie novej informácie, išlo by o protiústavný výklad zákona, pretože povinné osoby by v dôsledku tohto výkladu fakticky nemuseli poskytovať skoro žiadne informácie, čo by znamenalo popretie ústavnej povinnosti poskytovať informácie zakotvenej v čl. 26 ods. 5 Ústavy SR. Nebolo by zrejmé, aké informácie by orgány verejnej moci mali vôbec sprístupňovať, ak by nemali povinnosť požadované dokumenty vyhľadať a zhromaždiť.

Otázku, či je vyhľadanie a zhromaždenie viacerých požadovaných dokumentov vytvorením novej informácie, posudzoval aj súd.

Žiadateľ požiadal Ministerstvo pôdohospodárstva SR o informácie o tom, ktoré plánované opatrenia v poľnohospodárstve a lesníctve budú financované z prostriedkov. Žiadateľ konkrétne žiadal „*Informácie o stave všetkých rokovaní, pozvánky, zápisy a predložené návrhy v rámci medzirezortných rokovaní s Ministerstvom životného prostredia SR a rokovaní s Európskou komisiou (v písomnej a elektronickej podobe)*“ súvisiacich s implementáciou opatrení do Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR pre programovacie obdobie 2007 – 2013. Išlo vlastne o dokumenty týkajúce sa rokovaní s Európskou komisiou. Ministerstvo pôdohospodárstva žiadosť o informácie zamietlo a v rozhodnutí uviedlo: „...*žiadateľ očakáva od povinnej osoby spracovanie množstva už existujúcich informácií takým spôsobom, že ich vyhľadá, zhromaždí, skompletizuje, čím vznikne v konečnom dôsledku nová informácia a z toho dôvodu nemožno požadované informácie označiť za také, ktoré má povinná osoba k dispozícii.*“ Minister toto prvostupňové zamietavé rozhodnutie potvrdil a vo svojom rozhodnutí navyše konštatoval, že získanie požadovaných informácií vyžaduje čas na spracovanie podania (na vyhľadanie, zhromaždenie a skompletizovanie informácií), z čoho podľa neho tiež vyplýva, že povinná osoba nemá informácie k dispozícii. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutia ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 92/2007 zo dňa 26. septembra 2008

„*Z dôvodov napadnutého rozhodnutia i z obsahu písomného vyjadrenia žalovaného k žalobe je zrejmé, že ide o to, že žalobca žiadal sprístupnenie informácií z oblasti verejnej správy dotýkajúcich sa rozhodovacej činnosti povinnej osoby. Tieto sa časovo mali týkať prípravy a rozhodovania vo vymedzených oblastiach v rokoch 2005 a 2006 pre programovacie obdobie rokov 2007 – 2013. Z toho vyplýva, že žalovaný v čase podania žiadosti žalobcu o sprístupnenie informácií disponoval materiálmi, ktoré jednak priamo mohli tvoriť požadované informácie, jednak mal k dispozícii materiály, z ktorých bolo možné žiadané informácie zistiť. Súd posudzoval, či vyhľadávaním požadovaných informácií z dostupných materiálov a ich spracovaním do štruktúry požadovanej žalobcom vzniká nová informácia a či žalovanému vyplýva povinnosť poskytnúť*

žalobcovi informácie v požadovanej štruktúre aj napriek tomu, že by si spracovanie žalobcovej žiadosti vyžiadalo značné množstvo práce.

...vyhľadávanie, zber a spracovanie žalobcom požadovaných informácií v agende, ktorá patrí žalovanému a súvisí s jeho rozhodovacou činnosťou v oblasti oprávneného verejného záujmu, neznamená vytvorenie novej informácie, ktorou by žalovaný v čase podania žiadosti nedisponoval. ...

Ťažkosti súvisiace s vyhľadávaním a spracovaním požadovaných informácií, najmä vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií ... mohli byť v zmysle § 17 zákona o slobode informácií dôvodom na predĺženie lehoty na vybavenie žalobcovej žiadosti, žalovaného však nezbavili povinnosti informácie sprístupniť.“

1.7.2. Určenie špecifikácie na vyhľadanie informácie

Ako vyplýva aj z vyššie uvedeného, je potrebné rozlišovať medzi **stanovením kritéria**, podľa ktorého žiadateľ požaduje informácie „**usporiadať**“ (napríklad usporiadanie mien účastníkov konania podľa abecedy) a **stanovením špecifikácie**, vlastnosti, resp. kritéria, ktorým žiadateľ požadované informácie „špecifikuje“ a podľa ktorého žiadateľ požaduje informácie „**vyhľadať**“ (napríklad sprístupnenie fotokópií rozhodnutí vydaných v mesiacoch január, február a marec 2012). V prvom prípade môže usporiadaním informácie podľa určitého kritéria vzniknúť kvalitatívne nová informácia, v druhom prípade však kvalitatívne nová informácia nevzniká a povinná osoba je povinná informácie podľa žiadateľom stanoveného kritéria, resp. špecifikácie, vyhľadať. V druhom prípade žiadateľ nemal záujem o usporiadanie informácií podľa určitého kritéria (teda o vytvorenie kvalitatívne novej informácie), ale v žiadosti iba určil vlastnosti informácií, ktoré požaduje vyhľadať a sprístupniť bez toho, aby požadoval ich usporiadanie, ktoré by vytváralo kvalitatívne novú informáciu.⁴² Povinná osoba nemusí požadované rozhodnutia žiadnym spôsobom kvalitatívne spracovávať, len ich musí vyhľadať podľa žiadateľom stanovenej špecifikácie, urobiť z nich fotokópiu a sprístupniť žiadateľovi.

Otázku, či vyhľadanie informácií podľa kritérií stanovených žiadateľom je vytváranie novej informácie, posudzoval aj súd.

Žiadateľ požiadal mesto Košice o kópie všetkých stanovísk Útvaru hlavného architekta mesta Košice k umiestneniu informačných, reklamných a propagačných zariadení na území mesta Košice vydaných v rokoch 2005, 2006, 2007 a 2008. Mesto Košice odmietlo informácie sprístupniť s odôvodnením, že „nedisponuje súborom systematicky zhromažďovaných, spracovaných a usporiadaných informácií a pri počte niekoľko tisíc žiadostí ročne o rôzne vyjadrenia, oznámenia, stanoviská, doplnenia žiadostí a pod. v priebehu jedného roka pri

⁴² Takáto žiadosť by mohla znieť aj napr. takto: „poskytnite mi všetky stavebné povolenia vydané úradom v dňoch 1. až 10. marca 2012“.

absencii prevádzkovania informačného systému nemá povinnosť usporadúvať informácie podľa kritérií stanovených žiadateľom v žiadosti o informácie.“ Mesto Košice tiež uviedlo, že „vygenerovať tieto informácie podľa kritéria stanoveného žiadateľom by nebolo možné ani po predĺžení lehoty podľa § 17 ods. 2 ... aj s prihliadnutím na možnosť paralyzácie bežného chodu dotknutého útvaru.“ Súd rozhodnutie mesta Košice zrušil ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 33/2009 zo dňa 30. septembra 2009

*„Vychádzajú z citovaného § 3 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám sprístupnenie sa týka iba tých informácií, ktoré má povinná osoba k dispozícii. Neukladá jej povinnosť vytvárať na základe žiadosti informácie, ktoré v čase podania žiadosti neexistujú. Taktiež nie je povinná spracovávať a vytvárať prehľady alebo tabuľky informácií, ktoré v čase podania žiadosti neexistujú, alebo inak usporadúvať informácie podľa kritérií stanovených žiadateľom v žiadosti o informácie. **Zbieranie, zhromažďovanie a príprava viacerých informácií požadovaných v jednej žiadosti o informácie však nie je vytváraním novej informácie. Pri uvedenom totiž nedochádza k vytváraniu kvalitatívne novej informácie. ...***

Podľa názoru súdu v danom prípade je nesporné, že povinná osoba v čase podania predmetnej žiadosti žalobcu o sprístupnenie informácií, ním požadovanými informáciami disponovala. Ako to vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia žalovaného, táto vo svojom rozhodnutí ani netvrdila, že v danom prípade by na základe žiadosti žalobcu mala vytvoriť informáciu kvalitatívne novú.

*Nie je však možné stotožniť sa s právnym názorom žalovaného, ako aj správneho orgánu prvého stupňa, v zmysle ktorého povinná osoba nie je povinná usporadúvať informácie podľa kritérií stanovených žiadateľom, pokiaľ nedisponuje takýmto súborom systematicky zhromažďovaných, spracovaných a usporiadaných informácií, čo bolo hlavným dôvodom zamietnutia podanej žiadosti. V tomto smere je potrebné poukázať predovšetkým na to, že žalobca v podanej žiadosti o sprístupnenie informácií **nepožadoval od povinnej osoby usporiadanie informácií podľa ním stanovených kritérií, ale iba špecifikoval v súlade s § 14 citovaného zákona o slobodnom prístupe k informáciám informácie, ktoré žiadal vyhľadať a sprístupniť tak, aby bolo možné o jeho žiadosti konať a rozhodnúť.** Konkrétne žiadal sprístupniť kópie všetkých stanovísk Útvaru hlavného architekta mesta Košice k umiestneniu informačných, reklamných a propagačných zariadení na území mesta Košice vydaných v rokoch 2005 až 2008. Vychádzajú z uvedeného tento dôvod nesprístupnenia informácie povinnou osobou nie je možné považovať za relevantný obmedzenia prístupu k informáciám tak, ako to má na mysli ust. § 8 a nasl. citovaného zákona.*

*Rovnako za nezákonný a irelevantný pre nesprístupnenie žalobcom požadovaných informácií považoval súd aj dôvod, týkajúci sa neschopnosti povinnej osoby dodržať zákonom stanovenú, resp. predĺženú lehotu na sprístupnenie požadovaných informácií vzhľadom na množstvo žiadostí, z ktorých by bolo potrebné vygenerovať tieto informácie, čím by mohlo dôjsť k paralyzácii bežného chodu dotknutého útvaru. **Aj keď spracovanie žalobcovej žiadosti by si vyžadovalo***

bezprostredné dočasné opatrenia na zabezpečenie splnenia tejto zákonnej povinnosti, či už personálneho alebo technického charakteru, uvedené nezabavuje povinnú osobu povinnosti informácie sprístupniť.“

Skutočnosť, že povinná osoba nemá požadované informácie v momente žiadosti vyhladané a zhromaždené podľa špecifikácie (vlastnosti) určenej žiadateľom alebo že nemá tieto informácie k dispozícii v jednotnej počítačovej databáze, z ktorej by ich mohla v krátkom čase vybrať, nezabavuje povinnú osobu povinnosti požadované informácie vyhľadať a sprístupniť. Skutočnosť, že vyhľadanie požadovaných informácií bude pre povinnú osobu časovo náročnejšie, keďže ich nie je možné vyhľadať zadaním špecifikácie do počítačovej databázy, ale bude ich treba vyhľadávať „manuálne“, nie je dôvodom na nesprístupnenie informácií.

Krajský súd v Bratislave vo svojom rozsudku potvrdil, že sťažený zber údajov nemožno považovať za vytvorenie nových údajov, resp. informácií:

Žiadateľ dňa 14. augusta 2008 požiadal štátny podnik Lesy Slovenskej republiky o sprístupnenie informácií o spotrebe prípravkov na ochranu rastlín (postrekov), a to za obdobie od 1. januára 2007 do 14. augusta 2008. Žiadateľ sa odvolal na ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 193/2005 Z.z. o rastlinolekárskej starostlivosti, podľa ktorého „každý, kto podniká v lesnom hospodárstve, je povinný viesť evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín alebo iných prípravkov s uvedením spôsobu aplikácie“. Lesy Slovenskej republiky poskytli iba časť požadovaných informácií s odôvodnením, že priebežný údaj o dovedajšej spotrebe postrekov od začiatku roka 2008 do 14. augusta 2008 nie je možné sumarizovať a poskytnúť, pretože tieto údaje štátny podnik sleduje iba v ročných intervaloch (raz za rok) a to podľa jednotlivých odštepných závodov, pričom tieto údaje vždy raz za rok, ku dňu 20. februára, zasiela Lesnej ochrannárskej službe. Štátny podnik preto uviedol, že je možné poskytnúť iba celkový údaj o spotrebe postrekov za celý rok 2008, avšak až po 20. februári 2009. Krajský súd v Bratislave rozhodol, že štátny podnik postupoval nezákonne.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 S 156/2008 zo dňa 20. marca 2009

„...Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, v danom prípade sprístupnenia informácií je v postavení povinnej osoby v zmysle § 2 ods. 3 ZSPI, keďže ide o štátny podnik založený žalovaným... Podľa § 3 ods. 3 Zákona č. 193/2005 Z.z. o rastlinolekárskej starostlivosti v znení do 1.1.2009 každý, kto podniká v lesnom hospodárstve, je povinný viesť evidenciu spotreby prípravkov na ochranu rastlín alebo iných prípravkov s uvedením spôsobu aplikácie a predložiť ju Národnému lesníckemu centru. Z uvedeného vyplýva, že predmetný štátny podnik bol povinnou osobou a mal právnu povinnosť žalobcovi poskytnúť požadované informácie alebo postupovať tak, ako mu ZSPI ukladá. Informáciu nesprístupnil v požadovanom rozsahu, hoci možno predpokladať by šlo len o sťaženú situáciu zberu údajov, čo však nemožno považovať za vytvorenie nových údajov.“

Treba podotknúť, že ak ide o **informáciu vybranú automaticky z počítačovej databázy** (napríklad zadaním príkazu), nejde o informáciu, ktorá nie je k dispozícii. Počítačová databáza je sama o sebe tvorená informáciami usporiadanými podľa rôznych kritérií a zadaním príkazu sa z nej v krátkom okamihu informácie iba vyberú. Ak teda databáza obsahuje v sebe nejakú kvalifikáciu alebo kritérium, potom požiadavka na výpis z databázy podľa tohto kritéria, napríklad podľa bydliska, okresu, dátumu alebo výrobcu, neznamená vytváranie nových informácií.

1.8. Princíp „čo nie je tajné, je verejné“

Zákon o slobode informácií je založený na základnom princípe „čo nie je tajné, je verejné“. Inak povedané, požadované informácie musia byť sprístupnené, okrem tých, ktoré zákon zo sprístupnenia vylučuje. Ako už bolo spomínané vyššie, ide o vyjadrenie princípu otvorenosti (publicity) verejnej správy. Na princípe „čo nie je tajné, je verejné“ sú založené aj právne predpisy Európskej únie a dokumenty Rady Európy týkajúce sa prístupu k informáciám.⁴³

Tento základný princíp je vyjadrený v § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií formuláciou „*Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.*“ a v § 12 zákona o slobode informácií formuláciou „*Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie ... po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.*“

Katégorie informácií, ktoré sú chránené a nemôžu sa sprístupniť, sú **vymedzené v § 8 až § 11** zákona o slobode informácií. Ide o tieto informácie:

- utajované skutočnosti, daňové a bankové tajomstvo (§ 8),
- informácie dotýkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby a osobné údaje fyzickej osoby (§ 9),
- obchodné tajomstvo (§ 10),
- informácie odovzdané povinnej osobe osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá (§ 11 ods. 1 písm. a),
- informácie zverejňované na základe osobitného zákona (§ 11 ods. 1 písm. b),
- informácie, ktorých sprístupnením možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom (§ 11 ods. 1 písm. c),

⁴³ Napr. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, Dohovor Rady Európy o prístupe k verejným informáciám („Council of Europe Convention on Access to Official Documents“) prijatý Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008 alebo Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy o prístupe k verejným dokumentom Rec (2002)2 zo dňa 21. februára 2002.

- informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní okrem informácie, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu, rozhodnutia policajta v prípravnom konaní podľa druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku a informácie o vznesení obvinenia vrátane opisu skutku, ak ich sprístupnenie nezakazuje zákon alebo ak ich sprístupnenie neohrozuje práva a právom chránené záujmy (§ 11 ods. 1 písm. d),
- informácie týkajúce sa zmierovacieho konania, arbitrážneho konania alebo rozhodcovského konania okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy (§ 11 ods. 1 písm. e),
- informácie týkajúce sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín (§ 11 ods. 1 písm. f),
- informácie, ktorých sprístupnenie by bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenských a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 11 ods. 1 písm. g),
- informácie, ktoré sa týkajú výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov okrem informácií o rozhodnutí alebo inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak ich sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy (§ 11 ods. 1 písm. h),
- dokumentácia, ktorá obsahuje informácie, ktorých zverejnenie by sa mohlo použiť na plánovanie a vykonanie činností s cieľom spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov podľa osobitných predpisov (§ 11 ods. 1 písm. i),
- informácie získané povinnou osobou od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona, ktoré priamo nesúvisia s úlohami povinnej osoby (§ 11 ods. 3).

Tieto informácie sú zo sprístupnenia vylúčené samotným zákonom o slobode informácií, ale často sú výslovne chránené aj osobitnými zákonmi.⁴⁴ Niektoré informácie sú však vylúčené zo sprístupnenia iba osobitnými zákonmi.⁴⁵

Podrobne sa týmito výnimkám zo sprístupnenia informácií venujeme v 2. časti tejto publikácie.

44 Napr. zákon č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností, zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon).

45 Napríklad podľa § 7 ods. 2 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach „*Informácie, ktoré obsahuje dokumentácia súvisiaca s vybavovaním sťažností, sa nesprístupňujú.*“.

1.9. Princíp prevažujúceho verejného záujmu

Okrem vymedzenia informácií, ktoré sa nesprístupňujú, je v niektorých ustanoveniach zákona o slobode informácií zakotvený aj **princíp prevažujúceho verejného záujmu**. Zákon vymedzuje určité situácie (výnimky), kedy je vo verejnom záujme potrebné sprístupniť aj informácie, ktoré sú inak podľa zákona chránené.

Ide konkrétne o

- výnimku z ochrany osobných údajov - § 9 ods. 3 (nemožnosť uplatnenia ochrany osobných údajov, napr. pri platoch alebo odmenách volených funkcionárov alebo vedúcich zamestnancov verejnej správy)
- výnimku z ochrany obchodného tajomstva - § 10 ods. 2 (nemožnosť uplatnenia ochrany obchodného tajomstva, napr. pri informáciách týkajúcich sa používania verejných prostriedkov alebo nakladania s majetkom štátu, obce, vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie)
- výnimku z ochrany informácií o rozhodovacej činnosti súdu alebo orgánu činného v trestnom konaní - § 11 ods. 1 písm. d) (nemožnosť utajenia napríklad rozhodnutí súdov, rozhodnutí prokuratúry alebo niektorých rozhodnutí policajta)
- výnimku z ochrany informácií o zmierovacom, arbitrážnom alebo rozhodcovskom konaní - § 11 ods. 1 písm. e) (nemožnosť utajenia informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania)
- výnimku z ochrany informácií o kontrole, dohlade alebo dozore orgánom verejnej moci - § 11 ods. 1 písm. h) (nemožnosť utajenia informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru)
- výnimku z ochrany informácií poskytnutých povinnej osobe inou osobou bez právnej povinnosti - § 11 ods. 2 (nemožnosť uplatnenia tejto výnimky zo sprístupnenia informácií, napr. v prípade informácií týkajúcich sa použitia verejných prostriedkov)

Princíp prevažujúceho verejného záujmu vyplýva z článku 26 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorého možno právo na informácie obmedziť iba ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Tento princíp vyplýva aj z medzinárodných dokumentov. Ide napríklad o Dohovor Rady Európy o prístupe k verejným informáciám⁴⁶ prijatý Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008, ktorý v čl. 3 ods. 2 stanovuje: „*Prístup k informáciám obsiahnutým v dokumente môže byť odmietnutý, ak by ich sprístupnenie poškodilo alebo mohlo poškodiť niektorý zo záujmov uvedený v odseku 1, pokiaľ nie je daný prevažujúci verejný záujem na ich sprístupnení.*“ Podobne znie Odporičanie Výboru ministrov Rady Európy o prístupe k verejným dokumentom č. Rec(2002)2 zo dňa

46 „Council of Europe Convention on Access to Official Documents“

21. februára 2002. Rovnaký princíp je vyjadrený aj v Dohovore Európskej hospodárskej komisie OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. Aarhuský dohovor), publikovanom v Zbierke zákonov pod číslom 43/2006 Z.z., kde sa v článku 4 ods. 4 uvádza, že dôvody nesprístupnenia informácií uvedené v dohovore „*budú vykladané reštriktívne, berúc do úvahy verejný záujem, ktorému zverejnenie slúži...*“. Aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí v článku 4 ods. 2 výslovne stanovuje, že členské štáty Európskej únie nesmú zamietnuť žiadosť o informácie, ktorá sa týkajú emisií do životného prostredia, a to ani keby sprístupnené informácie mohli nepriaznivo ovplyvniť napríklad dôvernosc obchodných alebo priemyselných informácií, dôvernosc osobných údajov alebo spisov vzťahujúcich sa na fyzickú osobu alebo záujmy osoby, ktorá informácie poskytla bez právnej povinnosti.

1.10. Spôsob obmedzovania práva na informácie (§ 12)

§ 12

Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ak sú medzi požadovanými informáciami aj informácie, ktoré sú podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií vylúčené zo sprístupnenia, povinná osoba nemôže zamietnuť sprístupnenie všetkých požadovaných informácií (napr. celého dokumentu obsahujúceho osobné údaje alebo utajované skutočnosti). Musí takéto informácie vylúčiť (napr. znečitateľníť prekrytím a oxeroxovaním alebo začierniť) a ostatné informácie musí sprístupniť.

Ak teda požadované dokumenty obsahujú čo len niektoré čiastkové informácie, ku ktorým nie je podľa zákona vylúčený prístup, povinná osoba je tieto informácie povinná sprístupniť. Nie je možné zamietnuť prístup ku všetkým informáciám nachádzajúcim sa v dokumente z dôvodu, že iba niektoré informácie podliehajú ochrane.

Ustanovenie § 12 zákona o slobode informácií je premietnutím ústavnej požiadavky minimalizácie zásahu do základného práva na informácie. Ústava SR v čl. 26 ods. 4 stanovuje, že právo na informácie môže byť obmedzené iba vtedy, ak je to naozaj „**nevyhnutné**“ na ochranu legitímnych záujmov - na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Z tejto ústavnej požiadavky vyplýva skutočnosť, že na ochranu legitímnych záujmov postačuje vylúčenie konkrétnych „chránených“, resp. „citlivých“

informácií, z dokumentu či záznamu, avšak zvyšok dokumentu alebo záznamu je potrebné sprístupniť. Nesprístupnenie celého dokumentu (napr. celej zmluvy, celého rozhodnutia) alebo celého zvukového či obrazového záznamu, ktoré by obsahovali určité informácie, ktoré nie je potrebné v zmysle ústavy chrániť, by bolo v rozpore s ústavnou požiadavkou proporcionality (primeranosti) pri obmedzovaní základných práv a s požiadavkou minimalizácie zásahu do ústavného práva na informácie. Ústava SR teda neumožňuje paušálne a kompletne utajenie celého dokumentu alebo celého záznamu - t.j. neumožňuje kompletne utajenie všetkých čiastkových informácií nachádzajúcich sa v dokumente alebo na zázname, bez ohľadu na ich skutočnú povahu a potrebu ich utajovania.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 2/10 zo dňa 30. marca 2010

„Další dostatečnou ochranu či „pojistku“ obsahuje ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím. ... Ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím pak uvádí, že všechna omezení práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon (právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření; v odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá). Obsahem § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím je tak pravidlo selekce; to odpovídá požadavku, aby oprávněné omezení přístupu k informacím bylo vždy uplatněno jen v nejmenším nutném rozsahu. Toliko toto ustanovení tedy naplňuje a garantuje požadavek minimalizace zásahu do základního práva či svobody....“

Ak požadované informácie (napr. dokument) obsahujú osobné údaje, vylúčenie týchto informácií sa vykonáva **anonymizáciou**⁴⁷ osobných údajov – t.j. tým, že sa znečitateľní ten konkrétny údaj, pomocou ktorého by bolo možné fyzickú osobu identifikovať (napríklad adresa bydliska alebo rodné číslo). Prax anonymizácie osobných údajov je v súlade s ústavnou požiadavkou minimalizácie zásahu do základného práva na informácie.

Podobne v prípade dokumentu, ktorý obsahuje informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami alebo obchodným tajomstvom, sa tieto informácie **znečitateľnia**.

Ak sú spomedzi požadovaných informácií niektoré informácie vylúčené, ide o nesprístupnenie informácií, o ktorom je potrebné vydať **písomné rozhodnutie** podľa § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií.

Z druhej vety § 12 zákona o slobode informácií vyplýva princíp dočasnosti ochrany informácií. Znamená to, že ak informácia prestane byť podľa zákona chránenou (napr. prestane platiť jeden zo základných znakov obchodného tajomstva, že informácia nie je v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupná), nie je možné, aby ju povinná osoba naďalej odmietala sprístupniť.

⁴⁷ Podľa § 4 ods. 1 písm. k) zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov „anonymizovaným údajom“ je „osobný údaj upravený do takej formy, v ktorej ho nemožno priradiť dotknutej osobe, ktorej sa týka“.

Žiadateľ požiadal mesto Bratislava o sprístupnenie kópie zápisnice zo zasadnutia mestskej rady. Primátor mesta Bratislava zápisnicu odmietol sprístupniť z dôvodu, že obsahuje osobné údaje fyzických osôb. Krajský súd v Bratislave aj Najvyšší súd SR zrušili rozhodnutie primátora ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sži 2/2009 zo dňa 22. septembra 2009

„Senát Najvyššieho súdu SR dospel k záveru, že dôvody rozhodnutia obsiahnuté v napadnutom rozsudku sú vecne správne, odvolací súd sa v plnom rozsahu s nimi stotožnil a na zdôraznenie uvádza, že v tomto prípade nepovažuje za zákonný dôvod na odmietnutie poskytnutia informácií obranu žalovaného, že predmetná zápisnica zo zasadnutia mestskej rady nie je úplným zápisom, ale ide len o rámcový záznam o priebehu zasadnutia. Takýmto dôvodom nie je ani skutočnosť tvrdená žalovaným, že dôvodom na nesprístupnenie žalobcom požadovanej zápisnice zo zasadnutia mestskej rady zo dňa 19.6.2008 je, že predmetná zápisnica obsahuje údaje o fyzických osobách, ktorých zverejnenie by mohlo znamenať porušenie zákona č. 428/2002 Z.z.

Podľa názoru senátu Najvyššieho súdu SR ak zápisnica z rokovania mestskej rady zo dňa 19.6.2008 obsahovala údaje o fyzických osobách, ktoré by podľa názoru žalovaného mohli znamenať porušenie zákona č. 428/2002 Z.z., mal žalovaný postupovať v súlade s § 9 ods. 2 citovaného zákona... Z dôvodu, že žalovaný v tomto prípade takýmto spôsobom nepostupoval, keď neposkytol žalobcovi celú zápisnicu z rokovania mestskej rady, porušil zákon č. 211/2000 Z.z., keďže podľa názoru odvolacieho súdu mal postupovať tak, že žalobcovi mal poskytnúť požadovanú informáciu, teda zápisnicu z rokovania mestskej rady zo dňa 19.6.2008 a to bez osobných údajov dotknutých osôb, resp. bez takých údajov, na ktoré sa vzťahuje obmedzenie prístupu k informáciám upravené v §§ 8, 9, 11, 12 zákona č. 211/2000 Z.z., predovšetkým podľa ust. § 12 citovaného zákona, podľa ktorého povinná osoba všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 3/2002 zo dňa 14. januára 2004

„Pokud jde o rozsah, v jakém lze odmítnout poskytnutí osobních údajů, Nejvyšší správní soud má za to, že osobním údajům je poskytnuta dostatečná ochrana již jejich znečitelněním v autentickém textu a proto nelze odmítnout poskytnout celou ucelenou část textu tyto údaje obsahující.“

1.11. Zákon o slobode informácií a mlčanlivosť (§ 13)

§ 13

Sprístupnenie informácií podľa tohto zákona sa nepovažuje za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného zákona.⁴⁾

⁴⁾ Napríklad § 73 ods. 2 písm. b) zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, § 34 ods. 4 zákona č. 229/1992 Zb. o komoditných burzách v znení neskorších predpisov, § 10 ods. 2 zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, § 54 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 15 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov, § 16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z.z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, § 12 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1996 Z.z. Colný zákon v znení neskorších predpisov, § 40 a 41 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 11 ods. 2 písm. k) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe, § 80 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Viaceré zákony ustanovujú pre zamestnancov rôznych inštitúcií povinnosť mlčanlivosti. Táto povinnosť sa týka informácií, ktoré sa dozvedeli pri výkone svojej funkcie alebo pri výkone určitej kontroly. Ustanovenie § 13 zákona o slobode informácií znamená, že povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa vzťahuje iba na jednotlivých zamestnancov povinnej osoby a nijak neovplyvňuje povinnosť celej povinnej osoby sprístupňovať informácie. Ak teda zamestnanec povinnej osoby sprístupní v mene povinnej osoby informáciu podľa zákona o slobode informácií, neporuší povinnosť mlčanlivosti.

Rozsudok Mestského súdu v Prahe sp. zn. 33 Ca 100-103/2001 zo dňa 30. apríla 2002

„Subjekt povinný poskytnout informaci podle zákona o svobodném přístupu k informacím nemůže ve smyslu § 19 cit. zák. odmítnout poskytnout informaci s odkazem na povinnost zachovávat mlčenlivost stanovenou zvláštním právním předpisem, kterým je např. § 12 odst. 2 písm. f) zák. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole nebo § 53 odst. 2 písm. b) zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči). V uvedených právních předpisech zakotvená povinnost mlčenlivosti se týká totiž pouze kontrolních pracovníků, ale nikoli správního orgánu, který má podle zákona č. 106/1999 Sb. povinnost podat informaci.“

1.12. Vzťah k iným predpisom o sprístupňovaní informácií

Ku vzťahu medzi zákonom o slobode informácií a inými predpismi upravujúcimi poskytovanie informácií sa vyjadril Najvyšší súd SR nasledovne:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sži 1/2010 zo dňa 15. marca 2011

„Zákon o slobodnom prístupe k informáciám je obecným právnym predpisom poskytujúcim spoločnú úpravu, ktorá sa použije vždy, keď neexistuje úprava špeciálna, napr. na určitom úseku verejnej správy. Vo vzťahu k iným zákonom teda pôsobí ako lex generalis; príslušný špeciálny zákon deroguje jeho postavenie len v takom rozsahu, v ktorom sám problematiku poskytovania informácií upravuje.“

1.12.1. Vylúčenie sprístupňovania informácií osobitným zákonom

Osobitné zákony môžu výslovne stanoviť, že niektoré druhy informácií sa verejnosti na základe zákona o slobode informácií nesprístupňujú alebo že sú prístupné výlučne iba určitému okruhu osôb (napr. zberka listín katastra nehnuteľností). V takom prípade má osobitná úprava v týchto zákonoch prednosť pred zákonom o slobode informácií. Tieto informácie sa nesprístupňujú na základe zákona o slobode informácií, ale podľa osobitných zákonov (napr. katastrálny zákon).⁴⁸

Zákonodarca však nemôže vylúčiť určité informácie zo sprístupnenia na základe zákona o slobode informácií svojvoľne, ale musí rešpektovať ústavnú požiadavku stanovenú v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, že zo sprístupnenia na základe zákona o slobode informácií možno osobitným zákonom vylúčiť iba také informácie, ktorých „utajenie“ je naozaj v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Osobitne je z ústavného hľadiska „podozrivé“, ak by niektorý zákon vylučoval zo sprístupnenia kompletne celé dokumenty – napríklad celú určitú dokumentáciu. S najväčšou pravdepodobnosťou nebude takéto vylúčenie spĺňať ústavnú požiadavku proporcionality a minimalizácie zásahu do základného práva na informácie, keďže sa nebude uplatňovať pravidlo „selektie“ iba naozaj „citlivých“ informácií, ale pôjde o paušálne utajenie všetkých informácií nachádzajúcich sa v dokumentácii, a bude teda v rozpore s Ústavou SR.⁴⁹

48 KAMENEC, T. – PIROŠÍK, V.: Čo nie je tajné, je verejné. Ako používať zákon o slobodnom prístupe k informáciám. 2. vyd. Bratislava: Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, Nadácia Občan a demokracia a Občianska iniciatíva za dobrý zákon o prístupe k informáciám, 2001, s. 15.

49 V rozpore s Ústavou SR je podľa nášho názoru ustanovenie § 7 ods. 2 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach, ktoré stanovuje, že „Informácie, ktoré obsahuje dokumentácia súvisiaca s vybavovaním sťažností, sa nesprístupňujú.“ V rozpore s ústavou je však napríklad aj samotné ustanovenie § 11 ods. 1 písm. i) zákona o slobode informácií, ktoré paušálne zo sprístupnenia vylučuje „dokumentáciu, ktorá obsahuje informácie, ktorých zverejnenie by sa mohlo použiť na

1.12.2. Ustanovenia o nazeraní do spisu a zákon o slobode informácií

Viacere právne predpisy obsahujú osobitné ustanovenia o nazeraní do spisov alebo do dokumentácie, alebo o poskytovaní informácií z týchto spisov a dokumentácie, na ktoré majú právo iba presne vymedzené osoby (napríklad účastníci správneho konania). V praxi sa vyskytli nespapravné názory, že tieto ustanovenia vylučujú sprístupňovanie informácií zo spisov žiadateľom o informácie podľa zákona o slobode informácií.

Napríklad ustanovenie **§ 23 zákona o správnom konaní upravuje nazeranie do spisu a poskytovanie informácií zo spisu**.⁵⁰ Podľa zákona o správnom konaní do spisu môžu nazeráť a dostať z neho kópie, prípadne dostať z neho informácie iným spôsobom, iba určité vymedzené osoby. Podľa § 23 ods. 1 zákona o správnom konaní majú právo nazeráť do spisov, dostať kópie spisov alebo dostať informáciu zo spisov iným spôsobom účastníci konania, ich zástupcovia a zúčastnené osoby. Podľa § 23 ods. 2 prvá veta zákona o správnom konaní správny orgán môže povoliť nazrieť do spisov, poskytnúť kópiu spisov alebo poskytnúť informáciu zo spisov iným spôsobom aj iným osobám, pokiaľ preukážu odôvodnenosť svojej požiadavky.

Ustanovenie § 23 zákona o správnom konaní o nazeraní do úradného spisu a poskytovaní informácií zo spisu pre účastníkov konania a iné osoby **nevylučuje uplatňovanie zákona o slobode informácií a sprístupňovanie informácií zo spisu žiadateľom o informácie** podľa zákona o slobode informácií. Oba zákony sa **uplatňujú súbežne** a každý sa týka iného okruhu osôb aj iného rozsahu sprístupňovaných informácií. Aj postavenie účastníka konania a žiadateľa o informácie je rozdielne. Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií má právo na užší okruh informácií ako účastník správneho konania podľa zákona o správnom konaní. Účastník konania má napríklad prístup aj k osobným údajom, ktoré sa nachádzajú v spise.⁵¹ Ide o dva odlišné režimy sprístupňovania informácií zo spisu.⁵²

plánovanie a vykonanie činností s cieľom spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov podľa osobitných predpisov.“ V takýchto prípadoch môže žiadateľ podať žalobu proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácie, ktoré bolo vydané na základe takéhoto protiústavného ustanovenia, a v súdnom konaní môže požiadať súd, aby v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prerušil konanie a podal podnet na Ústavný súd SR na preskúmanie súladu takéhoto ustanovenia s Ústavou SR.

50 Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 2 As 38/2007 „*V každej veci se zakládá spis. Každý spis musí být označen spisovou značkou. Spis tvoří zejména podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci. Přílohou, která je součástí spisu, jsou zejména důkazní prostředky, obrazové a zvukové záznamy a záznamy na elektronických médiích. Spis musí obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh, s určením data, kdy byly do spisu složeny.*“

51 § 23 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

52 Rovnaký princíp sa vzťahuje na aplikáciu ustanovenia § 133 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), podľa ktorého „*Orgány územného plánovania a stavebné úrady, ktoré evidujú, ukladajú územnoplánovacia dokumentáciu a dokumentáciu stavieb, sú povinné umožniť organizáciám a osobám, ktoré preukážu odôvodnenosť svojej požiadavky nazeráť do tejto dokumentácie a robiť z nej výpisy; pritom sú povinné urobiť opatrenia, aby nazretím do dokumentácie nebolo porušené štátne, hospodárske alebo služobné tajomstvo, ako ani zákonom uložená alebo uznaná povinnosť mlčanlivosti.*“

Žiadateľ o informácie na základe zákona o slobode informácií teda **má právo na sprístupnenie informácií pochádzajúcich zo správneho konania** (napr. rozhodnutí vydaných v správnom konaní alebo iných dokumentov nachádzajúcich sa v úradnom spise), napriek tomu, že nebol účastníkom tohto správneho konania, avšak pri vylúčení informácií chránených podľa § 8 až 11 zákona o slobode informácií. Žiadateľ o informácie nemusí pri žiadaní o informácie zo správneho konania preukazovať odôvodnenosť svojej požiadavky ani oprávnený záujem.⁵³ Táto skutočnosť vyplýva aj z osobitného ustanovenia § 16 ods. 9 zákona o slobode informácií.⁵⁴ Dôvodom na nesprístupnenie informácií zo správneho konania na základe zákona o slobode informácií nemôže byť ani neverejnost ústneho pojednávania v správnom konaní (pozri bližšie kapitolu 1.12.3. tejto publikácie).

Možnosť sprístupniť informácie zo správneho konania a zo spisu vedeného v rámci správneho konania potvrdil aj Najvyšší súd SR:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sži 1/2010 zo dňa 16. júna 2010

„Právna norma ustanovená v § 3 zákona o slobode informácií je hmotnoprávnou úpravou práva na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii. Právna úprava ustanovená v § 23 ods. 2 správneho poriadku má procesnoprávny charakter a oprávňuje správny orgán konajúci vo veci, aby povolil nazrieť do spisov, urobiť si výpis, poskytnúť kópiu alebo informáciu zo spisov iným spôsobom aj iným osobám ako účastníkom konania, ak preukážu odôvodnenosť svojej požiadavky. Odvolací súd súhlasí s tvrdením žalovaného, že aj na konanie v danom prípade sa vzťahujú ustanovenia správneho poriadku, a preto pokiaľ by iná osoba v predmetnej správnej veci, teda vo veci žiadosti žalobcu o sprístupnenie požadovanej informácie, žiadala nazrieť do spisov v tejto veci podľa § 23 ods. 2 správneho poriadku, správny orgán prvého stupňa by konal, resp. žalovaný rozhodoval o tom, či tejto osobe by povolil nazrieť do

53 Rovnako uvádza odborná literatúra: „Podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám môžu iné osoby požiadať o informácie zo spisov týkajúcich sa správneho konania bez toho, aby museli preukazovať dôvod (§ 16 cit. zákona).“ Pozri SOBIHARD, J.: Správny poriadok. Komentár. 2. prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2005, s. 199. V odbornej literatúre možno nájsť ďalší totožný názor: „K danému problému lze tedy uzavřít, že v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím lze žádat o poskytnutí informací obsažených ve správních spisech; žadatelem může být účastník řízení i jiná osoba. Povinné subjekty nejsou oprávněny takovou žádost v režimu komentovaného zákona [pozn.: českého zákona o slobodnom prístupe k informáciám] nevyřizovat. Při vyřízení žádosti se postupuje v plné míře dle komentovaného zákona, včetně aplikace důvodů pro omezení práva na informace. Tyto důvody není třeba aplikovat pouze ve vztahu k účastníkům řízení, kteří jsou zásadně oprávněni seznámit se s obsahem spisu v plném rozsahu. Podmínkou poskytnutí informace v režimu komentovaného zákona není prokázání právního zájmu žadatele.“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 55.

54 Podľa ustanovenia § 16 ods. 9 zákona o slobode informácií „Povinná osoba umožní každému bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu nahliadnúť, robiť si výpisy alebo odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.“ Podľa ustanovenia § 16 ods. 10 zákona o slobode informácií „Povinná osoba pritom urobí opatrenia, aby nazretím do dokumentácie neboli porušené povinnosti podľa § 8 až 12.“

administratívneho spisu. Nie je možné však odmietnuť právo žiadateľa na poskytnutie informácie žiadanej podľa zákona o slobode informácií z dôvodov aplikácie ustanovenia § 23 ods. 2 správneho poriadku.“

Možnosť sprístupniť kópiu rozhodnutia vydaného v správnom konaní žiadateľovi podľa zákona o slobode informácií posudzoval aj Najvyšší správny súd ČR:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 8 As 34/2005 zo dňa 28. marca 2006

„Zákon o svobodném přístupu k informacím tak představuje normu obecnou, což nevylučuje, aby určité otázky byly pro vymezený okruh právních vztahů a subjektů řešeny v jiných právních předpisech, např. v § 23 správního řádu jako v posuzované věci. ... Tento závěr ovšem nemůže vyloučit užší přístup (podle zákona o svobodném přístupu k informacím) k informacím obsaženým ve spise o správním řízení, není-li poskytnutí požadované informace zákonem omezeno. ...

Pokud žalobce požadoval kopii rozhodnutí jako celku, pak nevyloučil žádný z údajů v něm obsažených jako takový, který nepožaduje. Úvaha stěžovatele o tom, že žádost o kopii určitého rozhodnutí ze správního spisu není žádostí o informaci o skutečnostech v rozhodnutí obsažených, ale žádostí o nahlédnutí do spisu, není důvodná. ... Taková žádost ostatně odpovídá situaci, kdy žadatel nemůže znát detailně obsah požadovaného rozhodnutí. Nejvyšší správní soud proto žádost stěžovatele, navíc výslovně tak označenou, považuje za nepochybnou žádost o sdělení informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, která v posuzované věci není ustanovením § 23 správního řádu nijak omezena.“

Dôvodom niekedy uvádzaným pre nesprístupnenie informácií týkajúcich sa **činnosti netrestného odboru prokuratúry**, teda dozoru nad dodržiavaním zákonov orgánmi verejnej správy (napr. kópií protestov proti nezákonným rozhodnutiam orgánov verejnej správy alebo upozornení na porušenie zákona), býva ustanovenie § 55 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, podľa ktorého *„nazerat do spisu, který vedie prokurátor, může iba nadriadený prokurátor... alebo so súhlasom nadriadeného prokurátora iný prokurátor.“* Ustanovenie § 55 zákona o prokuratúre sa však **týka výlučne nazerania** do spisu, a **nie akéhokoľvek sprístupňovania** informácií o výkone prokurátorského dozoru nad dodržiavaním zákonov orgánov verejnej správy. Nazeranie do spisu podľa § 55 zákona o prokuratúre a sprístupňovanie informácií zo spisu podľa zákona o slobode informácií sa líši rozsahom sprístupňovaných informácií. Pri nazeraní do spisu sa nazerajúcej osobe (napr. nadriadenému prokurátorovi) sprístupňujú kompletne všetky informácie nachádzajúce sa v spise. Avšak pri sprístupnení niektorých informácií zo spisu na základe zákona o slobode informácií sa prípade nesprístupňujú mnohé druhy informácií – napríklad utajované skutočnosti, bankové a daňové tajomstvo, osobné údaje, informácie týkajúce sa osob-

nosti a súkromia, obchodné tajomstvo, informácie podliehajúce ochrane duševného vlastníctva alebo informácie podľa § 11 ods. 3 zákona o slobode informácií – t.j. informácie získané prokuratúrou od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona (na základe zákona o prokuratúre) a na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti alebo iná prekážka ochraňujúca informácie pred zverejnením, okrem tých informácií, ktoré priamo súvisia s úlohami prokuratúry. Ide o výnimky zo sprístupnenia informácií v § 8 až § 11 zákona o slobode informácií. Ustanovenie § 55 zákona o prokuratúre nevylučuje aplikáciu zákona o slobode informácií a nie je prekážkou sprístupnenia informácií zo spisu. Uvedené ustanovenie zamedzuje iba „nazerať“ do prokurátorského spisu, avšak nezamedzuje iný spôsob poskytnutia informácií zo spisu, ktoré podľa zákona o slobode informácií nie sú chránené, a to napr. sprístupnenie fotokópie určitých informácií.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Sži 1/2010 zo dňa 15. marca 2011

„Napriek tomu, že § 55 zákona o prokuratúre predstavuje, podľa názoru odvolacieho súdu, špeciálnu úpravu nahliadania do spisu, neznamená to, že je tým automaticky vylúčené použitie iných spôsobov sprístupnenia informácií podľa zákona o slobode informácií. Samotný zákon o slobode informácií nepoužíva v § 16 ods. 1 taxatívny výpočet všetkých spôsobov sprístupnenia informácií. Naopak, využíva demonštratívny výpočet, ktorý je vyjadrený slovom „najmä“. Neobmedzuje teda sprístupňovanie len na v § 16 výslovné uvedené spôsoby. Vytvára tým určitý priestor, v rámci ktorého je prípustná miera flexibility, ako povinnej osoby, tak aj žiadateľa. Tento priestor má predovšetkým viesť k čo najefektívnejšiemu a najlepšiemu poskytnutiu informácií a umožňuje sprístupniť aj informáciu, ktorú by napríklad nebolo možné sprístupniť nahliadnutím do spisu, lebo sa v nej nachádzajú údaje, ktoré podliehajú utajeniu a pod. Ale tým, že sa vyhotoví fotokópia takejto listiny, ktorú už je možné upraviť tak, aby jej časti obsahujúce informácie, ktoré nemožno sprístupniť, boli nečitateľné, alebo sa poskytne len odpis listiny, sa neodoprie žiadateľovi právo na sprístupnenie požadovanej informácie.

Na základe vyššie uvedeného je tvrdenie žalovaného, podľa ktorého ak nie je možné do spisu nahliadať, tak nie je ani možné z neho robiť ani výpisy, odpisy alebo kópie na technické nosiče dát, ako nelogické a nesúladne so zákonom. Zákon o slobode informácií síce spája s nahliadnutím do spisu možnosť robenia si výpisov alebo odpisov, ale napr. odkopírovanie informácií je už uvedené ako samostatný spôsob sprístupnenia informácií. Zároveň s prihliadnutím na poslednú vetu § 16 ods. 1 zákona o slobode informácií má povinná osoba povinnosť so žiadateľom dohodnúť iný spôsob sprístupnenia informácií a nie automaticky odmietnuť požadované informácie poskytnúť. ...

Odvolací súd na základe vyššie uvedeného konštatuje, že s nazeraním do spisov je možné spojiť aj vyhotovenie odpisov alebo výpisov, kópií zo spisu na technický nosič dát, ale automaticky to nevylučuje ich použitie aj ako osobitného, samostatného spôsobu sprístupnenia informácií, ak samotné nazeranie do spisu osobitný zákon vylučuje.“

Krajská prokuratúra v Nitre nesprístupnila informácie o činnosti netrestného odboru prokuratúry (išlo o kópie protestov a upozornení na porušenie zákona). Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie o nesprístupnení informácií ako nezákonné a v rozsudku odmietol argument, že by ustanovenie § 55 zákona o prokuratúre stanovujúce, že do prokurátorského spisu môže nazeráť iba nadriadený prokurátor, malo byť zákonným dôvodom pre nesprístupnenie informácií nachádzajúcich sa v spise.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 SŽ-o-KS 125/2005 zo dňa 30. januára 2007

„Z pohľadu citovaných ustanovení podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa dôvodne dospel k záveru, že dôvody uvádzané žalobcom v žalobe boli spôsobilé spochybniť zákonnosť rozhodnutia žalovaného v spojení s rozhodnutím okresnej prokuratúry, ktoré obsahovali v podstate len dva dôvody požadovanej informácie – tvrdenie, že do spisu môže nazeráť len nadriadený prokurátor, alebo so súhlasom nadriadeného prokurátora iný prokurátor a – tvrdenie, že informácie možno požadovať od orgánov, ktorým boli tieto protesty alebo upozornenia adresované. Odvolací súd sa stotožnil s názorom žalobcu, ktorý si osvojil aj krajský súd, že tieto dôvody žalovaného nemajú oporu v zákone č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám. Súd prvého stupňa sa náležitým spôsobom vysporiadal s argumentáciou žaloby v konfrontácii s dôvodmi napadnutého rozhodnutia a správne ustálil, že tieto neobstoja a nemôžu byť dôvodmi na nesprístupnenie požadovanej informácie v zmysle citovaného zákona.“

1.12.3. Neverejnosť konania alebo rokovania povinných osôb a zákon o slobode informácií

Niektoré zákony obsahujú ustanovenia stanovujúce, že zasadanie, resp. rokovanie určitých orgánov povinných osôb alebo určité úkony orgánov verejnej moci sú „neverejné“.⁵⁵ Neverejnosť týchto zasadaní alebo úkonov znamená, že prebiehajú iba za prítomnosti členov konkrétneho orgánu alebo účastníkov konkrétneho konania a bez prítomnosti iných tretích osôb alebo bez prítomnosti verejnosti. Účelom takýchto ustanovení je zabezpečiť, aby zasadanie, rokovanie alebo úkon neboli počas ich uskutočňovania rušené vonkajšími rušivými vplyvmi, ktoré by mohli narušiť ich riadny priebeh. Napríklad podľa § 21 ods. 3 zákona o správnom konaní je ústne pojednávanie v správnom konaní v zásade neverejné, čo znamená, že sa na ňom zúčastňujú iba správny orgán, účastníci konania a predvolané osoby, nie široká verejnosť.

Ustanovenia o „neverejnosti“ však logicky upravujú iba samotný priebeh takýchto zasadaní, rokovaní alebo úkonov. Ustanovenia o neverejnosti v žiadnom prípade **nevylučujú sprístupňovanie informácií týkajúcich sa týchto zasadaní alebo úkonov po ich uskutočnení (skončení)**

⁵⁵ Napríklad podľa ustanovenia § 21 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní „Ústne pojednávanie je neverejné, pokiaľ osobitný zákon alebo správny orgán neustanovia inak.“ Podľa ustanovenia § 12 ods. 9 druhá veta zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení „Obecné zastupiteľstvo vyhlási rokovanie vždy za neverejné, ak predmetom rokovania sú informácie alebo veci chránené podľa osobitných zákonov...“.

na základe zákona o slobode informácií.⁵⁶ Ustanovenie § 21 ods. 3 zákona o správnom konaní o neverejnosti ústneho pojednávania v správnom konaní teda napríklad nevylučuje možnosť sprístupniť zápisnicu z ústneho pojednávania v správnom konaní na základe zákona o slobode informácií.⁵⁷ Pritom však musia byť samozrejme urobené opatrenia, aby neboli sprístupnené informácie chránené ustanoveniami § 8 až 11 zákona o slobode informácií (napríklad prípadné utajované skutočnosti alebo osobné údaje).⁵⁸ Zákon o slobode informácií neobsahuje ustanovenie, podľa ktorého by bolo možné nesprístupniť informáciu týkajúcu sa „neverejného“ úkonu, konania alebo rozhodovania povinných osôb (napr. orgánov verejnej moci).

Túto skutočnosť potvrdil aj Najvyšší súd SR, ktorý vo svojom rozsudku uviedol, že ustanovenie zákona o verejnom obstarávaní stanovujúce, že „vyhodnocovanie ponúk komisiou je neverejné“, znamená iba skutočnosť, že postup komisie prebieha bez prítomnosti tretích osôb, ale toto ustanovenie sa netýka možnosti sprístupniť informácie z vyhodnocovania ponúk komisiou.

Žiadateľ požiadal Správu majetku mesta Partizánske o informácie o výberovom konaní na výber nájomcu na prenájom nebytového priestoru, ktoré uskutočnila ustanovená výberová komisia. Okrem iných informácií požadoval kópie hlasovacích lístkov členov komisie, ktorá rozhodovala o výsledkoch výberového konania, na ktorých bolo zrejmé, kto a ako hlasoval. Správa mestského majetku aj primátor mesta Partizánske kópie hlasovacích lístkov odmietli sprístupniť. Vo svojom rozhodnutí sa primátor uviedol, že v zmysle pravidiel a podmienok výberového konania sa na výberové konanie dá analogicky použiť zákon o verejnom obstarávaní, ktorý stanovuje, že vyhodnocovanie ponúk komisiou je neverejné. Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie primátora mesta Partizánske ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sži 4/2010 zo dňa 24. novembra 2011

„Pokiaľ žalovaný dôvodil tým, že pri nesprístupnení informácií o hlasovaní analogicky postupoval podľa zákona o verejnom obstarávaní, takýto postup nemá oporu v právnom poriadku. Zákon o verejnom obstarávaní sa ako osobitný predpis vzťahuje na zadávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, súťaž návrhov. V prejednávanej veci šlo o verejnú obchodnú súťaž na uzatvorenie zmluvy o prenájme nebytových priestorov vo vlastníctve mesta, kde bol použitý, zák. o obecnom zriadení,

56 „Podobne nebude možné obecné považovať za zvláštny dôvod pro odmietnutie žiadosti skutočnosť, že určitá informácia vznikla na neverejnom jednaní povinného subjektu...“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 408.

57 Rovnako uvádza odborná literatúra: „Dôvodom pro neposkytnutí informací ze správních spisů nemůže být ani neverejnost řízení, především ústního jednání...“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 55.

58 Pozri napríklad vyššie citovaný rozsudok rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sži 2/2009 zo dňa 22. septembra 2009.

zák. o majetku obcí a Obchodný zákonník, ako aj VZN mesta Partizánske č. 25/2009, pričom tomuto výkladu nebráni ani skutočnosť, že správa majetku bola zverená neziskovej organizácii (na rozdiel od úpravy v § 6 ods. 1 zák. o majetku obcí). Žalovaný nebol verejným obstarávateľom, neriadil sa zákonom o verejnom obstarávaní, nemožno sa naň odvolávať len pri nesprístupnení informácií. Okrem iného je potrebné uviesť, že ustanovenie o vyhodnocovaní ponúk pri verejnom obstarávaní pojednáva o neverejnosti, t.j. ustanovuje, že postup komisie pri hodnotení ponúk prebieha bez prítomnosti tretích osôb, neupravuje sprístupňovanie informácií.

Najvyšší súd SR stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že sa nejedná o informáciu, ktorú bol žalovaný povinný zverejniť podľa § 5 ods. 2, ods. 9 Zákona, avšak ide o sprístupnenie informácie na základe žiadosti.

Vychádzajúc z tohto, že z § 8 až § 12 Zákona nevyplývajú obmedzenia prístupu k informácii o hlasovaní, o sprístupnenie, ktorej žiadal žalobca (nejedná sa o utajované skutočnosti podľa osobitných predpisov, osobné údaje alebo ochranu osobnosti, obchodné tajomstvo alebo špeciálne dôvody obmedzeného prístupu podľa § 11 Zákona) a správny orgán ako povinná osoba v zmysle § 2 ods. 2 má plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti (súladne s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 6.6.2007), bolo potrebné uzavrieť, že pre nesprístupnenie požadovanej informácie nebol zákonný dôvod.”

Žiadateľ požiadal mesto Bratislava o sprístupnenie kópie zápisnice z konkrétneho zasadnutia mestskej rady. Primátor mesta Bratislava odmietol túto zápisnicu sprístupniť a argumentoval, že podľa čl. 18 ods. 7 Štatútu hlavného mesta SR Bratislavy rokovanie mestskej rady upravuje rokovací poriadok mestskej rady, ktorý schvaľuje mestská rada, pričom podľa čl. 4 ods. 1 platného rokovacieho poriadku mestskej rady je rokovanie mestskej rady neverejné. Z tejto skutočnosti primátor mesta Bratislava vyvodil záver, že žalobcom požadovanú zápisnicu z rokovania mestskej rady nemožno sprístupniť. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie primátora mesta Bratislava ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 185/2008 zo dňa 5. 2. 2009

„...obsah zápisnice o zasadnutí mestskej rady zásadne podľa názoru súdu nie je možné považovať za informácie, ktoré povinná osoba môže odmietnuť zverejniť, nakoľko nezodpovedajú ani jednému z prípadov vo vymedzených ust. § 8 – 14 citovaného zákona.“

Skutočnosť, že neverejnosť zasadania určitého orgánu nevylučuje neskoršie sprístupnenie informácií o zasadnutí tohto orgánu (napríklad sprístupnenie zápisu zo zasadania tohto orgánu) potvrdil aj Najvyšší správny súd Českej republiky.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn. 6 As 40/2004 zo dňa 25. augusta 2005
*„Neveřejnost schůze rady obce ani právo člena zastupitelstva obce nahlížet do zápisu ze schůze rady obce (§ 101 odst. 1 a 3 zákona č. 128/2000 Sb., obecního zřízení) **neomezují samy o sobě právo na informace** (čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) **ohledně skutečností obsažených v takovém zápisu. Povinný subjekt poskytující informace ze zápisu ze schůze rady obce jiné osobě než členu zastupitelstva obce je povinen zajistit zákonem stanovenou ochranu práv a svobod jiných osob způsoby předvídanými v § 12 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.**“*

1.12.4. Informácie poskytované za poplatok a zákon o slobode informácií

Podľa zákona o slobode informácií nemožno žiadať úradne potvrdené výpisy (napr. úradne potvrdený výpis z katastra nehnuteľností použiteľný na právne úkony – napr. pri predaji nehnuteľnosti a pod.). Za takéto výpisy je spravidla potrebné zaplatiť poplatok.

Povinné osoby majú k dispozícii aj informácie, pri ktorých stanovujú postup ich poskytovania verejnosti aj osobitné zákony. Tieto zákony často podmieňujú poskytnutie určitých informácií zaplatením poplatku. Ide o osobitné predpisy, ktoré vylučujú možnosť získať tieto informácie bez poplatku na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií. Môže ísť napríklad o informácie z katastra nehnuteľností, živnostenského registra, obchodného registra a pod.

ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM

2. ČASŤ

Kategórie informácií, ktoré sa nesprístupňujú (§ 8 – § 11)

2.1. Utajované skutočnosti (§ 8)

§ 8

(1) Ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona¹²⁾ alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona,¹²⁾ ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis.¹²⁾

(2) Porušením alebo ohrozením bankového tajomstva nie je zverejnenie zmluvy podľa § 5a.

¹²⁾ Napríklad zákon č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 91 až 93a zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 40 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 122 Trestného zákona, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

2.1.1. Čo je utajovaná skutočnosť

Informácie, ktorých sprístupnenie by mohlo spôsobiť štátu ujmu, sú utajovanými skutočnosťami. V minulosti boli tieto informácie označované ako štátne a služobné tajomstvo.⁵⁹ Ochranu a narábanie s utajovanými skutočnosťami upravuje zákon č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností. V zákone je utajovaná skutočnosť definovaná ako informácia, **ktorú treba chrániť v záujme Slovenskej republiky a ktorá môže vzniknúť v oblastiach stanovených nariadením vlády.**⁶⁰

59 Zákon č. 100/1996 Z.z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov účinný do 1. júla 2001.

60 § 2 písm. a) zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností.

Utajovaná informácia teda musí súčasne spĺňať **dve podmienky** (znaky) - musí existovať potreba chrániť informáciu v záujme Slovenskej republiky (tzv. materiálna podmienka) a zároveň informácia musí spadať do oblastí utajovaných skutočností určených nariadením vlády SR (tzv. formálna podmienka).

2.1.1.1. Materiálna podmienka

Aby mohla byť informácia utajovanou skutočnosťou, musí existovať potreba chrániť ju v záujme Slovenskej republiky. Znamená to, že sprístupnením takejto informácie by mohla byť spôsobená ujma na záujmoch Slovenskej republiky, alebo by sprístupnenie mohlo byť pre Slovenskú republiku nevýhodné.

Utajované skutočnosti sa označujú stupňami utajenia prísne tajné, tajné, dôverné alebo vyhradené.⁶¹ Vyšším stupňom utajenia sa označujú tie utajované skutočnosti, ktorých sprístupnenie by znamenalo vážnejšiu ujmu na záujmoch Slovenskej republiky. Ujma sa podľa závažnosti delí na mimoriadne vážnu ujmu, vážnu ujmu, jednoduchú ujmu a nevýhodnosť pre záujmy Slovenskej republiky.

Zákon č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností

§ 3

(3) Stupňom utajenia Prísne tajné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť vážne ohrozené zachovanie ústavnosti, zvrchovanosti a územnej celistvosti štátu alebo by mohli vzniknúť nenahraditeľné a vážne škody v oblasti obrany, bezpečnosti, ekonomických záujmov, zahraničnej politiky alebo medzinárodných vzťahov, a tým mohla vzniknúť mimoriadne vážna ujma na záujmoch Slovenskej republiky.

(4) Stupňom utajenia Tajné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť ohrozené zahraničnopolitické postavenie, obrana, bezpečnosť a záujmy štátu v medzinárodnej a ekonomickej oblasti, a tým by mohla vzniknúť vážna ujma na záujmoch Slovenskej republiky.

(5) Stupňom utajenia Dôverné sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu, a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky.

(6) Stupňom utajenia Vyhradené sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by neoprávnená manipulácia s ňou mohla zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktoré by mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky.

61 § 3 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností.

2.1.1.2. Formálna podmienka

Oblasti, do ktorých môžu spadať jednotlivé utajované skutočnosti, stanovuje nariadenie vlády SR č. 216/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností (znenie ustanovenia uvádzame bez odkazov pod čiarou).

Nariadenie vlády SR č. 216/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností

§ 1

Utajovaná skutočnosť môže vzniknúť v oblasti

- a) zachovania bezpečnosti a zabezpečenia obrany Slovenskej republiky,
- b) zabezpečenia vnútorného poriadku a bezpečnosti Slovenskej republiky,
- c) ochrany života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb pred protiprávnym konaním,
- d) ochrany určených osôb a ochrany chránených osôb,
- e) ochrany predmetov a objektov, ochrany určených objektov,
- f) štátnych hmotných rezerv,
- g) dovozu a vývozu vojenského materiálu,
- h) ochrany jadrovej bezpečnosti, bezpečnosti jadrových zariadení, prepravy a ukladania jadrových materiálov a bezpečnosti chemických zariadení a nebezpečných látok pred protiprávnym konaním,
- i) organizácie, foriem, metód a výsledkov činnosti spravodajských služieb, ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov a Národného bezpečnostného úradu a prostriedkov ich utajenia,
- j) používania informačno-technických prostriedkov a informačno-operatívnych prostriedkov a prostriedkov operatívno-pátracej činnosti,
- k) výskumu, vývoja a výroby zbraňových systémov a zariadení,
- l) vedecko-technických a technologických postupov, výroby, výskumu a vývoja materiálov a technických prostriedkov,
- m) zabezpečenia ochrany a bezpečnosti komunikačných a informačných systémov,
- n) prípravy amnestie udeľovanej prezidentom republiky,
- o) výskumu, vývoja, výroby a používania prostriedkov na ochranu utajovaných skutočností,
- p) medzinárodných rokovaní a ich prípravy vrátane medzinárodných rokovaní o zmluvných dokumentoch, ak to ich povaha vyžaduje, a medzinárodných zmlúv a ich plnenia, ak sa na tom zmluvné strany dohodnú,
- r) rozhodnutí, návrhov, žiadostí a informácií súvisiacich s úkonmi v trestnom konaní, ktoré by mohli ohroziť životy alebo bezpečnosť jednotlivých fyzických osôb alebo by mohli viesť k mareniu trestného konania,
- s) zabezpečovania zahraničnej politiky Slovenskej republiky a vzťahov Slovenskej republi-

ky k ostatným štátom a medzinárodným organizáciám a ochrany zastupiteľských úradov a diplomatických misii v Slovenskej republike,

- t) vzájomnej spolupráce ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov, Slovenskej informačnej služby a Národného bezpečnostného úradu a ich spolupráce s príslušnými službami, zborními alebo orgánmi cudzej moci,
- u) menovej politiky a peňažného obehu,
- v) dokumentácie týkajúcej sa vynálezov dôležitých pre obranu alebo bezpečnosť štátu alebo pre iný dôležitý záujem podľa § 3 ods. 3 až 6 zákona.

Zákon o ochrane utajovaných skutočností obsahuje aj **zákaz utajovať určité druhy informácií**. Tieto informácie sa nemôžu stať utajovanými skutočnosťami a to ani v prípade, že by tak boli označené.

Zákon č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností

§ 4

Zákaz utajovania niektorých informácií

(1) Utajovanou skutočnosťou nemôže byť informácia o

- a) nezákonnom alebo nesprávnom postupe alebo nezákonnom rozhodnutí verejných činiteľov a orgánov verejnej moci,
- b) trestnej činnosti verejných činiteľov,⁶⁾
- c) nehospodárnom, neefektívnom a neúčelnom nakladaní s verejnými prostriedkami,
- d) závažnom ohrození alebo poškodení životného prostredia, života a zdravia,
- e) platových náležitostiach, hmotnom zabezpečení a hmotných výhodách verejných činiteľov.

(2) Ak informácia obsahuje okrem skutočností uvedených v odseku 1 aj ďalšie čiastkové informácie podliehajúce utajeniu, pôvodca utajovanej skutočnosti urobí také opatrenia, ktoré zabránia ujme na chránených záujmoch.

⁶⁾ § 89 ods. 9 Trestného zákona v znení neskorších predpisov.

K podmienkam utajenia informácie ako utajovanej skutočnosti sa vyjadril aj Najvyšší súd SR:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sži/1/2009 zo dňa 03. novembra 2009

*„Pod pojmom **formálna podmienka** utajenia je nutné rozumieť zaradenie predmetnej informácie pod konkrétnu položku s uvedením konkrétnej formulácie tejto položky oblasti utajovaných skutočností, a pod pojmom **materiálna podmienka** označenia predmetnej informácie za utajovanú skutočnosť je nutné rozumieť objasnenie, prečo naozaj existuje potreba chrániť predmetnú zmluvu v záujme Slovenskej republiky a z čoho vychádza tvrdenie, že Slovenskej republike by mohla byť sprístupnením informácie spôsobená ujma.“*

2.1.2. Označenie informácie za utajovanú skutočnosť

Vedúci povinnej osoby⁶² (napr. minister, predseda VÚC, starosta) podľa oblasti v nariadení vlády **vymedzí (určí) jednotlivé informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami**. Ako už bolo spomínané, nestačí iba skutočnosť, že informáciu možno zaradiť do určitej oblasti, ale zároveň musí existovať skutočná potreba chrániť informáciu v záujme Slovenskej republiky – t.j. musí existovať situácia, kedy by zverejnením informácie mohlo prísť k ujme na záujmoch štátu. Zároveň vedúci stanovuje lehotu, počas ktorej bude informácia utajená.⁶³

Z uvedeného vyplýva, že označením informácie za utajovanú skutočnosť sa informácia nestáva automaticky utajovanou skutočnosťou. Informácia nemusí spĺňať zákonné znaky utajovanej skutočnosti napriek tomu, že bola za utajovanú označená. Informácia, ktorá je označená za utajovanú tiež môže prestať spĺňať znaky utajovanej skutočnosti (napríklad ak pomíne potreba chrániť informáciu v záujme štátu). V zmysle § 7 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností je pôvodca utajovanej skutočnosti povinný skúmať potrebu utajenia informácie počas celej jej existencie. Ak nastane situácia, že utajovaná informácia sa síce nachádza v zozname, avšak ju už nie je potrebné chrániť, pôvodca je povinný utajenie zrušiť. Zrušením utajenia sa v takom prípade teda iba potvrdzuje skutočnosť, že informácia už predtým prestala byť utajovanou skutočnosťou. Uplynutím stanovenej lehoty utajovania prestáva byť informácia chránená ako utajovaná skutočnosť napriek tomu, že je tak stále označená. Pôvodca je povinný buď utajenie zrušiť alebo lehotu utajovania predĺžiť.

Iba samotné označenie informácie za utajovanú skutočnosť nie je dôvodom na nesprístupnenie informácie podľa zákona o slobode informácií. Informácia môže byť v konaní o sprístupnení informácie sprístupnená aj vtedy, ak je označená za utajovanú skutočnosť, avšak

- informácia nespĺňa znaky utajovanej skutočnosti (buď materiálny alebo formálny)
- ide o informáciu, na ktorú sa vzťahuje zákaz utajovania informácií
- uplynula lehota utajenia informácie

Ak boli v prvých dvoch prípadoch informácie označené za utajované skutočnosti, toto označenie bolo v rozpore so zákonom a informácia sa napriek označeniu nestáva utajovanou skutočnosťou.

2.1.3. Zoznam utajovaných skutočností

Na základe konkrétnych informácií, ktoré boli utajené, zostaví vedúci **zoznam utajovaných skutočností, ktoré vznikajú pri činnosti právnickej osoby**. Zoznam vydá vedúci písomne. Na-

⁶² Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností „*Ochranu utajovaných skutočností je povinný zabezpečiť v štátnom orgáne štatutárny orgán, v obci starosta, vo vyššom územnom celku predseda a v inej právnickej osobe štatutárny orgán (ďalej len “vedúci”); ak je štatutárnym orgánom kolektívny orgán, je vedúcim na účely tohto zákona ním písomne poverený člen kolektívneho orgánu.*“

⁶³ § 7 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností.

riadenie vlády výslovne stanovuje, že zoznam je **verejný**.⁶⁴ Je vhodné, aby ho povinná osoba zverejnila na svojej internetovej stránke, a ak ju nemá k dispozícii, na verejne prístupnej vývesnej tabuli umiestnenej vo svojom sídle. Verejnosť zoznamu znamená aj to, že na požiadanie musí povinná osoba zoznam sprístupniť.

Podľa nariadenia vlády je obsahom zoznamu utajovaných skutočností konkrétne určenie utajovaných skutočností, určenie ich stupňa utajenia,⁶⁵ ich zaradenie do oblastí utajovaných skutočností stanovených nariadením vlády⁶⁶ a odôvodnenie potreby ich označenia príslušným stupňom utajenia.

Náležitým **odôvodnením potreby označenia príslušným stupňom utajenia** nemôže byť iba zopakovanie veľmi všeobecnej charakteristiky niektorého zo stupňov utajenia v § 3 zákona o ochrane utajovaných skutočností (znejúce napríklad tak, že by „*následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu, a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky*“). V praxi sa to však stáva a zoznamy utajovaných skutočností potom fakticky neobsahujú žiadne zdôvodnenie, ale iba strohé a nezodôvodnené konštatovanie, že sprístupnením informácie by mohlo prísť k ujme. Povinná osoba musí podrobnejšie odôvodniť, prečo by k takej ujme mohlo dôjsť.

Zoznam utajovaných skutočností zostavený vedúcim **nie je záväzným predpisom**. Záväznými sú iba oblasti utajovaných skutočností stanovené nariadením vlády. Zoznam utajovaných skutočností zostavený podľa nariadenia vlády má informatívnu hodnotu. Preto skutočnosť, že určitá informácia sa nachádza v tomto zozname utajovaných skutočností, ešte neznamená, že môže byť naozaj utajovaná. Informácie môžu byť utajovanými skutočnosťami, iba ak spadajú do oblastí v nariadení vlády.

2.1.4. Povinnosť ústavne súladného výkladu zákona o ochrane utajovaných skutočností

Zo skutočnosti, že kritériá utajenia informácie ako utajovanej skutočnosti (formálna i materiálna podmienka) sú vymedzené neurčitými právnymi pojmami, ktorých výklad pripúšťa pomerne vysokú mieru uváženia, vyplýva mimoriadna potreba aplikácie ústavne súladného výkladu ustanovení zákona o ochrane utajovaných skutočností a nadväzujúceho nariadenia vlády.

Ustanovenia zákona o ochrane utajovaných skutočností upravujúce tzv. materiálnu podmienku obsahujú veľa neurčitých pojmov. Pojmy ako „nenahradiiteľné a vážne škody“ v oblasti „bezpečnosti“, „ekonomických záujmov“ alebo „ohrozenie“ „zahraničnopolitického postavenia“, „bezpečnosti“ a „záujmov štátu v ekonomickej oblasti“ vyžadujú, aby správny orgán alebo súd

64 § 2 ods. 3 nariadenia vlády SR č. 216/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.

65 Podľa § 3 zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností.

66 Podľa § 1 nariadenia vlády SR č. 216/2004 Z.z. ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.

naplnili tieto pojmy obsahom a rozhodli, či pod tieto pojmy možno podradiť konkrétne posudzované prípady. Správne orgány a sudy si pritom nevystačia s jednoduchými logickými úvahami, ale výklad a aplikácia týchto pojmov nevyhnutne vyžaduje aj hodnotové a praktické úvahy. Aj pojmy v ustanoveniach zákona upravujúcich formálnu podmienku pripúšťajú rôznu interpretáciu. Pojmy ako „zachovanie bezpečnosti“, „zabezpečenie obrany“ alebo „ochrana jadrovej bezpečnosti“ sú tiež neurčité. Tieto pojmy pripúšťajú napríklad tzv. rozširujúci aj zužujúci výklad, podľa toho, či konkrétny prípad (konkrétna požadovaná informácia) pod určitý pojem bude podradený alebo nie.

Pri výklade neurčitých pojmov musí súd alebo správny orgán postupovať tak, aby dôsledok tohto výkladu nebol v rozpore s ústavným právom na informácie a teda aj s princípom prevažujúceho verejného záujmu vyplývajúceho z ústavy. Ustanovenia obsahujúce takéto neurčité pojmy neriešia kolíziu konkurenčných ústavných hodnôt, ktorá nastáva v konkrétnych prípadoch (pri požiadaní o informáciu, o ktorej treba rozhodnúť, či spadá alebo nespadá pod neurčitý pojem nachádzajúci sa v zákone – napr. pod pojem „zachovanie bezpečnosti“ štátu) a riešenie tejto kolízie nechávajú na orgány aplikácie práva. Preto v každom z prípadov výkladu a aplikácie týchto neurčitých pojmov musia správne orgány alebo sudy vykonať ústavne súladný výklad (ktorého súčasťou je aplikácia princípu proporcionality pri obmedzovaní základného práva na informácie). V rámci tohto ústavne súladného výkladu treba navzájom vážiť kolidujúce hodnoty, a to na jednej strane hodnoty podporujúce sprístupnenie konkrétnej požadovanej informácie (ústavné právo na informácie a verejný záujem na sprístupnení požadovanej informácie) a na druhej strane záujem štátu na utajení požadovanej informácie a určiť, ktorá hodnota prevažuje.

Ako bolo uvedené vyššie, zákon o ochrane utajovaných skutočností obsahuje aj ustanovenie § 4 ods. 1, ktorého cieľom je vo verejnom záujme zabezpečiť zákaz utajovania určitých druhov informácií. Tieto informácie nemôžu byť nespístupnené z dôvodu ochrany utajovaných skutočností a to ani v prípade, že by tak boli označené. Keďže aj toto ustanovenie obsahuje neurčité pojmy (napr. „závažné ohrozenie alebo poškodenie životného prostredia, života a zdravia“), treba pri ich výklade a aplikácii použiť princíp proporcionality a zohľadniť ústavné právo na informácie.

V praxi sa vyskytol prípad, kedy sa posudzovala otázka, či výklad ustanovení zákona o ochrane utajovaných skutočností a nariadenia vlády, ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností, bol v súlade s ústavným právom na informácie. Išlo o prípad utajovania zmluvy o predaji 51 % akcií spoločnosti Slovenské Telekomunikácie a.s. zahraničnej spoločnosti Deutsche Telekom AG, ktorá je súkromnoprávnou spoločnosťou. Ministerstvo dopravy zmluvu vyhlásilo za „štátne tajomstvo“ (utajovanú skutočnosť). Ministerstvo sa odvolávalo na ustanovenie § 1 písm. p) nariadenia vlády č. 216/2004 Z. z., ktoré znelo, že utajované skutočnosti môžu vzniknúť v oblasti „*medzinárodných rokovaní a ich prípravy vrátane medzinárodných rokovaní o zmluvných dokumentoch, ak to ich povaha vyžaduje, a medzinárodných zmlúv a ich plnenia, ak sa na tom zmluvné strany dohodnú*“. Na základe toho ministerstvo tvrdilo, že zmluva spadá do oblasti „medzinárodných zmlúv“ a „medzinárodných rokovaní o zmluv-

ných dokumentoch“ a že zmluvné strany sa na utajení zmluvy dohodli. Čo sa týka potreby utajovať informáciu v záujme štátu, ministerstvo tvrdilo, že zverejnenie zmluvy by mohlo spôsobiť ujmu na záujmoch štátu, hoci toto svoje tvrdenie bližšie nezdôvodnilo. Išlo o precedens, pretože žiadna zmluva so súkromnou spoločnosťou dovtedy nebola vyhlásená za „štátne tajomstvo“, resp. „utajovanú skutočnosť“ iba na základe dohody zmluvných strán.

Žalobca, ktorý sa domáhal sprístupnenia zmluvy, argumentoval, že zmluva o predaji akcií nie je „medzinárodnou zmluvou“, ani nepatrí do oblasti „medzinárodných rokovaní“, ale ide o zmluvu súkromnoprávnú, keďže nejde o zmluvu medzi dvomi štátmi uzatvorenú podľa medzinárodného práva, ale o zmluvu medzi štátom a zahraničným podnikateľským subjektom, uzatvorenú podľa slovenského právneho poriadku. Žalobca však argumentoval aj ústavnoprávnymi argumentmi. Tvrdil, že ak by bol prijatý výklad ministerstva, znamenalo by to, že každá zmluva medzi orgánom verejnej moci a zahraničným podnikateľom by mohla byť utajená ako utajovaná skutočnosť – stačilo by len, ak by sa na utajení zmluvné strany dohodli. To by mohlo znamenať, že iba na základe dohody zmluvných strán by mohli byť utajené aj všetky zmluvy medzi orgánmi verejnej moci a zahraničnými podnikateľmi, týkajúce sa nakladania s verejnými financiami alebo iných vecí verejného záujmu. Takýto stav by však bol zjavne v rozpore s ústavným právom na informácie. Preto žalobca tvrdil, že výklad zastávaný ministerstvom by priniesol protiústavné dôsledky a preto je takýto výklad nesprávny.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 2 S 309/2006 zrušil rozhodnutie ministerstva dopravy ako nezákonné a v rozsudku uviedol, že požadovaná zmluva nie je výsledkom medzinárodného rokovania alebo medzinárodnou zmluvou, pretože sa nejedná o obsah rokovania dvoch štátov na medzinárodnej úrovni.

Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu potvrdil svojim rozsudkom sp. zn. 5 Sž 1/2009, v ktorom naznačil, že utajenie súkromnoprávnej zmluvy ako štátneho tajomstva vyvoláva pochybnosti, či pri takejto interpretácii zákona boli splnené ústavné podmienky zásahu do základného práva na informácie. Najvyšší súd SR teda pri výklade a aplikácii zákona o ochrane utajovaných skutočností zohľadnil ústavné právo na informácie.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sž 1/2009 zo dňa 3. novembra 2009

*„...žalovaný mal povinnosť presvedčivo objasniť pri aplikácii právnych pojmov „medzinárodné rokovania“ a „medzinárodná zmluva“, prečo sa domnieva, že hore uvedená zmluva o predaji akcií by mala mať predstupeň s prívlastkom „medzinárodný“ a takisto, prečo má byť takáto zmluva považovaná za medzinárodnú zmluvu, keď takéto označenie právo spája iba s dokumentmi medzinárodného práva verejného, čo však táto zmluva, navyše s evidentným súkromnoprávnym charakterom, nespĺňa. (...) Navyše, pre Najvyšší súd je prinajmenej prekvapivé, že žalovaný argumentačne sa snažil zaradiť uvedenú zmluvu o predaji akcií pod ochranu štátneho tajomstva, hoci podľa niektorých znakov je ju možno viac zaradiť medzi súkromnoprávne zmluvy, ktorá smeruje k naplneniu súkromného záujmu. **Za danej situácie je potom pre štát oveľa dôležitejšou úlohou jednotlivcom objasniť, prečo nastal stav vhodný pre aplikáciu***

ústavnej výnimky, tzn. „opatrení v demokratickej spoločnosti nevyhnutných na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochrany verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 ústavy).“

2.1.5. Čiastočné obmedzenie prístupu k dokumentom

Aj v prípade, ak je celý dokument označený napr. stupňom utajenia „Tajné“, zo zákona o ochrane utajovaných skutočností zjavne vyplýva, že **nie každá informácia** (napr. každá veta, každý číselný údaj) **obsiahnutá v takomto dokumente je utajovanou skutočnosťou**. Toto označenie sa používa iba na účely zachovania pravidiel tzv. administratívnej bezpečnosti pri manipulácii s dokumentom⁶⁷ a upozorňuje na skutočnosť, že dokument obsahuje určitú utajovanú skutočnosť. Pri vybavovaní žiadosti o informáciu podľa zákona o slobode informácií je potrebné znepřístupniť tie informácie, ktoré sú utajovanými skutočnosťami (napr. začierniť ich) a ostatné informácie, ktoré nie je potrebné chrániť v záujme Slovenskej republiky, je potrebné sprístupniť. Označenie celého dokumentu napríklad označením „Tajné“ postupom podľa vyhlášky Národného bezpečnostného úradu SR o administratívnej bezpečnosti teda neruší povinnosť vyplývajúcu z § 12 zákona o slobode informácií **poskytnúť informácie, ktoré nie sú utajovanými skutočnosťami** (napr. informácie, ktorých sprístupnenie neohrozí záujmy Slovenskej republiky) a ktoré nie sú chránené ani inými predpismi. Vyhláška Národného bezpečnostného úradu SR o administratívnej bezpečnosti upravuje **technické postupy** súvisiace s označovaním a ochranou písomností, ktoré obsahujú aj utajované skutočnosti. Nestanovuje, ktoré informácie v dokumentoch sú utajované, ani to, že všetky informácie v dokumentoch označených na základe tejto vyhlášky sú utajovanými skutočnosťami.

Skutočnosť, že aj z dokumentu označeného určitým stupňom utajenia sa musia sprístupniť informácie, ktoré nie sú utajovanými skutočnosťami, vyplýva aj z vyššie spomínanej povinnosti ústavne súladného výkladu zákona o ochrane utajovaných skutočností a nadväzujúcich predpisov. Pri rozhodovaní o sprístupnení informácií obsiahnutých v takomto dokumente treba rešpektovať ústavnú požiadavku zakotvenú v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, aby obmedzenie práva na prístup k informáciám bolo vždy naozaj „nevyhnutné“ na ochranu určitého ústavou chráneného záujmu (v tomto prípade napr. na ochranu bezpečnosti štátu alebo verejného poriadku). Znamená to, že prístup by mal byť obmedzený iba k tým informáciám, ktoré je naozaj potrebné chrániť v záujme štátu (k utajovaným skutočnostiam) a že z dokumentu označeného za utajovaný by mali byť sprístupnené informácie, ktoré nie sú utajovanými skutočnosťami.⁶⁸ Tento záver podporuje aj odborná literatúra.⁶⁹

67 Vyhláška Národného bezpečnostného úradu SR č. 338/2004 Z.z. o administratívnej bezpečnosti.

68 Bližšie pozri WILFLING, P. – BABIAKOVÁ, K.: Právo na informácie. Výklad k zákonu o slobodnom prístupe k informáciám, problémy z praxe, rozhodnutia súdov. Bratislava: Občan a demokracia, 2006, s. 25, dostupné na http://www.oad.sk/node/329?q=system/files/Pravo_na_informacie.pdf.

69 „Predmetom zákonnej ochrany sú iba skutočnosti, ktoré majú v zákone ustanovené vlastnosti utajovaných skutoč-

Prípád nezákonného označenia celej dokumentácie za utajovanú skutočnosť posudzoval aj súd:

Ekologické občianske združenie požiadalo o informácie o plánovanom hospodárení v konkrétnej časti lesa (napr. o plánovaných výruboch) nachádzajúce sa v tzv. lesnom hospodárskom pláne. Ministerstvo pôdohospodárstva SR informácie odmietlo sprístupniť z dôvodu, že podľa vtedy platnej vyhlášky Národného bezpečnostného úradu SR sú utajovanými skutočnosťami „údaje bázy dát súvisiacich s tvorbou lesných hospodárskych plánov“. Súd zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 SŽ 101/03 zo dňa 26. novembra 2003

„Zoznam utajovaných skutočností v rezorte Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky je prílohou č. 5 k vyhláške Národného bezpečnostného úradu č. 432/2001 Z.z. Pod bodom 11 sú ako utajovaná skutočnosť so stupňom utajenia „Vyhradené“ uvedené údaje bázy dát súvisiacich s tvorbou lesných hospodárskych plánov.“

Z obsahu žiadosti žalobcu z 10. februára 2003 súd zistil, že žalobca nežiadal podkladové údaje slúžiace na tvorbu lesného hospodárskeho plánu, ale žiadal informácie z vyhotoveného a schváleného lesného hospodárskeho plánu (§ 3 zákona č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva), ktoré nepodliehajú utajeniu podľa prílohy č. 5. ... Správny orgán rozhodol, hoci nemal presne a úplne zistený skutočný stav veci. Nedôvodne si stotožnil „údaje bázy dát súvisiacich s tvorbou lesných hospodárskych plánov“ s informáciami obsiahnutými v schválenom lesnom hospodárskom pláne, a tým v rozpore so zákonom označil za utajovanú skutočnosť celý lesný hospodársky plán.“

2.1.6. Odôvodnenie rozhodnutia o nesprístupnení informácie v prípade utajovaných skutočností

Odôvodnenie rozhodnutia o nesprístupnení informácií z dôvodu ochrany utajovaných skutočností musí obsahovať zdôvodnenie, prečo je splnená formálna podmienka utajenia – t.j. zaradenie predmetných informácií pod konkrétnu položku oblasti utajovaných skutočností (ale aj pod konkrétnu formuláciu, resp. slovné spojenie tejto položky), ako aj materiálna podmienka – t.j. prečo naozaj existuje potreba chrániť predmetné informácie v záujme Slovenskej republiky.

Pri zdôvodňovaní potreby chrániť požadovanú informáciu v záujme Slovenskej republiky tiež nemožno iba doslovne a mechanicky zopakovať všeobecnú charakteristiku utajovanej skutočnosti určitého stupňa utajenia (prevzatú z § 3 zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností). Odôvodnením potreby utajovať informáciu nemôže byť iba jednoduché konštato-

ností, nie celé materiály, ktoré obsahujú utajované skutočnosti. ... Ak napríklad písomnosť obsahuje utajovanú skutočnosť, štátny orgán s právomocou ju chrániť môže utajovanú skutočnosť začierniť alebo inak urobiť verejnosti neprístupnou, ale nemôže odmietnuť uverejnenie všetkého ostatného, čo sa uvádza v písomnosti.“ Pozri DRGONEC, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2004, s. 197.

vane, že sprístupnením informácie by prišlo k ujme na záujmoch Slovenskej republiky. Povinná osoba musí v rozhodnutí podrobnejšie odôvodniť, prečo by k takej ujme malo dôjsť.

Rozhodnutia o nesprístupnení informácií, ktoré dôkladne neodôvodňujú splnenie formálnej aj materiálnej podmienky utajenia súdy zrušujú ako nezákonné:

Žiadateľ požiadal Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR o sprístupnenie zmluvy o predaji akcií spoločnosti Slovenské Telekomunikácie a.s. zahraničnej obchodnej spoločnosti Deutsche Telekom. Ministerstvo zmluvu odmietlo sprístupniť s argumentom, že text zmluvy je utajovanou skutočnosťou a v odôvodnení rozhodnutia uviedlo iba nasledovné: „Zmluva je utajovanou skutočnosťou, ktorá patrí do oblasti medzinárodných rokovaní a ich prípravy vrátane medzinárodných rokovaní o zmluvných dokumentoch, ak to ich povaha vyžaduje. Zmluva je podľa zákona č. 215/2004 Z.z. zmluvou utajovanou stupňa utajenia „Dôverné“ a obsahuje informácie, ktorých neoprávnenou manipuláciou by mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu nie je možné Zmluvu zverejniť.“ Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sž 1/2009 zo dňa 3. novembra 2009

„Najvyšší súd už opakovane v svojich rozhodnutiach (napríklad sp. zn. 5Sž 37/2006 a 5Sž 89/2007) vyslovil záver, že odôvodnenie rozhodnutia orgánu verejnej správy o nesprístupnení informácií musí obsahovať logickú, právnu a presvedčivú argumentáciu; **v prípade sporu o poskytnutie informácií argumentáciu o splnení formálnej a materiálnej podmienky utajenia v dostatočnom rozsahu**, tzn. že priemernému adresátovi je daná možnosť z mu predloženého odôvodnenia pochopiť

- na základe akých skutočností (dôkazných prostriedkov) a v akom rozsahu bol zistený
- skutkový stav,
- správnosť právnych noriem aplikovaných na skutkový stav a
- právne závery nevybočujúce z logiky aplikácie práva a vedúce k myšlienke obsiahnutej vo výrokovej časti. ...

Avšak namiesto hore uvedeného zdôvodnenia a vysvetlenia potreby utajovania požadovanej informácie v záujme Slovenskej republiky a tiež vysvetlenia, prečo by sprístupnenie informácie malo spôsobiť ujmu na záujmoch Slovenskej republiky, žalovaný iba doslovne a mechanicky citoval v odôvodnení svojho rozhodnutia znenie ust. § 2 ods. 1 a 3 písm. c), § 4 ods. 1 zák. č. 100/1996 Z.z., § 10 ods. 3 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 129/1997 Z.z., II. časť písm. c) por. č. 2 Prílohy č. I k Výnosu č. 5680/M-96 žalovaného, § 76 ods. 1 zák. č. 241/2001 Z.z., vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 432/2001 Z.z., ktorou si ustanovil zoznam utajovaných skutočností, § 2 písm. a) zák. č. 215/2004 Z.z. a § 1 písm. p) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 216/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú oblasti utajovaných skutočností.

Ďalej svoju „citačnú“ časť odôvodnenia završil stručným textom odôvodnenia: „Zmluva je utajovanou skutočnosťou, ktorá patrí do oblasti medzinárodných rokovaní a ich prípravy vrátane medzinárodných rokovaní o zmluvných dokumentoch, ak to ich povaha vyžaduje. Zmluva je podľa zákona č. 215/2004 Z.z. zmluvou utajovanou stupňa utajenia „Dôverné“ a obsahuje informácie, ktorých neoprávnenou manipuláciou by mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu nie je možné Zmluvu zverejniť.“

Z takéhoto odôvodnenia skutočne nevyplývajú konkrétne dôvody a logické závery, ktoré by mohli žalobcu presvedčiť o formálnych a materiálnych prekážkach brániacich v sprístupnení ním požadovanej zmluvy o predaji akcií. Zákon neumožňuje žalovanému takýto postup. ...

Preto musí Najvyšší súd prisvedčiť argumentácii žalobcu, že žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia iba vo všeobecnej rovine bez potrebnej konkretizácie opakovane uviedol svoj právny záver, že požadovanú zmluvu nie je možné sprístupniť. ...

V hore cit. textu § 8 zák. č. 211/2000 Z.z. je zakotvená výnimka z poskytovania informácií spočívajúca v tom, že ak je požadovaná informácia v súlade s právnymi predpismi označená za určitý typ tajomstva, až potom povinná osoba ju nesprístupní, avšak musí uviesť jasný odkaz na konkrétny príslušný právny predpis.

Podľa Najvyššieho súdu hore cit. ustanovenie nie je možné vykladať v tom duchu, že na splnenie uvedenej zákonnej podmienky postačuje, aby správny orgán v svojom odôvodnení iba odkázal na príslušnú právnu úpravu, tzn. iba formálne oznámil, že na túto informáciu sa tajomstvo vzťahuje. Ustanovenie § 8 zák. č. 211/2000 Z.z. v tomto prípade požaduje nielen uvedenie ustanovenia príslušného právneho predpisu, ktoré charakterizuje druh a podmienky zachovania tajomstva brániaceho v poskytnutí požadovanej informácie (formálna podmienka), ale aj to, či tieto podmienky (materiálna podmienka) v čase požiadania o zverejnenie informácie stále trvajú a z akých dôvodov, a či sa toto tajomstvo vzťahuje na celú informáciu alebo iba na jej časť a prečo. Až uvedenie takéhoto odôvodnenia činí rozhodnutie správneho orgánu v súdnom konaní v zmysle § 244 ods. 1 O.s.p. preskúmateľným.

Preto, ak sa žalovaný, alebo jeho prvostupňový orgán v konaní domnieval, že žalobca od neho požaduje zverejnenie informácie, na ktorú sa v celosti alebo v jej určitej časti vzťahuje osobitný zákonný režim utajenia, potom mal túto prekážku ozrejniť žalobcovi v svojom odôvodnení s uvedením, ktorá časť informácie je utajovanou skutočnosťou, akému režimu podlieha a z akých dôvodov je utajená. Iba legálny verejný záujem na utajení určitej informácie podrobujúci neustálemu skúmaniu trvanie dôvodov, na základe ktorých bola požadovaná informácia utajená, je ospravedlňujúcim dôvodom, prečo orgán verejnej moci neumožní naplniť obsah ústavného práva žiadateľa na vyhľadávanie a prijímanie informácií (gen. čl. 26, špeciálne čl. 34 a čl. 45 Ústavy Slovenskej republiky).

Ako už raz Najvyšší súd zdôraznil, žalovaný v rozpore so zásadou spravodlivého procesu (viď články 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 v spojení s ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 36 ods. 1 a 4 Listiny

základných práv a slobôd) vôbec bližšie nenačínal bez jasnej väzby a logických súvislostí na svoje skôr uvedené skutkové zistenia, poprípade neindikoval dôvodnosť svojho úsudku, že materiál nie je možné sprístupniť za situácie, keď žalobca túto skutočnosť v rozklade aktívne spochybňoval.“

Ministerstvo hospodárstva SR odmietlo žiadateľovi sprístupniť materiál predložený na rokovanie vlády - návrh na udelenie dotácie na regionálny rozvoj mesta Žiliny. Materiál súvisel so štátnou podporou pre investíciu spoločnosti KIA. Ako dôvod nesprístupnenia ministerstvo uviedlo, že materiál bol označený za utajovanú skutočnosť stupňa utajenia „Vyhradené“ a obsahuje informácie a podklady týkajúce sa prípravy medzinárodnej zmluvy, ktoré nie je možné zverejniť, pretože zverejnenie by mohlo zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov štátneho orgánu, ktoré by mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky. Ministerstvo konštatovalo, že nesprístupnenie požadovanej informácie je v súlade s § 8 zákona o slobode informácií. Súd zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sž 97/2004 zo dňa 8. apríla 2005

„Žalovaný vo svojom rozhodnutí bližšie neuvádza okolnosti označenia obsahu požadovaného materiálu za štátne tajomstvo prípadne služobné tajomstvo, ku ktorej žiadateľ nemá prístup. Zo zápisnice o rokovaní rozkladovej komisie, nachádzajúcej sa v spise rovnako nevyplýva, kto a kedy rozhodol o utajení predmetného materiálu, a či bol materiál takto označený v súlade s právnymi predpismi. Rozkladová komisia sa uspokojila v tomto smere s konštatovaním, že materiál je „Vyhradený“.

Požiadavku určitosti, zrozumiteľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného v zmysle §§ 46 a 47 správneho poriadku by spĺňalo len také rozhodnutie, v ktorom by boli uvedené skutočnosti, na základe ktorých je možné posúdiť, či informácie nachádzajúce sa v požadovanom materiáli boli utajené v súlade so zákonom a či nevyhovenie žiadosti o sprístupnenie sa zakladá na skutočnostiach predpokladaných ustanovením § 8 zákona. Rozhodnutie o rozklade týmto požiadavkám zákona nezodpovedá. Nezaoberá sa ani dôvodmi uvedenými v rozklade žalobcu, pričom dôvody rozkladu súd považuje za právne relevantné.“

2.2. Daňové a bankové tajomstvo (§ 8)

Daňovým tajomstvom sú podľa § 11 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní informácie, ktoré daňové úrady alebo daňové riaditeľstvo získali od daňových subjektov – teda napríklad z daňových priznaní daňovníkov alebo pri daňovej kontrole. Tieto informácie môžu byť poskytnuté iba na základe písomného súhlasu daňovníka. Bez súhlasu daňovníka môžu byť poskytnuté iba zákonom určeným subjektom (napr. prokuratúre, súdu atď.). Za daňové tajomstvo sa nepovažuje informácia uvedená vo verejnom zozname alebo verejnom registri.

Podľa § 11 ods. 7 zákona o správe daní porušením daňového tajomstva nie je, ak daňové riaditeľstvo zverejní zoznam

- daňových dlžníkov podľa stavu k 31. decembru predchádzajúceho roka, u ktorých úhrnná výška daňových nedoplatkov presiahla u fyzickej osoby 17 000 eur a u právnickej osoby 170 000 eur a nezaniklo právo na ich vymáhanie,
- daňových subjektov, ktorým bola povolená úľava alebo odpustenie podľa § 70 a 157, u ktorých celková suma povolenej úľavy alebo odpustenia presahuje za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom sa budú zoznamy zverejňovať, u fyzickej osoby 17 000 eur a u právnickej osoby 170 000 eur,
- daňových subjektov, ktorým bol povolený odklad platenia dane alebo povolené platenie dane v splátkach presahujúce u fyzickej osoby 33 000 eur a u právnickej osoby 330 000 eur.

Porušením daňového tajomstva tiež nie je, ak obec zverejní zoznam

- a) daňových dlžníkov podľa stavu k 31. decembru predchádzajúceho roka, u ktorých úhrnná výška daňových nedoplatkov presiahla u fyzickej osoby 160 eur a u právnickej osoby 1 600 eur,
- b) daňových subjektov, u ktorých suma povoleného odkladu platenia dane alebo suma povoleného platenia dane v splátkach presahuje u fyzickej osoby 160 eur a u právnickej osoby 1 600 eur,
- c) daňových subjektov, ktorým bola povolená úľava alebo odpustený daňový nedoplatok s uvedením jej výšky.

Porušením daňového tajomstva tiež nie je zverejnenie údajov o spáchaní daňového trestného činu, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté.

Bankovým tajomstvom sú podľa zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách najmä informácie o klientoch banky, o bankových obchodoch, stavoch účtov alebo stavoch vkladov. Okrem pracovníkov banky a orgánov bankového dohľadu sa s týmito informáciami môžu oboznamovať iba zákonom určené subjekty (napr. orgány polície, prokuratúra, súdy). Komerčné banky nie sú povinnými osobami podľa zákona o slobode informácií, povinnou osobu je však napríklad Národná banka Slovenska.

Podľa § 8 ods. 2 zákona o slobode informácií porušením alebo ohrozením bankového tajomstva nie je tiež zverejnenie zmluvy podľa § 5a zákona o slobode informácií, čím sa zabezpečuje, aby bankové tajomstvo nebolo právnou prekážkou zverejňovania zmlúv. Informácie, ktoré sú bankovým alebo daňovým tajomstvom, však treba zo zmluvy v zmysle ustanovenia § 5a ods. 4 prvého veta zákona o slobode informácií vylúčiť.

2.3. Osobné údaje a informácie o súkromí (§ 9)

§ 9

Ochrana osobnosti a osobných údajov

(1) Informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy, povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby.

(2) Informácie o osobných údajoch fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom, povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon, alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby.

(3) Povinná osoba sprístupní na účely informovania verejnosti osobné údaje fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom⁷⁾ o fyzickej osobe, ktorá je verejným funkcionárom,^{8a)} poslancom obecného zastupiteľstva,^{8b)} predstaveným v štátnej službe,^{8c)} odborníkom plniacim úlohy pre člena vlády Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky alebo podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky,^{8d)} vedúcim zamestnancom vykonávajúcim práce vo verejnom záujme,^{8e)} vedúcim zamestnancom zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci,^{8f)} nadriadeným v služobnom pomere^{8g)} alebo členom hodnotiacej komisie alebo iného obdobného orgánu, ktorý sa zúčastňuje na procese rozhodovania o použití verejných prostriedkov.^{8h)} Podľa prvej vety sa sprístupňujú osobné údaje v rozsahu

- a) titul,
- b) meno,
- c) priezvisko,
- d) funkcia a deň ustanovenia alebo vymenovania do funkcie,
- e) pracovné zaradenie a deň začiatku výkonu pracovnej činnosti,
- f) miesto výkonu funkcie alebo pracovnej činnosti a orgán, v ktorom túto funkciu alebo činnosť vykonáva,
- g) mzda, plat alebo platové pomery a ďalšie finančné náležitosti priznané za výkon funkcie alebo za výkon pracovnej činnosti, ak sú uhrádzané zo štátneho rozpočtu alebo z iného verejného rozpočtu.

(4) Osobné údaje osoby, ktorá je nadriadeným v služobnom pomere,^{8g)} povinná osoba sprístupní v rozsahu a na účel podľa odseku 3, len ak sprístupnenie nie je v rozpore s povinnosťou mlčanlivosti podľa osobitných predpisov⁸ⁱ⁾ a zároveň sprístupnenie tejto

informácie neohrozí bezpečnosť alebo obranu Slovenskej republiky, ochranu verejného poriadku alebo plnenie úloh týchto osôb alebo orgánov, v ktorých vykonávajú svoju činnosť; ustanovenie § 13 sa v tomto prípade nepoužije.

⁷⁾ Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

⁸⁾ § 26 až 30 Občianskeho zákonníka.

^{8a)} Čl. 2 ods. 1 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

^{8b)} Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

^{8c)} § 5 ods. 3 až 5 a § 9 zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

^{8d)} § 25 ods. 2 písm. b) zákona č. 312/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.

^{8e)} § 5 ods. 1 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

^{8f)} § 9 ods. 3 Zákonníka práce.

^{8g)} Napríklad zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

^{8h)} § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁸ⁱ⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

2.3.1. Informácie dotýkajúce sa osobnosti a súkromia

Ustanovenie § 9 ods. 1 zákona o slobode informácií sa týka informácií chránených právom na ochranu osobnosti. Právom na ochranu osobnosti je podľa § 11 Občianskeho zákonníka najmä právo osoby na ochranu života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, mena a prejavov osobnej povahy.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 250/2008 zo dňa 25. novembra 2009

„Účelom ustanovenia § 9 zák. č. 211/2000 Z.z. je chrániť informácie týkajúce sa súkromia a osobné údaje fyzických osôb. Právo na ochranu súkromia je právo osoby rozhodnúť podľa vlastného uváženia, či, v akom rozsahu a akým spôsobom majú byť skutočnosti jej osobného súkromia sprístupnené iným. Súčasťou práva na ochranu súkromia je aj ochrana osobných údajov. Právo na súkromie však zahŕňa aj právo na ochranu informácií a skutočností, ktoré sa celkom nedajú kvalifikovať ako osobné údaje. Ide napríklad o písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy. Právo na ochranu súkromia a prejavov osobnej povahy je tiež aj súčasťou práva na ochranu osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka.“

Zo znenia ustanovenia § 9 ods. 1 je zjavné, že obsahuje viacero neurčitých pojmov. Ide napríklad o pojmy „informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti“, „informácie, ktoré sa dotýkajú súkromia“, „pisomnosti osobnej povahy“ atď. V každom prípade teda treba rozhodnúť, či možno konkrétnu požadovanú informáciu podradíť pod tieto pojmy. Pri tomto rozhodovaní treba vždy zohľadniť ústavné právo na informácie a vážiť na jednej strane právo na ochranu osobnosti a súkromia a na druhej strane právo verejnosti na informácie. Znamená to, že napríklad informáciu – filmový záznam prejavu starostu obce na zasadnutí obecného zastupiteľstva – nemožno podradíť pod pojem „obrazový a zvukový záznam týkajúci sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy“ obsiahnutý v ustanovení § 9 ods. 1. V tomto prípade totiž právo verejnosti na informácie prevažuje nad právom dotknutej osoby na ochranu súkromia (nešlo tu o súkromný prejav starostu) a nesprístupnenie tejto informácie by bolo protiústavným obmedzením práva na informácie.

Ústavne súladný výklad týchto pojmov má význam najmä vtedy, ak predmetom žiadosti sú informácie týkajúce sa verejne činných osôb (napr. medzi ktoré patria aj verejní činitelia). Osoby verejne činné, pri ktorých existuje legitímny záujem na prístupe k informáciám o ich činnosti, nemožno redukovať iba na „verejných činiteľov“ ako ich definuje ustanovenie § 128 ods. 1 Trestného zákona.⁷⁰ V týchto prípadoch sa záujem na ochrane ich súkromia dostáva do kolízie s ústavným právom obyvateľov na informácie o činnosti verejne činných osôb.

Ústavný súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti riešil prípady, ktoré sa týkali výkladu pojmu „osobnosť“ a „súkromie“, a to práve vo vzťahu k verejným činiteľom. Hoci nešlo o prípady riešené v súvislosti so sprístupňovaním informácií podľa zákona o slobode informácií, tieto rozhodnutia Ústavného súdu SR možno jednoznačne vzťahovať na výklad pojmov „súkromie“ a „záznamy týkajúce sa prejavov osobnej povahy“, ktoré sa nachádzajú aj v zákone o slobode informácií.

V jednom prípade posudzovanom Ústavným súdom SR išlo o príslušníkov mestskej polície a otázku, či tým, že ich občania filmovali pri vykonávaní služobného zákroku, boli porušené práva týchto príslušníkov polície na ochranu súkromia a ochranu osobnosti.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 44/00 zo dňa 5. januára 2001

„Pri uplatňovaní týchto základných práv ide o vytvorenie primeranej rovnováhy medzi právom na informácie na strane jednej a právom na súkromie toho (tých), o ktorom sa informácie získavajú, pričom sa uznáva, že u osôb verejného záujmu dochádza k zúženiu priestoru ich súkromnej sféry, v dôsledku čoho sa primerane znižuje aj úroveň ochrany ich osobnostných práv.“

⁷⁰ Michal Bartoň uvádza: „Pojímaní určité osoby jako osoby veřejně činné pro účely stanovení hranice mezi ústavně chráněným a ústavně nechráněným projevem nemusí nutně korespondovat s pozitivněprávním vymezením korespondující kategorie osob v právu podústavním, např. trestním.“ Pozri BARTOŇ, M.: Svoboda projevu: principy, garance, meze. Praha: Nakladatelství Leges, 2010, s. 245.

*Parlamentné zhromaždenie Rady Európy vo svojej rezolúcii 1165 z 26. júna 1998 venovanej právu na súkromie uvádza, že verejne činné osoby (public figures) ... musia rešpektovať, že osobitné postavenie, ktoré zastávajú v spoločnosti (a v mnohých prípadoch na základe svojho vlastného rozhodnutia), automaticky vyvoláva tlak na ich súkromie“. **Každá osoba vystupujúca na verejnosti musí (a v dôsledku toho) strpieť zvýšenú kontrolu verejnosti nad takouto svojou činnosťou. ...***

Podľa tvrdenia odporcu nakoľko aj zamestnanci mestskej polície majú právo na ochranu svojej osobnosti podľa § 11 a 12 Občianskeho zákonníka aj podľa čl. 19 ods. 3 ústavy, jej zamestnanec mal právo „ohradiť sa proti zhromažďovaniu záznamov voči svojej osobe“, ako sa to stalo počas jeho fotografovania v priebehu petičnej akcie navrhovateľom 10. marca 2000. Ako už bolo spomenuté, niet sporu o tom, že aj zamestnanci obecnej polície ako verejní činitelia (podľa § 5 ods. 1 zákona č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov) majú právo domáhať sa na súde ochrany svojej osobnosti, do ktorej bolo zasiahnuté niektorou z foriem, pred ktorou chránia fyzické osoby ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka. Nakoľko ale predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú len rýdzo osobné práva fyzickej osoby ovplyvňujúce rozvoj jeho osobnosti (sú s ním úzko späté), hlavným zmyslom a cieľom takejto občianskoprávnej ochrany je všestranný rozvoj a uplatnenie osobnosti človeka. ...

Podľa právneho názoru ústavného súdu za súčasť základného práva na súkromie a ani za prejav osobnej povahy (v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka) nemožno u verejného činiteľa – zamestnanca mestskej polície považovať výkon jeho zákonom upravenej služobnej právomoci na verejnosti. Zatiaľ čo do súkromia osôb, a teda aj do predmetu ochrany osobnosti patria zásadne otázky týkajúce sa ich intímnej sféry (písomnosti osobnej povahy, zvukové záznamy prejavov osobnej povahy), v prípade výkonu ústavnej alebo zákonnej právomoci verejných činiteľov na verejnosti ide o diametrálne odlišné otázky verejnej, a nie súkromnej sféry, ktoré nemožno v žiadnom prípade považovať za súčasť ich základného práva na súkromie. ...

V prípade výkonu ústavných alebo zákonných právomocí verejných činiteľov na verejnosti ide totiž o takú ich činnosť, ktorá podlieha (môže podliehať) rôznym služobným príkazom, usmerneniam, ako aj zákonnému režimu kontroly buď odbornej, alebo laickej verejnosti. Verejnosť sa k spôsobu, akým verejní činitelia vykonávajú svoje ústavné alebo zákonné právomoci, môže vyjadrovať napríklad prostredníctvom otázok, sťažností a pod. Otázkou verejného záujmu je (a v dôsledku uvedeného) preto slobodné získavanie informácií o spôsoboch, akým verejní činitelia vykonávajú na verejnosti svoje ústavné alebo zákonné právomoci. Verejní činitelia si musia byť vedomí toho, že budú vystavení pozornosti verejnosti a budú musieť akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v tom rozsahu, v akom svoje ústavné alebo zákonné právomoci vykonávajú na verejnosti, resp. v styku s verejnosťou. Takémuto právnomu režimu prirodzene nepodliehajú otázky spadajúce do rozsahu základného práva na súkromie fyzickej osoby. Pre úplnosť možno uviesť, že ak by pôsobenie verejného činiteľa na verejnosti (predstavujúce výkon jeho ústavných alebo zákonných právomocí) bolo nutné považovať za súčasť jeho základného práva na súkromie, resp. za prejavy jeho osobnej povahy,

akékoľvek zásahy do neho (vrátane získavania informácií o spôsobe výkonu tejto právomoci konkrétnym verejným činiteľom) by boli možné len v rámci výnimiek z celkového režimu ochrany a nezasahovania do takto definovaného základného práva na súkromie. V širšom kontexte takéhoto výkladu základného práva na súkromie by preto aj akákoľvek kritika, napríklad zlej povesti toho štátneho alebo samosprávneho orgánu, na ktorého čele stojí alebo v rámci ktorého pôsobí verejný činiteľ, mohla (hoci implicitne) predstavovať zásah do jeho osobných alebo osobnostných práv. Je však zrejmé, že verejného činiteľa a ten orgán, na ktorého čele stojí alebo v rámci ktorého koná, nemožno stotožňovať, nakoľko ide o dva celkom odlišné a samostatné subjekty s rozdielnymi režimami zodpovednosti. Nakoľko výkon zákonnej právomoci verejného činiteľa – zamestnanca Mestskej polície v Prešove na verejnosti nebolo možné (a v dôsledku uvedeného) považovať za prejav jeho osobnej povahy a ani za súčasť jeho základného práva na súkromie, pri výkone práva navrhovateľa na informácie v zmysle čl. 26 ods. 2 ústavy s ním nebol oprávnený spájať zákonné oprávnenie podľa § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka, t. j. privolenie na zhotovenie svojej obrazovej snímky. ... Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že postupom mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove, ktorej zamestnanec podmienil zhotovenie obrazových snímok zachytávajúcích ho pri výkone jeho zákonnej právomoci na verejnosti svojím privolením, došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa P. S. podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, nakoľko k obmedzeniu výkonu jeho základného práva na informácie odporcom nedošlo z dôvodu „ochrany práv a slobôd iných“ v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy.”

Otázku, či fotografovaním poslancov mestského zastupiteľstva pri hlasovaní došlo k porušeniu práva poslancov na súkromie a ochranu osobnosti, posudzoval Ústavný súd SR v ďalšom prípade.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 40/03 zo dňa 23. septembra 2003

„Prípadný stret základného práva poslancov na súkromie (ochranu osobnosti) so základným právom sťažovateľa na prijímanie informácie zvoleným spôsobom treba podľa názoru ústavného súdu riešiť v prospech sťažovateľa. **Mestské zastupiteľstvo konalo a rozhodovalo verejne. Fotografovanie poslancov pri ich hlasovaní o jednotlivých otázkach verejného záujmu, ktoré sú v kompetencii takého orgánu územnej samosprávy, má síce určitý vzťah k ich základnému právu na súkromie, ale v danom prípade prevažuje bez akýchkoľvek pochyb uplatnenie základného práva sťažovateľa na informácie spôsobom, aký zvolil a aký mu mestské zastupiteľstvo „neformálnym“ hlasovaním odoprelo. Poslanci mestského zastupiteľstva sú verejnými činiteľmi. Hlasovanie v takom orgáne je spravdla verejné. V súvislosti s tým sa preto ani nedá uvažovať o tom, že by prevádzilo základné právo poslancov na súkromie. V skutočnosti sa získavala fotografická informácia o nich a ich verejnoprávnom úkone (hlasovanie v pléne zastupiteľstva) nie zo súkromia, ale z ich verejnej činnosti. Tieto verejné úkony hlasovania sú už z podstaty obmedzením základného práva na súkromie, ale v záujme otvorenosti verejnej moci voči občanom (dokonca v tomto prípade aj voči voličom). Preto pri takom hlasovaní nie je nevyhnutné**

a potrebné rešpektovať základné právo na súkromie na úkor garantovania základného práva na informácie. Iný prístup by poprel zmysel a obsah základného práva na informácie, ktoré má úzku väzbu na princíp verejnosti a transparentnosti postupov a priebehu zasadnutia mestského zastupiteľstva. Súčasne treba povedať, že klady z uprednostnenia základného práva na informácie pred základným právom na súkromie poslancov vyvažujú v ústavne významnej miere negatívum, ktoré spočíva v povinnosti strieť fotografovanie pri výkone verejnej funkcie.“

2.3.2. Osobné údaje

2.3.2.1. Vymedzenie pojmu „osobný údaj“

Zásady ochrany osobných údajov stanovuje zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov. Podľa § 3 tohto zákona „**Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby**, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.“

Stručne povedané, osobným údajom je informácia týkajúca sa fyzickej osoby,⁷¹ ktorá je „určená“ alebo „určiteľná“, resp. ktorá je na základe určitého súboru rôznych údajov konkrétne identifikovateľná a nezameniteľná s inou osobou.⁷² Na právnické osoby sa ochrana osobných údajov nevzťahuje.

Osoba je **určená**, keď na základe dostupných údajov už je jednoznačne identifikovaná.⁷³ Spravidla je osoba určená na základe súboru údajov tvoriaceho meno, priezvisko, bydlisko a rodné

⁷¹ Podľa stanovisk Úradu na ochranu osobných údajov SR sa však ochrana osobných údajov podľa zákona č. 428/2002 Z.z. nevzťahuje na informácie súvisiace s podnikateľskou činnosťou fyzických osôb.

⁷² Podľa vyjadrenia Úradu na ochranu osobných údajov SR č.k.: 04045/2012-Op-1 zo dňa 25.1.2012 „Z vecnej stránky sa pojem osobných údajov vzťahuje na také údaje, ktoré sa týkajú identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby, t.j. určenej alebo určiteľnej, či už priamo alebo nepriamo. Z pohľadu ochrany osobných údajov sa „určiteľnosťou“ rozumie taký stav, keď na základe jedného alebo viacerých údajov možno osobu identifikovať. Identifikácia sa teda realizuje prostredníctvom konkrétnych charakteristických znakov, tzv. „identifikátorov“, ktoré možno priradiť ku konkrétnej fyzickej osobe. Miera, do akej sú určité identifikátory dostačujúce pre dosiahnutie identifikácie konkrétnej fyzickej osoby závisí od komplexného posúdenia dostupných údajov v ich vzájomnej súvislosti a zároveň aj situácie ako celku. Preto v závislosti od viacerých faktorov, ktorými sú najmä kvalita, kvantita a druh údajov sa v určitom momente, ktorý nemožno presne stanoviť, konvertuje určiteľnosť do určenia osoby. Fyzickú osobu považujeme za určenú, keď na základe dostupných údajov je jednoznačne identifikovaná a odlišená od ostatných osôb v danom informačnom systéme.“ Dostupné na http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/docs/Vyjadrenie_zverjenie_informacie.pdf?buxus=58f946ddf0156512f172dd1f6c-1fa57f.

⁷³ Zároveň by mala byť aj odlišená od ostatných osôb v danom informačnom systéme.

číslo, prípadne meno, priezvisko, bydlisko a dátum narodenia.⁷⁴ Osoba je **určiteľná**, ak ju myšlienkovým postupom možno identifikovať na základe určitých vlastností alebo znakov, ktoré ju spoľahlivo a nezameniteľne odlišia od iných osôb. **Priamo** je osoba určiteľná na základe znakov, ktoré sa týkajú priamo tejto osoby.⁷⁵ **Nepriamo** je osoba určiteľná napríklad vtedy, ak je známe, aké znaky osoba nemá, pričom po posúdení daného súboru osôb je zrejmé, že takéto znaky nemá iba dotknutá osoba.⁷⁶

Príkladom osobného údaju môže byť napríklad nasledovná informácia: *Ján Novák, ul. Horná č. 23, Lehota, rodné číslo 560409/7823, dostal odmenu 100 eur.* Ide o informáciu o odmene priradenú k fyzickej osobe určenej menom, priezviskom, bydliskom a rodným číslom.

Úrad na ochranu osobných údajov SR uvádza: „*Určiteľnosť na základe súboru údajov vždy závisí aj od geografického územia, veľkosti society, v rámci ktorej sa údaje spracúvajú. Ak ide o menšiu – sociálnu, či územnú – spoločnosť, kde sa jednotlivci navzájom poznajú, je osoba určiteľná aj menom a priezviskom, alebo prezývkou, prípadne aj na základe iného faktu, ktorý je o nej známy v tejto societe. Naopak, ak by šlo o geograficky väčší priestor, na základe tých istých atribútov osoba nemusí byť určiteľná. Znamená to, že ak v určitej konkrétnej situácii možno súbor údajov považovať za osobné údaje, v inej situácii ten istý súbor údajov nemusí mať povahu osobných údajov. Zodpovedať otázku, či určitý súbor údajov možno považovať za osobné údaje sa dá vysloviť len po preskúmaní všetkých okolností súvisiacich s predmetnou vecou. Pričom najdôležitejšími atribútmi sú zoznam údajov a geografický priestor alebo societa, v rámci ktorej sa vec posudzuje.*“⁷⁷ Úrad na ochranu osobných údajov SR ďalej uvádza: „*Výnimočne teda pôjde o jeden údaj, ktorý bude postačovať na to, aby osoba bola určiteľná alebo určená, napríklad prostredníctvom jej fotografie. Spravidla však pôjde o súbor viacerých osobných údajov.*“⁷⁸

Osobným údajom teda nemusí byť informácia priradená k menu a priezvisku, pretože iba na základe mena a priezviska sa konkrétna osoba často nedá identifikovať. Neplatí to však vždy a každý prípad je potrebné posudzovať podľa konkrétnych okolností. Napríklad v malej obci alebo v súbore niekoľkých osôb môže byť osoba určiteľná aj na základe mena a priezviska.⁷⁹

74 Napr. Ján Novák, ul. Horná č. 23, Lehota, rodné číslo 560409/7823.

75 Napr. osoba je žena, je povolanim je učiteľka, býva v obci Orešany, má ryšavé vlasy a volá sa Jana.

76 Napr. vo vzťahu k trojčlennému kolektívu pracovníka, kde dvaja pracovníci majú vyše 50 rokov a jeden má 35 rokov, uvedieme, že odmenu 100 eur dostal ten pracovník, ktorý nemá viac ako 50 rokov.

77 Správa o stave ochrany osobných údajov (apríl 2005 – marec 2007) s. 19, dostupné na <http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/docs/31082007.pdf>.

78 Správa o stave ochrany osobných údajov (október 2001 – apríl 2003), s. 13, dostupné na http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/docs/sprava_2002_uoou.pdf.

79 Úrad na ochranu osobných údajov SR v Správe o stave ochrany osobných údajov (október 2001 – apríl 2003) uvádza nasledujúci príklad: „*Nie každý údaj, ktorý sa na prvý pohľad javí ako osobný údaj, musí byť za osobný údaj aj považovaný. Napríklad samotné rodné číslo bez ďalších doplňujúcich údajov nemožno považovať za osobný údaj, ak k nemu nepriradíme aspoň jeden ďalší taký údaj, na základe ktorého bude osoba určiteľná, napríklad priezvisko. Ak by išlo o dostatočne malý geografický priestor, povedzme obec do 500 obyvateľov, nie je vylúčené, že osoba, ktorej patrí dané priezvisko a rodné číslo, bude na základe týchto dvoch, resp. štyroch údajov (z rodného čísla je zrejmy aj dátum narodenia a pohlavie)*

Iba samotné meno a priezvisko bez ďalších súvisiacich informácií však nemôže byť osobným údajom.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR za osobný údaj fyzickej osoby nemožno považovať informáciu týkajúcu sa osoby, ak na určenie tejto osoby je nevyhnutné získať ďalší údaj alebo ďalšie údaje s vynaložením neúmerne vysokého úsilia. Najvyšší súd v rozsudku zároveň vymedzil, čo sa rozumie „neúmerne vysokým úsilím“:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 250/2008 zo dňa 25. novembra 2009

„Zásady ochrany osobných údajov stanovuje zák. č. 428/2002 Z.z.. Osobným údajom je informácia týkajúca sa fyzickej osoby, ktorá je „určená“ alebo „určiteľná“, resp. ktorá je na základe určitého súboru rôznych údajov konkrétne identifikovateľná a nezameniteľná s inou osobou. Súbor údajov, na základe ktorých nie je fyzická osoba priamo alebo nepriamo určená alebo určiteľná a na jej určenie je nevyhnutné získať ďalší údaj alebo ďalšie údaje s vynaložením neúmerne vysokého úsilia, sa nepovažuje za osobné údaje fyzickej osoby. Neúmerne vysokým úsilím sa rozumie získavanie údajov z ťažko dostupného zdroja, získavanie údajov dlhodobým vyhľadávaním, viacnásobným overovaním, porovnávaním a triedením alebo získavanie údajov prieskumom, ktorého výsledky je možné priradiť viacerým fyzickým osobám, ktoré treba ďalej analyzovať, upresňovať a selektovať.“

2.3.2.2. Princíp prevažujúceho verejného záujmu

Podľa ustanovenia § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií povinná osoba na základe žiadosti o informácie sprístupní vymedzené informácie o verejnej činnosti a platových pomeroch verejných činiteľov, vedúcich zamestnancov alebo osôb podieľajúcich sa na rozhodovaní o verejných prostriedkoch. Ide napríklad o ministrov, predsedov iných ústredných orgánov štátnej správy, štátnych tajomníkov, predsedov vyšších územných celkov, primátorov a starostov, poslancov parlamentu, obecných zastupiteľstiev a zastupiteľstiev vyšších územných celkov alebo všetkých vedúcich zamestnancov úradov.

Formulácia „mzda, plat alebo platové pomery a ďalšie finančné náležitosti priznané za výkon funkcie alebo za výkon pracovnej činnosti“ zahŕňa okrem mzdy a platu aj napríklad odmeny, funkčné príplatky, cestovné náhrady alebo tzv. paušálne náhrady.⁸⁰

Pri týchto osobách existuje verejný záujem na tom, aby mala verejnosť informácie o ich činnosti.

určiteľná alebo dokonca presne určená. Znamená to, že ak v určitej konkrétnej situácii možno súbor takýchto štyroch údajov považovať za osobné údaje, v inom prípade by mohlo ísť len o súbor údajov, pretože na základe nich by nebolo možné osobu ani nepriamo určiť (napríklad v meste s niekoľko desiatimi tisíc obyvateľmi).“

⁸⁰ Napr. zákon č. 120/1993 Z.z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky alebo ustanovenia § 81 - § 114 zákona č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe.

Sprístupnenie týchto informácií nie je porušením ochrany osobných údajov alebo súkromia. Ide o vyjadrenie princípu prevažujúceho verejného záujmu.

Podľa dôvodovej správy k novele zákona o slobode informácií č. 628/2005 Z. z., ktorá ustanovuje § 9 ods. 3 do zákona vložila, „*predkladaný návrh mení pôvodnú právnu úpravu v tomto smere zúženia rozsahu osobných údajov, ktorým sa poskytuje ochrana, u taxatívne vymedzených osôb, ktoré sú platené z verejných zdrojov... v oblastiach, ktoré sa týkajú verejnej alebo úradnej činnosti alebo funkčného alebo pracovného zaradenia ako i odmeňovania týchto osôb, je právo verejnosti na informácie v uvedených prípadoch nadradené právu na ochranu týchto údajov o dotknutej osobe.*“

V praxi sa vyskytla otázka, či môže žiadateľ informácie podľa § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií, poskytnuté mu povinnou osobou, ďalej zverejniť. Tieto informácie možno zverejniť pre účely informovania verejnosti masovokomunikačnými prostriedkami - napr. v tlači alebo v televízii. Žiadateľ, ktorému boli tieto informácie sprístupnené, ich však môže zverejniť aj iným spôsobom – napríklad na svojej internetovej stránke. Niektoré orgány verejnej moci argumentovali, že zákon o slobode informácií umožňuje iba sprístupňovanie týchto informácií žiadateľovi na základe žiadosti, avšak zverejňovanie týchto informácií sa musí riadiť zákonom č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov, ktorý ich zverejňovanie dovoľuje iba v presne vymedzených prípadoch. V tomto prípade však treba zohľadniť účel ustanovenia § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií, ktorý je výslovne vymedzený zákonnou formuláciou, že povinná osoba tieto informácie „*sprístupní na účely informovania verejnosti*“. Vzhľadom na znenie tohto ustanovenia je potrebné túto formuláciu interpretovať tak, že zákon umožňuje nielen sprístupnenie týchto informácií povinnou osobou individuálnemu žiadateľovi o informácie, ale že umožňuje aj šírenie týchto informácií týmto žiadateľom za účelom informovania celej verejnosti. Navyše, dôvodová správa k novele zákona o slobode informácií č. 628/2005 Z. z. výslovne predpokladá možnosť zverejňovania týchto informácií samotnou povinnou osobou.⁸¹

Definícia pojmu „osobný údaj“ uvedená v § 3 zákona o ochrane osobných údajov je veľmi široká a pri doslovnom výklade by sa dalo vyvodiť, že ide o akúkoľvek informáciu, ktorá sa týka „určenej“ alebo „určiteľnej“ osoby. Ako však bolo uvedené vyššie, povinné osoby musia ustanovenia právnych predpisov vykladať a uplatňovať tak, aby dôsledky tohto výkladu a uplatnenia neboli v rozpore s ústavným právom na informácie. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 1/09 konštatoval, že ochrana osobných údajov je špecifická forma ochrany súkromia. Osobný údaj je jedným z aspektov súkromia fyzickej osoby (popri písomnostiach osobnej povahy, podobizniach, obrazových snímkach a obrazových a zvukových záznamoch týkajúcich sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy).

81 Dôvodová správa uvádza: „*Predmetné osobné údaje by povinná osoba sprístupnila na žiadosť, ale v zmysle ustanovenia § 6 ods. 4 druhá veta a ods. 6 by ich mohla aj zverejniť – bez žiadosti. Zámerom zákonodarcu bolo riešiť ustanovením § 6 ods. 4 zverejňovanie informácií uvedených nielen v predchádzajúcich ustanoveniach, ale zverejňovanie akýchkoľvek ďalších informácií, ktoré uzná povinná osoba za potrebné. ...údaje vymedzené „expresis verbis“ v § 9 ods. 3 ... možno zverejniť, ak sa tak povinná osoba rozhodne, a to na základe § 6 ods. 4 druhá veta v nadväznosti na § 6 ods. 6, nakoľko predmetný rozsah údajov určený na možné zverejnenie je práve súčasťou § 9 ods. 3 zákona.*“

Ústavný súd vo svojom náleze uviedol, že pojem „osobných údajov“, resp. „údajov o svojej osobe“ podľa čl. 22 ods. 1 a čl. 19 ods. 3 ústavy má autonómny charakter a nemusí byť vždy totožný so zákonným vymedzením tohto pojmu. V konkrétnom prípade pri posudzovaní toho, či informácia spadá pod ústavne vymedzený pojem „osobných údajov“, ústavný súd zohľadnil napríklad to, že informácia sa „významným spôsobom premieta do súkromnej sféry jednotlivca“ a že „vypovedá o jeho sociálnom postavení“.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 1/09 zo dňa 19. januára 2011

*„Pojem osobných údajov podľa čl. 22 ods. 1 ústavy, resp. „údajov o svojej osobe“ v zmysle čl. 19 ods. 3 ústavy má svoj autonómny charakter, ktorý nemusí byť vo všetkých prípadoch totožný so zákonným vymedzením tohto pojmu. ... Údaj o výške príjmov sa významným spôsobom **premieta do súkromnej sféry jednotlivca**, vypovedá o jeho sociálnom postavení a jeho zverejnenie môže mať významné (a to aj negatívne) dôsledky na jeho osobné, pracovné či iné spoločenské vzťahy. Skutočnosť, že predmetné údaje spadajú do rámca ústavnej ochrany osobných údajov, ale **nevylučuje možnosť zásahov do základného práva na ochranu osobných údajov ako špecifickej formy ochrany súkromia.**“*

Ak však nejakú informáciu zjavne nemožno považovať za súčasť súkromnej sféry fyzickej osoby, keďže ide o informáciu o výkone verejnej funkcie alebo úradnej činnosti touto osobou, **nemožno takúto informáciu považovať za ústavne chránený osobný údaj, ktorého sprístupnenie by malo byť odmietnuté.** Pojem „osobný údaj“ uvedený v § 3 zákona o ochrane osobných údajov treba preto v takýchto prípadoch vykladať tak, že **nezahrňa informácie o výkone verejnej funkcie alebo úradnej činnosti fyzickou osobou.** Ustanovenie § 9 ods. 3 preto nemožno vykladať tak, že všetky iné informácie o výkone verejnej funkcie alebo o úradnej činnosti, ktoré možno spojiť s konkrétne identifikovateľnými osobami pôsobiacimi v orgánoch verejnej moci a ktoré nie sú uvedené v § 9 ods. 3, sú chránenými osobnými údajmi, ktoré nemožno sprístupniť. Ani ďalšie informácie týkajúce sa výkonu verejnej funkcie alebo výkonu úradnej činnosti (hoci nie sú presne vymedzené v § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií) teda nemožno považovať za osobné údaje, ani za informácie týkajúce sa súkromia. Vyplýva to z princípu, že verejne činné osoby zapojené do záležitostí verejného záujmu majú **zúženú ochranu súkromia.** Táto skutočnosť bola vyslovená Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu⁸² i Ústavným súdom SR.⁸³

Porušením ochrany osobných údajov alebo ochrany osobnosti a súkromia teda nebude napríklad sprístupnenie informácie o tom, aké úradné úkony uskutočnil konkrétne identifikovateľný

82 Napríklad rozhodnutie Von Hannover v. Nemecko zo dňa 24. júna 2004.

83 Pozri napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 1/09 zo dňa 19. januára 2011 týkajúci sa sprístupňovania platov a odmien vedúcich zamestnancov verejnej správy, nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 44/00 týkajúci sa otázky, či výkon služobnej právomoci policajta na verejnosti možno považovať za prejav osobnej povahy v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka chránený základným právom na súkromie alebo nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 40/03 týkajúci sa otázky, či fotografovanie poslancov hlasujúcich na mestskom zastupiteľstve je porušením práva týchto poslancov na súkromie a ochranu osobnosti.

zamestnanec úradu, o tom, kde bol na služobnej ceste, resp. o jeho pracovnom programe na služobnej ceste. Porušením ochrany osobných údajov tiež nebude sprístupnenie informácie o výkone jeho ďalších pracovných povinností alebo sprístupnenie fotografie alebo zvukového záznamu zachytávajúcej konkrétne identifikovateľného verejného činiteľa alebo zamestnanca úradu pri výkone jeho právomoci (napr. fotografie vyhotovenej počas tzv. miestnej ohliadky alebo zvykovo-obrazového záznamu prejavu zo zasadnutia zastupiteľstva). Porušením ochrany osobných údajov nebude ani sprístupnenie informácie o tom, ktorá konkrétna osoba uskutočnila určitý úradný úkon alebo ktoré konkrétne osoby sú členmi orgánov alebo komisií zriadených orgánmi verejnej moci. Takisto ide o výkon činností v rámci orgánov verejnej moci a nie informácie týkajúce sa súkromnej sféry týchto osôb. Dostupnosť takýchto informácií má veľký význam pre možnosť verejnej kontroly.

Nevyhnutnosť prístupu k informáciám o osobách, ktoré vykonávajú verejnú moc a skutočnosť, že tieto osoby musia počítať s vyššou mierou obmedzenia ich súkromia, skonštatoval aj Ústavný súd SR vo svojom náleze:

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 1/09 zo dňa 19. januára 2011

„Z tohto aspektu je nevyhnutné zdôrazniť, že základné právo na informácie slúži vo svojej podstate aj ako prekážka pre zneužívanie moci zo strany osôb podieľajúcich sa na jej výkone. Účinná kontrola verejnej moci tak nie je skutočná (efektívna) bez možnosti prijímať informácie vzťahujúce sa na jednotlivé osoby, ktoré túto moc vykonávajú. ... Z hľadiska rozhodovania ústavného súdu bol ďalej významný už zmiený záver, že osoby podieľajúce sa na výkone verejnej moci musia počítať s vyššou mierou obmedzenia ich základného práva na súkromie.“

2.3.2.3. Rozhodnutia súdov týkajúce sa ochrany osobných údajov

K otázke ochrany osobných údajov v súvislosti so sprístupňovaním informácií sa vyjadrili aj sudy.

Žiadateľ požiadal o informácie z priestupkového spisu evidovaného Obvodným oddelením Policajného zboru v určitej obci, pričom nebol účastníkom konania. Žiadateľ žiadal sprístupniť informácie, či ním vymenované osoby (uviedol konkrétne meno, priezvisko, presnú adresu bydliska) boli príslušníkmi polície vypočúvané, a ak áno, chcel vedieť kde presne (či v mieste trvalého bydliska, t.j. v rodinnom dome alebo na obecnom úrade), kedy (deň a čas), za prítomnosti akej osoby (meno) a či v tejto veci polícia disponuje dôkaznými prostriedkami - fotodokumentáciou. Ďalej žiadal sprístupniť informáciu o tom, kto označil konkrétnu osobu (uviedol jej priezvisko) za svedkyňu, či je polícii známy dôkaz o svedeckej výpovedi konkrétnej osoby, ktorú označil priezviskom s tým, že uviedol, čo mala táto konkrétna osoba

vypovedať. Tiež žiadal sprístupniť informáciu, či polícia pri prešetrovaní priestupku vylučuje iniciatívu svedkyne (ktorej priezvisko uviedol), jej manžela a ďalších manželov, ktorých presne označil menom a priezviskom, a či polícia má vedomosť o prípadnom oznámení osoby, ktorej meno a priezvisko presne uviedol, a to v čase od „vyťažovania políciou“ do dňa 6. septembra 2006 proti jeho osobe. Okresné aj krajské riaditeľstvo policajného zboru odmietlo sprístupnenie požadovaných informácií s odvolaním sa na ustanovenie § 9 zákona o slobode informácií a na to, že informácie sa dotýkajú ochrany osobnosti a osobných údajov, pričom dotknutá osoba nedala súhlas na sprístupnenie informácií týkajúcich sa ich osobnosti, súkromia a osobných údajov.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 250/2008 zo dňa 25. novembra 2009

„Krajský súd uviedol, že žalovaný rozhodol správne a v súlade so zákonom, ak vzhľadom na uvedené a s poukazom na § 9 ods. 1 zák. č. 211/2000 Z.z. v spojení s § 3 zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov ... odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu potvrdil. ...

Odvolací súd mal za preukázané, že žalobca žiadal v rozpore s vyššie uvedenými ustanoveniami sprístupniť informácie z priestupkového spisu, na ktoré sa vzťahuje obmedzenie prístupu k informáciám podľa zák. č. 211/2000 Z.z., a preto s poukazom na vyššie uvedené závery napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1 OSP ako zákonný a vecne správny potvrdil, pričom sa stotožnil s právnym posúdením a dôvodmi krajského súdu...“

V súdnej praxi sa vyskytli aj prípady, kedy súdy z dôvodu prílišnej šírky definície pojmu „osobný údaj“ v § 3 zákona o ochrane osobných údajov zdôraznili potrebu takého výkladu pojmu „osobný údaj“, ktorý nebude viesť k porušeniu ústavného práva na informácie.

Žalobkyňa podala žalobu proti Úradu na ochranu osobných údajov („žalovaný“) kvôli tomu, že nesprávne prešetril jej oznámenie o neoprávnenom a nezákonnom poskytnutí jej osobných údajov zo strany Ministerstva vnútra SR („prevádzkovateľ“) určitému týždenníku. Ministerstvo vnútra SR poskytlo týždenníku na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií nasledujúce údaje o žalobkyni: meno a priezvisko žalobkyne, zastávaná funkcia a služobné zaradenie na Ministerstve vnútra SR, zaradenie v platovej triede, platové podmienky, odpracovaná odborná prax, predchádzajúce miesto výkonu praxe, pracovné zaradenie na predchádzajúcom mieste výkonu praxe. Tieto poskytnuté údaje o žalobkyni zverejnil týždenník dňa 16. novembra 2007 v článku pod názvom „Expertka“. Podľa žalobkyne išlo o údaje, ktoré sú vedené v osobnom spise žalobkyne a z dokladov predložených ministerstvom vnútra je zrejmé, že ministerstvo poskytlo novinárom všetky vyššie uvedené osobné údaje. V prípade viacerých údajov išlo pritom o sprístupnenie informácií, ktorými novinári predtým nedisponovali. Žalobkyňa argumentujúca definíciou „osobných údajov“ v ustanov-

vení § 3 zákona o ochrane osobných údajov uviedla, že záver Úradu na ochranu osobných údajov, podľa ktorého údaje súvisiace s dĺžkou predchádzajúcej praxe žalobkyne a s okolnosťami jej vyslania do zahraničia nie sú osobnými údajmi, nie je správny. Žalobkyňa uviedla, že osobnými údajmi, týkajúcimi sa žalobkyne, sú aj informácie o jej pracovnoprávných vzťahoch, a teda aj údaje o dĺžke pracovnej praxe žalobkyne na ministerstve, o okolnostiach súvisiacich s jej vyslaním na pozíciu národného experta v Úrade koordinátora EÚ pre boj s terorizmom, ako aj ostatné údaje poskytnuté ministerstvom týždenníku. Žalobkyňa zároveň uviedla, že sprístupnenie svojich osobných údajov ministerstvu neodsúhlasila a ministerstvo žalobkyňu o vyslovenie súhlasu ani len nepožiadalo.

Úrad na ochranu osobných údajov uviedol, že Ministerstvo vnútra SR neposkytlo do článku „Expertka“ osobné údaje žalobkyne v takom rozsahu a takým spôsobom, ktoré by mali podliehať ochrane zákona o ochrane osobných údajov. Podľa úradu v danej veci nešlo o také osobné údaje o žalobkyňu, ktoré by požívali ochranu podľa § 3 zákona o ochrane osobných údajov. Podľa Úradu na ochranu osobných údajov údaje súvisiace s dĺžkou predchádzajúcej praxe žalobkyne a s okolnosťami jej vyslania do zahraničia boli sprístupnené v konkrétnej situácii a boli uverejnené v článku „Expertka“ len ako informácie o činnosti štátneho orgánu, a to v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z.. Podľa úradu, ako vyplýva zo samotného obsahu článku „Expertka“, tento článok bol zameraný na preverku legitímnosti vyslania žalobkyne ako národného experta do zahraničia a v takomto duchu bol aj tento článok spracovaný novinárom.

Krajský súd v Bratislave aj Najvyšší súd SR žalobu žalobkyne zamietli.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 SžI 2/2010 zo dňa 30. júna 2011

„Pokiaľ krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že údaje súvisiace s dĺžkou predchádzajúcej praxe oznamovateľky a s okolnosťami jej vyslania do zahraničia nemožno považovať za osobné údaje oznamovateľky, nakoľko postup prevádzkovateľa nepresiahol rámec poskytnutia údajov o činnosti štátneho orgánu na základe zákona č. 211/2000 Z. z., najvyšší súd s takýmto názorom súhlasí.

Najvyšší súd v zhode z krajským súdom a žalovaným vo vzťahu k údaju o platovej triede priznanej žalobkyňu, ktorý prevádzkovateľ poskytol autorovi článku „EXPERTKA“ má za to, že ide o údaj viazaný na samotnú funkciu bez ohľadu na to, kto túto funkciu momentálne zastáva a keďže nejde o osobný údaj je aj podľa najvyššieho súdu irelevantné, či bol tento údaj vopred zverejnený. Takto potom Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako jeden z viacerých zdrojov, na ktoré sa autor článku „EXPERTKA“ odvoláva, nepostupoval v rozpore s dikciou zákona č. 428/2002 Z. z. a zo svojho informačného systému nikomu nesprístupnil osobné údaje oznamovateľky.“

Žiadateľ požiadal Správu majetku mesta Partizánske o informácie o výberovom konaní na výber nájomcu na prenájom nebytového priestoru, ktoré uskutočnila ustanovená výberová

komisia. Okrem iných informácií požadoval menný zoznam členov komisie, ktorá rozhodovala o výsledkoch výberového konania a kópie hlasovacích lístkov členov komisie, z ktorých bolo zrejmé, kto a ako hlasoval. Správa mestského majetku aj primátor mesta Partizánske tieto informácie odmietli sprístupniť. Vo svojom rozhodnutí sa primátor odvolal na ustanovenie § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií a uviedol, že v taxatívnom výpočte údajov, ktoré musia byť sprístupnené o členovi výberovej komisie, sa hlasovanie neuvádza. Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie primátora mesta Partizánske ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 SžI 4/2010 zo dňa 24. novembra 2011

„Pokiaľ žalovaný v súvislosti s nesprístupnením informácií o hlasovaní členov výberovej komisie poukazoval na § 9 ods. 3 Zákona, takýto dôvod neobstoí. Informáciu o hlasovaní členov výberovej komisie v priebehu výberového konania, pri nakladaní s majetkom obce, nemožno považovať za osobný údaj fyzickej osoby alebo informáciu osobnostnej povahy, ku ktorej Zákon podľa § 9 obmedzuje prístup. Navyiac je potrebné poukázať na skutočnosť, že informácie obsahujúce mená a priezviská členov výberovej komisie boli žalobcovi sprístupnené.“

Žiadateľ požiadal Ministerstvo zahraničných vecí SR o sprístupnenie mien všetkých zamestnancov a spolupracovníkov ministerstva vo forme meno a priezvisko konkrétneho pracovníka. Ministerstvo odmietlo informácie poskytnúť s odôvodnením, že meno a priezvisko pracovníka v spojení s informáciou, že pracuje na ministerstve, je osobný údaj, pretože umožňuje identifikovať konkrétnu osobu. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné. Rozsudok bol vynesенý na základe právneho stavu platného pred zakotvením ustanovenia § 9 ods. 3 do zákona o slobode informácií.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 94/05 zo dňa 15. februára 2006

„Údaj o tom, že fyzická osoba určená menom a priezviskom pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR nepochybne nemá povahu všeobecne použiteľného identifikátora, pretože nie je trvalým identifikačným údajom dotknutej osoby a podľa názoru súdu nie je ani takou charakteristikou alebo znakom, na základe ktorého by bolo možné jednoznačne určiť identitu dotknutej osoby, či už priamo alebo nepriamo. Preto súd dospel k záveru, že meno a priezvisko fyzickej osoby, bez určenia všeobecne použiteľného identifikátora, spolu s údajom o tom, že táto osoba pracuje na Ministerstve zahraničných vecí SR, nie je osobným údajom poživajúcim ochranu v zmysle zákona o ochrane osobných údajov. Pokiaľ teda správne orgány prvého a druhého stupňa nevyhoveli žiadosti žalobcu o poskytnutie informácie v časti týkajúcej sa mien a priezvisk zamestnancov ministerstva s odvolaním sa na zákon o ochrane osobných údajov, nepostupovali v súlade s objektívnym právom. ...

Súd sa stotožnil s argumentáciou žalobcu, že účinky aplikácie zákona o ochrane osobných údajov, použitej v danom prípade správnymi orgánmi, by boli nezlučiteľné s ústavnou úpravou práva na informácie. Hoci je definícia pojmu osobný údaj obsiahnutá v citovanom ustanovení § 3 zákona o ochrane osobných údajov veľmi všeobecná, nemožno toto ustanovenie

vykladať spôsobom, ktorý by viedol k neprípustnému obmedzeniu ústavou zaručeného práva žalobcu, či ktorejkoľvek inej fyzickej alebo právnickej osoby, na informácie, najmä keď ide o informácie o ústrednom štátnom orgáne, ktorého činnosť má byť v demokratickom a právnom štáte pod verejnou kontrolou. Súd je toho názoru, že v danom prípade právo žalobcu na informácie požadované podľa zákona č. 211/2000 Z.z. vyplýva priamo z článku 26 ods. 1 Ústavy SR a je nadradené záujmu žalovaného na ochrane údajov o zamestnancoch verejnej správy.“

Žiadateľ požiadal Ministerstvo vnútra SR o sprístupnenie kópie rozhodnutia o disciplinárnej sankcii udelenej príslušníčke Úradu na ochranu ústavných činiteľov Ludmile Novákovej, ktorá jej bola udelená za to, že poskytla médiám úradný záznam o vulgárnom slovnom útoku poslanca Jána Slotu na túto príslušníčku dňa 28. apríla 2009 v podzemných garážach Národnej rady SR. Ministerstvo vnútra požadované rozhodnutie odmietlo sprístupniť s odôvodnením, že obsahuje nielen meno, priezvisko a služobné zaradenie, ale aj dátum narodenia a osobné evidenčné číslo policajtky, a teda ide o osobné údaje, ktoré v zmysle § 9 ods. 2 zákona o slobode informácií nemožno sprístupniť. Žiadateľ v odvolaní proti nesprístupneniu informácie argumentoval, že Ministerstvo vnútra ignorovalo ústavno-právny aspekt veci a povinnosť vykladať zákon v súlade s ústavným právom na informácie, pretože vzhľadom na verejný záujem a pobúrenie, ktoré vyvolalo správanie poslanca Jána Slotu a následné potrestanie policajtky, je v demokratickej spoločnosti nevyhnutné, aby sa verejnosť mohla oboznámiť s výrokom a dôvodmi rozhodnutia o disciplinárnom potrestaní policajtky, ktorá bola terčom vulgárneho slovného útoku poslanca Slotu. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie Ministerstva vnútra SR o nesprístupnení informácie ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 167/2009 zo dňa 17. marca 2011

„Z obsahu žiadosti žalobcu zo dňa 7.7.2009 je však nesporné, že tento požiadal podľa § 14 zákona č. 211/2000 Z.z. o poskytnutie kópie rozhodnutia o disciplinárnej sankcii udelenej Ludmile Novákovej, referentke 4 oddelenia OOUO Úradu na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií. Žalovaný správny orgán vzhľadom k tomu, že s touto informáciou disponoval, bol povinný s poukazom na ust. § 2 ods. 1 v spojení s ust. § 5 citovaného zákona predmetné rozhodnutie žalobcovi sprístupniť.

Čo sa týka námietok žalovaného správneho orgánu, že toto rozhodnutie nemohol sprístupniť, vzhľadom k tomu, že toto obsahovalo aj požadovanú informáciu (dátum narodenia a osobné číslo) a že tým tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona, ku ktorému žiadateľ nemá oprávnený prístup, súd uvádza, že žalovaný správny orgán bol povinný v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám predmetné rozhodnutie žalobcovi sprístupniť v upravenej forme, t.j. bez identifikačných údajov, teda bez uvedenia rodného čísla, dátumu narodenia a osobného čísla, ktoré bolo pridelené p. Ludmile Novákovej.“

Súlad ustanovenia § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií s Ústavou SR bol posudzovaný aj Ústavným súdom SR. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 1/09 zo dňa 19. januára 2011 rozhodol, že **ustanovenie § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií je v súlade s ústavou.**

Žiadateľka požiadala Ministerstvo spravodlivosti SR o sprístupnenie rôznych informácií týkajúcich sa zamestnancov Ministerstva spravodlivosti SR, medzi iným aj mzdových náležitostí vedúcich zamestnancov ministerstva. Žiadala sprístupniť mzdu, plat a odmeny štátnych tajomníkov, generálnych riaditeľov sekcií, riaditeľov odborov, vedúcich oddelení a poradcov ministra a osobitne uviesť pevné a pohyblivé položky mzdy a odmeny, a to pre každú osobu osobitne za každý mesiac. Ministerstvo však tieto informácie odmietlo sprístupniť. Žiadateľka podala proti rozhodnutiu ministerstva spravodlivosti žalobu a žiadala, aby krajský súd rozhodnutie ministerstva o nesprístupnení informácií zrušil z dôvodu, že je v rozpore s ustanovením § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií, podľa ktorého musia byť požadované informácie sprístupnené.

Senát Krajského súdu v Bratislave dospel po predbežnom prerokovaní veci k záveru, že ustanovenie § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií je v rozpore s Ústavou SR.

Podľa senátu krajského súdu ustanovenie § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií je založené na ničím neodôvodnenom tvrdení „o nadradenosti politického práva na informácie nad základným ľudským právom na ochranu osobných údajov u skupiny osôb uvedených v ustanovení § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií, z dôvodu, že ide o „platenie týchto osôb z verejných zdrojov“. Podľa senátu toto tvrdenie nemožno pokladať za „odôvodnenie legitímneho cieľa, ale za prejav svojvôle zákonodarcu.“ Podľa senátu krajského súdu treba rešpektovať judikatúru Ústavného súdu SR ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá hovorí, že verejne činné osoby musia strpieť viac kritiky a rôznych obmedzení ako ostatné osoby a že je tu namieste väčšia informačná otvorenosť ako u ostatných osôb, ale senát sa domnieva, že „celý okruh osôb uvedených v ustanovení § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií v žiadnom prípade nemožno považovať za verejne činné osoby a to len z toho dôvodu, že sú platené z verejných financií“.

Predmetom konania na Ústavnom súde SR teda bola otázka, či sprístupnenie informácií o mzde, plate alebo platových pomeroch a ďalších finančných náležitostiach osôb uvedených v ustanovení § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií a to v prípade, že sú uhrádzané zo štátneho rozpočtu alebo z iného verejného rozpočtu, nie je v rozpore so základným právom týchto osôb na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 3 ústavy a so základným právom na ochranu osobných údajov podľa čl. 22 ods. 1 ústavy.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 1/09 zo dňa 19. januára 2011

„Za týchto okolností ústavný súd napokon posúdil, či záujem na sprístupnení informácií obsiahnutých v napadnutom ustanovení preváži s ohľadom na jeho obsah a účel nad záujmom osôb, ktorých sa zverejnenie platových pomerov dotýka.“

Riešenie kolízie základného práva na informácie a základných práv súvisiacich s ochranou súkromnej sféry jednotlivca nie je v danej veci predmetom posúdenia ústavného súdu po prvý raz. V náleze sp. zn. II. ÚS 44/00 z 5. januára 2001 sa ústavný súd vo všeobecnej rovine zaoberal touto kolíziou z opačného hľadiska, teda či a do akej miery preváža záujem na ochrane súkromia verejného činiteľa nad právom na informácie. V tejto súvislosti uviedol s odkazom na rezolúciu Parlamentného zhromaždenia rady Európy č. 1165 z 26. júna 1998, že „verejne činné osoby (public figures)... musia rešpektovať, že osobitné postavenie, ktoré zastávajú v spoločnosti (a v mnohých prípadoch na základe vlastného rozhodnutia), automaticky vyvoláva tlak na ich súkromie. Každá osoba vystupujúca na verejnosti musí... strpieť zvýšenú kontrolu verejnosti nad takouto činnosťou. Aj pri výkone základných práv podľa čl. 26 ústavy je prirodzene nutné rešpektovať základné práva a slobody toho, o ktorom sa informácie získavajú, vrátane jeho práva na súkromie, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a mena, ako aj práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 16, resp. čl. 19 ústavy. Ak by preto v dôsledku výkonu základného práva na informácie došlo k zásahu do takýchto práv, každý postihnutý má právo sa brániť použitím ktoréhokoľvek zo zákonných prostriedkov ich ochrany upravených v § 13 Občianskeho zákonníka. Toto právo nemožno odňať ani osobám verejného záujmu (vrátane verejných činiteľov), ak sa domnievajú, že v dôsledku výkonu slobody prejavu a práva na informácie došlo k neoprávnenému zásahu do ktoréhokoľvek z ich základných práv upravených v čl. 16 a čl. 19 ústavy, keďže ich postavenie ako verejných činiteľov ich nevylučuje z možnosti uplatňovania občianskoprávnej, prípadne trestnoprávnej ochrany svojej osobnosti.“

V citovanom náleze ústavný súd navyše dodal, že predmetom ochrany podľa § 11 Občianskeho zákonníka „sú len rýdzo osobné práva fyzickej osoby ovplyvňujúce rozvoj a uplatnenie osobnosti človeka... Toto hľadisko je potom rozhodujúce aj pri určení, ktoré práva fyzickej osoby a v akom rozsahu sú týmto ustanovením Občianskeho zákonníka chránené. Podľa právneho názoru ústavného súdu za súčasť základného práva na súkromie a ani za prejav osobnej povahy... nemožno u verejného činiteľa... považovať výkon jeho zákonom upravenej služobnej právomoci... Zatiaľ čo do súkromia osôb, a teda aj do predmetu ochrany osobnosti patria zásadne otázky týkajúce sa ich intímnej sféry..., v prípade výkonu ústavnej alebo zákonnej právomoci verejných činiteľov na verejnosti ide o diametrálne odlišné otázky verejnej, a nie súkromnej sféry, ktoré nemožno v žiadnom prípade považovať za súčasť ich základného práva na súkromie.“ Uvedený právny názor prijal ústavný súd vo veci zákazu zhotovenia filmovej dokumentácie zásahu príslušníka mestského polície. Podobným spôsobom vyložil ústavný súd možnosť obmedzenia práva na informácie aj vo vzťahu k možnosti fotografovania poslancov mestského zastupiteľstva pri hlasovaní (porov. nález sp. zn. IV. ÚS 40/03 z 23. septembra 2004).

V súvislosti s predmetným vyvažovaním oboch v kolízii stojacich práv považuje ústavný súd za významné poukázať aj na závery ESLP. Ten vo svojej nedávnej judikatúre významným spôsobom rozšíril pojem „slobody prijímať informácie“ obsiahnutý v čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), keď výslovne uznal existenciu do-

hovorom zaručeného práva na informácie (right of access to information, porov. rozhodnutie z 10. júla 2006 vo veci sťažnosti č. 19101/03 – Sdružení Jihočeské Matky proti České republice, rozsudok zo 14. apríla 2009 vo veci č. 37374/05 – Társaság a Szabadságjogokért proti Magyarországnak, bod 35). V poslednom uvedenom rozhodnutí ďalej uviedol, že povinnosť štátu vo veciach slobody tlače zahŕňa elimináciu prekážok pre novinársku činnosť tam, kde vo veciach verejného záujmu existujú len z dôvodu informačného monopolu orgánov verejnej moci (rozsudok Társaság a Szabadságjogokért proti Magyarországnak, bod 36). (...)

Ústavný súd si je vedomý, že jeho právne závery vo vzťahu k obmedzeniu práv verejných činiteľov na súkromie (nálezy sp. zn. II. ÚS 44/00 a sp. zn. IV. ÚS 40/03) sa dotýkali priamo výkonu ich právomoci, a teda že neriešili otázku ich platových pomerov zabezpečovaných z verejných zdrojov, ktorá môže predstavovať výraznejší zásah do ich práv na súkromie, resp. že v tomto prípade nemožno viesť takú jednoznačnú hranicu medzi výkonom právomoci a súkromnou sférou dotknutých osôb. Z tohto dôvodu sa preto musel vysporiadať s otázkou, či aj záujem na zverejnení údajov vzťahujúcich sa na príjmy osôb uvedených v napadnutom ustanovení z verejných zdrojov preváži nad právom týchto osôb na ochranu svojich osobných údajov.

Podľa ústavného súdu sa právo na informácie nepochybne vzťahuje na informácie týkajúce sa nakladania s verejnými prostriedkami, ktorému nemožno uprieť aj charakter politickej otázky. Prístup širokej verejnosti k týmto informáciám vytvára priestor na verejnú kontrolu hospodárenia všetkých subjektov, ktorých príjmy sú vyplácané z verejných rozpočtov, a to tak vo vzťahu k ich zákonnosti, ako aj účelnosti. Možno poznamenať, že sa do tohto prístupu premieta demokratický charakter štátu. Súčasťou otázky nakladania s verejnými prostriedkami sú pritom aj príjmy verejných činiteľov alebo iných osôb, ktoré pochádzajú z verejných rozpočtov. Pokiaľ ide o tieto príjmy, treba však rozlišovať medzi platmi, ktorých výšku možno vyvodiť priamo zo zákona, a odmenami, o ktorých rozhodujú verejní funkcionári. Napadnuté ustanovenie sa preto v podstate dotýka len odmien, ktorých priznávanie vytvára potenciálnu možnosť korumpovania vysokých štátnych úradníkov, resp. špecifickú formu zabezpečenia ich lojality, ako aj možnosť, aby verejní funkcionári, ktorí o výške odmien rozhodujú, zneužívali svoje postavenie a právomoci.

Ako už bolo uvedené, ústavný súd nemá pochybnosti o citlivosti údajov o výške príjmov pre súkromnú sféru jednotlivca, ako aj o tom, že jej zverejnenie môže mať pre túto jeho sféru negatívne dôsledky. V prípade dotknutých osôb však ide len o jeden aspekt, ktorý je z hľadiska vlastného posúdenia veci potrebné vziať do úvahy. Ďalším aspektom je totiž práve **verejný záujem na verejnej kontrole a transparentnosti nakladania s verejnými prostriedkami z hľadiska jeho zákonnosti a účelnosti, ako aj preventívne pôsobenie takejto kontroly.** Z tohto aspektu je nevyhnutné zdôrazniť, že základné právo na informácie slúži vo svojej podstate aj ako prekážka pre zneužívanie moci zo strany osôb podieľajúcich sa na jej výkone. Účinná kontrola verejnej moci tak nie je skutočná (efektívna) bez možnosti prijímať informácie vzťahujúce sa na jednotlivé osoby, ktoré túto moc vykonávajú. Verejný záujem na informáciách o príjmoch jednotlivých osôb uvedených v § 9 ods. 3 prvej vete zákona č. 211/2000 Z. z. pritom reflektuje aj skutočnosť,

že informácia o pravidelných i nepravidelných (mimoriadnych) príjmoch môže mať výpovednú hodnotu z hľadiska faktického postavenia a účasti týchto osôb na prijímaní rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to politického aj nepolitického charakteru. Túto skutočnosť treba zvlášť zdôrazniť s ohľadom na spoločenskú realitu, keď významná časť nielen vedúcich miest v štátnych inštitúciách, resp. inštitúciách financovaných z verejných rozpočtov je obsadzovaná reflektujúc aktuálne politické pomery.

Z hľadiska rozhodovania ústavného súdu bol ďalej významný už zmieneny záver, že osoby podieľajúce sa na výkone verejnej moci musia počítať s vyššou mierou obmedzenia ich základného práva na súkromie. V danom prípade je pritom významné aj to, že platové pomery vo verejnej správe sú určované príslušnou právnou úpravou a ich ďalšie pravidelné alebo nepravidelné zložky sú, čo sa týka výšky, touto úpravou významne limitované. To samozrejme nemožno stotožňovať s individualizáciou výšky príjmu, ku ktorej dochádza vo vzťahu k jednotlivým fyzickým osobám uvedeným v § 9 ods. 3 prvej vete zákona č. 211/2000 Z. z. na základe napadnutého ustanovenia. Táto skutočnosť však poukazuje na to, že výška príjmov pochádzajúcich z verejných rozpočtov presahuje ich súkromnoprávny charakter a je spôsobilá byť otázkou verejného záujmu, resp. verejnej diskusie. Napokon ústavný súd s ohľadom na výpočet osôb uvedených v napadnutom ustanovení zdôraznil, že povinnosť poskytnúť informácie sa nevzťahuje na všetky osoby, ktoré poberajú plat z verejných rozpočtov, ale len na taxatívne vymenovaných verejných funkcionárov ustanovených zákonom (vysokých štátnych úradníkov), ktorí sú buď riadiacimi pracovníkmi, alebo majú špecifické postavenie odôvodňujúce väčšiu intenzitu zásahu do svojho práva na súkromie. Posúdenie proporcionality v danom prípade sa tak týka len zverejnenia údajov vo vzťahu k týmto osobám, a nie všetkým zamestnancom štátu.

*Ústavný súd nesúhlasí s názorom navrhovateľa „o ničím neodôvodnenom tvrdení o nadržanosti politického práva na informácie nad základným ľudským právom na ochranu osobných údajov“ u skupiny osôb uvedenej v napadnutom ustanovení. Naopak, musí poukázať na skutočnosť, že navrhovateľ vo svojej argumentácii nijakým relevantným spôsobom nerozvedol svoje tvrdenie o tom, prečo z hľadiska vzájomného vyvažovania v kolízii stojacich hodnôt má mať väčšiu váhu práve právo na ochranu osobných údajov. S ohľadom na túto argumentáciu je zrejmé, že ústavný súd sa nestotožnil s pochybnosťami navrhovateľa, a teda že **dospel k záveru, že napadnuté ustanovenie je v súlade s čl. 19 ods. 3 a čl. 22 ods. 1 ústavy.**”*

2.3.2.4. Postup povinnej osoby a anonymizácia

Ak žiadateľ požiada o sprístupnenie informácií o súkromí alebo osobných údajov, povinná osoba ich podľa § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona o slobode informácií sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby (osoby, ktorej sa týka informácia o súkromí alebo osobný údaj). Ustanovenia § 9 ods. 1 a 2 nestanovujú povinnej osobe povinnosť vyzvať dotknutú osobu na vyjadrenie, či súhlasí so sprístupne-

ním požadovaných informácií, ktoré sa jej dotýkajú, ani neupravujú postup povinnej osoby pri takejto výzve. Možno preto konštatovať, že povinná osoba sprístupní tieto informácie len keď má písomný súhlas dotknutej osoby k dispozícii, avšak nemusí dotknutú osobu (resp. blízku osobu alebo zákonného zástupcu) kontaktovať a vyzvať na vyjadrenie, či poskytne alebo neposkytne písomný súhlas. Ak žiadateľ o informáciu nepreukázal takýto súhlas dotknutej osoby pri podaní žiadosti o informácie alebo ak písomný súhlas dotknutej osoby nemá povinná osoba už k dispozícii (napr. ak nie je založený v úradnom spise), povinná osoba informáciu nesprístupní. Na sprístupnenie informácií vymedzených v § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií však predchádzajúci súhlas nie je potrebný.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 250/2008 zo dňa 25. novembra 2009

„Ak žiadateľ požiada o sprístupnenie informácií o súkromí alebo osobných údajov (resp. dokumentov obsahujúcich tieto informácie), povinná osoba ich podľa § 9 ods. 1 a 2 zák. č. 211/2000 Z.z. sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby (osoby, ktorej sa týka informácia o súkromí alebo osobných údaj). Keďže tieto ustanovenia neukladajú povinnej osobe povinnosť požiadať o písomný súhlas dotknutej osoby, povinná osoba nemusí žiadať dotknutú osobu (resp. blízku osobu alebo zákonného zástupcu) o súhlas. Ak žiadateľ o informáciu nevie preukázať takýto súhlas dotknutej osoby alebo ak súhlas nie je založený v úradnom spise, povinná osoba informáciu nesprístupní. Na informácie vymedzené v § 9 ods. 3 zák. č. 211/2000 Z.z. sa však tieto pravidlá nevzťahujú.“

*Aby sprístupnením dokumentov neprišlo zároveň ku sprístupneniu osobných údajov a tým aj k porušeniu zákona o ochrane osobných údajov, je potrebné informácie na dokumentoch **upraviť tak, aby obsahovali iba anonymizované údaje** – t.j. údaje, ktoré nemožno priradiť k dotknutej osobe, ktorej sa údaje týkajú.⁸⁴ Toto opatrenie sa vykoná tak, že sa na každom dokumente, ktorý obsahuje údaj o určenej alebo určiteľnej fyzickej osobe znečitateľnia údaje, na základe ktorých je táto osoba určená alebo určiteľná (t.j. bydlisko a rodné číslo, za určitých špecifických okolností aj meno a priezvisko, alebo údaje o vlastnostiach alebo znakoch, ktoré umožňujú dotknutú osobu nezameniteľne odlišiť od iných osôb).*

84 § 4 ods. 1 písm. k) zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov.

2.4. Obchodné tajomstvo (§ 10)

§ 10

Ochrana obchodného tajomstva

- (1) Informácie označené ako obchodné tajomstvo¹⁷⁾ povinná osoba nesprístupní.**
- (2) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je najmä sprístupnenie informácie**
- a) týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo,¹⁸⁾ životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability,¹⁹⁾
 - b) o znečisťovaní životného prostredia,²⁰⁾
 - c) ktorá sa získala za verejné prostriedky,^{7a)} alebo sa týka používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie,
 - d) o štátnej pomoci²¹⁾ a informácie podľa § 3 ods. 2.
- (3) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je ani zverejnenie zmluvy podľa § 5a.**

^{7a)} § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁷⁾ § 17 až 20 Obchodného zákonníka, § 122 Trestného zákona v znení zákona č. 100/1996 Z. z. a zákona č. 13/1998 Z. z.

¹⁸⁾ Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 159/1991 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.

¹⁹⁾ Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 34/1996 Z. z. o uzavretí Dohovoru o biologickej diverzite.

²⁰⁾ § 8 ods. 1 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

²¹⁾ Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

Ďalším z dôvodov nesprístupnenia informácií je ochrana obchodného tajomstva. Obchodné tajomstvo je definované v § 17 Obchodného zákonníka.⁸⁵ Ide o „*všetky skutočnosti obchodnej, výrobnej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle podnikateľa utajené a podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje*“.

Informácia je obchodným tajomstvom, ak súčasne spĺňa všetkých päť znakov obchodného tajomstva uvedené v § 17 Obchodného zákonníka.

85 Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 73/01 zo dňa 28. novembra 2001

„Pojem obchodného tajomstva je tak v zákone definovaný troma znakmi objektívnej povahy (charakter skutočnosti, existencia aspoň potenciálnej hodnoty danej skutočnosti a jej bežná dostupnosť) a dvoma znakmi subjektívnej povahy (vôľa utajiť dané obchodné skutočnosti a zabezpečenie takéhoto utajenia). ...

...za obchodné tajomstvo nemožno považovať akékoľvek skutočnosti, ktoré majú byť utajované, ale len skutočnosti kvalifikované – t.j. také, ktoré spĺňajú všetky pojmové znaky obchodného tajomstva uvedené v § 17 Obchodného zákonníka.“

Podľa súdu trvanie práva na obchodné tajomstvo „...je závislé od trvania všetkých uvedených podmienok jeho ochrany, pričom odpadnutie niektorej z nich spôsobí, že právo na obchodné tajomstvo zanikne“.

2.4.1. Znaky obchodného tajomstva

a) skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom

Medzi skutočnosti obchodnej povahy možno zaradiť adresáre zákazníkov (vrátane obchodne významných informácií o nich), prípadne i dodávateľov, obchodné zámery, výrobné náklady, cenové kalkulácie, marketingové štúdie, postupy a podmienky reklamnej kampane a pod. Skutočnosti výrobnjej povahy sú napríklad technologické postupy a metódy, výrobné vzory a prototypy, receptúry, režimy organizácie práce pri výrobe či montáži a pod. K skutočnostiam technickej povahy patria najmä výsledky výskumu a vývoja, technické plány a výkresy, vzorky, grafy postupu montáže a pod. Do obchodného tajomstva však možno zaradiť aj napríklad informácie týkajúce sa personalistiky.⁸⁶

Skutočnosť, že informácie súvisia s podnikom znamená, že slúžia k prevádzkovaniu podniku podnikateľa alebo k nemu majú slúžiť (napr. v budúcnosti v súvislosti s pripravovanou novou výrobou alebo preniknutím na nové trhy a pod.). Právo na ochranu obchodného tajomstva nemôže patriť subjektu, ktorý nie je podnikateľom a ktorý neprevádzkuje podnik (napr. štátnemu orgánu alebo rozpočtovej organizácii financovanej z verejného rozpočtu).

b) majú skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu

Informácia musí mať pre podnikateľa objektívne zistiteľnú hodnotu, buď okamžitú alebo aspoň potenciálnu. Hodnotu má vtedy, keď jej vyzradenie je spôsobilé dotknúť sa hospodárskeho výsledku podnikateľa. Negatívnym dôsledkom porušenia obchodného tajomstva môže byť napríklad zhoršenie postavenia podnikateľa na trhu (najmä odliv zákazníkov ku konkurencii), zvýšenie nákladov podnikateľa, márne vynaloženie prostriedkov na reklamu alebo marketing

⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, I. – DRÁPAL, L. – PÚRY, F. – KORBEL, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde Praha a.s., 2005, s. 17.

alebo na prípravu novej výroby a pod.⁸⁷

c) nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné

Môže ísť napríklad o skutočnosti, ktoré nie sú známe v príslušnom regióne alebo štáte. Skutočnosti nesmú byť známe v okruhu osôb, ktoré sú alebo by potenciálne mohli byť konkurentom podnikateľa alebo by mohli tieto informácie konkurentom poskytnúť. To treba posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu.

d) majú byť podľa vôle podnikateľa utajené

Podnikateľ musí mať nielen vôľu utajiť informáciu, ale ju musí aj prejavíť. Prejav vôle možno urobiť výslovným označením informácie za obchodné tajomstvo (najlepšie písomným), ale za určitých podmienok aj prijatím potrebných opatrení organizačnej povahy smerujúcich k utajeniu informácie (fakticky).

e) podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje

Iba vôľa podnikateľa utajovať informáciu nestačí, informácia musí byť aj skutočne podnikateľom utajovaná. Podnikateľ teda musí prijať opatrenia, aby informácie zostali utajené. Môže ísť o technické prostriedky (trezory, poplašné zariadenia) alebo organizačné opatrenia, napríklad určenie okruhu osôb oboznámených s informáciou a prijatie opatrení smerujúcich k tomu, aby k informáciám nemali prístup iné osoby.

Obchodným tajomstvom nemôžu byť informácie, ktoré majú byť podľa osobitného zákona zverejnené (napr. listiny v zbierke listín, ktorá je súčasťou obchodného registra).

Rozsudok Mestského súdu v Prahe sp. zn. 33 Ca 80/2000 zo dňa 31. augusta 2000

„V tomto prípade žalobce požaduje informácie známe správniemu orgánu, ktorý není obchodním subjektem, z jeho činnosti, a to seznam zařízení obchodní společnosti, ke kterým dal správní orgán svolení, s uvedením místa a doby, na kterou byl souhlas vydán. Uvedená informace nemá dle názoru soudu obchodní povahu a není splněna podmínka utajení těchto skutečností obchodní společnosti.“

Podľa rozhodovacej praxe súdov nemožno pojem „obchodné tajomstvo“ vykladať mechanicky, teda tak, že informácia buď je alebo nie je obchodným tajomstvom (podľa toho či spĺňa alebo nespĺňa znaky obchodného tajomstva), ale **otázka, či ide o obchodné tajomstvo musí byť posudzovaná aj v kontexte posudzovanej situácie**. Pri posudzovaní otázky, či je nejaká informácia obchodným tajomstvom a či možno na základe zákona o slobode informácií odmietnuť jej sprístupnenie, treba preto zohľadniť aj verejný záujem na sprístupnení tejto informácie a vážiť ho so záujmom na ochrane obchodného tajomstva.

87 ŠTENGLOVÁ, I. – DRÁPAL, L. – PŮRY, F. – KORBEL, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde Praha a.s., 2005, s. 18.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 5 A 119/01 zo dňa 10. októbra 2003

„...povolení nezajišťovať celní dlh sice nelze považovať přímo za „používání prostředků státního rozpočtu“, tak jak je tento termín vysvětlován např. zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech; na druhé straně ovšem zájem veřejnosti na kontrole veřejné správy například proti možné diskriminaci, protekci, či dokonce korupci, vystupuje obecně ve věcech poskytování finančních výhod ze strany státních orgánů v intenzitě obdobné té, která byla důvodem zakotvení výjimky obsažené v § 9 odst. 2. Zájem na ochraně obchodního tajemství zde naopak dosahuje malé intenzity, přičemž dokonce není jisto, zda požadované informace veškeré objektivní a subjektivní náležitosti obchodního tajemství ve smyslu § 17 zák. č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku vůbec splňují, a nejméně je i nebezpečí jakékoliv újmy ze zveřejnění požadovaných informací zveřejňovaným subjektům hrozící. Podobný postoj k tomuto vyvažování, zaujímá i dosavadní judikatura správní, která se snaží vykládat pojem obchodního tajemství nikoliv jako nespojitou skutečnost umožňující pouze rozlišení mezi existencí či neexistencí, ale jako skutečnost, jež musí být vykládána v souvislosti s důvody, pro něž je její existence zkoumána (viz např. rozsudek Městského soudu v Praze z 31. 8. 2000, č.j. 33 Ca 80/2000-31 in fine, nebo rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové z 25. 5. 2001, č.j. 31 Ca 189/2000-27). Žalovaný se ovšem v napadených rozhodnutích nezabýval nejen těmito souvisejícími důvody, ale nezkoumal ani to, zda jsou splněny všechny objektivní a subjektivní nároky na posouzení požadovaných informací jako obchodního tajemství, s jedinou výjimkou, a tou bylo právě zjišťování vůle subjektů, jimž bylo povolení nezajišťovat celní dlh vydáno, po utajení této skutečnosti. Vzhledem k tomu, že všechny ostatní náležitosti obchodního tajemství požadované § 17 obchodního zákoníku považoval patrně žalovaný za dané, aniž by v napadených rozhodnutích tento fakt jakkoliv podpořil či vysvětlil, je jeho rozhodování v této otázce nepřezkoumatelné, což by samo o sobě stačilo k jeho zrušení.“

2.4.2. Označenie za obchodné tajomstvo a odôvodnenie rozhodnutia

Na „označenie“ informácie za obchodné tajomstvo podľa § 10 ods. 1 zákona o slobode informácií nestačí iba samotný prejav vôle podnikateľa utajiť informáciu. Opačný výklad zákona by dával možnosť, aby ktokoľvek, nielen podnikateľ, mohol utajiť všetky informácie ako obchodné tajomstvo (stačil by iba jednoduchý prejav vôle), a to bez ohľadu na to, či tieto informácie skutočne spĺňajú znaky obchodného tajomstva. Dôsledky takého výkladu by však boli zjavne v rozpore s Ústavou SR a ústavným právom na informácie, a preto je takýto výklad

ustanovenia neprípustný.⁸⁸ Aby mohla byť informácia označená za obchodné tajomstvo, musí teda súčasne spĺňať všetky znaky obchodného tajomstva, inak bola za obchodné tajomstvo označená neoprávnene a takéto svojvoľné označenie nemôže byť dôvodom na nesprístupnenie informácie.⁸⁹

Podľa § 32 zákona o správnom konaní je správny orgán pred rozhodnutím povinný presne a úplne zistiť skutočný stav veci. Povinné osoby sú pri každej žiadosti o informácie povinné skúmať, či informácia naozaj spĺňa všetkých päť znakov obchodného tajomstva a svoje prípadné rozhodnutie o nesprístupnení informácie zároveň riadne zdôvodniť. Nestačí len odkázať na skutočnosť, že podnikateľ informácie označil za obchodné tajomstvo a tak automaticky prebrať názor podnikateľa, že všetky ním označené informácie (resp. celý ním označený dokument, zmluva) sú obchodným tajomstvom. Vyjadrenie vôle podnikateľa chrániť informácie je len jedným zo znakov obchodného tajomstva. Ak podnikateľ tvrdí, že celý dokument je obchodným tajomstvom, povinná osoba musí zistiť, či naozaj všetky informácie nachádzajúce sa v dokumente spĺňajú znaky obchodného tajomstva a či v dokumente nie sú aj informácie, ktoré nie sú obchodným tajomstvom.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 424/06 zo dňa 12. septembra 2007

*„Súd je v zhode so žalobcom toho názoru, že nepostačuje len označenie predmetných informácií za obchodné tajomstvo zo strany podnikateľa a ani jeho vôľa tieto skutočnosti utajovať. **Dôkazné bremeno na preukázanie splnenia predpokladov pre nesprístupnenie požadovaných***

88 Dôsledky takého výkladu by mohli znamenať úplné znemožnenie prístupu k informáciám. Preto je takýto výklad ustanovenia neprípustný a musí byť zvolený taký výklad, ktorý nevedie k absurdným a protiústavným dôsledkom. Ústavný súd SR k výkladu ustanovení právnych predpisov v náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 uvádza: „*Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. ... Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.*“ Podľa právnej teórie „*Pri interpretácii právneho predpisu je někdy soud povinen se odchýlit i od na první pohled jednoznačného textu a na místo doslovného výkladu zvolit výklad konformní s účelem a smyslem zákona a se zřetelem na relevantní právní principy. K tomu dochází například v situacích, kdy text zákona zjevně vede k absurdním a zřejmě iracionálním situacím.*“ Pozri OSINA, P.: Právni principy a interpretace práva, In: GERLOCH, A. – MARŠÁLEK, P.: Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 89. Právna teória tiež uvádza, že „*...v případě plurality interpretačních alternativ je vyloučena ta, jež vede z pohledu smyslu a účelu normy k nepřijatelným důsledkům.*“ Pozri HOLLÄNDER, P.: Ústavněprávní argumentace. Praha: Linde Praha a.s., 2003, s. 32.

89 Takýto výklad ustanovenia rešpektuje legitímny záujem na ochrane informácií, ktoré naozaj sú obchodným tajomstvom a zároveň nevedie k absurdným a protiústavným dôsledkom. Takýto výklad potvrdil aj Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku sp. zn. 6 Sž 73/01 zo dňa 28. novembra 2001 (rozsudok je citovaný nižšie v texte).

informácií pre kolíziu s obchodným tajomstvom pritom zatažuje žalovaného. Ten je oprávnený rozhodnúť o nespístupnení požadovaných informácií len vtedy, keď na základe vykonaných dôkazov, získaných v spolupráci s dotknutým podnikateľom či s inými subjektami pôsobiacimi na trhu v danej oblasti, preukáže, že žalobcom požadované informácie sú chránené obchodným tajomstvom...“

Podľa § 47 ods. 3 zákona o správnom konaní je správny orgán povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie (t.j. informácie o jednotlivých druhoch, resp. kategóriách informácií, ktoré sú obsiahnuté v požadovanom dokumente) a následne uviesť akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a ako použil právne predpisy, na základe ktorých rozhodoval (t.j. zdôvodniť, prečo takýto druh informácií spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva podľa § 17 Obchodného zákonníka).

Také odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom sa iba spomenie, že celý text požadovaného dokumentu spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva, je v rozpore s požiadavkami zákona. V takom rozhodnutí sa neuvádza, ktoré konkrétne skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, ani to, akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení týchto dôkazov či skutočností, tak ako to vyžaduje zákon. Nepostačuje takisto iba vymenovať v odôvodnení rozhodnutia znaky obchodného tajomstva podľa § 17 Obchodného zákonníka a deklarovať, že všetky požadované informácie tieto znaky spĺňajú, a to bez akéhokoľvek konkretizovania. Z takého obsahu rozhodnutia vôbec nemožno posúdiť, či jednotlivé požadované informácie naozaj spĺňajú všetky znaky obchodného tajomstva, alebo ide len o deklaráciu, ktorá nezodpovedá skutočnosti. Takéto rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a nezákonné a odvolací orgán alebo súd by ho mal zrušiť.

K možnosti označiť informácie za obchodné tajomstvo sa vyjadrili aj súdy:

Žiadateľka požiadala Úrad jadrového dozoru SR o sprístupnenie informácií týkajúcich sa následkov havárie v jadrovej elektrárni V1 Jaslovské Bohunice. Úrad jadrového dozoru SR žiadosti nevyhovel z dôvodu, že dokumenty obsahujú obchodné tajomstvo spoločnosti Slovenské elektrárne a.s. a že nie je možné preskúmať argumenty žiadateľky, pretože nie je v jeho právomoci rozhodovať o tom, čo je a čo nie je predmetom obchodného tajomstva Slovenských elektrární a.s. Súd zrušil obe rozhodnutia Úradu jadrového dozoru SR ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 73/01 zo dňa 28. novembra 2001

„Z toho možno vyvodiť, že samotná skutočnosť, že podnikateľ označí určitú informáciu za obchodné tajomstvo, neznamená, že ním aj objektívne je, ak zároveň nespĺňa všetky kvalifikačné znaky pojmu obchodné tajomstvo uvedené v § 17 Obchodného zákonníka. ...

V rámci vykonávania dokazovania je v právomoci správneho orgánu posúdiť, či tieto kvalifikačné znaky boli zo strany uvedeného podnikateľa splnené. V danom prípade nejde o meritórne

rozhodovanie o predmete obchodného tajomstva, ktoré v prípade pochybností (resp. porušenia práva na ochranu obchodného tajomstva) prislúcha súdu, ale o posúdenie predbežnej otázky podľa § 40 ods. 1 Správneho poriadku.“

Súd uviedol, že pokiaľ žalovaná povinná osoba „rozhoduje o odmietnutí poskytnutia informácií z dôvodu ochrany obchodného tajomstva, je povinný toto stanovisko náležitým, pochybnosti nevzbudzujúcim spôsobom odôvodniť“. Súd uvádza, že „prijatím opačného záveru by sa orgán štátnej správy rozhodujúci o vlastnej zo zákona vyplývajúcej povinnosti ocitol v pozícii pasívneho tlmočníka odmietavého stanoviska podnikateľa bez akejkolvek možnosti jeho tvrdenie o existencii obchodného tajomstva zákonom prípustným spôsobom overiť“.

„V predmetnej veci žalovaný pri rozhodovaní v rozpore s ustanoveniami § 32 Správneho poriadku neskúmal, či sú splnené všetky zákonom vyžadované definíčné znaky obchodného tajomstva a z jeho rozhodnutia nie je jasné, o aké objektívne skutočnosti oprel svoje tvrdenie, že všetky požadované informácie sú obchodným tajomstvom Slovenských elektrární, a.s. Z rozhodnutia o rozklade vyplýva, že pri posudzovaní skutočnosti, či existuje dôvod na obmedzenie prístupu k informáciám vychádzal iba z tvrdení Slovenských elektrární, a.s., pričom neskúmal splnenie zvyšných troch objektívnych pojmových znakov obchodného tajomstva. Z toho hľadiska preto možno konštatovať, že jeho rozhodnutie vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu.“

K požiadavkám na odôvodnenie rozhodnutia sa vyjadril Najvyšší súd SR aj v rozsudku, ktorý sa týkal otázky sprístupnenia investičnej zmluvy medzi štátom a spoločnosťou PSA Peugeot Citroën o štátnej podpore pre túto spoločnosť a ktorým súd zrušil rozhodnutie Ministerstva hospodárstva SR ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sž 16/2004 zo dňa 8. apríla 2005

„Podľa názoru súdu však povinná osoba podľa zákona o informáciách nemôže odmietnuť informácie, ktoré sú obsahom zmluvy či iného dokumentu, s poukazom na jeden prípadne dva aspekty (napr. obchodné tajomstvo a dôverný charakter informácií), ak čo len jedna časť zmluvy či iného dokumentu, alebo jednotlivé informácie v ňom obsiahnuté, nemajú takýto charakter. ... Žalovaný preto nemal právny podklad na absolútne odmietnutie sprístupnenia informácií vyplývajúcich zo zmluvy s poukazom na obchodné tajomstvo a dôverný charakter zmluvy ako celku, pretože sám nezdôvodnil, akými právnymi úvahami sa riadil pri posudzovaní predmetu žiadosti vo vzťahu ku každej jednotlivéj časti zmluvy (dielčej otázky upravenej zmluvou), a tiež dokumentu o podporných opatreniach. ... Pokiaľ ide o kópiu investičnej zmluvy a ďalšieho dokumentu o podporných opatreniach do automobilového priemyslu, ani z administratívneho spisu nemožno dospieť k zisteniu, či a do akej miery bol ich konkrétny obsah predmetom posudzovania v konaní o sprístupnenie informácií, osobitne v konaní pred stálou rozkladovou komisiou. Žalovaný v dôvodoch svojho rozhodnutia neuviedol ani rámcový obsah zmluvy, aby bolo zrejme,

či a do akej miery je dôvodné jeho tvrdenie, že dôvod nespřístupnenia zmluvy je daný podľa § 10 zákona požiadavkami obchodného tajomstva.“

Na to, aby sa informácia stala obchodným tajomstvom, **nestačí ani dohoda zmluvných strán** o tom, že určité informácie sa budú za predmet obchodného tajomstva „považovať“.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obo 98/99 (publikovaný v časopise Zo súdnej praxe č. 4/2001, str. 82)

„Fakt, že zmluvné strany dojednania zmluvy, v danom prípade zmluvy o dielo v článku VIII, označili za také, že všetky informácie, ktoré si pri uzavieraní tejto zmluvy dohodli a po dobu jej trvania navzájom zverili, sú dôverné a tvoria obchodné tajomstvo firmy, nestačí na to, aby takéto zmluvné dojednania sa stali obchodným tajomstvom, pokiaľ nenapĺňajú pojmové znaky obchodného tajomstva vymedzené ustanovením § 17 Obchodného zákonníka.“

2.4.2.1. Dohoda o zachovaní mlčanlivosti

Ani prípadná **dohoda zmluvných strán** o „zachovaní mlčanlivosti“ a **nespřístupnení informácií** tretím osobám nie je podľa zákona o slobode informácií dôvodom na nespřístupnenie informácií. Bolo by v rozpore s ústavou, ak mohli byť informácie utajené iba na základe ničím neobmedzenej možnosti uzavrieť dohodu o zachovaní mlčanlivosti. Navyše, ani povinnosť mlčanlivosti uložená osobitnými predpismi nie je zákonným dôvodom na nespřístupnenie informácií.⁹⁰

V praxi sa vyskytli prípady, kedy orgány verejnej moci tvrdili, že nemôžu spřístupniť zmluvu uzavretú so súkromným podnikateľským subjektom bez súhlasu tohto subjektu. Ide o argumentáciu, ktorá nemá žiadnu oporu v zákone. Zákon o slobode informácií, podľa ktorého sú orgány verejnej moci povinné postupovať, v žiadnom prípade nepodmieňuje spřístupnenie zmluvy súhlasom druhej zmluvnej strany.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004

„Poukázanie žalovaného na znenie kúpnej zmluvy, v ktorej kupujúci vyhlásil, že nesúhlasí so spřístupňovaním textu kúpnej zmluvy a akýchkoľvek informácií týkajúcich sa zmluvy je právne bezvýznamné pri úvahe o tom, či informácie spřístupniť alebo nie. ... Zákon o slobode informácií totiž neustanovuje, že dôvodom na nespřístupnenie informácií by mohol byť aj jednoduchý nesúhlas podnikateľa. Dôvody, z ktorých môže byť spřístupnenie informácií odmietnuté, sú uvedené v § 8 až 11 zákona o slobode informácií.“

90 ŠTENGLOVÁ, I. – DRÁPAL, L. – PÚRY, F. – KORBEL, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde Praha a.s., 2005, s. 150.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn. A 2/2003 zo dňa 31. júla 2006

„Žalovaný požádal druhou smluvní stranu o souhlas se zveřejněním smlouvy, ale obdržel negativní stanovisko s tím, že zveřejnění obsahu smlouvy by bylo považováno za porušení obchodního tajemství. I zde se žalovaný domnívá, že závazek zachovávat důvěrnost obsahu smlouvy, tj. povinnost smluvní strany neprozrazovat předmět a obsah smlouvy třetím osobám, souvisí s ochranou obchodního tajemství a požívá příslušné ochrany podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Takový názor o ochraně celé smlouvy z důvodu obchodního tajemství neobstojí. Smlouva je dvoustranným právním aktem, a lze jen obtížně tvrdit, že celý její obsah je obchodním tajemstvím jedné ze smluvních stran. ...

Rovněž případná existence dodatku ke smlouvě, kterým smluvní strany omezily možnost nahližení, je z hlediska povinností žalovaného zcela irelevantní. ... Soud dále doplňuje, že i v případě, kdyby smluvní strany skutečně uzavřely takový dodatek, jednalo by se o skutečnost z hlediska posuzované věci právně nepodstatnou. Obecnou zásadou, řídicí právní postavení osob soukromého práva a vztahy mezi nimi, je možnost činit vše, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst. 4 Ústavy, čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). Proto je zásadně přípustné, nestanoví-li zákon jinak, aby si osoby soukromého práva sjednaly při uzavírání smlouvy povinnost zachovávat důvěrnost jejího obsahu. Oproti tomu obecnou zásadou vymezující činnost veřejné sféry je možnost konat pouze v zákonných mezích (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Stanoví-li proto zákon výjimku z obecné povinnosti správního orgánu poskytovat informace o své činnosti, nemůže správní orgán poskytování informací omezit nad zákonný rámec vlastním úkonem. Uzavírá-li osoba soukromého práva smlouvu s Českou republikou, reprezentovanou správním orgánem, musí zásada obecného omezení státní moci převážít nad zásadou obecné volnosti soukromých subjektů. Neznalost zákona neomlouvá, proto si obě smluvní strany musí být vědomy zákonných omezení, byť by se vztahovala pouze na jednu z nich. Za těchto podmínek smluvní ujednání, překračující zákonný rámec pro výkon státní moci, nemůže vést k omezení ústavního a zákonného práva třetích osob (práva na informace) a správní orgán se na takové smluvní ujednání nemůže s úspěchem odvolat.“

2.4.2.2. Tzv. důverné informácie

Niekedy sa povinné osoby bránia sprístupniť informácie o zmluvách uzatvorených medzi povinnými osobami a podnikateľmi s odôvodnením, že ide o tzv. **dôverné informácie** v zmysle Obchodného zákonníka. Podľa § 271 ods. 1 Obchodného zákonníka „*ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytli informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytli, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody.*“ Ustanovenie sa však vzťahuje len na informácie, ktoré boli poskytnuté pri rokovaní o uzavretí zmluvy. **Nevzťahuje sa na samotný text zmluvy.** Práva a povinnos-

ti (záväzky) zmluvných strán nie sú totiž informáciami, ktoré boli „poskytnuté druhej strane“, ale sú **predmetom vzájomnej dohody** zmluvných strán, ktoré vznikli až v okamihu prijatia návrhu na uzavretie zmluvy.⁹¹ Navyše, podľa zákona o slobode informácií nemožno obmedziť prístup k informáciám, ktoré boli „označené ako dôverné“.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004

„Z názvu žiadanej informácie, ktorú žalobca žiadal sprístupniť, vyplýva, že ide nepochybne o dvojstranný právny úkon, obsahujúci práva a povinnosti zmluvných strán, a preto text zmluvy v žiadnom prípade nie je informáciou odovzdanou povinnej osobe tretou osobou. Práva a povinnosti zmluvných strán sú predmetom vzájomnej dohody zmluvných strán, pričom pôvodcom textu zmluvy a informácií v zmluve obsiahnutých je v rovnakej miere jedna i druhá zmluvná strana. Práva a povinnosti obsiahnuté v zmluve totiž vznikli až v okamihu prijatia návrhu na uzavretie zmluvy.“

2.4.3. Obchodné tajomstvo a prevažujúci verejný záujem

Podľa Dohovoru Rady Európy o prístupe k verejným informáciám prístup k informáciám môže byť odmietnutý, ak by sprístupnenie týchto informácií poškodilo alebo mohlo poškodiť obchodné alebo ekonomické záujmy osôb, „pokiaľ nie je daný prevažujúci verejný záujem na ich sprístupnení.“ Informácia sa teda musí sprístupniť, ak verejný záujem na sprístupnení informácie prevažuje nad obchodnými alebo ekonomickými záujmami osôb.⁹²

Ustanovenie § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií upravuje práve prípady, kedy verejný záujem na sprístupnení informácie prevažuje nad záujmom na ochranu obchodného tajomstva. Sprístupnenie informácie nie je v týchto prípadoch porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva a informácia sa môže na žiadosť sprístupniť, napriek tomu, že teoreticky spĺňa znaky obchodného tajomstva.

Ide o informácie

- a) týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability**
- b) o znečisťovaní životného prostredia**

Ustanovenia písmen a) a b) pokrývajú napríklad informácie o vplyvoch činností alebo prevádzok na životné prostredie alebo zdravie (napr. o poruche zariadenia, ktorá spôsobila ohrozenie alebo poškodenie zdravia alebo životného prostredia, o ekologických haváriách, ich príčinách, priebehu a následkoch, o množstve škodlivín vypúšťaných do ovzdušia a pod.).

91 § 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súvislosti s § 269 až § 280 Obchodného zákonníka.

92 Čl. 3 ods. 2 Dohovoru o prístupe k verejným informáciám („Council of Europe Convention on Access to Official Documents“) prijatého Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008.

Pojem „znečisťovanie životného prostredia“ priamo definuje zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí. Podľa § 8 ods. 1 zákona o životnom prostredí „*Znečisťovanie životného prostredia je vnášanie takých fyzikálnych, chemických alebo biologických činiteľov do životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, ktoré sú svojou podstatou alebo množstvom cudzorodé pre dané prostredie.*“

c) ktoré sa získali za verejné prostriedky, alebo sa týkajú používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie

Napriek tomu, že ustanovenie § 10 ods. 2 písm. c) zákona o slobode informácií obsahuje pri pojme „verejné prostriedky“ odkaz pod čiarou na definíciu pojmu „verejné prostriedky“ podľa zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, poznámka pod čiarou nemá normatívnu silu a pojem „verejné prostriedky“ možno na účely zákona o slobode informácií vykladať autonómne, a teda aj širšie ako je definovaný v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Širší výklad pojmu „verejné prostriedky“ sa týka najmä finančných prostriedkov obchodných spoločností s výlučnou majetkovou účasťou štátu, vyšších územných celkov alebo obcí, alebo finančných prostriedkov obchodných spoločností, v ktorých síce štát alebo samospráva nemajú výlučnú majetkovú účasť, ale ktoré sú štátom alebo samosprávami ovládané.⁹³ Pojem „verejné prostriedky“ treba za účelom rešpektovania ústavného práva na informácie vykladať tak, že zahŕňa aj finančné prostriedky takýchto obchodných spoločností (pozri výklad pojmu „verejné prostriedky“ v kapitole 1.6.2. tejto publikácie).

Výnimka z ochrany obchodného tajomstva sa týka aj informácií týkajúcich sa nakladania s majetkom právnických osôb zriadených zákonom (napríklad tzv. verejnoprávných inštitúcií) alebo právnických osôb zriadených na základe zákona (napríklad rozpočtových a príspevkových organizácií).

Majetkom sa rozumie súbor vecí, práv a záväzkov určitého subjektu. Pojem „nakladanie s majetkom“ na základe zmluvy podľa nášho názoru výstižne vymedzuje dôvodová správa k zákonu č. 382/2011 Z.z. (k novele zákona o slobode informácií týkajúcej sa povinne zverejňovaných zmlúv).⁹⁴

93 Ako je uvedené aj vyššie, podľa § 66a ods. 1 Obchodného zákonníka „*Ovládaná osoba je spoločnosť, v ktorej má určitá osoba väčšinový podiel na hlasovacích právach preto, že má podiel na spoločnosti alebo akcie spoločnosti, s ktorými je spojená väčšina hlasovacích práv, alebo preto, že na základe dohody s inými oprávnenými osobami môže vykonávať väčšinu hlasovacích práv.*“

94 Dôvodová správa uvádza: „*Pojem nakladanie s majetkom sa neobmedzuje napr. len na scudzenie vecí alebo poskytnutie pohľadávky, ale je potrebné ho chápať ako právny následok ... zmluvy, na základe ktorého musí povinná osoba ... poskytnúť plnenie z jej majetku. Plnenie spočíva v tom, že dlžník (povinná osoba ...) veriteľovi niečo dá alebo niečo koná, zdrží sa nejakého konania alebo niečo strpí. Plnenie je to, čo je veriteľ zo záväzku oprávnený požadovať od dlžníka a čo je dlžník zo záväzku povinný poskytnúť. Danie je poskytnutie (t.j. odovzdanie) nejakkej hmotnej veci, či už hnutelnej alebo nehnuteľnej, vecí určených jednotlivito alebo druhovo; ďalej môže ísť o poskytnutie práv. Na základe ... zmluvy sa z majetku má niečo poskytnúť. Záväzky na danie niečoho vznikajú napríklad z ... zmlúv typu: darovacia zmluva, kúpna zmluva,*

Ustanovenie § 10 ods. 2 písm. c) zákona o slobode informácií má významný vplyv na informovanie o zmluvných vzťahoch medzi povinnými osobami a inými osobami (napr. podnikateľmi). Závazky štátu, obce alebo vyššieho územného celku voči podnikateľovi, ako aj ich práva (majetkové práva) voči podnikateľovi, sú súčasťou majetku štátu, obce alebo vyššieho územného celku. Právam štátu alebo samospráv vyplývajúcim zo zmluvy zodpovedajú povinnosti (záväzky) druhej zmluvnej strany. Informácie o právach a záväzkoch podnikateľa vyplývajúcich zo zmluvy sú zároveň informáciami o právach a záväzkoch (t.j. o majetku) štátu alebo samospráv, a teda sa týkajú používania verejných prostriedkov alebo nakladania s majetkom štátu či samospráv.

Ustanovenie § 10 ods. 2 písm. c) zákona o slobode informácií vyjadruje skutočnosť, že verejný záujem na transparentnosti a kontrole nakladania s verejnými prostriedkami v takom prípade prevažuje nad záujmom zmluvných strán na utajení informácií obsiahnutých v zmluve. Podnikateľ, ale napríklad aj štát, obec či vyšší územný celok, musia počítať s tým, že ak zmluva uzavretá medzi nimi navzájom obsahuje informácie, ktoré sa týkajú nakladania s verejnými prostriedkami, bude podrobená kontrole zo strany verejnosti.

V praxi sa vyskytujú prípady, kedy je vo verejnom záujme nielen sprístupnenie informácií o samotnom použití verejných prostriedkov alebo majetku štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ale aj sprístupnenie informácií **o dôsledkoch alebo účinkoch (efektoch) tohto použitia verejných prostriedkov** alebo použitia majetku štátu, obce alebo vyššieho územného celku (napr. aký skutočný efekt priniesol konkrétny finančný príspevok z fondov EÚ). V záujme zabezpečenia účinnej verejnej kontroly a transparentnosti treba takéto informácie považovať za také, ktoré sa „týkajú používania verejných prostriedkov“, resp. majetku štátu, obce alebo vyššieho územného celku a sprístupňovať aj informácie tohto druhu.

Skutočnosť, že hospodárenie s verejnými prostriedkami alebo nakladanie s majetkom štátu, vyššieho územného celku či obce musí byť pod verejnou kontrolou a že je daný verejný záujem na transparentnosti hospodárenia s verejnými prostriedkami, potvrdil aj Ústavný súd SR:

výmenná zmluva, zmluva o výpožičke, z postúpenia pohľadávky a pod. Konanie je iné konanie než odovzdanie nejakej veci. Opomenutie bude v praxi považované za zdržanie sa konania zo strany povinnej osoby ..., na ktoré by bola inak oprávnená, ak by neexistoval záväzok ukladajúci jej túto povinnosť. Táto povinnosť vyplýva zo záväzku spravidla ako vedľajšia, najmä pri ... zmluvách smerujúcich k daníu (napr. nájomná zmluva ukladá povinnej osobe ... ako vlastník prenajatej veci povinnosť zdržať sa nakladania s vecou, na ktoré by bola ako vlastník oprávnená, v tom rozsahu a spôsobe, ako to vyplýva z účelu nájomnej zmluvy). Opomenutie konania však môže byť aj hlavným plnením. Strpenie, resp. znášanie je pasívne správanie povinnej osoby ..., a to vo vzťahu ku konaniu oprávneného subjektu. To znamená, že ten, kto je povinný niečo strpieť, musí strpieť také konanie druhého, ktoré by inak znášať nemusel a ktorému by sa, keby nebolo záväzku, mohol vzoprieť.“ Predmetom tejto novely zákona o slobode informácií a novely, ktorá tejto novele predchádzala, je zverejňovanie zmlúv týkajúcich sa nakladania s majetkom štátu, obce, vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom alebo na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie alebo majetkom povinných osôb podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007

„Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom.“

d) o štátnej pomoci a informácie podľa § 3 ods. 2

Podľa zákona o štátnej pomoci⁹⁵ priamou formou štátnej pomoci je najmä dotácia, príspevok, grant, úhrada úrokov alebo časti úrokov z úveru poskytnutého podnikateľovi, úhrada časti úveru, návratná finančná výpomoc. Nepriamou formou štátnej pomoci je najmä prevzatie štátnej záruky alebo bankovej záruky, poskytnutie úľavy na dani alebo penále, pokute, úroku alebo na iných sankciách podľa osobitného predpisu, predaj nehnuteľného majetku štátu alebo obce za cenu nižšiu, ako je trhová cena, poskytovanie poradenských služieb bezplatne alebo za čiastočnú úhradu, odklad platenia dane alebo povolenie zaplatenia dane v splátkach. Princíp prevažujúceho verejného záujmu sa vzťahuje nielen na zmluvy, ale aj napr. na informácie o používaní grantov udelených z verejných prostriedkov, informácie o návrhoch na poskytnutie investičných stimulov alebo iné informácie o štátnej podpore. Informácie o výške a forme štátnej pomoci a jej použití príjmom teda nemôžu byť nesprístupnené z dôvodu ochrany obchodného tajomstva.

Ustanovenie § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií obsahuje viaceré neurčité právne pojmy.⁹⁶ Niektoré z týchto neurčitých pojmov sú síce definované v osobitných zákonoch,⁹⁷ ale aj samotné tieto definície často používajú neurčité pojmy umožňujúce pomerne veľkú mieru uváženia. **Výklad neurčitých pojmov v ustanovení § 10 ods. 2** zákona o slobode informácií preto musí byť v každom konkrétnom prípade **v súlade s ústavným právom na informácie** (ako to vyplýva z požiadavky ústavne súladného výkladu právnych predpisov obsiahnutej v čl. 152 ods. 4 ústavy) tak, aby nebol popretý legitímny záujem verejnosti na sprístupnení informácií (pozri 7. časť tejto publikácie). Napríklad otázku, či sa informácia „týka závažného vplyvu“ na zdravie, životné prostredie alebo kultúrne a prírodné dedičstvo alebo či sa „týka používania verejných prostriedkov“ treba posudzovať tak, aby nebolo obmedzené právo verejnosti na informácie o záležitostiach verejného záujmu.

Nutnosť ústavne súladného výkladu neurčitých právnych pojmov obsiahnutých v ustanovení § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií zdôrazňuje aj Najvyšší súd SR:

⁹⁵ § 5 ods. 1 a 2 zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci.

⁹⁶ Napríklad „závažný vplyv na zdravie“, „závažný vplyv na životné prostredie“, „týka sa používania verejných prostriedkov“ a pod.

⁹⁷ Napr. pojem „zdravie“ je vymedzený v ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sž 11/2009 zo dňa 10. júna 2010

„Zák. č. 211/2000 Z.z. neobsahuje legálnu definíciu pojmu informácia týkajúca sa závažného vplyvu na zdravie ľudí. Ak neurčitý právny pojem vyvoláva problémy pri aplikačnej činnosti správnymi orgánmi, je potrebné postupovať podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, a v pochybnostiach či tieto informácie sú alebo nie informácie týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, vyložiť tento pojem tak, aby nedošlo k porušeniu základného práva na informácie zaručeného v čl. 26 ústavy, pretože všetky štátne orgány majú ústavou stanovenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou.“

K povinnosti skúmať, či je splnená podmienka obmedzenia ochrany obchodného tajomstva podľa § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií, sa vyjadrili aj súde:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 73/01 zo dňa 28. novembra 2001

„Okrem toho žalovaný sa pri rozhodovaní nezaoberal, resp. z jeho rozhodnutia to nevyplýva, zo zákona vyplývajúcou výnimkou (§ 10 ods. 2), kedy sa nepovažuje za porušenie ani ohrozenie obchodného tajomstva sprístupnenie informácie týkajúcej sa okrem iného závažného vplyvu na zdravie ľudí, na životné prostredie. Podľa tohto ustanovenia nemožno odmietnuť prístup k informáciám, i keby boli formálne naplnené všetky znaky obchodného tajomstva. V tejto časti je rozhodnutie žalovaného preto nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.“

Súd tiež potvrdil požiadavku dôkladného a individuálneho preskúmania každej konkrétnej požadovanej informácie z hľadiska toho, či nejde o informáciu o nakladaní s verejnými prostriedkami a či naozaj každá požadovaná informácia spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva:

Žiadateľka požiadala Pôdohospodársku platobnú agentúru o informácie o projektoch, ktoré boli podporené nenávratným finančným príspevkom z prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu. Požadovala informácie o predpokladanom a skutočnom efekte tejto finančnej podpory pre projekty v oblasti rozvoja vidieka. Konkrétne šlo o informácie o dátume začatia a skončenia projektu, priemernom počte zamestnancov u jednotlivých príjemcov finančnej podpory, celkových tržbách, počte vytvorených pracovných miest, počte zmodernizovaných lôžok alebo o ročnom využití lôžkovej kapacity. Žiadateľka nepožadovala informácie o konkrétne identifikovaných podnikateľoch a projektoch, ale iba anonymizované informácie, v rámci ktorých boli jednotlivé projekty označené iba registračným číslom, bez možnosti identifikovať meno podnikateľa a názov projektu. Požadované informácie sa týkali efektívnosti používania finančných prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu. Pôdohospodárska platobná agentúra v odvolacom konaní Ministerstvo pôdohospodárstva SR požadované informácie nespístupnila s odôvodnením, že podľa služobného predpisu

sú doklady založené v spisoch projektov považované za obchodné tajomstvo. Súd zrušil obe rozhodnutia ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 128/2007 zo dňa 26. septembra 2008

„Prvostupňové rozhodnutie obsahuje len všeobecné konštatovania, nevyplýva z neho, že by sa PPA ako povinná osoba, svedomito a zodpovedne zaoberala vecou ... Ani z rozhodnutia žalovaného ... ani z listín založených v administratívnom spise nie je zistiteľné, či a ako postupoval odvolací orgán pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia v zmysle § 59 správneho poriadku. ...

Správny orgán má povinnosť sa náležite podľa správneho poriadku zaoberať námietkami žalobkyne uvedenými aj v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu ..., ktoré možno formulovať do riešenia otázok, či žalobkyňou žiadané informácie v požadovaných jednotlivostiach, i vo svojom súhrne

- *sa týkajú prostriedkov predstavujúcich štátnu pomoc, prípadne že sa informácie získali za verejné prostriedky a potom ich sprístupnenie nie je porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva v zmysle § 10 ods. 2 písm. d) a c) ZSPI;*
- *ak by informácie neboli prístupné za podmienok § 10 ods. 2 písm. c) a d) ZSPI, potom sa treba zaoberať tým, či skutočne môžu tvoriť obchodné tajomstvo v zmysle § 17 ObZ z hľadiska naplnenia a trvania objektívnych a subjektívnych znakov, i napriek tomu, že sú tak označené zmluvou medzi verejnoprávnym a súkromnoprávnym podnikateľským subjektom – prijímateľom nenávratného finančného príspevku a teda či skutočne podliehajú ochrane predstavujúcej ich nesprístupnenie v zmysle § 10 ods. 1 ZSPI ...*

Potom pri posudzovaní, či požadované informácie skutočne napĺňajú zákonné znaky obchodného tajomstva, je tiež nevyhnutné zvažovať aspekt prevládajúceho záujmu na verejnej kontrole používania cielene poskytovaných nenávratných finančných príspevkov z verejných zdrojov, a to súkromného a verejného. Potom prístupnosť takých informácií je realizáciou ústavného práva na informácie upraveného zákonom o verejných informáciách.

Z uvedených dôvodov Krajský súd v Bratislave po prejednaní veci dospel k záveru, že v danej veci ... nebol dostatočne zistený skutkový stav na posúdenie veci. Požadované informácie neboli vyhladané a v správnom konaní pred vydaním rozhodnutia neboli hodnotené individuálne i vo svojom spojení, či môžu predstavovať chránené obchodné tajomstvo podľa vôle prijímateľov príspevkov z verejných zdrojov, preto súd postupoval podľa § 250j ods. 2 písm. c) O.s.p. a zrušil rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov ...“

Súdy tiež vo viacerých prípadoch priamo rozhodli, že nemožno odmietnuť sprístupnenie požadovaných informácií z dôvodu ochrany obchodného tajomstva, pretože tieto informácie spadajú pod zákonné výnimky z ochrany obchodného tajomstva podľa § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 424/06 zo dňa 12. septembra 2007

„Jednou z kategórií informácií, u ktorých zákon uprednostňuje verejný záujem na ich sprístupnení aj vtedy, ak by inak boli spôsobilé tvoriť predmet obchodného tajomstva, sa považujú informácie o znečisťovaní životného prostredia.“

V ďalšom prípade Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva SR, ktoré nezákonne odmietlo sprístupniť informácie týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí z dôvodu ochrany obchodného tajomstva.

Žiadateľ požiadal Úrad verejného zdravotníctva SR o sprístupnenie informácií „Dokumentáčne súbory obsahujúce výsledky štúdií súvisiacich s vplyvom použitia prípravkov na ochranu rastlín Fury 10 EW, Karate ZEON 5 SC, Vaztak 10 EC na zdravie ľudí (toxikologické štúdie)“, ktoré boli úradu verejného zdravotníctva predložené pri posudzovaní prípravkov z hľadiska vplyvu na zdravie ľudí – na účely posúdenia príslušnej časti dokumentácie dodanej žiadateľom o registráciu prípravku. Úrad verejného zdravotníctva a v druhom stupni aj Ministerstvo zdravotníctva (žalovaný) odmietli požadované informácie sprístupniť. Ministerstvo zdravotníctva vo svojom zamietavom rozhodnutí argumentovalo, že výrobcovia predmetných prípravkov na ochranu rastlín označili dokumentáciu k prípravkom ako obchodné tajomstvo a podľa § 10 ods. 1 zákona o slobode informácií informácie označené ako obchodné tajomstvo povinná osoba nesprístupní. Podľa ministerstva vplyv na zdravie ľudí je uvedený na etikete výrobkov a túto informáciu nie je potrebné sprístupňovať spôsobom upraveným v zákone o slobode informácií. Podľa ministerstva sa žiadosť o informácie týka sprístupnenia dokumentácie k prípravkom na ochranu rastlín, čo je zásadný rozdiel od informácie týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí. Ministerstvo uviedlo, že uvedené prípravky na ochranu rastlín sú zaregistrované v Slovenskej republike Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym v súlade s § 11 zákona č. 193/2005 Z.z., čo je dôkazom toho, že spĺňajú štandardy kladené na ochranu zdravia pri ich správnom používaní a aplikácii. Podľa ministerstva uvedené prípravky pri použití v súlade s údajmi uvedenými na etikete schválenej kontrolným ústavom, pri dodržaní určeného účelu použitia v registrovanom rozsahu, bezpečného použitia podľa zákona č. 163/2001 Z.z. a pri použití odporúčaných osobných ochranných pracovných prostriedkov nepredstavujú riziko pre zdravie ľudí. Z uvedeného dôvodu nie je podľa Ministerstva zdravotníctva SR možné aplikovať výnimku z neposkytnutia informácií podliehajúcich obchodnému tajomstvu stanovenú v § 10 ods. 2 písm. a) zákona o slobode informácií.

Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva SR ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sži 11/2009 zo dňa 10. júna 2010

„Žalovaný ako aj Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky nevyhoveli žiadosti žalobcu a nesprístupnili požadované informácie s odôvodnením, že držiteľia registrácií označili požadované informácie za obchodné tajomstvo. Nezaoberali sa ďalej tým, či nejde o informácie týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí. Podľa žalovaného, ak podnikateľ informácie označí ako obchodné tajomstvo, je povinnosťou správneho orgánu takéto informácie podľa § 10 ods. 1 zák.č. 211/2000 Z.z. nesprístupniť. Z administratívneho spisu žalovaného však vyplýva, že iba spoločnosť S. s.r.o. označila požadované informácie ako obchodné tajomstvo.

V danom prípade sa do vzájomnej interakcie dostáva na jednej strane právo žalobcu na informácie a na strane druhej právo podnikateľa na ochranu obchodného tajomstva. Vzájomný stret týchto práv upravil zákonodarca v § 10 ods. 2 zák.č. 211/2000 Z.z., kde demonštratívne vymedzil, kedy sa informácia označená ako obchodné tajomstvo môže sprístupniť. Preto aj keď požadovaná informácia je obchodným tajomstvom v zmysle § 17 Obchodného zákonníka, nie je možné odmietnuť jej sprístupnenie, ak zároveň ide napr. o informáciu týkajúcu sa závažného vplyvu na zdravie ľudí. Zmyslom tejto úpravy je sprístupniť takéto informácie vo verejnom záujme, tzn. že **záujem verejnosti na informácie týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí prevažuje nad záujmom na ochrane obchodného tajomstva súkromného subjektu.**

Zák. č. 211/2000 Z.z. neobsahuje legálnu definíciu pojmu informácia týkajúca sa závažného vplyvu na zdravie ľudí. Ak neurčitý právny pojem vyvoláva problémy pri aplikačnej činnosti správnymi orgánmi, je potrebné postupovať podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, a v pochybnostiach či tieto informácie sú alebo nie informácie týkajúce sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, vylotiť tento pojem tak, aby nedošlo k porušeniu základného práva na informácie zaručeného v čl. 26 ústavy, pretože všetky štátne orgány majú ústavou stanovenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou.

Najvyšší súd nezistil v okolnostiach prípadu žiaden relevantný dôvod na to, aby v danom prípade požadované informácie – toxikologické štúdie z dokumentačných súborov údajov o prípravkoch nemohli byť poskytnuté žalobcovi. Pokiaľ orgán verejnej moci obmedzí právo na informácie, je na ňom, aby preukázal, že obmedzenie zodpovedá nielen podmienkam stanoveným zák.č. 211/2000 Z.z. za ktorých je možné obmedziť právo na informácie, ale aj požiadavkám vyplývajúcim z čl. 26 ods. 4 ústavy. ...

K ďalšej námietke žalovaného, že prípravky boli zaregistrované Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym, čo je dôkazom toho, že spĺňajú štandardy kladené na ochranu zdravia pri ich správnom používaní a pri použití v súlade s údajmi uvedenými na etikete schválenej kontrolným ústavom nepredstavujú riziko pre zdravie ľudí a preto nie je možné aplikovať § 10 ods. 2 písm. a/ zák.č. 211/2000 Z.z. najvyšší súd uvádza, že **tieto prípravky nemusia mať závažný vplyv na zdravie ľudí, ak sa používajú v rozsahu a spôsobom uvedeným v rozhodnutí o registrácii, ale práve toxikologické štúdie môžu takéto informácie obsahovať, čo vyplýva aj zo samotného názvu časti dokumentačného súboru údajov – toxikologické štúdie.**

Neposkytnutie informácií žalovaným s odvolaním sa na obchodné tajomstvo predstavuje z vyššie uvedených dôvodov nesprávne právne posúdenie veci správnym orgánom.“

Podobné závery obsahujú rozsudky súdov v Českej republike vydané na základe podobného ustanovenia § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 106/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám:

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 5 A 119/01 zo dňa 10. októbra 2003

„Ustanovení § 9 zákona č. 106/1999 Sb. je nutno vykládat jako odraz obecného vyvažování právem chráněných zájmů, kdy na jedné straně pomyslných vah stojí zájem na kontrole veřejné správy a na straně druhé zájem soukromoprávních subjektů na uchování jejich obchodního tajemství. Je přitom třeba posoudit, které z těchto oprávněných zájmů v konkrétním případě převažuje. Zákodárce poskytuje obecné vodítko, když v § 9 ods. 1 stanoví, že obecně převažuje zájem na ochraně obchodního tajemství, ovšem zároveň podle odstavce 2 stejného ustanovení zájem na kontrole veřejné správy opětovně převáží, pokud se jedná o používání prostředků z veřejných rozpočtů.“

Rozsudok Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 31 Ca 189/2000 zo dňa 25. mája 2001

„Obchodním tajemstvím ale nemůže být v žádném případě informace o rozsahu finančních prostředků poskytnutých podnikateli z rozpočtu obce či města, tedy ani údaj o ceně za provedené dílo, jež je hrazena z příjmů získaných od daňových poplatníků. Právě tato skutečnost podtrhuje to, že výdaje obcí jsou věcí navýsost veřejnou, že s jejich zdroji nespojuje toho kterého podnikatele žádná tvůrčí souvislost, jež by jen v náznaku mohla vést k domněni, že by se mohlo jednat o obchodní tajemství, a to včetně konkrétního užití rozpočtových prostředků.“

Ustanovenie § 10 ods. 3 sa týka tzv. povinného zverejňovania zmlúv podľa § 5a zákona o slobode informácií. V zmysle ustanovenia § 10 ods. 3 zákona o slobode informácií nemožno za porušenie alebo ohrozenie obchodného tajomstva považovať **ani zverejnenie zmluvy, ktorá sa povinne zverejňuje podľa § 5a**. Podľa ustanovenia § 5a ods. 4 zákona o slobode informácií však ale platí, že „ustanovenie povinne zverejňovanej zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa tohto zákona nespripustňuje, sa nezverejňuje“, čo znamená, že ak zmluva obsahuje informáciu, ktorá sa netýka nakladania s verejným prostriedkami alebo iných skutočností podľa § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií, a zároveň táto informácia spĺňa všetky znaky obchodného tajomstva, táto konkrétna informácia sa zo zmluvy vylúči a zverejní sa zvyšná časť zmluvy.⁹⁸

98 Dôvodová správa k ustanoveniu § 10 ods. 3 zákona o slobode informácií uvádza: „Doplnením § 10 o odsek 3 sa navrhuje, aby obchodné tajomstvo nemohlo byť prekážkou zverejnenia zmluvy podľa § 5a ods. 1. To znamená, že v súlade s konceptom § 18 Obchodného zákonníka „Podnikateľ prevádzkujúci podnik, na ktorý sa vzťahuje obchodné tajomstvo, má výlučné právo, ak osobitný zákon neustanovuje niečo iné, s týmto tajomstvom nakladať, najmä udeliť dovoľenie na

2.5. Informácia poskytnutá bez právnej povinnosti (§ 11 ods. 1 písm. a)

§ 11 ods. 1 písm. a)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...jej bola odovzdaná osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá a ktorá na výzvu povinnej osoby písomne oznámila, že so sprístupnením informácie nesúhlasí. Ak na výzvu povinnej osoby neodpovie osoba oprávnená udeliť súhlas na sprístupnenie informácie do siedmich dní, predpokladá sa, že so sprístupnením informácie súhlasí. Na tieto následky musí byť osoba vo výzve upozornená.

§ 11 ods. 2

Ustanovenie písmena a) sa nepoužije, ak ide o informácie, ktoré sa získali za verejných prostriedkov,^{7a)} alebo sa týkajú používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie.

^{7a)} § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ustanovenie sa vzťahuje na informácie **poskytnuté povinnej osobe inými osobami, a to bez právnej povinnosti**. Znamená to, že neexistuje žiadne ustanovenie zákona, ktoré by tretiu osobu k poskytnutiu informácie povinnej osobe zaväzovalo, ani žiadne ustanovenie zákona, ktoré by povinnú osobu oprávňovalo túto informáciu získať.⁹⁹ Občania a právnické osoby pri komunikácii s povinnými osobami často odovzdávajú aj informácie, ktoré odovzdať nemusia a ktoré povinná osoba pre vybavenie úradnej agendy nevyhnutne nepotrebuje. Môže ísť napríklad o rôzne neformálne listy, oznámenia, podnety alebo petície, ale aj doklady a materiály, ktoré podľa zákona nie sú povinnou súčasťou žiadostí a podaní.

V praxi sa vyskytli nejasnosti ohľadom otázky, aká osoba je „osobou, ktorej takúto povinnosť zákon neukladá“. Pri posudzovaní, či informáciu možno sprístupniť, **sa neskúma skutočnosť, či osoba, ktorá informáciu odovzdala, je v zmysle § 2 zákona o slobode informácií osobou povinnou poskytovať verejnosti informácie** (t.j. povinnou osobou). Podstatná je len skutočnosť, či z nejakého zákona tretej osobe vyplýva povinnosť odovzdať požadovanú informáciu povinnej

jeho využitie a určiť podmienky takeého využitia. “sa vytvára zákonná úprava, ktorá v záujme zabezpečia transparentného a hospodárneho nakladania s verejným majetkom a s verejnými prostriedkami, umožní obmedzenie inak vylučného práva nakladať s obchodným tajomstvom. Osobitným zákonom, ktorého existenciu predvída a umožňuje Obchodný zákonník, bude v tomto prípade infozákon (§ 10).”

99 KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 80.

osobe, od ktorej žiadateľ informáciu žiada. Vyplýva to aj zo znenia čl. 4 ods. 2 písm. g) Smernice 2002/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí.¹⁰⁰

Za informáciu odovzdanú bez právnej povinnosti sa nepovažuje **informácia, ktorá je správnemu orgánu (povinnej osobe) známa z jeho činnosti**. Ide napríklad o informácie, ktoré povinná osoba získala v rámci svojej úradnej kontrolnej činnosti. Z oprávnenia kontrolovať totiž vyplýva aj povinnosť kontrolovaného subjektu poskytnúť kontrolórovi informácie.¹⁰¹ Potvrďuje to aj rozsudok českého súdu týkajúci sa identického ustanovenia § 11 ods. 2 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám:

Rozsudok Mestského súdu v Prahe sp. zn. 33 Ca 80/2000 zo dňa 31. augusta 2000

„Není možné odmítat poskytnutí informace z důvodů podle § 11 odst. 2 písm. a) zák. č. 106/1999 Sb., o slobodném přístupu k informacím, tj. že informace byla předána povinnému subjektu osobou, které zákon takovou povinnost neukládá a která s poskytnutím informace nesouhlasí, v případě, že jde o informaci známou správnímu orgánu z jeho činnosti.“

K aplikácii ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) sa vyjadril Krajský súd v Bratislave, ktorý riešil otázku, či **informácie, ktoré sa nachádzajú v zmluve**, sú informácie poskytnuté povinnej osobe zmluvnými partnermi bez právnej povinnosti.

Žiadateľ požiadal mesto Bratislava o fotokópie zmlúv o predaji lukratívnych mestských pozemkov v centre Bratislavy. Mesto informácie odmietlo sprístupniť z dôvodu, že zmluvy obsahujú informácie poskytnuté mestu bez právnej povinnosti zmluvnými partnermi. Súd zrušil rozhodnutie ako nezákonné a rozhodol, že sprístupnenie informácií v zmluve nemožno odmietnuť na základe § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004

„...je nesporné, že žiadosťou dotknuté pozemky boli majetkom obce (Hlavného mesta SR Bratislavy) ... Z názvu žiadanej informácie, ktorú žalobca žiadal sprístupniť, vyplýva, že ide nepochybne o dvojstranný právny úkon, obsahujúci práva a povinnosti zmluvných strán, a preto text zmluvy v žiadnom prípade nie je informáciou odovzdanou povinnej osobe tretou osobou. Práva a povinnosti zmluvných strán sú predmetom vzájomnej dohody zmluvných strán, pričom pôvodcom textu zmluvy a informácií v zmluve obsiahnutých je v rovnakej miere jedna i druhá zmluvná strana. Práva a povinnosti obsiahnuté v zmluve totiž vznikli až v okamihu prijatia

¹⁰⁰ Podľa čl. 4 ods. 2 písm. g) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES „Členské štáty môžu ustanoviť, že žiadosť o prístup k informáciám o životnom prostredí sa zamietne, ak by ich zverejnenie mohlo nepriaznivo ovplyvniť... záujmy alebo ochranu ktorejkoľvek osoby, ktorá požadované informácie poskytla dobrovoľne bez toho, aby bola na to zo zákona povinná alebo jej bolo možné na základe zákona túto povinnosť uložiť, ak táto osoba s uverejnením príslušných informácií nesúhlasila.“

¹⁰¹ Rovnaký záver vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 73/01 zo dňa 28. novembra 2001.

návrhu na uzavretie zmluvy. Z uvedeného teda vyplýva, že v žiadnom prípade sa žalobca nedomáhal takej informácie, ktorá bola odovzdaná povinnej osobe výlučne osobami, ktorým to ako povinnosť zákon neukladá, a preto je poukazovanie na § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií zo strany správnych orgánov nedôvodné. V tejto súvislosti sú teda písomné nesúhlasy so sprístupnením informácie zo strany účastníkov zmluvy (zmlúv) právne bezvýznamné. ... Z uvedeného teda vyplýva, že žalobcom požadované informácie sa týkajú nakladania s majetkom obce, a preto sa obmedzenie podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií nemôže použiť.“

Povinnosť nesprístupniť informácie poskytnuté bez právnej povinnosti však v určitých prípadoch neplatí. Podľa § 11 ods. 2 zákona o slobode informácií ide o prípady, keď bola informácia získaná za verejné prostriedky, alebo keď sa informácia týka používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, zriadených na základe zákona, alebo keď sa týka nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie. Ide o uplatnenie **princípu prevažujúceho verejného záujmu**.

Podľa Najvyššieho súdu SR nemožno na základe argumentácie, že ide o informáciu poskytnutú bez právnej povinnosti, odmietnuť sprístupnenie ponúk uchádzačov prihlásených do výberového konania na uzavretie zmluvy, ktorá sa týka nakladania s majetkom mesta.

Žiadateľ požiadal Správu majetku mesta Partizánske o informácie o výberovom konaní na výber nájomcu na prenájom nebytového priestoru, ktoré uskutočnila ustanovená výberová komisia. Okrem iných informácií požadoval kópie ponúk všetkých uchádzačov vrátane všetkých dokumentov, ktoré mali byť súčasťou ponuky. Primátor mesta Partizánske sprístupnil iba kópie ponúk tých uchádzačov, ktorí vyjadrili súhlas s ich zverejnením v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií, pričom nesprístupnil kópie ponúk uchádzačov, ktorí vyjadrili nesúhlas so zverejnením. Najvyšší súd SR zrušil rozhodnutie primátora mesta Partizánske ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 SžI 4/2010 zo dňa 24. novembra 2011

„Pokiaľ sa žalobca domáhal sprístupnenia kópií ponúk všetkých účastníkov konania, vrátane všetkých dokumentov, ktoré mali byť súčasťou ponuky, Najvyšší súd SR sa prvotne zaoberal povahou týchto informácií, teda tým, či tieto možno považovať v zmysle § 11 ods. 2 Zákona za informácie o nakladaní s majetkom obce.

Správny orgán prvého stupňa vyhlásil dňa 20.10.2009 výberové konanie, účelom ktorého bolo vybrať najvhodnejší návrh na uzavretie zmluvy na dlhodobý (5 až 10 rokov s možnosťou predĺženia) prenájom nebytových priestorov. V priebehu výberového konania boli jednotlivými uchádzačmi predložené ponuky s požadovanými prílohami (podľa podmienok vopred určených správnym orgánom).

S poukazom na vyššie citované ustanovenia zák. o majetku obcí a zák. o obecnom zriadení Najvyšší súd SR dospel k záveru, že informácie, o sprístupnenie ktorých žalobca žiadal, je potrebné považovať za informácie v zmysle § 11 ods. 2 Zákona, a to práve majú na zreteľí dôvod ich poskytnutia správne mu orgánu – účasť vo výberovom konaní, výsledkom ktorého bola zmluva o nájme nebytových priestorov.

Najvyšší súd SR sa nestotožňuje s výkladom krajského súdu, že len samotnú zmluvu o prenájme nebytových priestorov možno považovať za informáciu o nakladaní s majetkom mesta v zmysle § 11 ods. 2 Zákona. Sprístupnením len tejto zmluvy samej osebe nemožno sa v potrebnom rozsahu oboznámiť s postupom správneho orgánu pri nakladaní s majetkom mesta. Vo verejnej obchodnej súťaži bol vyberaný najvhodnejší návrh zmluvy, preto informácie, ktoré mal konajúci k dispozícii, posúdením ktorých dospel k záveru, že určitá ponuka je najvhodnejšia, je potrebné zaradiť do okruhu informácií v zmysle § 11 ods. 2 Zákona. Správny orgán postupoval pri nakladaní s majetkom mesta podľa osobitných predpisov a treba zdôrazniť, že hospodáril nie so súkromným majetkom, preto je namieste požadovať pri takomto hospodárení čo najširší okruh sprístupňovaných informácií, keďže len ich sprístupnením je možné sledovať efektivitu, dodržiavanie povinností pri hospodárení s majetkom mesta a rovnako zabezpečovať transparentnosť očakávanú vo verejnej správe.

Pokiaľ správny orgán sprístupnil informácie o ponukách jednotlivých uchádzačov (vypísaním údajov), avšak pre sprístupnenie týchto konkrétnych ponúk a relevantných podkladov, z ktorých tieto informácie vyplývali, už dôvodil potrebou súhlasu jednotlivých uchádzačov, takýto postup nevyplýva zo žiadneho predpisu. Navyiac takýmto postupom došlo k situácii, že aj uchádzač, ktorý bol vo výberovom konaní úspešný, odmietol poskytnúť súhlas v zmysle § 11 ods. 1 písm. a/ Zákona, a teda žalobcovi ako žiadateľovi nebola sprístupnená ani ponuka a súvisiace podklady, ktoré boli ohodnotené ako najvhodnejšie.

Pokiaľ žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že nemožno sa na základe Zákona domáhať informácií, ktorými povinná osoba disponuje, len preto že iná osoba využila svoju autonómnu vôľu a slobodu rozhodovania (napr. slobodu podnikania) a rozhodla sa požiadať o vydanie individuálneho správneho aktu a ktoré by inak žiadateľ nemal možnosť získať, túto nepovažoval Najvyšší súd SR za dôvodnú, nakoľko žiadosť o informácie nebola podaná v súvislosti s vydávaním individuálneho správneho aktu, ale v súvislosti s verejnou obchodnou súťažou vyhlásenou pri nakladaní s majetkom mesta. Navyiac správny orgán prvého stupňa je povinnou osobou podľa § 2 ods. 2 Zákona, čiže s plnou informačnou povinnosťou a na rozdiel od povinných osôb podľa § 2 ods. 1 Zákona nespístupňuje len informácie o svojej rozhodovacej činnosti.

Argumentáciou žalovaného ohľadne ochrany osobných údajov, prípadne ochrany obchodného tajomstva sa Najvyšší súd SR v ďalšom nezaoberal a hodnotil ju ako účelovú obranu žalovaného, nakoľko tieto neboli v preskúvaných rozhodnutiach uvedené ako dôvod nespístupnenia požadovaných informácií.

Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd SR dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne...“.

Ustanovením § 11 ods. 1 písm. a) zákona o slobode informácií nemožno odôvodňovať nesprístupňovanie materiálov týkajúcich sa **žiadostí o poskytnutie štátnej pomoci a investičných stimulov** podnikateľom. Nezákonnosť utajovania potvrdila aj Právna analýza k zverejňovaniu materiálov na rokovanie vlády Slovenskej republiky.¹⁰² Podľa tejto analýzy návrh na poskytnutie investičných stimulov spolu s odborným posudkom k žiadosti o poskytnutie investičných stimulov je oficiálnym materiálom, ktorý vypracúva a zabezpečuje ministerstvo hospodárstva, predkladá ho na rokovanie vlády SR a ktorý obsahuje obligatórne náležitosti stanovené zákonom (napr. identifikáciu žiadateľa a príjemcu, druhy investičných stimulov, ktoré sa majú poskytnúť, podmienky poskytnutia investičných stimulov a hodnotu jednotlivých druhov investičných stimulov). Tento oficiálny materiál nemožno považovať za informáciu, ktorá bola odovzdaná vláde (resp. ministerstvu) bez právnej povinnosti. V analýze sa tiež uvádza: „Zo zákona č. 565/2001 o investičných stimuloch vyplýva, že **investičné stimuly sú štátnou pomocou a poskytujú sa z prostriedkov štátu**. Viaceré informácie obsiahnuté v materiále na rokovanie vlády súvisiace s poskytnutím investičných stimulov sa týkajú nakladania s majetkom štátu a verejnými financiami. Na takéto informácie teda podľa § 11 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z. nemôže byť použitý dôvod na nezverejnenie informácií uvedený v § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 211/2000 Z.z.“.

2.5.1. Postup povinnej osoby

Ak žiadateľ požiadal o informáciu, ktorú povinnej osobe odovzdala bez právnej povinnosti iná fyzická alebo právnická osoba, povinná osoba najprv vyzve túto tretiu osobu, aby do 7 dní písomne oznámila, či so sprístupnením informácie súhlasí. Zákon nestanovuje spôsob výzvy (môže byť urobená aj telefonicky, faxom, či elektronickou poštou), avšak je vhodné, aby sa urobenie výzvy a jej oznámenie dotknutej osobe dali preukázať. Ak vyzvaná osoba neodpovie do 7 dní, považuje sa to za súhlas so sprístupnením informácií. Povinná osoba musí mať za účelom ochrany práv tretej osoby¹⁰³ preukázané, že jej výzva bola naozaj doručená a že sa s ňou dotknutá osoba mala možnosť zoznámiť. Nemôže sa tu spoliehať na pravidlo fikcie doručenia, kedy sa písomnosť považuje za doručenú napriek tomu, že si ju adresát neprevzal a neoboznámil sa s ňou.¹⁰⁴ Ak nie je preukázané, že tretia osoba sa s výzvou oboznámila, informáciu nemožno sprístupniť.

102 Právna analýza bola vzatá na vedomie uznesením vlády SR č. 601 zo dňa 23. júna 2004.

103 Podľa § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní má správny orgán povinnosť chrániť v konaní záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia a uplatniť svoje návrhy.

104 § 24 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

Ak osoba dala súhlas na sprístupnenie informácie, môže ho kedykoľvek odvolať. Tretia osoba tiež môže udeliť iba čiastočný súhlas na sprístupnenie niektorých informácií.

Skutočnosť, že osoba dala súhlas alebo neodpovedala v lehote na výzvu, ešte nemusí znamenať skutočné sprístupnenie informácie, pretože informácia môže byť chránená aj na základe iného zákonného dôvodu (napr. ako informácia podliehajúca autorskoprávnej ochrane, kedy sa nao-pak predpokladá, že ak osoba nezareaguje na výzvu povinnej osoby, so sprístupnením informácie nesúhlasí).

2.6. Informácia zverejňovaná na základe osobitného zákona (§ 11 ods. 2 písm. b)

§ 11 ods. 1 písm. b)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... ..ju zverejňuje na základe osobitného zákona;²²⁾ ak je podľa takého zákona zverejňovaná vo vopred stanovenej dobe, iba do tejto doby,

²²⁾ Napríklad zákon č. 540/2001 Z.z. o štátnej štatistike, § 36 zákona č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Slovenskej národnej rady č. 81/1992 Zb. o Česko-slovenskej tlačovej kancelárii Slovenskej republiky v znení zákona č. 442/2003 Z.z., zákon č. 619/2003 Z.z. o Slovenskom rozhlase, zákon č. 16/2004 Z.z. o Slovenskej televízii.

Cieľom ustanovenia je odbremeniť povinné osoby, ktoré sú podľa osobitného zákona povinné určité druhy informácií zverejňovať.¹⁰⁵ Pri odpovedi na otázku, ktorá informácia je „zverejňovaná“, treba vychádzať z ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií, podľa ktorého „Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže každý opakovane vyhľadávať a získať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcim zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici.“ Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. b) zákona o slobode informácií má teda na mysli také zverejňovanie informácií, keď sa informácie stávajú prístupné každému a každý ich môže opakovane vyhľadávať a získať.

Ide napríklad o štatistické informácie zverejňované podľa zákona o štátnej štatistike Štatistickým úradom SR alebo informácie zverejňované Tlačovou agentúrou SR. Ostatné informácie (napr. údaje o činnosti týchto inštitúcií, ich financovaní a hospodárení) však na základe zákona o slobode informácií samozrejme možno získať.

105 MOGELSKÁ, J.: Zákon o slobode informácií. Zákon s komentárom. In: Poradca, 2001, č. 3, s. 57.

2.6.1. Postup povinnej osoby

Ak žiadateľ žiada o sprístupnenie informácie, ktorá bola zverejnená na základe osobitného zákona, povinná osoba nemôže hneď rozhodnúť o nesprístupnení informácie, ale najprv musí podľa § 7 ods. 1 zákona o slobode informácií do 5 dní od podania žiadosti oznámiť žiadateľovi údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejnenej informácie - napríklad že informácia je zverejnená na internetovej stránke Štatistického úradu SR.

Ak sa žiadateľ napriek tomu dožaduje sprístupnenia informácií, povinná osoba vydá rozhodnutie o nesprístupnení informácií, s tým, že v rozhodnutí uvedie, že informácia bola zverejnená na základe osobitného zákona a žiadateľovi boli poskytnuté údaje umožňujúce jej vyhľadanie a získanie.¹⁰⁶

Ak je však informácia zverejňovaná iba po určitú dobu, po uplynutí tejto doby nemôže povinná osoba odmietnuť jej sprístupnenie z dôvodu, že informácia je zverejnená.

2.7. Informácia, ktorej sprístupnením možno porušiť ochranu duševného vlastníctva (§ 11 ods. 1 písm. c)

§ 11 ods. 1 písm. c)

**Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom²³⁾ s výnimkou, ak osoba oprávnená podľa týchto osobitných predpisov²³⁾ na výzvu povinnej osoby na sprístupnenie informácie udelí súhlas,**

²³⁾ Napríklad zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch priemyselných vzorov a zlepšovacích návrhov; zákon č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch; zákon č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat; zákon č. 529/1991 Zb. o ochrane topografií polovodičových výrobkov.

Chráneným duševným vlastníctvom sú najmä autorské diela, vynálezy, dizajn, úžitkové vzory, ochranné známky, nové odrody rastlín, nové plemená zvierat a tzv. topografie polovodičových výrobkov. Vo všetkých prípadoch okrem autorských diel vzniká právo na ochranu duševného vlastníctva vydaním úradného rozhodnutia (napr. rozhodnutia o udelení patentu). Zoznamy týchto rozhodnutí (zápisov do registra) sú verejne prístupné na internetovej stránke Úradu priemyselného vlastníctva SR <http://www.indprop.gov.sk>.

Najčastejšie uplatňovaným dôvodom na nesprístupnenie informácií býva ochrana autorského diela. Ochranu autorského diela zabezpečuje zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon).

Podľa § 7 ods. 1 autorského zákona je predmetom autorského práva **literárne a iné umelecké dielo a vedecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora**. Zákon hovorí, že je to napríklad slovesné dielo a počítačový program, ústne podané, predvedené alebo inak vykonané slovesné dielo, najmä prejav a prednáška, hudobné dielo s textom alebo bez textu, audiovizuálne dielo, predovšetkým filmové dielo, maľba, kresba, náčrt, ilustrácia, socha a iné dielo výtvarného umenia, fotografické dielo, architektonické dielo, predovšetkým dielo stavebnej architektúry a urbanizmu, dielo záhradnej a interiérovej architektúry a dielo stavebného dizajnu alebo kartografické dielo. Musí ísť o výsledok literárnej, vedeckej alebo umeleckej tvorivosti, nie o výsledok technickej tvorivosti.¹⁰⁷ Výsledky technickej tvorivosti môžu požívať ochranu ako vynálezy, dizajn, úžitkové vzory a pod.

Skutočnosť, že niekto je pôvodcom určitého dokumentu alebo informácie automaticky neznamená, že išlo o tvorivú činnosť. Autorské dielo ako výsledok tvorivej činnosti je jedinečné a nemôže pochádzať od nikoho iného, ako práve od svojho autora. Ak od odlišných osôb môže pochádzať zhodný výsledok duševnej činnosti, nejde o autorské dielo, ale ide o produkt netvorivej (remeselnej, rutinnej, schematickej) činnosti.¹⁰⁸ Za výsledok tvorivej činnosti teda nemožno považovať napríklad výsledky meraní, nákresy vyhotovené na základe uskutočnených meraní (napr. katastrálna mapa alebo geometrický plán), výpočty podľa vopred daných vzorcov alebo postupov a pod.

Podľa autorského zákona má autor právo rozhodnúť o zverejnení svojho diela a udeliť súhlas na každé rozmnoženie diela (napr. urobenie fotokópie literárneho diela). Ak autor originál svojho diela alebo konkrétnu rozmnoženinu svojho diela (napr. fotokópiu) predá alebo daruje, stráca právo udeľovať súhlas na ich ďalšie verejné rozširovanie (napríklad súhlas na nahliadnutie do diela alebo do rozmnoženiny diela).

Podľa § 7 ods. 3 autorského zákona sa však ochrana podľa autorského zákona nevzťahuje na:

- a) myšlienku, spôsob, systém, metódu, koncept, princíp, objav alebo informáciu, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela,
- b) text právneho predpisu, úradné rozhodnutie, verejnú listinu, verejne prístupný register, úradný spis, slovenskú technickú normu vrátane ich prípravnej dokumentácie a prekladu, denné správy a prejavy prednesené pri prerokúvaní vecí verejných; na súborné vydanie týchto prejavov a na ich zaradenie do zborníka je potrebný súhlas toho, kto ich predniesol.

Aj keď je určitý dokument chránený autorským právom ako celok a teda ho nemožno celý sprístupniť, možno sprístupniť konkrétne informácie nachádzajúce sa v dokumente, ktoré autorskoprávnej ochrane nepodliehajú (napr. číselné údaje, názvy, mená a pod.).

¹⁰⁷ ŠVIDROŇ, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: Jaga, 2000, s. 70.

¹⁰⁸ ŠVIDROŇ, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: Jaga, 2000, s. 71.

Autorským právom nie je chránená ani verejná listina. Verejnou listinou je písomnosť vydaná na základe zákona štátnym orgánom alebo iným orgánom verejnej moci v rámci jeho pôsobnosti, ktorá zakladá, mení alebo ruší práva alebo povinnosti alebo osvedčuje ich vznik, zmenu alebo zánik, alebo osvedčuje totožnosť osoby alebo veci, ich stav, vlastnosti alebo spôsobilosť alebo právom chránené záujmy. Ide napríklad o úradné rozhodnutie, rodný list, notárske osvedčenie, výpis z registra trestov, potvrdený výpis z katastra nehnuteľností atď.

V zmysle uvedeného ustanovenia nepodlieha autorskej ochrane ani obsah úradného spisu (napr. rozhodnutia, úradné vyjadrenia, odborné posudky).

Pri posudzovaní skutočnosti, či možno informáciu nesprístupniť z dôvodu ochrany duševného vlastníctva podľa § 11 ods. 1 písm. c) zákona o slobode informácií, je potrebné na jednej strane **vážiť právo na ochranu duševného vlastníctva a na druhej strane základné právo na informácie a verejný záujem** na sprístupnení informácie.

Napríklad pojem „dielo“ (resp. autorské dielo) v zmysle § 7 autorského zákona nemožno vykladať iba mechanicky, teda tak, že informácia buď je alebo nie je autorským dielom (podľa toho či spĺňa alebo nespĺňa znaky autorského diela), ale otázka, či ide o autorské dielo by mala byť posudzovaná aj v kontexte konkrétnej situácie. Pri posudzovaní otázky, či je nejaká informácia autorským dielom a či možno na základe zákona o slobode informácií odmietnuť jej sprístupnenie, treba preto zohľadniť aj verejný záujem na sprístupnení tejto informácie a vážiť ho so záujmom autora na ochrane autorského diela.

Podľa čl. 3 ods. 1 písm. g) Dohovoru Rady Európy o prístupe k verejným informáciám¹⁰⁹ môže byť odmietnuté sprístupnenie informácií o „komerčných a iných ekonomických záujmoch“. Ustanovenie čl. 3 ods. 2 tohto dohovoru však stanovuje: „*Prístup k informáciám obsiahnutým v dokumente môže byť odmietnutý, ak by ich sprístupnenie poškodilo alebo mohlo poškodiť niektorý zo záujmov uvedený v odseku 1, pokiaľ nie je daný prevažujúci verejný záujem na ich sprístupnení.*“ Podobne podľa čl. 4 ods. 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1049/2001 o prístupe k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie „*Inštitúcie odmietnu prístup k dokumentu, ak by jeho sprístupnenie narušilo ochranu ... komerčných záujmov fyzickej alebo právnickej osoby vrátane duševného vlastníctva ... pokiaľ nie je daný prevažujúci verejný záujem na ich sprístupnení.*“

Takisto podľa čl. 4. ods. 4 písm. e) Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. Aarhuský dohovor),¹¹⁰ ktorý má prednosť pred zákonom, „*žiadosť o informáciu o životnom prostredí môže byť zamietnutá, ak by jej zverejnenie nepriaznivo ovplyvnilo ... práva duševného vlastníctva*“. Avšak podľa poslednej vety čl. 4 ods. 4 Aarhuského dohovoru „*Spomenuté dôvody na zamietnutie budú vykladané reštriktívne, berúc do úvahy verejný záujem, ktorému zverejnenie*

109 Prijatý Výborom ministrov Rady Európy dňa 27. novembra 2008.

110 Aarhuský dohovor bol zverejnený v zbierke zákonov pod č. 43/2006 Z.z. ako medzinárodná zmluva o ľudských právach majúca v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy SR prednosť pred zákonom.

slúži, a berúc do úvahy, či požadované informácie súvisia s emisiami do životného prostredia.¹¹¹ Pri informáciách týkajúcich sa znečisťovania životného prostredia alebo celkovo akýchkoľvek emisií do životného prostredia by preto malo právo na ochranu duševného vlastníctva ustúpiť právu na informácie.¹¹²

Otázku, či je požadovaná informácia chránená autorským právom, posudzoval aj súd:

Žiadateľ požiadal o sprístupnenie kópie doplnku územného plánu mesta Zvolen. Mesto sprístupnenie odmietlo z dôvodu, že územnoplánovacia dokumentácia je duševným vlastníctvom autora, jej vyhotovenie bolo financované z prostriedkov súkromných firiem a ku kopírovaniu a šíreniu kompletného diela je potrebný súhlas autora, avšak autor predmetnej dokumentácie takýto súhlas nedal. Súd rozhodnutie mesta zrušil ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23 S 17/02 zo dňa 13. júna 2002

„Krajský súd podľa § 250j ods. 2 O.s.p. zrušil rozsudkom aj rozhodnutie správneho orgánu 1. stupňa, pretože územnoplánovacia dokumentácia bola objednaná na žiadosť obce – mesta Zvolen, je majetkom obce a pre posúdenie veci nie je preto rozhodujúce, či bola financovaná z prostriedkov súkromných firiem. ...

Podľa § 6 ods. 3 písm. b) zákona č. 383/1997 Z.z. (Autorský zákon), autorská ochrana sa nevzťahuje okrem iného na text právneho predpisu, rozhodnutie administratívnej a právnej povahy, verejnú listinu, úradný spis, denné správy a prejavy prednesené pri prerokúvaní vecí verejných a ich preklad... ... Z § 26 zákona č. 50/1976 Zb. (Stavebný zákon) vyplýva, že územné plány a územné projekty sídelných útvarov a zón schvaľuje obec. Schválenie územnoplánovacieho dokumentu má charakter rozhodnutia administratívnej a právnej povahy. V súvislosti s § 6 ods. 3 písm. b) zákona č. 383/1997 Z.z. nie je preto územnoplánovacia dokumentácia predmetom ochrany autorského zákona.“

111 Anglické znenie je nasledovné: „The aforementioned grounds for refusal shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information requested relates to emissions into the environment.“

112 V tzv. Implementačnom sprievodcovi k Aarhuskému dohovoru, ktorý bol vydaný Organizáciou spojených národov (OSN) (dostupný na <http://www.unecce.org/env/pp/acig.pdf>) sa na str. 62 sa uvádza: „Skutočnosť, že požadovaná informácia spadá, v doslovnom zmysle, pod jednu alebo druhú výnimku, nie je samo osebe dostatočným dôvodom na uplatnenie výnimky.“ Implementačný sprievodca na str. 62 odkazuje na „Smernice o účasti verejnosti pri rozhodovaní o veciach životného prostredia“, ktoré uvádzajú, že „v každom konkrétnom prípade sa verejný záujem sledovaný sprístupnením váži so záujmami na nesprístupnení“.

2.8. Informácia o rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní (§ 11 ods. 1 písm. d)

§ 11 ods. 1 písm. d)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní okrem informácie, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu,²⁴⁾ rozhodnutia policajta v prípravnom konaní podľa druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku a informácie o vznesení obvinenia vrátane opisu skutku, ak ich sprístupnenie nezakazuje zákon alebo ak ich sprístupnenie neohrozuje práva a právom chránené záujmy,

²⁴⁾ § 82a ods. 5 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z.z., § 55m ods. 5 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení zákona č. 220/2011 Z.z.

2.8.1. Informácie o rozhodovacej činnosti súdu

Pojem „rozhodovacia činnosť súdu“ je pomerne neurčitý a výklad tohto pojmu bude závisieť na okolnostiach konkrétnych prípadov. Za rozhodovaciu činnosť súdu možno v zásade považovať postup súdu v konaní, úkony súdu smerujúce k zisteniu skutkového stavu a k jeho právnomu posúdeniu, úkony účastníkov urobené voči súdu alebo iným účastníkom konania, ale aj samotné rozhodovanie súdov.¹¹³

K výkladu pojmu „rozhodovacia činnosť súdu“ sa vo svojom rozsudku vyjadril aj Najvyšší súd SR:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sži 1/2011 zo dňa 15. decembra 2011

„V užšom slova zmysle sa rozhodovacou činnosťou súdov alebo orgánov činných v trestnom konaní rozumie konanie a rozhodovanie súdu a orgánu činného v trestnom konaní v konkrétnej právnej veci, t. j. od začatia konania (na základe návrhu alebo bez návrhu), cez jednotlivé procesné úkony, procesné čiastkové rozhodnutia, až po rozhodnutie vo veci samej. Pôjde najmä o procesné pravidlá vedenia konania (procesné úkony alebo procesné rozhodnutia, vydané v priebehu súdneho konania, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej) a rozhodnutia vo veci samej v konkrétnej právnej veci.“

Všetky tieto informácie sa nachádzajú v súdnom spise, takže za informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdu možno považovať informácie nachádzajúce sa v súdnom spise. Zo sprístup-

113 KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 87.

nenia na základe zákona o slobode informácií budú teda vylúčené informácie zo súdneho spisu, ktoré sú v zásade prístupné len účastníkom konania.¹¹⁴

K tejto skutočnosti sa vo svojom rozsudku vyjadril aj Najvyšší súd SR:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sži 8/2009 zo dňa 18. februára 2010

„Informácie žiadané žalobcom v tomto prípade podľa zákona o slobode informácií sú informáciami, ktoré obsahuje súdny spis a ako také sa nepochybné týkajú rozhodovacej činnosti súdu. Poskytnutie požadovaných informácií by s ohľadom na ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d/ zákona o slobodnom prístupe k informáciám prekročilo rámec povinností ustanovený zákonom povinnej osobe sprístupňovať informácie. V zmysle uvedeného ustanovenia informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdu (vrátane ústavného súdu) sú vylúčené z použitia zákona o slobodnom prístupe k informáciám, pretože sa na ne vzťahujú osobitné postupy. V tomto prípade je ako *lex specialis* nevyhnutné aplikovať Občiansky súdny poriadok...“

Obmedzenie podľa § 11 ods. 1 písm. d) sa však nevzťahuje napríklad na informácie o hospodárení súdu alebo o správe súdov (napr. informácie o nákupe technického zariadenia, personálne záležitosti alebo informácie súvisiace s organizáciou súdu – napríklad týkajúce sa rozvrhov práce).

Neurčitý pojem „rozhodovacia činnosť súdu“ treba vykladať v súlade s ústavou. V niektorých prípadoch nemožno zvoliť striktný doslovný výklad, ale treba zvoliť zužujúci (reštriktívny) výklad tohto pojmu, a to za tým účelom, aby sa nesprístupnenie informácií netýkalo aj informácií, ktoré by mali byť vo verejnom záujme prístupné. Obmedzenie by sa teda nemalo vzťahovať ani na rôzne štatistické údaje súvisiace s rozhodovaním súdov alebo konkrétnych sudcov, údaje o počte alebo druhu prebiehajúcich alebo ukončených konaní, o počte neukončených vecí atď.¹¹⁵ Za informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdu v zmysle § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií by nemali byť považované ani informácie organizačno-technickej povahy, ktoré sa týkajú prejednávania alebo rozhodovania konkrétneho sporu alebo inej právnej veci – ako napríklad informácie o tom, či bol podaný návrh na začatie konania (ak nie je poskytnutie informácie v rozpore s právom chránenými záujmami), informácie kedy a kde sa bude konať pojednávanie, či bolo pojednávanie odročené, či je rozhodnutie právoplatné alebo či bol proti rozhodnutiu podaný opravný prostriedok.¹¹⁶ Rovnako by sa obmedzenie nemalo vzťahovať ani na informáciu o tom, ktorému konkrétnemu sudcovi bol pridelený určitý prípad alebo aká je spi-

114 Iné osoby môžu do spisu nazeráť len so súhlasom predsedu senátu a ak sú na to vážne dôvody.

115 Podobne KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 89.

116 Tieto závery vyplývajú aj z ustanovenia § 3 ods. 5 Inštrukcie Ministerstva spravodlivosti Českej republiky M – 1827/1999, ktorá upravuje, ktoré informácie majú sudy poskytovať verejnosti. Ustanovenie § 11 ods. 4 písm. b) českého zákona č. 106/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám totiž tiež stanovuje, že sa nesprístupnia informácie o „rozhodovacej činnosti súdov“. Citované podľa KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 89.

sová značka určitého konkrétneho konania. Tieto informácie bývajú často potrebné napríklad pre novinárov pri sledovaní prípadov, ktoré sú predmetom verejného záujmu.

Povinná osoba **nemôže sprístupnenie informácie odmietnuť** iba z dôvodu, že sa požadovaná informácia **stala predmetom rozhodovania súdu**. Napríklad ak zmluva uzatvorená mestom bola na súde napadnutá ako neplatná, sprístupnenie tejto zmluvy nemožno odmietnuť z dôvodu podľa § 11 ods. 1 písm. d). To isté sa týka napríklad dokumentov, ktoré boli povinnou osobou zaslané súdu ako dôkazy na účely určitého súdneho konania, alebo úradného spisu, ktorý je predmetom prieskumu súdu v správnom súdnictve. Ak je teda požadovaná informácia známa povinnej osobe aj inak (nevznikla priamo ako dôsledok súdneho konania a existuje aj mimo toto súdne konanie), ide o informáciu vypovedajúcu o činnosti povinnej osoby. Povinná osoba preto nemôže jej sprístupnenie odmietnuť z dôvodu, že sa stala predmetom súdneho konania a že sa stala zároveň aj súčasťou súdneho spisu.¹¹⁷

2.8.1.1. Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) sa obmedzenie prístupu k informáciám o rozhodovacej činnosti súdu nevzťahuje na „informáciu, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu“, pričom poznámka pod čiarou odkazuje okrem iného aj na ustanovenie § 82a ods. 5 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch. Ustanovenie § 82a zákona o súdoch stanovuje povinnosť súdov zverejňovať súdne rozhodnutia na internetovej stránke ministerstva spravodlivosti a § 82a ods. 5 zároveň stanovuje povinnosť sprístupňovať všetky súdne rozhodnutia na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií.

Zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch

§ 82a

Zverejňovanie a sprístupňovanie súdnych rozhodnutí

(1) Súdny sú povinné zverejňovať právoplatné rozhodnutia vo veci samej, rozhodnutia, ktorými sa končí konanie, rozhodnutia o predbežnom opatrení a rozhodnutia o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, a to do 15 pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia; ak rozhodnutie nebolo vyhotovené ku dňu jeho právoplatnosti, lehota na zverejnenie rozhodnutia začína plynúť dňom vyhotovenia rozhodnutia.

(2) Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie, súdny v tej istej lehote zverejnia aj všetky rozhodnutia vydané počas tohto súdneho konania, ktoré boli zrušené, potvrdené alebo zmenené súdom vyššieho stupňa a rozhodnutia, ktoré zrušujú rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Ak bolo vydané opravné

¹¹⁷ Rovnako uvádza František Korběl vo svojom komentári. Pozri KORBEL, F a kol.: Právo na informace. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 89.

uznesenie, zverejňuje sa aj toto uznesenie. Nezverejňujú sa súdne rozhodnutia vydané v konaní, v ktorom bola verejnosť vylúčená z pojednávania pre celé pojednávanie alebo pre jeho časť. Najvyšší súd zverejňuje aj právoplatné rozhodnutia disciplinárnych senátov do troch pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti.

(3) Pred zverejnením rozhodnutia podľa odseku 1 sa v nich anonymizujú údaje, ktorých anonymizovaním bude pri zverejňovaní zabezpečená ochrana práv a právom chránených záujmov.

(4) Zverejňovanie súdnych rozhodnutí podľa odseku 1 technicky zabezpečuje ministerstvo na svojom webovom sídle.

(5) Súdny sprístupňuje verejnosti na základe žiadosti podľa osobitného zákona^{42a)} všetky súdne rozhodnutia, vrátane neprávoplatných rozhodnutí a rozhodnutí, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej. Súdy pritom robia opatrenia na ochranu práv a právom chránených záujmov.^{42b)}

^{42a)} Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

^{42b)} § 8 až 12 zákona č. 211/2000 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Podrobnosti o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete upravuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 482/2011 Z.z. o zverejňovaní súdnych rozhodnutí. Táto vyhláška vymedzuje napríklad údaje, ktoré sa pri zverejnení na internete zo súdneho rozhodnutia vylúčia (údaje podliehajúce tzv. anonymizácii).

Ustanovenie § 82a ods. 5 zákona o súdoch stanovuje súdom povinnosť sprístupňovať na základe žiadosti o informácie podľa zákona o slobode informácií **všetky svoje rozhodnutia, a to aj neprávoplatné alebo tzv. procesné rozhodnutia** (rozhodnutia, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej). Musia pritom z textu rozhodnutí vylúčiť informácie chránené ustanoveniami § 8 až § 11 zákona o slobode informácií. Na základe zákona o slobode informácií je teda možné získať prístup napríklad ku fotokópii originálneho vyhotovenia akéhokoľvek rozsudku.

Povinnosť súdov sprístupňovať súdne rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií sa týka **všetkých súdnych rozhodnutí, ktoré majú súdy k dispozícii**, a to aj súdnych rozhodnutí **vydaných pred účinnosťou ustanovenia § 82a ods. 5 zákona o súdoch**, teda pred 1. januárom 2012. Zákon o súdoch totiž odkazuje na zákon o slobode informácií (podriadil prístup k súdnym rozhodnutiam podľa zákona o súdoch režimu zákona o slobode informácií), z ktorého vyplýva prístup ku všetkým informáciám, ktoré má povinná osoba k dispozícii (§ 3 ods. 1 zákona o slobode informácií), a nie iba k tým informáciám, ktoré boli vytvorené po nadobudnutí účinnosti zákona o slobode informácií. Pôsobnosť a uplatňovanie zákona o slobode informácií nezávisí od času vytvorenia určitej informácie.

2.8.2. Informácie o rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní

Zo sprístupnenia na základe zákona o slobode informácií sú tiež vylúčené informácie týkajúce sa **rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní** – teda policajtov a prokurátorov. Ide napríklad o informácie o postupe vyšetrovania, o jednotlivých úkonoch a rozhodnutiach v trestnom konaní a pod.¹¹⁸

Orgány činné v trestnom konaní vo všeobecnosti informujú o svojej činnosti podľa § 6 Trestného poriadku, podľa ktorého sa verejnosť o trestnom konaní informuje poskytovaním informácií oznamovacím prostriedkom, pričom je však možné utajiť tie skutočnosti, ktoré by mohli zmarifik alebo sťažiť objasnenie a vyšetrenie veci. Pri informovaní musia dbať na ochranu utajovanej skutočnosti, obchodného tajomstva, bankového tajomstva, daňového tajomstva, poštového tajomstva alebo telekomunikačného tajomstva a tiež na to, aby nezverejňovali chránené osobné údaje ani skutočnosti súkromného charakteru, najmä rodinného života, obdobia a korešpondencie, ktoré priamo s trestnou činnosťou nesúvisia. Orgány činné v trestnom konaní osobitne dbajú na záujmy maloletých, mladistvých a poškodených, ktorých osobné údaje sa nezverejňujú.

Za informáciu „týkajúcu sa rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní“ nemožno určitú informáciu považovať iba preto, že sa **stala predmetom „prešetrovania“ orgánu činného v trestnom konaní**. Ak je požadovaná informácia známa povinnej osobe aj inak (nevznikla priamo ako dôsledok trestného konania a existuje aj mimo toto trestné konanie), ide o informáciu vypovedajúcu o činnosti povinnej osoby. Povinná osoba preto nemôže jej sprístupnenie automaticky odmietnuť iba z dôvodu, že sa stala predmetom činnosti polície alebo prokuratúry. V praxi napríklad nemôže byť odmietnuté sprístupnenie požadovaných informácií (napr. zmluvy uzatvorenej povinnou osobou) napríklad iba preto, že bolo podané trestné oznámenie pre skutok, ktorý sa týka požadovaných informácií.

Túto skutočnosť potvrdil aj súd:

Žiadateľ požiadal Najvyšší kontrolný úrad SR o sprístupnenie kópií sprievodných listov, ktorými Najvyšší kontrolný úrad oznámil orgánom činným v trestnom konaní výsledok kontroly nakladania s verejnými prostriedkami vykonanej na Úrade vlády SR. Najvyšší kontrolný úrad však odmietol požadované sprievodné listy sprístupniť a argumentoval, že podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií povinnosť nesprístupniť informáciu má nielen súd alebo orgán činný v trestnom konaní, ale aj každý orgán verejnej

118 Podľa § 10 ods. 15 Trestného poriadku „*Trestné konanie je konanie podľa tohto zákona, trestné stíhanie úsek od začatia trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej a prípravným konaním sa rozumie úsek od začatia trestného stíhania do podania obžaloby, návrhu na schválenie dohody o uznani viny a prijatí trestu ... alebo právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej.*“

moci, ktorý pri výkone svojej činnosti príde do styku s činnosťou súdu alebo orgánu činného v trestnom konaní. Najvyšší kontrolný úrad uviedol, že prišiel do styku s činnosťou orgánu činného v trestnom konaní a preto je viazaný povinnosťou obmedziť poskytovanie informácií. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie Najvyššieho kontrolného úradu SR ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 102/2008 zo dňa 22. októbra 2009

*„Súd je názoru, že žalovaný nepostupoval v súlade so zákonom, keď rozhodol, že nespístupní informáciu v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. d) ZSI, pretože informácie požadované žalobcom sa netýkajú rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní, ale uvedené informácie boli zasielané žalovaným – orgánom činným v trestnom konaní. **Požadované dokumenty neboli vyhotovené orgánmi činnými v trestnom konaní, ani nešlo o úkon strany trestného konania. Neobsahujú informácie o rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, a preto nie sú vylúčené zo sprístupňovania podľa ust. § 11 ods. 1 písm. d) ZSI. Žalobca žiadal o požadované informácie, ktoré sa týkali nakladania s verejnými prostriedkami iným orgánom verejnej moci, konkrétne Úradom vlády SR. Súd je názoru, že pokiaľ sa dokumenty, ktorých kópie žalobca žiadal, netýkali výkonu kontroly ale výsledku kontroly, ktorý bol požadovanými listami oznamovaný orgánom činným v trestnom konaní, požadované informácie nemali byť vylúčené zo sprístupňovania a mali byť žalobcovi sprístupnené, tak ako to žalobca žiadal vo svojom rozklade... Súd je názoru, že pokiaľ požadované dokumenty tvorili sprievodné listy, ktorými povinná osoba v prílohách odstupovala dokumenty orgánom činným v trestnom konaní, žalovaný nepostupoval v súlade so zákonom, keď rozhodol o nevyhovení žiadosti z dôvodu § 11 ods. 1 písm. d) zákona o ZSI, pretože predmetné dokumenty sa netýkali rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, ale týkali sa dokumentov, ktoré boli odstupované orgánom činným v trestnom konaní. Neobsahovali teda informáciu o rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, a preto nie sú vylúčené zo sprístupňovania podľa ust. § 11 ods. 1 písm. d) ZSI. Súd je preto názoru, že žalovaný v danej preskúmvanej veci nesprávne aplikoval hmotno-právny predpis.“***

2.8.2.1. Sprístupňovanie rozhodnutí prokurátora a policajta

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) sú však orgány činné v trestnom konaní povinné sprístupňovať informácie o svojich rozhodnutiach. Ide o vyjadrenie princípu prevažujúceho verejného záujmu na informovanosti verejnosti o činnosti orgánov činných v trestnom konaní.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) sa obmedzenie prístupu k informáciám o rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní nevzťahuje na „informáciu, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu“, pričom poznámka pod čiarou odkazuje okrem iného aj na ustanovenie § 55m ods. 5 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre.

Ustanovenie § 55m ods. 1 zákona o prokuratúre stanovuje povinnosť prokuratúry zverejňovať na internetovej stránke Generálnej prokuratúry SR právoplatné uznesenia prokurátora, ktorými sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia, pričom z rozhodnutí sa vylúčia údaje za účelom ochrany právom chránených záujmov (napr. osobné údaje).

Ustanovenie § 55m ods. 5 zákona o prokuratúre zároveň stanovuje povinnosť sprístupňovať verejnosti na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií **všetky právoplatné uznesenia prokurátora vrátane procesných uznesení** (uznesení, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej), ako aj **obžalobný návrh**. Musia pritom z textu uznesení alebo obžalobného návrhu vylúčiť informácie chránené ustanoveniami § 8 až § 11 zákona o slobode informácií (napríklad osobné údaje). Na základe tohto ustanovenia sa nespístupňujú neprávoplatné uznesenia.

Ustanovenie § 55m ods. 6 zákona o prokuratúre však tiež stanovuje, že prokuratúra môže zo závažných dôvodov odmietnuť zverejnenie rozhodnutia alebo sprístupnenie rozhodnutia či obžalobného návrhu, ak by zverejnenie alebo sprístupnenie takejto informácie „mohlo zmaříť alebo podstatne sťažiť dosiahnutie účelu trestného stíhania alebo porušiť práva a právom chránené záujmy“. Z ustanovenia § 55m ods. 6 vyplýva, že ak prokuratúra odmietne sprístupniť na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií informáciu nachádzajúcu sa v rozhodnutí alebo v obžalobnom návrhu, „odmietnutie sprístupnenia musí byť odôvodnené“. Znamená to, že prokuratúra musí bližšie vysvetliť, prečo by sprístupnenie takejto informácie „mohlo zmaříť alebo podstatne sťažiť dosiahnutie účelu trestného stíhania alebo porušiť práva a právom chránené záujmy“. Nestačí teda iba jednoduché konštatovanie o tom, že k niečomu takému by mohlo prísť.

Zákon č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre

§ 55m

Zverejňovanie a sprístupňovanie rozhodnutí

- (1) Prokuratúry sú povinné zverejňovať právoplatné uznesenia prokurátora, ktorými sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia.
- (2) Generálna prokuratúra zverejňuje aj právoplatné rozhodnutia disciplinárnych komisií, a to do troch pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.
- (3) Pred zverejnením rozhodnutí podľa odsekov 1 a 2 sa v nich anonymizujú údaje, ktorých anonymizovaním bude pri zverejňovaní zabezpečená ochrana práv a právom chránených záujmov.
- (4) Zverejňovanie rozhodnutí prokurátora podľa odseku 1 a 2 technicky zabezpečuje generálna prokuratúra na svojom webovom sídle.
- (5) Prokuratúry sprístupňujú verejnosti na základe žiadosti podľa osobitného zákona⁴⁷⁾ všet-

ky právoplatné uznesenia prokurátora vrátane uznesení, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej a obžalobný návrh.

(6) Prokuratúra môže zo závažných dôvodov odmietnuť zverejnenie rozhodnutia podľa odseku 1 alebo sprístupnenie informácie podľa odseku 5, ak by zverejnenie rozhodnutia alebo sprístupnenie informácie mohlo zmať alebo podstatne sťažiť dosiahnutie účelu trestného stíhania alebo porušiť práva a právom chránené záujmy. Odmietnutie sprístupnenia musí byť odôvodnené a možno proti nemu podať opravný prostriedok podľa osobitného zákona.⁴⁷⁾

⁴⁷⁾Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) však zároveň stanovuje, že obmedzenie prístupu k informáciám o rozhodovacej činnosti orgánu činného v trestnom konaní sa nevzťahuje na

- rozhodnutia policajta v prípravnom konaní podľa druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku (ide o rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, podmiennečnom zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania a o postúpení veci) a
- informácie o vznesení obvinenia vrátane opisu skutku, a to za podmienky, ak sprístupnenie týchto informácií nezakazuje zákon alebo ak sprístupnenie týchto informácií neohrozuje práva a právom chránené záujmy.

Tieto informácie teda musia orgány činné v trestnom konaní sprístupniť verejnosti na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií.

Treba však podotknúť, že podľa znenia ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) účinného do 1. januára 2012 sa sprístupňovali informácie o všetkých rozhodnutiach orgánu činného v trestnom konaní - bez bližšej špecifikácie ich druhu (táto skutočnosť vyplývala z formulácie „okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania“, ktorá sa nachádzala v ustanovení § 11 ods. 1 písm. d)). Zákon č. 220/2011 Z.z., ktorým sa zmenil zákon o prokuratúre a ktorým sa zmenilo aj ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií, zaviedol taxatívny výpočet konkrétnych druhov rozhodnutí, ktoré sa sprístupňujú. Tento výpočet je však neodôvodnene restriktívny. Je tam zahrnuté iba rozhodnutie policajta podľa „*druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku*“, čo je iba rozhodnutie o postúpení veci, zastavení trestného stíhania, podmiennečnom zastavení trestného stíhania a prerušení trestného stíhania. Z ustanovenia bez akéhokoľvek pochopiteľného dôvodu „vypadli“ rozhodnutia vydané pred začatím trestného stíhania (napr. rozhodnutie o odmietnutí veci, resp. trestného oznámenia), ktoré nie sú upravené v druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku, ale v druhej časti prvej hlavy Trestného poriadku.¹¹⁹ Rozhodnutím o odmietnutí veci (trest-

¹¹⁹ Podľa § 197 ods. 1 Trestného poriadku „Ak nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa odseku 2, prokurátor alebo policajt uznesením vec

a) odovzdá príslušnému orgánu na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu,

b) odovzdá inému orgánu na disciplinárne konanie,

c) odloží, ak je trestné stíhanie neprípustné alebo ak zanikla trestnosť činu, alebo

d) odmietne.“

ného oznámenia) - napríklad vtedy, ak podľa názoru polície určitý skutok nie je trestným činom - sa pritom končí podstatná časť prípadov. Ide o zjavnú legislatívnu chybu. Súčasné znenie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií v dôsledku toho predstavuje protiústavné obmedzenie práva na prístup k informáciám o činnosti orgánov činných v trestnom konaní.¹²⁰

2.8.2.2. Informácie o činnosti mimo trestného konania

Na základe zákona o slobode informácií sa **musia poskytovať informácie o činnosti, ktorú orgán vykonáva mimo trestného konania** – napríklad informácie o dozore prokuratúry nad dodržiavaním zákonov orgánmi verejnej správy alebo informácie o hospodárení. Netrestná časť prokuratúry pri výkone dozoru nad zachovávaním zákonnosti pri činnosti orgánov verejnej správy nevystupuje ako orgán činný v trestnom konaní. Výkon dozoru nad dodržiavaním zákonov orgánmi verejnej správy preto nemožno zaradiť pod pojem „rozhodovacia činnosť orgánu činného v trestnom konaní“.

2.8.2.3. Trestný poriadok neobsahuje zákaz sprístupniť rozhodnutie

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) možno sprístupniť vymedzené informácie o rozhodovacej činnosti prokurátora a policajta iba vtedy, „ak ich sprístupnenie nezakazuje zákon“. V praxi sa objavila otázka, či za tento osobitný zákon nemožno považovať aj samotný Trestný poriadok a či napríklad ustanovenia Trestného poriadku stanovujúce okruh osôb, ktorým sa doručujú rozhodnutia v trestnom konaní, alebo ustanovenia vymedzujúce osoby oprávnené nazeráť do spisu, nezakazujú sprístupnenie týchto rozhodnutí iným osobám na základe zákona o slobode informácií.

Najvyšší súd vo svojich rozsudkoch rozhodol, že ustanovenia Trestného poriadku o tom, ktorým osobám sa doručujú rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní (napríklad § 215 ods. 5), ani ustanovenia o nazeraní do spisov (§ 69), neznamenajú zákaz sprístupniť tieto rozhodnutia iným osobám na základe zákona o slobode informácií.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžo 184/2008 zo dňa 24. novembra 2009

„Trestný poriadok, ktorý je v predmetnej veci osobitným predpisom, neobsahuje všeobecný zákaz sprístupňovať informácie o rozhodnutiach. ... Odvolací súd sa stotožňuje s názorom, že z obsahu ustanovenia § 215 ods. 5 TP nevyplýva zákaz „sprístupnenia“ uznesenie o zastavení trestného stíhania iným osobám ako v ňom vymedzeným, pretože toto ustanovenie len

120 Ako bolo uvedené vyššie, v takomto prípade môže žiadateľ o informácie podať žalobu proti rozhodnutiu o neprístupnení informácie, ktoré bolo vydané na základe takéhoto protiústavného ustanovenia a v súdnom konaní môže požiadať súd, aby v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prerušil konanie a podal podnet na Ústavný súd SR na preskúmanie súladu takéhoto ustanovenia s Ústavou SR.

upravuje okruh osôb, ktorým sa predmetné uznesenie musí z procesnoprávných dôvodov doručiť. Pretože TP ako osobitný predpis neobsahuje výslovný zákaz sprístupniť uznesenie o zastavení trestného stíhania aj iným osobám, je dôvodné konštatovať, že takéto uznesenie (aj jeho obsah) možno za dodržania podmienok stanovených v § 6 TP sprístupniť aj tretím osobám.“

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave odmietlo žiadateľovi podľa zákona o slobode informácií sprístupniť rozhodnutie o odmietnutí trestného oznámenia. Argumentovalo, že ustanovenie § 69 Trestného poriadku o nazeraní do spisu explicitne vymedzuje okruh osôb oprávnených sa oboznámiť s meritórnym rozhodnutím. Krajské riaditeľstvo argumentovalo, že ďalšie osoby, ktoré nie sú v tomto ustanovení explicitne vymenované, nie sú oprávnené oboznamovať sa s takýmito rozhodnutiami, a preto nemožno takéto rozhodnutie sprístupniť žiadateľom o informácie podľa zákona o slobode informácií. Krajský súd sa stotožnil s argumentáciou krajského riaditeľstva a uviedol, že ustanovenie o nazeraní do spisu vymedzujúce osoby, ktoré sú oprávnené nazeráť do spisu, je možné považovať za vymedzenie zákazu sprístupňovať informácie aj na účely ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií. Žiadateľ o informácie argumentoval, že ustanovenia Trestného poriadku o nazeraní do spisu iba určujú okruh osôb oprávnených oboznamovať s celým trestným spisom. Žiadateľ argumentoval, že každý žiadateľ podľa zákona o slobode informácií má právo iba na výrazne obmedzený rozsah informácií z trestného spisu, a to iba na rozhodnutie, a aj to nie v plnom znení, ale až po vylúčení informácií, ktoré sprístupňovaniu nepodliehajú podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií. Podľa žiadateľa teda ide o dva úplne odlišné inštitúty získavania informácií s odlišným okruhom oprávnených osôb a odlišným rozsahom informačnej povinnosti, ktoré nemožno stotožňovať. Žiadateľ poukázal, že nežiadal o nahliadnutie do celého trestného spisu v zmysle ustanovenia § 69 ods. 1 Trestného poriadku, ale žiadal iba o sprístupnenie konečného uznesenia, teda iba jednej listiny z trestného spisu, ako mu to výslovne umožňuje ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií. Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave zrušil ako nezákonné. (Napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo vydané na základe znenia § 11 ods. 1 písm. d) účinného do 1. januára 2012).

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 SžI 1/2011 zo dňa 15. decembra 2011

*„V predmetnej právnej veci, ktorá sa týka prístupu k informáciám podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám, je spornou otázkou výkladu a následnej aplikácie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ zákona o slobode informácií, na zverejnenie **uznesenia o odmietnutí podnetu pre podozrenie z trestného činu.***

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ zákona o slobode informácií, povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní podľa osobitných predpisov okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprí-

stupnenie nezakazujú osobitné predpisy (ktorými sú napríklad Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok či zákon č. 335/1991 Zb., zákon o ústavnom súde).

Rozhodovacou činnosťou je potrebné v širšom slova zmysle rozumieť kompetenciu súdnych orgánov a orgánov činných v trestnom konaní konať a rozhodovať v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, v správnom súdnictve o preskúmaní zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosti rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon (čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), rovnako aj kompetenciu ústavného súdu rozhodovať vo veciach podľa príslušných článkov Ústavy Slovenskej republiky. V užšom slova zmysle sa rozhodovacou činnosťou súdov alebo orgánov činných v trestnom konaní rozumie konanie a rozhodovanie súdu a orgánu činného v trestnom konaní v konkrétnej právnej veci, t. j. od začatia konania (na základe návrhu alebo bez návrhu), cez jednotlivé procesné úkony, procesné čiastkové rozhodnutia, až po rozhodnutie vo veci samej. Pôjde najmä o procesné pravidlá vedenia konania (procesné úkony alebo procesné rozhodnutia, vydané v priebehu súdneho konania, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej) a rozhodnutia vo veci samej v konkrétnej právnej veci.

Právo na informácie je limitované požiadavkou nezasahovať do vlastnej rozhodovacej činnosti súdov či orgánov činných v trestnom konaní v priebehu konania [do procesu v jeho priebehu, ako aj vstup do vlastného rozhodovania (napr. porada a hlasovanie senátu)], a to v záujme objektivity a nestrannosti posudzovanej konkrétnej právnej veci, a tiež je limitované nevyhnutnými opatreniami na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejnej bezpečnosti, verejného zdravia a mravnosti, územnej celistvosti a pod..

Iná situácia je v prípade rozhodnutí vo veci samej, t. j. konečných rozhodnutí súdu v danej veci (či už meritórnych alebo procesných rozhodnutí, ktorými sa konanie pred súdom končí). V týchto prípadoch nie je daný dôvod na obmedzenie prístupu k týmto rozhodnutiam vo veci samej za podmienky, že nebudú obsahovať osobné údaje chránené zákonom č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov. Napokon s touto požiadavkou aj korešponduje ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d/ zákona o slobodnom prístupe k informáciám. ...

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že hoci žiadateľ o informácie nemá právo na prístup k akejkoľvek informácii (čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky), v predmetnej právnej veci nezverejnenie rozhodnutia o odmietnutí podnetu pre podozrenie z trestného činu, ktoré v danej veci je rozhodnutím konečným (keďže proti nemu nebola podaná sťažnosť ani nedošlo k jeho zrušeniu dozorujúcim prokurátorom) nezodpovedá zákonným obmedzeniam uvedeným v ustanovení § 11 ods. 1 písm. d/ zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaný ako aj prvostupňový správny orgán ako povinná osoba podľa zákona o slobode informácií nepostupovali v súlade so zhora citovanými zákonnými ustanoveniami a uvedenými zásadami.”

2.9. Informácia týkajúca sa zmierovacieho, arbitrážneho alebo rozhodcovského konania (§ 11 ods. 1 písm. e)

§ 11 ods. 1 písm. e)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... sa týka zmierovacieho konania, arbitrážneho konania alebo rozhodcovského konania okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,

Dôvodová správa k ustanoveniu § 11 ods. 1 písm. e) uvádza: „Právna úprava má zamedziť tomu, aby infozákon bol zneužívaný v neprospech Slovenskej republiky napríklad subjektom, ktorý je zúčastnený na zmierovacom, arbitrážnom alebo rozhodcovskom konaní. Ide o konania, ktoré sú uvedené vo viacerých prameňoch práva ako napríklad Dohovor o riešení sporov medzi štátmi a občanmi druhých štátov (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 420/1992 Zb.), Európsky dohovor o obchodnej arbitráži (vyhláška ministra zahraničných vecí z 3. augusta 1964 č. 176/1964 Zb.), zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov.“

Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. e) výslovne ukladá povinnosť sprístupniť **informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania**, ak ich sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy. Informácie o rozhodnutí sa tiež nesprístupnia, ak by išlo o utajované skutočnosti alebo iné chránené informácie vylúčené zo sprístupnenia (obchodné tajomstvo, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, informácie o súkromí alebo osobné údaje a pod.). Informáciou o rozhodnutí nie je iba informácia o výroku rozhodnutia, ale **aj informácia o celom obsahu rozhodnutia** (napr. aj o obsahu odôvodnenia rozhodnutia). Z uvedeného vyplýva, že zákon umožňuje sprístupniť aj celý **text rozhodnutia, resp. jeho kópiu**. Pritom je z rozhodnutia potrebné vylúčiť zákonom chránené informácie.

2.10. Informácia týkajúca sa miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín (§ 11 ods. 1 písm. f)

§ 11 ods. 1 písm. f)

**Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...sa týka miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín
a hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie,**

Obmedzenie prístupu k informáciám je stanovené za účelom ochrany prírodných hodnôt.

2.11. Informácia nesprístupnená na základe právne záväzných aktov Európskej únie alebo medzinárodnej zmluvy (§ 11 ods. 1 písm. g)

§ 11 ods. 1 písm. g)

**Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...by to bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej
únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná,^{24a)}**

^{24a)} Napríklad čl. 38. 1 Protokolu č. 18 o Štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva v platnom znení, prílohy k zmluve o prístupení Slovenskej republiky k Európskej únii (oznámenie č. 185/2004 Z. z.).

Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. g) nadväzuje na ustanovenie čl. 7 ods. 2 druhá veta Ústavy SR, podľa ktorého „Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.“ a na ustanovenie čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, podľa ktorého „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spoločom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.“

Právne záväzné akty Európskej únie, na základe ktorých môže byť obmedzené právo na informácie, sú najmä nariadenia, ktoré sú bezprostredne aplikovateľné vo všetkých členských štátoch. Nejde o iné dokumenty orgánov Európskej únie (napr. odporúčania, príručky a pod.).

2.12. Informácia týkajúca sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru (§ 11 ods. 1 písm. h)

§ 11 ods. 1 písm. h)

**Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...sa týka výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov^{24b)} okrem informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy.^{24b)}**

^{24b)} Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov, zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 340/2005 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.12.1. Vymedzenie pojmu „informácia týkajúca sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru“

Pred účinnosťou novely zákona o slobode informácií č. 382/2011 Z.z. účinnej od 1. januára 2012 išlo o ustanovenie § 11 ods. 1 písm. g). Rozhodnutia súdov ako aj dôvodová správa uvedené v tejto časti sa preto odvolávajú na ustanovenie § 11 ods. 1 písm. g) zákona o slobode informácií, ktoré sa týkalo informácií o výkone kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci .

Ustanovenie sa vzťahuje na tie konania, ktoré osobitný zákon označuje za výkon kontroly, dohľadu alebo dozoru. Ide napríklad o kontrolu podľa zákona č. 39/1993 Z.z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky alebo podľa zákona č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe, kontrolu Slovenskej obchodnej inšpekcie podľa zákona č. 128/2002 Z.z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa, dohľad Národnej banky Slovenska podľa zákona č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom alebo dozor Slovenskej inšpekcie životného prostredia podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Dôvodová správa uvádza: „*Pokiaľ ide o ustanovenie § 11 ods. 1 písm. g) je potrebné upozorniť na to, že obmedzenie sprístupnia informácií a sprístupnenie rozhodnutia, resp. výsledku konania sa vzťahuje len na konania, ktoré osobitný predpis explicitne ustanovuje ako výkon kontroly, dohľadu alebo dozoru a ktoré sú právoplatne ukončené spôsobom, ktorý osobitný predpis ustanovuje.*“¹²¹

Dôvodová správa ďalej uvádza: „*Nejde teda napr. o situáciu, ak orgán verejnej moci zistí z vlastného či iného podnetu porušenie zákona a na základe toho začne správne konanie o uložení sank-*

121 Dôvodová správa k zákonu č. 628/2005 Z.z., ktorým bolo upravené ustanovenie § 11 ods. 1 písm. h) zákona o slobode informácií (pôvodne písm. g)).

cie – inými slovami ak ide o výkon kontrolnej činnosti, ktorá je podkladom pre začatie správneho konania, ktoré bezprostredne na základe tejto kontroly začne ten istý orgán, nejde o kontrolu na účely § 11 ods. 1 písm. g) a sprístupnenie týchto informácií sa spravuje takým istým režimom, ako pri správnych konaniach.”

Sprístupnenie informácií o výsledku kontroly, dozoru alebo dohľadu (napr. protokol alebo zápis, v ktorom sú zachytené zistené skutočnosti) alebo výsledné rozhodnutie (napr. rozhodnutie o uložení pokuty za porušenie zákona) nemôže byť na základe ustanovenia § 11 ods. 1 písm. h) odmietnuté. Nesprístupnené môžu byť iba vtedy, ak by ich sprístupnenie výslovne zakazoval osobitný predpis.

Z dôvodovej správy vyplýva, že obmedzenie prístupu k informáciám podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. h) by sa malo vzťahovať iba na konania, „ktoré sú právoplatne ukončené spôsobom, ktorý osobitný predpis ustanovuje“.

Obmedzenie podľa § 11 ods. 1 písm. h) sa tiež nevzťahuje na všeobecné, súhrnné alebo štatistické informácie o kontrolnej činnosti.

Z ustanovenia § 13 zákona o slobode informácií vyplýva, že ani povinnosť osôb vykonávajúcich kontrolu zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli pri výkone kontroly, nie je zákonným dôvodom na nesprístupnenie informácií o výsledku kontroly alebo o rozhodnutí povinnou osobou (pozri komentár k § 13 zákona o slobode informácií).

2.12.2. Sprístupňovanie informácií, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti

V praxi sa objavila otázka, či možno sprístupniť informácie (doklady, písomnosti, materiály, dokumenty), ktoré boli kontrolnému orgánu predložené kontrolovaným subjektom a ktorých kontrolu kontrolný orgán (napríklad Najvyšší kontrolný úrad SR) vykonáva, resp. ktorými sa pri výkone kontroly zaoberá. Niektoré orgány verejnej moci zastávali názor, že „výkonu kontroly“ v zmysle § 11 ods. 1 písm. h) zákona o slobode informácií sa „týkajú“ aj všetky informácie, doklady, materiály a dokumenty predložené kontrolovaným subjektom kontrolnému orgánu a že ustanovenie § 11 ods. 1 písm. h) neumožňuje iný výklad, a preto sa tieto informácie nesprístupňujú. Podľa tohto názoru predmet (objekt) kontroly a výkon kontroly nemožno od seba oddeliť a treba ich vnímať ako celok, a teda aj informácie, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti, sa „týkajú“ výkonu kontroly.

Pojem „týkať sa výkonu kontroly“ je neurčitým právnym pojmom. Možno konštatovať, že obsah pojmu „týkať sa“ je v doslovnom jazykovom význame tohto pojmu pomerne široký. Ako však uvádza Ústavný súd SR k výkladu ustanovení právnych predpisov, od doslovného významu sa treba odchýliť, ak to vyžaduje požiadavka ústavne súladného výkladu.¹²² Z uvedeného vyplý-

122 Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 341/07 „Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov

va, že význam pojmu „týkať sa výkonu kontroly“ treba stanoviť výkladom tohto pojmu, pričom ústavne súladný výklad má prednosť pred doslovným výkladom.

Pri ústavne súladnom výklade si treba uvedomiť, že v konflikte stoja dva ústavne chránené princípy, resp. záujmy – na jednej strane právo verejnosti na informácie o nakladaní s verejnými financiami a na druhej strane záujem štátu na nerušenom výkone kontroly nakladania s verejnými financiami. Prvou otázkou, na ktorú pri ústavne súladnom výklade je potrebné odpovedať, je otázka, či obmedzením prístupu k požadovaným informáciám sa vôbec dosiahne ochrana kolidujúceho ústavného záujmu. Inými slovami, či utajením informácií, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti, bude naozaj zabránené narušeniu výkonu kontroly. Možno konštatovať, že nie je zrejmé, prečo by mal byť výkon kontroly narušený sprístupnením informácií, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti. Tým, že verejnosť si paralelne s kontrolným orgánom spraví názor na informácie, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti, nemôže narušiť výkon kontroly zo strany kontrolného orgánu. Účelom utajovania informácií o výkone kontroly nie je zabrániť verejnosti urobiť si vlastný názor na informácie, ktoré sú predmetom kontroly, ale zabrániť narušeniu kontrolného procesu, v priebehu ktorého kontrolný orgán zisťuje a vytvára si názor na informácie, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti. Utajením informácií, ktoré sú predmetom kontroly, teda nemožno dosiahnuť ochranu nerušeného výkonu kontroly, pretože sprístupnenie týchto informácií výkon kontroly nemôže narušiť.¹²³

Ak by sme aj teoreticky pripustili, že sprístupnenie informácií, ktoré sú predmetom kontroly, by mohlo určitým spôsobom narušiť výkon kontroly zo strany kontrolného orgánu, treba si položiť druhú otázku – t.j. či záujem na ochrane pred narušením výkonu kontroly naozaj prevažuje nad právom verejnosti poznať informácie, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti a právom verejnosti spraviť si na tieto informácie vlastný názor ešte pred ukončením kontroly zo strany kontrolného orgánu.¹²⁴

Aby bolo možné na túto otázku odpovedať, treba zhodnotiť dôsledky, ktoré by priniesol výklad, že aj informácie, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti, sa týkajú „výkonu kontroly“ a nemali by sa verejnosti sprístupňovať. Dôsledkom takého výkladu by bolo, že aj inštitúcie (povinné osoby), ktoré by boli kontrolované kontrolnými orgánmi, by mohli odmietnuť informácie sprístupniť – a to z dôvodu, že informácie sú predmetom kontroly vykonávanej kontrolnými orgánmi. Dôsledkom tohto výkladu by zároveň bolo, že všetky informácie, ktoré by boli objektom kon-

je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). ... Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“

123 Z toho vyplýva, že nie je pravdepodobne splnená už prvá požiadavka ústavného testu proporcionality – a to konkrétne „vhodnosť“ – teda požiadavka, aby obmedzenie jedného práva naozaj viedlo k ochrane kolidujúceho práva alebo hodnoty.

124 Teda či je splnená tretia požiadavka ústavného testu proporcionality, ktorá spočíva vo vážení navzájom kolidujúcich hodnôt a určení, ktorá má v okolnostiach konkrétneho prípadu väčšiu váhu.

tronej činnosti, by boli počas celého trvania kontroly pred verejnosťou utajené. Dlhým trvaním výkonu kontroly by automaticky bol znemožnený prístup ku všetkým informáciám o nakladaní s verejnými financiami, ktoré by boli predmetom kontroly. Vystáva tiež riziko, že ak by bola v určitej inštitúcii vykonávaná rozsiahla či všeobecná kontrola nakladania s verejnými prostriedkami, neboli by dostupné skoro žiadne informácie o nakladaní s verejnými prostriedkami, ktorými inštitúcia disponuje. To by občanom zabránilo vykonávať základnú kontrolu verejnej moci. Zásah do ústavného práva na informácie a do princípu verejnej kontroly nakladania s verejnými prostriedkami by teda bol oveľa vážnejší ako zásah do nerušeného výkonu kontroly zo strany kontrolných orgánov. Preto utajenie požadovaných informácií nespĺňa ani ústavnú požiadavku, aby záujem na ochrane nerušeného výkonu kontroly prevažoval nad ústavným právom na informácie.¹²⁵

Z vyššie uvedeného vyplýva, že utajenie informácií, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti, by bolo protiústavné. Aby nenastali protiústavné dôsledky, je potrebné zvoliť taký výklad pojmu „týka sa kontroly“, ktorý je ústavne súladný a ktorý nezabráni verejnosti získať požadované informácie. Preto je potrebné pojem „týka sa výkonu kontroly“ vykladať zužujúco (reštriktívne), a to tak, že pod tento pojem spadajú iba informácie o samotnej kontrolnej činnosti kontrolného orgánu (o úkonoch počas výkonu kontroly, o spôsobe alebo priebehu kontroly) a nie aj samotné informácie, ktoré sú objektom kontrolnej činnosti. Bolo by v rozpore s účelom ústavného práva na informácie vykladať ustanovenie § 11 ods. 1 písm. h) zákona o slobode informácií takým spôsobom, že začatie kontroly nakladania s verejnými prostriedkami by malo mať za následok utajenie informácií o nakladaní s verejnými prostriedkami pred verejnosťou.

2.12.3. Rozhodnutia súdov týkajúce sa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. h)

Súdy viackrát posudzovali prípady, kedy orgány verejnej moci odmietli sprístupniť požadované informácie s odôvodnením, že sa týkajú výkonu kontroly:¹²⁶

Žiadateľ požiadal Ministerstvo školstva SR o sprístupnenie výsledkov kontroly z auditu, ktorý sa uskutočnil v občianskom združení Q. koncom roka 2006. Išlo o audit vykonaný pracovníkmi Európskej komisie a týkal sa využitia finančných prostriedkov v rámci prideleného projektu „Inštitút pokročilých štúdií“. Ministerstvo požadované informácie odmietlo sprístupniť s odôvodnením, že boli naplnené podmienky § 11 ods. 1 písm. f) a g) zákona o slobode informácií, pretože požadovaná informácia sa týka výkonu kontroly orgánom verejnej moci a pretože európska legislatíva, najmä čl. 8 nariadenia Rady č. 2185/96, vylučuje

125 Teda nespĺňa ani tretie kritérium ústavného testu proporcionality.

126 Tieto súdne rozhodnutia boli vydané za predchádzajúceho právneho stavu, kedy bolo ustanovenie týkajúce sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci v § 11 ods. 1 písm. g) zákona o slobode informácií.

poskytnutie požadovaných informácií. Krajský súd v Bratislave aj Najvyšší súd SR rozhodnutie ministerstva školstva o nesprístupnení informácií zrušili ako nezákonné.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sži 2/2010 zo dňa 7. decembra 2010

„V preskúmvanej veci je kľúčovou odpoveď na otázku, či povinná osoba môže nesprístupniť informáciu o výsledku kontroly vykonanej inšpektormi Komisie týkajúcej sa využitia finančných prostriedkov s odkazom na § 11 ods. 1 písm. f/ a g/ zákona o slobode informácií a čl. 8 nariadenia Rady č. 2185/96. ...

Postup pri sprístupňovaní informácií o kontrole upravuje § 11 ods. 1 písm. g/ citovaného zákona. Je nevyhnutné rozlišovať medzi informáciami týkajúcimi sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru, ktoré povinná osoba nesprístupní alebo obmedzí ich sprístupnenie, od informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ktoré je povinná osoba povinná sprístupniť, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy.

Pretože v danom prípade išlo o informáciu o výsledku kontroly, žalobca mal právo na jej sprístupnenie, lebo ani z nariadenia Rady č. 2185/96 nevyplýva, že informácie o výsledku kontroly vykonanej Komisiou nie je možné nesprístupniť. Nariadenie Rady č. 2185/96 v čl. 8 bod 1 chráni informácie oznámené alebo získané v rámci kontrol a inšpekcí vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (ide o informácie získané v rámci výkonu kontroly), nie však výsledok kontroly. ...

Nesprístupnenie informácie o výsledku kontroly predstavuje z vyššie uvedených dôvodov nesprávne právne posúdenie veci správnym orgánom, ktoré spôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia a žalovaný tým, že nesprístupnil informácie o výsledku kontroly porušil zákon č. 211/2000 Z.z. a ústavou zaručené právo žalobcu na informácie.”

Žiadateľ požiadal Agentúru Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy o sprístupnenie informácií o projektoch, ktoré boli podané Agentúre Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy, a to názov projektu, celkový požadovaný finančný príspevok a vyplnené tzv. hodnotiace hárky, ktoré obsahovali hodnotenie jednotlivých projektov. Agentúra odmietla sprístupniť hodnotiace hárky s odôvodnením, že ide o informácie týkajúce sa výkonu kontroly v zmysle zákona o slobode informácií. Ministerstvo školstva SR rozhodnutie Agentúry potvrdilo a stotožnilo sa s názorom, že hodnotiace hárky sú informáciou o priebehu kontroly. Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie ministerstva ako nezákonné.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 143/2009 zo dňa 14. októbra 2010

„Súd sa stotožnil s názorom žalobcu, že hodnotiaci hárok písomne zachytáva výsledky posudzovania súladu žiadosti o príspevok s určenými kritériami. Je ním završená hodnotiacia fáza v rámci konania o žiadosti a je zároveň podkladom pre vydanie rozhodnutia vo fáze rozhodovacej. Hodnotiacia fáza konania o žiadosti nie je kontrolou v zmysle zákona č. 502/2001 Z.z., ale je súčasťou osobitného správneho konania upraveného zákonom č. 528/2008 Z.z. pri sub-

sidiárnom použití správneho poriadku. Zákon č. 502/2001 Z.z. sa v priebehu posudzovania žiadosti neaplikuje.

To znamená, že hodnotiaci hárok je výsledkom tejto kontroly, akousi hodnotiacou správou, z ktorej je zjavné, či žiadosť spĺňa kritériá pre poskytnutie príspevku. Preto je súd názoru, že **hodnotiaci hárok by tak bol informáciou o výsledku kontroly** v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. g) ZSI. **Utajovanie hodnotiacich hárkov z dôvodu formálneho a účelového označenia za kontrolu nie je potrebné na ochranu žiadneho z Ústavou SR uvádzaných záujmov. Naopak, ako informácia o nakladaní s verejnými financiami musia byť hodnotiace hárky verejnosti v maximálnej miere sprístupnené**, preto je súd názoru, že žalovaný mal postupovať v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. g) ZSI pri použití ústavno-konformného výkladu v súlade s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR a požadované informácie poskytnúť.“

Žiadateľ požiadal Najvyšší kontrolný úrad SR o sprístupnenie kópií sprievodných listov, ktorými Najvyšší kontrolný úrad oznámil orgánom činným v trestnom konaní výsledok kontroly nakladania s verejnými prostriedkami vykonanej na Úrade vlády SR.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 102/2008 zo dňa 22. októbra 2009

„Žalobca žiadal o požadované informácie, ktoré sa týkali nakladania s verejnými prostriedkami iným orgánom verejnej moci, konkrétne Úradom vlády SR. Súd je názoru, že **pokiaľ sa dokumenty, ktorých kópie žalobca žiadal, netýkali výkonu kontroly ale výsledku kontroly, ktorý bol požadovanými listami oznamovaný orgánom činným v trestnom konaní, požadované informácie nemali byť vylúčené zo sprístupňovania a mali byť žalobcovi sprístupnené**, tak ako to žalobca žiadal vo svojom rozklade...“

2.13. Informácia, ktorej zverejnenie by sa mohlo použiť na narušenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti (§ 11 ods. 1 písm. i)

§ 11 ods. 1 písm. i)

Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak...
...ide o dokumentáciu, ktorá obsahuje informácie, ktorých zverejnenie by sa mohlo použiť na plánovanie a vykonanie činností s cieľom spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov podľa osobitných predpisov.^{24c)}

^{24c)} Napríklad § 27 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení zákona č. 330/2003 Z. z., § 3 ods. 14 a prílohy č. 1 a 2 zákona č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Cielom ustanovenia je chrániť informácie, ktorých zverejnenie by mohlo narušiť bezpečnosť jadrových zariadení alebo zabezpečenie obrany štátu. Poznámka pod čiarou odkazuje na zákon č. 319/2002 Z.z. o obrane Slovenskej republiky a zákon č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon).

Podľa § 27 ods. 1 a 2 zákona o obrane Slovenskej republiky „objekty osobitnej dôležitosti“ sú definované ako strategické objekty obrannej infraštruktúry, ktorých poškodenie alebo zničenie obmedzí zabezpečenie obrany štátu a „ďalšie dôležité objekty“ sú definované ako objekty obrannej infraštruktúry, ktorých poškodenie alebo zničenie obmedzí činnosť ozbrojených síl alebo chod hospodárstva Slovenskej republiky. O zaradení stavieb alebo budov do kategórie objektov osobitnej dôležitosti alebo do kategórie ďalších dôležitých objektov na obranu štátu rozhoduje vláda.

Poznámka pod čiarou odkazuje aj na nové ustanovenie § 3 ods. 14 zákona č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon), ktoré ustanovuje, že dokumentácia uvedená vo viacerých bodoch príloh č. 1 a 2 atómového zákona (ide o dokumentáciu týkajúcu sa povoľovania jadrových zariadení) „sa považuje za dokumentáciu, ktorá obsahuje informácie, ktorých zverejnenie by sa mohlo použiť na plánovanie a vykonanie činnosti s cieľom spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov a tým nepriaznivo ovplyvniť bezpečnosť verejnosti. Táto dokumentácia sa nezverejňuje podľa osobitného predpisu.“. Pri formulácii „osobitný predpis“ je odkaz práve na ustanovenie § 11 ods. 1 písm. i) zákona o slobode informácií. Z toho vyplýva, že celá dokumentácia týkajúca sa povoľovania jadrových zariadení, uvedená vo viacerých bodoch príloh 1. a 2. atómového zákona, sa podľa § 3 ods. 14 atómového zákona automaticky považuje za informáciu, ktorá sa verejnosti neprístupňuje – a to na základe ustanovenia § 11 ods. 1 písm. i) zákona o slobode informácií.

Znenie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. i) je **v rozpore s Ústavou SR**, pretože namiesto utajenia konkrétnych „citlivých“ informácií, umožňuje utajenie celej dokumentácie, ktorá obsahuje určité „citlivé“ informácie. Kompletné a paušálne utajenie celej dokumentácie je v zjavnom rozpore s požiadavkou proporcionality pri obmedzovaní základného práva na informácie, ktorá vyplýva z Ústavy SR. Táto požiadavka spočíva v tom, že ak žiadateľ o informácie požaduje prístupnenie dokumentu obsahujúceho niekoľko chránených informácií, nemôže sa odmietnuť sprístupnenie kompletne celého dokumentu, ale z dokumentu sa majú vylúčiť (napr. začerniť) iba citlivé informácie a zvyšok dokumentu sa musí sprístupniť. Ochranu konkrétnych „citlivých“ informácií možno totiž dosiahnuť aj iným a k základnému právu na informácie šetrnejším spôsobom – a to tým, že citlivé informácie, ktorých zverejnenie by mohlo ohroziť bezpečnosť, sa z dokumentácie vylúčia.¹²⁷

¹²⁷ Ako bolo uvedené vyššie, v takomto prípade môže žiadateľ o informácie podať žalobu proti rozhodnutiu o neprístupnení informácie, ktoré bolo vydané na základe takéhoto protiústavného ustanovenia, a v súdnom konaní môže

Z predpisov Európskej únie jednoznačne vyplýva, že dokumentácia týkajúca sa povoľovania jadrových zariadení, obsahuje informácie o životnom prostredí.¹²⁸ Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor),¹²⁹ aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, jednoznačne zakotvujú princíp, že možno utajiť iba konkrétne informácie, ktorých zverejnenie by naozaj mohlo ohroziť bezpečnosť, ale zostávajúce informácie sa verejnosti musia poskytnúť.¹³⁰ Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. i) zákona o slobode informácií je preto v rozpore aj s predpismi Európskej únie.

2.14. Informácia získaná od tretej osoby, ktorá priamo nesúvisí s úlohami povinnej osoby podľa osobitného zákona (§ 11 ods. 3)

§ 11 ods. 3

Pri sprístupňovaní informácií, ktoré získala povinná osoba od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona,²⁵⁾ podľa ktorého sa na povinnú osobu vzťahuje povinnosť mlčanlivosti alebo iná prekážka ochraňujúca informácie pred zverejnením alebo zneužitím, ktoré však možno podľa tohto zákona sprístupniť, sprístupní povinná

požiadať súd, aby v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prerušil konanie a podal podnet na Ústavný súd SR na preskúmanie súladu takéhoto ustanovenia s Ústavou SR.

128 Podľa ods. 10 Preambuly Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí „*Je potrebné vyjasniť definíciu informácie o životnom prostredí tak, aby sa vzťahovala na informácie o ... faktoroch, opatreniach alebo činnostiach ovplyvňujúcich alebo schopných ovplyvniť životné prostredie...*“. Podľa čl. 2 ods. 1 písm. c) a f) Smernice 2003/4/ES „informácia o životnom prostredí“ je akákoľvek informácia o „opatreniach (vrátane administratívnych), ako sú ... plány, programy... a činnosti, ktoré ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť“ prvky životného prostredia, ako aj „opatrenia alebo činnosti určené na ochranu týchto prvkov“, a tiež informácia o „stave... bezpečnosti ľudí“. Informácie obsiahnuté v dokumentácii podľa príloh 1. a 2. atómového zákona obsahujú informácie o kvalite a bezpečnosti projektov jadrových zariadení, čo sú jednoznačne informácie o „stave bezpečnosti ľudí“ a o „činnostiach schopných výrazne ovplyvniť životné prostredie“. Dokumentácia teda obsahuje informácie o životnom prostredí.

129 Zverejnený v zierke zákonov pod č. 43/2006 Z.z.

130 Podľa čl. 4 ods. 4 písm. b) Aarhuského dohovoru „*Žiadosť o informáciu o životnom prostredí môže byť zamietnutá, ak by jej zverejnenie nepriaznivo ovplyvnilo... medzinárodné vzťahy, obranu štátu alebo bezpečnosť verejnosti;*“. Avšak v čl. 4 ods. 6 Aarhuského dohovoru je výslovne stanovený nasledovný princíp: „*Každá Strana zabezpečí, že ak informácie, ktoré sa podľa odseku 3 písm. c) a odseku 4 nesprístupnia, možno oddeliť bez toho, aby bola dotknutá dôvernosť takto oddelených informácií, orgán verejnej moci sprístupní zostatok požadovanej informácie o životnom prostredí.*“ Podľa čl. 4 ods. 4 Smernice 2003/4/ES „*Keď žiadateľ požiadal o sprístupnenie informácií o životnom prostredí, ktoré majú verejné orgány alebo ktoré sú pre ne uchovávané, sprístupnia sa informácie čiastočne, ak je možné akékoľvek informácie patriace do rozsahu odseku 1 písm. d) a e) alebo odseku 2 oddeliť od zvyšku požadovaných informácií.*“

osoba len tie informácie, ktoré priamo súvisia s jej úlohami.

²⁵⁾ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane.

Ustanovenie sa podobne ako ustanovenie § 11 ods. 1 písm. h) zákona o slobode informácií týka výkonu kontroly, dozoru alebo inšpekcie. Rôzne orgány vykonávajúce kontrolu a dozor (napr. Najvyšší kontrolný úrad, orgány prokuratúry, Slovenská obchodná inšpekcia, Slovenská inšpekcia životného prostredia) získavajú pri svojej činnosti mnohé informácie o rôznych subjektoch, pričom niektoré z nich majú dôverný charakter a nesúvisia priamo s výkonom dozornej, kontrolnej či inšpekčnej činnosti (napr. osobné údaje zamestnancov kontrolovaného subjektu). Podľa zákona takéto informácie nemožno sprístupniť. Orgán sprístupní iba získané informácie, ktoré priamo súvisia s jeho úlohami a kompetenciami – napr. informácie o výsledku kontroly skutočností, ktoré má podľa predpisov kontrolovať, alebo o rozhodnutí, ktorým bola uložená sankcia.

3. ČASŤ

Postup pri sprístupňovaní informácií (§ 14 - § 21)

Postup sprístupňovania informácií je upravený v samotnom zákone o slobode informácií. Zákon však neobsahuje a nerieši úplne všetky podrobnosti tohto postupu. V prípade, že určitá otázka nie je v zákone o slobode informácií upravená, povinná osoba i žiadateľ sa riadia všeobecnými predpismi o správnom konaní - zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok).¹³¹ Zákon o správnom konaní upravuje napríklad spôsob počítania lehôt, náležitosti rozhodnutia, možnosť zastaviť konanie, lehoty na postúpenie odvolania nadriadenému orgánu atď.

3.1. Žiadosť o informácie

§ 14

Žiadosť o sprístupnenie informácií

(1) Žiadosť možno podať písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom.

(2) Zo žiadosti musí byť zrejmé, ktorej povinnej osobe je určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.

(3) Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti uvedené v odseku 2, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem dní, neúplnú žiadosť doplnil. Poučí žiadateľa aj o tom, ako treba doplnenie urobiť. Ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť odloží.

(4) Žiadosť je podaná dňom, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať.

¹³¹ Podľa § 22 ods. 1 zákona o slobode informácií „Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.“

(5) Na žiadosť povinná osoba písomne potvrdí podanie žiadosti a oznámi predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie.

Podaním žiadosti o informácie sa začína **konanie o sprístupnení informácie**.

3.1.1. Spôsob podania žiadosti o informácie

Žiadosť o informácie možno podať nielen **písomne** (listom), **ústne**, **faxom**, **elektronickou poštou** (e-mailom), ale aj inými spôsobmi, ktoré sú pre povinnú osobu technicky vykonateľné (realizovateľné).

Žiadosť možno podať aj **telefonicky**, a to za predpokladu, že ide o technicky realizovateľnú možnosť (ak má povinná osoba k dispozícii funkčný telefonický prístroj). Ak je to možné (napr. ak ide o jednoduchú informáciu), telefonickú žiadosť vybaví poverený zamestnanec povinnej osoby ihneď a informáciu telefonicky poskytne. Ak to nie je možné (napr. ak pracovník musí požadovanú informáciu najprv vyhľadať alebo ak žiadateľ žiada sprístupniť informáciu iným spôsobom), poverený zamestnanec predmet žiadosti zapíše a žiadosť vybaví v zákonnej lehote.

Pri žiadostiach podaných faxom nie je potrebné následne doplniť žiadosť písomným originálom žiadosti (listom). Podobne netreba následne dopĺňať ani žiadost' podanú elektronickou poštou.¹³²

Je zákonnou zásadou, že každé podanie (t.j. aj žiadosť) musí povinná osoba **posudzovať** nie podľa jej označenia, resp. názvu, ale **podľa jej obsahu**.¹³³ Žiadosť o informácie teda nemusí byť výslovne označená ako „žiadosť o informácie podľa zákona č. 211/2000 Z.z.“. Stačí že z podania vyplýva skutočnosť, že žiadateľ žiada povinnú osobu o určité informácie. Môže byť teda prípadne označené napríklad aj ako „sťažnosť“ alebo „podnet“.

3.1.2. Náležitosti žiadosti o informácie

Zo žiadosti o informácie musí byť zrejme:

a) ktorej povinnej osobe je žiadosť určená

V žiadosti sa odporúča uviesť **názov povinnej osoby**, od ktorej žiadateľ žiada informácie. V prípade žiadostí posielaných elektronickou poštou na **oficiálnu kontaktnú e-mailovú adresu** povinnej osoby je zrejme, že žiadosť o informácie je určená povinnej osobe, ktorej táto kontaktná

¹³² Ide tu o osobitnú úpravu odlišnú od všeobecnej úpravy spôsobu urobienia podania v § 19 ods. 1 zákona o správnom konaní, podľa ktorého treba doplniť podanie urobené faxom (napr. žiadosť o stavebné povolenie) do troch dní písomne alebo ústne do zápisnice.

¹³³ § 19 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

e-mailová adresa patrí. Napriek tomu sa v praxi stalo, že aj v takom prípade považovali povinné osoby takú žiadosť za neúplnú a žiadali od žiadateľa doplniť, ktorej povinnej osobe je žiadosť určená. Za účelom predchádzania takýmto situáciám sa odporúča uvádzať názov povinnej osoby aj do žiadosti posielanej elektronickou poštou na kontaktnú e-mailovú adresu.

Zákonnou prekážkou vybavenia žiadosti nie je, ak žiadateľ v žiadosti **povinnú osobu neoznačí úplne presne** (napr. uvedie „Parlament“ namiesto „Národná rada SR“) alebo namiesto názvu povinnej osoby **uvedie názov jej orgánu** (napr. uvedie „Mestský úrad Nitra“ namiesto „Mesto Nitra“) **či jej organizačnej zložky** (napríklad uvedie názov určitého odboru ministerstva namiesto názvu ministerstva). Zákon o slobode informácií totiž bezpodmienečne nevyžaduje, aby žiadosť obsahovala presný názov povinnej osoby. Zo žiadosti musí byť iba „zrejmé“, ktorej povinnej osobe je žiadosť určená, čo sa dá povedať aj o vyššie uvedených prípadoch. Žiadosť sa v týchto prípadoch jednoznačne dostáva do dispozície príslušnej povinnej osoby.

b) meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa

Fyzická osoba musí v žiadosti uviesť svoje meno a priezvisko. Ak žiadosť podáva právnická osoba, je potrebné uviesť aj meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá za ňu koná (podáva žiadosť). Žiadatelia sa môžu na základe plnomocenstva nechať **zastúpiť** aj inou fyzickou alebo právnickou osobou (napríklad advokátom), ktorá môže podať žiadosť v ich mene. V tom prípade treba k žiadosti o informácie priložiť aj plnomocenstvo na zastupovanie v konaní o sprístupnení informácií udelené žiadateľom tejto osobe.

Na účely presnejšej identifikácie žiadateľa možno uviesť dátum jeho narodenia a pri právnickej osobe identifikačné číslo organizácie (IČO) alebo registračné číslo (pri právnických osobách, ktorým sa nepridružuje identifikačné číslo). Zákon to však v súčasnosti výslovne nevyžaduje.

c) adresa pobytu alebo sídlo žiadateľa

Žiadateľ – fyzická osoba uvádza adresu svojho trvalého alebo prechodného pobytu. Žiadateľ – právnická osoba uvádza adresu svojho sídla.

d) ktorých informácií sa žiadosť týka

Zo žiadosti musí byť zrejmé, aké informácie žiadateľ požaduje sprístupniť. Ak je vymedzenie požadovanej informácie neurčité alebo príliš všeobecné, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa na doplnenie žiadosti podľa § 14 ods. 3 zákona o slobode informácií. Vo výzve ho povinná osoba zároveň poučí o tom, ako treba doplnenie urobiť, čo znamená, že mu oznámi, z akých dôvodov jej nie je jasné, aké informácie žiadateľ požaduje, alebo mu oznámi, aké kritérium týkajúce sa informácie by bolo potrebné uviesť, aby mohla povinná osoba požadovanú informáciu identifikovať.

Často nie je v možnostiach žiadateľa presne uviesť označenie dokumentov, resp. listín, o ktoré má záujem. V takom prípade sa za dostatočne určitú žiadosť považuje aj žiadosť o sprístupnenie fotokópií listín, resp. dokumentov, vytvorených „v súvislosti“ s určitou udalosťou, rokovaním či

úkonom. Za určitú žiadosť možno tiež považovať žiadosť o sprístupnenie dokumentov určitého druhu vytvorených v časovom intervale stanovenom žiadateľom (napr. stavebných povolení vydaných od 1. januára do 1. marca). Za príliš všeobecnú žiadosť možno považovať napríklad žiadosť o poskytnutie „všetkých informácií o činnosti obce“, pretože nie je identifikovateľný okruh informácií, ktoré by mala povinná osoba vyhľadávať.¹³⁴

Ak žiadateľ žiada sprístupnenie kópie nejakej listiny (alebo nejaký dokument), nejde o neurčitú žiadosť, pretože je zrejmé, že žiadateľ žiada o sprístupnenie celého obsahu listiny (všetkých čiastkových informácií v dokumente, keďže žiadne informácie nevylúčil) a navrhuje tieto informácie sprístupniť vo forme fotokópie.¹³⁵ Nemožno od žiadateľa požadovať, aby presne určil informácie obsiahnuté v listine, ktorých sprístupnenie požaduje.¹³⁶

Pri vymedzovaní informácií, o ktorých sprístupnenie žiadateľ žiada, sa odporúča formulovať žiadosť čo najpresnejšie. Na nepresne formulované otázky a všeobecne vymedzené požadované informácie môže žiadateľ dostať od povinnej osoby veľmi všeobecné alebo neurčité odpovede, ktorými si však povinná osoba svoju povinnosť formálne splní.

e) aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje

Spôsob sprístupnenia informácie si vyberá žiadateľ. V niektorých situáciách je však vhodné, aby žiadateľ určil aj alternatívny spôsob prístupnenia informácií pre prípad, že by prvý ním určený spôsob nebol pre povinnú osobu realizovateľný. Žiadateľ môže napríklad požiadať o sprístupnenie dokumentu elektronickou poštou a zároveň uviesť, že v prípade, ak dokument nie je k dispozícii v elektronickej forme, žiada zaslanie jeho fotokópie poštou.

Ak žiadosť o informácie nemá všetky vyššie uvedené zákonné náležitosti, povinná osoba podľa § 14 ods. 3 bezodkladne vyzve žiadateľa na doplnenie žiadosti. Vo výzve mu zároveň stanoví lehotu na doplnenie žiadosti, ktorá však nesmie byť kratšia ako 7 dní.

Ustanovenie § 14 ods. 3 stanovuje, že ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť **odloží**. O odložení sa nevydáva rozhodnutie.

Ak možno sprístupniť napríklad iba časť požadovaných informácií, z dôvodu, že zvyšná časť požadovaných informácií bola nedostatočne špecifikovaná a žiadateľ svoju žiadosť v tomto smere nedoplnil, povinná osoba sprístupní iba tie informácie, ktoré boli dostatočne špecifikované a žiadosť odloží iba v časti, ktorá sa týka nedostatočne špecifikovaných informácií.

Ak žiadateľ na výzvu nereagoval, alebo žiadosť dostatočným spôsobom nedoplnil, v dôsledku

134 FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 357.

135 Pozri napr. rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 As 40/2004 zo dňa 25. augusta 2005 citovaný v kapitole 1.2.1. tejto publikácie.

136 Pozri napr. rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 8 As 34/2005 zo dňa 28. marca 2006 citovaný v kapitole 1.2.1. tejto publikácie.

čoho bola jeho žiadosť odložená, ale o požadovanú informáciu má naďalej záujem, musí podať novú žiadosť o informácie.

V praxi sa môže vyskytnúť situácia, že povinná osoba považuje žiadosť za neúplnú (napríklad z dôvodu, že podľa jej názoru nie je jasné, aké informácie žiadateľ požaduje sprístupniť), avšak podľa názoru žiadateľa sú požadované informácie špecifikované dostatočne. Ak povinná osoba odloží žiadosť o informácie z dôvodu, že je neúplná, hoci je v skutočnosti úplná, tak síce proti samotnému úkonu odloženia nie je možné podať odvolanie, ani nie je preskúmateľný súdom, ale žiadateľ môže podať odvolanie proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu v zmysle § 18 ods. 3, ktoré vzniká v dôsledku nečinnosti povinnej osoby (v dôsledku nevybavenia jeho žiadosti v zákonnej lehote). Toto fiktívne rozhodnutie je preskúmateľné aj súdom. Prostredníctvom tohto postupu môže súd preskúmať aj otázku, či povinná osoba bola nečinná v rozpore so zákonom (či žiadosť bola úplná a povinná osoba ju mala v zákonnej lehote vybaviť), alebo či pre jej nečinnosť (pre odloženie žiadosti o informácie) existovali zákonné dôvody (či žiadosť o informácie bola naozaj neúplná). Odloženie žiadosti v prípade, že nebol zákonný dôvod na odloženie a žiadosť o informácie bola úplná, treba v záujme ochrany ústavného práva žiadateľa na informácie považovať za nulitné.¹³⁷

3.1.3. Vzor žiadosti o informácie

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Žiadosť o informácie

V zmysle zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám žiadam Krajský stavebný úrad v Lehote o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

Žiadam o zaslanie požadovaných informácií elektronickou poštou na môj e-mail: novak@changenet.sk. Ak by z technických príčin nebolo možné zaslať informácie elektronickou poštou, žiadam o ich zaslanie listom na moju vyššie uvedenú adresu.

V Lehote, 2. októbra 2006

Ján Novák

¹³⁷ Podobne uvádza František Korbel: „Zrejme jedinou možnosťou pre žiadateľa by pak bylo považovat odložení žádosti za neúčinné (nulitní) a po marném uplynutí lhůty k vyřízení žádosti podat odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí o odepření informací...“ Pozri KORBEL, F. a kol.: Právo na informace. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 110.

3.1.4. Moment podania žiadosti

Žiadosť o informácie sa podľa zákona o slobode informácií považuje za podanú v deň, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať. Nie je to deň, keď bola žiadosť odoslaná (napríklad na pošte), ale je to deň, v ktorý bola povinnej osobe **doručená**. Môže ísť o deň doručenia poštovej zásielky, e-mailu, alebo faxu so žiadosťou, deň, v ktorom bol uskutočnený telefonát, ktorého obsahom bola žiadosť o informácie alebo deň osobného podania žiadosti v podateľni (resp. na inom príslušnom oddelení) povinnej osoby.

Aby si žiadateľ mohol vypočítať lehotu na vybavenie jeho žiadosti, je pre neho dôležité presne **poznať deň oznámenia (doručenia) žiadosti** povinnej osobe. Pri posielaní žiadosti poštovou zásielkou je preto vhodné poselať žiadosť spolu s tzv. **poštovou doručenkou**. Na doručenie, ktorá sa mu vráti, bude mať žiadateľ uvedený deň prevzatia žiadosti povinnou osobou (t.j. deň doručenia). Ďalšou možnosťou je podať písomnú žiadosť **osobne v podateľni** povinnej osoby a nechať si na kópiu žiadosti potvrdiť deň podania žiadosti. Ďalším, avšak trochu menej spoľahlivým spôsobom, je požiadať povinnú osobu žiadateľom, aby mu v zmysle § 14 ods. 5 zákona o slobode informácií **písomne potvrdila podanie žiadosti**. Povinná osoba by v tomto písomnom potvrdení mala uviesť aj deň, v ktorý jej bola žiadosť doručená. Žiadateľ môže o toto potvrdenie požiadať už v samotnej žiadosti o informácie.

Súd potvrdil, že ak bola žiadosť o informácie doručená na výkonný orgán povinnej osoby, v prípade obcí a miest na obecný alebo mestský úrad, je žiadosť riadne podaná.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 25 Sp 13/2006 zo dňa 25. septembra 2006

„Podľa názoru krajského súdu žiadosť o sprístupnenie informácií bola doručená povinnej osobe aj v tom prípade, ak bola doručená na výkonný orgán mestského zastupiteľstva a primátora, teda na Mestský úrad v Žiline a na jeho jednotlivé referáty. Nemožno konštatovať, že pokiaľ navrhovateľ túto žiadosť doručil Mestskému úradu v Žiline, a nie primátorovi mesta, resp. mestu ako takému (ako subjektu práv a povinností), takáto žiadosť nebola doručená povinnej osobe. ... Výkonným orgánom odporcu je mestský úrad, ktorý zabezpečuje administratívno-technické zabezpečovanie všetkých činností. Vzhľadom na uvedené, podľa názoru krajského súdu, žiadosť navrhovateľa bola riadne doručená povinnej osobe a bolo povinnosťou tejto povinnej osoby Mesta Žilina o tejto žiadosti, v súlade s ustanoveniami zákona č. 211/2000 Z.z., vecne rozhodnúť a neboli splnené zákonné podmienky pre zastavenie konania.“

3.1.5. Oznámenie o výške materiálnych nákladov

Keďže žiadateľ je povinný zaplatiť úhradu materiálnych nákladov spojených so sprístupnením informácie (pozri § 21), pre žiadateľa je často vhodné vedieť predpokladanú výšku tejto úhrady. Ak má predstavu napríklad o počte strán požadovaného dokumentu, môže si sumu úhrady zistiť a **vypočítať zo sadzovníka** úhrad za sprístupňovanie informácií. Ten musí každá povinná

osoba zverejniť na internetovej stránke alebo na verejne prístupnom mieste v jej sídle. Ak sa dá výška úhrady odhadnúť len ťažko, môže žiadateľ v zmysle § 14 ods. 5 zákona o slobode informácií požiadať povinnú osobu, aby mu predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie **pisomne oznámila**. Aj o toto oznámenie možno požiadať už v samotnej žiadosti o informácie. Odporúča sa však, aby povinná osoba oznámila žiadateľovi predpokladanú výšku úhrady aj bez jeho výslovnej žiadosti. Pri vysokej predpokladanej úhrade tak žiadateľ môže zvážiť, či nepožičada o prístupnenie informácií iným spôsobom (napr. vo forme elektronického dokumentu), alebo či prípadne nevezme žiadosť späť. Tak možno predísť možným komplikáciám. Treba podotknúť, že povinná osoba nemôže od žiadateľa vyžadovať ani zálohu, ani predbežnú úhradu nákladov spojených so sprístupnením informácie alebo podmieňovať vybavenie žiadosti zaplatením tejto úhrady (pozri bližšie komentár k § 21).

3.2. Postúpenie žiadosti

§ 15

Postúpenie žiadosti

(1) Ak povinná osoba, ku ktorej žiadosť smeruje, nemá požadované informácie k dispozícii a ak má vedomosť o tom, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť do piatich dní povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii, inak žiadosť odmietne rozhodnutím (§ 18).

(2) Postúpenie žiadosti povinná osoba bezodkladne oznámi žiadateľovi.

(3) Lehota na vybavenie žiadosti začína plynúť znovu dňom, keď povinná osoba dostala postúpenú žiadosť.

Ak povinná osoba, ktorú žiadateľ požiadal o informácie, nemá požadované informácie k dispozícii, ale vie, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť tej povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii. Ak to nevie, žiadosť o informácie odmietne písomným rozhodnutím z dôvodu, že požadovanú informáciu nemá k dispozícii. V rozhodnutí tiež musí uviesť, že nemá vedomosť, kde možno požadovanú informáciu získať.

3.3. Odkaz na zverejnenú informáciu

§ 7

Odkaz na zverejnenú informáciu

(1) Ak predmetom žiadosti je získanie informácií, ktoré už boli zverejnené, povinná osoba môže bez zbytočného odkladu, najneskôr však do piatich dní od podania žiadosti, namiesto sprístupnenia informácií žiadateľovi oznámiť údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejnenej informácie.

(2) Ak žiadateľ trvá na sprístupnení zverejnených informácií, povinná osoba mu ich sprístupní. V takom prípade začína lehota na sprístupnenie plynúť dňom, keď žiadateľ oznámil, že trvá na priamom sprístupnení informácie.

Informácie, o ktoré žiadateľ požiadal, môžu byť v niektorých prípadoch už zverejnené. Zákon o slobode informácií totiž v § 5 a 6 ukladá povinným osobám povinnosť zverejňovať určité informácie. Okrem týchto informácií môže povinná osoba dobrovoľne zverejňovať, napríklad na internetovej stránke alebo iným spôsobom podľa § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií¹³⁸, aj iné informácie, pri ktorých je predpoklad, že o ne žiadatelia budú často žiadať.

V súvislosti s už zverejnenými informáciami môžu povinné osoby vybavovať žiadosti o informácie aj takým spôsobom, že žiadateľovi oznámia, že informácia bola už zverejnená a uvedú, kde bola informácia zverejnená (napr. odkazom na konkrétnu internetovú stránku). Ak však žiadateľ trvá na sprístupnení informácie, povinná osoba mu podľa § 7 ods. 2 zákona o slobode informácií musí informáciu sprístupniť. Tým je zabezpečené, že k informácii budú mať prístup aj žiadatelia, ktorí nemajú možnosť oboznámiť sa so zverejnenou informáciou (napr. žiadatelia, ktorí nemajú prístup k internetu alebo ktorí majú bydlisko vzdialené od miesta zverejnenia informácie).

Ak však zverejnenie požadovaných informácií povinnej osobe výslovne ukladá nejaký iný osobitný zákon (napr. zákon o štátnej štatistike, ktorý ukladá Štatistickému úradu SR zverejňovať štatistické údaje), povinná osoba iba uvedie, kde boli informácie už zverejnené a odmietne ich sprístupniť (z dôvodu podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona o slobode informácií). Tento postup sa však nevzťahuje na informácie zverejňované podľa § 5 a § 6 zákona o slobode informácií alebo informácie zverejňované povinnou osobou dobrovoľne, ale iba na informácie povinne zverejňované podľa iného osobitného zákona.

¹³⁸ Podľa ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií „Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže každý opakovanne vyhľadávať a získavať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcim zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici.“

3.4. Spôsob sprístupnenia informácií

§ 16

Spôsob sprístupnenia informácií na žiadosť

(1) Informácie sa sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotoviť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predlôh s požadovanými informáciami, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou. Ak informáciu nemožno sprístupniť spôsobom určeným žiadateľom, dohodne povinná osoba so žiadateľom iný spôsob sprístupnenia informácie.

(2) Za prístupnú formu sprístupnenia informácie žiadateľovi, ktorý je osobou nevidiacou alebo slabozrakou, sa podľa tohto zákona považuje informácia napísaná a) slepeckým (Braillovým) písmom alebo

b) zväčšeným typom písma.

(3) Nevidiaca osoba je oprávnená požadovať sprístupnenie informácie prístupnou formou uvedenou v odseku 2 písm. a). Pri podaní žiadosti predloží kópiu preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím s červeným pásom, na ktorého zadnej strane je vyznačený druh zdravotného postihnutia "Nevidiaci - Blind".

(4) Slabozraká osoba je oprávnená požadovať sprístupnenie informácie prístupnou formou uvedenou v odseku 2 písm. b). Pri podaní žiadosti predloží kópiu preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

(5) Ak žiadateľ podľa odseku 2 v žiadosti uvedie, že požaduje sprístupnenie informácie v prístupnej forme, povinná osoba je povinná sprístupniť informáciu v požadovanej prístupnej forme. Povinná osoba, ktorá nemá k dispozícii špeciálne zariadenia prispôbené na písmo a tlač slepeckého písma, môže požiadať osobu, ktorá má takéto zariadenie k dispozícii, bezodkladne o vyhotovenie prekladu sprístupňovanej informácie. Ak ide o taký rozsah informácie, ktorý by presiahol primeraný rozsah v prístupnej forme, povinná osoba sprístupní požadovanú informáciu alebo jej časť iným vhodným spôsobom podľa § 16 ods. 1. Povinná osoba nie je oprávnená obmedzovať celkový rozsah sprístupňovanej informácie, na ktorú má žiadateľ právo zo zákona.

(6) Ak je žiadateľom osoba nepočujúca alebo nedoslýchavá, v žiadosti uvedie, akým spôsobom podľa § 16 ods. 1 požaduje sprístupnenie informácie.

(7) Žiadateľ podľa odsekov 3, 4 a 6 a povinná osoba môžu dohodnúť aj iný spôsob sprístupnenia informácie.

(8) Ak je žiadateľom občan Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, a ktorý má právo používať jazyk národnostnej menšiny podľa osobitného predpisu,¹¹⁾ obec vymedzená osobitným predpisom,¹¹⁾ pokiaľ je to možné, sprí-

stupní informácie aj v jazyku národnostnej menšiny.

(9) Povinná osoba umožní každému bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu nahliadnúť, robiť si výpisy alebo odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.

(10) Povinná osoba pritom urobí opatrenia, aby nazretím do dokumentácie neboli porušené povinnosti podľa § 8 až 12.

¹³⁾ Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín.

Podľa § 14 ods. 2 zákona o slobode informácií je na žiadateľovi, aby určil spôsob sprístupnenia informácií. Ustanovenie § 16 ods. 1 zákona stanovuje spôsoby sprístupnenia informácií iba demonštratívne (príkladom), z čoho vyplýva, že zákon nevyklučuje aj iné spôsoby sprístupnenia informácií.

Žiadateľ o informácie si môže určiť

- spôsob zachytenia informácií (napr. odkopírovaním informácií na technický nosič dát, vyhotovením kópií predlôh s požadovanými informáciami) a zároveň aj
- spôsob sprístupnenia informácií (napr. ústne, nahliadnutím do spisu, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou).

Ak nie je možné sprístupniť informácie spôsobom, ktorý si žiadateľ určil,¹³⁹ musí povinná osoba so žiadateľom dohodnúť iný spôsob sprístupnenia informácií. Zákon však výslovne neupravuje situáciu, keď nepríde k dohode medzi povinnou osobou a žiadateľom o informácie.¹⁴⁰

Treba znovu podotknúť, že je rozdiel žiadať o „kópiu“, resp. „fotokópiu“ originálu listiny a žiadať o poskytnutie „obsahu“, resp. „textu“ dokumentu (napr. textu v elektronickej forme). Kópia originálu listiny obsahuje aj obrazové, resp. grafické informácie, ktoré vypovedajú o autenticite listiny (napr. vlastnoručné podpisy osôb, ktoré podpísali zmluvu alebo odtlačok úradnej pečiatky na rozhodnutí). Poskytnutý text (napr. výpis) dokumentu však úplne nezaručuje, že sa naozaj presne zhoduje s textom originálnej predlohy – autentickej listiny. Ako už bolo uvedené vyššie, za základe zákona o slobode informácií možno žiadať aj **sprístupnenie kópií originálov listín**, ktoré obsahujú nielen informácie o významovom obsahu listiny, ale aj grafické informácie o skutočnej podobe listiny (grafický obsah listiny).

¹³⁹ Napr. žiadateľ požadoval sprístupniť informácie na CD-disku a povinná osoba nemá „napalovacie“ zariadenie.

¹⁴⁰ Ak by sa žiadateľ odmietol dohodnúť na inom spôsobe sprístupnenia, podľa niektorých autorov by v takom prípade mala povinná osoba primerane použiť ustanovenie § 14 ods. 3 zákona o slobode informácií a vyzvať žiadateľa, aby v lehote najmenej sedem dní určil iný spôsob sprístupnenia informácií, pretože ním pôvodne zvolený spôsob nie je pre povinnú osobu technicky vykonateľný. Pozri KMEŤ, M. – BARTOSIEWICZ, D. – VELŠÍK, M.: Inforzákon v praxi: právna analýza a názory verejnosti. Bratislava: Inštitút pre verejnú otázk, 2004, s. 50. Podľa odlišného názoru odbornej literatúry „Ak k dohode nedôjde a žiadateľ trvá na takej forme sprístupnenia, ktorou povinná osoba objektívne nedisponuje – je teda pre ňu takýto spôsob nevykonateľný – povinná osoba musí takúto formu zabezpečiť u toho subjektu, ktorý takéto zariadenie má. Príkladom toho môžu byť malé obce, ktoré nevlastnia kopírovací stroj, ale v prípade potreby kópie listín vyhotovia u niektorého podnikateľa, ktorý prevádzkuje kopírovacie služby; obdobne je to s napalovaním na CD-nosiče. Nemožno v týchto prípadoch akceptovať postup podľa § 14 ods. 3 zákona o slobodnom prístupe k informáciám (odstránenie nedostatkov podania), pretože na to nie je daný zákonný podklad.“ Pozri SOTOLÁŘ, J.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Podrobný komentár s judikatúrou. Košice: SOTAC, s.r.o., 2008, s. 101.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 S 33/2009 zo dňa 30. septembra 2009

„...za informáciu je potrebné považovať akýkoľvek textový (prípadne grafický) obsah listín, takže vyhotovenie kópie listín je v podstate jediným racionálnym prostriedkom sprístupnenia požadovaných informácií ich žiadateľovi.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1 As 17/2008 zo dňa 7. mája 2008

„...jediný formálne správny záver je, že forma je psaná (listina), a obsah je text v celé své celistvosti včetně eventuálních na listině zachycených grafických prvků... V daném případě je v souladu s ústavou a komunitárním právem pouze takový výklad pojmu informace, dle něhož se informací rozumí veškerý textový (příp. i grafický) obsah předmětných listin (nájemních smluv). Zhotovení kopií listin (nájemních smluv) je tak v podstatě jediným racionálním prostředkem zpřístupnění požadovaných informací jejich žadatelů.“

3.4.1. Nazeranie do spisov a dokumentácie

Ustanovenie § 16 ods. 9 zákona o slobode informácií osobitne zdôrazňuje, že na základe zákona o slobode informácií je možné sprístupniť aj informácie, ktoré sa nachádzajú v akomkoľvek spise alebo dokumentácii. Ide napríklad o spis vedený v správnom konaní podľa zákona o správnom konaní. Spisom sa vo všeobecnosti rozumie súbor všetkých písomností, ktoré sa týkajú konkrétneho prípadu a ktoré má k dispozícii správny orgán. Ide najmä o podania, vyjadrenia účastníkov, výpovede svedkov, zápisnice z ústneho pojednávania, znalecké posudky, stanoviská dotknutých štátnych orgánov a obcí, plnomocenstvá, doklady o doručení písomností a pod.¹⁴¹

Podľa ustanovenia § 16 ods. 9 zákona o slobode informácií každý žiadateľ o informácie, nielen účastník konania, môže do spisu alebo dokumentácie nahliadnuť, alebo robiť si výpisy, odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.¹⁴² Žiadateľ nemusí preukazovať dôvod alebo právny záujem na získaní informácií zo spisu alebo dokumentácie. Prekážkou sprístupnenia informácií nie je v zásade ani skutočnosť, že ide o informácie o prebiehajúcom a neukončenom konaní; to sa však nevzťahuje na informácie o prebiehajúcom výkone kontroly, dohľadu alebo dozoru podľa § 11 ods. 1 písm. h) zákona o slobode informácií.

Pri sprístupňovaní informácií zo spisu alebo z dokumentácie žiadateľovi je však potrebné vylúčiť informácie vymenované v § 8 až § 11 zákona o slobode informácií, ktoré sa nesprístupňujú (napr. utajované skutočnosti, osobné údaje, obchodné tajomstvo, informácie o prebiehajúcej

141 SOBIHARD, J.: Správny poriadok. Komentár. 2. prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2005, s. 198.

142 „Podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám môžu iné osoby požiadať o informácie zo spisov týkajúcich sa správneho konania bez toho, aby museli preukazovať dôvod (§ 16 cit. zákona).“ Pozri SOBIHARD, J.: Správny poriadok. Komentár. 2. prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2005, s. 199.

kontrole, dohľade či dozore). Tým sa zabezpečuje ochrana práv účastníkov konania i efektívnosť správneho konania. Povinná osoba musí pred nahliadnutím do spisu preskúmať jeho obsah a chránené informácie zo spisu odstrániť alebo inak zabezpečiť, aby informácie neboli sprístupnené (napr. prekrytí ich).

Žiadateľ môže požiadať povinnú osobu aj o to, aby mu umožnila **vyhotoviť si kópie listín vlastným záznamovým zariadením** (napríklad fotoaparátom). Ide o spôsob sprístupnenia informácie, ktorý v ustanovení § 16 ods. 1 zákona o slobode informácií nie je vylúčený, a preto by ho povinná osoba mala žiadateľovi umožniť. V zásade možno konštatovať, že z listín, do ktorých môže žiadateľ nazeráť, si môže aj sám vyhotoviť kópie vlastným záznamovým zariadením. Ak listiny neobsahujú chránené informácie, ktoré by bolo treba vylúčiť, žiadateľ nie je povinný zaplatiť žiadnu úhradu za vyhotovenie kópií listín, pretože povinnej osobe nevzniknú žiadne „materiálne náklady spojené so zhotovením kópií“ v zmysle § 21 ods. 1 zákona o slobode informácií. Žiadateľ nie je povinný zaplatiť žiadnu úhradu ani vtedy, ak listiny síce obsahujú chránené informácie, ale tieto informácie je možné vylúčiť bez vynaloženia materiálnych nákladov (napríklad prekrytím niektorých častí listín).¹⁴³

3.4.2. Spôsob sprístupnenia informácií pre osobitné skupiny osôb

Ustanovenia § 16 ods. 2 až 5 zákona o slobode informácií sa týkajú **sprístupňovania informácií vo formách prístupných pre osoby nevidiace a slabozraké**. Ide o tzv. slepecké (Braillovo) písmo alebo zväčšené písmo. Osoby nevidiace alebo slabozraké sú oprávnené požadovať od povinných osôb sprístupnenie informácií v týchto prístupných formách. Musia však pri podaní takejto žiadosti predložiť kópiu preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím. Vzhľadom na to, že sprístupňovanie informácií v takejto forme môže byť technicky náročné a nákladné, platí pravidlo, že ak ide o taký rozsah požadovanej informácie, ktorý by „presiahol primeraný rozsah v prístupnej forme“, povinná osoba sprístupní požadovanú informáciu alebo jej časť iným vhodným spôsobom podľa § 16 ods. 1. Pritom je však dôležité, že povinná osoba pri takomto postupe nie je oprávnená obmedzovať celkový rozsah informácií, na ktorú má žiadateľ právo zo zákona. Informačný obsah a rozsah teda nemôže byť takýmto postupom zredukovaný. Ustanovenie § 16 ods. 6 sa týka možnosti nepočujúcich alebo nedoslýchavých osôb uviesť v žiadosti, akým spôsobom podľa § 16 ods. 1 požaduje sprístupnenie informácie. Ustanovenie § 16 ods. 8 zakotvuje, že ak občan patriaci k národnostnej menšine je obyvateľom obce, ktorej najmenej 20 % obyvateľstva patrí podľa posledného sčítania obyvateľov k tejto národnostnej menšine, požiada o sprístupnenie informácie v jazyku národnostnej menšiny, obec mu túto informáciu týmto spôsobom sprístupní, pokiaľ je to možné.

¹⁴³ Podobne FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 368.

3.5. Lehoty na vybavenie žiadosti

§ 17

Lehoty na vybavenie žiadosti

(1) Žiadosť o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti podľa § 14 ods. 2 a 3 a do 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a), ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Zo závažných dôvodov môže povinná osoba predĺžiť lehotu (ods. 1), najviac však o osem pracovných dní a o 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a). Závažnými dôvodmi sú:

- a) vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,
- b) vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,
- c) preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.

(3) Predĺženie lehoty povinná osoba oznámi žiadateľovi bezodkladne, najneskôr pred uplynutím lehoty (ods. 1). V oznámení uvedie dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

Žiadosť o informácie musí povinná osoba vybaviť bez zbytočného odkladu, avšak najneskôr v lehote **8 pracovných dní** od podania žiadosti. Vybavením žiadosti je buď sprístupnenie požadovanej informácie alebo vydanie písomného rozhodnutia o nesprístupnení informácie.

Pre vybavenie žiadosti nevidiacej osoby o sprístupnenie informácie v slepeckom (Braillovom) písme je stanovená lehota **15 pracovných dní**.

Informácie, ktoré sú jednoduché a ktorých vyhľadanie a zhromaždenie nezaberie veľa času, musia byť sprístupnené bez zbytočného odkladu. To znamená ihneď, ako je to možné. Napríklad jednoduchú informáciu o tom, aké sú v určitý deň úradné hodiny, treba poskytnúť aj okamžite telefonicky. Poskytnutie jednoduchšej informácie až v ôsmy pracovný deň (v posledný deň lehoty) možno považovať za porušenie zákonnej povinnosti poskytovať informácie „bez zbytočného odkladu“.

V praxi sa objavila otázka, v akej lehote musí povinná osoba vybaviť žiadosť o informácie po tom, ako nadriadený orgán na základe opravného prostriedku zrušil rozhodnutie povinnej osoby o nesprístupnení informácií (§ 18 ods. 2) a vec vrátil povinnej osobe na nové konanie. Jed-

noznačne možno konštatovať, že vrátením veci na nové konanie sa opätovne začína prvostupňové konanie o sprístupnení informácie, v ktorom povinná osoba znovu opätovne koná o žiadosti o informácie, a preto je povinná vybaviť ju v lehote podľa § 17 zákona o slobode informácií, ktorá je osobitne ustanovená pre vybavenie žiadosti o informácie (teda v lehote 8, resp. 15 pracovných dní, príp. v lehote predĺženej podľa § 17 ods. 2).¹⁴⁴ To isté platí v prípade, že rozhodnutie povinnej osoby o nesprístupnení informácie zruší súd v súdnom konaní o prieskume zákonnosti rozhodnutia a vráti vec povinnej osobe na nové konanie.¹⁴⁵ Pri zrušení rozhodnutia nadriadeným orgánom začína lehota na vybavenie žiadosti o informácie plynúť prvým dňom nasledujúcim po dni doručenia rozhodnutia nadriadeného orgánu aj spolu so spisom prvostupňovému orgánu.¹⁴⁶ Pri zrušení rozhodnutia súdom začína lehota na vybavenie žiadosti o informácie plynúť prvým dňom nasledujúcim po doručení kompletného administratívneho spisu zo súdu.¹⁴⁷

3.5.1. Predĺženie lehoty

Zo závažných dôvodov ustanovených v § 17 ods. 2 zákona o slobode informácií môže povinná osoba predĺžiť lehotu na vybavenie žiadosti, **najviac však o osem pracovných dní**. Maximálna lehota na vybavenie žiadosti po predĺžení je teda 16 pracovných dní. Lehotu nemožno vždy automaticky predĺžiť o plných osem pracovných dní, ale len o toľko dní, koľko ich je ešte potreb-

144 Rovnaký názor zastáva odborná literatúra, v ktorej sa uvádza: „Ve zrušovacím rozhodnutí nadriadeného orgánu nebude stanovená nová lhúta pro (nové) vyřízení žádosti (tato lhúta není stanovena ani zákonem), takže je nutné aplikovat všechny lhůty uvedené v zákoně o svobodném přístupu k informacím, a to od okamžiku, kdy povinnému subjektu bylo doručeno pravomocné rozhodnutí nadřízeného orgánu spolu s příslušným spisem.“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 376. Tento záver vyplýva aj z rozsudku Mestského súdu v Prahe sp. zn. 10 Ca 318/2006 zo dňa 14. októbra 2008. Rozsudok je citovaný v diele uvedenom v tejto poznámke na strane 447.

145 V žiadnom prípade neobstojí argumentácia, že keďže zákon o slobode informácií výslovne neupravuje postup správneho orgánu po zrušení rozhodnutia a vrátení veci na nové konanie, tak že v takom prípade sa v zmysle § 22 ods. 1 zákona o slobode informácií uplatňuje lehota na vydanie rozhodnutia podľa § 49 ods. 2 zákona o správnom konaní – t.j. 30 resp. 60 dní. Aj zákon o správnom konaní upravuje iba lehotu na vydanie rozhodnutia po začatí konania (podľa § 49 ods. 2 je „správny orgán povinný rozhodnúť vo veci do 30 dní od začatia konania“), a neupravuje lehotu na vydanie rozhodnutia po zrušení rozhodnutia a vrátení vecí odvolacím orgánom prvostupňovému orgánu na nové konanie. Ak by sme prijali názor, že zákon musí výslovne upravovať aj lehotu na vydanie rozhodnutia po zrušení rozhodnutia a vrátení veci prvostupňovému orgánu, tak by prvostupňový orgán v novom konaní po vrátení veci nemal stanovenú žiadnu lehotu na rozhodnutie, pretože správny poriadok túto situáciu neupravuje. Takýto výklad je však zjavne absurdný a treba ho odmietnuť. Ani v prípade zrušenia rozhodnutia o nesprístupnení informácie a vrátenia veci na nové konanie v zmysle zákona o slobode informácií teda nemožno argumentovať tým, že zákon o slobode informácií výslovne neupravuje postup správneho orgánu po zrušení rozhodnutia a vrátení veci na nové konanie.

146 Odborná literatúra uvádza, že „právní moc odvolacího rozhodnutí a vrácení spisu povinnému subjektu jsou nezbytnými kumulativními podmínkami, aby povinný subjekt mohl žádost znovu vyřizovat“. Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 436.

147 Podľa § 250j ods. 4 tretia veta Občianskeho súdneho poriadku „Ak súd zruší rozhodnutie správneho orgánu, lehota na rozhodnutie správneho orgánu v ďalšom konaní začne plynúť až po doručení všetkých spisov správneho orgánu pripojených k prejednáwanej veci.“

ných na vybavenie žiadosti. Z iných dôvodov, ako sú ustanovené v § 17 ods. 2, nemožno lehotu predĺžiť. Pred uplynutím základnej lehoty (§ 17 ods. 1) musí povinná osoba predĺženie lehoty oznámiť žiadateľovi. V opačnom prípade povinná osoba nedodrží lehotu na vybavenie žiadosti a v dôsledku toho vznikne fikcia zamietavého rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 92/2007 zo dňa 26. septembra 2008

„Ťažkosti súvisiace s vyhľadávaním a spracovaním požadovaných informácií, najmä vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií ... mohli byť v zmysle § 17 zákona o slobode informácií dôvodom na predĺženie lehoty na vybavenie žalobcovej žiadosti, žalovaného však nezbavili povinnosti informácie sprístupniť.“

3.5.2. Počítanie lehôt

Zákon o slobode informácií okrem lehoty na vybavenie žiadosti určuje aj lehoty na vykonanie rôznych iných úkonov. Ide napríklad o lehotu na postúpenie žiadosti inej povinnej osobe, lehotu na podanie odvolania proti rozhodnutiu alebo lehotu na rozhodnutie o odvolaní. Podľa všeobecných pravidiel stanovených v zákone o správnom konaní **začína lehota plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď došlo ku skutočnosti** určujúcej začiatok lehoty (napr. ak je žiadosť povinnej osobe doručená v určitý deň, prvým dňom lehoty na vybavenie žiadosti je až nasledujúci deň).¹⁴⁸ Lehota je dodržaná, ak sa v posledný deň lehoty odovzdá písomnosť (napr. zásielka so sprístupnenými informáciami alebo odvolanie) na poštovú prepravu. Potvrdením o dodržaní lehoty je pečiatka pošty (napr. na podacom lístku alebo obálke). Ak posledný deň lehoty pripadne napríklad na sobotu alebo deň pracovného pokoja (napr. nedeľu), posledným dňom lehoty je až nasledujúci pracovný deň (napr. pondelok). Tieto pravidlá sa uplatnia pre lehoty, ktoré sú určené určitým počtom kalendárnych dní a kde môže koniec lehoty pripadnúť na sobotu alebo deň pracovného pokoja (nedeľu, štátny sviatok).

V prípade lehoty na vybavenie žiadosti o informácie, ktorá je určená počtom pracovných dní, ide o osobitný prípad. V takom prípade logicky nemôže nielen koniec, ale ani začiatok lehoty, pripadnúť na deň pracovného pokoja, ale len na pracovný deň. **Lehota na vybavenie žiadosti o informácie začína plynúť prvým pracovným dňom nasledujúcim po dni, v ktorom bola žiadosť podaná** (t.j. oznámená, resp. doručená povinnej osobe).

¹⁴⁸ § 27 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

3.6. Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

§ 18

Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

(1) Ak povinná osoba poskytne žiadateľovi požadované informácie v rozsahu a spôsobom podľa § 16 v zákonom stanovenej lehote, urobí rozhodnutie zápisom v spise. Proti takému rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

(2) Ak povinná osoba žiadosti nevyhovie hoci len sčasti, vydá o tom v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie. Rozhodnutie nevydá v prípade, ak žiadosť bola odložená (§ 14 ods. 3).

(3) Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nesprístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17).

(4) Ak povinná osoba (§ 2 ods. 3) žiadosti nevyhovie hoci len sčasti, dá bezodkladne, najneskôr do troch dní, osobe, ktorá ju založila alebo s ktorou uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie, podnet na vydanie rozhodnutia (ods. 2).

Ako už bolo spomínané, vybavením žiadosti o informácie sa rozumie buď **poskytnutie požadovaných informácií** v zákonom stanovenej lehote alebo **vydanie písomného rozhodnutia o nesprístupnení informácií** v zákonom stanovenej lehote. Poskytnutím informácií žiadateľovi je sprístupnenie informácií jedným zo spôsobov uvedených v § 16 zákona o slobode informácií (napr. odoslaním poštou, zaslaním faxom, odoslaním elektronickou poštou alebo umožnením nahliadnutia do spisu alebo dokumentácie).

Pri sprístupnených informáciách alebo písomných rozhodnutiach zasielaných poštou je lehota na vybavenie žiadosti dodržaná, ak sa zásielka odovzdá v posledný deň lehoty na poštovú prepravu. Vydaním rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote sa teda rozumie vyhotovenie písomného rozhodnutia obsahujúceho všetky náležitosti a odoslanie rozhodnutia poštou žiadateľovi, najneskôr v posledný deň lehoty na vybavenie žiadosti.¹⁴⁹ Tak je splnená požiadavka právnej istoty, kedy správny orgán (povinná osoba) prejavil svoju vôľu navonok a už nemôže z vlastnej iniciatívy rozhodnutie zmeniť.

Uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 4 As 53/2007 zo dňa 25. októbra 2007

¹⁴⁹ Rovnako FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 366.

„Povinný subjekt poskytl včas požadované informácie... alebo vydal rozhodnutie, ktorým žiadosti nevyhovel ... pokiaľ príslušné písomnosti určené žiadateľovi predal ve stanovené patnásťdenné lhúť alespoň k doručení.“

3.6.1. Rozhodnutie zápisom v spise

Ak povinná osoba sprístupní v zákonnej lehote všetky požadované informácie, urobí o tom **rozhodnutie zápisom v spise**, ktorý je vedený k veci – t.j. k žiadosti o informácie. Zápis v spise musí obsahovať údaje o tom, kto a kedy požiadal o informácie, o akú informáciu išlo, výrok, že informácia bola sprístupnená, údaje o tom, aké informácie boli sprístupnené (ak je to možné, je potrebné informácie identifikovať napr. spisovou značkou sprístupnenej písomnosti), dátum vydania rozhodnutia a meno, priezvisko a funkciu osoby oprávnenej rozhodnúť.¹⁵⁰ Rozhodnutie nemusí obsahovať odôvodnenie, keďže sa žiadateľovi v plnom rozsahu vyhovel.¹⁵¹ Ak nešlo o písomnú žiadosť o informácie, ale išlo napríklad o žiadosť podanú telefonicky alebo elektronickou poštou, povinná osoba nemusí o žiadosti viesť spis. Rozhodnutie zápisom v spise možno v takom prípade urobiť zápisom vyššie uvedených údajov do evidencie žiadostí (§ 20), konkrétne do časti o výsledku vybavenia žiadosti.¹⁵² Proti rozhodnutiu zápisom v spise, teda proti sprístupneniu požadovaných informácií, sa nemožno odvolať.

3.6.2. Rozhodnutie o nesprístupnení informácií

Ak povinná osoba žiadateľovi nesprístupní úplne všetky požadované informácie, je o nesprístupnení informácií povinná vydať **písomné rozhodnutie** (§ 18 ods. 2 zákona o slobode informácií). Rozhodnutie sa doručuje žiadateľovi do vlastných rúk. Povinné osoby podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií (napr. štátne podniky, obchodné spoločnosti) nevydávajú písomné rozhodnutie, ale musia podať **podnet na vydanie rozhodnutia** osobe, ktorá ich založila alebo s ktorou uzavreli zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie (pozri komentár k § 18 ods. 4).

Každé rozhodnutie o nesprístupnení informácií musí obsahovať **základné náležitosti rozhodnutia** stanovené v § 47 zákona o správnom konaní - **výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní**.

Výrok rozhodnutia obsahuje samotné rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo. Vo výroku rozhodnutia o nesprístupnení informácií sa musí uviesť, že žiadosť o informácie sa zamietla. Ak sa žiadosť o informácie zamietla iba sčasti, vo výroku musí byť presne vymedzené, ktoré konkrétne informácie sa nesprístupňujú. Informácie,

150 Podobne BEČICA, S. – FRANZENOVÁ, D. – JANOŠKO, J. – MALINA, D. – MUŠKA, M.: Slobodný prístup k informáciám. Práva, povinnosti, vzory. Bratislava: Združenie miest a obcí Slovenska, 2006, s. 24.

151 § 47 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

152 MOGELSKÁ, J.: Zákon o slobode informácií. Zákon s komentárom. In: Poradca, 2001, č. 3, s. 61.

ktoré sa nesprístupňujú, možno vymedziť napríklad uvedením, že sa nesprístupňujú informácie požadované v konkrétnych bodoch žiadosti alebo je potrebné uviesť slovné označenie alebo opis nesprístupnenej informácie. Ak žiadateľ žiadal o kópiu alebo text dokumentu, je potrebné presne označiť časti dokumentu, ktoré sa nesprístupňujú.¹⁵³

V **odôvodnení rozhodnutia** správny orgán (povinná osoba) uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil právne predpisy, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia. Odôvodnenie **nemôže obsahovať len konštatovanie, že informácie sú chránené podľa určitého zákonného ustanovenia**.¹⁵⁴ Povinná osoba musí dostatočne vysvetliť, prečo pod príslušné zákonné ustanovenia¹⁵⁵ podradila požadovanú informáciu a akými úvahami sa pritom riadila. Pri informáciách, kde musí byť pre ich nesprístupnenie splnených súčasne viacero podmienok, musí povinná osoba uviesť, prečo považuje za splnené všetky tieto podmienky (napr. pri obchodnom tajomstve splnenie piatich znakov obchodného tajomstva, pri utajovaných skutočnostiach dvoch podmienok utajovania informácie). Povinná osoba musí taktó zdôvodniť nesprístupnenie každej konkrétnej požadovanej informácie, resp. každého konkrétneho druhu požadovaných informácií. Nestačí, ak povinná osoba v rozhodnutí napríklad skonštatuje, že všetky informácie nachádzajúce sa v určitom dokumente spĺňajú všetky znaky obchodného tajomstva.

Poučenie o odvolaní (resp. rozklade) obsahuje údaj, či je rozhodnutie konečné alebo či sa možno proti nemu odvolať (podať rozklad), v akej lehote, na ktorý orgán (t.j. ktorý orgán rozhoduje o odvolaní) a kde možno odvolanie podať (odvolanie sa podáva na orgán, ktorý rozhodnutie vydal a ktorý ho postúpi odvolaciemu orgánu). Poučenie obsahuje aj údaj, či rozhodnutie možno preskúmať súdom. Ak proti rozhodnutiu nemožno podať odvolanie, ale namiesto odvolania sa hneď podáva opravný prostriedok na súd,¹⁵⁶ musí rozhodnutie obsahovať poučenie o tom, na ktorý súd alebo prostredníctvom ktorého správneho orgánu a v akej lehote možno opravný prostriedok podať.¹⁵⁷

K požiadavkám na znenie výroku rozhodnutia o nesprístupnení informácií sa vyjadrili aj súdy:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 217/2006 zo dňa 20. októbra 2008

„Žalovaný vo výroku napadnutého rozhodnutia ... uviedol, že „Rozhodnutie úradu ... o odmietnutí poskytnutia informácie týkajúcej sa zápisu občianskeho združenia C.R.I. a mení

153 Napr. uviesť, že sa nesprístupňuje informácia o bydlisku fyzickej osoby na strane 6, v článku VII. odsek 2 dokumentu alebo nákras v prílohe č. 2 zmluvy alebo tabuľka uvedená v článku II. odsek 2 zmluvy.

154 Napr. konštatovanie, že informácie sú obchodným tajomstvom podľa § 17 Obchodného zákonníka, ktoré sa nesprístupňujú podľa § 10 zákona o slobode informácií alebo že informácie sú osobnými údajmi podľa § 3 zákona o ochrane osobných údajov, ktoré sa nesprístupňujú podľa § 9 ods. 2 zákona o slobode informácií.

155 Napr. ustanovenie § 17 Obchodného zákonníka, ktoré stanovuje, čo je obchodným tajomstvom.

156 § 250l a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

157 KOŠIČIAROVÁ, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2004, s. 199.

a to tak, že účastníkovi konania sa podľa § 11 ods. 1 písm. a) informačného zákona nespřístupňujú informácie týkajúce sa zápisu občianskeho združenia C.R.I. do zoznamu podnikateľov. Účastníkovi konania sa sprístupňujú informácie, na ktoré sa nevzťahuje obmedzenie prístupu k informáciám podľa informačného zákona.“ Výrok rozhodnutia je pre účastníka konania právne relevantným a určujúcim z hľadiska poznania rozsahu jeho práv a povinností vo veci prejednávanej správnym orgánom. Preto je potrebné dbať na jeho zrozumiteľnosť, určitosť a konkrétnosť a taktiež jeho vykonateľnosť. Odôvodnenie rozhodnutia je vysvetlením a právnym zdôvodnením výroku, nie jeho upresnením. **Pokiaľ žalovaný vo výroku uviedol, že časť žalobcom požadovaných informácií nespřístupnil podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 211/2000 Z.z., potom absentuje údaj o tom, o ktoré informácie išlo, teda o ktorých platilo, že žalovanému boli odovzdané občianskym združením C.R.I. bez povinnosti uloženej zákonom a s ktorých zverejnením táto osoba nesúhlasila. V ďalšej časti výroku žalovaný uviedol, že sprístupňuje žalobcovi informácie, na ktoré sa obmedzenie nevzťahuje, pritom však znovu neuviedol, o ktoré informácie ide. Takto všeobecne a neurčito formulovaný výrok rozhodnutia bez akéhokoľvek vymedzenia informácií, ktoré sa žalobcovi poskytli a ktoré naopak žalovaný poskytnúť odmietol, robí rozhodnutie žalovaného nezrozumiteľným a preto nepřeskrátateľným, v čom videl súd hlavnú prekážku posúdenia jeho zákonnosti v tomto konaní.“**

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sž 91/01 (zverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 4/2002, str. 95)

„Túto požiadavku určitosti, presnosti a zrozumiteľnosti výroku bolo potrebné dôsledne rešpektovať aj v prvostupňovom rozhodnutí, a to preto, aby účastník konania mohol jednoznačne a určite poznať výsledok konania. **Z výroku prvostupňového rozhodnutia nie je zřejmé, či sa sprístupňujú informácie požadované pod písmenami a) až g) bodu 2 žalobcovej žiadosti, alebo nie.** Záver o nespřístupnení informácií žiadaných pod bodmi c) až g) bodu 2 vyplýva až z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia, pričom opäť odkazuje na žalobcovu žiadosť, ktorá však nie je prílohou rozhodnutia a jej obsah priamo z rozhodnutia nevyplýva. Okrem toho formulácia druhej časti výroku **“čiasťočne sa sprístupňujú informácie uvedené pod bodom 2”** nie je dostatočne určitá, keďže **malo byť z formulácie zřejmé, ktoré z viacerých požadovaných informácií uvedených pod bodom 2 úvodnej časti prvostupňového rozhodnutia sa sprístupňujú a ktoré nie,** teda výslovne uvedené, za ktoré roky sa sprístupňujú informácie o usporiadaných výstavách a veľtrhoch. Z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia navyše vôbec nie je zřejmé, z akého dôvodu nie sú jednotlivé informácie požadované žalobcom [s výnimkou informácií pod c) až g)] sprístupnené. **Všeobecné odôvodnenie, že ostatná agenda nie je k dispozícii, bez špecifikácie o akú agendu ide, a dôvod, prečo nie je k dispozícii, je nedostatočné.“**

Súdy sa vyjadrili aj k požiadavkám na odôvodnenie rozhodnutia o nespřístupnení informácie:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 SžI 1/2009 zo dňa 3. novembra 2009

„V hore cit. textu § 8 zák. č. 211/2000 Z.z. je zakotvená výnimka z poskytovania informácií spočívajúca v tom, že ak je požadovaná informácia v súlade s právnymi predpismi označená za určitý typ tajomstva, až potom povinná osoba ju nesprístupní, avšak musí uviesť jasný odkaz na konkrétny príslušný právny predpis. Podľa Najvyššieho súdu hore cit. ustanovenie nie je možné vykladať v tom duchu, že na splnenie uvedenej zákonnej podmienky postačuje, aby správny orgán v svojom odôvodnení iba odkázal na príslušnú právnu úpravu, tzn. iba formálne oznámil, že na túto informáciu sa tajomstvo vzťahuje. Ustanovenie § 8 zák. č. 211/2000 Z.z. v tomto prípade požaduje nielen uvedenie ustanovenia príslušného právneho predpisu, ktoré charakterizuje druh a podmienky zachovania tajomstva brániaceho v poskytnutí požadovanej informácie (formálna podmienka), ale aj to, či tieto podmienky (materiálna podmienka) v čase požiadania o zverejnenie informácie stále trvajú a z akých dôvodov, a či sa toto tajomstvo vzťahuje na celú informáciu alebo iba na jej časť a prečo. Až uvedenie takéhoto odôvodnenia činí rozhodnutie správneho orgánu v súdnom konaní v zmysle § 244 ods. 1 O.s.p. preskúmateľným.

Preto, ak sa žalovaný, alebo jeho prvostupňový orgán v konaní domnieval, že žalobca od neho požaduje zverejnenie informácie, na ktorú sa v celosti alebo v jej určitej časti vzťahuje osobitný zákonný režim utajenia, potom mal túto prekážku ozrejmiť žalobcovi v svojom odôvodnení s uvedením, ktorá časť informácie je utajovanou skutočnosťou, akému režimu podlieha a z akých dôvodov je utajená. Iba legálny verejný záujem na utajení určitej informácie podrobujúci neustálemu skúmaniu trvanie dôvodov, na základe ktorých bola požadovaná informácia utajená, je ospravedlňujúcim dôvodom, prečo orgán verejnej moci neumožní naplniť obsah ústavného práva žiadateľa na vyhľadávanie a prijímanie informácií (gen. čl. 26, špeciálne čl. 34 a čl. 45 Ústavy Slovenskej republiky).

...

Je preto celkom logické, že aj zák. č. 211/2000 Z.z. prostredníctvom svojho odkazujúceho ust. § 22 ods. 1 ustanovuje nielen základné náležitosti rozhodnutia, ale aj ich minimálny rozsah v hore uvedenej veci.

Podľa hore citovaného ust. § 47 ods. 3 Správneho poriadku v spoj. s § 18 ods. 2 a § 22 ods. 1 zák. č. 211/2000 Z.z. platí, že správny orgán v odôvodnení svojho nevyhovujúceho rozhodnutia uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovieť žiadosti o sprístupnenie informácie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

Na základe uvedeného pre Najvyšší súd z ustanovenia § 47 ods. 3 vyplýva záver, že v rozhodnutí podľa § 18 ods. 2 zák. č. 211/2000 Z.z. (tzn. že sa žiadosti o sprístupnenie informácií nevyhovuje) musí byť jasne, precíznym spôsobom a konkrétnym právnym ustanovením špecifikovaná prekážka, ktorá bráni žalovanému v sprístupnení celého, resp. čo len časti požado-

vaného materiálu, ale tiež skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie a rovnako jasná odpoveď, aké úvahy žalobca akceptoval a prečo pri prijímaní svojho odmietavého rozhodnutia.

Najvyšší súd však poukazuje, že v predmetnom odôvodnení rozhodnutia žalovaného takéto závery absentovali a ich celkový rozsah nebolo možné zistiť ani z pripojeného administratívneho spisu. Preto Najvyšší súd musí konštatovať, že napadnuté rozhodnutie žalovaného je nepreskúmateľné.“

3.6.3. Aj list môže byť rozhodnutím

Aj **písomne vyhotovený list**, resp. prípis povinnej osoby podpísaný (vydaný) osobou oprávnenou rozhodovať, ktorý nie je označený ako rozhodnutie alebo neobsahuje náležitosti rozhodnutia, **sa považuje za rozhodnutie, ak z obsahu takého listu vyplýva, že žiadosť o informácie bola zamietnutá**. Pri posúdení otázky, či ide o rozhodnutie, je potrebné vždy vychádzať z obsahu písomnosti, a nie z jej názvu, označenia či formy. Aj proti takémuto rozhodnutiu – listu potom možno podať odvolanie a následne žalobu na súd. Možno teda preskúmať jeho zákonnosť a posúdiť oprávnenosť dôvodov, na základe ktorých neboli informácie sprístupnené. List zároveň spravidla neobsahuje všetky formálne zákonné náležitosti rozhodnutia – výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní. Takéto rozhodnutie má teda formálne nedostatky a už z toho dôvodu by malo byť odvolacím orgánom alebo súdom zrušené.

Nejde však o rozhodnutie, ak povinná osoba oznámi žiadateľovi **elektronickou poštou alebo telefonicky**, že mu informáciu nesprístupní, a prípadne aj uvedie dôvody nesprístupnenia informácií. Rozhodnutie sa totiž vyznačuje tým, že je obsiahnuté na listine. V takomto prípade sa táto odpoveď neberie do úvahy a predpokladá sa, že povinná osoba nevydala písomné rozhodnutie, v dôsledku čoho po uplynutí zákonnej lehoty vzniká fikcia zamietavého rozhodnutia (pozri komentár k § 18 ods. 3). Za rozhodnutie však nemožno považovať ani list, ktorý sice je písomne vyhotovený, ale je **podpísaný (vydaný) osobou, ktorá vôbec nie je oprávnená rozhodovať** (napr. bežným radovým pracovníkom namiesto vedúceho príslušného odboru ministerstva alebo vedúceho ústredného orgánu). V týchto prípadoch ide z právneho hľadiska o nulitný (ničotný) správny akt, ktorý nemá žiadny právny účinok a na ktorý sa hľadí, ako keby neexistoval.¹⁵⁸

V prípade pochybností, či „list“ povinnej osoby (správneho orgánu) možno považovať za rozhodnutie majúce formálne nedostatky (proti ktorému možno podať odvolanie ako proti písomnému rozhodnutiu), alebo ide o nulitný akt, na ktorý sa hľadí, ako keby neexistoval (a teda je potrebné podať odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu), sa odporúča, aby žiadateľ podal odvolanie súčasne aj proti „listu“, aj proti fiktívnemu rozhodnutiu. Odvolací orgán posúdi existenciu alebo neexistenciu rozhodnutia, pričom fiktívne rozhodnutie zruší a vec vráti prvostupňovému orgánu na nové konanie, a nulitný akt iba zruší. Ak by totiž žiadateľ nepodal odvolanie proti „listu“ v domnení, že ide o nulitný akt, avšak odvolací orgán by tento list posúdil ako existujúce

158 Pozri napr. KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 119.

rozhodnutie (hoci formálne vadné), žiadateľ riskuje, že zmešká lehotu na odvolanie proti tomuto listu – rozhodnutiu.¹⁵⁹

K skutočnosti, že pre existenciu rozhodnutia je podstatný obsah, a nie forma, sa viackrát vyjadrili aj sudy:

Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn III. ÚS 28/96 zo dňa 16. mája 1996

„Není rozhodující, jak je akt správního orgánu označen, nebo je-li vůbec nějak označen. Podstatné je, zda správní orgán takovým aktem autoritativně zasáhl do právní sféry fyzické nebo právnické osoby. Vždy je rozhodující věcný obsah aktu. Soudy přitom přezkoumávají zákonnost vydaných rozhodnutí. Rozhodnutí je pojmem právně technickým. Pro projednání věci před soudem není určující, že správní orgán popř. vyřídil věc toliko neformálním přepisem v domnění, že není jeho povinností vydat rozhodnutí v určité procesní formě.“

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 31/02 zo dňa 16. mája 2002 (RS 37/2003)

„...list Právnickej fakulty UK z 29.10.2001 podpísaný prodekanom fakulty, je potrebné považovať za správne rozhodnutie. Pri posúdení otázky, či ide o rozhodnutie, je potrebné predovšetkým vychádzať z obsahu písomnosti. Označenie písomnosti, jej forma, prípadne otázka, kto túto písomnosť vydal, nie sú pre posúdenie tejto otázky rozhodujúce. V posudzovanej veci tým, že obsahom písomnosti z 29.10.2001, bola žiadosť žalobkyne o sprístupnenie požadovanej informácie (o ktorej žiadosti povinná osoba je povinná rozhodnúť rozhodnutím) odmietnutá, bolo v podstate záporne rozhodnuté o žiadosti žalobkyne. Nakoľko žiadosť sa týkala poskytnutia informácií podľa zák. č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, bolo rozhodnuté o práve žalobkyne, ktoré je garantované Ústavou SR. Čo do obsahu ide teda o rozhodnutie povinnej osoby, aké má na mysli ustanovenie § 18 ods. 2 veta prvá zákona o slobode informácií.“

3.6.4. Osobitný postup povinných osôb podľa § 2 ods. 3

Povinné osoby vymedzené v § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií (napr. obchodné spoločnosti alebo štátne podniky založené povinnými osobami podľa § 2 ods. 1 a 2) nemajú oprávnenie sami vydať písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Samostatne môžu iba požadované informácie poskytnúť a vydať rozhodnutie zápisom v spise. Ak však takáto povinná osoba požadované informácie nesprístupní hoci len sčasti, musí dať bezodkladne, najneskôr však do troch dní, **podnet na vydanie rozhodnutia**. Podľa nášho názoru musí byť tento podnet podaný najneskôr do troch dní od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti o informácie podľa § 17 zákona o slobode informácií.¹⁶⁰

159 KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2004, s. 119 – 120.

160 Ak povinná osoba príde k záveru, že požadovanú informáciu nemožno sprístupniť, a to ešte pred uplynutím základnej lehoty na vybavenie žiadosti o informácie podľa § 17 zákona o slobode informácií, môže podať podnet na vydanie

Povinná osoba musí podať podnet subjektu, ktorý ju založil – teda zakladateľovi (prípadne subjektu, s ktorým uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie). V podnete povinná osoba musí zakladateľovi oznámiť dôvody, prečo sa povinná osoba domnieva, že žiadosti o informácie nemožno vyhovieť. Aby bolo možné dosiahnuť účel ustanovenia § 18 ods. 4 zákona o slobode informácií (teda aby mohol zakladateľ rozhodnúť v súlade so zákonom), spolu s podnetom musí povinná osoba predložiť zakladateľovi celý spisový materiál vo veci (súčasťou ktorého musí byť aj samotná žiadosť o informácie). Zakladateľ (resp. subjekt, ktorý podnet od povinnej osoby dostal) nie je názorom povinnej osoby uvedeným v podnete viazaný a žiadosť o informácie musí samostatne posúdiť. Vyplyva to zo skutočnosti, že zakladateľ vedie správne konanie o žiadosti o informácie a v rámci neho je povinný zistiť skutočný stav veci a vydať rozhodnutie v súlade s právnymi predpismi.¹⁶¹

Povinná osoba je povinná poskytovať zakladateľovi súčinnosť, aby mohol o podnete rozhodnúť na základe dostatočne zisteného stavu veci a v súlade so zákonom. Ak spis, ktorý spolu s podnetom na vydanie rozhodnutia predložila povinná osoba zakladateľovi, neobsahuje dostatočné podklady na posúdenie žiadosti o informácie, zakladateľ konajúci ako správny orgán vyzve povinnú osobu, aby podklady bezodkladne doplnila. Povinná osoba musí výzvu zakladateľa v zmysle § 32 ods. 3 zákona o správnom konaní rešpektovať – a musí oznámiť zakladateľovi všetky skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie, prípadne mu musí predložiť listiny potrebné na vykonanie dôkazov.¹⁶²

Keďže zakladateľ vedie samostatné správne konanie, môže prísť aj k záveru, že informáciu nemožno sprístupniť z iného dôvodu, a nie z dôvodu uvedeného v podnete alebo že informáciu možno sprístupniť. Ak príde k záveru, že požadovanú informáciu nemožno sprístupniť, vydá rozhodnutie o neprístupnení informácie podľa § 18 ods. 2. Odlišná situácia nastane, ak príde k záveru, že požadovanú informáciu možno sprístupniť. Hoci ustanovenie § 18 ods. 4 v tomto prípade postup zakladateľa ani povinnej osoby výslovne neupravuje, v záujme realizovania účelu ustanovenia § 18 ods. 4 a ochrany práv účastníkov konania treba postupovať analogicky¹⁶³

rozhodnutia ešte pred uplynutím tejto lehoty na vybavenie žiadosti.

161 Podľa ustanovenia § 32 ods. 1 prvá veta zákona o správnom konaní „Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si osprostarať potrebné podklady pre rozhodnutie.“

162 Podľa § 32 ods. 3 zákona o správnom konaní „Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie.“ Podľa § 37 ods. 1 zákona o správnom konaní „Správny orgán môže uložiť účastníkovi konania alebo inej osobe, ktorá má listinu potrebnú na vykonanie dôkazov, aby ju predložil.“

163 Ústavný súd Českej republiky pripustil použitie analógie v správnom konaní v náleze sp. zn. Pl. ÚS 21/04 zo dňa 26. apríla 2005, v ktorom uviedol: „Absenci procesní úpravy správniho řízení lze rozhodovací činností správniho orgánů a judikaturou soudů kompenzovat použitím analogie. ... připouští li doktrína použití analogie v oboru správniho řízení, pak toliko za omezujících podmínek - pouze v omezeném rámci za účelem vyplňování mezer procesní úpravy a dále pouze ve prospěch ochrany práv účastníků správniho řízení.“ Podobne podľa názoru odbornej literatúry „Lze přisvědčit názorům, že použití analogie zákona nebo analogie práva ve správniho právu (ať již hmotném nebo procesním) přichází v úvahu, jestliže přinese (jednoznačný) prospěch účastníku řízení či právniho vztahu správniho práva.“ Pozri SLÁDEČEK, V.: Obecné správni právo. 2. vydanie, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 153.

podľa právnej úpravy vzťahov medzi odvolacím a prvostupňovým orgánom v zákone o správnom konaní.¹⁶⁴ V prípade, že zakladateľ príde k záveru, že informácia musí byť sprístupnená, vysloví svoj právny názor a vráti podnet späť povinnej osobe, čím znovu začína plynúť lehota na vybavenie žiadosti a povinná osoba je viazaná právnym názorom zakladateľa. Nerešpektovaním právneho názoru zakladateľa a nesprístupnením požadovanej informácie môže prísť k porušeniu práva na sprístupnenie informácií, a teda k spáchaniu priestupku podľa § 21a ods. 1 písm. b) zákona o slobode informácií.

3.6.5. Fikcia zamietavého rozhodnutia

Ak povinná osoba v **zákonom stanovenej lehote nevybaví žiadosť o informácie a zostane nečinná** (t.j. nesprístupní informácie ani nevydá písomné rozhodnutie o zamietnutí žiadosti), predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým požadovanú informáciu odmietla sprístupniť. Po uplynutí zákonnej lehoty teda automaticky vzniká tzv. fikcia zamietavého rozhodnutia, hoci riadne písomné rozhodnutie povinná osoba nevydala. Platí to aj vtedy, ak povinná osoba sprístupnila iba niektoré požadované informácie, avšak **o nesprístupnení zvyšných informácií nevydala v zákonnej lehote žiadne písomné rozhodnutie**. V takom prípade vzniká fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení zvyšných informácií (proti ktorému sa možno odvolať).

Fiktívne rozhodnutie sa považuje za **doručené na tretí deň od uplynutia lehoty** na vybavenie žiadosti (ak posledným dňom lehoty je napr. 1. jún, fiktívne rozhodnutie sa považuje za doručené 4. júna). Deň doručenia fiktívneho rozhodnutia je dôležitý, pretože od tohto dňa začína plynúť lehota na podanie odvolania alebo opravného prostriedku proti tomuto rozhodnutiu. Fikcia zamietavého rozhodnutia vzniká podobne v prípade, keď odvolací orgán nerozhodne v zákonom stanovenej lehote o odvolaní, resp. rozklade.

Inštitút fiktívneho rozhodnutia umožňuje žiadateľovi domáhať sa napriek nečinnosti povinnej osoby svojho práva a podať proti fiktívnemu rozhodnutiu odvolanie, opravný prostriedok, resp. žalobu na súd. Povinným osobám však zákon o slobode informácií neumožňuje zostať nečinnými, naopak, výslovne im v § 18 ods. 2 ukladá **povinnosť vždy o nesprístupnení informácií vydať písomné rozhodnutie**. Nečinnosť povinnej osoby a spoliehanie sa na vznik fiktívneho rozhodnutia je vždy porušením zákona zo strany povinnej osoby. Túto skutočnosť mnohokrát potvrdili aj súdy. Potvrdili tiež, že každé fiktívne rozhodnutie je nezákonné a musí byť odvolacím orgánom alebo súdom zrušené, pretože neobsahuje odôvodnenie (je „nepreskúmateľné“).

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SžI 3/2011 zo dňa 3. mája 2011

„Nezákonnosť postupu správneho orgánu prvého stupňa podľa záveru odvolacieho súdu v pod-

¹⁶⁴ Podľa § 59 ods. 3 zákona o správnom konaní „*Odvolací orgán rozhodnutie zruší a vec vráti správnomu orgánu, ktorý ho vydal, na nové prejednanie a rozhodnutie, pokiaľ je to vhodnejšie najmä z dôvodov rýchlosti alebo hospodárnosti; správny orgán je právnym názorom odvolacieho orgánu viazaný.*“

state zhodne s názorom súdu prvého stupňa spočívala v tom, že účastník správneho konania, teda žiadateľ o poskytnutie požadovaných informácií mal právo, aby správny orgán, pokiaľ jeho žiadosti nemienil vyhovieť, rozhodol rozhodnutím tak, ako to ustanovil zákonodarca v právnej norme § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií, ktoré by obsahovalo náležitosti rozhodnutia podľa § 47 správneho poriadku, z ktorého odôvodnenia by sa žiadateľ mohol dozvedieť dôvody, pre ktoré jeho žiadosti nebolo vyhovené. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že účelom ustanovenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií nebolo legalizovať nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona, ale jeho účelom bolo práve naopak poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu v prípade jej nečinnosti. Pokiaľ žalovaný preskúmaným rozhodnutím na takúto nezákonnosť postupu prvostupňového správneho orgánu neprihliadol, je potrebné takéto rozhodnutie považovať za nezákonné. Fiktívne rozhodnutie je už svojou povahou nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov podľa § 250j ods.2, písm. d/ O.s.p.

Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií, aj pokiaľ správny orgán jeho žiadosti nemienil vyhovieť, mal právo na vydanie rozhodnutia, ktoré by bolo riadne odôvodnené a súčasne mal právo podať proti nemu opravný prostriedok, obhajujúc dôvodnosť svojej žiadosti a súčasne napadnúť dôvody, pre ktoré správny orgán prvého stupňa jeho žiadosti nevyhovel. “

Najvyšší súd SR rozhodol, že zákon o slobode informácií síce predpokladá vydanie fiktívneho rozhodnutia ako následok nečinnosti povinnej osoby, ale takýto postup povinnej osoby nie je zákonom dovolený a je nezákonný. Povinná osoba musí vždy vydať písomné rozhodnutie podľa § 18 ods. 2. Ak nevydá písomné rozhodnutie, ide o nezákonný postup a porušenie ústavného práva žiadateľa.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sži 1/2010 zo dňa 16. júna 2010

„Pokiaľ žalovaný v odvolaní tvrdil, že v prípade prvostupňového rozhodnutia ide o rozhodnutie, ktoré je v súlade s ustanovením § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií, keďže samotný zákon pripúšťa vydanie „fiktívneho“ rozhodnutia, ktorým povinná osoba odmietla poskytnúť informáciu, odvolací súd poukazuje na to, že súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom takéto tvrdenie nespochybnil. Nezákonnosť postupu správneho orgánu prvého stupňa podľa záveru odvolacieho súdu v podstate zhodne s názorom súdu prvého stupňa spočívala v tom, že účastník správneho konania, teda žiadateľ o poskytnutie požadovaných informácií mal právo, aby správny orgán, pokiaľ jeho žiadosti nemienil vyhovieť, rozhodol rozhodnutím tak, ako to ustanovil zákonodarca v právnej norme § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií, ktoré by obsahovalo náležitosti rozhodnutia podľa § 47 správneho poriadku, z ktorého odôvodnenia by sa žiadateľ mohol dozvedieť dôvody, pre ktoré jeho žiadosti nebolo vyhovené. Vzhľadom k tomu, že správny orgán v danom prípade takto nepostupoval, odňal žiadateľovi – žalobcovi, právo sa domáhať zákonom ustanoveným postupom ochrany svojho práva na orgáne Slovenskej republiky zaručený mu v Ústave Slovenskej republiky v článku 46 ods. 1.“

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 31/02 zo dňa 16. mája 2002 (Rs 37/2003)

„Ustanovenie § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií (a rovnako aj ust. § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií) treba vykladať tak, že nezbavuje správny orgán povinnosti riadne vykonať odvolacie (prvostupňové) konanie a následne vydať riadne rozhodnutie. Účelom zavedenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia určite nebolo „legalizovať“ nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Práve naopak, jeho účelom bolo poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu o sprístupnenie informácie, pred jej nečinnosťou. ... Súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného v zmysle § 19 ods. 3 ZSI treba považovať za nezákonné z dôvodu, že neobsahuje zákonom predpísané náležitosti. Predovšetkým neobsahuje odôvodnenie, z ktorého dôvodu je nepreskúmateľné, čo samo osebe je dôvodom pre zrušenie takéhoto rozhodnutia (§ 250j ods. 2 veta druhá O.s.p.). Nakolko aj prvostupňové rozhodnutie povinnej osoby trpí nedostatkom dôvodov, bolo potrebné aj toto rozhodnutie považovať za nepreskúmateľné.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sži 1/2011 zo dňa 15. decembra 2011

„Podľa nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky i rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky môžu byť predmetom preskúmania súdom aj rozhodnutia orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti, ak sa dotýkajú alebo ak sa môžu dotknúť práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb. Výnimočne takéto rozhodnutie v skutočnosti nemusí existovať (napr. fikcia rozhodnutia podľa § 18 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. a rozhodnutia o odvolaní podľa § 19 ods. 3 citovaného zákona). Účelom zavedenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia nebolo „legalizovať“ nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona, ale poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu o sprístupnenie informácií.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Sž 180/01 zo dňa 13. júna 2002

„Fiktívne rozhodnutie žalovaného správneho orgánu ako povinnej osoby ako aj fiktívne rozhodnutie ministra ako vedúceho orgánu štátnej správy o podanom rozklade podliehajú síce súdnej preskúmvacej právomoci, ovšem vzhľadom na to, že ide o zákonnú fikciu, nebolo v možnostiach súdu preskúmať dôvody uvedených rozhodnutí obidvoch stupňov a teda ani posúdiť ich zákonnosť. Z uvedeného vyplynul nevyhnutný záver Najvyššieho súdu SR, že napadnuté rozhodnutia sú nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a pre nedostatok dôvodov.“

V praxi môže dôjsť k situácii, kedy povinná osoba **vydala písomné rozhodnutie až po tom, čo uplynula zákonná lehota na vybavenie žiadosti a vzniklo fiktívne rozhodnutie** o nesprístupnení informácie. V jednej veci však nemôžu existovať dve rozhodnutia a dodatočne vydané písomné rozhodnutie už nemôže zrušiť existujúce fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení infor-

mácie. Písomné rozhodnutie vydané po zákonnej lehote nemá žiadne právne účinky a hľadí sa naň, ako keby neexistovalo (je „nulitné“, resp. „ničotné“). Súd v konaní o prieskume zákonnosti rozhodnutia by ho však mal v záujme právnej istoty účastníkov konania zrušiť.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 233/2005 zo dňa 25. októbra 2006

„Súd ďalej preskúmal aj zákonnosť skutočne vydaného rozhodnutia č. CD-2005-15571/18261-1:sekr zo dňa 16.06.2005, ktorým zamietol rozklad a napadnuté rozhodnutie potvrdil. Aj v správnom konaní platí všeobecná zásada procesného práva „ne bis in idem“, preto pokiaľ v tomto prípade súd v predchádzajúcom mal za to, že o rozklade žalobkyne bolo rozhodnuté fiktívnym rozhodnutím podľa § 19 ods. 3 ZSPI dňa 30.05.2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 31:05.2005, tak konanie o žiadosti žalobkyne o sprístupnenie informácie ... bolo právoplatnosťou tohto rozhodnutia skončené. Záujem na právnej istote bráni tomu, aby v prípade, keď bolo vydané fiktívne rozhodnutie podľa § 19 ods. 3 ZSPI, žalovaný opäť vo veci rozhodol, pretože aj toto fiktívne rozhodnutie má za následok, že vec je právoplatne rozhodnutá. Vzhľadom na neprípustnosť dvojitého prejednávania tej istej veci, nemohol žalovaný rozhodnúť rozhodnutím č. CD-2005-15571/18261-1:sekr zo dňa 16.06.2005. Pokiaľ rozhodol v danej veci druhýkrát, napadnuté skutočne vydané rozhodnutie trpí takou vadou, ktorá spôsobuje jeho ničotnosť a ako také je potrebné ho v záujme právnej istoty účastníkov správneho konania zrušiť.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 A 118/2000 zo dňa 27. novembra 2003

„Uvedené negatívni fiktívni rozhodnutí má za následok, že vec je rozhodnutá (res iudicata) a řízení o ní je skončeno. S ohledem na zákaz dvojího projednání téže věci pak po právní moci negatívniho fiktívniho rozhodnutí nemohla předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost znovu o rozkladu žalobce rozhodnout napadeným rozhodnutím. Pokud tak rozhodla, nastala v daném případě situace, že o jedné a téže věci ohledně týchž subjektů bylo rozhodnuto dvakrát, takže napadené rozhodnutí trpí takovými vadami, které vyvolávají jeho nicotnost.“

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 S 115/02 zo dňa 25. apríla 2003

„Pokiaľ i žalovaný správny orgán v priebehu preskúmovacieho konania zrušil I. stupňové správne rozhodnutie o nesprístupnení požadovaných informácií, tak i pri snahe žalovaného vyriešiť celú záležitosť, nemohol už krajský súd na zrušujúce písomné rozhodnutie žalovaného správneho orgánu prihliadnuť. Totiž tým, že odvolací správny orgán nerozhodol o odvolaní žalobcu v lehote uvedenej v § 19 ods. 3 uvedeného zákona, predpokladá sa následne zo zákona, že vydal žalovaný správny orgán ako odvolací orgán fiktívne rozhodnutie, ktorým odvolanie žalobcu zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil.“

3.7. Opravné prostriedky

§ 19

Opravné prostriedky

(1) Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.

(2) O odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

(3) Odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Ak odvolací orgán v tejto lehote nerozhodne, predpokladá sa, že vydal rozhodnutie, ktorým odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil; za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.

(4) Rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona.²⁷⁾

²⁷⁾ § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

3.7.1. Podanie opravného prostriedku a jeho druhy

Proti rozhodnutiu o nesprístupnení požadovanej informácie možno podať **odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia**. Odvolanie sa vždy posieľa tej povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala a ktorá ho potom postúpi odvolaciemu orgánu. Pri rozhodnutiach ústredných orgánov štátnej správy (napr. ministerstiev) sa odvolanie nazýva „**rozklad**“, a to z toho dôvodu, že tieto povinné osoby nemajú nadriadený orgán a o odvolaní rozhoduje samotný vedúci orgánu (napr. minister). Spôsob a znenie rozhodnutia mu v tom prípade navrhuje osobitná, tzv. rozkladová komisia. Nie je samozrejme podstatné, že žiadateľ svoje podanie nazve „odvolanie“, a nie „rozklad“.

Podobne možno podať **odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu** o nesprístupnení informácie. Pre začiatok lehoty na podanie odvolania je určujúci deň, kedy sa považuje fiktívne rozhodnutie podľa zákona za doručené (t.j. tretí deň od uplynutia zákonnej lehoty na vybavenie žiadosti). Lehota na podanie odvolania začína plynúť v deň nasledujúci po tomto dni. Aby sa predišlo prípadným komplikáciám, odporúča sa, aby žiadateľ podal odvolanie až po začatí plynutia lehoty

na odvolanie a nepodával odvolanie ešte pred dňom, ktorým sa považuje fiktívne rozhodnutie za doručené.

Pre odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu platí osobitná lehota. Podľa § 54 ods. 3 zákona o správnom konaní ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku, odvolanie je podané včas, ak bolo podané do 3 mesiacov od doručenia rozhodnutia. Keďže fiktívne rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku, možno proti nemu podať odvolanie v lehote 3 mesiacov odo dňa, kedy sa považuje za doručené.¹⁶⁵

V niektorých prípadoch zákony stanovujú, že proti rozhodnutiu sa nepodáva odvolanie, o ktorom rozhoduje nadriadený orgán, ale podáva sa **opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje priamo súd** (pozri kapitolu 3.7.6.2.).

3.7.2. Spôsob podania opravného prostriedku

Odvolanie aj opravný prostriedok je potrebné podať **pisomne**, pričom by mali byť vlastnoručne podpísané. Nemožno ho zaslať napr. obyčajným e-mailom (ako žiadosť o informácie). Odvolanie však možno zaslať aj **faxom**; v tom prípade však treba písomné odvolanie do troch dní doplniť príslušnému orgánu (povinnej osobe), ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie - t.j. v tejto lehote ho podať v podateľni povinnej osoby alebo odoslať na poštovú prepravu.¹⁶⁶ V tej istej lehote možno faxom podané odvolanie doplniť aj ústne na príslušnom orgáne, a to nadiktovaním do zápisnice. V prípade, že žiadateľ disponuje tzv. zaručeným elektronickým podpisom, je možné podať odvolanie aj týmto spôsobom.

3.7.3. Náležitosti odvolania

Z odvolania by malo byť zjavné, kto ho podáva a tiež proti akému rozhodnutiu smeruje. Odporúča sa identifikovať napádané rozhodnutie spisovou značkou, resp. číslom konania alebo dňom vydania. V prípade fiktívneho rozhodnutia sa odporúča vypočítať a uviesť deň, v ktorý sa toto rozhodnutie považuje za doručené. V odvolaní by sa v zásade malo uviesť, prečo sa odvolanie podáva, hoci podľa zákona to nie je nevyhnutné. Odvolací orgán musí vždy preskúmať celý prípad, a nie je viazaný iba dôvodmi uvedenými v odvolaní. Uvedenie dôvodov odvolania je však v prospech žiadateľa, pretože odvolací orgán má povinnosť zareagovať na námietky a dôvody uvedené žiadateľom.¹⁶⁷ Ak žiadateľ nestihol v zákonnej lehote vypracovať dôkladnejšie odôvodnenie odvolania, stačí podať jednoduché odvolanie. Dôkladnejšie odôvodnenie možno potom prípadne k odvolaniu doplniť (odporúča sa čo najskôr). Odvolanie môže obsahovať aj návrh,

165 KOŠIČIAROVÁ, S.: K niektorým procesným aspektom aplikácie zákona o slobodnom prístupe k informáciám. In: Justičná revue, 2004, č. 12, s. 1336.

166 KOŠIČIAROVÁ, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2004, s. 77.

167 § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní

ako má odvolací orgán rozhodnúť, hoci odvolací orgán nie je návrhom viazaný a rozhoduje na základe vlastného posúdenia veci.

Pri podávaní opravného prostriedku, o ktorom rozhoduje priamo súd je však potrebné, aby opravný prostriedok už obsahoval konkrétne dôvody – t.j. aby v ňom bolo uvedené, prečo žiadateľ považuje rozhodnutie za nezákonné. Súd totiž pri konaní posudzuje dôvody uvedené v opravnom prostriedku.

3.7.4. Vzor odvolania proti doručenému písomnému rozhodnutiu

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Odvolanie proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácií

Podávam v zákonom stanovenej lehote odvolanie proti rozhodnutiu Krajského stavebného úradu v Lehote č. 122/06 zo dňa 7. októbra 2006, ktorým bola zamietnutá moja žiadosť o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

V napadnutom rozhodnutí sa konštatuje, že informácia o odmene prednostu je osobným údajom, ktorý nemožno sprístupniť v zmysle § 9 zákona o slobode informácií.

Napadnuté rozhodnutie je nesprávne a nezákonné.

Podľa § 9 ods. 3 zákona o slobode informácií možno sprístupniť informácie o odmene udelenej aj konkrétnemu vedúcemu zamestnancovi orgánu verejnej moci, a teda aj prednostovi krajského stavebného úradu. Sprístupnenie tejto informácie nie je porušením ochrany osobných údajov.

Žiadam, aby odvolací orgán napadnuté rozhodnutie zmenil a požadované informácie sprístupnil alebo rozhodnutie zrušil a vec vrátil Krajskému stavebnému úradu v Lehote na nové konanie.

V Lehote, 12. októbra 2006

Ján Novák

3.7.5. Vzor odvolania proti tzv. fiktívnemu rozhodnutiu

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácií

Dňa 2. októbra 2006 som v zmysle zákona č. 211/2000 Z.z. o slobode informácií požiadal Krajský stavebný úrad v Lehote o sprístupnenie informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

V zákonnej lehote 8 pracovných dní – t.j. do 12. októbra 2006 – mi krajský stavebný úrad požadované informácie nesprístupnil, ani nevydal písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. V zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií tak prišlo nečinnosťou úradu k vydaniu rozhodnutia o zamietnutí mojej žiadosti o informácie (tzv. fiktívneho rozhodnutia). Podľa zákona sa toto rozhodnutie považuje za doručené v tretí deň od uplynutia lehoty na vydanie rozhodnutia – teda dňa 15. októbra 2006.

Proti tomuto fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácií podávam odvolanie.

Krajský stavebný úrad svojou nečinnosťou porušil ustanovenie § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií. Toto ustanovenie jednoznačne ukladá úradu v prípade, ak nevyhovie žiadosti, povinnosť vydať v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Toto rozhodnutie musí obsahovať všetky náležitosti rozhodnutia – t.j. výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní.

Zákon o slobode informácií neumožňuje úradu zostať nečinným a vznik tzv. fiktívneho rozhodnutia nastáva iba v záujme ochrany žiadateľa. Úrad je povinný vydať písomné rozhodnutie. Túto skutočnosť mnohokrát potvrdila aj súdna prax.

Tzv. fiktívne rozhodnutie neobsahuje ani odôvodnenie, v dôsledku čoho je nezákonné a nepreskúmateľné.

Navyše, neexistuje žiaden zákonný dôvod na nesprístupnenie požadovanej informácie.

Žiadam odvolací orgán, aby tzv. fiktívne rozhodnutie zrušil a požadované informácie sprístupnil alebo vec vrátil Krajskému stavebnému úradu v Lehote na ďalšie konanie.

V Lehote, 22. októbra 2006

Ján Novák

3.7.6. Kto rozhoduje o odvolaní alebo o opravnom prostriedku

Podľa § 19 ods. 2 zákona o slobode informácií o odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje „**nadriadený povinnej osoby**“, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Tento pojem treba podľa nášho názoru vykladať analogicky v zmysle ustanovení zákona o správnom konaní tak, že ide o orgán najbližšie vyššieho stupňa nadriadený povinnej osobe (napr. o odvolaní proti rozhodnutiu obvodného úradu rozhoduje krajský úrad alebo o odvolaní proti rozhodnutiu krajského úradu rozhoduje ministerstvo).¹⁶⁸

Ak povinná osoba nemá nadriadený orgán, uplatní sa ustanovenie § 58 ods. 2 a 3 zákona o správnom konaní, ktoré stanovuje, kto v takých prípadoch rozhoduje o odvolaní.¹⁶⁹

Keďže odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala, táto **môže** v zmysle § 57 zákona o správnom konaní **sama rozhodnúť o odvolaní, a to tak, že mu vyhovie v plnom rozsahu**. Môže svoje rozhodnutie sama zrušiť a začať nové konanie o žiadosti alebo rozhodnutie zmeniť a požadované informácie sprístupniť. Ide o tzv. autoremedúru („samoopravu“). Autoremedúrou možno zrušiť alebo zmeniť aj fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácie. Autoremedúrou nie je možné vyhovieť odvolaniu iba čiastočne. Ak povinná osoba odvolaniu nemieni v plnom rozsahu vyhovieť (napr. ak nechce sprístupniť všetky požadované informácie, ktorých nezákonné odmietnutie sa namieta v odvolaní), do 30 dní postúpi odvolanie odvolaciemu orgánu, pričom o tom písomne upovedomí žiadateľa, a to aj s uvedením dňa, kedy bolo odvolanie postúpené.¹⁷⁰ Je otázne, či sa aj pri konaní o rozklade proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy môže uplatniť možnosť autoremedúry. O rozklade totiž nerozhoduje iný orgán, ale iba iný subjekt (vedúci) v rámci toho istého orgánu (tej istej povinnej osoby). Podľa viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a tiež podľa názoru českého Najvyššieho správneho súdu je možnosť autoremedúry, a teda aj možnosť plynutia 30-dňovej lehoty na postúpenie rozkladu vedúcemu ústredného orgánu, vylúčená.¹⁷¹

V prípade podania opravného prostriedku, o ktorom má rozhodovať súd, je možnosť autoremedúry tiež vylúčená a hoci bol opravný prostriedok podaný orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, ne-

168 Podľa § 58 ods. 1 zákona o správnom konaní: „*Ak osobitný zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom je správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený správneju orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.*“

169 Podľa § 58 ods. 2 zákona o správnom konaní: „*O odvolaní proti rozhodnutiu orgánu právnickej osoby rozhoduje útvár ustanovený zákonom, a ak ho zákon neustanovuje, útvár určený jej štatútom; ak taký útvár nie je, rozhoduje orgán, ktorý ju zriadil alebo založil.*“ Podľa § 58 ods. 3 zákona o správnom konaní: „*Ak nemožno odvolací orgán určiť podľa odsekov 1 a 2, rozhoduje vedúci správneho orgánu na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie.*“

170 Podľa § 57 ods. 1 zákona o správnom konaní: „*Správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, môže o odvolaní sám rozhodnúť, ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako odvolateľa alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia.*“ Podľa § 57 ods. 2 zákona o správnom konaní: „*Ak nerozhodne správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, o odvolaní, predloží ho spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo, a upovedomí o tom účastníka konania.*“

171 Napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sž-o-NS 122/2004 zo dňa 19. apríla 2005 alebo rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 76/2002 zo dňa 4. novembra 2003.

môže o ňom sám rozhodnúť, ale musí ho postúpiť súdu. Ak však orgán, ktorý rozhodnutie vydal, po podaní opravného prostriedku žiadateľom uzná, že jeho rozhodnutie bolo nezákonné a sprístupní požadované informácie, žiadateľ má možnosť vziať opravný prostriedok zo súdu späť.

3.7.6.1. Odvolací orgán pri rozhodnutiach obcí a miest

V prípade obcí a miest zákon obsahuje špeciálnu úpravu. Podľa § 19 ods. 2 druhá veta zákona o slobode informácií „*ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor)*“¹⁷². Hoci zákon o obecnom zriadení¹⁷² nedáva obecnému alebo mestskému úradu oprávnenie vydávať rozhodnutia o právach a právom chránených záujmoch osôb (správnym orgánom je starosta alebo primátor, ktorý vydáva aj rozhodnutia v správnom konaní), v praxi sa akceptuje, že zákon o slobode informácií ustanovil pre obecné a mestské úrady osobitnú právomoc vydávať rozhodnutia o nesprístupnení informácií. Postup, keď v prvom stupni rozhodujú obecné, resp. mestské úrady a o odvolaní rozhodujú starostovia alebo primátori, je široko prijímaný aj súdnou praxou.¹⁷³

V praxi však tiež môže prísť k situácii, že hneď prvostupňové rozhodnutie o nesprístupnení informácie vydá starosta alebo primátor, napríklad z dôvodu, že nepovažuje obecný alebo mestský úrad za správny orgán oprávnený vydávať rozhodnutia. Vtedy sa objavuje otázka, kto je oprávnený rozhodnúť o odvolaní, keď už v prvom stupni rozhodne starosta a či možno aj v takomto prípade postupovať podľa špeciálnej úpravy v § 19 ods. 2 druhá veta zákona o slobode informácií. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR v takom prípade treba považovať prvostupňové rozhodnutie starostu za rozhodnutie obecného úradu a v druhom stupni má o odvolaní rozhodnúť znovu starosta:

Žiadateľ požiadal obec Beluša o sprístupnenie videozáznamu z rokovania obecného zastupiteľstva. O žiadosti o informácie rozhodol hneď v prvom stupni samotný starosta obce Beluša rozhodnutím obce Beluša č. 01/2009/002583/2 zo dňa 16. 06. 2009. Krajský súd v Trenčíne potvrdil tento postup starostu, kedy sám starosta rozhodol v prvom stupni o žiadosti o informácie, a to na základe argumentácie, že starosta obce je príslušný orgán územnej samosprávy v zmysle § 13 ods. 4 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva pre obecný úrad právomoc, aby o žiadosti o sprístupnenie informácie rozhodoval v prvom stupni obecný úrad. Podľa krajského súdu obecný úrad nie je podľa § 4 zákona č. 369/1990 Zb. orgánom, ktorý za obec vykonáva samosprávu, a preto ak v danej veci rozhodol starosta, ide o rozhodnutie povinnej osoby podľa § 2 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Podľa krajského súdu o opravnom prostriedku proti

172 Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

173 Napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 24 S 99/01, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 24 S 228/01, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 215/02, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 11 S 73/01, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 S 115/02, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 23 S 17/02 atď.

rozhodnutiu starostu, ktorý rozhodoval pri výkone samosprávy, rozhoduje súd, ak osobitný predpis neustanovuje inak (§ 27 ods. 2 bod 1 zákona č. 369/1990 Zb.). Osobitným predpisom vo veciach slobodného prístupu k informáciám je zákon o slobode informácií, ktorý v ustanovení § 19 upravuje opravné prostriedky. Podľa krajského súdu vzhľadom k tomu, že o žiadosti žalobcu nerozhodoval obecný úrad, ale starosta obce, neprichádza do úvahy, aby o odvolaní žalobcu opakovane rozhodoval starosta obce podľa § 19 ods. 2 zákona o slobode informácií. Z tohto právneho názoru potom krajský súd vyvodil, že preskúmava iba zákonnosť rozhodnutia starostu obce ako orgánu územnej samosprávy, pričom nejde o tzv. fiktívne rozhodnutie podľa § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií, ale ide o rozhodnutie, ktoré nenadobudlo právoplatnosť, a preto súd preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie orgánu samosprávy podľa § 250l a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd SR sa však s týmto právnym názorom nestotožnil a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zmenil. Podľa Najvyššieho súdu je treba prvostupňové rozhodnutie starostu obce považovať za rozhodnutie obecného úradu a o odvolaní proti tomuto rozhodnutiu by mal rozhodovať starosta obce, a nie súd podľa ustanovenia § 250l Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa týka súdneho prieskumu neprávoplatných rozhodnutí orgánov verejnej správy.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SžI 4/2010 zo dňa 9. novembra 2010

„...Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v danom prípade pre posúdenie, či podanie žalobcu na súd je žalobou podľa § 247 O.s.p. alebo opravným prostriedkom podľa § 250l O.s.p. je určujúcim zákonným ustanovením § 27 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. je v spojení s § 19 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z., ktoré vymedzujú ako druhý stupeň konania opravný prostriedok, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak. Zo znenia § 19 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z., ktorý vo vzťahu k § 27 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. je osobitným predpisom vyplýva, že ako prvostupňový orgán na podanie informácie v prípade, ak je povinnou osobou obec, je stanovený obecný úrad, ktorému citovaný § 19 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z. zveril rozhodovanie ako prvostupňovému orgánu. Potom možno pripustiť, že zákon č. 211/2000 Z.z. je vo vzťahu k zákonu o obecnom zriadení v postavení osobitného zákona a použije sa prednostne, pričom o odvolaní proti jeho rozhodnutiu ako druhostupňový správny orgán rozhoduje starosta obce. Týmto postupom sú naplnené zákonné podmienky pre uplatnenie § 247 ods. 2 O.s.p., nakoľko ide o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú nadobudlo právoplatnosť a správne mal prvostupňový súd vec prejednať ako žalobu podľa § 247 ods. 1 O.s.p. a nie ako opravný prostriedok. ...

Rozhodnutie Obce Beluša č. 01/2009/002583/2 zo dňa 16.06.2009, ktoré je potrebné v zmysle § 19 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z.z. považovať za prvostupňové rozhodnutie obecného úradu ...

Žalobca sa odvolal proti rozhodnutiu žalovaného o neposkytnutí informácie podaním zo dňa 23.06.2009. Keďže na jeho odvolanie žalovaný nijako nereagoval, vznikla fikcia vydania rozhodnutia odvolacieho orgánu, ktorým bolo napadnuté rozhodnutie potvrdené podľa § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z.“

3.7.6.2. Opravný prostriedok a odvolací orgán pri rozhodnutiach vyšších územných celkov

Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 182/2010 zo dňa 20. júla 2011 sa pri vyšších územných celkoch (samosprávnych krajoch) analogicky uplatňuje tá istá úprava prvostupňového a odvolacieho správneho orgánu, ako pri obciach a mestách (§ 19 ods. 2 druhá veta zákona o slobode informácií). Podľa Najvyššieho súdu SR v prípade poskytovania informácií samosprávnym krajom na základe zákona o slobode informácií, ide o tzv. prenesený výkon štátnej správy, a nie o výkon samosprávy, resp. samosprávnych kompetencií. Podľa Najvyššieho súdu SR v prvom stupni vydáva rozhodnutia úrad samosprávneho kraja a v druhom stupni o **odvolaní** rozhoduje predseda samosprávneho kraja.

Teória ani prax však nie je ohľadom tejto otázky jednotná a vyskytujú sa názory, že proti rozhodnutiam vyšších územných celkov o nesprístupnení informácií sa nepodáva odvolanie, ale **opravný prostriedok** v zmysle ustanovenia § 250I Občianskeho súdneho poriadku, o ktorom rozhoduje krajský súd, v obvode ktorého sa nachádza vyšší územný celok.¹⁷⁴ Vychádza sa pritom z predpokladu, že sprístupňovanie informácií o činnosti vyššieho územného celku je výkon tzv. samosprávnej kompetencie a nejde o tzv. prenesený výkon štátnej správy. Postup konania o týchto opravných prostriedkoch upravuje ustanovenie § 250I Občianskeho súdneho poriadku. Opravný prostriedok možno podať na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal alebo priamo na príslušnom krajskom súde, a to do 30 dní od doručenia rozhodnutia. Nie je vadou, ak sa opravný prostriedok označí ako „odvolanie“, pretože podania sa posudzujú podľa obsahu, a nie podľa ich označenia. V prípade fiktívneho rozhodnutia, ktoré neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku, platí znovu osobitná lehota. Opravný prostriedok možno v tomto prípade podať do 6 mesiacov odo dňa, kedy sa fiktívne rozhodnutie považuje za doručené.¹⁷⁵ Za konanie o opravnom prostriedku musí žiadateľ zaplatiť súdny poplatok vo výške 33 eur, avšak až po rozhodnutí súdu a len v prípade, že súd opravný prostriedok zamietol a žiadateľ bol v súdnom konaní neúspešný. Ak by po podaní opravného prostriedku žiadateľ prišiel k záveru, že nebude v súdnom konaní úspešný, a do súdneho pojednávania vezme opravný prostriedok späť (stiahne ho), nie je v takom prípade povinný zaplatiť žiadny súdny poplatok.¹⁷⁶

Vzhľadom na rozdielne názory na to, kto rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam vyšších územných celkov (a či sa proti takémuto rozhodnutiu podáva odvolanie alebo opravný prostriedok v zmysle § 250I Občianskeho súdneho poriadku), sa odporúča, aby žiadatelia o informácie podali proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácie **opravný prostriedok**¹⁷⁷

174 Podľa § 22 ods. 2 zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) „*Proti rozhodnutiu samosprávneho kraja vo veciach územnej samosprávy možno podať opravný prostriedok na súde.*“

175 Podľa § 250m ods. 2 tretia veta Občianskeho súdneho poriadku „*Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o opravnom prostriedku alebo ak obsahuje nesprávne poučenie, možno ho napadnúť do šiestich mesiacov od jeho doručenia.*“

176 § 11 ods. 3 a 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch.

177 Tento opravný prostriedok môžu žiadatelia napríklad označiť ako „odvolanie/opravný prostriedok“. Orgány ve-

na orgáne ktorý rozhodnutie vydal (teda na vyššom územnom celku),¹⁷⁸ a to v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia. Podaním opravného prostriedku v lehote 15 dní na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, splnia zákonné podmienky aj pre podanie odvolania v zmysle § 19 ods. 1 zákona o slobode informácií, aj pre podanie opravného prostriedku v zmysle § 250l Občianskeho súdneho poriadku. Bude potom na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal (vyššom územnom celku), či bude tento opravný prostriedok kvalifikovať ako odvolanie v zmysle § 19 ods. 1 zákona o slobode informácií alebo ako opravný prostriedok podľa § 250l Občianskeho súdneho poriadku.

Uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 182/2010 zo dňa 20. júla 2011

„Vyššie územné celky sú právnické osoby vykonávajúce originárne kompetencie a u niektorých úloh aj prenesený výkon štátnej správy. Územná samospráva nemôže plniť prenesený výkon štátnej správy, ak nebola pôsobnosť prenesená zákonom, čo v danom prípade nemožno skonštatovať, nakoľko povinnosť vyšších územných celkov poskytovať informácie vyplýva priamo zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktorú povinnosť nemožno považovať za výkon samosprávy, ale jednoznačne o prenesený výkon štátnej správy na samosprávu. V tejto súvislosti nemožno súhlasiť s argumentáciou navrhovateľov, prezentovanou v odvolaní ohľadne použitia analógie, nakoľko aplikácia ustanovenia § 22 ods. 2 zákona č. 302/2001 Z.z. by prichádzala do úvahy v prípade, ak by sa jednalo o rozhodnutia vo veciach územnej samosprávy, a nie pri prenesenom výkone štátnej správy na samosprávu. Keďže uvedená situácia nie je normatívne upravená, prichádza do úvahy použitie analógie legis – použitie normy upravujúcej obdobný prípad, a to konkrétne pri nachádzaní odpovede na otázku, kto je oprávnený rozhodovať o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie. V ustanovení § 19 ods. 2 zákona o slobode informácií je v druhej vete výslovne uvedené, že ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). S použitím analógie sa tu možno stotožniť, nakoľko vyšší územný celok je obdobne ako obec orgán územnej samosprávy, ktorý ako je už vyššie zmienené, vykonáva nielen originárne kompetencie, ale aj prenesený výkon štátnej správy na samosprávu. Za relevantnú nemožno považovať ani odvoláciu námietku odporcu v súvislosti s tým, že úrad vyššieho územného celku nemá právnu subjektivitu. S uvedeným možno jednoznačne súhlasiť, avšak nemá to žiadny vplyv na povinnosť povinnej osoby – vyššieho územného celku sprístupniť požadované informácie v súlade so zákonom o slobode informácií. Táto povinnosť je výslovne uložená vyššiemu územnému celku ako právnickej osobe, a nie úradu vyššieho územného celku, ktorý má nepochybne iné kompetencie vo vzťahu k vyššiemu územnému celku. Nie je pravdou ani to, že v prvom stupni koná predseda samosprávneho kraja, pretože, ako už bolo zmienené, v prvom stupni koná a informácie podáva vyšší územný celok. Predseda vyššieho územného celku zastu-

rejnej moci sú povinné posudzovať podania a úkony podľa ich obsahu, a nie podľa ich označenia, a musia určiť, o aký druh opravného prostriedku ide.

178 Podľa § 250m ods. 2 druhá veta Občianskeho súdneho poriadku „Návrh je podaný včas aj vtedy, ak bol podaný v lehote na orgáne, ktorý vydal rozhodnutie.“

puje samosprávny kraj navonok. V majetkovoprávných vzťahoch, pracovnoprávných vzťahoch a v iných vzťahoch je štatutárnym orgánom; rozhoduje aj vo veciach, v ktorých zákon zveruje samosprávnemu kraju rozhodovanie o právach a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb v oblasti verejnej správy okrem vecí, o ktorých na jeho návrh rozhoduje organizačný útvar úradu určený v organizačnom poriadku úradu. Z uvedeného je teda zrejme, pri zachovaní dvojnásťročného správneho konania, že v druhom stupni rozhoduje predseda vyššieho územného celku, a toto rozhodnutie je následne možné v súlade s § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. V súvislosti so vznesenou námietkou navrhovateľov ohľadne nevykonateľnosti rozhodnutia krajského súdu z dôvodu, že ak by považovali názor prezentovaný v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu za správny, o odvolaní navrhovateľov musel v takom prípade rozhodnúť predseda odporcu ešte v októbri 2008, a ak tak neurobil, platí fikcia, že rozhodol negatívne, odvolací súd poukazuje na to, že aj napriek tomu, že odporca nedodržel zákonnú lehotu a odvolanie predložil súdu na rozhodnutie o odvolaní podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p., nie je táto námietka opodstatnená. Napriek tomu, že v § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií je ustanovená lehota, v ktorej je odvolací orgán povinný rozhodnúť, táto lehota zostáva z dôvodu nedodržania procesného postupu zachovaná, a tým pádom nie je prekážkou v zmysle vznesenej námietky. V opačnom prípade by došlo k ešte závažnejšiemu porušeniu procesných práv navrhovateľov, nakoľko v takom prípade by zmeškali lehotu na podanie žaloby podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p..”

3.7.7. Lehota na rozhodnutie o odvolaní

Podľa zákona o slobode informácií musí odvolací orgán rozhodnúť o odvolaní **do 15 dní odo dňa, v ktorý mu povinná osoba, ktorá vydala prvostupňové rozhodnutie, odvolanie doručila**. Teoreticky teda môže byť o odvolaní rozhodnuté až na 45. deň po podaní odvolania (lehota 30 dní na autoremedúru a postúpenie odvolania pre povinnú osobu a lehota 15 dní na rozhodnutie pre odvolací orgán). Na rozdiel od lehoty na vybavenie žiadosti ide o kalendárne dni. Pri zohľadnení názoru, že ústredné orgány štátnej správy nemajú možnosť autoremedúry a ani 30-dňovú lehotu na postúpenie rozkladu vedúcemu, musí vedúci ústredného orgánu o rozklade rozhodnúť do 15 dní od doručenia rozkladu povinnej osobe na podateľňu ústredného orgánu štátnej správy.¹⁷⁹

K lehote na rozhodnutie o rozklade, k jej plynutiu a k možnosti autoremedúry pri rozklade sa vyjadriť aj súdy:

¹⁷⁹ Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6 A 125/2000 zo dňa 27. novembra 2003 „Predložením vedúcimu ústredného orgánu k rozhodnutiu se rozumí den doručení podatelně tohoto ústředního orgánu, když vnitřní předpisy o způsobu předkládání pošty z hlediska zachování lhůty nejsou rozhodné.“

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 7 A 76/2002 zo dňa 4. novembra 2003

„V prípade rozkladového řízení je orgán, který rozhoduje o rozkladu, a správní orgán I. stupně, jehož rozhodnutí je přezkoumáváno, jedním správním orgánem a je pouze rozdílné, kdo v jeho rámci jako funkčně příslušný rozhoduje. Proto nemůže běžet 30-ti denní lhůta pro předložení rozkladu k rozhodnutí, jak je tomu u odvolacího řízení, a lhůta pro vydání rozhodnutí o rozkladu podle § 16 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím počíná běžet ode dne doručení rozkladu podatelně ústředního orgánu státní správy.“

3.7.8. Rozhodnutie o odvolaní

Rozhodnutie o odvolaní, resp. rozklade, musí mať rovnaké náležitosti ako prvostupňové rozhodnutie (pozri komentár k § 18 ods. 2). Osobitne dôležitá je povinnosť odvolacieho orgánu uviesť, ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.¹⁸⁰ Ak to neuvedie, rozhodnutie je nezákonné pre nedostatočné odôvodnenie a malo by byť po podaní žaloby zrušené súdom. Odvolací orgán preskúma zákonnosť konania a rozhodnutia povinnej osoby „v celom rozsahu“. Nie je teda viazaný iba dôvodmi uvedenými v odvolaní, ale môže rozhodnúť aj na základe dôvodov, ktoré zistí on sám. Ako odôvodnenie rozhodnutia nestačí, keď odvolací orgán iba uvedie, že sa stotožňuje s argumentmi prvostupňového orgánu. Musí samostatne uviesť dôvody svojho rozhodnutia.

Ak odvolací orgán nerozhodne o odvolaní v stanovenej lehote 15 dní, podobne ako v konaní o vybavení žiadosti o informácie vzniká **fikcia zamietavého rozhodnutia**. Za deň doručenia tohto fiktívneho rozhodnutia žiadateľovi sa považuje **druhý deň** po uplynutí lehoty na rozhodnutie o odvolaní (t.j. ak posledným dňom lehoty bol 1. jún, fiktívne rozhodnutie je doručené 3. júna). Aby bolo možné vypočítať deň, kedy bolo toto fiktívne rozhodnutie doručené, sa odporúča presne zistiť deň, kedy bolo odvolanie doručené odvolaciemu orgánu a kedy začala plynúť lehota na rozhodnutie o odvolaní. Túto skutočnosť možno zistiť prostredníctvom žiadosti o informáciu alebo nahliadnutím do evidencie písomností na podatelni odvolacieho orgánu. Odo dňa doručenia fiktívneho rozhodnutia o odvolaní totiž začína plynúť dvojmesačná lehota na prípadné podanie žaloby proti rozhodnutiu na súde. Fiktívne rozhodnutie však **nevzniká** v prípade rozhodovania o opravnom prostriedku, o ktorom rozhoduje súd. Súd totiž nemá pevnú stanovenú lehodu, do ktorej musí vydať rozhodnutie.

Ak je napadnuté rozhodnutie povinnej osoby v súlade so zákonom, odvolací orgán ho **potvrdí a odvolanie, resp. rozklad, zamietne**. Doručením tohto rozhodnutia o odvolaní žiadateľovi nadobúda rozhodnutie právoplatnosť a nedá sa proti nemu ďalej odvolať.

¹⁸⁰ Podľa § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní „V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie... ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.“

Ak je napadnuté rozhodnutie nezákonné, odvolací orgán ho buď **zruší a vec vráti povinnej osobe na nové konanie** alebo rozhodnutie **zmení a požadované informácie sprístupní**.

K **zrušeniu** rozhodnutia a vráteniu veci povinnej osobe na nové konanie pristúpi odvolací orgán najmä v prípadoch, keď sa nedá dôvodnosť nesprístupnenia informácií spoľahlivo posúdiť (napr. stav veci je nedostatočne zistený alebo rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené a náprava týchto väd samotným odvolacím orgánom by bola komplikovaná). Rozhodnutie môže zrušiť a vec vrátiť aj v prípadoch, kedy síce odvolací orgán príde k záveru, že neexistuje žiadny dôvod na nesprístupnenie informácií, avšak požadované informácie nemá k dispozícii a musí ich poskytnúť samotná povinná osoba. Vtedy odzovnu začína konanie o žiadosti o informácie. Povinná osoba musí znovu vybaviť žiadosť o informácie v lehote podľa § 17 zákona o slobode informácií a musí pritom rešpektovať právny názor odvolacieho orgánu (t.j. znovu posúdiť žiadosť o informácie a prípadne na základe inštrukcií odvolacieho orgánu sprístupniť požadované informácie).

Odvolací orgán môže podľa nášho názoru rozhodnutie aj **zmeniť** a požadované informácie sám **sprístupniť**, ak má požadované informácie aj sám k dispozícii (napríklad v prípade ústredných orgánov štátnej správy, keď sa rozhoduje v rámci tej istej povinnej osoby).

V praxi sa vyskytla otázka, či odvolací orgán môže potvrdiť prvostupňové fiktívne rozhodnutie povinnej osoby o nesprístupnení informácie, ak príde k záveru, že požadovanú informáciu nemožno sprístupniť. Najvyšší súd SR rozhodol, že **odvolací orgán nemôže potvrdiť prvostupňové fiktívne rozhodnutie** vzniknuté v dôsledku nezákonnej nečinnosti povinnej osoby, ale mal by ho zrušiť a vec vrátiť povinnej osobe.¹⁸¹

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sži 1/2010 zo dňa 16. júna 2010

*„Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že účelom ustanovenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií nebolo legalizovať nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona, ale jeho účelom bolo práve naopak poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu v prípade jej nečinnosti. **Pokiaľ žalovaný preskúmaným rozhodnutím na takúto nezákonnosť postupu prvostupňového správneho orgánu neprihliadol a fiktívne rozhodnutie potvrdil, je potrebné takéto rozhodnutie považovať za nezákonné.** Nemožno súhlasiť ani s názorom žalovaného, že tým, že vo veci žiadosti rozhodol rozhodnutím, v ktorom odôvodnil zamietnutie žiadosti žiadateľa o sprístupnenie informácií, vykonal zmenu, ktorou odstránil všetky nedostatky prvostupňového rozhodnutia. Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií, aj pokiaľ správny orgán jeho žiadosti nemienil vyhovieť, mal právo na vydanie rozhodnutia,*

181 Rovnako uvádza odborná literatúra: „...lze doporučit, pokud nadřízený orgán posuzuje rozhodnutí, jímž byla žádost odmítnuta bez udání důvodu ... aby rozhodnutí povinného subjektu pro vážné procesní vady zrušil a věc mu vrátil k novému projednání (dovozováním důvodů pro odmítnutí žádosti až z úrovně nadřízeného orgánu by de facto mohlo připravit žadatele o jednu přezkumnou instanci).“ Pozri FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. Praha: Linde Praha a.s., 2010, s. 434.

ktoré by bolo riadne odôvodnené a súčasne mal právo podať proti nemu opravný prostriedok, obhajujúc dôvodnosť svojej žiadosti a súčasne napadnúť dôvody, pre ktoré správny orgán prvého stupňa jeho žiadosti nevyhoviel. Pokiaľ však správny orgán prvého stupňa vo veci žiadosti nerozhodol rozhodnutím s náležitosťami podľa § 47 správneho poriadku a platí fikcia rozhodnutia o zamietnutí žiadosti podľa § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií, žalovaný ako odvolací správny orgán nemohol tento nedostatok napraviť potvrdením fiktívneho rozhodnutia, pretože takýmto postupom žiadateľovi odňal právo na dvoj inštančný postup, pretože proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu nemohol už podať riadny opravný prostriedok.“

V praxi sa tiež môže vyskytnúť situácia, kedy povinná osoba ako prvostupňový správny orgán **nepostúpi odvolanie odvolaciemu orgánu**. Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky ani skutočnosť, že prvostupňový správny orgán nepostúpil odvolanie odvolaciemu orgánu v lehote 30 dní, nemôže byť žiadateľovi na ujmu. V takomto prípade, v záujme ochrany ústavného práva žiadateľa na informácie a jeho základného práva na prístup k súdu, vzniká po 45 dňoch od podania odvolania (lehota 30 dní pre prvostupňový orgán na autoremedúru, plus 15 dní pre odvolací orgán na rozhodnutie o odvolaní) fikcia zamietavého rozhodnutia o odvolaní, a to napriek tomu, že odvolanie fakticky nebolo odvolaciemu orgánu doručené.

Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 1 As 15/2008 zo dňa 11. marca 2008

„Spornou je pak otázka, od kdy začíná odvolacímu orgánu běžet 15 denní lhůta pro vydání jeho rozhodnutí v případě, že mu prvostupňový orgán nepředložil odvolání ve 30 denní lhůtě dle § 57 odst. 2 správního řádu, resp. zda vůbec začne tato lhůta odvolacímu orgánu běžet, pokud jako v tomto případě prvostupňový orgán odvolání žadatele ve skutečnosti vůbec nepředloží. ... Aby byl v daném případě zachován přístup žadatele o informace k soudní ochraně poskytované ve správním soudnictví, je zcela nezbytné, aby měl možnost jednoznačně určit, kdy nastala fikce vydání rozhodnutí o jeho odvolání. ... Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v případě, kdy prvostupňový správní orgán ve skutečnosti vůbec nepředloží odvolacímu orgánu odvolání žadatele o informace ve lhůtě 30 dnů od podání odvolání, jak stanoví § 57 odst. 2 správního řádu, nastane fikce vydání rozhodnutí o odvolání dle § 16 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., a to 45. dnem od podání odvolání.“

3.8. Zastavenie konania – prekážka rozhodnutej veci

Zákon o správnom konaní umožňuje v ustanovení § 30 ods. 1 písm. i) **zastaviť konanie, ak sa v tej istej veci už právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil**. Ide o tzv. prekážku rozhodnutej veci. Toto platí i pri sprístupňovaní informácií. V praxi môže totiž nastať situácia, keď bude žiadateľ znovu žiadať o tú istú informáciu, hoci mu už v minulosti bola sprístupnená alebo o rovnako znejúcej žiadosti už bolo v minulosti rozhodnuté právoplatným zamietavým rozhodnutím. V takom prípade môže povinná osoba konanie o sprístupnení informácie rozhodnutím zastaviť. Nevyhnutnou podmienkou však je, že skutkový stav, resp. okolnosti podstatné pre rozhodnutie, či informáciu sprístupniť alebo nesprístupniť, sa odvtedy nezmenili. Ak sa žiadateľ domnieva, že konanie sa nemalo zastaviť, pretože v novej žiadosti nežiadal o úplne rovnaké informácie, alebo sa odvtedy zmenili podstatné okolnosti dôležité pre posúdenie žiadosti (napr. informácia bola odtajnená alebo nový predpis vyhlásil informácie za verejne prístupné), môže podať odvolanie a prípadne aj následnú žalobu na súd.

Treba upozorniť, že v praxi sa vyskytli prípady, kedy povinná osoba zastavila konanie aj v prípade, ak síce v minulosti na žiadosť o informácie v rozpore so zákonom nezareagovala, a tak **vzniklo fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácie, ale žiadateľ sa proti tomuto rozhodnutiu neodvolal**, ale namiesto podal novú žiadosť o sprístupnenie tej istej informácie. Aby žiadateľ predišiel prípadným takýmto komplikáciám, odporúča sa, aby sa domáhal nápravy už proti tomuto fiktívnemu rozhodnutiu, odvolal sa proti nemu a nepodával znovu rovnakú žiadosť o informácie. Avšak podľa nášho názoru pod formuláciu „*v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo*“ obsiahnutú v ustanovení § 30 ods. 1 písm. i) zákona o správnom konaní nemožno podradiť situáciu, kedy povinná osoba (správny orgán) porušila svojou nečinnosťou zákon a v skutočnosti vo veci vôbec nerozhodla, a iba v dôsledku tejto jej nezákonnej nečinnosti a v záujme ochrany práv žiadateľa vznikla fikcia zamietavého rozhodnutia.¹⁸² V záujme ochrany ústavných práv žiadateľa treba teda ustanovenie § 30 ods. 1 písm. i) zákona o správnom konaní vykladať tak, že ak príde ku vzniku fikcie zamietavého rozhodnutia v dôsledku toho, že povinná osoba bola v rozpore so zákonom nečinná a nerozhodla vo veci písomným rozhodnutím podľa § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií, takéto fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácie nevytvára prekážku rozhodnutej veci. Žiadateľ by teda mal mať znovu právo požiadať novou žiadosťou o tú istú informáciu a povinná osoba by nemala zastaviť konanie kvôli prekážke rozhodnutej veci podľa § 30 ods. 1 písm. i) zákona o správnom konaní.

182 Ako vyplýva aj z rozhodnutí súdov, vydanie fiktívneho rozhodnutia nie je právom povinnej osoby, ale ide iba o následok jej nezákonnej nečinnosti, ktorý nastáva v záujme ochrany práv žiadateľa. Podľa vyššie citovaného rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 SžI 3/2011 zo dňa 3. mája 2011 „*účelom ustanovenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia v zmysle § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií nebolo legalizovať nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona, ale jeho účelom bolo práve naopak poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu v prípade jej nečinnosti.*“

3.9. Preskúmanie rozhodnutia o nesprístupnení informácie súdom

Proti rozhodnutiu o odvolaní, resp. o rozklade (vrátane fiktívneho rozhodnutia o odvolaní), sa už ďalej nemožno odvolať, ale možno podať v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia **žalobu na súd**. Na konanie je v zásade príslušný krajský súd, v ktorého obvode má povinná osoba sídlo.¹⁸³

Súd na základe žaloby **preskúma zákonnosť rozhodnutia**. Ak je rozhodnutie nezákonné, súd ho zruší a vráti celú vec správne mu orgánu, a to buď odvolaciemu orgánu alebo priamo povinnej osobe - v prípade ak zruší aj prvostupňové rozhodnutie. Správny orgán (odvolací orgán alebo povinná osoba) musia znovu vo veci konať, pričom musia rešpektovať právny názor súdu vyslovený v rozsudku.

Podľa toho, či súd zruší iba rozhodnutie odvolacieho orgánu, alebo aj prvostupňového orgánu (povinnej osoby), **lehota** na opätovné rozhodnutie o odvolaní, resp. lehota pre opätovné vybavenie žiadosti o informácie, začína plynúť až **po doručení kompletného spisu správneho orgánu zo súdu**, a nie po doručení samotného rozsudku o zrušení rozhodnutia správneho orgánu.¹⁸⁴

V konaní pred súdom musí byť žalobca (žiadateľ o informácie) zastúpený advokátom.

V žalobe je potrebné uviesť konkrétne dôvody (argumenty), prečo žiadateľ považuje rozhodnutie za nezákonné. Súd totiž v zásade preskúmava rozhodnutie správneho orgánu iba „v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe“ – t.j. iba „v medziach žaloby“. Ak niektorý dôvod, na základe ktorého je rozhodnutie nezákonné, žalobca zabudne do žaloby uviesť, súd sa týmto dôvodom vôbec nemusí zaoberať, resp. nemusí ho skúmať.

Podľa § 250j ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku „*Súd zruší napadnuté rozhodnutie správneho orgánu a podľa okolností aj rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a vráti vec žalovanému správne mu orgánu na ďalšie konanie, ak po preskúmaní rozhodnutia a postupu správneho orgánu v medziach žaloby dospel k záveru, že*

a) rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci,

¹⁸³ Podľa § 246 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku „*Na preskúmanie rozhodnutí a postupov sú vecne príslušné krajské súdy, ak zákon neustanovuje inak.*“ Podľa § 246 ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku „*Najvyšší súd Slovenskej republiky je vecne príslušný... na preskúmanie rozhodnutí a postupu ústredných orgánov štátnej správy a iných orgánov s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky, ak to ustanoví zákon...*“ Podľa § 246a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku „*Miestne príslušným je súd, v ktorého obvode má sídlo správny orgán, ktorého rozhodnutie a postup sa preskúma, ak nie je ustanovené inak. Ak ide o rozhodnutie orgánu s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky, okrem ústredných orgánov štátnej správy, miestne príslušným je krajský súd, v ktorého obvode je všeobecný súd navrhovateľa.*“

¹⁸⁴ Podľa § 250j ods. 4 tretia veta Občianskeho súdneho poriadku „*Ak súd zruší rozhodnutie správneho orgánu, lehota na rozhodnutie správneho orgánu v ďalšom konaní začne plynúť až po doručení všetkých spisov správneho orgánu pripojených k prejednávanej veci.*“

- b) zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov,
- c) zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci,
- d) rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov,
- e) v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.“

V určitých prípadoch však môže súd zrušiť rozhodnutie aj z dôvodu, ktorý nebol v žalobe uvedený – v týchto prípadoch nie je súd viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby. Podľa ustanovenia § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku „Súd zruší napadnuté rozhodnutie správneho orgánu a podľa okolností aj rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a vráti vec žalovanému správnejmu orgánu na ďalšie konanie, ak bolo rozhodnutie vydané na základe neúčinného právneho predpisu alebo rozhodnutie je nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu alebo z dôvodu, že spisy neboli predložené. Súd zruší rozhodnutie správneho orgánu a konanie zastaví, ak rozhodnutie vydal orgán, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený. Rozsahom a dôvodmi žaloby v týchto prípadoch nie je súd viazaný.“

Z ustanovenia § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku bola vypustená možnosť súdu zrušiť rozhodnutie nad rámec dôvodov uvedených v žalobe (aj bez toho, aby to bolo výslovné uvedené v žalobe) v prípade, ak je rozhodnutie „nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov“. Preto sa odporúča v žalobe proti rozhodnutiu vždy uviesť aj argument, že rozhodnutie o neprístupnení informácie (rozhodnutie o odvolaní) je nedostatočne odôvodnené, a teda je „nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov“.

Za podanie žaloby je potrebné zaplatiť súdny poplatok vo výške 66 eur.

Ak krajský súd žalobu zamietne, účastník konania môže podať odvolanie, o ktorom rozhoduje Najvyšší súd SR. Odvolanie sa podáva na prvostupňovom (krajskom) súde.

Možnosť podania žaloby sa netýka vecí, pri ktorých už o opravnom prostriedku hneď rozhoduje súd. V takom prípade možno proti rozhodnutiu súdu, ktorým bol opravný prostriedok zamietnutý (t.j. krajského súdu), podať odvolanie na Najvyšší súd SR.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sžo 182/2008 zo dňa 6. mája 2009

„Napriek legislatívne neobvyklému zaradeniu súdnej ochrany k opravným prostriedkom podľa správneho poriadku, v skutočnosti pri preskúmaní podľa § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií ide o súdnu ochranu v súlade s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá sa v tomto prípade realizuje prostredníctvom žaloby v správnom súdnictve. Žaloba v správnom súdnictve, na základe ktorej sa môže preskúmať rozhodnutie o odmietnutí žiadosti poskytnúť informáciu, nie je preto opravným prostriedkom.“

3.9.1. Možnosť súdu nariadiť sprístupnenie informácie

Novela Občianskeho súdneho poriadku¹⁸⁵ zakotvila pre súd možnosť priamo uložiť povinnej osobe povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu (t.j. nariadiť sprístupnenie informácie).

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

§ 250j

(6) Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia o nesprístupnení informácie vydaného podľa osobitného predpisu, súd môže vyzvať žalovaný správny orgán, aby v súdom určenej lehote uviedol dôvody, pre ktoré nie je možné požadovanú informáciu sprístupniť. Ak sa nepreukáže existencia dôvodov pre nesprístupnenie informácie, súd v rozsudku uloží osobe povinnej sprístupňovať informácie podľa osobitného predpisu povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu.

§ 158

(4) Ak súd uložil v rozsudku osobe povinnej sprístupňovať informácie podľa osobitného predpisu povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu, písomné vyhotovenie rozsudku doručí aj tejto osobe.

Ako to vyplýva z ustanovenia § 250j ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku, súd má **možnosť** vyzvať žalovaný správny orgán, aby v súdom určenej lehote uviedol dôvody, pre ktoré nie je možné požadovanú informáciu sprístupniť. Ide o **všetky existujúce dôvody**, teda **aj o tie dôvody, ktoré nie sú uvedené v rozhodnutí** o nesprístupnení informácie, proti ktorému bola podaná žaloba (v prípade fiktívneho rozhodnutia dokonca nie sú uvedené žiadne dôvody).¹⁸⁶ Tieto dôvody uvedené správnym orgánom sú pre súd podkladom pre rozhodovanie o tom, či existujú zákonné dôvody pre nesprístupnenie požadovanej informácie. Výzva žalovanému správneho orgánu na predloženie všetkých dôvodov pre nesprístupnenie informácie umožní súdu mať dostatok informácií o tom, či môže nariadiť sprístupnenie informácie. Súd však nie je „viazaný“ dôvodmi uvedenými žalovaným správnym orgánom, nemusí svoj prieskum obmedziť iba na tieto dôvody a môže vykonávať aj vlastné zisťovanie a dokazovanie.

Zo znenia ustanovenia § 250j ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že ak súd začne skúmať, či celkovo existujú dôvody pre nesprístupnenie informácie, a ak vyzve žalovaný správny orgán na uvedenie dôvodov pre nesprístupnenie informácie, je následne povinný výsledky tohto zisťova-

¹⁸⁵ Zákon č. 388/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, účinný od 1. januára 2012.

¹⁸⁶ Rozhodnutie o nesprístupnení informácie môže napríklad uvádzať, že požadovaná informácia nemôže byť sprístupnená z dôvodu, že je utajovanou skutočnosťou v zmysle zákona o ochrane utajovaných skutočností. Požadovaná informácia však môže byť zároveň aj obchodným tajomstvom, ale tento ďalší dôvod pre nesprístupnenie informácie nemusí byť v rozhodnutí uvedený.

nia zohľadniť vo svojom rozhodnutí, a teda v prípade, ak neexistuje dôvod na nesprístupnenie informácie, súd „uloží osobe povinnej sprístupňovať informácie podľa osobitného predpisu **povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu**“ – t.j. musí uložiť povinnosť sprístupniť informáciu.

Ak dôvod pre nesprístupnenie informácie výslovne uvedený v napadnutom rozhodnutí neobstojí, avšak pri skúmaní sa preukáže existencia iného dôvodu pre nesprístupnenie informácie, ktorý ale nebol uvedený v rozhodnutí o nesprístupnení informácie (a teda nebudú splnené podmienky pre nariadenie sprístupnenia informácie), súd napadnuté rozhodnutie zruší a vec vráti na nové konanie. Správny orgán môže v novom konaní použiť pre nesprístupnenie informácie tento nový dôvod.

Dôvodom zakotvenia možnosti súdu nariadiť sprístupnenie informácie je napríklad časté zrušovanie rozhodnutí správnych orgánov súdmi iba z formálnych dôvodov – napríklad pre „nedostatok dôvodov“ (nepreskúmateľnosť). Možno sa stretnúť s praxou, že správne orgány často vydávajú nepreskúmateľné rozhodnutia – a to aj opakovane, po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia súdom. Ešte problematickejšia je prax, kedy správny orgán nechá uplynúť zákonnú lehotu na rozhodnutie o odvolaní, v dôsledku čoho vzniká v zmysle § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií tzv. fiktívne rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Ak sa chce žiadateľ o informácie domôcť nápravy, musí podať žalobu proti tomuto fiktívnemu rozhodnutiu, ktoré však súdy zrušujú pre nepreskúmateľnosť, pričom sa vyjadria iba k formálnej stránke rozhodnutia (t.j. že rozhodnutie neobsahuje odôvodnenie), avšak nevyjadria sa k podstate veci (t.j. či požadovanú informáciu možno alebo nemožno utajovať). Ak správny orgán vydá nepreskúmateľné rozhodnutie alebo fiktívne rozhodnutie a súd sa z toho dôvodu v súdnom konaní zaoberá iba nepreskúmateľnosťou rozhodnutia (t.j. iba formálnou stránkou – tým, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené alebo že neobsahuje žiadne odôvodnenie), správny orgán konajúci nezákonne „získa“ ďalší dlhý čas, počas ktorého nebude informácia prístupná. Správne orgány teda niekedy počítajú s dlhotrvajúcim a neefektívnym súdnym prieskumom. Aj dôvodová správa k novele Občianskeho súdneho poriadku, ktorá zakotvila toto znenie ustanovenia § 250j ods. 6, uvádza: „*Úpravou sa posilňuje účel efektívneho súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí; v danom prípade zavedením prieskumu tzv. fiktívnych rozhodnutí.*”

Neúčinnosť doterajšieho spôsobu súdneho prieskumu sa ukazuje v prípadoch, kedy je rýchle získanie požadovaných informácií vo verejnom záujme (napr. v prípade informácií o nezákonom postupe orgánov verejnej moci, nehospodárnom nakladaní s verejnými prostriedkami alebo o ohrození zdravia či životného prostredia). **Je veľmi potrebné, aby súdy v takýchto prípadoch čo najčastejšie využívali svoju právomoc nariadiť sprístupnenie požadovanej informácie a aby tak zabezpečili rýchly prístup občanov k informáciám.**

Ustanovenie § 158 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitnú úpravu doručovania rozsudku, ktorým sa ukladá povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu. Povinnou osobou, ktorá má požadovanú informáciu k dispozícii, je spravidla iba prvostupňový správny orgán. Žalovaným je však podľa Občianskeho súdneho poriadku vždy druhostupňový správ-

ny orgán a štandardne sa rozsudok doručuje práve iba žalovanému druhostupňovému správ-
nemu orgánu, ktorý je účastníkom súdneho konania. Rozsudok, ktorým sa ukladá povinnosť
sprístupniť požadovanú informáciu, sa preto nedoručuje iba žalovanému správ-
nemu orgánu, ale aj povinnej osobe, ktorá má požadovanú informáciu k dispozícii (čo môže byť prvostupňový
správny orgán). Táto povinná osoba je vlastne adresátom takéhoto rozsudku, pretože jej bola
rozsudkom uložená povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu.

Otázkou je, ako by mal znieť výrok rozsudku v prípade, že požadovanú informáciu má k dispozi-
cii iba prvostupňový správny orgán (povinná osoba), a nie druhostupňový žalovaný správny or-
gán. Rozsudok by v takom prípade mal zrušiť rozhodnutie druhostupňového správneho orgánu
bez toho, aby mu bola vec vrátená na nové konanie (tzv. bez náhrady), pretože po nariadení sprí-
stupnenia informácie povinnej osobe nemá zmysel, aby druhostupňový správny orgán pokračo-
val v konaní, a zároveň by rozsudok mal uložiť povinnej osobe povinnosť sprístupniť informáciu.

Proti rozsudku súdu, ktorým súd povinnej osobe ukladá povinnosť sprístupniť požadovanú in-
formáciu, je možné podať odvolanie (§ 250ja ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

V prípade, ak by povinná osoba, ktorej bola súdom uložená povinnosť sprístupniť požadovanú
informáciu, nespĺnila túto povinnosť vyplývajúcu z rozhodnutia súdu, môže prísť k **spáchaniu
trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa** podľa § 326 ods. 1 písm. c) Trest-
ného zákona, podľa ktorého „*Verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobí inému škodu alebo zadovážiť
sebe alebo inému neoprávnený prospech, ...nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo
z rozhodnutia súdu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.*“ Plnenie povinnosti
vyplývajúcej z právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu je možné **vyháňať aj v exe-
kúčnom konaní** podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti
(Exekučný poriadok).¹⁸⁷

3.9.2. Ústavná sťažnosť pre porušenie ústavných práv rozhodnutím súdu

Ak Najvyšší súd SR svojim rozhodnutím týkajúcim sa aplikácie zákona o slobode informácií po-
ruší ústavné práva, možno proti tomuto rozhodnutiu súdu podať ústavnú sťažnosť na Ústavný
súd SR.

Ak ústavný súd príde k záveru, že rozhodnutím najvyššieho súdu boli porušené ústavné práva,
rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zruší a vec mu vráti na nové konanie.

Pre podanie takejto ústavnej sťažnosti môžu v zásade existovať nasledujúce dôvody:

¹⁸⁷ Podľa § 41 ods. 1 Exekučného poriadku, „*Exekučným titulom je vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo,
zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok.*“ Podľa § 192 ods. 1 Exekučného poriadku „*Ak vykonateľné rozhodnutie
ukladá inú povinnosť, exekútor na základe poverenia súdu (§ 44) uloží za každé porušenie alebo nespĺnenie tejto povinnos-
ti povinnému pokutu. Výšku pokuty stupňuje až do úhrnnej sumy 30 000 eur. Pokuty sú príjmom štátneho rozpočtu.*“

a) nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia týkajúceho sa aplikácie zákona o slobode informácií

O nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia ide napríklad v prípade, ak z rozhodnutia zrozumiteľne a presvedčivo nevyplýva, prečo súd v konkrétnom prípade aplikoval určité ustanovenie právneho predpisu a prečo ho v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu vykladal práve týmto spôsobom (napríklad ak súd nedostatočne vysvetlí, ako vykladal neurčitý právny pojem obsiahnutý v zákone). Nedostatočne odôvodneným súdnym rozhodnutím je aj rozhodnutie súdu, ktorým súd rozhodne inak, ako v podobnom prípade rozhodol súd alebo iný senát tohto súdu (prípadne nadriadený súd) v minulosti, pričom súd dostatočne neodôvodní, prečo sa odklonil od ustálenej judikatúry. Nedostatočným odôvodnením je aj vnútorná rozpornosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia, keď súd v odôvodnení rozhodnutia uvedie argumenty, ktoré si navzájom odporujú, alebo keď súd uvedie zmätočné či nezrozumiteľné argumenty alebo argumenty, ktoré vôbec nie sú pre konkrétny právny problém relevantné. Nedostatočným odôvodnením je aj situácia, keď sa súd vôbec nevyrovná s argumentmi účastníkov konania, ktoré sú pre rozhodnutie významné, alebo keď sa súdy nezaoberajú ústavnými aspektmi prípadu a povinnosťou vykladať ustanovenia právnych predpisov v súlade s ústavným právom na informácie.¹⁸⁸

Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach uvádza: „*Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).*“ (napr. III. ÚS 107/07). Ústavný súd SR tiež uvádza: „*Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.*“ (napr. IV. ÚS 14/07). Ústavný súd SR v jednom z náleзов, kde posudzoval rozhodnutie najvyššieho súdu, uviedol: „*...ústavný súd skúmal, či najvyšší súd sťažovateľovi ozrejmil svoje myšlienkové pochody, spôsob hodnotenia dôkazov, skutkové zistenia a vyvodené právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby sťažovateľ nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj záverov skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú.*“ (III. ÚS 311/07). Ústavný súd SR ďalej uvádza: „*Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam ...*“ (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ústavný súd SR dodáva: „*Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument...*“ (II. ÚS 410/06).

¹⁸⁸ Ku konkrétnym situáciám, v ktorých nedostatočným odôvodnením súdneho rozhodnutia prichádza k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pozri napr. WILFLING, P.: Kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Vybrané otázky. Via Iuris, 2011, dostupné na http://www.viainuris.sk/stranka_data/subory/analyzy/20111130-viainuris-odovodnenie-sudneho-rozhodnutia.pdf

Ústavný súd SR zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR z dôvodu, že najvyšší súd sa v rozsudku vôbec nezaoberal ustanovením zákona o slobode informácií, ktoré bolo podstatné pre posúdenie otázky, či bola inštitúcia oprávnená odmietnuť poskytnutie požadovaných informácií, a bez zohľadnenia ktorého nebolo možné urobiť vo veci právny záver. Najvyšší súd SR tým porušil základné právo žiadateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR (ktorého súčasťou je právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia) a právo na prístup k informáciám podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy SR.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 59/04 zo dňa 24. júna 2004

„Ďalej ide o námietku, podľa ktorej sa najvyšší súd nezaoberal ani ustanovením § 11 ods. 2 zákona o slobode informácií, hoci toto ustanovenie znamená výnimku z ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) pre prípad informácií získaných za verejné financie, resp. informácií týkajúcich sa použitia verejných financií, prípadne informácií o nakladaní s majetkom štátu alebo obce. ...

Z rozsudkov najvyššieho súdu nevyplýva, že by sa bol najvyšší súd zaoberal vecou z vyššie uvedeníhľadísk, hoci pri právnom názore, ktorý zaujal, bol takýto postup nevyhnutný. Tento nedostatok považuje ústavný súd za prejav arbitrárnosti rozsudku najvyššieho súdu, čo znamená zároveň porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy.

Uvedenými závažnými procesnoprávnymi pochybeniami majúci charakter arbitrárnosti nemohla byť rozsudkom najvyššieho súdu poskytnutá v dostatočnej miere ani ochrana základného práva sťažovateľky na slobodný prístup k informáciám podľa čl. 26 ods. 2 ústavy. Preto bolo treba dospieť aj k záveru o porušení tohto ústavného práva.“

b) ústavne nesúladný výklad ustanovenia zákona o slobode informácií alebo iných predpisov upravujúcich sprístupňovanie informácií

Podľa rozhodnutí Ústavného súdu SR je súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR aj povinnosť ústavne súladného výkladu zákonov. Zo základného práva na súdnu ochranu teda vyplýva povinnosť súdu vykladať pri rozhodovaní konkrétnej veci ustanovenia zákona o slobode informácií a iných súvisiacich právnych predpisov v súlade s ústavným právom na informácie (k povinnosti ústavne súladného výkladu zákona o slobode informácií pozri 7. časť tejto publikácie).

Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach uvádza: *„Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma.“* (napr. nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 77/02, II. ÚS 249/04, II. ÚS 374/06). Ústavný súd SR v náleze sp. zn. IV. ÚS 245/09 uviedol: *„Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo*

účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy. **Tomuto základnému právu zodpovedá uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07).**“

Ak Najvyšší súd SR bude vykladať zákon o slobode informácií tak, že dôsledky tohto výkladu budú v rozpore s ústavným právom na informácie podľa čl. 26 Ústavy SR, Ústavný súd SR vysloví porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR, prípadne aj v spojitosti s právom na prístup k informáciám podľa článku 26 Ústavy SR.

Ústavný súd SR zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR z dôvodu, že najvyšší súd vyložil ustanovenia § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií o rozsahu informačnej povinnosti povinných osôb tak, že Sociálna poisťovňa nie je povinná sprístupňovať informácie o svojom hospodárení. Podľa Ústavného súdu SR bol takýto výklad zákona v rozpore s ústavným právom na informácie. Ústavný súd rozhodol, že ústavne nesúladným výkladom zákona o slobode informácií Najvyšší súd SR porušil základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06 zo dňa 28. júna 2007

„...možno dospieť k záveru, že plná informačná povinnosť voči každému je z hľadiska čl. 26 ods. 4 ústavy namieste buď vtedy, keď ide o subjekt, ktorý hospodári s verejnými financiami, resp. nakladá s majetkom štátu alebo obcí, alebo vtedy, ak ide o subjekt, ktorý bol kreovaný zákonom alebo na základe zákona, ktorý patrí do oblasti verejného práva. V týchto prípadoch je daný verejný záujem na plnej informačnej povinnosti, ktorý potláča do úzadia prípadný záujem týchto subjektov na ochrane ich práv a slobôd. ... Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom. Napokon je podstatné, že takýto subjekt nebol kreovaný na uplatňovanie súkromných záujmov, ale na realizáciu verejných záujmov. ...najvyšší súd pri definovaní rozsahu informačnej povinnosti žalovaného vykladal ustanovenie § 2 zákona o slobode informácií iba metódou jazykového výkladu. Výklad tohto ustanovenia z hľadiska jeho ústavnej konformnosti nevykonal. ... Najvyšší súd taktiež neuviedol, ako sa vysporiadal s povinnosťou ústavne konformne interpretovať dotknuté ustanovenia, resp. povinnosťou rozhodovať v prospech ľudských práv.“

3.10. Iné spôsoby nápravy nezákonného rozhodnutia alebo nezákonného postupu

Nezákonné rozhodnutie, voči ktorému sa už nemožno odvolať (t.j. ktoré je právoplatné), alebo nezákonný postup správneho orgánu, možno napadnúť aj inými opravnými prostriedkami.

Na prokuratúru možno podať **podnet na vydanie tzv. protestu prokurátora** proti nezákonnému rozhodnutiu.

Prokurátor môže podať proti nezákonnému rozhodnutiu **protest**, a to do troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Orgán, ktorý nezákonné rozhodnutie vydal, musí vybrať protest do 30 dní. Ak nevyhoví protestu prokurátora (t.j. nezruší nezákonné rozhodnutie ani nenahradí nezákonné rozhodnutie novým rozhodnutím), musí predložiť vec nadriadenému orgánu. Ak protestu prokurátora ani v tomto prípade nebude vyhovené, môže prokurátor podať proti nezákonnému rozhodnutiu o nesprístupnení informácie **žalobu na súd**.¹⁸⁹

Ak porušenie zákona správnym orgánom spočíva v postupe (nesprávny postup pri vybavovaní žiadosti) alebo v nečinnosti, môže prokurátor vydať **upozornenie** a vyzvať v ňom orgán, aby odstránil porušenie zákona. Správny orgán musí prokurátora informovať, aké opatrenia na nápravu vykonal.

Na orgán, ktorý je nadriadený tomu, ktorý rozhodnutie o odvolaní vydal, možno zasa podať **podnet na zrušenie alebo zmenu rozhodnutia mimo odvolacieho konania** (jde o v tzv. konanie o preskúmaní rozhodnutia **mimo odvolacieho konania** podľa ustanovenia § 65 a nasl. zákona o správnom konaní). Nadriadený orgán môže v takomto konaní nezákonné rozhodnutie o nesprístupnení informácie zrušiť alebo zmeniť.

Podľa ustanovenia § 22 ods. 4 zákona č. 302/2001 Z.z. o samosprávnych krajoch „*Rozhodnutie samosprávneho kraja nemožno preskúmať mimo odvolacieho konania.*“

Postup pri použití vyššie uvedených prostriedkov nápravy upravuje zákon o prokuratúre¹⁹⁰ a zákon o správnom konaní.¹⁹¹

Podľa ustanovenia § 4 ods. 3 písm. c) zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch „*Od poplatkov sú oslobodené úkony súvisiace s vykonávaním všeobecne záväzných právnych predpisov... o slobodnom prístupe k informáciám.*“

Ustanovením sa zakotvilo oslobodenie od správnych poplatkov pre úkony súvisiace s uplatňovaním zákona o slobode informácií. V praxi sa jedná napríklad o poplatok za podanie podnetu na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania podľa § 65 zákona o správnom konaní, ktorý je pre fyzické osoby 16,50 eura a pre právnické osoby a fyzické osoby oprávnené na podnikanie 165,50 eura. Ak bude podaný podnet na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o nesprístupnení informácií podľa zákona o slobode informácií, za podanie podnetu nebude potrebné platiť správny poplatok.

189 § 250b ods. 5 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

190 Zákon č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre.

191 § 65 a nasl. a § 69 zákona č. 71/1969 Zb. o správnom konaní.

3.11. Úhrada nákladov za sprístupnenie informácií

§ 21

Úhrada nákladov

(1) Informácie sa sprístupňujú bezplatne s výnimkou úhrady vo výške, ktorá nesmie prekročiť výšku materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, so zadovážením technických nosičov a s odoslaním informácie žiadateľovi. Náklady na sprístupnenie informácie prístupnou formou osobe so zmyslovým postihnutím znáša povinná osoba.

(2) Povinná osoba môže zaplatenie úhrady odpustiť.

(3) Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo financií Slovenskej republiky.

(4) Úhrady sú príjmami povinnej osoby.

Za samotné sprístupnené informácie alebo za prácu pri vybavovaní žiadostí o informácie sa úhrada neplatí. Žiadateľ o informácie je povinný uhradiť **iba materiálne náklady** (napr. cena spotrebovaného papiera, obálky, diskety, poštovné). Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie informácií stanovuje vyhláška Ministerstva financií SR č. 481/2000 Z.z. o podrobnostiach úhrady nákladov za sprístupnenie informácií. Podľa § 1 tejto vyhlášky sa za materiálne náklady považujú náklady na:

- a) obstaranie technických nosičov dát, a to najmä diskiet, kompaktných diskov,
- b) vyhotovenie kópií požadovaných informácií, a to najmä na papier,
- c) obstaranie obalu, a to najmä obálok,
- d) odoslanie informácií, a to najmä na poštovné.

Výška úhrady za technické nosiče dát, papier alebo obálky má presne zodpovedať nákladom, ktoré povinná osoba vynaložila na ich zaobstaranie (kúpu). Sadzobníky určujúce nadmerne vysoké úhrady materiálnych nákladov sú v rozpore so zákonom o slobode informácií i s vyhláškou Ministerstva financií SR.

Podľa § 3 uvedenej vyhlášky môže žiadateľ uhradiť povinnej osobe náklady poštovou poukážkou, bezhotovostným prevodom na účet v banke alebo v hotovosti do pokladne.

Povinná osoba môže zaplatenie **úhrady nákladov odpustiť**. Tento postup sa široko využíva najmä v prípadoch, v ktorých výška úhrady nákladov dosahuje nízku sumu.

Podľa súdnej praxe nemožno podmieňovať vybavenie žiadosti predbežným zaplatením úhrady materiálnych nákladov:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 19 S 216/02 zo dňa 14. novembra 2002

„Obmedziť právo na sprístupnenie informácií je teda možné len zo zákonom ustanovených dôvodov. Nezaplatenie finančnej úhrady materiálnych nákladov vopred nie je podľa zákona o slobode informácií dôvodom na obmedzenie prístupu k informáciám. Z procesu sprístupňovania informácií, ktorý je upravený v ust. § 14 a nasl. cit. zákona nevyplýva pre povinnú osobu možnosť nerozhodnúť o žiadosti o informáciu alebo informáciu nesprístupniť z dôvodu, že žiadateľ vopred nezaplatil finančnú úhradu nákladov. Zaplatenie finančnej úhrady vopred nie je podľa zákona podmienkou ďalšej činnosti štátneho orgánu. ... Podľa ust. § 17 ods. 1 zákona o slobode informácií, žiadosť o sprístupnenie informácie povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do 10 dní od podania žiadosti. Z uvedeného vyplýva, že povinná osoba musí teda do 10 dní buď informácie sprístupniť, alebo vydať písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Žiadateľovi teda jednoznačne zo zákona vyplýva právo, aby sa o jeho žiadosti v zákonnej lehote (do 10 dní) rozhodlo, a to bez ohľadu na to, či vopred zaplatil finančnú úhradu materiálnych nákladov alebo nie.“

4. ČASŤ

Povinné zverejňovanie informácií

Zákon o slobode informácií, okrem sprístupňovania informácií na žiadosť, zaviedol aj povinnosť úradov zverejňovať určitý okruh údajov povinne (aktívne), to znamená aj bez konkrétnej žiadosti. Ide o tzv. **povinné zverejňovanie informácií** upravené v ustanoveniach **§ 5, § 5a, § 5b a § 6** zákona o slobode informácií.

4.1. Povinné zverejňovanie informácií podľa § 5 a § 6

§ 5

Povinné zverejňovanie informácií

- (1) Každá povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 je povinná zverejniť tieto informácie:
- a) spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
 - b) miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
 - c) miesto, lehota a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené,
 - d) postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,
 - e) prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe,
 - f) sadzobník správnych poplatkov,⁶⁾ ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.
- (2) Národná rada Slovenskej republiky je povinná zverejniť
- a) termíny jej schôdzí a zasadaní výborov a návrh programu rokovania,

- b) zápisnice z verejných schôdzí,
- c) texty predložených návrhov zákonov do troch dní po ich podaní do Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky,
- d) texty schválených zákonov do troch dní po ich schválení v trefom čítaní,
- e) údaje o dochádzke poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na jej schôdze a na zasadnutia jej výborov do troch dní po skončení každej schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,
- f) výpisy o hlasovaní poslancov po každej schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky okrem prípadov tajného hlasovania a hlasovania na neverejnej schôdzi.

(3) Kancelária prezidenta Slovenskej republiky je povinná zverejniť

- a) program a výsledky pracovných ciest a prijatí prezidenta Slovenskej republiky a miesto jeho pobytu,
- b) podpísanie zákona alebo jeho vrátenie Národnej rade Slovenskej republiky,
- c) prepožičanie vyznamenania,
- d) vymenovanie a odvolanie štátneho funkcionára a prijatie demisie,
- e) odpustenie, zmiernenie alebo zahľadenie trestu a nariadenie nezačínať alebo nepokračovať v trestnom konaní,
- f) organizačnú štruktúru a počty zamestnancov Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky.

(4) Vláda Slovenskej republiky je povinná zverejniť texty materiálov (návrhy, správy, rozbojry) predložených na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh.

(5) Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy zverejňujú materiály programového, koncepcného a strategického charakteru a texty navrhovaných právnych noriem po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.

(6) Povinná osoba je povinná zverejniť označenie nehnuteľnej veci vrátane bytov a nebytových priestorov a hnuťelnej veci, ktorej nadobúdacia cena bola vyššia ako 20-násobok minimálnej mzdy^{6a)} vo vlastníctve štátu, verejnoprávnej inštitúcie, obce, vyššieho územného celku alebo orgánu verejnej moci, ktorý táto povinná osoba previedla do vlastníctva alebo ktorý prešiel do vlastníctva inej osoby než orgánu verejnej moci, dátum prevodu alebo prechodu vlastníctva a právny titul, ako aj informácie o osobných údajoch a iných identifikačných údajoch osôb, ktoré nadobudli tento majetok do vlastníctva, a to v rozsahu

- a) meno a priezvisko, názov alebo obchodné meno,
- b) adresa pobytu alebo sídlo,
- c) identifikačné číslo, ak ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu - podnikateľa.

(7) Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný zverejniť doručené návrhy na začatie konania podľa čl. 125 až 126 a čl. 127a až 129 Ústavy Slovenskej republiky.

(8) Ustanovenia odseku 2 sa primerane použijú na zverejňovanie informácií obecnými zastupiteľstvami, mestskými zastupiteľstvami a miestnymi zastupiteľstvami⁷⁾ a zastupiteľstvami samosprávy vyššieho územného celku.

⁶⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

^{6a)} § 2 ods. 1 písm. b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov.

⁷⁾ Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

§ 6

(1) Informácie podľa § 5 sa zverejňujú spôsobom umožňujúcim hromadný prístup. Táto povinnosť sa nevzťahuje na fyzické osoby a na obce, ktoré nie sú mestami.⁸⁾ Informácia podľa § 5 ods. 6 sa zverejňuje najmenej po dobu jedného roka odo dňa, keď došlo k prevodu alebo prechodu vlastníctva podľa § 5 ods. 6; tým nie je dotknutá povinnosť sprístupniť túto informáciu aj po uplynutí tejto doby.

(2) Informácie podľa § 5 ods. 1 sa ďalej zverejňujú v sídle povinnej osoby a na všetkých jej pracoviskách na verejne prístupnom mieste.

(3) Povinné osoby, ktoré prevádzkujú informačné systémy⁹⁾ obsahujúce informácie, pri ktorých osobitný zákon nevylučuje verejnú prístupnosť,¹⁰⁾ sú povinné informácie obsiahnuté v týchto registroch a zoznamoch uverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke. Také zverejnenie nie je porušením osobitných predpisov.⁹⁾

(4) Povinné osoby môžu informácie podľa predchádzajúcich odsekov zverejniť aj ďalšími spôsobmi. Okrem informácií podľa predchádzajúcich odsekov môže povinná osoba zverejniť aj ďalšie informácie.

(5) V obciach, ktoré sú vymedzené osobitným zákonom,¹¹⁾ povinná osoba zverejní tieto informácie aj v jazyku národnostných menšín. Ak takáto obec zverejňuje informácie podľa § 5 spôsobom umožňujúcim hromadný prístup, je povinná ich uvádzať aj v jazyku národnostných menšín.

(6) Na obmedzenia zverejňovania informácií sa použijú ustanovenia § 8 až 12.

⁸⁾ § 22 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb.

⁹⁾ Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

¹⁰⁾ Napríklad Obchodný zákonník, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení zákona

Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z., nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 100/1993 Z. z. o Obchodnom vestníku v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 50/1998 Z. z., zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení zákona č. 300/1990 Zb., zákona č. 513/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 62/1993 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. o nadáciách v znení zákona č. 147/1997 Z. z.

¹¹⁾ Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín.

Podľa § 4 ods. 3 zákona o slobode informácií „Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže **každý opakovane vyhľadávať a získať**, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcim zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici.“

Každý spôsob zverejnenia informácie podľa § 5 a 6 zákona o slobode informácií musí spĺňať podmienku, že takúto informáciu je možné opakovane vyhľadávať a získať. Zverejnením v zmysle zákona o slobode informácií nie je situácia, keď je informácia prístupná iba na určitý obmedzený čas (napríklad informácia zverejnená na internetovej stránke a následne po niekoľkých mesiacoch stiahnutá z internetovej stránky nie je zverejnenou informáciou v zmysle zákona o slobode informácií).

V rámci povinného (aktívneho) zverejňovania informácií ukladá zákon v § 5 **všetkým povinným osobám**, okrem povinných osôb podľa § 2 ods. 3 (teda napr. obchodných spoločností alebo štátnych podnikov), zverejňovať nasledovné informácie:

- spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
- miesto, čas a spôsob, akým možno získať informácie,
- informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
- miesto, lehotu a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby,
- postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,
- prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje,
- sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.

Tieto základné informácie sa musia zverejňovať **v sídle povinnej osoby a na všetkých jej pracoviskách** na verejne prístupnom mieste. Verejne prístupným miestom je také miesto, na ktoré majú voľný a neobmedzený prístup ľubovoľné osoby. Spravidla by sa teda tieto informácie mali vyvesiť vo verejne prístupnom vestibule budovy, kde sídli povinná osoba, alebo kde sú jej pracoviská, prípadne na tabuli priamo pred budovou.

Okrem obcí, ktoré nie sú mestami, musia povinné osoby tieto základné informácie zverejňovať aj „spôsobom umožňujúcim hromadný prístup“. Keďže „hromadný prístup k informáciám“ je v § 4 ods. 2 zákona o slobode informácií definovaný ako „prístup neobmedzeného okruhu žiadateľov pomocou telekomunikačného zariadenia“, v praxi prichádza do úvahy v zásade iba zverejnenie informácií **na internete**. Internet je v ustanovení zákona aj výslovne spomenutý.¹⁹² Hoci zákon neukladá obciam povinnosť zverejňovať informácie na internete, obce môžu z vlastnej iniciatívy informovať občanov aj prostredníctvom internetových stránok.

Okrem zverejňovania základných údajov musia niektoré povinné osoby z vlastnej iniciatívy na internete zverejňovať aj niektoré ďalšie informácie o svojej činnosti.

Národná rada SR a zastupiteľstvá obcí, miest a vyšších územných celkov majú povinnosť zverejňovať termíny ich schôdzí a zasadaní ich výborov, resp. komisií a návrh programu rokovania, ako aj zápisnice z verejných schôdzí. Ďalej musia zverejňovať texty predložených návrhov právnych predpisov (zákonov, všeobecne záväzných nariadení) a texty schválených právnych predpisov, a to do troch dní po ich schválení. Tiež musia zverejňovať údaje o dochádzke poslancov na schôdzach a na zasadnutiach výborov a komisií do troch dní po skončení schôdze a výpisy o hlasovaní poslancov (okrem tajného hlasovania), a to po každej schôdzi. Národná rada SR, mestá a vyššie územné celky sú povinné zverejniť tieto informácie na internetovej stránke. Obce, ktoré nie sú mestami, tieto informácie zverejnia vo svojom sídle a na všetkých jej pracoviskách na verejne prístupnom mieste, pričom môžu tieto informácie zverejniť aj na internete.

Vláde SR zákon ukladá povinnosť zverejňovať na internetovej stránke texty materiálov (návrhy, správy, rozbory) predložené na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh.

Ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy a orgánom miestnej štátnej správy zákon ukladá povinnosť zverejňovať na internetovej stránke materiály programového, koncepčného a strategického charakteru a tiež texty navrhovaných právnych noriem po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.

Kancelária prezidenta SR je povinná zverejniť na internetovej stránke program a výsledky pracovných ciest a prijatí prezidenta a miesto jeho pobytu, podpísanie zákona alebo jeho vrátenie Národnej rade SR, prepožičanie vyznamenania, vymenovanie a odvolanie štátneho funkcionára a prijatie demisie, odpustenie, zmiernenie alebo zahľadanie trestu a nariadenie nezačínať alebo nepokračovať v trestnom konaní a organizačnú štruktúru a počty zamestnancov Kancelárie prezidenta SR.

192 Podľa ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o slobode informácií „*Hromadným prístupom k informáciám je prístup neobmedzeného okruhu žiadateľov pomocou telekomunikačného zariadenia, najmä prostredníctvom siete internetu.*“ Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách „*Telekomunikačné zariadenie je technické zariadenie na vysielanie, prenos, smerovanie, príjem, prepojenie alebo spracovanie signálov a informácií vo forme obrazu, zvuku alebo dát (ďalej len „signál“) prostredníctvom vedení, rádiovými, optickými alebo inými elektromagnetickými prostriedkami, ako aj pridružené prostriedky.*“

Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný na internetovej stránke zverejniť všetky doručené návrhy na začatie konania, okrem sťažností individuálnych osôb namietajúcich porušenie základných práv. Ide napríklad o návrhy na vyslovenie nesúladu predpisov s ústavou, na podanie výkladu ústavy alebo na vyslovenie neplatnosti volieb. Podľa § 22b zákona o slobode informácií sa povinnosť zverejniť tieto informácie vzťahuje na návrhy na začatie konania doručené po 2. januári 2006.

Všetky povinné osoby sú podľa § 5 ods. 6 zákona o slobode informácií povinné zverejniť informácie týkajúce sa prevodu alebo prechodu nehnuteľných vecí, ako aj hnutelných vecí s nadobúdacou cenou vyššou ako 20-násobok minimálnej mzdy.

Konkrétne sú povinné zverejniť označenie

- nehnuteľnej veci vrátane bytov a nebytových priestorov a
- hnuteľnej veci, ktorej nadobúdacía cena bola vyššia ako 20-násobok minimálnej mzdy,

ak tieto veci boli vo vlastníctve štátu, verejnoprávnej inštitúcie, obce, vyššieho územného celku alebo orgánu verejnej moci a povinná osoba ich previedla do vlastníctva inej osoby než orgánu verejnej moci alebo ktoré prešli do vlastníctva takejto osoby.

Zároveň je potrebné zverejniť dátum prevodu alebo prechodu vlastníctva, právny titul, resp. dôvod prevodu alebo prechodu vlastníctva (napr. uzavretie kúpno-predajnej zmluvy), ako aj údaje o osobách, ktoré nadobudli tento majetok do vlastníctva (meno a priezvisko, názov alebo obchodné meno, adresa pobytu alebo sídlo a v prípade, že ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu – podnikateľa, aj identifikačné číslo).

Podľa ustanovenia § 22b zákona o slobode informácií sa táto povinnosť zverejniť informácie vzťahuje na prevody a prechody majetku uskutočnené po 2. januári 2006. Ustanovenie § 22b tiež výslovne pripomína, že na základe žiadosti o informácie možno získať aj informácie a prevodoch a prechodoch majetku uskutočnených pred 2. januárom 2006, hoci táto skutočnosť vyplýva aj z ustanovenia § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií, podľa ktorého každý má prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii, bez ohľadu na okamih vytvorenia týchto informácií.

Tieto informácie sa podľa § 6 ods. 1 tretia veta zákona o slobode informácií zverejňujú **na internetovej stránke najmenej po dobu jedného roka** odo dňa, keď došlo k prevodu alebo prechodu vlastníctva. Ustanovenie § 6 ods. 1 tretia veta výslovne spomína, že aj po uplynutí tejto doby (jedného roka) musia byť tieto informácie **prístupné na základe žiadosti**. Obce, ktoré nie sú mestami, môžu tieto informácie zverejniť aj iným spôsobom.

Povinné osoby, ktoré prevádzkujú informačné systémy s informáciami, pri ktorých osobitný zákon nevylučuje verejnú prístupnosť, sú podľa § 6 ods. 3 zákona o slobode informácií povinné **informácie obsiahnuté v týchto registroch a zoznamoch** zverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke. Ide napríklad o obchodný register, živnostenský register, verejne prístupné informácie z katastra nehnuteľností, register občianskych združení a pod. Voľne prístupná

internetová stránka znamená, že **informácie nemôžu byť spolplatňované a prístup k nim nemôže byť ani inak podmienený**. Také zverejnenie nie je porušením osobitných predpisov – napríklad zákona o ochrane osobných údajov.

Geodetický a kartografický ústav začal na internetovej stránke poskytovať výpisy z katastra nehnuteľností za podmienky, že záujemca zaplatí za výpis peňažný poplatok. Občan sa však domáhal bezplatného sprístupnenia výpisu z katastra, tvrdiac, že informácie z katastra mali byť podľa § 6 ods. 3 zákona o slobode informácií bezplatne zverejnené na voľne prístupnej internetovej stránke. Súd rozhodol v prospech občana a nariadil Geodetickému a kartografickému ústavu vrátiť žiadateľovi peňažný poplatok, ktorý žiadateľ zaplatil za výpis.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 45 C 241/05 zo dňa 15. marca 2006

„V danom prípade súd dospel k záveru, že pokiaľ žalovaný podmieňuje sprístupňovanie informácií z centrálnej databázy písomných informácií katastra nehnuteľností, ktorých správu vykonáva, na svojej internetovej stránke zaplatením finančnej úhrady, porušuje tým zákon o slobodnom prístupe k informáciám. ... Žalovaný zároveň prevádzkuje informačný systém obsahujúci informácie, pri ktorých osobitný zákon nevyklučuje ich verejnú prístupnosť (§ 68 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností), a preto je povinný informácie obsiahnuté v registroch a zoznamoch svojho informačného systému, za dodržania zákonom stanoveného rozsahu a obmedzení (§ 68 ods. 2 a nasl. zák. č. 162/1995 Z. z.), uverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke, t.j. bezodplatne tak, ako mu to ukladá zákon o slobodnom prístupe k informáciám.“

Povinné osoby môžu všetky vyššie uvedené informácie zverejniť aj ďalšími spôsobmi a môžu tiež okrem povinných informácií zverejniť aj ďalšie informácie.

Pri povinnom zverejňovaní informácií je tiež potrebné dbať na to, aby neboli zverejnené informácie chránené podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií.

4.2. Povinné zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr podľa § 5a a § 5b

Povinné zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr bolo do zákona o slobode informácií zakotvené zákonom č. 546/2010 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (išlo o doplnenie zákona o slobode informácií a Obchodného zákonníka). Tento zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2011.

Dôvodová správa k tomuto zákonu uvádza: *„Predložený návrh bol vypracovaný predovšetkým s cieľom zaviesť pravidlá, ktoré zabezpečia transparentné a hospodárne nakladanie s verejným*

majetkom a s verejnými prostriedkami. ... Navrhovaný mechanizmus núti povinné osoby, aby pri nakladaní s verejnými prostriedkami dbali najmä na právnu a ekonomickú výhodnosť alebo aspoň vyváženosť práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy. Totiž v ostatných mesiacoch bolo možné si všimnúť, že povinné osoby sa nie vždy správali ako „dobrý hospodár“. Osoby boli laxné k verejným prostriedkom alebo k majetku, ktorý im patrí. ... Verejnosť mala len obmedzenú možnosť oboznámiť sa so znením týchto zmlúv a nebola dostatočne informovaná o ich obsahu. Zároveň sa úpravou posilní informovanosť daňovníkov a poplatníkov o nakladaní s ich príspevkami, ktoré sa stávajú súčasťou verejných prostriedkov.”

So zmluvami, ktoré sa majú podľa zákona povinne zverejňovať, zákon č. 546/2010 Z.z. zároveň spojil rôzne právne následky¹⁹³ - a to najmä ten následok, že účinnosť týchto zmlúv podmienil ich zverejnením (pozri nové ustanovenie § 47a Občianskeho zákonníka). Toto ustanovenie má výrazný protikorupčný efekt, pretože podmienilo účinnosť zmlúv uzatváraných povinnými osobami transparentnosťou týchto zmlúv a možnosťou verejnej kontroly hospodárenia s finančnými prostriedkami povinných osôb.

Ustanovenia zákona o slobode informácií týkajúce sa povinného zverejňovania zmlúv, objednávok a faktúr sa podľa ustanovenia § 22c ods. 1 zákona o slobode informácií vzťahujú na povinne zverejňovanú zmluvu uzatretú po 1. januári 2011, na objednávku tovarov a služieb vyhotovenú po 1. januári 2011 a na faktúru doručенú alebo zaplatenú po 1. januári 2011. Zmeny v zverejňovaní zmlúv, objednávok a faktúr, ktoré zakotvil zákon č. 382/2011 Z.z. účinný od 1. januára 2012 sa podľa ustanovenia § 22d zákona o slobode informácií vzťahujú na povinne zverejňovanú zmluvu uzatretú po 1. januári 2012, na objednávku tovarov a služieb vyhotovenú po 1. januári 2012 a na faktúru doručенú alebo zaplatenú po 1. januári 2012.

4.2.1. Povinné zverejňovanie zmlúv

§ 5a

Povinne zverejňovaná zmluva

(1) Povinne zverejňovaná zmluva je písomná zmluva, ktorú uzaviera povinná osoba a ktorá obsahuje informáciu, ktorá sa získala za finančné prostriedky, s ktorými hospodária právnické osoby verejnej správy^{7(a)} vrátane neštátnych účelových fondov, alebo sa týka používania týchto finančných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom alebo na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie.

(2) Povinne zverejňovaná zmluva je aj písomná zmluva, ktorú uzaviera povinná osoba podľa § 2 ods. 3, v ktorej má štát alebo povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 výlučnú účasť alebo

¹⁹³ Napr. ustanovenia § 47a, § 490 ods. 2, § 582a, § 879n Občianskeho zákonníka alebo ustanovenia § 271 ods. 2, § 768h Obchodného zákonníka.

v ktorej majú štát a povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 spoločne výlučnú účasť alebo v ktorej majú štát a viaceré povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a 2 spoločne výlučnú účasť a ktorá sa týka nakladania s jej majetkom; to neplatí, ak je zmluva uzatvorená v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii

(3) Namiesto zmluvy uzatvorenej v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii povinnej osoby podľa odseku 2 a namiesto zmluvy podľa § 5a ods. 5 písm. c), d), i), j), r) a s) sa zverejňuje informácia o uzatvorení takejto zmluvy; to neplatí, ak sa zmluva uzavrela s fyzickou osobou, ktorá nie je podnikateľom. Na zverejňovanie informácie podľa prvej vety sa použijú odseky 6, 7, 9 a 14 rovnako.

(4) Ustanovenie povinnej zverejňovanej zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa tohto zákona nesprístupňuje, sa nezverejňuje. Rovnako sa nemusia zverejniť časti povinnej zverejňovanej zmluvy, ktorými sú technické predlohy, návody, výkresy, projektové dokumentácie, modely, spôsob výpočtu jednotkových cien a vzory. Ustanovenia všeobecných obchodných podmienok sa nemusia zverejniť, ak časť obsahu povinnej zverejňovanej zmluvy je určená odkazom na ne a zároveň totožné ustanovenia všeobecných obchodných podmienok boli zverejnené tou istou povinnou osobou spolu s inou povinne zverejňovanou zmluvou, ktorá už nadobudla účinnosť; pri takejto povinnej zverejňovanej zmluve sa uvedie v Centrálnom registri zmlúv (ďalej len "register") alebo na webovom sídle odkaz na inú povinne zverejňovanú zmluvu, ktorá už nadobudla účinnosť.

(5) Povinne zverejňovanou zmluvou nie je

- a) služobná zmluva,^{7b)}
- b) pracovná zmluva a dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru;^{7c)} povinne zverejňovanou zmluvou však je kolektívna zmluva,
- c) zmluva týkajúca sa burzových obchodov a ich sprostredkovania,
- d) zmluva týkajúca sa cenných papierov alebo iných finančných nástrojov,
- e) zmluva uzavieraná v pôsobnosti Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva,
- f) zmluva, ktorej účelom je zabezpečenie ochrany a bezpečnosti v miestach, kde sa vykonáva väzba alebo trest odňatia slobody,
- g) zmluva, ktorej účelom je zabezpečenie potrieb cudzích zastupiteľských úradov v Slovenskej republike a zabezpečenie činnosti zastupiteľských úradov Slovenskej republiky v zahraničí,
- h) zmluva uzavieraná v pôsobnosti Štátnej pokladnice týkajúca sa finančných a platobných služieb,
- i) zmluva týkajúca sa obchodov zabezpečujúcich likviditu štátu a zmluva o zabezpečení poskytovania platobných služieb,
- j) zmluva o pôžičke podľa osobitného predpisu,^{7ca)}

- k) zmluva, ktorej účelom je zabezpečenie hospodárskej mobilizácie,^{7cb)}
- l) zmluva, ktorej účelom je realizácia aktívnych opatrení na trhu práce alebo podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím podľa osobitného zákona a ktorá sa uzatvára so zamestnancom, uchádzačom o zamestnanie alebo so záujemcom o zamestnanie,^{7cc)}
- m) zmluva o poskytovaní sociálnej služby, ktorá sa uzatvára s prijímateľom sociálnej služby,^{7cd)}
- n) zmluva týkajúca sa vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately uzavieraná s fyzickou osobou podľa osobitného predpisu^{7ce)} okrem zmluvy uzavieranej s fyzickou osobou, ktorá vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitného predpisu,^{7cf)}
- o) zmluva týkajúca sa prevozu alebo uskladnenia vojenského materiálu, zbraní alebo streliva uzavieraná v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky, akciových spoločností v jeho zakladateľskej pôsobnosti a rozpočtových organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti,
- p) zmluva, ktorej účelom je plnenie úloh Policajného zboru súvisiacich s bojom proti terorizmu a organizovanému zločinu, činnosťou služby kriminálnej polície, služby finančnej polície, so zaisťovaním osobnej bezpečnosti určených osôb, s ochranou objektov a so zabezpečením ochrany štátnej hranice,
- q) zmluva týkajúca sa vyporiadania vlastníctva nehnuteľností do vlastníctva Národnej diaľničnej spoločnosti podľa osobitného zákona,^{7cg)}
- r) zmluva, ktorej predmetom je umelecký výkon alebo použitie umeleckého výkonu^{7ch)} a zmluva, ktorú uzatvára povinná osoba s fyzickou osobou inej umeleckej profesie,^{7ci)}
- s) zmluva týkajúca sa razby mincí, medailí, žetónov alebo obdobných predmetov.

(6) Povinne zverejňovaná zmluva, ktorej účastníkom je povinná osoba, sa zverejňuje v registri; to neplatí, ak ide o Národnú banku Slovenska a povinné osoby, ktorými sú obce, vyššie územné celky, povinné osoby, ktoré sú ich rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, a povinné osoby, v ktorých majú viac ako 50 % účasť.

(7) Povinná osoba zašle bezodkladne Úradu vlády Slovenskej republiky zmluvu na zverejnenie. Úrad vlády Slovenskej republiky zodpovedá za súlad zverejnenej zmluvy s jej zaslaným znením podľa prvej vety.

(8) Register je verejný zoznam povinne zverejňovaných zmlúv, ktorý vedie Úrad vlády Slovenskej republiky v elektronickej podobe; register je informačný systém verejnej správy.^{7d)}

(9) Povinne zverejňovaná zmluva, ktorá sa nezverejňuje v registri, sa zverejňuje na webovom sídle povinnej osoby, ktorá zmluvu uzatvára, a to bezodkladne po uzavretí zmluvy alebo po doručení súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu. Ak táto osoba nemá webové sídlo, zmluva sa zverejňuje na webovom sídle jej zriaďovateľa alebo bezodplatne v Obchodnom vestníku.^{7e)}

(10) Ak zmluva nie je zverejnená do siedmich dní odo dňa uzavretia alebo odo dňa doručenia

súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, môže účastník podať návrh na zverejnenie v Obchodnom vestníku.

(11) Povinná osoba a Úrad vlády Slovenskej republiky vydajú účastníkovi zmluvy na jeho požiadanie písomné potvrdenie o zverejnení zmluvy; povinná osoba a Úrad vlády Slovenskej republiky môžu vydať potvrdenie v elektronickej podobe podpísané elektronickým podpisom alebo zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona.^{7f)}

(12) Písomné potvrdenie podľa odseku 11 obsahuje najmä tieto údaje:

- a) názov zmluvy,
- b) identifikáciu účastníkov zmluvy; ak ide o osobné údaje účastníka zmluvy odlišného od povinnej osoby, uvedú sa osobné údaje podľa odseku 13,
- c) popis predmetu zmluvy,
- d) hodnotu predmetu zmluvy, ak ju možno určiť,
- e) dátum uzavretia zmluvy, prípadne dátum udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy,
- f) dátum zverejnenia zmluvy,
- g) označenie nehnuteľnosti v rozsahu podľa osobitného predpisu,^{7fa)} ak sa zverejnila zmluva, ktorá na vznik, zmenu alebo zánik práva vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností podľa osobitného predpisu.^{7fb)}

(13) Ak je zmluva zverejnená viacerými spôsobmi alebo viacerými účastníkmi zmluvy, rozhodujúce je prvé zverejnenie zmluvy. Povinná osoba alebo účastník zmluvy podávajúci návrh na zverejnenie podľa odseku 10 sú povinní zabezpečiť súlad zverejnenej zmluvy so skutočným stavom a nesprístupnenie ustanovení zmluvy obsahujúcich informáciu, ktorá sa podľa tohto zákona nesprístupňuje; to neplatí o osobných údajoch účastníka zmluvy odlišného od povinnej osoby v rozsahu titul, meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu a o označení nehnuteľnosti v rozsahu podľa osobitného predpisu,^{7fa)} ak ide o zmluvu, ktorá na vznik, zmenu alebo zánik práva vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností podľa osobitného predpisu.^{7fb)}

(14) Povinne zverejňovaná zmluva sa zverejňuje nepretržite počas existencie záväzku vzniknutého z povinne zverejňovanej zmluvy, najmenej však počas piatich rokov od nadobudnutia účinnosti podľa zákona.^{7g)}

(15) Podrobnosti o zverejňovaní zmlúv v registri a náležitosti informácie podľa § 5a ods. 3 ustanoví nariadenie vlády Slovenskej republiky.

^{7aa)} § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 199/2007 Z. z.

^{7b)} § 27 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

^{7c)} § 42 a 223 Zákonníka práce.

^{7ca)} Zákon č. 200/1997 Z. z. o Študentskom pôžičkovom fonde v znení neskorších predpisov.

^{7cb)} Napríklad § 7 ods. 11 zákona č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

^{7cc)} Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

^{7cd)} § 74 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 551/2010 Z. z.

^{7ce)} Napríklad § 2, 48, § 53 ods. 7 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

^{7cf)} § 71 ods. 1 písm. d) a e) zákona č. 305/2005 Z. z.

^{7cg)} Zákon č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

^{7ch)} § 5 ods. 13 zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon).

^{7ci)} § 9 ods. 2 zákona č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti.

^{7d)} § 2 písm. b) zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 570/2009 Z. z.

^{7e)} Zákon č. 200/2011 Z. z. o Obchodnom vestníku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

^{7f)} Zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

^{7fa)} § 42 ods. 2 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov.

^{7fb)} § 28 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov.

^{7g)} § 47a Občianskeho zákonníka.

K § 5a ods. 1:

Ustanovenie § 5a zákona o slobode informácií stanovuje, že **povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a 2** zákona o slobode informácií sú povinné zverejňovať písomné zmluvy, ktoré uzatvárajú s inými subjektmi a ktoré obsahujú informáciu, ktorá

- sa získala za finančné prostriedky, s ktorými hospodária právnické osoby verejnej správy¹⁹⁴ (vrátane neštátnych účelových fondov), alebo
- sa týka používania týchto finančných prostriedkov, alebo
- nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku, alebo
- majetkom právnických osôb zriadených zákonom alebo na základe zákona, alebo
- nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie.

Vymedzenie, čoho sa týka obsah povinne zverejňovaných zmlúv, sa označuje ako tzv. vecný znak povinne zverejňovanej zmluvy.

Dôvodová správa uzpozorňuje, že definícia povinne zverejňovanej zmluvy v ustanovení § 5a ods. 1 obsahuje okrem tzv. vecného znaku aj tzv. personálny znak a tzv. znak formy zmluvy. Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Personálny znak povinne zverejňovanej zmluvy je splnený vtedy, keď je zmluvnou stranou osoba povinná podľa infozákona sprístupňovať informácie t.j. osoba uvedená v ustanovení § 2 infozákona. ... Znak formy zmluvy vyčleňuje spod legálnej definície povinne zverejňovanej zmluvy, ktoré majú inú ako písomnú formu. Podmienka písomnej formy zmluvy má aj svoj praktický význam, keďže nevytvára zbytočnú administratívnu záťaž v po-*

¹⁹⁴ Ako bolo uvedené vyššie, subjektmi verejnej správy sú podľa § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy napr. štátne rozpočtové organizácie a štátne príspevkové organizácie, štátne účelové fondy, Fond národného majetku Slovenskej republiky, Slovenský pozemkový fond, verejné vysoké školy, obce a vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie, Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne.

dobe formalizovania zmlúv v situáciách, kde to súčasná právna úprava ani nevyžaduje (z povahy veci vyplýva, že zverejniť možno len písomnú zmluvu). Na strane druhej, táto právna konštrukcia zahŕňa všetky prípady, kde podmienka písomnej formy zmluvy je podmienkou jej platnosti podľa osobitných zákonov. Ide najmä o prípady právnej úpravy nakladania s nehnuteľným majetkom štátu, verejného obstarávania, poskytovania štátnych dotácií a pod.“

K § 5a ods. 2 a 3:

Povinnosť zverejňovať písomné zmluvy uzatvárané s inými subjektmi a **týkajúce sa nakladania s jej majetkom** má aj **povinná osoba podľa § 2 ods. 3** zákona o slobode informácií (napr. obchodná spoločnosť založená štátom alebo obcou alebo štátny podnik).

Táto povinnosť sa však vzťahuje iba na tú obchodnú spoločnosť, v ktorej má štát alebo povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 **výlučnú účasť** alebo spoločne výlučnú účasť.

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Navrhované ustanovenie však upravuje ďalšie kvalifikačné znaky povinnej osoby a to, že štát alebo povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a ods. 2 v nej majú účasť. Ide o účasť v povinnej osobe podľa § 2 ods. 3 infozákona, s ktorej majetkom sa na základe zmluvy nakladá. Nejde len o účasť majetkovú, napr. vo forme obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným alebo vo forme akcie v akciovej spoločnosti, ale i o účasť napr. vo forme riadenia či kontroly nad neziskovou organizáciou poskytujúcou všeobecne prospešné služby vplyvom na zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov správnej rady, prípadne dozornej rady neziskovej organizácie. V definícii preto absentuje prídavné meno majetková účasť. Vždy však musí ísť o účasť úplnú (výlučnú). To znamená, že pre splnenie takto kvalifikovanej účasti nesmie mať v povinnej osobe podľa § 2 ods. 3 infozákona účasť osoba odlišná od štátu alebo odlišná od povinnej osoby podľa § 2 ods. 1 a ods. 2 infozákona. Miera účasti v povinnej osobe podľa § 2 ods. 3 infozákona musí byť stopercentná. Podmienkou však nie je, že napr. obec ako jediný spoločník musí mať 100%-tnú mieru účasti, keďže zákon upravuje situáciu, keď má štát a jedna povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a ods. 2 infozákona alebo keď majú štát a viacero povinných osôb podľa § 2 ods. 1 a ods. 2 infozákona v povinnej osobe podľa § 2 ods. 3 infozákona spoločne výlučnú účasť. ... Príkladom spoločnej výlučnej účasti je situácia, keď napríklad v spoločnosti s ručením obmedzeným má ministerstvo 70%-tný obchodný podiel a samosprávny kraj 30%-tný obchodný podiel.“*

Podľa dôvodovej správy je aj **povinne zverejňovaná zmluva podľa § 5a ods. 2** vymedzená tzv. vecným znakom povinne zverejňovanej zmluvy. Jeho predpoklady sú tri a musia byť splnené kumulatívne:

- a) zmluva sa týka nakladania s majetkom povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií,
- b) zmluva nie je uzatvorená v bežnom obchodnom styku,
- c) a zároveň nie je uzatvorená v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii.

Dôvodová správa k predpokladu podľa bodu a) uvádza: „Podľa navrhovaného ustanovenia platí, že povinne zverejňovanou zmluvou nebude len spoločenská zmluva alebo zakladateľská zmluva, na základe ktorej vznikne obci či štátu pri vzniku obchodnej spoločnosti (povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 infozákona) povinnosť z verejných prostriedkov poskytnúť peňažný vklad alebo inú peniazmi oceniteľnú hodnotu, ale i ktorákolvek zmluva, na základe ktorej vznikne povinnej osobe podľa § 2 ods. 3 infozákona povinnosť na splnenie dlhu vzniknutého z povinne zverejňovanej zmluvy (§ 5a ods. 2) vynaložiť z jej vlastného obchodného majetku (§ 6 ods. 1 Obchodného zákonníka) jeho časť. Majetok povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 infozákona je súhrn majetkových hodnôt, ktoré patria povinnej osobe a zahŕňa veci (hmotné veci - hnutelné i nehnuteľné veci), byty alebo nebytové priestory, práva, peniaze a iné peniazmi oceniteľné hodnoty (najmä majetkové právo ako pohľadávky, predmety priemyselného či duševného vlastníctva, obchodné podiely, členské podiely v družstve, spoluvlastnícke podiely).

Pojem nakladanie s majetkom sa neobmedzuje napr. len na scudzenie veci alebo postúpenie pohľadávky, ale je potrebné ho chápať ako právny následok povinne zverejňovanej zmluvy, na základe ktorého musí povinná osoba podľa § 2 ods. 3 infozákona poskytnúť plnenie z jej majetku. Plnenie spočíva v tom, že dlžník (povinná osoba podľa § 2 ods. 3 infozákona) veriteľovi niečo dá alebo niečo koná, zdrží sa nejakého konania alebo niečo strpí. Plnenie je to, čo je veriteľ zo záväzku oprávnený požadovať od dlžníka a čo je dlžník zo záväzku povinný poskytnúť. Danie je poskytnutie (t.j. odovzdanie) nejakej hmotnej veci, či už hnutelnej alebo nehnuteľnej, vecí určených jednotlivo alebo druhovo; ďalej môže ísť o poskytnutie práv. Na základe povinne zverejňovanej zmluvy sa z majetku má niečo poskytnúť. Záväzky na danie niečoho vznikajú napríklad z povinne zverejňovaných zmlúv typu: darovacia zmluva, kúpna zmluva, výmenná zmluva, zmluva o výpožičke, z postúpenia pohľadávky a pod. Konanie je iné konanie než odovzdanie nejakej veci.

Opomenutie bude v praxi považované za zdržanie sa konania zo strany povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 infozákona, na ktoré by bola inak oprávnená, ak by neexistoval záväzok ukladajúci jej túto povinnosť. Táto povinnosť vyplýva zo záväzku spravidla ako vedľajšia, najmä pri povinne zverejňovaných zmluvách smerujúcich k daniu (napr. nájomná zmluva ukladá povinnej osobe podľa § 2 ods. 3 infozákona ako vlastník prenajatej veci povinnosť zdržať sa nakladania s vecou, na ktoré by bola ako vlastník oprávnená, v tom rozsahu a spôsobe, ako to vyplýva z účelu nájomnej zmluvy). Opomenutie konania však môže byť aj hlavným plnením. Strpenie, resp. znášanie je pasívne správanie povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 infozákona, a to vo vzťahu ku konaniu oprávneného subjektu. To znamená, že ten, kto je povinný niečo strpieť, musí strpieť také konanie druhého, ktoré by inak znášať nemusel a ktorému by sa, keby nebolo záväzku, mohol vzoprieť.

Povinne zverejňovaná zmluva je aj zmluva o budúcej zmluve (§ 50a Občianskeho zákonníka a § 289 a nasl. Obchodného zákonníka). Povinná osoba môže uzavrieť zmluvu o akejkolvek budúcej zmluve, t.j. tak o zmluve pomenovanej, ako aj nepomenovanej. Predpokladom platnosti zmluvy o budúcej zmluve je písomná forma (platí to aj vtedy, keď budúca zmluva nemusí mať písomnú formu), čo plne zodpovedá znaku formy povinne zverejňovanej zmluvy. Zmluva o budúcej zmluve je preto povinne zverejňovaná zmluva, keďže zo zmluvy o budúcej zmluve vzniká povinnosť povinnej

osoby podľa § 2 ods. 3 infozákona určenú zmluvu, prípadne doplnenú o ďalšie náležitosti, uzavrieť v dohodnutej dobe a tento záväzok je vynútiteľný žalobou.”

Dôvodová správa k predpokladom podľa bodov b) a c) uvádza: „Ak zmluva nie je uzatvorená v bežnom obchodnom styku a zároveň nie je uzatvorená v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti povinnej osoby podľa § 2 ods. 3 zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii a spĺňa náležitosti prvej podmienky, považuje sa povinne zverejňovanú zmluvu podľa ustanovenia § 5a ods. 2 infozákona. ...

Pôjde napríklad o kúpnu zmluvu, na základe ktorej obcou založená obchodná spoločnosť s predmetom podnikania v oblasti úpravy verejnej zelene, kúpi pre konateľov služobné vozidlá. Nákup automobilov nepatrí do predmetu podnikania tejto spoločnosti, a preto pôjde o povinne zverejňovanú zmluvu. Ak táto obchodná spoločnosť napríklad uzatvorí s reklamnou spoločnosťou za účelom propagácie svojich služieb zmluvu o vytvorení reklamy, tá síce súvisí s predmetom činnosti spoločnosti (reklama má totiž propagovať služby spoločnosti), avšak vzhľadom k jej doterajšiemu podnikaniu (napr. uzatváraniu 100 zmlúv o úprave zelene pre obec či iné podnikateľské subjekty) je táto zmluva v jej doterajšom obchodnom styku zanedbateľná. Preto pôjde o povinne zverejňovanú zmluvu.”

Čo sa týka zmlúv, ktoré povinná osoba podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií nie je v zmysle ustanovenia § 5 ods. 2 povinná zverejňovať (a tiež čo sa týka niektorých druhov zmlúv, ktoré sa nezverejňujú podľa § 5 ods. 5 zákona o slobode informácií), ustanovenie § 5a ods. 3 stanovuje, že o uzatvorení tejto zmluvy sa zverejňuje informácia v Centrálnom registri zmlúv (ide o tzv. notifikačnú povinnosť). Táto povinnosť sa však nevzťahuje na osoby, ktoré nie sú podnikateľom.

Dôvodová správa uvádza: „Z tejto notifikačnej povinnosti ustanovenie § 5a ods. 3 infozákona upravuje výnimku a to pre prípady, keď povinná osoba podľa § 2 ods. 3 uzavrela zmluvu (podľa § 5a ods. 2 infozákona) uzatvorenú v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii s fyzickou osobou, ktorá nie je podnikateľom. V praxi pôjde o zmluvy, ktoré povinná osoba podľa § 2 ods. 3 ako dodávateľ poskytuje fyzickým osobám - spotrebiteľom na uspokojenie potrieb svojich potrieb resp. potrieb domácnosti tovary a služby.

Pokiaľ ide o miesto notifikácie (t.j. miesto, kde povinná osoba informáciu zverejní a po predpísanú dobu ju aj zverejňuje), platí rovnako ustanovenie § 5a ods. 6 a ods. 9 infozákona. Ak povinná osoba notifikuje zmluvu v registri zmlúv, tak informáciu bezodkladne (§ 5a ods. 7 infozákona) zašle Úradu vlády Slovenskej republiky na zverejnenie. Ak je miestom notifikácie register zmlúv, tak rozsah informácie ustanoví Úrad vlády Slovenskej republiky všeobecne záväzným právnym predpisom.“

Podľa ustanovenia § 3 nariadenia vlády SR č. 498/2011 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o zverejňovaní zmlúv v Centrálnom registri zmlúv a náležitosti informácie o uzatvorení zmluvy, „informácia o uzatvorení zmluvy“ podľa § 5a ods. 3 zverejňovaná v Centrálnom registri zmlúv

zahŕňa tieto informácie o uzavretí zmluvy:

- a) názov zmluvy,
- b) identifikácia účastníkov zmluvy, a to ak ide o
 1. právnickú osobu, uvedie sa jej obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené,
 2. fyzickú osobu - podnikateľa, uvedie sa jej obchodné meno, miesto podnikania a identifikačné číslo, ak je pridelené,
 3. fyzickú osobu, uvedie sa jej titul, meno a priezvisko,
- d) popis predmetu zmluvy,
- e) celková hodnota predmetu zmluvy, ak ju možno určiť, vrátane dane z pridanej hodnoty,
- f) dátum, kedy bola zmluva uzavretá, prípadne dátum udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy,
- g) dátum nadobudnutia účinnosti zmluvy,
- h) dátum skončenia platnosti zmluvy, ak je zmluva uzatvorená na dobu určitú.

Zmluvy povinných osôb podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií, ktoré sa v zmysle § 5a ods. 2 nezverejňujú, ale o ich uzavretí sa zverejňuje informácia v Centrálnom registri zmlúv,¹⁹⁵ **môžu byť však prístupné na základe žiadosti o informácie**. Podľa ustanovenia § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií sú totiž povinné osoby podľa § 2 ods. 3 zákona (napr. obchodné spoločnosti založené povinnými osobami podľa § 2 ods. 1 a 2) povinné sprístupňovať informácie v rozsahu informácií „o *hospodárení s verejnými prostriedkami*“ (pozri výklad pojmu „verejné prostriedky“ na účely zákona o slobode informácií v kapitole 1.6.2. tejto publikácie).

K § 5a ods. 4:

Podľa ustanovenia § 5a ods. 4 sa nezverejňuje ustanovenie povinne zverejňovanej zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa zákona o slobode informácií nesprístupňuje. Ide napríklad o informácie, ktoré sú utajovanou skutočnosťou, bankovým tajomstvom, daňovým tajomstvom, osobnými údajmi alebo informácie chránené právom duševného vlastníctva. V zmysle § 10 ods. 1 zákona o slobode informácií sa nesprístupňuje ani informácia, ktorá je obchodným tajomstvom. Pri vylučovaní ustanovení obsahujúcich obchodné tajomstvo z povinne zverejňovanej zmluvy je však mimoriadne dôležité zohľadniť ustanovenie § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií, ktoré stanovuje, sprístupnenie ktorých informácií sa nepovažuje za porušenie alebo ohrozenie obchodného tajomstva a ktoré informácie teda nemôžu byť nesprístupnené z dôvodu ochrany obchodného tajomstva. Z povinne zverejňovanej zmluvy sa teda z dôvodu ochrany obchodného tajomstva nemôžu vylúčiť ustanovenia obsahujúce informácie týkajúce sa závažného

¹⁹⁵ Ide o zmluvy uzatvárané povinnými osobami podľa § 2 ods. 3 zákona o slobode informácií, v ktorých štát či povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a 2 nemajú výlučnú účasť alebo spoločne výlučnú účasť (napr. obchodné spoločnosti, v ktorých má štát 95-percentný majetkový podiel) alebo zmluvy uzatvárané povinnými osobami vymedzenými v § 5a ods. 2 zákona o slobode informácií uzavreté v bežnom obchodnom styku.

vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, informácie týkajúce sa závažného vplyvu na životné prostredie, informácie o znečisťovaní životného prostredia, informácie, ktoré sa získali za verejné prostriedky, informácie, ktoré sa týkajú používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie alebo informácie o štátnej pomoci.

Zároveň ustanovenie § 5a ods. 4 ďalej stanovuje, ktoré časti povinne zverejňovanej zmluvy sa tiež nemusia zverejniť. Dôvodová správa k tomu uvádza: „Ustanovenie vychádza z praktických ťažkostí a z neúmernej administratívnej záťaže povinných osôb pri zverejňovaní povinne zverejňovaných zmlúv. Problémy nastávali v situáciách, keď povinne zverejňovaná zmluva obsahovala ako prílohu napríklad podrobný grafický alebo textový popis zhotovovaného diela a bolo technicky náročné zabezpečiť požiadavku ustanovenia § 5a odsek 13 druhá veta infozákona na súlad zverejnenej zmluvy so skutočným stavom. Okrem toho podľa ustanovenia § 5a ods. 13 druhá veta zákona, povinná osoba musí zabezpečiť nesprístupnenie ustanovení zmluvy obsahujúcich informáciu, ktorá sa podľa zákona nesprístupňuje. Vo väčšine prípadov práve podrobné prílohy zmlúv môžu obsahovať informácie týkajúce sa autorského diela (najmä projektová dokumentácia), o predmete práva priemyselného vlastníctva či obchodného tajomstva (napríklad spôsob kalkulácie jednotkových cien tovarov), ktoré sa nemajú sprístupniť. Dané ustanovenie je však potrebné v záujme dosiahnutia účelu zákona aplikovať skôr výnimočne a selektívne na úzku časť ustanovení zmluvy. Z tohto dôvodu zákon taxatívne vypočítava konkrétne časti zmluvy ako technické predlohy, návody, výkresy, projektové dokumentácie, modely, kalkulácie jednotkových cien, vzory). Nemusi však ísť len o prílohy zmluvy, ale môže ísť aj o integrálnu časť v textovom vyjadrení zmluvných ustanovení. Dané ustanovenie je potrebné interpretovať ako možnosť nezverejniť ustanovenia povinne zverejňovanej zmluvy, nie ako však ako príkaz nezverejniť resp. zákaz zverejniť. Ďalšou často sa vyskytujúcou neúmernou administratívnou záťažou povinných osôb pri zverejňovaní povinne zverejňovaných zmlúv je potreba s každou zmluvou zverejňovať i úplné znenie všeobecných obchodných podmienok, ak časť obsahu povinne zverejňovanej zmluvy je určená spôsobom ustanoveným v ustanovení § 273 ods. 1 Obchodného zákonníka odkazom na ne. Všeobecnými obchodnými podmienkami sú zmluvné podmienky, ktoré vo väčšine prípadov zmluvný partner povinnej osoby predformuluje rovnako pre viac zmlúv a tieto podmienky povinnej osobe poskytne. V povinne zverejňovanej zmluve sa na tieto podmienky odkáže a zároveň sa v zmluve má deklarovať spoločná vôľa sa nimi spravovať. Všeobecné obchodné podmienky upravujú práva a povinnosti z povinne zverejňovanej zmluvy bez ohľadu na to, či podmienky tvoria navonok oddelenú súčasť zmluvy alebo či sú zahrnuté v samostatnej listine zmluvy, aký majú rozsah, ako sú spísané a akú formu zmluva má. Ustanovenia všeobecných obchodných podmienok sa nezverejňujú za predpokladu kumulatívneho splnenia týchto podmienok: 1) časť obsahu povinne zverejňovanej zmluvy je určená odkazom na ustanovenia všeobecných obchodných podmienok, 2) ide o totožné ustanovenia všeobecných obchodných podmienok, ktoré 3) boli zverejnené tou istou povinnou osobou 4) spolu s inou povinne zverejňovanou zmluvou, ktorá už nadobudla účinnosť podľa zákona (t.j. § 47a Občianskeho zá-

konníka). Pod pojmom všeobecné obchodné podmienky sa myslia aj všeobecné poisťné podmienky v zmysle ustanovenia § 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

Účelom daného ustanovenia je, aby napríklad, keď jedna povinná osoba uzatvorí v roku 100 zmlúv o pripojení na internet a pri zverejnení prvej zmluvy zverejní aj znenie všeobecných obchodných podmienok poskytovateľa služieb internetu vo verzii, ktorá sa na ďalších 99 zmlúv vzťahuje, nebude potrebné spolu s týmito ďalšími zmluvami zverejňovať aj ustanovenia všeobecných obchodných podmienok. Avšak pri zverejňovaní týchto zmlúv či už v registri alebo na webovom sídle, povinná osoba musí uviesť odkaz na inú povinne zverejňovanú zmluvu, ktorá už nadobudla účinnosť a s ktorou boli zverejnené i totožné ustanovenia všeobecných obchodných podmienok. Odkazom sa myslí označenie zmluvy napríklad jej názvom, identifikáciou účastníkov zmluvy, dátumom uzavretia zmluvy, dátumom a miestom jej zverejnenia.

V otázke nadobudnutia účinnosti ustanovení povinne zverejňovanej zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa infozákona nesprístupňuje (ustanovenie § 5a ods. 3 infozákona) ako i návrhom novely explicitne vymenované časti zmluvy, ktoré sa nemusia zverejniť, platí ustanovenie § 47a ods. 3 druhá veta Občianskeho zákonníka a to, že bez zverejnenia je účinné aj ustanovenie zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa osobitného zákona nesprístupňuje. Platí to vzhľadom na zámer predkladateľa nerozlišovať pokiaľ ide o účinnosť ustanovení obsahujúcich tzv. nesprístupňované informácie (t.j. § 8 až 11 infozákona) a tzv. nezverejňovaných častí zmluvy (ako napr. navrhovaná druhá veta § 5a ods. 4 infozákona). Z dôvodu potreby zachovania charakteru všeobecnosti Občianskeho zákonníka a jeho stability ako kódexu súkromného práva nebolo potrebné v § 47a ods. 3 druhá veta Občianskeho zákonníka vložiť za slovo nesprístupňuje slovo: „nezverejňuje“. Preto je potrebné v kontexte navrhovanej druhej vety § 5a ods. 4 infozákona pojem ustanovenia § 47a ods. 3 druhá veta Občianskeho zákonníka „sa podľa osobitného zákona nesprístupňuje“ rozumiť aj ako „sa podľa osobitného zákona nezverejňuje“.

K § 5a ods. 5:

Ustanovenie § 5a ods. 5 vymedzuje, ktoré zmluvy sa nepovažujú za povinne zverejňované zmluvy. Podrobný opis viacerých takýchto druhov zmlúv sa nachádza v dôvodovej správe k zákonu č. 382/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.

K § 5a ods. 6 až 9:

Ustanovenie § 5a ods. 6 stanovuje povinnosť zverejňovať povinne zverejňované zmluvy v tzv. Centrálnom registri zmlúv (www.crz.gov.sk). Podľa § 5a ods. 8 je Centrálny register zmlúv verejný zoznam povinne zverejňovaných zmlúv, ktorý vedie Úrad vlády Slovenskej republiky

v elektronickej podobe. Povinnosť zverejňovať zmluvy v Centrálnom registri zmlúv však neplatí, ak ide o Národnú banku Slovenska a povinné osoby, ktorými sú obce, vyššie územné celky, povinné osoby, ktoré sú ich rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, a povinné osoby, v ktorých majú viac ako 50 % účasť.

Podľa ustanovenia § 5a ods. 7 povinná osoba zašle bezodkladne Úradu vlády SR zmluvu na zverejnenie. Úrad vlády SR zodpovedá za to, že zmluva bude naozaj zverejnená v takom znení, v akom bola zaslaná. Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Zvýrazňuje sa zodpovednosť Úradu vlády Slovenskej republiky za súlad zverejnenej zmluvy s jej znením, ktoré mu zaslali povinné osoby. Úrad vlády Slovenskej republiky nezodpovedá však za to, že je zverejnená zmluva, ktorá bola v skutočnosti aj uzatvorená. Daná skutočnosť totiž závisí od toho, či povinná osoba zasielajúca zmluvu na zverejnenie zaslala tú zmluvu, ktorá bola uzatvorená.*”

Podľa ustanovenia § 5a ods. 9 povinne zverejňovaná zmluva, ktorá sa nezverejňuje v registri, sa zverejňuje na webovom sídle (internetovej stránke) povinnej osoby, ktorá zmluvu uzatvára, a to bezodkladne po uzavretí zmluvy alebo po doručení súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu. Ak však táto osoba nemá webové sídlo, zmluva sa zverejňuje na webovom sídle jej zriaďovateľa alebo bezodplatne v Obchodnom vestníku.

K § 5a ods. 10:

Ustanovenie chráni účastníka zmluvy (zmluvnú stranu) pred následkami nezverejnenia zmluvy (t.j. pred tým, že zmluva by nenadobudla účinnosť) v prípade, ak si povinná osoba nesplní povinnosť zverejniť povinne zverejňovanú zmluvu. Ak zmluva nie je zverejnená do siedmich dní odo dňa uzavretia (alebo odo dňa doručenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu), môže samotný účastník podať návrh na zverejnenie zmluvy v Obchodnom vestníku.

K § 5a ods. 11 a 12:

Ustanovenie § 5a ods. 11 stanovuje povinnej osobe a Úradu vlády SR povinnosť vydať účastníkovi zmluvy na jeho požiadanie písomné potvrdenie o zverejnení zmluvy. Ustanovenie § 5a ods. 12 stanovuje údaje (náležitosti), ktoré musí písomné potvrdenie o zverejnení zmluvy obsahovať.

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Z dôvodu, že písomné potvrdenie o zverejnení zmluvy môže slúžiť ako dôkaz o tejto dôležitej právnej skutočnosti, novela precizuje minimálne náležitosti, ktoré by malo potvrdenie o zverejnení zmluvy obsahovať a upravuje jeho formu. Ide o údaje, ktoré majú dostatočne individualizovať zmluvu. Potvrdenie môže okrem minimálnych náležitostí obsahovať aj iné údaje.*”

K niektorým údajom:

- a) *názov zmluvy:* Uvedie sa označenie (názov) zmluvy, ktoré je zvyčajne uvedené v záhlaví zmluvy na prvej strane. Napríklad Zmluva o dielo, Kúpna zmluva o kúpe osobného motorového vozidla. Ak toto označenie nie je v zmluve uvedené, neuvedie sa.
- b) *identifikácia účastníkov zmluvy.* Zväčša sa identifikujú uvedením obchodného mena alebo úplného názvu právnickej osoby alebo mena a priezviska fyzickej osoby, sídla právnickej osoby alebo adresy trvalého bydliska fyzickej osoby, IČO, ak majú pridelené. Pokiaľ ide o účastníka zmluvy, ktorý je odlišný od povinnej osoby a ide o osobu, ktorej osobné údaje sa majú podľa osobitného zákona chrániť, v potvrdení ju možno identifikovať uvedením týchto osobných údajov: titul, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno, adresa pobytu, sídlo alebo miesto podnikania, identifikačné číslo, ak ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu-podnikateľa.
- c) *popis predmetu zmluvy:* Uvedie sa popis predmetu zmluvy t.j. plnenia, ktoré môže spočívať v tom, že účastníci zmluvy sú povinní niečo dať (sa uvedie napr.: kúpa osobného motorového vozidla zn. X model Y, rok výroby 2010, červená metalíza) alebo niečo konať (napr. pri zmluve o dielo, príkaznej, sprostredkovateľskej zmluve, zmluve o poskytnutí právnej pomoci advokátom – vtedy sa uvedenie napr.: vykonanie advokátskej služby pri posúdení zmluvy o dielo alebo zastupovanie v prípade...), zdržať sa nejakého konania (napr. pri nájomnej zmluve – vtedy sa uvedenie napríklad nájom garáže pre potreby parkovania motorového vozidla okresného súdu a pod.) alebo niečo strpieť.
- d) *hodnota predmetu zmluvy:* Uvedie sa hodnota plnenia počas trvania zmluvy s daňou alebo bez dane z pridanej hodnoty. Ak nemožno hodnotu plnenia pri zverejňovaní určiť, hodnota sa neuvedie.
- e) *dátum uzavretia zmluvy prípadne dátum udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy:* Uvedie sa dátum uzavretia zmluvy. V prípade, že sa na platnosť zmluvy vyžaduje súhlas príslušného orgánu, uvedie sa dátum udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy, ktorou sa nakladá, napríklad s majetkom štátu za predpokladu, že na platnosť takéhoto nakladania sa vyžaduje v prípadoch ustanovených zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.

Ak sa zverejnila zmluva, ktorá na vznik, zmenu alebo zánik práva vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností podľa osobitného predpisu, potvrdenie má okrem popisu predmetu zmluvy obsahovať označenie nehnuteľnosti v zmysle ustanovenia § 42 ods. 2 písm. c) Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) menovite: označenie nehnuteľnosti podľa katastrálneho územia, pozemku podľa parcelného čísla evidovaného v súbore popisných informácií, pozemku evidovaného ako parcela registra “C” alebo parcela registra “E”, druhu pozemku a výmery pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je stavba postavená, čísla bytu alebo nebytového priestoru, čísla poschodia, čísla vchodu a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na pozemku, prípadne na prílohom

pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je dom postavený; ak je nehnuteľnosť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov, uvádza sa i podiel vyjadrený zlomkom k celku.”

K § 5a ods. 13:

Ustanovenie § 5a ods. 13 stanovuje, že ak je zmluva zverejnená viacerými spôsobmi alebo viacerými účastníkmi zmluvy, rozhodujúce je prvé zverejnenie zmluvy. Ustanovenie tiež stanovuje, že povinná osoba (alebo účastník zmluvy podávajúci návrh na zverejnenie zmluvy podľa § 5a ods. 10) sú povinní zabezpečiť súlad zverejnenej zmluvy so skutočným stavom a tiež sú povinní zabezpečiť nesprístupnenie ustanovení zmluvy obsahujúcich informáciu, ktorá sa podľa tohto zákona nesprístupňuje (napr. utajované skutočnosti, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, osobné údaje). To však neplatí o osobných údajoch účastníka zmluvy odlišného od povinnej osoby v rozsahu titul, meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu a o označení nehnuteľnosti v rozsahu podľa ustanovenia § 42 ods. 2 písm. c) zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, ak ide o zmluvu, ktorá na vznik, zmenu alebo zánik práva vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností podľa § 28 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností. Tieto osobné údaje a údaje o označení nehnuteľnosti sa zo zmluvy nebudú vylučovať.

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*V ustanovení sa rieši opätovne neúmeraná administratívna záťaž povinných osôb pri zverejňovaní povinne zverejňovaných zmlúv, a to v situáciách, keď viacero povinných osôb by malo tú istú zmluvu zverejniť na totožnom mieste, alebo ak má byť zmluva zverejnená viacerými spôsobmi.*

Podľa infozákona, povinná osoba alebo účastník zmluvy, podávajúci návrh na zverejnenie zmluvy, sú povinní zabezpečiť súlad zverejnenej zmluvy so skutočným stavom a nesprístupnenie ustanovení zmluvy obsahujúcich informáciu, ktorá sa podľa infozákona nesprístupňuje. Podľa infozákona, informácie o osobných údajoch fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom, povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje zákon. V záujme dosiahnutia účelu zákona sa prelamuje zásada ochrany osobných údajov a to tak, že povinná osoba alebo účastník zmluvy podávajúci návrh na zverejnenie zmluvy nebudú pred zverejnením anonymizovať osobné údaje účastníka zmluvy odlišného od povinnej osoby a rozsahu podľa navrhovaného ustanovenia infozákona. Zároveň nebude potrebné anonymizovať údaje o označení nehnuteľnosti.”

K § 5a ods. 14:

Ustanovenie § 5a ods. 14 stanovuje, že povinne zverejňovaná zmluva sa zverejňuje nepretržite počas existencie záväzku vzniknutého z povinne zverejňovanej zmluvy, najmenej však počas piatich rokov od nadobudnutia účinnosti podľa zákona. Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu

veniu uvádza: „Popri povinnosti zverejniť povinne zverejňovanú zmluvu sa zavádza povinnosť ju nepretržite zverejňovať počas trvania záväzkového vzťahu (záväzku) vzniknutého z povinne zverejňovanej zmluvy, najmenej však počas piatich rokov od nadobudnutia účinnosti podľa zákona. Každá povinne zverejňovaná zmluva musí byť zverejnená aspoň päť rokov od nadobudnutia účinnosti a to bez ohľadu na to, či záväzkový vzťah (záväzok) z nej vzniknutý už zanikol pred uplynutím tejto doby. Pod pojmom záväzkový vzťah (záväzok) treba rozumieť právny vzťah, na základe ktorého povinná osoba, či už ako dlžník, je povinná niečo dať, konať, niečoho sa zdržať alebo niečo trpieť alebo ako veriteľ je oprávnená to od dlžníka požadovať. Bližšie porovnaj výklad v dôvodovej správe o poskytnutí plnenia z majetku povinnej osoby (bod 3.). Zánikom záväzkového vzťahu (záväzku) zaniká i povinnosť zverejňovať zmluvu. K zániku môže dôjsť na základe rôznych právnych skutočností s ktorými právne predpisy zánik spájajú. Pôjde napríklad o ustanovenia § 559 až 584 Občianskeho zákonníka či ustanovenia osobitného predpisu (zánik záväzku splnením podľa §324-343, zánik nesplneného záväzku: odstúpenie: § 344-351, dodatočná nemožnosť plnenia: § 352-354, odstúpenie: § 355 a zmarenie účelu zmluvy: § 356- 357 Obchodného zákonníka).“

K § 5a ods. 15:

Ustanovenie § 5a ods. 15 splnomocnilo vládu ustanoviť nariadením vlády podrobnosti o zverejňovaní zmlúv v Centrálnom registri zmlúv a tiež stanoviť náležitosti informácie o uzatvorení zmluvy podľa § 5a ods. 3 zákona o slobode informácií. Na základe tohto splnomocnenia vláda vydala nariadenie vlády SR č. 498/2011 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o zverejňovaní zmlúv v Centrálnom registri zmlúv a náležitosti informácie o uzatvorení zmluvy. Toto nariadenie vlády okrem iného stanovuje, že zmluva sa do Centrálného registra zmlúv zasiela s uvedením mena a priezviska osôb, ktoré zmluvu podpísali, avšak bez uvedenia podpisu týchto osôb, a s uvedením dátumu podpisu zmluvy a odtlačku pečiatky účastníkov zmluvy. Podľa nariadenia musí byť zmluva zaslaná vo formáte .pdf (Portable Document Format) s možnosťou vyhľadávania v zmluve podľa zadaných slov či znakov.

Nariadenie vlády SR č. 498/2011 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o zverejňovaní zmlúv v Centrálnom registri zmlúv a náležitosti informácie o uzatvorení zmluvy

§ 2

Podrobnosti o zverejňovaní zmluvy v registri

(1) Povinná osoba, ktorá zasiela zmluvu na účely jej zverejnenia v registri, zasiela túto zmluvu prostredníctvom webového sídla www.crz.gov.sk/sysadm (ďalej len “webové sídlo”) s uvedením mena a priezviska osôb, ktoré zmluvu podpísali, a bez uvedenia podpisu týchto osôb, dátumu podpisu zmluvy a odtlačku pečiatky účastníkov zmluvy vo formáte Portable

Document Format (.pdf) s možnosťou vyhľadávania.

(2) Povinná osoba podľa odseku 1 súčasne so zaslaním zmluvy podľa odseku 1 uvádza na webovom sídle tieto údaje:

- f) názov zmluvy,
- g) číslo zmluvy, ak povinná osoba podľa odseku 1 vedie vlastný číselník zmlúv,
- h) identifikácia účastníkov zmluvy, a to ak ide o
 - 1. právnickú osobu, uvedie sa jej obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené,
 - 2. fyzickú osobu - podnikateľa, uvedie sa jej obchodné meno, miesto podnikania a identifikačné číslo, ak je pridelené,
 - 3. fyzickú osobu, uvedie sa jej titul, meno a priezvisko,
- d) celková hodnota predmetu zmluvy, ak ju možno určiť, vrátane dane z pridanej hodnoty,
- e) dátum, keď bola zmluva uzavretá, prípadne dátum udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy,
- f) dátum nadobudnutia účinnosti zmluvy, ak dátum nadobudnutia účinnosti je iný ako deň nasledujúci po dni jej zverejnenia v registri,
- g) dátum skončenia platnosti zmluvy, ak je zmluva uzatvorená na dobu určitú.

(3) Povinná osoba podľa odseku 1 môže zaslať ustanovenia všeobecných obchodných podmienok na účely ich zverejnenia v registri prostredníctvom webového sídla aj vo formáte Portable Document Format (.pdf).

(4) Ak sa všeobecné obchodné podmienky uvádzajú v registri odkazom na inú zmluvu podľa § 5a ods. 4 zákona, povinná osoba podľa odseku 1 uvedie na webovom sídle číslo tejto zmluvy.

§ 3

Náležitosti informácie

Povinná osoba, ktorá zasiela informáciu na účely jej zverejnenia v registri, zasiela túto informáciu prostredníctvom webového sídla s tými náležitosťami:

- a) názov zmluvy,
- b) identifikácia účastníkov zmluvy, a to ak ide o
 - 1. právnickú osobu, uvedie sa jej obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené,
 - 2. fyzickú osobu - podnikateľa, uvedie sa jej obchodné meno, miesto podnikania a identifikačné číslo, ak je pridelené,
 - 3. fyzickú osobu, uvedie sa jej titul, meno a priezvisko,
- d) popis predmetu zmluvy,
- e) celková hodnota predmetu zmluvy, ak ju možno určiť, vrátane dane z pridanej hodnoty,
- f) dátum, keď bola zmluva uzavretá, prípadne dátum udelenia súhlasu s uzavretím zmluvy,
- g) dátum nadobudnutia účinnosti zmluvy,
- h) dátum skončenia platnosti zmluvy, ak je zmluva uzatvorená na dobu určitú.

§ 4

(1) Ak povinná osoba zašle do registra zrejme nesprávny údaj podľa § 2 ods. 2 alebo zrejme nesprávnu informáciu, Úrad vlády Slovenskej republiky vykoná opravu na základe žiadosti o opravu tej povinnej osoby, ktorá tento údaj alebo informáciu do registra zaslala.

(2) Povinná osoba zašle žiadosť podľa odseku 1 spolu s opraveným údajom podľa § 2 ods. 2 alebo informáciou elektronickými prostriedkami na elektronickú adresu **crz-support@vlada.gov.sk**.

(3) Úrad vlády Slovenskej republiky zrejme nesprávny údaj podľa § 2 ods. 2 alebo zrejme nesprávnu informáciu nahradí opraveným údajom alebo opravenou informáciou a túto skutočnosť vyznačí v registri.

§ 5

(1) Pred prvým zaslaním zmluvy do registra sa povinná osoba registruje v registri, ak už nie je registrovaná na účely zasielania informácie do registra, zaslaním žiadosti o registráciu elektronickými prostriedkami na elektronickú adresu **crz-support@vlada.gov.sk** a Úrad vlády Slovenskej republiky jej následne prideli prihlasovacie údaje.

(2) Pred prvým zaslaním informácie do registra sa povinná osoba registruje, ak už nie je registrovaná na účely zasielania zmluvy do registra, rovnako ako podľa odseku 1.

§ 6

Registrácia vykonaná na účely zverejňovania zmluvy v registri do 31. decembra 2011 sa považuje za registráciu podľa tohto nariadenia vlády.

4.2.1.1. Úprava týkajúca sa povinne zverejňovaných zmlúv v Občianskom zákonníku

Občiansky zákonník

§ 47a

Účinnosť povinne zverejňovaných zmlúv

(1) Ak zákon ustanovuje povinné zverejnenie zmluvy, zmluva je účinná dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia.

(2) Účastníci si môžu dohodnúť, že zmluva nadobúda účinnosť neskôr po jej zverejnení.

(3) Zmluva uzavretá na účely odstránenia následkov mimoriadnej udalosti bezprostredne ohrozujúcej život, zdravie, majetok alebo životné prostredie, je účinná bez zverejnenia. Rovnako je bez zverejnenia účinné aj ustanovenie zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa osobitného zákona nespripustňuje.

(4) Ak sa do troch mesiacov od uzavretia zmluvy alebo od udelenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, zmluva nezverejnila, platí, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.

K § 47a ods. 1:

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „Ustanovenie obsahuje pravidlo o tom, že zmluvy, ktoré sa majú zverejniť, sú účinné až dňom nasledujúcim po dni zverejnenia. Ide najmä o povinne zverejňované zmluvy v zmysle ustanovenia § 5a zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „inforzákon“). To však nevyklučuje, že v právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje iný zákon, ktorý by ukladal zverejnenie zmlúv.

Pokiaľ ide o pojem zmluva, zákonodarca má záujem na tom, aby sa upravený režim odloženej účinnosti vzťahoval na právne úkony (§ 34 OZ), ktorými vznikajú, menia sa alebo zanikajú práva a povinnosti. Pôjde preto najmä o

- *dohodu,*
- *nepomenovanú zmluvu,*
- *zmiešanú zmluvu,*
- *úplné znenie všeobecných zmluvných (obchodných) podmienok, ak sa stali súčasťou*
- *zmluvného vzťahu (t.j. ak zmluva – dohoda na ne odkazuje),*
- *dohodu o novácii (§ 570 až 573 OZ),*
- *dohodu o odpustení dlhu (§ 574 OZ) a vzdaní sa práva (§ 574 OZ),*
- *dohodu o zrušení záväzku,*
- *dohodu o urovaní (pokonávke) (§ 585 až 587 OZ),*
- *dohodu o započítaní (§ 581 ods. 3 OZ);*
- *dohodu o zmluvnej pokute (§ 544 a 545 OZ),*
- *dohodu o ručení (§ 546 až 550 OZ),*
- *záložnú zmluvu (§ 552 OZ),*
- *dohodu o zabezpečení záväzkov prevodom práva (§ 553 až 553e OZ)*
- *dohodu o zabezpečení záväzkov postúpením pohľadávky (§ 554),*
- *dohodu o postúpení pohľadávky (§ 524 až 530 OZ),*
- *dohodu o prevzatí dlhu (§ 531 až 532 OZ),*
- *dohodu o pristúpení k záväzku (§ 533 až 534 OZ).”*

K § 47a ods. 2:

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „Skutočnosť, že zákon podľa odseku 1 odkladá účinnosť zmluvy, ktorá zvyčajne nastáva v momente, keď zmluva (právny úkon) je perfektná a netrpí žiadnou vadou (napr. ak trpí vadou, ktorej následkom je absolútna neplatnosť), však nevylučuje, aby zmluvné strany odložili účinnosť zmluvy konsenzom. Na to je však potrebné, aby zmluvné strany zmluvu najskôr zverejnili a aby sa stala účinná podľa § 47a ods. 1.”

K § 47a ods. 3:

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „Ustanovenie upravuje výnimku z pravidla podľa odseku 1. Pokiaľ ide o zmluvy uzavreté podľa prvej vety tohto ustanovenia, neznamená to, že povinná osoba nemusí následne zverejniť zmluvu podľa infozákona. V druhej vete ustanovenia § 47a ods. 3 sa vyjadruje pravidlo, že na zmluvu ako celok sa bude vzťahovať režim odloženej účinnosti podľa odseku 1, avšak časti zmluvy, ktoré sa podľa infozákona nespřístupňujú (t.j. obsahujú napríklad utajované skutočnosti, bankové tajomstvo alebo daňové tajomstvo), nadobudnú účinnosť v momente, keď zmluva je perfektná a netrpí žiadnou vadou, ktorá by ju robila napríklad absolútne neplatnou.”

K § 47a ods. 4:

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „Účelom daného ustanovenia je posilniť právnu istotu s ohľadom na režim účinnosti zmluvy a predchádzať situáciám, že strany uzavrujú zmluvu, ale z nejakého (napríklad z nepoctivého dôvodu), ju nebudú chcieť zverejniť. Pre tento účel zákon finguje skutočnosť, že zmluva nevznikla, ak sú splnené podmienky. Zmluvné strany (účastníci zmluvy) majú byť preto aktívne pri zverejňovaní zmlúv. Aby však ustanovenie nebolo prísné, a tak nekomplikovalo zmluvné vzťahy vznikajúce na trhu a neprímerane nezasahovalo do privátnej autonómie zmluvných strán, najmä v prípadoch, keď povinná osoba má na platnosť zmluvy dostať súhlas orgánu s platnosťou zmluvy (napr. podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu), trojmesačná lehota začína plynúť od udelenia súhlasu.”

Občiansky zákonník**§ 490**

(2) Ak zákon neustanovuje inak, neplatné je ustanovenie zmluvy podľa § 47a, podľa ktorého zmluva uzavretá na dobu určitú, trvá aj po uplynutí tejto doby.

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Zákon reaguje na tzv. prolongačné ustanovenia v zmluvách, ktoré s nečinnosťou (mlčaním) jednej zmluvnej strany spájajú následky prejavu vôle. Prelomenie zásady: kto mlčí, nemožno predpokladať, že súhlasí (qui tacet consentire non videtur) sa pod zámienkou rešpektovania právotnej autonómie v minulosti ukázalo ako často zneužívané.*”

Občiansky zákonník

§ 582a

Ustanovenia zmluvy podľa § 47a dojednanej na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť, ktoré vylučujú možnosť vypovedať zmluvu, sú neplatné. Rovnako sú neplatné ustanovenia zmluvy podľa prvej vety, ktoré umožňujú zmluvu vypovedať v lehote dlhšej ako je uvedená v § 582 ods. 1; to neplatí, ak zákon ustanovuje dlhšiu výpovednú lehotu.“.

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Ustanovenie má zamedziť vzniku tzv. nevypovedateľných zmlúv, ktoré odhliadnuc od ich obsahu môžu byť nevýhodné práve pre to, že sa stávajú takmer nevypovedateľné napr. dojednaním neprimerane dlhej výpovednej lehoty. Zákon však pripúšťa existenciu osobitných zákonov, ktoré v prípade zmlúv na dobu neurčitú upravujú dlhšiu výpovednú lehotu ako je lehota všeobecná (§ 582 ods. 1 OZ) t.j. tri mesiace. Je ním napríklad ustanovenie § 6 zákona č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov.*”

Občiansky zákonník

§ 853

(3) Ustanovenia § 47a, § 490 ods. 2, § 582a a § 879n sa použijú bez ohľadu na právo, ktoré je inak podľa predpisov medzinárodného práva súkromného rozhodným pre zmluvu.

Ustanovenie § 853 ods. 3 Občianskeho zákonníka zabezpečuje, že aj pre zmluvy uzatvárané medzi povinnou osobou a zmluvným partnerom z cudziny sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o povinne zverejňovaných zmluvách, napríklad o tom, že táto zmluva nadobúda účinnosť až po jej zverejnení. Napriek tomu, že sa na tento zmluvný vzťah podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného môže použiť právo cudzej krajiny, táto skutočnosť nemôže negovať napríklad skutočnosť, že zmluva je účinná až po jej zverejnení.

Zároveň treba podotknúť, že nie je možné ani to, aby mohla povinná osoba uzatvárajúca zmluvu so zmluvným partnerom s cudziny obísť povinnosť zverejniť zmluvu a s tým súvisiace právne dôsledky tým spôsobom, že si zmluvné strany zvolia, že ich zmluvný vzťah sa bude spravovať právom inej krajiny, ktoré neukladá zverejňovanie zmlúv alebo nepodmieňuje účinnosť zmlúv ich zverejnením.¹⁹⁶

Dôvodová správa k tomuto ustanoveniu uvádza: „*Ustanovenie zavádza taxatívny výpočet imperatívnych noriem pre prípad, že zmluvný vzťah na základe zmluvy, ktorá sa má zverejňovať, bude v sebe obsahovať cudzí prvok. Výskyt cudzieho prvku môže pri absencii dohody o voľbe rozhodného práva spôsobiť, že sa napríklad podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky na právny vzťah vzniknutý medzi povinnou osobou a zmluvným partnerom z cudziny (predávajúcim tovaru alebo poskytovateľom služieb), použije právny poriadok krajiny obvyklého pobytu predávajúceho alebo poskytovateľa. V danej situácii by sa slovenské právo nepoužilo. Keďže zákon sleduje cieľ dosiahnutia vysokej transparentnosti zmlúv a nakladania s verejnými prostriedkami, ktorý je tak rozhodujúci pre ochranu verejných záujmov Slovenskej republiky a jej hospodárskeho zriadenia, je potrebné ustanovenia § 47a, ... § 490 ods. 2, ... § 582a a § 879n použiť bez ohľadu na právo, ktoré je inak podľa predpisov medzinárodného práva súkromného (napríklad podľa spomínaného Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008) rozhodným pre zmluvu.*”

Občiansky zákonník

Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2011

§ 879n

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na zmluvu podľa § 47a uzavretú po 1. januári 2011.

¹⁹⁶ Odborná literatúra k tomu uvádza: „*Právne pomery s cudzím prvkom sú upravené aj vnútroštátnymi normami. Takouto normou je pomerne starý zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov. Dikciou § 9 ods. 1 tento zákon umožňuje, aby si účastníci zmluvy mohli zvoliť právo, ktorým sa majú spravovať ich vzájomné majetkové vzťahy, a to za predpokladu, že osobitný predpis neustanovuje inak. Zmluvné strany by sa mohli pokúsiť obísť povinnosť zverejniť zmluvu voľbou právneho poriadku štátu, ktorý neustanovuje povinnosť zverejniť zmluvu. Pre tento prípad možno poukázať na ustanovenie § 36 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov, ktorý obsahuje tzv. výhradu verejného poriadku, v zmysle ktorej právny predpis cudzieho štátu nemožno použiť, pokiaľ by sa účinky tohto použitia priečili takým zásadám spoločenského a štátneho zriadenia Slovenskej republiky a jej právneho poriadku, na ktorých je potrebné bez výhrady trvať. Voľba práva stranami zmluvného vzťahu je teda ovplyvnená výhradou verejného poriadku (ordre public) a aplikáciou imperatívnych (nutne použiteľných) noriem.*” Pozri HODÁŠ, M.: Zmluva účinná po zverejnení... In: Bulletin slovenskej advokácie, č. 9/2011.

Ustanovenie § 879n Občianskeho zákonníka stanovuje, že ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa povinne zverejňovaných zmlúv (zmlúv podľa § 47a) sa vzťahujú iba na zmluvy uzavreté po 1. januári 2011. Ustanovenia teda nepôsobia retroaktívne.

4.2.1.2. Úprava týkajúca sa povinne zverejňovaných zmlúv v Obchodnom zákonníku

Obchodný zákonník

§ 271

(1) Ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytnú informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytli, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody, obdobne podľa ustanovení § 373 a nasl.

(2) Informácie označené ako dôverné v zmluve, ktorá sa má zverejniť podľa zákona, sa nepovažujú za dôverné podľa odseku 1.

Do ustanovenia § 271 Obchodného zákonníka sa doplnil ods. 2, ktorého cieľom je vylúčiť prípadnú zodpovednosť za porušenie ochrany dôverných informácií, ku ktorému by údajne mohlo prísť zverejnením povinne zverejňovanej zmluvy. Treba však uviesť, že ustanovenie § 271 Obchodného zákonníka sa vzťahuje len na informácie, ktoré boli poskytnuté pri rokovaní o uzavretí zmluvy. Nevzťahuje sa na samotný text zmluvy. Práva a povinnosti (záväzky) zmluvných strán nie sú totiž informáciami, ktoré boli „poskytnuté druhej strane“, ale sú predmetom vzájomnej dohody zmluvných strán, ktoré vznikli až v okamihu prijatia návrhu na uzavretie zmluvy. Podľa rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 166/03 zo dňa 23. septembra 2004 „Z názvu žiadanej informácie, ktorú žalobca žiadal sprístupniť, vyplýva, že ide nepochybne o dvojstranný právny úkon, obsahujúci práva a povinnosti zmluvných strán, a preto text zmluvy v žiadnom prípade nie je informáciou odovzdanou povinnej osobe treťou osobou. Práva a povinnosti zmluvných strán sú predmetom vzájomnej dohody zmluvných strán, pričom pôvodcom textu zmluvy a informácií v zmluve obsiahnutých je v rovnakej miere jedna i druhá zmluvná strana. Práva a povinnosti obsiahnuté v zmluve totiž vznikli až v okamihu prijatia návrhu na uzavretie zmluvy.“

Obchodný zákonník

§ 768h

Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2011

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na zmluvu, ktorá sa má zverejniť podľa zákona, uzavretú po 1. januári 2011.

Ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa povinne zverejňovanej zmluvy (napr. podľa § 5a zákona o slobode informácií) sa vzťahujú na tú zmluvu, ktorá bola uzatvorená po 1. januári 2011. Ustanovenia teda nepôsobia retroaktívne.

Obchodný zákonník

§ 771c

Ustanovenia § 271 ods. 2 a § 768h sa použijú bez ohľadu na právo, ktoré je inak podľa predpisov medzinárodného práva súkromného rozhodným pre zmluvu.

Ako už bolo uvedené vyššie, keďže zákon sleduje cieľ dosiahnutia vysokej transparentnosti zmlúv a nakladania s verejnými prostriedkami, ktorý je rozhodujúci pre ochranu verejných záujmov Slovenskej republiky a jej hospodárskeho zriadenia, je potrebné ustanovenia § 271 ods. 2 a § 768h použiť bez ohľadu na právo, ktoré je inak podľa predpisov medzinárodného práva súkromného rozhodným pre zmluvu.

V ustanovení § 263 Obchodného zákonníka bol zároveň doplnený taxatívny výpočet kogentných noriem v Obchodnom zákonníku o ustanovenie § 771c Obchodného zákonníka. Znamená to, že zmluvné strany sa nemôžu odchýliť od ustanovenia 771c alebo toto ustanovenie vylúčiť. Tým sa zabezpečuje, že ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa povinne zverejňovaných zmlúv sa vždy použijú.

4.2.2. Povinné zverejňovanie objednávok a faktúr

§ 5b

(1) Povinná osoba zverejňuje na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, v štruktúrovanej a prehľadnej forme najmä tieto údaje:

a) o vyhotovenej objednávke tovarov, služieb a prác

1. identifikačný údaj objednávky, ak povinná osoba vedie číselník objednávok,
2. popis objednaného plnenia,
3. celkovú hodnotu objednaného plnenia v sume, ako je uvedená na objednávke, alebo maximálnu odhadovanú hodnotu objednaného plnenia, ako aj údaj o tom, či je suma vrátane dane z pridanej hodnoty, alebo či je suma bez dane z pridanej hodnoty,
4. identifikáciu zmluvy, ak objednávka súvisí s povinne zverejňovanou zmluvou,
5. dátum vyhotovenia objednávky,
6. identifikačné údaje dodávateľa objednaného plnenia:
 - 6a. meno a priezvisko fyzickej osoby, obchodné meno fyzickej osoby-podnikateľa alebo obchodné meno alebo názov právnickej osoby,
 - 6b. adresu trvalého pobytu fyzickej osoby, miesto podnikania fyzickej osoby-podnikateľa alebo sídlo právnickej osoby,
 - 6c. identifikačné číslo, ak ho má dodávateľ objednaného plnenia pridelené,
7. údaje o fyzickej osobe, ktorá objednávku podpísala:
 - 7a. meno a priezvisko fyzickej osoby,
 - 7b. funkciu fyzickej osoby, ak takáto funkcia existuje,

b) o faktúre za tovary, služby a práce

1. identifikačný údaj faktúry, ak povinná osoba vedie číselník faktúr,
2. popis fakturovaného plnenia, tak ako je uvedený na faktúre,
3. celkovú hodnotu fakturovaného plnenia v sume, ako je uvedená na faktúre, ako aj údaj o tom, či je suma vrátane dane z pridanej hodnoty, alebo či je suma bez dane z pridanej hodnoty,
4. identifikáciu zmluvy, ak faktúra súvisí s povinne zverejňovanou zmluvou,
5. identifikáciu objednávky, ak faktúra súvisí s objednávkou,
6. dátum doručenia faktúry,
7. identifikačné údaje dodávateľa fakturovaného plnenia:
 - 7a. meno a priezvisko fyzickej osoby, obchodné meno fyzickej osoby-podnikateľa alebo obchodné meno alebo názov právnickej osoby,
 - 7b. adresu trvalého pobytu fyzickej osoby, miesto podnikania fyzickej osoby-podnikateľa alebo sídlo právnickej osoby,

7c. identifikačné číslo, ak ho má dodávateľ fakturovaného plnenia pridelené.

(2) Údaje podľa odseku 1 písm. a) povinná osoba zverejní do desiatich pracovných dní odo dňa vyhotovenia objednávky tovarov, služieb a prác; to neplatí, ak objednávka súvisí s povinne zverejňovanou zmluvou, ktorá nadobudla účinnosť podľa zákona.^{7b)} Údaje podľa odseku 1 písm. b) povinná osoba zverejní do 30 dní odo dňa zaplatenia faktúry.

(3) Povinnosť zverejňovať údaje podľa odsekov 1 a 2 sa nevzťahuje na objednávku alebo faktúru súvisiacu so zmluvou, ktorá nie je podľa § 5a povinne zverejňovanou zmluvou.

(4) Povinná osoba je povinná zverejňovať údaje podľa odsekov 1 a 2 nepretržite počas piatich rokov odo dňa ich zverejnenia.

^{7b)} § 47a Občianskeho zákonníka.

S účinnosťou od 1. januára 2012 platí povinnosť zverejňovať údaje podľa § 5b **o všetkých objednávkach a faktúrach** - bez ohľadu na hodnotu objednaných či fakturovaných plnení.

Pri zverejňovaní objednávok a faktúr postačuje, ak namiesto ich úplného znenia (napr. naskenovaných objednávok a faktúr) bude povinná osoba na svojom webovom sídle (internetovej stránke) v štruktúrovanej a prehľadnej podobe zverejňovať zákonom stanovené údaje o objednávkach a faktúrach, a to počas doby piatich rokov (počítanej odo dňa zverejnenia týchto údajov). V prípade, že povinná osoba nemá webové sídlo, nemusí objednávky a faktúry zverejňovať. Dôvodová správa uvádza: „*Takto koncipovaná právna úprava umožní, aby povinné osoby využívali pri zverejňovaní objednávok a faktúr svoje vlastné informačné systémy, z ktorých budú môcť exportovať požadované dáta priamo na svoje webové sídlo bez nutnosti skenovať objednávky a faktúry. Predkladateľ má za to, že tento model zverejňovania objednávok a faktúr umožní aj efektívnejšie vyhľadávanie v rámci zverejňovaných údajov.*”

Ustanovením § 23 ods. 2 zákona o slobode informácií sa s účinnosťou od 1. januára 2012 zrušilo nariadenie vlády SR č. 118/2011 Z. z., ktorým sa ustanovuje hodnota objednávok tovarov a služieb a faktúr za tovary a služby, ktoré sa nezverejňujú. S účinnosťou od 1. januára 2012 tak vznikla povinnosť zverejňovať údaje o objednávke a faktúre podľa § 5b zákona o slobode informácií bez ohľadu na hodnotu objednaných či fakturovaných plnení.

5. ČASŤ

Zodpovednosť za porušenie zákona

5.1. Priestupky (§ 21a)

§ 21a

Priestupky

- (1) Priestupku sa dopustí ten, kto
 - a) vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,
 - b) vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčiní porušenie práva na sprístupnenie informácií,
 - c) poruší inú povinnosť ustanovenú týmto zákonom.
- (2) Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 1 650 eur a zákaz činnosti až na dva roky.
- (3) Priestupok podľa odseku 1 možno prejednať len na návrh postihnutej osoby, jej zákonného zástupcu alebo opatrovníka (ďalej len "navrhovateľ"). Navrhovateľ je účastníkom konania o priestupku.
- (4) V návrhu musí byť uvedený, kto je postihnutou osobou, koho navrhovateľ označuje za páchatela a kedy a akým spôsobom priestupok spáchal.
- (5) Priestupky podľa tohto zákona prejednáva obvodný úrad.
- (6) Na priestupky a ich prejednávanie sa vzťahuje všeobecný predpis o priestupkoch.^{27a)}

^{27a)} Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

5.1.1. Čo je priestupkom

Niektoré spôsoby konania osôb, vymedzené v ustanovení § 21a ods. 1 zákona o slobode informácií, vrátane porušenia povinností, ktoré vyplývajú zo zákona o slobode informácií, sú priestupkom.

Častým porušením zákona o slobode informácií je **nečinnosť**. Ide napríklad o nevybavenie žiadosti o informácie v lehote podľa § 17 zákona o slobode informácií (resp. úplné „ignorovanie“ žiadosti o informácie) alebo nevydanie rozhodnutia o odvolaní v lehote podľa § 19 ods. 3 zákona

o slobode informácií. Niekedy býva táto nečinnosť zdôvodňovaná tým, že povinná osoba nebola nečinná, ale využila možnosť predpokladanú ustanovením § 18 ods. 3 alebo § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií a vydala fiktívne rozhodnutie. Zákon o slobode informácií však v § 18 ods. 2 výslovne ukladá povinnej osobe vydať písomné rozhodnutie v prípade, že požadovanú informáciu nespístupní čo i len sčasti. Ak povinná osoba v zákonom stanovenej lehote požadovanú informáciu nespístupní, ani nerozhodne o nespístupnení informácie a nevydá o tom písomné rozhodnutie, poruší túto zákonnú povinnosť. Túto skutočnosť mnohokrát skonštatovali aj súdy. Nečinnosťou povinnej osoby alebo odvolacieho orgánu teda prichádza k spáchaniu priestupku.

Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku potvrdil, že zákon o slobode informácií síce predpokladá vydanie fiktívneho rozhodnutia ako následok nečinnosti povinnej osoby, ale takýto postup povinnej osoby nie je zákonom dovolený a je nezákonný, pretože žiadateľ o informácie má právo, aby povinná osoba vydala písomné rozhodnutie obsahujúce odôvodnenie v zmysle § 47 zákona o správnom konaní. Nečinnosť povinnej osoby a vydanie fiktívneho rozhodnutia v dôsledku tejto nečinnosti teda podľa Najvyššieho súdu SR nie je zákonným a legitímnym spôsobom vybavenia žiadosti o informácie.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Sži 1/2010 zo dňa 16. júna 2010

*„Pokiaľ žalovaný v odvolaní tvrdil, že v prípade prvostupňového rozhodnutia ide o rozhodnutie, ktoré je v súlade s ustanovením § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií, keďže samotný zákon pripúšťa vydanie „fiktívneho“ rozhodnutia, ktorým povinná osoba odmietla poskytnúť informáciu, odvolací súd poukazuje na to, že súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom takéto tvrdenie nespochybnil. **Nezákonnosť postupu správneho orgánu prvého stupňa podľa záveru odvolacieho súdu v podstate zhodne s názorom súdu prvého stupňa spočívala v tom, že účastník správneho konania, teda žiadateľ o poskytnutie požadovaných informácií mal právo, aby správny orgán, pokiaľ jeho žiadosti nemienil vyhovieť, rozhodol rozhodnutím tak, ako to ustanovil zákonodarca v právnej norme § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií, ktoré by obsahovalo náležitosti rozhodnutia podľa § 47 správneho poriadku, z ktorého odôvodnenia by sa žiadateľ mohol dozvedieť dôvody, pre ktoré jeho žiadosti nebolo vyhovené. Vzhľadom k tomu, že správny orgán v danom prípade takto nepostupoval, odňal žiadateľovi – žalobcovi, právo sa domáhať zákonom ustanoveným postupom ochrany svojho práva na orgáne Slovenskej republiky zaručený mu v Ústave Slovenskej republiky v článku 46 ods. 1.“***

Priestupkom je aj **porušenie povinností týkajúcich sa povinného zverejňovania informácií** vyplývajúcich z ustanovení zákona o slobode informácií (§ 5, § 5a, § 5b a § 6 zákona o slobode informácií). Priestupkom je teda aj nezverejnenie zmluvy alebo faktúry, ktorá má byť podľa zákona zverejnená.

5.1.2. Konanie o priestupku

Podrobnosti konania o priestupku a zásady určovania zodpovednosti za priestupok stanovuje zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Priestupky prejednávajú a rozhodujú o nich **obvodné úrady**. Príslušný je vždy ten obvodný úrad, v ktorého obvode sídli povinná osoba, u ktorej bol porušený zákon.

Konanie o priestupku sa začína **podaním návrhu postihnutej osoby** (t.j. žiadateľa o sprístupnenie informácie alebo inej osoby, ktorej právo na informácie bolo porušené) na prejednanie priestupku. Postihnutou osobou môže byť fyzická aj právnická osoba. Bez návrhu žiadateľa o informácie nemožno konanie začať, aj keby obvodný úrad o spáchaní priestupku vedel. Návrh treba podať na obvodný úrad najneskôr do troch mesiacov odo dňa, keď sa žiadateľ o spáchaní priestupku (porušení zákona) dozvedel.¹⁹⁷

V návrhu na prejednanie priestupku musí byť uvedený, kto je postihnutou osobou, koho navrhovateľ „označuje“ za páchatela a kedy a akým spôsobom páchatel priestupok spáchal. Z formulácie „označuje“ vyplýva, že navrhovateľ teda nemusí páchatela sám zistiť a v návrhu ho presne identifikovať, ale stačí ak uvedie, koho za páchatela považuje. Môže označiť aj viac osôb, ktoré sú podľa neho zodpovedné. Konečné zistenie páchatela priestupku je úlohou správneho orgánu, ktorý priestupok prejednáva.

V praxi sa môže vyskytnúť situácia, kedy navrhovateľ nevie presne identifikovať osobu zodpovednú za spáchanie priestupku. Často sa to stáva najmä v prípade priestupkov spáchaných nečinnosťou (napr. nedodržaním zákonnej lehoty). Krajský súd v Bratislave aj Najvyšší súd SR rozhodli, že v takomto prípade je orgán prejednávajúci priestupok povinný sám zisťovať, ktorá konkrétna osoba je zodpovedná za spáchanie priestupku a nemôže konanie o priestupku zastaviť z dôvodu, že navrhovateľ presne neidentifikoval zodpovednú osobu a že návrh na prejednanie priestupku je neúplný.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 157/07 zo dňa 13. februára 2008

„K názoru žalovaného, že sa jedná o návrhový delikt a špecifikom konania o návrhových deliktach je skutočnosť, že správny orgán nevykonáva objasňovanie treba uviesť, že súd sa nestotožnil s týmto názorom správneho orgánu. ... Zo žiadnych právnych ustanovení nevyplýva, že by v nich nebolo možné vykonať objasňovanie, ktoré je podrobne uvedené v § 58 až § 60 zákona o priestupkoch. ...

Podanie návrhu na prejednanie priestupku je súčasťou výkonu práva na súdnu a na inú právnu ochranu garantovanú článkom 46 ods. 1 Ústavy SR. Pokiaľ zákon postihuje nečinnosť povin-

¹⁹⁷ Podľa ustanovenia § 68 ods. 2 prvá veta zákona o priestupkoch „Pri priestupku, ktorý možno prejednať len na návrh, možno návrh podať príslušnému správne mu orgánu alebo pri objasňovaní orgánu oprávnenému objasňovať priestupok (§ 58 ods. 3) najneskôr do troch mesiacov odo dňa, keď sa navrhovateľ o priestupku alebo o postúpení veci orgánom činným v trestnom konaní dozvedel.“

nej osoby ako priestupok, je neprípustným taký výklad formálnych požiadaviek, ktorého dôsledkom bude u povinnej osoby faktické znemožnenie iniciovať priestupkové konanie v prípade priestupkov spáchaných nečinnosťou. Takýto postup bude v rozpore s článkom 13 ods. 4 Ústavy SR a bezdôvodne a nezmyselne bude popreté právo na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

Podľa názoru súdu je potrebné prihliadnúť aj na okolnosť, že zákon o slobodnom prístupe k informáciám... ako povinné osoby určuje aj právnické osoby, v dôsledku čoho, podľa názoru súdu je dostatočné na začatie konania o priestupku označenie právnickej osoby, ktorá zneprístupnenie informácií spôsobila; úlohou správneho orgánu prejednávajúceho priestupok bude objasniť na základe organizačného poriadku alebo iných organizačných aktov označenej právnickej osoby, ktorá konkrétna fyzická osoba príkaz obmedzujúci informácie vydala, alebo ktorá za tento príkaz zodpovedá, a zväziť či konanie takejto osoby naplnilo znaky priestupku, na prejednanie ktorého dal podnet žalobca.“

Najvyšší súd SR nasledujúcim rozsudkom potvrdil vyššie citovaný rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 157/07 zo dňa 13. februára 2008

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Sžo 398/2009 zo dňa 31. marca 2010

„Žalobca 20. novembra 2006 podal návrh na prejednanie priestupku na úseku práva na prístup k informáciám, ktorého sa mal v dňoch 7., 8., 9., 11. a 12. decembra 2006 v presne určenú hodinu dopustiť zodpovedný zamestnanec Národného bezpečnostného úradu Slovenskej republiky... tým, že nezabezpečil slobodný prístup na internetovú stránku NBÚ, ktorá bola nedostupná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožňujúc sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia krajského súdu, na zdôraznenie jeho správnosti považuje za vhodné doplniť, že procesný postup správneho orgánu prvého stupňa, pri ktorom považoval návrh žalobcu za neúplný a kvalifikovanou výzvou požadoval jeho doplnenie, bol chybný a zastavenie konania, v dôsledku nedorážania lehoty na doplnenie podania v rozpore so zákonom.

Z návrhu, ktorý podal žalobca 20. novembra 2006 síce nebolo možné zistiť meno konkrétneho zamestnanca NBÚ v stanovenom čase, avšak podľa názoru odvolacieho súdu, v zmysle § 2 zákona o slobodnom prístupe k informáciám v súvislosti s § 6 priestupkového zákona, ani nemožno od žalobcu spravodlivo požadovať oznámenie tohto údaju, navyše v pomerne krátkej lehote, pretože jeho zistenie bolo v danom čase možné len v spolupráci s povinnou osobou, ktorá má na výsledku veci protichodný záujem. Žiadne ustanovenie priestupkového zákona však nebránilo správne mu orgánu, aby si uvedený údaj zistil v konaní o návrhu žalobcu. ...

Z uvedených dôvodov, s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu, Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu žalovaného nevyhovel a rozsudok Krajského súdu v Bratislave, s ktorým sa stotožnil v celom rozsahu, ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil.“

Žiadateľ o informácie alebo iná osoba, ktorej právo na informácie bolo porušené, má v konaní postavenie **účastníka**, čo znamená, že má právo nazeráť do úradného spisu, navrhovať dôkazy, byť prítomný na ústnom pojednávaní a klásť svedkom a znalcom otázky alebo nahrávať si ústne pojednávanie na zvukový záznam.¹⁹⁸ Proti rozhodnutiu o prístupku sa môže do 15 dní od doručenia rozhodnutia odvolať a voči rozhodnutiu o odvolaní môže v dvojmesačnej lehote od jeho doručenia podať návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia na súd (žalobu).

5.1.3. Vzor návrhu na prejednanie priestupku

Ján Novák, ul. Kvetná č. 23, 042 21 Lehota

Krajský stavebný úrad v Lehote
Ul. Hlavná č. 12
042 21 Lehota

Vec: Návrh na prejednanie priestupku

Dňa 2. októbra 2006 som v zmysle zákona č. 211/2000 Z.z. o slobode informácií požiadal Krajský stavebný úrad v Lehote o informácie o výške odmeny prednostu Krajského stavebného úradu v Lehote, ktorá mu bola udelená v roku 2006.

Do dnešného dňa mi neboli požadované informácie sprístupnené, ani nebolo v zákonnej lehote vydané písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Nečinnosťou Krajského stavebného úradu v Lehote prišlo k porušeniu ustanovení § 17 a § 18 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobode informácií, ktoré ukladajú v zákonnej lehote sprístupniť požadované informácie alebo vydať v zákonnej lehote písomné rozhodnutie o nesprístupnení informácií. Prišlo tým k porušeniu mojich práv vyplývajúcich zo zákona č. 211/2000 Z.z.

Podávam návrh na začatie konania o priestupku podľa § 21a zákona č. 211/2000 Z.z. Priestupok bol spáchaný porušením povinnosti ustanovenej zákonom č. 211/2000 Z.z. Za páchatela priestupku považujem vedúceho organizačného odboru Krajského stavebného úradu v Lehote p. Suchého.

V Lehote, 10. decembra 2006

Ján Novák

¹⁹⁸ Pozri stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra SR pre aplikáciu správneho poriadku uverejnené vo Vestníku Vlády SR č. 1/2003 (toto stanovisko je citované v 6. časti tejto publikácie).

5.1.4. Kto je zodpovedný za spáchanie priestupku

Priestupku sa môže dopustiť **iba jednotlivec** (fyzická osoba). Podľa § 6 zákona o priestupkoch za porušenie povinnosti uloženej právnickej osobe (teda aj povinnosti sprístupňovať informácie podľa zákona o slobode informácií) zodpovedá ten, kto za právnickú osobu konal alebo mal konať. Za právnickú osobu koná alebo má konať osoba, ktorej toto oprávnenie vyplýva zo zákona alebo vnútorného organizačného predpisu (stanovy, štatút, organizačný poriadok). Môže ísť buď o vedúceho, alebo zamestnancov poverených plniť úlohy súvisiace so sprístupňovaním informácií podľa zákona o slobode informácií.

Ak ide o konanie na príkaz, je za priestupok zodpovedný ten, kto dal na konanie príkaz (napr. vedúci, ktorý dal pokyn podriadenému zamestnancovi, aby nerešpektoval zákon).

Ak vedúci povinnej osoby žiadnym spôsobom nezabezpečil plnenie povinností vyplývajúcich zo zákona o slobode informácií, napríklad nepoveril žiadne osoby plnením povinností zo zákona vyplývajúcich, za porušenie zákona povinnou osobou a teda aj za priestupok je zodpovedný on.

5.1.4.1. Zavinenie

Na vznik zodpovednosti za priestupok podľa zákona o slobode informácií nie je potrebné úmyselné konanie osoby.¹⁹⁹ **Aj porušením povinnosti z nedbanlivosti** dochádza ku spáchaniu priestupku. Porušenie povinnosti z nedbanlivosti je podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona o priestupkoch aj konanie toho, kto *nevedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom, hoci to vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol*. Zamestnanec poverený sprístupňovaním informácií je povinný poznať postup podľa zákona o slobode informácií. Jeho porušenie je teda prinajmenšom nedbanlivosťou. Aj keby poverený zamestnanec v skutočnosti nevedel, že svojím konaním môže porušiť zákon o slobode informácií, vychádza sa z toho, že vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery (postavenie povereného zamestnanca povinnej osoby) to vedieť mal a mohol.

5.1.5. Výška pokuty

Podľa zákona o slobode informácií možno za priestupok uložiť pokutu do 1 650 eur a zákaz činnosti až na dva roky. Aj pre uloženie konkrétnej výšky pokuty platia určité kritériá a výška pokuty nemôže byť zvolená úplne svojvoľne. Za opakované porušenie zákona by napríklad nemala byť udeľovaná len minimálna pokuta a za drobné a neúmyselné porušenie zákona by nemala byť ukladaná mimoriadne vysoká pokuta. Podľa § 12 zákona o priestupkoch prihliaď-

¹⁹⁹ Podľa § 3 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch stačí na zodpovednosť za priestupok zavinenie z nedbanlivosti, ak zákon výslovne neustanoví, že je potrebné úmyselné zavinenie. V ustanovení § 21a zákona o slobode informácií nie je ustanovené, že porušenie povinností vyplývajúce zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám je priestupkom len vtedy, ak je úmyselné.

ne správny orgán pri určení druhu sankcie a jej výmery okrem iného na závažnosť priestupku, najmä na spôsob jeho spáchania a na jeho následky, na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na pohnútky a na osobu páchatela. Pri určovaní výšky pokuty je teda potrebné zohľadniť napríklad dôležitosť informácie pre žiadateľa, to, akú ujmu utrpel žiadateľ tým, že mu informácia nebola sprístupnená, mieru zavinenia (napríklad či išlo o vedomé porušenie zákona napriek predchádzajúcemu upozorneniu zo strany žiadateľa), pohnútky zodpovednej osoby (či napr. nechcela zatajiť nezákonný postup) a osobu páchatela (napríklad či ide o osobu, ktorá už v minulosti porušila zákon o slobode informácií) a pod. Výšku pokuty určuje orgán, ktorý rozhoduje o priestupku, a je povinný v rozhodnutí zdôvodniť a uviesť kritériá a úvahy, na základe ktorých uložil konkrétnu pokutu.

5.2. Trestná zodpovednosť

Úmyselným porušením zákonných povinností týkajúcich sa vybavovania žiadostí o informácie a sprístupňovania informácií (napríklad aj povinností vyplývajúcich zo zákona o správnom konaní – napr. úmyselným nepostúpením odvolania odvolaciemu orgánu) sa môže pracovník povinnej osoby dopustiť aj **trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa** podľa § 326 Trestného zákona.²⁰⁰

Podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona „*Verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech... vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu*“ alebo „*nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo z rozhodnutia súdu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.*“ Podľa § 326 ods. 3 písm. c) Trestného zákona ak páchatel spácha vyššie uvedený čin „*preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd*“, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov.

Podľa § 15 Trestného zákona „*Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel*

- a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo
- b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozmeneý.“

Podľa § 124 ods. 1 Trestného zákona „*Škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo ... na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach.*“ Podľa komentára k Trestnému zákonu „*za škodu v zmysle tohto ustanovenia treba považovať tak škodu materiálnu, ako aj*

200 Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon.

*nemateriálnu (napr. škodu na právach, na zdraví, morálnu škodu)*²⁰¹. Podobne podľa judikatúry súdov (rozhodnutie R 25/1975) „Škodou sa tu rozumie nielen materiálna škoda, ale aj škoda imateriálna, najmä napríklad poškodenie práv fyzickej alebo právnickej osoby. ... Znak „v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech“ charakterizuje pohnútku páchatela, takže na dokonanie trestného činu stačí, keď páchatel vedený touto pohnútkou nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci verejného činiteľa, a netreba, aby škoda skutočne vznikla alebo aby páchatel sebe alebo inému skutočne zadovážil neoprávnený prospech.“²⁰² Z uvedeného vyplýva, že za „škodu“ možno považovať aj porušenie práva osoby na informácie.

Podľa komentára k Trestnému zákonu nesplnenie povinnosti verejného činiteľa vyplývajúcej z jeho právomoci je „**konanie páchatela, ktorý nesplní svoju povinnosť uloženú mu zákonom alebo iným právnym predpisom alebo povinnosť, ktorá vyplýva z jeho pracovnej alebo funkčnej náplne.** Konanie páchatela má formu úmyselného opomenutia (pozri R 19/1981).“²⁰³

201 STIFFEL, H. – KOČICA, J.: Trestný zákon. Stručný komentár. Bratislava: Iura Edition, 2001, str. 309.

202 Citované podľa SAMÁŠ, O. – STIFFEL, H. – TOMAN, P.: Trestný zákon. Stručný komentár. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 675.

203 STIFFEL, H. – KOČICA, J.: Trestný zákon. Stručný komentár. Bratislava: Iura Edition, 2001, str. 310.

6. ČASŤ

Právo na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí

Ako už bolo uvedené vyššie, zákon o slobode informácií nepokrýva všetky aspekty ústavného práva na informácie. Upravuje iba právo na prístup k informáciám, ktoré sú už nejakým spôsobom uchované (napr. zaznamenané na nosiči informácií) a teda sú k dispozícii.

Často však vzniká potreba prijímať a zaznamenávať informácie z prebiehajúcich a neopakovateľných udalostí, pri ktorých informácie bezprostredne vznikajú a bez zaznamenania (napr. technickým zariadením) budú nenávratne stratené.

Ide napríklad o zaznamenávanie činností, úkonov alebo zákrokov verejných činiteľov, zasadnutí zastupiteľských orgánov alebo pojednávanií súdov, resp. orgánov štátnej správy. Možnosť zaznamenávania takýchto udalostí má veľký význam aj pre účinnú kontrolu výkonu verejnej moci.

Právo na prijímanie informácií počas priebehu neopakovateľných udalostí nie je výslovne upravené konkrétnym zákonom, ale vyplýva **priamo z Ústavy SR**. Podľa Ústavného súdu SR ide pri zaznamenávaní takýchto udalostí o využívanie **práva prijímať informácie podľa článku 26 ods. 2 Ústavy SR**, ktoré zahŕňa možnosť získania informácií do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných, spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96 zo dňa 12. mája 1997

„Právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie zaručuje možnosť získať informáciu priamo zo známeho zdroja na vopred známy účel, ak existuje možnosť informáciu vyhľadať, ako aj príležitosť vyhľadať informácie, ktoré oprávnená osoba bezprostredne nepotrebuje na vopred známy účel, ale dá sa predpokladať, že očakávaná informácia bude pre túto osobu užitočná. ...

Podľa právneho názoru ústavného súdu prijímanie, vyhľadávanie a rozširovanie informácií sa deje prostredníctvom ľudských zmyslov. Ľudskými zmyslami vyjadrenú informáciu a informáciu už zachytenú technickými prostriedkami, ale i písmom možno prostredníctvom ľudského zmyslu prijať a ďalej rozširovať, prípadne tiež zachytiť technickými prostriedkami a následne

rozširovať. Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu, aby sa rozhodol, ako právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie o verejných veciach uplatní a či pritom využije technické zariadenia určené na vyhotovenie obrazového, zvukovoobrazového alebo zvukového záznamu. Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu aj rozhodnutie o tom, či pri uplatnení práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie si vyhotoví záznam v písomnej forme alebo či využije svoju pamäť.

V súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy štátny orgán uplatňujúci zákon nemôže občanove právo obmedziť tak, že mu uloží formu, v ktorej si prijatú informáciu zaznamená bez ohľadu na to, či obmedzenie spočíva v požiadavke, aby prijatú informáciu uschoval technologickým médium alebo aby si ju uschoval do vlastnej pamäte. Preto ústavný súd nesúhlasil s tvrdením najvyššieho súdu, podľa ktorého tým, že sa T. N. zúčastnil na pojednávaní, sa zabezpečilo jeho právo na príjem informácií a ich ďalšie rozširovanie záležalo len na jeho schopnostiach.“

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 57/00 zo dňa 26. apríla 2001

„Z ústavnej definície vyplýva, že právo na informácie má tri zložky, a to vyhľadávanie, prijímanie a rozširovanie informácií. ... Prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom.“

Aj právo na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí (či už prostredníctvom zmyslových orgánov, alebo rôznych technických prostriedkov – napr. zvukovými či zvukovo-obrazovými záznamami) **možno obmedziť iba v prípade splnenia podmienok stanovených v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR** – teda len zákonom a ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Predtým, ako orgán verejnej moci obmedzí právo na prijímanie informácií z prebiehajúcich udalostí, musí dôkladne zistiť, či takéto prijímanie informácií naozaj takým spôsobom ruší verejný poriadok alebo porušuje práva iných osôb, že je nevyhnutné takéto prijímanie informácií obmedziť alebo mu úplne zabrániť.

Občania často využívali aj tento aspekt práva na informácie, a to napríklad na nahrávanie, resp. fotografovanie na zasadnutí obecného zastupiteľstva alebo vyhotovovanie zvukovej nahrávky na súdnom pojednávaní, či na pojednávaní pred orgánom štátnej správy. Postupom orgánov verejnej moci však viackrát prišlo k zamedzeniu takéhoto spôsobu prijímania informácií. Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach viackrát konštatoval, že na obmedzenie práva prijímať informácie v týchto prípadoch nebol zákonný ani ústavný dôvod (neboli splnené podmienky obmedzenia ústavného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 4 Ústavy SR) a vyslovil, že orgány verejnej moci v týchto prípadoch porušili základné právo občanov na informácie.

Prípady z praxe:

Ústavný súd SR rozhodol, že tým, že Mestská polícia v Prešove zabránila občanovi filmovať príslušníka mestskej polície pri vykonávaní služobného zákroku, porušila jeho právo na prijímanie informácií. Ústavný súd konštatoval, že neobstojí argument, že polícia chrániла súkromie policajta, pretože verejní činitelia nepoživajú pri výkone verejnej funkcie takú širokú ochranu súkromia ako iné (súkromné) osoby (pozri bližšie kapitolu 2.3.1 tejto publikácie).²⁰⁴

V jednom z ďalších rozhodnutí ústavný súd vyslovil, že Ústredná volebná komisia porušila právo na informácie tým, že neumožnila nezávislým pozorovateľom z občianskych organizácií zúčastniť sa na sčítavaní volebných hlasov.²⁰⁵

V ďalšom rozhodnutí Ústavný súd SR konštatoval, že právo občana na informácie bolo porušené tým, že predseda senátu Najvyššieho súdu SR zakázal občanovi vyhotovovať zvukový nahrávku počas čítania rozsudku na verejnom pojednávaní.²⁰⁶ Právo občanov na vyhotovenie zvukového záznamu z pojednávania súdov bolo neskôr potvrdené ďalšími rozhodnutiami ústavného súdu.²⁰⁷

V ďalšom rozhodnutí Ústavný súd SR vyslovil, že tým, že mestské zastupiteľstvo v Dubnici nad Váhom zakázalo občanovi filmovať verejné zasadnutie zastupiteľstva kamerou, porušilo jeho právo na prijímanie informácií.²⁰⁸ V obdobnom prípade ústavný súd vyslovil, že zákaz zastupiteľstva mesta Považská Bystrica fotografovať poslancov zastupiteľstva pri hlasovaní, bol taktiež porušením práva na informácie.²⁰⁹ V tomto rozhodnutí Ústavný súd SR vyslovil, že neobstojí argumentácia, že fotografovanie poslancov porušovalo ich právo na súkromie, a preto nebolo možné právo na informácie obmedziť z dôvodu ochrany súkromia poslancov.

Ústavný súd SR v nižšie citovanom náleze rozhodol, že tým, že sudca zakázal občanovi vyhotovovať zvukovú nahrávku počas čítania rozsudku na verejnom pojednávaní, bolo porušené právo občana na informácie.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96 zo dňa 12. mája 1997

„Ústavný súd konštatoval, že podľa § 116 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku: “Na zabezpečenie nerušeného priebehu pojednávania súd môže vykonať opatrenia potrebné na usmernenie správania prítomných osôb.” ... Podľa právneho názoru ústavného súdu zákon týmto ustanovením vymedzuje hranice pre sudcovskú úvahu o poriadkovom opatrení, ktoré uloží. ... Na priebeh pojednávania podľa § 116 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku môže rušiť pô-

204 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 44/00.

205 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 10/99.

206 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96.

207 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 7/00, nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 169/03.

208 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 57/00.

209 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 40/03.

sobiť rad externých, aj interných faktorov. ... Sudca nemá faktickú ani právnu možnosť vylúčiť všetky prvky, ktoré rušia pojednávanie alebo sudcu osobne. ... Na rušivé vplyvy, ktoré má sudca možnosť fakticky obmedziť alebo odstrániť, môže pôsobiť len v takej miere a s takou intenzitou, ktorú mu dovoľuje platná právna úprava. Platnou právnu úpravou sú teda ustanovené právne možnosti sudcu pri obmedzovaní prvkov rušivo pôsobiacich na pojednávanie.

Ak uloženie opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže mať za následok zásah do práva zaručeného čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, sudca je vo svojej úvaha o uplatnení prostriedkov dovolených podľa Občianskeho súdneho poriadku obmedzený jedným z účelov taxatívne ustanovených v čl. 26 ods. 4 ústavy. Opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v zásade možno hodnotiť ako opatrenia, ktoré zákon ustanovuje na ochranu verejného poriadku, ako aj na ochranu práv a slobôd iných, ale v súlade s ústavou možno týmito opatreniami právo podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy len obmedziť, no nie vylúčiť. Preto sudca opatrenie podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nemôže uložiť preventívne, bez riadneho zistenia okolností prípadu opodstatňujúcich uplatnenie takého opatrenia, ani bez identifikácie účelu, kvôli ktorému obmedzí právo zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v konkrétnom prípade. ...

Predseda senátu nie je oprávnený rozhodovať o tom, či osoby prítomné v súdnej sieni si môžu vyhotovovať písomné poznámky, robiť stenografický záznam priebehu pojednávania alebo nahrávať jeho priebeh formou vnímateľnou sluchom. ...

Najvyšší súd nepredložil, ani nenavrhol dôkazy o tom, že v konkrétnom prípade predseda senátu zakázal len použitie technických prostriedkov slúžiacich na uskutočnenie priameho prenosu formou rozhlasového alebo televízneho vysielania. Najvyšší súd nenavrhol dôkazy ani o tom, že predseda senátu sa pokúsil overiť hlučnosť technických zariadení slúžiacich verejnosti na vyhotovenie zvukových záznamov z konania dňa 29. 2. 1996. **Bez skutočného overenia, že použitý diktafón naozaj ruší súdne pojednávanie, nemožno obmedziť právo zaručené čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy uložením opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.** Najvyšší súd nepredložil, ani nenavrhol dôkazy o tom, že predseda senátu sa vôbec zaoberal otázkou, či uložením opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku neobmedzí právo zaručené podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy nad dovolenú mieru. ... T. N. namietol porušenie svojho práva tým, že predseda senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovil zákaz, ktorým mu zmaril vyhotovenie sluchom vnímateľného záznamu pomocou diktafónu. V dôsledku vyslovenia tohto zákazu ústavou priznané právo T. N. prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie na verejnom pojednávaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 29. februára 1996 bolo porušené.

Ústavný súd SR v nižšie citovanom náleze rozhodol, že neexistuje ústavný dôvod na obmedzenie práva občanov fotografovať poslancov mestského zastupiteľstva pri hlasovaní a týmto spôsobom prijímať informácie. Dôvodom na obmedzenie práva na informácie nemôže byť v tomto prípade ochrana práva poslancov na súkromie ani ochrana verejného poriadku.

Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 40/03 zo dňa 23. septembra 2003

„Z vyjadrenia mestského zastupiteľstva a jednotlivých poslancov vyplývalo, že fotografovanie ich rušilo, obávali sa zneužitia fotografií a nevedeli sa stotožniť s takým postupom sťažovateľa. Fotografovanie považovali aj za istú formu nátlaku a ovplyvňovania hlasovania. ... Prípadný stret základného práva poslancov na súkromie (ochranu osobnosti) so základným právom sťažovateľa na prijímanie informácie zvoleným spôsobom treba podľa názoru ústavného súdu riešiť v prospech sťažovateľa. Mestské zastupiteľstvo konalo a rozhodovalo verejne. Fotografovanie poslancov pri ich hlasovaní o jednotlivých otázkach verejného záujmu, ktoré sú v kompetencii takého orgánu územnej samosprávy, má síce určitý vzťah k ich základnému právu na súkromie, ale v danom prípade prevažuje bez akýchkoľvek pochyb uplatnenie základného práva sťažovateľa na informácie spôsobom, aký zvolil a aký mu mestské zastupiteľstvo „neformálnym“ hlasovaním odoprelo. **Poslanci mestského zastupiteľstva sú verejnými činiteľmi. Hlasovanie v takom orgáne je spravidla verejné. V súvislosti s tým sa preto ani nedá uvažovať o tom, že by prevážilo základné právo poslancov na súkromie. V skutočnosti sa získavala fotografická informácia o nich a ich verejnoprávnom úkone (hlasovanie v pléne zastupiteľstva) nie zo súkromia, ale z ich verejnej činnosti.** Tieto verejné úkony hlasovania sú už z podstaty obmedzením základného práva na súkromie, ale v záujme otvorenosti verejnej moci voči občanom (dokonca v tomto prípade aj voči voličom). Preto pri takom hlasovaní nie je nevyhnutné a potrebné rešpektovať základné právo na súkromie na úkor garantovania základného práva na informácie. Iný prístup by poprel zmysel a obsah základného práva na informácie, ktoré má úzku väzbu na princíp verejnosti a transparentnosti postupov a priebehu zasadnutia mestského zastupiteľstva. Súčasne treba povedať, že klady z uprednostnenia základného práva na informácie pred základným právom na súkromie poslancov vyvažujú v ústavne významnej miere negatívum, ktoré spočíva v povinnosti strieť fotografovanie pri výkone verejnej funkcie.

*Postup mestského zastupiteľstva a jeho hlasovanie o tom, že sťažovateľ nemá právo pokračovať vo fotografovaní, nemožno podľa názoru ústavného súdu ospravedlniť argumentom o narušovaní verejného poriadku pri rokovaní mestského zastupiteľstva. **Sťažovateľ nenarušoval verejný poriadok, ale, ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania, rušil poslancov len podľa ich subjektívneho nazerania.** Preto rozhodnutie mestského zastupiteľstva sa nedá považovať za opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku.“*

Právo prijímať informácie z konania orgánov verejnej moci potvrdilo i stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra SR pre aplikáciu správneho poriadku zo 16. januára 2003,²¹⁰ z ktorého vyplýva, že **účastník správneho konania pred orgánmi verejnej správy je oprávnený vyhotovovať si zvukový záznam z ústneho konania** (konkrétne išlo o ústne pojednávanie pri konaní o priestupku).

210 Stanovisko je uverejnené vo Vestníku Vlády SR č. 1/2003.

Stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre aplikáciu správneho poriadku zo 16. januára 2003

“Účastník konania môže nahrávať priebeh ústneho pojednávania v konaní o priestupku zvukovým záznamovým zariadením.

Účastník konania sa zúčastnil na ústnom pojednávaní na Okresnom úrade v M. vo veci pojednávania priestupku na úseku práva na prístup k informáciám. Na ústnom pojednávaní sa okrem neho zúčastnil zamestnanec správneho orgánu a zapisovateľka.

Priebeh ústneho pojednávania chcel účastník konania nahrávať zvukovým záznamovým zariadením, ale zamestnanec správneho orgánu mu to neumožnil a prikázal mu toto zariadenie vypnúť. Účastník konania uposlúchol a žiadal túto udalosť uviesť v zápisnici z ústneho pojednávania.

Účastník konania sa cíti byť ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch a považuje postup správneho orgánu za nezákonný.

Ústne pojednávanie je procesnou inštitúciou, ktorej uplatnenie a pravidlá uskutočňovania upravujú procesnoprávne predpisy. Vo veciach priestupkov je takýmto predpisom zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, a to v tretej časti upravujúcej konanie o priestupkoch (§ 51 až 88).

Podľa § 51 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch sa na konanie o priestupkoch vzťahuje subsidiárne správny poriadok (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní). To znamená, že v konaní o priestupkoch sa použijú procesné pravidlá, ktoré sú upravené zákonom Slovenskej národnej rady o priestupkoch, a ak ich niet, použijú sa všeobecné procesné pravidlá upravené v správnom poriadku.

Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v § 74 ustanovuje niektoré procesné pravidlá týkajúce sa ústneho pojednávania na prvom stupni, ale nezaoberá sa problematikou zaznamenávania jeho priebehu.

Preto odpoveď možno hľadať len v rámci správneho poriadku.

Správny poriadok sa ústnym pojednávaním zaoberá v § 21, ale aj v ďalších ustanoveniach (§ 22, 33, 45 a 51). Procesné pravidlá v týchto ustanoveniach však výslovne neriešia problematiku nahrávania priebehu ústneho pojednávania zo strany účastníka konania. Za tohto právneho stavu treba dôjsť k záveru len výkladom ustanovení správneho poriadku týkajúcich sa postavenia účastníka konania a jeho procesných práv, a to v kontexte s čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Účastníkom konania je ten, o koho právach a povinnostiach sa má konať (§ 14 ods. 1 správneho poriadku). Správny orgán mu musí dať vždy príležitosť, aby mohol svoje práva a záujmy

účinne obhajovať (§ 3 ods. 2 správneho poriadku). Účastník konania má právo uplatňovať na ústnom pojednávaní svoje pripomienky a námety (§ 22 ods. 2 správneho poriadku), má právo nazeráť do spisov a robiť si z nich výpisy (§ 23 ods. 1 správneho poriadku), má právo dávať podania, návrhy a vyjadrenia (§ 32 ods. 2 správneho poriadku), má právo navrhovať dôkazy a klásť svedkom a znalcom otázky na ústnom pojednávaní (§ 33 ods. 1 správneho poriadku) a má možnosť pred vydaním rozhodnutia vo veci vyjadriť sa k jeho podkladu a k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie (§ 33 ods. 2 správneho poriadku).

Z uvedených procesných oprávnení vyplýva, že účastník konania má právo jednak svojimi úkonmi aktívne spolutvoriť podklad pre rozhodnutie a jednak poznať jeho úplný obsah zachytený v spise. Ak platí, že účastník konania má zákonné právo na úplnú informáciu o podklade pre rozhodnutie ako celku (o obsahu celého spisu), musí mať rovnaké právo aj k jeho jednotlivým častiam (dôkazom). Dôkazom podľa § 34 ods. 2 správneho poriadku sú aj výpovede a prednesy urobené zúčastnenými osobami na ústnom pojednávaní, a to vrátane vlastných prednesov účastníkov konania.

Účastník konania má právo byť prítomný pri výpovediach a prednesoch všetkých zúčastnených na ústnom pojednávaní a počúvať ich v reálnom čase (§ 21 ods. 2 a § 33 ods. 1 správneho poriadku). Ak platí, že účastník konania má zákonné právo počúvať výpovede a prednesy počas ústneho pojednávania, z nijakého ustanovenia nemožno vyložiť, že ich nemôže počúvať v inom čase a že na ten účel nemôže vyhotoviť ich nahrávky na záznamovom zariadení. Zákon nemá ustanovenie, ktoré by to výslovne, alebo aspoň dostatočne nepriamo vylučovalo. Ani z povinnosti správneho orgánu spísať o priebehu a obsahu ústneho pojednávania zápisnicu nevyplýva, že by sa ústne pojednávanie nemohlo zaznamenať aj iným spôsobom.

Uvedený výklad podporuje aj čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého “každý má právo...slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať...informácie”. Ak to môže slobodne robiť každý, musí platiť, že to môže aj účastník konania, o ktorého v konaní ide v prvom rade. Informáciou je akákoľvek informácia, teda aj výpoveď alebo prednes urobený na ústnom pojednávaní.

Postup správneho orgánu nebol v súlade so zákonom, pretože bez zákonného dôvodu uprel účastníkovi konania právo na informáciu. Okrem toho zákaz nahrávania na záznamové zariadenie bol urobený bez právneho dôvodu, lebo v konkrétnom prípade nedošlo k situácii podľa § 23 ods. 3 správneho poriadku opodstatňujúcej obmedzenie práva oboznamovať sa so spisom.

Správny orgán konal mimo svoje kompetencie, pretože s vyššie uvedenou výnimkou mu správny poriadok nepriznáva rozhodovať o obmedzení práv účastníka konania.

Tento výklad podporuje aj čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého “každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá”.

ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM

7. ČASŤ

Povinnosť ústavne súladného výkladu zákona o slobode informácií

V praxi sa možno často stretnúť s mechanickým a príliš formalistickým výkladom zákona o slobode informácií zo strany povinných osôb, orgánov verejnej moci a súdov. Takýto výklad často nezohľadňuje ústavné právo na informácie a ústavné princípy a hodnoty. Cieľom tejto časti je bližšie objasniť, čo znamená povinnosť ústavne súladného a hodnotového výkladu zákona o slobode informácií. Budeme sa všeobecne venovať ústavne súladnému výkladu právnych predpisov a jeho metodológii, pričom budeme odkazovať na príklady z aplikácie zákona o slobode informácií.

Príčinou častého vzniku zložitých prípadov pri aplikácii zákona o slobode informácií je skutočnosť, že informácie sú neustále a v obrovskom množstve vytvárané všetkými osobami a inštitúciami v každej oblasti spoločenského života a v rámci každého vzťahu existujúceho vo verejnej správe. Preto sa informácie, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci, týkajú veľkého množstva najrozmanitejších situácií a vzťahov. Pre zákonodarcu je však veľmi ťažké predvídať a upraviť právnymi normami všetky mysliteľné situácie a vzťahy, v ktorých sa informácie môžu vytvárať, a to tak, aby bolo v každej konkrétnej situácii zaručené spravodlivé riešenie zohľadňujúce ústavné princípy (napríklad ústavné právo na informácie). Jednoducho nie je v možnostiach zákonodarcu a právnych noriem vyjadrených nedokonalým prirodzeným jazykom vopred predvídať a upraviť všetky nuansy, ktoré život prináša. Ako sa často hovorí, „šedá je teória, zelený je strom života“.²¹¹

Preto zákonodarcu používa v zákone o slobode informácií a v súvisiacich zákonoch upravujúcich prístupnosť informácií veľa neurčitých pojmov, ktoré pri aplikácii v konkrétnych prípadoch umožňujú v každom konkrétnom prípade vykonať ústavne súladný výklad týchto pojmov a prijať taký výklad, ktorý zohľadňuje ústavné princípy a hodnoty.

Ide napríklad o pojmy „závažný vplyv na zdravie ľudí“, „informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby“, „informácie týkajúce sa používania verejných prostriedkov“, „informácie týkajúce sa výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci“, „informácie o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia“, „informácie, ktoré majú povinné osoby k dispozícii“ alebo „informácie, ktorých zverejnenie by mohlo

211 Ide o parafrázu citátu z Goetheho Fausta.

byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky“. Vyskytujú sa tiež situácie, v ktorých nie sú podmienky utajenia informácie definované úzko a precízne a kedy zákon dáva povinnej osobe pomerne širokú možnosť úvahy. Ide napr. o prípad, kedy povinná osoba môže informáciu utajiť ako utajovanú skutočnosť podľa § 3 ods. 5 zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností, ak informáciu možno zaradiť do oblasti „zachovania bezpečnosti a zabezpečenia obrany Slovenskej republiky“ a povinná osoba príde k záveru, že zverejnením informácie by „... mohlo dôjsť k poškodeniu štátnych záujmov, verejných záujmov alebo právom chránených záujmov štátneho orgánu, a tým k jednoduchej ujme na záujmoch Slovenskej republiky“.

V zákone o slobode informácií sa však vyskytujú aj pojmy, ktoré treba na účely aplikácie zákona o slobode informácií vyložiť iným ako zaužívaným spôsobom, a to za tým účelom, aby dôsledky ich výkladu neboli v rozpore s ústavným právom na informácie. Ide napríklad o pojem „verejné prostriedky“ použitý v ustanovení § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií alebo o pojem „obchodné tajomstvo“ použitý v ustanovení § 10 zákona o slobode informácií.

Možnosť a povinnosť ústavne súladného výkladu sa však nevzťahuje iba na hmotnoprávne ustanovenia, ale aj na procesnoprávne ustanovenia. V súlade s ústavným právom na informácie treba napríklad posudzovať otázku povahy, legitímnosti a preskúmateľnosti tzv. fiktívneho rozhodnutia (§ 18 ods. 3 a § 19 ods. 3 zákona o slobode informácií) alebo otázku nulity aktu odloženia žiadosti o informácie pre jej údajnú neúplnosť v prípade, ak bolo takéto odloženie žiadosti zo strany povinnej osoby neoprávnené (§ 14 ods. 3 tretia veta zákona o slobode informácií). V súlade s právom na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR treba posudzovať otázku, či možno od navrhovateľa na prejednanie priestupku podľa § 21a zákona o slobode informácií požadovať, aby presne označil osobu zodpovednú zo spáchania priestupku, hoci bol priestupok spáchaný nečinnosťou a v možnostiach navrhovateľa nie je zodpovednú osobu presne identifikovať.

Z vyššie uvedených dôvodov je aplikácia zákona o slobode informácií exemplárnym prípadom, kedy treba vždy starostlivo aplikovať ústavne súladný výklad zákonných ustanovení a pojmov použitých v texte zákona a kedy mechanický, formalistický, bezhodnotový alebo doslovný výklad ustanovení zákona často spôsobuje porušenie ústavného práva na informácie.

7.1. Povinnosť ústavne súladného výkladu právnych predpisov

Každá ústava demokratického právneho štátu ustanovuje objektívny hodnotový poriadok. Ústava a ústavná úprava základných práv sa vyznačuje „vyžarovaním“ ústavných hodnôt do celého právneho poriadku.²¹² V dôsledku toho majú všetky podústavné normy (zákony a iné

212 Skutočnosť „vyžarovania“ ústavy do celého právneho poriadku (aj do súkromnoprávných vzťahov) je vyjadrená

všeobecne záväzné právne predpisy), a to hmotnoprávne aj procesné, „hodnotový náboj“.²¹³ Čo to však znamená pre právnu prax? Z dôvodu účinnosti ústavy, ktorá je bezprostredne záväzná a aplikovateľná a ktorá obsahuje ústavné princípy a hodnoty, „*musia právnicki rezignovať na starú pozitivistickú myšlienku, podľa ktorej sú právo a morálka dve úplne oddelené entity*“.²¹⁴ Prostredníctvom ústavných princípov, ktoré sú obsiahnuté v ústave a ktoré sú z toho dôvodu súčasťou pozitívneho práva,²¹⁵ sa do celého právneho poriadku dostávajú princípy morálky, ktoré sa tak stávajú záväznými princípmi právnymi. Podľa právnej teórie sa teda aj sudca pri výklade a aplikácii práva musí zaoberať mnohými morálnymi problémami ako problémami právnymi.²¹⁶

Prostredníctvom ktorého konkrétneho ustanovenia sa však ústavné (a teda aj morálne) princípy dostávajú do právneho poriadku? Ústava SR priamo ovplyvňuje výklad a aplikáciu práva orgánmi verejnej moci prostredníctvom ustanovenia článku 152 ods. 4 Ústavy SR, ktorý zakotvuje povinnosť ústavne súladného výkladu všetkých právnych prepisov. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, „*Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.*“ Ústavný súd SR na základe tohto článku ústavy stabilne uvádza: „*Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú preto povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd...*“ (napr. II. ÚS 148/06, III. ÚS 348/06, IV. ÚS 209/07, podobne aj I. ÚS 252/07).

napríklad v známom rozhodnutí nemeckého Spolkového ústavného súdu vo veci Lüth z r. 1958 (BVerfGE 7, 198). Podľa nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 129/98 a sp. zn. III. ÚS 257/98 „*Jednou z funkcií Ústavy, zvlášť ústavní úpravy základných práv a slobod, je její „prozařování“ celým právním řádem. Smysl Ústavy spočívá nejen v úpravě základních práv a slobod, ... nejen v přímé závaznosti Ústavy a v jejím postavení bezprostředního pramene práva, nýbrž i v nezbytnosti státních orgánů, resp. orgánů veřejné moci, interpretovat a aplikovat právo pohledem ochrany základních práv.*“ K skutočnosti „vyžarovania“ ústavy do právneho poriadku pozri napr. KÜHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 159 – 171, alebo SCHLOSSER, H.: Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva, s. 175. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDEŇKO, S.: Teória práva. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

213 WAGNEROVÁ, E.: Přetrvávající tendence z minulosti v činnosti soudů a obtížnost jejich odstraňování. In: ŠÍMČEK, V. (ed.): Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu? Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 65.

214 KÜHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 162.

215 Jan Wintr uvádá: „*U základních práv a slobod a ostatních ústavních principů... se totiž nevede spor o jejich příslušnost k okruhu platného práva. Ta je totiž zřejmá, základní práva a další ústavní principy jsou jak psanou součástí platného ústavního práva, tak nespornou součástí společenského vědomí.*“ Pozri WINTR, J.: Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 62.

216 Napr. KÜHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 162; ALEXY, R. – DREIER, R.: Statutory Interpretation in the Federal Republic of Germany, s. 114. In: MaCCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. (eds.): Interpreting Statutes. A Comparative Study. Aldershot: Dartmouth, 1991.

Podľa právnej teórie základné práva predstavujú hodnotový základ, ktorý musí byť dodržaný v prípade každého výkladu zákona.²¹⁷ Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR je povinnosť ústavne súladného výkladu právnych predpisov súčasťou práva na súdnu ochranu.²¹⁸ To znamená, že ak súd neuskutoční ústavne súladný výklad právneho predpisu (či už hmotno-právneho alebo procesného ustanovenia), dopustí sa tým porušenia ústavného práva na súdnu ochranu a jeho rozhodnutie bude zrušené ako protiústavné (napr. nálezy IV. ÚS 77/02, II. ÚS 249/04, I. ÚS 236/06).

Články 26 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR zakotvujú ústavné právo na informácie.²¹⁹ Čl. 26 ods. 4 Ústavy SR stanovuje podmienky, za splnenia ktorých môže byť ústavné právo na prístup k informáciám obmedzené – t.j. kedy môže byť informácia nespístupnená. Ústavný súd SR v náleze sp. zn.

217 K povinnosti ústavne súladného výkladu pozri aj SCHLOSSER, H.: Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva, s. 174 – 176. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDENKO, S.: Teória práva. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

218 Podľa rozhodnuti Ústavného súdu SR „*Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma.*“ (napr. nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 77/02, II. ÚS 249/04, II. ÚS 374/06). Rovnako uviedol Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 79/2010: „*Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právu na spravodlivé súdne konanie môže zodpovedať len ústavne konformný výklad a tiež ústavne súladná aplikácia príslušných právnych noriem (m. m. I. ÚS 24/00 alebo IV. ÚS 77/02).*“ Ústavný súd SR v náleze sp. zn. IV. ÚS 245/09 uviedol: „*Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy. Tomuto základnému právu zodpovedá uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07). Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorým je Slovenská republika viazaná.*“ Podľa nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 202/99: „*Tęmto povinnosťm soudu potom odpovídá ústavně zaručené právo na soudní ochranu práv zákonem stanoveným způsobem a na výklad práva soudy, který je v souladu s Ústavou.*”

219 Základnému právu na informácie prináleží tzv. *status positivus* – teda nielen povinnosť orgánov verejnej moci nezasahovať do prijímania a šírenia informácií inými osobami, ale svojim aktívnym konaním (poskytnutím informácie) zabezpečiť prístup k informáciám. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. I. ÚS 236/06 túto skutočnosť potvrdil a uviedol: „*Ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti môže byť obmedzená len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.*” Skutočnosť, že z ústavy vyplýva povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie, potvrdil aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. Pl. ÚS 2/10, ktorý sa týkal prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam. V rozsudku Társaság a Szabadságjogokért v. Maďarsko zo dňa 14. apríla 2009 Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu de facto vyvodil právo na prístup k informáciám aj z čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

I. ÚS 236/06 uviedol: „*Ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti môže byť obmedzená len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.*”

7.2. Skúmanie ústavnosti zásahu do základného práva do informácie

Ústava SR zakotvuje podmienky „obmedzenia“ jednotlivých ústavných práv tak, že ústavné právo možno obmedziť iba z dôvodu ochrany alebo presadenia iného ústavného práva alebo ústavnej hodnoty.²²⁰ Ako bolo uvedené vyššie, aj čl. 26 ods. 4 Ústavy SR hovorí, že obmedziť ústavné právo na informácie z dôvodu ochrany alebo presadenia iného ústavného práva možno len vtedy, ak je to „v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“.

Práve požiadavkou, že základné práva možno obmedziť len ak je to „nevyhnutné“, je do ústavy zakotvený **princíp, resp. test proporcionality**.²²¹ Formuláciou, že právo na informácie možno obmedziť, len ak je to „nevyhnutné“ na ochranu alebo presadenie iných základných práv alebo ústavných princípov, stanovuje Ústava SR povinnosť vzájomného váženého ústavných práv, resp. ústavou chránených hodnôt. V prípade práva na informácie sa pri takomto vážení v každom konkrétnom posudzovanom prípade určuje, či má verejný právo na konkrétnu informáciu – a teda či prevažuje právo na sprístupnenie konkrétnej informácie (resp. verejný záujem na sprístupnení informácie) alebo prevažuje iná ústavná hodnota (napríklad verejný záujem na ochrane informácie z dôvodu ochrany súkromia, verejného poriadku či bezpečnosti štátu).²²²

220 Môže nastať aj prípad, keď ústavná úprava určitého základného práva síce explicitne neobsahuje možnosť jeho obmedzenia, avšak toto právo môže v určitých konkrétnych prípadoch kolidovať s iným ústavným právom alebo princípom. Rovnako uvádza Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. III. ÚS 238/08: „*V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať na svoju doterajšiu judikatúru (I. ÚS 77/08), v rámci ktorej konštatoval, že aj keď u niektorých základných práv nie je výslovne stanovená možnosť ich obmedzenia, môže byť každé základné právo obmedzené z dôvodu kolízie s iným základným právom. Žiadne základné právo totiž nemá absolútnu prednosť pred iným a ktorékoľvek z nich môže v určitej situácii prevážiť nad iným. Typickým prípadom kolízie je stret slobody prejavu (čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy) a ochrany dobrej povesti (čl. 19 ods. 1 ústavy), pri ktorom ústava neustanovuje žiadnu možnosť obmedzenia tohto základného práva, hoci v určitých prípadoch môže mať prednosť aj sloboda prejavu...*“ Ako uvádza Jan Wintr, medzi ústavných práv „... môžu byť priamo v texte ústavy, pretože ústava obsahuje právomoc obmedziť základné právo zákonom, alebo... ide o medze implicitné, spočívajúce v existencii protichodných princípov. Nesmie však byť dotknutý podstatný obsah základného práva...“ WINTR, J.: Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 69.

221 Napr. podľa rozhodnutia Ústavného súdu Slovinska č. U-I-25/95 z 27. 11. 1997 „*Požiadavkou „nevyhnutnosti“ zásahu je do ústavy výslovne zakotvený princíp proporcionality*“. Citované podľa SADURSKI, W: Rights Before Courts. A Study of Constitutional Courts in Postcommunist States of Central and Eastern Europe. Dordrecht: Springer, 2005, s. 266 – 267.

222 Jan Wintr uvádza: „*Vždy je třeba principy poměřovat; při poměrování se uplatňuje zásada proporcionality.* ... Vý-

Princíp, resp. test proporcionality, sa podľa praxe ústavných súdov používa na riešenie otázky, či pri vzájomnej kolízii dvoch ústavných práv (princípov) je zásah do základného práva vykonaný oprávnené (teda napr. či bolo nesprístupnenie informácie v súlade s ústavou).²²³ Až aplikáciou princípu proporcionality a vzájomným zvážením kolidujúcich základných práv (princípov) je teda v konkrétnom prípade stanovený definitívny rozsah základného práva (teda napríklad to, či je právo na sprístupnenie informácie o odmenách a platoch vedúcich zamestnancov verejnej správy súčasťou práva na informácie, alebo či sú tieto informácie naopak chránené právom na súkromie). Ustanovenia o „obmedzení“ základného práva teda vlastne slúžia na určenie rozsahu základného práva.²²⁴

sledkem poměřování je pak kolizní zákon, jenž je už pravidlem, a skýtá tak vysokou míru právní jistoty. Vznik tohoto pravidla, kolizního zákona, je dílem judikatury.“ Pozri WINTR, J.: Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 67 – 68.

223 Podľa nálezu Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/08 „Primeranosť zásahu skúma ústavný súd, podobne ako mnohé európske ústavné sudy, na základe trojstupňového testu proporcionality.“ K princípu proporcionality pozri napr. HOLLÄNDER, P.: Filosofie práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 160 – 173; MELZER, F.: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 60 – 66; KOSAŘ, D.: Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR. In: Jurisprudence, 1/2008, s. 3 – 19; ALEXY, R.: A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press, 2002, s. 66; KUMM, M.: Political Liberalism and the Structure of Rights: On the Place and Limits of the Proportionality Requirement. In: PAVLAKOS G. (ed): Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy. Oxford: Hart Publishing, 2007, s. 131 – 166, dostupné aj na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=952034; STONE SWEET, A.: Proportionality Balancing and Global Constitutionalism. In: Columbia Journal of Transnational Law, 47:73, 2008, s. 73 – 165, pozri http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1010&context=alec_stone_sweet.

224 Ústavnoprávna teória rozlišuje tzv. východzie práva – „prima facie right“ (t.j. základné práva pred vykonaním vzájomného vázenia kolidujúcich práv) a tzv. definitívne právo – „definitive right“ (t.j. ide o základné právo, ktoré vo vzájomnom vážení prevážilo nad inými právami alebo princípmi a ktoré je teda už reálne existujúcim subjektívnym právom vzťahujúcim sa na konkrétny prípad). Podľa tohto názoru možno povedať, občan má základné právo na informácie o súkromnom živote iných osôb (tzv. východzie právo), ale že do tohto základného práva možno zasiahnuť (obmedziť ho) z dôvodu ochrany kolidujúceho základného práva na súkromie iných osôb, a keďže v tomto prípade prevažuje právo na súkromie nad právom na informácie, občan v konečnom dôsledku nenadobudne reálne existujúce subjektívne právo na informácie o súkromnom živote iných osôb (teda nenadobudne tzv. definitívne právo). Pozri napr. WINTR, J.: Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 68 – 69; ALEXY, R.: A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press, 2002, s. 59 – 60. Iní právni teoretici upozorňujú, že rozsah základného práva je vymedzený práve až po aplikácii ustanovení o „obmedzeniach“, resp. limitoch základného práva. Upozorňujú, že pred zvážením navzájom kolidujúcich práv nemožno určiť, či nejaký konkrétny prípad spadá do rozsahu základného práva. Podľa tohto názoru je teda rozsah základných práv určený až ich obmedzeniami (limitmi) vo vzťahu k iným právam či princípom. V dôsledku tohto sa teda nedá povedať, že občan má základné právo na informácie o súkromnom živote iných osôb a zároveň pripustiť, že do tohto základného práva možno zasiahnuť (obmedziť ho) z dôvodu ochrany kolidujúceho základného práva na súkromie, ale treba konštatovať, že občan vôbec nemá základné právo na informácie o súkromnom živote iných osôb. Pozri napr. WEBBER, G.: Constituting Rights by Limitation. London School of Economics - Law Department, 12. december 2008, dostupné na <http://ssrn.com/abstract=1322812>. V prospech tohto druhého prístupu hovorí aj znenie oficiálneho právneho výkladu („Legal explanations“) k článku 52 Charty základných práv Európskej únie, ktorý stanovuje podmienky obmedzenia jednotlivých základných práv zaručených Chartou. Tento výklad hovorí, že „Účelom článku 52 je stanoviť rozsah práv a princíпов Charty...“. Dostupné na http://www.eucharter.org/home.php?page_id=62.

Povinnosť aplikovať princíp proporcionality vyplýva aj zo samotnej povahy ústavných práv, ktoré majú zväčša charakter právnych princípov.²²⁵

Povinnosť aplikovať test proporcionality sa vzťahuje ako na zákonodarnú činnosť (formulovanie ustanovení právnych predpisov), tak aj na výklad a aplikáciu právnych predpisov (napr. na rozhodovanie o sprístupnení alebo nesprístupnení informácií).²²⁶ Povinnosť použiť test proporcionality pri aplikácii práva majú všetky orgány verejnej moci (vrátane správnych orgánov a súdov).

7.2.1. Výklad práva v zložitých prípadoch

Test proporcionality sa musí použiť najmä v tzv. **zložitých prípadoch aplikácie práva**. Preto sa potrebné chvíľu sa venovať bližšiemu objasneniu tohto pojmu a všeobecne pojednať o výklade práva v zložitých prípadoch.

Najprv je treba vymedziť, kedy takýto zložitý prípad aplikácie práva nastáva. O tzv. jednoduchý prípad aplikácie práva (tzv. „easy case“) ide vtedy, keď je bez akýchkoľvek pochybností jasné, že na konkrétny skutkový stav možno aplikovať právnu normu (t.j. že ho možno alebo nemožno podradiť pod právnu normu).²²⁷ Ak však nie je jednoznačne jasné, či na konkrétny skutkový stav možno alebo nemožno právnu normu aplikovať, ide o tzv. zložitý prípad aplikácie práva (tzv. „hard case“).²²⁸ Podľa právnej teórie²²⁹ sa zložité prípady aplikácie práva

225 Podľa známeho právneho filozofa a teoretika Roberta Alexyho princíp proporcionality logicky vyplýva z povahy základných práv, ktoré majú väčšinou charakter právnych princípov a ktorých vzájomnú kolíziu v konkrétnom prípade možno na rozdiel od kolízie právnych pravidiel (noriem) riešiť iba pomocou aplikácie princípu proporcionality. Alexy cituje nemecký Spolkový ústavný súd, ktorý vyslovil, že princíp proporcionality vyplýva „v podstate z povahy samotných ústavných práv“ (BverfGE 19, 342). Pozri ALEXY, R.: A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press, 2002, s. 66. Podľa nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ŪS 33/97 „Dalším, a to moderním ústavným nepsaným pravidlom, je riešenie kolízie základných práv a slobod princípom proporcionality.“ K použitiu princípu proporcionality ústavnými súdmi pozri SADURSKI, W.: Rights Before Courts. A Study of Constitutional Courts in Postcommunist States of Central and Eastern Europe. Dordrecht: Springer, 2005, s. 266 – 276. K vymedzeniu pojmu „právny princíp“ a k rozdielu medzi „právnym pravidlom“ (právnou normou) a „právnym princípom“ pozri napr. WINTR, J.: Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 81 – 106.

226 Jan Wintř uvádza: „Všechny normy veřejného práva můžeme považovat za kolizní zákony svého druhu. Každé veřejnoprávní pravidlo je řešením určité kolize protichůdných principů, a to jak v případech, kdy kolizní zákon stanoví judikatura, tak i v případech (mnohem častějších), kdy k nějakému řešení kolize protichůdných principů dospěje zákonodárce.“ Pozri WINTR, J.: Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 71.

227 Napríklad ak norma v § 17 ods. 1 zákona o slobode informácií stanovuje povinnosť vybaviť žiadosť o informácie do ôsmich pracovných dní a konkrétna žiadosť je vybavená na dvanásť pracovný deň, možno jednoznačne konštatovať, že skutkový stav nemožno podradiť pod predmetnú právnu normu, a teda že ide o jednoduchý prípad aplikácie práva.

228 Podobne KŪHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K ūložce právních principů v judikatuře. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 28.

229 Napr. KŪHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K ūložce právních principů v judikatuře. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 45; PECZENIK, A.: On Law and Reason. Springer, 2008, s. 14 – 22; AARNIO, A.: The Rational as Reasonable. A Treatise on Legal Justification. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company, 1987, s. 110 – 115.

vyskytujú najmä z toho dôvodu, že právny jazyk používa pojmy, ktoré sú neurčité (vágne),²³⁰ viacznačné,²³¹ mnohé pojmy vyžadujú ich naplnenie hodnotovými úvahami²³² alebo sa môžu vyskytnúť prípady rozporu medzi právnymi normami. Môžu sa však vyskytnúť aj prípady, ktorých riešenie výslovne neupravuje žiadna právna norma (tzv. medzery v zákone) alebo veľmi špeciálne a výnimočné prípady, kedy je možné prijať rozhodnutie, ktoré sa nezhoduje s jednoznačným významom textu zákona.²³³ V zložitých prípadoch aplikácie práva riešenie (rozhodnutie) nevyplýva z jednoznačnej právnej normy a popisu skutkových okolností, ale aj z ďalších úvah, napríklad hodnotových alebo praktických úsudkov, ktoré sa síce iba v samotnom texte právneho predpisu nedajú nájsť, ale ktoré musia byť súčasťou právnej argumentácie.

Napríklad ak ustanovenie § 10 ods. 2 zákona o slobode informácií stanovuje, že porušením obchodného tajomstva nie je sprístupnenie informácie „*týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí*“ a žiadateľ o informácie požaduje sprístupniť výsledok prešetrovania úniku oleja do pôdy v objekte istej továrne, nemožno priamo na základe textu zákona urobiť záver, že požadovaná informácia sa týka alebo netýka „*závažného vplyvu na zdravie ľudí*“. K záveru musíme dospieť pomocou ďalších empirických, praktických a hodnotových úsudkov, ktoré sa v texte zákona nenachádzajú (napr. aké množstvo oleja uniklo, aký mal alebo môže mať únik tohto množstva oleja vplyv na zdravie ľudí a či možno tento vplyv považovať za „*závažný*“ vplyv na zdravie ľudí). Možno uviesť aj ďalší príklad. Jednou z podmienok utajenia informácie ako utajovanej skutočnosti v zmysle zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností je napríklad skutočnosť, že by zverejnenie utajovanej informácie mohlo „*zapríčiniť poškodenie právom chránených záujmov právnickej osoby alebo fyzickej osoby*“, ktoré by „*mohlo byť nevýhodné pre záujmy Slovenskej republiky*“. Pri aplikácii tohto ustanovenia treba okrem iného vyjadriť, akým konkrétnym spôsobom by mohlo prísť k poškodeniu právom chránených záujmov a prečo je možné takéto poškodenie hodnotiť ako „*nevýhodné*“ pre záujmy Slovenskej republiky.

230 Podľa právnej teórie je príčinou neurčitosti (vágnosti), resp. tzv. „otvoreného textu“ právneho jazyka („open texture“) skutočnosť, že právny jazyk a právne normy používajú pojmy, ktorých rozsah (teda súhrn prípadov, resp. prvkov, ktoré pojem pokrýva) nie je presne vymedzený. V dôsledku toho treba rozlišovať na jednej strane tzv. jadro právnej normy (ide o konkrétne prípady, na ktoré možno právnu normu s určitosťou aplikovať) a na druhej strane tzv. polotieň právnej normy (ide o konkrétne prípady, pri ktorých nie je jasné, či na ne možno právnu normu aplikovať). Herbert Hart uvádza príklad normy, ktorá znie: „*Zákaz vstupu vozidiel do parku*.“ Pojem „vozidlo“ je však neurčitý (vágny), pretože jeho rozsah nie je jasný. Je síce jasné, že vozidlom je automobil a že vozidlom nie je napr. mobilný telefón, ale nie je jasné, či vozidlom sú napr. kolieskové korčule alebo invalidný vozík. Pozri HART, H. L. A.: Pojem práva. Praha: Prostor, 2004, s. 132. Pozri tiež SOBEK, T.: Argumenty teórie práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 78 – 81.

231 K viacznačným pojmom pozri napr. PECZENIK, A.: On Law and Reason. Springer, 2008, s. 17 – 18.

232 Napr. pojmy „verejný poriadok“, „dobré mravy“, „závažné poškodenie životného prostredia“ a pod.

233 K vyplňaniu medzier v zákone pozri kapitoly „Sudcovská tvorba práva“, „Metódy a prostriedky vyplňania medzier v práve“ a „Zákon presahujúce sudcovské dotváranie práva“ v diele SCHLOSSER, H.: Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva, s. 183 – 202. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDENKO, S.: Teória práva. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

Možno konštatovať, že tieto úsudky sú tiež úvahami (premisami), ktoré musia tvoriť súčasť právneho sylogizmu, na ktorom je založený každý právny argument, resp. každé rozhodnutie.²³⁴ Pri riešení týchto situácií je vždy potrebné vykonať výklad textu právneho predpisu a aplikovať pri ňom napríklad aj právne princípy.

Výklad právneho textu je potrebné vykonať práve v situácii, keď sú pochybnosti o význame textu v jeho doslovnom znení. O výklad v pravom zmysle sa teda nejedná, keď nie sú pochybnosti o význame textu a význam normy zodpovedá jej doslovnému významu.²³⁵ Jednoduchý prípad aplikácie práva možno teda vymedziť aj nasledovne: „*Pokiaľ zjavný význam textu nevzbudzuje vo veci žiadne lingvistické pochybnosti a nie sú žiadne systémové ani funkcionálne faktory spochybňujúce porozumenie právneho textu, potom by sa malo deklarovat „lex clara est“.*“ (t.j. právo je jasné).²³⁶ Pochybnosti o význame textu nemusia vyvolať len lingvistické úvahy (napr. nejasnosť daná vlastnosťami právneho jazyka), ale aj iné faktory - miesto normy v systéme právnych noriem (napr. ak sú dôsledky aplikácie právnej normy vo svojom doslovnom význame v rozpore s inými právnymi normami daného systému), funkcia, resp. účel právnej normy (napr. ak sú dôsledky aplikácie právnej normy v jej doslovnom význame absurdné, nespravodlivé, nemorálne), požiadavka ústavne konformného výkladu (napr. ak je doslovný význam v rozpore s princípmi zakotvenými v ústave) a pod. Aj prípad, ktorý sa na prvý pohľad javí ako jednoduchý prípad aplikácie práva (teda prípad, v ktorom je z hľadiska bežného používania jazyka jasné, či skutkový stav možno alebo nemožno podradiť pod hypotézu právnej normy) sa teda po zohľadnení týchto iných hľadísk a faktorov môže stať zložitým prípadom aplikácie práva.²³⁷

Otázkou významnou pre prax je vzťah doslovného jazykového výkladu²³⁸ a iných výkladových metód (napr. rozširujúceho a zužujúceho jazykového výkladu,²³⁹ systematického, logického, historického alebo teleologického výkladu). Podľa právnej teórie aj súdnej judikatúry je doslov-

234 Pozri napr. PECZENIK, A.: *On Law and Reason*. Springer, 2008, s. 15.

235 KÜHN, Z.: *Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 24.

236 WRÓBLEWSKI, J.: *Statutory Interpretation in Poland*. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. S. (eds.): *Interpreting Statutes. A Comparative Study*. Aldershot: Dartmouth, 1991, s. 259.

237 Zdeněk Kühn dodáva, že „*Rovnaká právna norma tak môže byť v jednom prípade pre toho istého interpreta jasná a pre iný prípad nejasná.*“ Pozri KÜHN, Z.: *Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 28.

238 Doslovný jazykový výklad sa v zásade pridrižiava významu, aký má pojem pri bežnom používaní jazyka – teda významu, aký by mu pripísal bežný používateľ jazyka ako jeho zjavný význam. Doslovný výklad musí zohľadňovať aj situáciu, kedy sa ustanovenie právneho predpisu týka špeciálnej činnosti, resp. oblasti, kde sa používajú špeciálne odborné pojmy – vtedy sa pojmy musia vykladať v ich odbornom (technickom) význame a nie v ich význame pri bežnom používaní jazyka. Pozri napr. MacCORMICK, N. – SUMMERS, R.: *Interpretation and Justification*, s. 512 – 513. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. (eds.): *Interpreting Statutes. A Comparative Study*. Aldershot: Dartmouth, 1991.

239 Teória právnej interpretácie uvádza, že hoci sú doslovný (adekvátny), rozširujúci (extenzívny) a zužujúci (reštriktívny) výklad považované za formy jazykového výkladu, ich podstata je v skutočnosti čisto teleologická. To, či pri výklade práva rozšírime alebo zúžime rozsah (význam) právneho pojmu závisí od toho, aký zmysel, resp. účel, očakávame od aplikácie tohto právneho pojmu v konkrétnom prípade. Pozri HLOUCH, L.: *Teorie a realita právní interpretace*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 216.

ný jazykový výklad „prvotným priblížením“ k ustanoveniu právneho predpisu.²⁴⁰ Účel a zmysel zákona nemožno hľadať len v slovách a vetách právneho predpisu, pretože „v *právnom predpise sú a musia byť vždy obsiahnuté i princípy uznávané demokratickými právnymi štátmi*.“²⁴¹ Aj podľa Ústavného súdu SR je síce potrebné prvotne použiť doslovný jazykový výklad, ale existujú situácie, kedy je potrebné sa od doslovného jazykového výkladu odchyliť – a to napríklad v situácii, ak to vyžaduje požiadavka ústavne súladného výkladu právnych predpisov (t.j. ak by doslovný jazykový výklad viedol k protiústavným dôsledkom).²⁴²

V záujme predchádzania svojvôle v rozhodovaní súdov je však veľmi dôležité vyjasniť, aké sú bližšie podmienky odchylenia sa od doslovného znenia zákona a čo to znamená, že pri odklonení sa od doslovného znenia zákona sa súd musí „vyvarovať svojvôle“ a že „svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii“.

V prvom rade treba uviesť, že v určitých prípadoch je odchylenie sa od doslovného znenia zákona striktné vylúčené. Ide najmä o prípady z oblasti trestného práva, kde sa musí uplatniť do-

240 Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 243/07 „Ako v prípade výkladu právneho predpisu, tak v prípade zmluvy rovnako platí, že jazykový výklad predstavuje prvotné priblíženie sa k aplikovanej právnej norme. Je východiskom na objasnenie a ujasnenie si jej obsahu, zmyslu a účelu.“ Podľa nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 33/97 „Napriamo neutržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje toliko prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jeho smyslu a účelu (k čemu slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e razione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně, nebo v důsledku nevdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity.“

241 Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 275/96.

242 Ústavný súd SR k výkladu práva v náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 uvádza: „Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. (...) Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená vylučnú 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“ Podobne v náleze sp. zn. III. ÚS 70/09 Ústavný súd SR uvádza, že pri výklade práva „...sa jednotlivé metódy výkladu uplatňujú vo vzájomnom prepojení, pričom žiadna z nich nemá mať absolútnu prednosť. Jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Východiskom v procese interpretácie a aplikácie práva je síce gramatický výklad textu právneho predpisu, interpret však musí tiež zohľadniť účel zákona, systematickú súvislosť a logické väzby medzi jednotlivými normami zákona. Jednou zo základných interpretačných metód ústavného súdu je príkaz ústavne konformnej interpretácie jednoduchého práva, najmä v prípade, ak ustanovenie právneho predpisu umožňuje rozdielnu interpretáciu. Úlohou súdu v tomto prípade je interpretovať sporné ustanovenie zákona ústavne konformným spôsobom.“ Ústavný súd Českej republiky k výkladu práva uvádza: „Jak vyplývá z ustálené judikatury Ústavního soudu, nelze ztotožňovat text právního predpisu a právní normu, která je významem tohoto textu (srov. shodně v doktríně např. Knapp V., Holländer P. a kol., Právne myslenie a logika, Obzor, Bratislava 1989). Je třeba mít na zřeteli, že právní norma se ne vždy musí krýt s tím, jak je vyjádřena v textu zákona, a to ani v takovém případě, kdy se text může jevit jako jednoznačný a určitý. Ústavní soud dlouhodobě zdůrazňuje význam teleologické argumentace a hledání smyslu a účelu zákona jeho interpretem.“ (napr. uznesenia Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 339/03 a sp. zn. I. ÚS 438/06).

slovné znenie zákona, aby bola zaručená „rozpoznatelnosť a predvídateľnosť hroziaceho trestu pre adresáta právnej normy“ (a teda aj zásada *nulla poena sine lege*). Ide tiež o prípady, kedy chce štát zákonom zasahovať do základných slobôd osôb – korekcia textu zákona a rozšírenie jeho aplikácie aj na výslovne neupravené prípady, by mala byť úlohou zákonodarcu a nie súdov. Prípados, kedy by sa malo striktné uplatňovať doslovné znenie zákona, sú aj ustanovenia predpisujúce časové hranice (napr. lehoty), ktoré musia byť z dôvodu zaručenia právnej istoty jednoznačne a jasne rozpoznatelné.²⁴³

V iných prípadoch, aby bolo zabránené svojvoľnému a bezdôvodnému odkláňaniu sa od jazykového výkladu, a teda aj svojvoľnému rozhodovaniu súdov, právna teória sformulovala pravidlo, že nemožno vykladať slová a pojmy nachádzajúce sa v právnom predpise v rozpore s bežným jazykovým používaním, ak pre takýto iný výklad neexistujú dostatočne silné a presvedčivé dôvody.²⁴⁴

V praxi to znamená, že ak sa prvý účastník argumentácie odvoláva na samotné slová zákona alebo na taký význam výrazov použitých v zákone, ktorý týmto slovám chcel dať zákonodarca pri prijatí zákona, a druhý účastník argumentácie sa odvoláva napríklad na účel zákona stanovený v čase výkladu zákona (napr. tzv. objektívne teleologický výklad) alebo na iné argumenty, primárne sa uprednostní výklad podporovaný argumentmi prvého účastníka. Avšak od doslovného znenia zákona alebo od významu, ktorý chcel slovám zákona dať zákonodarca pri prijatí zákona, sa možno odchyliť, ak boli poskytnuté dostatočné, presvedčivé a rozumné dôvody pre prijatie iného výkladu zákona (napr. spomínaného teleologického výkladu). V prípade pochybností, či druhý účastník uviedol rozumné (dostatočné) dôvody pre odchylenie sa od doslovného znenia, má prednosť doslovné znenie zákona. Bremeno argumentácie teda leží na tom účastníkovi argumentácie, ktorý sa snaží presadiť výklad odchylujúci sa od doslovného znenia zákona alebo od významu slov použitých v zákone, ktorý týmto slovám chcel dať zákonodarca pri prijatí zákona.²⁴⁵

243 Bližšie pozri ALEXI, R. - DREIER, R.: Statutory Interpretation in the Federal Republic of Germany, s. 95 - 96. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. (eds.): Interpreting Statutes. A Comparative Study. Aldershot: Dartmouth, 1991.

244 Právna teória uvádza: „Nikto nesmie vykladať slová a výrazy vyskytujúce sa v právnom predpise v rozpore s bežným jazykovým používaním, pokiaľ pre takýto výklad neexistujú silné (presvedčivé) dôvody.“ Pozri PECZENIK, A.: On Law and Reason. Springer, 2008, s. 313. Právna teória tiež uvádza: „...pojmem použitý v právnom predpise by mal byť vykladaný v súlade s obvyklým jazykom, za podmienky, že neexistujú protiargumenty, ktoré by boli v prospech iného výkladu.“ Pozri AARNIO, A: Statutory Interpretation in Finland, s. 149. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. (eds.): Interpreting Statutes. A Comparative Study. Aldershot: Dartmouth, 1991. Alebo inými slovami: „Argumenty, ktoré vyjadrujú spojitost so skutočnými výrazmi (slovami) zákona alebo s vôľou historického zákonodarcu, majú prednosť pred inými argumentmi, pokiaľ nemôžu byť uvedené racionálne dôvody pre uprednostnenie týchto iných argumentov.“ Pozri ALEXI, R.: A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 248.

245 ALEXI, R.: A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 248. Pri rozhodovaní, či sú dôvody uvedené pre odchylenie sa od doslovného znenia dostatočné, presvedčivé a rozumné, sa použijú najmä zásady praktickej argumentácie (napríklad hodnotové a morálne úvahy, zvažovanie praktických dôsledkov a pod.).

Pri uvádzaní argumentov podporujúcich určitý výklad je nevyhnutne potrebné dodržať zásady racionálnej právnej argumentácie a všeobecne uznávané výkladové pravidlá.²⁴⁶ Použitie každej výkladovej metódy vyžaduje, aby bola použitá určitá štruktúra argumentácie. Nie je napríklad prípustné argumentovať iba jednoduchým tvrdením, že určité ustanovenie „treba vykladať takto“ alebo že určitý záver „vyplýva zo systematického výkladu“. Bez uvedenia ďalších dôvodov, ktoré by vysvetlovali, prečo ustanovenie treba vykladať určitým spôsobom alebo prečo určitý záver zo systematického výkladu naozaj vyplýva, nie je takáto „argumentácia“ v skutočnosti žiadnou argumentáciou, ale iba ničím nezdôvodneným tvrdením.²⁴⁷ Právna teória stanovuje, že pri každej metóde výkladu treba uviesť všetky dôvody, ktoré zdôvodňujú zvolenie konkrétneho spôsobu výkladu.²⁴⁸ Rozhodnutie, ktoré dostatočne neobjasňuje myšlienkové pochody, na základe ktorých bol zvolený určitý spôsob výkladu, možno v zmysle judikatúry Ústavného súdu SR považovať za „arbitrárne“ (svojoľné) a „ústavne neakceptovateľné“.²⁴⁹

7.2.2. Ústavne súladný výklad neurčitých právnych pojmov pri aplikácii zákona o slobode informácií

Po exkurze o pravidlách výkladu práva sa však teraz znovu vráťme k aplikácii testu proporcionality pri uplatňovaní zákona o slobode informácií.

Možno konštatovať, že pri aplikácii zákona o slobode informácií prichádza mnohokrát k zložitým prípadom aplikácie práva najmä preto, lebo zákon o slobode informácií a súvisiace právne predpisy týkajúce sa prístupu k informáciám obsahujú neurčité a výklad vyžadujúce pojmy, ktoré dávajú v praxi správnomu orgánu alebo súdu určitú voľnosť pri rozhodovaní (možnosť uváženia).²⁵⁰ Právna teória potvrdzuje, že test proporcionality je potrebné aplikovať práve aj

246 Napr. ALEXY, R.: *A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 221 – 286; PECZENIK, A.: *On Law and Reason*. Springer, 2008, s. 99 – 172 a 305 – 345.

247 Na takýto spôsob „argumentácie“ možno plne vzťahnúť nasledovné slová: „...vyššie uvedené spôsoby výkladu sú vlastne hodnotením výsledku interpretačných postupov, a nie sú samy o sebe argumentom. Pokiaľ nie je uvedené... aké dôvody k tomuto postupu vedú, nemôže sa jednať o argument, ale len o rétorický obrat alebo autoritatívne rozhodnutie.“ Pozri CVRČEK, F.: *Kritické poznámky k výuce interpretácie právnych textů*. In: GERLOCH, A. – MARŠÁLEK, P.: *Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 55.

248 Robert Alexy formuluje toto pravidlo nasledovne: „*Saturation – that is a full statement of reasons – is required in every argument which belongs among the canons of interpretation.*“ Pozri ALEXY, R.: *A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 246.

249 Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach neustále zdôrazhuje, že sudy majú ústavnú povinnosť dostatočne a presvedčivo odôvodňovať svoje rozhodnutia. Ústavný súd SR v týchto svojich rozhodnutiach dôrazne vytyka všeobecným súdom, že „*neozrejmiли svoje myšlienkové pochody*“, že bolo treba „*hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov*“, že ich záver je „*iba vágne tvrdenie, z ktorého nevyplýva vysvetlenie, na základe akých úvah k nemu ... súd dospel*“ alebo že svoje rozhodnutie „*vôbec nešpecifikovali a nekonkretizovali*“ (napríklad nálezy sp. zn. III. ÚS 311/07, sp. zn. I. ÚS 269/05 alebo sp. zn. III. ÚS 192/09).

250 Vo všeobecnosti môže možnosť uváženia poskytovať ako hypotéza právnej normy (môže obsahovať neurčité

v prípadoch, keď orgány verejnej správy a súdy vydávajú rozhodnutie „na základe zákonnej normy poskytujúcej príslušnému orgánu verejnej moci istú voľnosť pri rozhodovaní. Takáto zákonná norma kolíziu základných práv alebo ústavných hodnôt sama jednoznačne nerieši. Zveruje riešenie kolízie príslušnému orgánu verejnej moci.“²⁵¹

Keďže zákon o slobode informácií obsahuje mnohé neurčité právne pojmy, budeme sa krátko venovať najmä metodológii ich ústavne súladného výkladu. Výkladom ustanovenia alebo právneho pojmu sa rozumie určenie významu právneho ustanovenia v konkrétnych skutkových okolnostiach určitého prípadu. Tým sa vždy vytvára právne pravidlo platné pre konkrétny prípad, resp. pre prípady určitého druhu.²⁵²

Ako je všeobecne známe, aplikácia práva prebieha prostredníctvom tzv. právneho sylogizmu. Právny sylogizmus je postup uvažovania, ktorý sa skladá z tzv. normatívnej premisy (t.j. právnej normy obsahujúcej hypotézu – podmienku, za splnenia ktorej sa pravidlo uplatní a dispozíciu – vlastné pravidlo správania, stanovujúce „čo má byť“ a obsahujúce príkaz, zákaz, dovolenie, resp. oprávnenie alebo povinnosť), tzv. skutkovej premisy (t.j. skutkovej situácie, resp. skutkových okolností prípadu) a záveru (dostaneme ho podradením skutkovej situácie pod hypotézu právnej normy – tzv. subsumpciou).²⁵³

Ako príklad právneho sylogizmu uvedieme nasledujúci jednoduchý príklad:

- Normatívna premisa: **Ak žiadateľ o informácie podá žiadosť o informácie (hypotéza), orgán verejnej moci musí túto žiadosť vybaviť do 8 pracovných dní (dispozícia).**
- Skutková premisa: **Žiadateľ X podal žiadosť o informácie.**
- Záver: **Orgán verejnej moci musí žiadosť žiadateľa X vybaviť do 8 pracovných dní.**

Ako sme už naznačili vyššie, podľa právnej teórie však pri neurčitých pojmoch obsiahnutých v hypotéze právnej normy nepostačuje pre posúdenie toho, či majú alebo nemajú byť informácie o skutkovom stave pod neurčitý pojem subsumované, iba samotné znenie hypotézy právnej normy. (Neurčitým pojmom nachádzajúcim sa v hypotéze právnej normy je napríklad „verejný poriadok“.) Text právneho predpisu v týchto prípadoch jednoznačne neurčuje výsledok výkladu

právne pojmy umožňujúce výklad – napr. verejný poriadok, bezpečnosť štátu a pod.) tak aj dispozícia právnej normy. Dispozícia právnej normy môže tiež obsahovať neurčité pojmy, ktoré pri aplikácii vyžadujú naplnenie alebo môže poskytovať možnosť prijať alebo neprijať určité rozhodnutie, prípadne možnosť zvoliť jeden z možných spôsobov rozhodnutia – napr. pri ukladaní pokút môže byť uložená pokuta v intervale od dolnej po hornú hranicu pokuty (v takom prípade ide o uplatnenie tzv. voľnej úvahy). K rozdielu medzi výkladom neurčitého právneho pojmu a uplatnením voľnej (správnej) úvahy pozri napr. HENDRYCH, D.: Správne právo. Obecná časť. 4. zmenené a doplnené vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 58 – 59.

251 SVOBODA, P.: Ústavní základy správního řízení v České republice. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 60.

252 Napr. HLOUCH, L.: Teorie a realita právní interpretace. Dizertačná práca. Právnická fakulta Masarykovej univerzity v Brne, r. 2008, s. 107, dostupné na http://is.muni.cz/th/41242/pravf_d.

253 Napr. SCHLOSSER, H.: Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva, s. 161 – 163. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDENKO, S.: Teória práva. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

právnej normy v individuálnom prípade a norma vyjadrená textom právneho predpisu musí byť obsahovo doplnená faktormi, ktoré veľmi často nie je možné nájsť v texte právneho predpisu.²⁵⁴ Podľa právnej teórie „V praxi sudca nikdy nebude vystupovať len ako „subsumpčný stroj“, ktorý mechanicky, výlučne použitím logických záverov dospeje k správne rozhodnutiu. Samotná aplikácia práva je skôr hodnotiacim napĺňaním účelu.“²⁵⁵ Právna teória tiež uvádza: „Interpretácia sa má vždy vyvarovať „nežiadúcich“ (neuspokojivých) následkov. Tieto by nastali, ak by dôsledná aplikácia vyhodnoteného výkladového variantu mala vo vzťahu k spornej právnej otázke viesť k celkom neakceptovateľnému, právu odporujúcemu, neprijateľnému výsledku a bola by tak v rozpore s „vnútornou“ logikou veci.“²⁵⁶ Informácie o skutkovom stave sa v takomto prípade hodnotia ako subsumovateľné alebo nesubsumovateľné pod hypotézu právnej normy až po posúdení účelnosti alebo neúčelnosti rozhodnutia (záveru), ktoré by vyplynulo z toho ktorého riešenia otázky subsumpcie.²⁵⁷ Možno teda súhlasiť s tým, že „...prijateľnosť premis právneho sylogizmu ešte negarantuje prijateľnosť jeho záveru. Ak je záver právneho sylogizmu spoločensky neprijateľný, znamená to, že jeho premisy boli prijaté ľahkovážne.“²⁵⁸

Čo z toho teda vyplýva pre právnu prax? Vo vzťahu k povinnosti ústavne súladného výkladu z toho vyplýva, že ak dôsledky výkladu ustanovenia právneho predpisu (t.j. záver právneho sylogizmu, ktorý je výsledkom subsumpcie skutkových okolností prípadu, tzv. skutkovej premisy, pod znenie aplikovaného ustanovenia, tzv. normatívnu premisu) sú v rozpore s ústavným právom na informácie, správny orgán alebo súd je povinný výklad ustanovenia právneho predpisu zmeniť tak, aby podradenie (subsumpcia) skutkového stavu pod toto ustanovenie neprinieslo záver (dôsledok), ktorý by bol v rozpore s ústavným právom na informácie.

Teda ak by napríklad právna norma znela „ak by sprístupnenie informácie narušilo verejný poriadok, informácia sa nesprístupní“, a žiadateľ by požadoval informáciu, na sprístupnenie ktorej má ústavné právo (resp. ktorej sprístupnenie je vo verejnom záujme), orgán verejnej moci musí neurčiť právny pojem „verejný poriadok“ (nachádzajúci sa v hypotéze právnej normy) vykladať v tomto prípade tak, že požadovaná informácia sa pod tento pojem nedá podradiť. Musí tak urobiť preto, lebo podradenie požadovanej informácie pod hypotézu právnej normy a následné nastúpenie dispozície tejto právnej normy (teda nesprístupnenie informácie) by malo za následok protiústavné obmedzenie práva na informácie.

254 KÜHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002, s. 35.

255 SCHLOSSER, H.: Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva, s. 163. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDENKO, S.: Teória práva. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

256 SCHLOSSER, H.: Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva, s. 181. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDENKO, S.: Teória práva. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.

257 BOGUSZAK, J. – ČAPEK, J. – GERLOCH, A.: Teorie práva. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 167.

258 SOBEK, T.: Argumenty teorie práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 258. Rovnako SOBEK, T.: Logika pravidel a logika principů. Law & Economics Blog, 28. apríla 2008, dostupné na <http://www.leblog.cz/?q=node/225>.

To, či dôsledok, ku ktorému by viedol určitý výklad právneho predpisu, je alebo nie je v rozpore s ústavou, posudzujú aj ústavné sudy pri prieskume ústavnosti rozhodnutí všeobecných súdov.²⁵⁹ Ak by teda výklad právneho predpisu uskutočnený v súdnom rozhodnutí viedol k dôsledku, ktorý by bol v rozpore s ústavným právom na informácie, Ústavný súd takéto súdne rozhodnutie zruší.²⁶⁰

7.2.3. Aplikácia testu proporcionality

Teraz konečne pristúpime ku kľúčovej otázke, ako vlastne zistíme, či dôsledok výkladu ustanovenia právneho predpisu v konkrétnom prípade je v rozpore alebo v súlade s ústavným právom na informácie. Túto skutočnosť možno zistiť práve prostredníctvom vyššie spomínaného **testu proporcionality**. Ním zistíme, či zásah do ústavného práva v konkrétnom prípade (napr. rozhodnutie o nespriístupnení určitých informácií, ktoré zasahuje do ústavného práva na informácie) je alebo nie je oprávnený (či spĺňa ústavné podmienky zásahu do základného práva na informácie a teda či je v súlade s ústavou).

Test proporcionality má tieto 4 kroky (komponenty):²⁶¹

a) legitímny cieľ

Na úvod treba vždy zistiť, či bolo základné právo obmedzené v záujme nejakého „legitímneho cieľa“. Základným východiskom je, že základné právo možno obmedziť iba v záujme ochrany alebo presadenia buď iného základného práva alebo určitého ústavného princípu.²⁶² Filip Melzer

259 Podľa uznávanej doktríny sa posudzovanie ústavnosti výkladu právnej normy v konkrétnom prípade podobá kontrole ústavnosti právnych noriem. Znamená to, že „*podľa tohto hľadiska je nutné posudzovať ústavnosť rozhodnutí orgánov verejnej moci v konkrétnom prípade tak, že výsledok posudzovanej interpretácie a aplikácie je myslený v podobe všeobecnej normy.*“ Pozri HOLLÄNDER, P.: Ústavněprávní argumentace. Praha: Linde, s.r.o., 2003, s. 68. Základné právo je súdnym rozhodnutím porušené vtedy, ak je súdne rozhodnutie založené na právnom názore, ktorý keby bol obsiahnutý vo všeobecnej právnej norme, tak by túto ústavný súd zrušil ako protiústavnú. Inými slovami, „*ústavná sťažnosť je úspešná, keď napadnutý súdny výrok vyvolá právny následok, ktorý obyčajný zákonodarcia nesmel vydať ako normu.*“ Tento princíp je v doktríne nazývaný aj ako „Schumannova veta“. Pozri SCHUMANN, E.: Verfassungs- und Menschenrechtsbeschwerde gegen richterliche Entscheidungen, Berlin, 1963, s. 207. Citované podľa ŠIMÍČEK, V.: Imperativ ústavně konformné interpretace a aplikace právních předpisů. In: Právník, č. 12, 1999, str. 1083 – 1084.

260 Pozri napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 236/06, ktorým ústavný súd zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR z dôvodu, že výklad zákona o slobode informácií vykonaný Najvyšším súdom SR bol v rozpore s ústavným právom na informácie.

261 K zrozumiteľnému opísaniu jednotlivých krokov testu proporcionality pozri napr. MELZER, F.: Metodologie nálezání práva. Úvod do právní argumentace. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 60 – 66 alebo KUMM, M.: Political Liberalism and the Structure of Rights: On the Place and Limits of the Proportionality Requirement. In: PAVLAKOS G. (ed): Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy. Oxford: Hart Publishing, 2007, s. 137 - 141, dostupné aj na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=952034, s. 8 - 12. K podrobnej analýze uplatňovania testu proporcionality Ústavným súdom Českej republiky pozri KOSAR, D.: Kolize základních práv v judikatúře Ústavního soudu ČR. In: Jurisprudence, 1/2008, s. 3 – 19.

262 Filip Melzer uvádza: „*Podstatné je jen to, že se jedná stejně jako v případech základních práv a svobod o principy ústavní... Musí se tedy jednat o právní principy stejné právní síly.*“ Pozri MELZER, F.: Metodologie nálezání práva. Úvod

uvádza: „Potom, ako sme dospeli k záveru, že určitý akt štátu zasahuje do základného práva alebo slobody, musíme hľadať všetky možné ústavné princípy, ku ktorých realizácii preverovaný štátny akt smeruje.“²⁶³ Možno teda konštatovať, že prvým krokom testu proporcionality je zistenie, s ktorými inými základnými právami alebo ústavnými princípmi je základné právo v konflikte.

Treba si však tiež uvedomiť, že určité záujmy, resp. ciele, vydávané štátom za ústavné a legitímne, nemožno vôbec stavať do konfliktu so základným právom a nemožno základné právo kvôli týmto cieľom ani obmedziť.²⁶⁴

V prípade základného práva na informácie slovenská ústava explicitne stanovuje, že obmedziť toto základné právo možno iba za účelom dosiahnutia 4 konkrétnych cieľov, ktorých počet ani obsah nemožno meniť ani rozširovať. Podľa čl. 26 ods. 4 Ústavy možno právo na informácie obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné „na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.“

b) vhodnosť

V tomto kroku sa posudzuje, či zásah do základného práva (resp. obmedzenie základného práva) umožňuje dosiahnuť sledovaný cieľ (t.j. ochranu iného základného práva alebo verejného statku). Ako už bolo uvedené vyššie, základné právo na informácie možno obmedziť iba v záujme ochrany alebo presadenia ústavných práv či verejných statkov explicitne vymenovaných v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR – konkrétne v záujme ochrany práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochrany verejného zdravia a mravnosti. V prípade práva na informácie sa

do právni argumentace. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 63.

263 MELZER, F.: Metodologie nalézání práva. Úvod do právni argumentace. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 64.

264 Ústavnoprávna teória upozorňuje, že aby sa aplikácia testu proporcionality nezredukovala na mechanizmus umožňujúci presadenie akéhokoľvek cieľa, ktorého dosiahnutie je v silnom záujme aktuálnej štátnej moci alebo ktorý priniesie väčší úžitok (a teda aby sa test proporcionality nestal mechanizmom, ktorý by akékoľvek základné právo umožňoval „prevážiť“ inými štátom sledovanými záujmami a ktorý by tak znegoval povahu základných práv ako „ochranného štítu“ pred zásahmi štátnej moci), je potrebné rešpektovať, že niektoré ciele (štátom sledované záujmy) sú vylúčené z procesu vzájomného váhania. Ide o záujmy, resp. ciele, ktoré hoci štát chce dosiahnuť a snaží sa ich aj vyvodíť z ustanovení ústavy, ale z dôvodu hodnôt politickej morálky liberalizmu nemožno kvôli týmto cieľom obmedziť základné právo a nemôžu byť spolu so základným právom ani „vážené“. Tieto ciele sa nazývajú ako „excluded reasons“ („vylúčené dôvody“, resp. „argumenty, ktoré nemožno použiť“). Mattias Kumm uvádza príklad, kedy Európsky súd pre ľudské práva v prípade Lustig-Prean and Beckett v. The United Kingdom rozhodoval, či zákon, vylučujúci ľudí s homosexuálnou orientáciou zo služby v armáde, je legitímnym obmedzením práva na rešpektovanie súkromného života, ktoré je nevyhnutné v záujme ochrany národnej bezpečnosti. Kumm uvádza, že z rozhodnutia súdu je zjavné, že argumenty zakladajúce sa na homofóbných tradíciách alebo subjektívnych preferenciách boli irelevantné pri posudzovaní toho, či boli ľudia s homosexuálnou orientáciou vylúčení zo služby v armáde oprávnené. Rovnako Kumm uvádza príklad, že napríklad ani argumenty založené na presvedčení o správnosti alebo falošnosti nejakej náboženskej viery alebo argumenty o potrebe vedenia takého života, ktorý je založený na nejakom náboženskom zjavení, nemožno brať v procese váhania princípov a cieľov do úvahy. Pozri KUMM, M.: Political Liberalism and the Structure of Rights: On the Place and Limits of the Proportionality Requirement. In: PAVLAKOS G. (ed): Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy. Oxford: Hart Publishing, 2007, s. 141 - 148, dostupné aj na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=952034, s. 13 - 21.

skúma, či nespřístupnenie informácie naozaj vedie k ochrane iného základného práva alebo verejného statku (napr. k ochrane súkromia alebo bezpečnosti štátu). V prvej fáze tohto skúmania sa zisťuje, či by sprístupnenie konkrétnej informácie naozaj ohrozilo či poškodilo iné základné právo či verejný statok (napr. právo na súkromie inej osoby). V druhej fáze skúmania sa zisťuje, či by nespřístupnením tejto konkrétnej informácie bolo vylúčené ohrozenie alebo poškodenie iného základného práva (napr. práva na súkromie) – a teda či by nespřístupnením informácie bolo toto iné základné právo zachované, resp. ochránené. Ide teda o empirické a praktické úvahy – napríklad zvažovanie praktických dôsledkov sprístupnenia informácie. Aby bolo rozhodnutie o nespřístupnení informácie odôvodnené, treba v rozhodnutí tieto úvahy výslovne vyjadriť a opísať. V rozhodnutí o nespřístupnení informácie teda treba najmä opísať, akým spôsobom, resp. prečo by sprístupnenie informácie poškodilo alebo ohrozilo iné základné právo, či verejný statok. Ak nespřístupnenie informácie nevedie k ochrane iného základného práva alebo verejného statku, treba konštatovať, že rozhodnutie o nespřístupnení tejto informácie je protiústavné.

c) nevyhnutnosť, resp. potrebnosť

V tomto kroku sa posudzuje, či bolo obmedzenie základného práva naozaj nevyhnutné a či nebolo možné dosiahnutie sledovaného cieľa (t.j. ochrany iného základného práva alebo verejného statku) iným prostriedkom, resp. spôsobom, ktorý by základné právo obmedzoval v menšej miere, miernejšie, šetrnejšie. Tento miernejší prostriedok však musí zabezpečiť rovnako účinné dosiahnutie sledovaného cieľa (napr. ochranu súkromia).²⁶⁵ V prípade práva na informácie sa skúma, či neexistoval prostriedok, resp. spôsob, ktorý by síce dosiahol sledovaný cieľ (napr. ochranu súkromia alebo bezpečnosti štátu), ale ktorý by právo na informácie obmedzoval v menšej miere, šetrnejšie. Toto skúmanie vychádza zo znenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorého základné právo na informácie možno obmedziť, „*ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.*“ Znovu teda ide o empirické a praktické úvahy. Premietnutím požiadavky „nevyhnutnosti“ je napríklad princíp, že ak žiadateľ o informácie žiada dokument obsahujúci niekoľko chránených informácií, nemôže sa odmietnuť sprístupnenie celého dokumentu, ale chránené informácie sa majú z dokumentu vylúčiť (napr. začerniť) a zvyšok dokumentu sa musí sprístupniť.²⁶⁶ Tento princíp je v zákone o slobode informácií zakotvený

265 „O miernejší prostriedok však ide len v prípade, kedy možno súčasne dosiahnuť prinajmenšom rovnakú ochranu ústavných princípov ležiacich na druhej miske váh.“ Pozri MELZER, F.: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 65.

266 Tento princíp výslovne potvrdil aj Ústavný súd ČR v náleze Pl. ÚS 2/10, kde uviedol: „*Pokud by mohlo skutečně dojít ke střetu s právem na ochranu osobnosti, s právem na ochranu osobních údajů či soukromí, je nutné hledat řešení nejprve pomocí jiných méně omezujících právních institutů či právních norem, a teprve poté, co by se toto nezažilo, aplikovat ustanovení omezující právo na informace. ... Další dostatečnou ochranu či „pojistku“ obsahuje ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím. ... Ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím pak uvádí, že všechna omezení práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon (právo odepřít informaci trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření; v odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá). Obsahem § 12 zákona*

v ustanovení § 12 prvá veta zákona nasledovne: „Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie... po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.“

Treba zdôrazniť, že ak nie je splnená čo len jedna z podmienok uvedených v krokoch a), b) alebo c), zásah do základného práva bol protiústavný. Zásah do základného práva, resp. obmedzenie základného práva, je teda protiústavné, ak zásah do základného práva buď nesleduje legitímny cieľ, alebo nie je na dosiahnutie legitímneho cieľa vhodný, alebo nie je pre dosiahnutie tohto legitímneho cieľa nevyhnutný (ak bolo možné dosiahnuť legitímny cieľ rovnako účinne, ale miernejším prostriedkom).

d) váženie navzájom kolidujúcich hodnôt (resp. proporcionalita v užšom zmysle)

Ak sú splnené všetky podmienky stanovené v prvých troch krokoch testu proporcionality (existencia legitímneho cieľa, vhodnosť, nevyhnutnosť), treba napokon posúdiť, ktoré z kolidujúcich práv (princípov) má prednosť. V tomto kroku sa teda navzájom kolidujúce práva a princípy (hodnoty) navzájom „vážia“ a určuje sa, ktorá hodnota má väčšiu váhu alebo dôležitosť. Je potrebné dať prednosť hodnote, ktorá je v konkrétnom prípade alebo v druhu prípadov dôležitejšia (napríklad právu na informácie alebo právu na súkromie). Ústavný súd Českej republiky k tomu uvádza: „Porovnávanie závažnosti v kolízii stojacich základných práv, resp. verejných statkov, (po splnení podmienky vhodnosti a potrebnosti) spočíva v zvažovaní empirických, systémových, kontextových i hodnotových argumentov. Empirickým argumentom možno chápať faktickú závažnosť javu, ktorý je spojený s ochranou určitého základného práva. Systémový argument znamená zvažovanie zmyslu a zaradenia dotknutého základného práva či slobody v systéme základných práv a slobôd. Kontextovým argumentom možno rozumieť ďalšie negatívne dopady obmedzenia jedného základného práva v dôsledku uprednostnenia iného. Hodnotový argument predstavuje zvažovanie pozitív v kolízii stojacich základných práv vzhľadom k akceptovanej hierarchii hodnôt.“²⁶⁷

Právna teória k procesu „váženia“ hodnôt uvádza: „Po prvé, vychádza z dostatočných, vierohodných a relevantných, často odborných informácií (empirická požiadavka). Po druhé, vychádza z určitého všeobecne uznávaného, legitímneho rebríčku či hierarchie hodnôt v demokratickej spoločnosti (hodnotová požiadavka). A po tretie, spočíva v logickej a ospravedlniteľnej analýze a syntéze, v rámci ktorej normotvorný alebo aplikujúci orgán na základe empirických poznatkov a hodnotových východísk vyjadří a zväží celkové prospechy a ujmy a podľa toho dospeje ku stanovaniu, určeniu alebo uplatneniu zodpovedajúceho obmedzenia alebo výnimky z príslušného základného práva.“²⁶⁸ V prípade základného práva na informácie toto „hodnotové“ skúmanie

o slobodnom prístupe k informáciám je tak pravidlo selekcie; to odpovedá požiadavku, aby oprávnené omezení prístupu k informáciám bylo vždy uplatněno jen v nejmenším nutném rozsahu. Toliko toto ustanovení tedy naplňuje a garantuje požadavek minimalizace zásahu do základního práva či svobody...“

267 Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 4/94. Citované podľa HOLLÄNDER, P.: Ústavněprávní argumentace. Praha: Linde, s.r.o., 2003, s. 22.

268 SVOBODA, P.: Ústavní základy správního řízení v České republice. Praha: Linde Praha a.s., 2007, s. 59.

vychádza aj z ústavnej požiadavky, že obmedziť základné právo na informácie možno, iba ak je to v záujme ochrany alebo presadenia konkrétnych cieľov nevyhnutné „v demokratickej spoločnosti“.

Ak sa počas skúmania zistí, že zásah do základného práva síce sleduje legitímny cieľ, je na dosiahnutie tohto legitímneho cieľa vhodný a zároveň je pre dosiahnutie tohto legitímneho cieľa aj nevyhnutný, ale legitímny cieľ (kolidujúce základné právo alebo ústavný princíp) svojou váhou či dôležitosťou neprevažuje nad základným právom, ktoré bolo obmedzené, zásah do základného práva bol protiústavný.

Ako príklad možno uviesť kolíziu práva na informácie a práva podnikateľa na ochranu obchodného tajomstva v prípade, že ide o informácie týkajúce sa nakladania s majetkom štátu alebo verejnými financiami (napr. informácie nachádzajúce sa v obchodnej zmluve uzavretej medzi štátom a podnikateľom). V takom prípade síce neprístupnenie takejto informácie sleduje legitímny cieľ (t.j. právo podnikateľa na ochranu obchodného tajomstva), je na ochranu tohto legitímneho cieľa vhodné (t.j. neprístupnením informácie sa obchodné tajomstvo naozaj ochráni), je na ochranu tohto legitímneho cieľa aj nevyhnutné (t.j. ochranu obchodného tajomstva nemožno dosiahnuť iným, miernejším prostriedkom, iba utajením takýchto informácií), avšak právo podnikateľa na ochranu obchodného tajomstva neprevažuje nad právom verejnosti na informácie o tom, ako štát hospodári s verejnými prostriedkami. Rozhodujúcim je teda v tomto prípade hodnotový úsudok (ktorý je výsledkom 4. kroku testu proporcionality - vážením navzájom kolidujúcich hodnôt). Keďže právo na informácie je právom, bez ktorého nie je existencia skutočného demokratického zriadenia možná (pretože demokracia a vyvodzovanie politickej zodpovednosti vo voľbách sú možné iba vtedy, ak majú občania informácie o stave spoločnosti, štátu a o konaní predstaviteľov verejnej moci), tak vo všeobecne uznávanom rebríčku hodnôt demokratickej spoločnosti stojí právo na informácie o nakladaní s verejnými prostriedkami nad právom podnikateľa na ochranu obchodného tajomstva.

Pri zvažovaní prospechov a pozitív, ktoré prináša presadenie jedného princípu nad druhým princípom, je však potrebné rešpektovať, že určité hodnoty nie sú „prevážiteľné“ inými princípmi ani vtedy, ak by tieto iné princípy priniesli naozaj veľký prospech. Ide najmä o základné zásady morálky (resp. základné morálne povinnosti), ktorých záväznosť a platnosť nezávisí od toho, či dodržanie týchto zásad vedie alebo nevedie k prospešným dôsledkom.²⁶⁹

Možno si teda všimnúť, že proces „váženia“ princípov (hodnôt), ale aj posudzovanie „vhodnosti“ a „nevyhnutnosti“, zahŕňajú tzv. praktickú argumentáciu (resp. tzv. praktické usudzova-

269 Mattias Kumm uvádza príklad, že záchrana troch ľudských životov nemusí vždy ospravedlňovať obetovanie jedného ľudského života alebo že dosiahnutie veľkého zisku veľkým počtom ľudí nemusí vždy nevyhnutne ospravedlňovať ujmu (stratu), utrpenú malým počtom ľudí. Napríklad život žiadneho človeka nemôže byť obetovaný a použitý ako prostriedok pre záchranu životov hoci aj viacerých ľudí – nikto nemôže byť prinútený byť hrdinom a obetovať svoj život za iných. Pozri KUMM, M.: *Political Liberalism and the Structure of Rights: On the Place and Limits of the Proportionality Requirement*. In: PAVLAKOS G. (ed): *Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy*. Oxford: Hart Publishing, 2007, s. 153 – 164, dostupné aj na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=952034, s. 27 – 41.

nie)²⁷⁰ – teda praktické, hodnotové a morálne úvahy – napríklad úvahy o tom, „čo treba robiť“, „ako by to malo byť“, čo je „vhodné“ a „nevyhnutné“, ale aj zvažovanie praktických dôsledkov určitého konania.²⁷¹ Aj táto skutočnosť potvrdzuje, že aplikácia práva a právna argumentácia je neoddeliteľne spojená s morálnymi, hodnotovými a praktickými úvahami.²⁷²

Známy ústavnoprávny teoretik Robert Alexy analyzoval proces vzájomného váženía princípov s cieľom urobiť ho transparentnejším a racionálnejším. Sformuloval tzv. zákon váženía princípov, ktorý možno zjednodušene formulovať aj takto: „Čím väčšia je intenzita zásahu do jedného práva (princípu), tým väčšia musí byť dôležitosť presadenia druhého práva (princípu)“.²⁷³ Z tohto zákona vyvodil vzorec (tzv. vážiacu formulu), pomocou ktorého by sa mal dať vyjadriť pomer dvoch navzájom kolidujúcich princípov (základných práv) a určiť, ktorý z dvoch princípov má v konkrétnom prípade väčšiu váhu.²⁷⁴ Premennými tohto vzorca sú jednotlivé relevantné aspekty situácie, v ktorej prichádza ku kolízii princípov, a ktorým sa udeľujú číselné hodnoty. Po dosadení číselných hodnôt možno urobiť porovnanie, ktorý princíp v okolnostiach konkrétneho prípadu prevažuje.²⁷⁵ Nejde samozrejme o exaktný výpočet, pretože váženie hodnôt nemôže

270 Anglicky „practical reasoning“. K praktickému usudzovaniu všeobecne pozri napr. ČERNÍK, V. – VICENÍK, J. – VIŠŇOVSKÝ, E.: Praktické usudzovanie, konanie a humanitná interpretácia. Bratislava: IRIS, 2000.

271 Podľa Mattiasa Kumma „Posudzovanie oprávnenosti zásahu do práv je... z veľkej miery používanie všeobecného praktického usudzovania, bez mnohých obmedzujúcich prvkov, ktoré sú inak typické pre právnu argumentáciu.“ Pozri KUMM, M.: Political Liberalism and the Structure of Rights: On the Place and Limits of the Proportionality Requirement. In: PAVLAKOS G. (ed): Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy. Oxford: Hart Publishing, 2007, s. 140, dostupné aj na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=952034, s. 12.

272 K významnej úlohe praktickej argumentácie, resp. praktického usudzovania (zahŕňajúceho morálne a hodnotové úvahy), pri aplikácii práva a právnej argumentácie pozri napr. FETERIS, E.: Practical Argumentation in the Justification of Judicial Decisions. In: IVR Encyclopaedia of Jurisprudence, Legal Theory and Philosophy of Law. Dostupné na http://ivr-enc.info/index.php?title=Practical_Argumentation_in_the_Justification_of_Judicial_Decisions. Pozri tiež napr. MENÉNDEZ, A. J.: Introduction. Fundamental Rights through Discourse. In: MENÉNDEZ, A. J. – ERIKSEN, E. O. (eds): Constitutional Rights through Discourse. On Robert Alexy's Legal Theory. Oslo: ARENA, 2004, s. 7 – 12.

273 Originálne znenie formulácie je nasledovné: „The greater the degree of non-satisfaction of, or detriment to, one principle, the greater must be the importance of satisfying the other.“ Pozri ALEXY, R.: A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press, 2002, s. 102.

274 ALEXY, R.: A Theory of Constitutional Rights. Oxford: Oxford University Press, 2002, s. 401- 414; ALEXY, R.: On Balancing and Subsumption. A Structural Comparison. In: Ratio Juris. Vol. 16 No. 4, December 2003, s. 436.

275 Vzorec (tzv. Weight Formula, resp. tzv. vážacia formula) znie nasledovne:

$$W_{a,b} = \frac{I_a \cdot W_a \cdot R_a}{I_b \cdot W_b \cdot R_b}$$

„W_{a,b}“ znamená konkrétnu váhu hodnoty „a“ – teda váhu hodnoty „a“ v konkrétnom posudzovanom prípade, v pomere ku kolidujúcej hodnote „b“. Premenná „I_a“ znamená mieru intenzity zásahu do hodnoty „a“, premenná „I_b“ znamená mieru dôležitosti presadenia hodnoty „b“. Premenná „W_a“ znamená abstraktnú váhu hodnoty „a“, premenná „W_b“ znamená abstraktnú váhu hodnoty „b“ (abstraktná váha hodnoty je váha, resp. dôležitosť hodnoty, v ústavnom poriadku bez ohľadu na okolnosti konkrétneho prípadu). Premenná „R_a“ znamená mieru spoľahlivosti toho, že príde k zásahu do hodnoty „a“, premenná „R_b“ znamená mieru spoľahlivosti toho, že príde k presadeniu hodnoty „b“ (ide o spoľahlivosť empirických predpokladov, pričom pri hodnotení tejto spoľahlivosti treba zohľadniť mieru účinnosti, rýchlosti, pravdepodobnosti, dopadu a trvania zásahu do hodnoty „a“ alebo na druhej strane presadenia hodnoty „b“). Aby

byť exaktnou matematickou operáciou. Napriek tomu tento postup odhaľuje jednotlivé úvahy v procese váženía princípov, ktoré by inak ostali skryté, a tým robí proces váženía princípov (a tým aj rozhodovania orgánov verejnej moci) transparentnejším a legitímnejším. Táto „vážiaca formula“ bola výslovne aplikovaná aj Ústavným súdom SR v náleze sp. zn. II. ÚS 152/08, v ktorom ústavný súd na jednej strane vážil intenzitu zásahu do slobody prejavu novinára a na druhej strane dôležitosť presadenía práva sudcu na ochranu jeho osobnosti.²⁷⁶

bolo možné vyššie uvedeným premenným udeliť v procese váženía rozličné číselné hodnoty, je potrebné mať k dispozícii určitú stupnicu, resp. škálu, ktorá by umožnila stanoviť mieru zásahu do hodnoty, resp. mieru dôležitosti hodnoty. Alexy používa nasledujúcu trojstupňovú škálu: Intenzita zásahu do hodnoty „a“ („I_a“), dôležitosť presadenía hodnoty „b“ („I_b“) alebo abstraktná váha každej z oboch konkurujúcich si hodnôt („W_a“, „W_b“) môže byť: „ľahká“ (číselná hodnota je 1), „stredná“ (číselná hodnota je 2), „závažná“ (číselná hodnota je 4). Miera spoľahlivosti empirických predpokladov („R_a“, „R_b“) môže byť: „spoľahlivá“ (číselná hodnota je 1), „prijateľná“ (číselná hodnota je „1/2“) a „nie úplne chybná“ (číselná hodnota je 1/4). Po udelení číselných hodnôt všetkým premenným možno urobiť výpočet. Ak je výsledkom výpočtu číslo väčšie ako 1, hodnota „a“ má v konkrétnom posudzovanom prípade väčšiu váhu ako hodnota „b“. Ak je výsledkom výpočtu číslo menšie ako 1, hodnota „a“ má v konkrétnom posudzovanom prípade menšiu váhu ako hodnota „b“. Ak je výsledkom výpočtu číslo 1, hodnoty „a“ aj „b“ majú približne rovnakú váhu. Ako príklad toho, že na základe uvedenej schémy je možné urobiť racionálne závery ohľadom intenzity zásahu do hodnôt, uvádza Alexy prípad, kedy nemecký Spolkový ústavný súd posudzoval ústavnosť zákona, ktorý uložil výrobcom cigariet povinnosť uvádzať na cigaretovými krabičkách varovanie, že fajčenie poškodzuje zdravie (BVerfGE 95, 179). V skratke možno uviesť, že úvahy Spolkového ústavného súdu pri vážení kolidujúcich základných práv boli nasledovné: Súd považoval túto povinnosť výrobcov za „ľahký“ zásah do ich práva na slobodný výkon povolania. (Úplný zákaz tabakových výrobkov by bol „závažným“ zásahom.) Keď zvažujeme kolidujúcu hodnotu – záujem na ochrane zdravia – možno konštatovať, že zdravotné riziká fajčenia sú veľmi veľké. Dôvody, podporujúce presadenie ochrany zdravia a presadzujúce zásah do práva výrobcov cigariet na slobodný výkon povolania sú teda „závažné“. Keďže intenzita zásahu do práva na slobodný výkon povolania je „ľahká“ a dôležitosť dôvodov pre zásah je „závažná“, Spolkový ústavný súd považoval za zjavné, že zásah do práva na slobodný výkon povolania bol v tomto prípade v súlade s ústavou. K tomuto prípadu pozri napr. ALEXY, R.: On Balancing and Subsumption. A Structural Comparison. In: Ratio Juris. Vol. 16 No. 4, december 2003, s. 437. K podrobnej analýze tzv. Weight Formula pozri BERNAL PULIDO, C.: On Alexy's Weight Formula, s. 101 – 110. In: MENÉNDEZ, A. J. – ERIKSEN, E. O. (eds.): Arguing Fundamental Rights. Dordrecht: Springer, 2006. Rovnako BERNAL PULIDO, C.: The Rationality of Balancing. Dostupné na http://www.upf.edu/filosofiadeldret/_pdf/bernal_rationality_of_balancing.pdf.

276 V náleze sp. zn. II. ÚS 152/08 Ústavný súd SR uviedol: „Primeranosť zásahu skúma ústavný súd, podobne ako mnohé európske ústavné sudy, na základe trojstupňového testu proporcionality. Test proporcionality je klasicky založený na nasledujúcich troch krokoch. Prvým krokom (A) je test dostatočne dôležitého cieľa (test of legitimate aim/effect), teda test vhodnosti (Geeignetheit) – či zásah smeruje k cieľu, ktorý je dostatočne dôležitý na ospravedlnenie zásahu; a test racionálnej väzby medzi zásahom a cieľom zásahu – či daným prostriedkom (obmedzením slobody prejavu) je možné dosiahnuť akceptovateľný cieľ (ochranu cti). Druhým krokom (B) je test nevyhnutnosti (test potrebnosti použitia daného prostriedku – zásahu (Erforderlichkeit, test of necessity, test of subsidiarity) – teda či nebolo možné použiť šetrnejší zásah. Napokon tretím krokom (C) je test proporcionality v užšom slova zmysle (Angemessenheit, test of proportionality in the strict sense, proportionate effect), ktorý zahŕňa jednak (C1) praktickú konkordanciu (praktickú súladnosť), t. j. test zachovania maxima z oboch základných práv, a jednak (C2) tzv. Alexyho vážiacu formulu, vážiacci vzorec (porov. Alexy, R.: Balancing, constitutional review, and representation, I. CON, Volume 3, Number 4, 2005, s. 572 a nasl., zvlášť s. 575; Kosař, D.: Koliže základných práv v judikatúre Ústavního soudu ČR, Jurisprudence 1/2008, s. 3 a nasl.). Príkladom praktickej súladnosti môže byť situácia, keď obec namiesto toho, aby zakázala zhromaždenie z dôvodu, že na danom mieste sa v tom istom čase koná iné zhromaždenie, umožní napr. za asistencie polície konanie oboch. (A) Uvedený zásah možno považovať za vhodný, pretože umožňuje dosiahnuť legitímny cieľ, ochranu iného základného práva, a to práva na zachovanie osobnej cti a dobrej povesti. (B) Zásah je nevyhnutný, pretože žalobca si svoju osobnosť chránil adekvátnym prostriedkom, žalobou na ochra-

V prípade ústavného práva na informácie treba pri vzájomnom vážení tohto práva a iných kolidujúcich práv zohľadniť význam a úlohu, ktorú právo na informácie má v demokratickej spoločnosti a jeho miesto v uznávanom rebríčku hodnôt demokratickej spoločnosti. Právo na informácie je základným právom, bez ktorého nie je existencia skutočného demokratického zriadenia možná. Umožňuje občanom vytvoriť si názor o konaní politikov a verejných činiteľov, o činnosti úradov a o stave spoločnosti, štátu či obce. Informácie sú nazývané aj „kyslíkom demokracie“. Prístup k pravdivým, včasným a úplným informáciám je nevyhnutnou podmienkou toho, aby rozhodovanie občanov vo voľbách malo zmysel. Len informovaní občania môžu skutočne rozhodovať a kontrolovať verejnú moc alebo používanie verejných financií. Spoluautor českého zákona o prístupe k informáciám Oldřich Kužílek hovorí: „*Občan je pravým vlastníkom všetkých informácií, ktoré zhromaždili a vytvorili úrady. Môže si ich kedykoľvek vyžiadať. Môže vedieť, prečo sa to či ono rozhodlo tým či oným spôsobom, aby mohol skutočne informovane a teda slobodne rozhodnúť, komu dá svoj hlas v nadchádzajúcich voľbách.*“ Podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu ČR sp. zn. 1 As 17/2008 zo dňa 7. mája 2008 „*Právo na informácie se řadí mezi politická práva jednotlivců. Jeho smyslem je kontrola činnosti veřejné správy (resp. tzv. povinných osob), mimo jiné též kontrola vynakládání veřejných prostředků a hospodaření s veřejným majetkem.*“ Prístup k informáciám prispieva aj k dobrému a zodpovednému fungovaniu verejnej správy, znižuje riziko korupcie a zároveň posilňuje dôveru občanov v štát a jeho orgány.²⁷⁷

Pre určenie toho, aký by mal byť v demokratickej spoločnosti rozsah práva na informácie, je významné aj ustanovenie článku 31 Ústavy SR, podľa ktorého „*Zákonná úprava všetkých po-*

nu osobnosti. (C.1) V uvedenom prípade vyplývajú z jeho podstaty nebolo možné zachovať obidve práva popri sebe. Pri strete práva na ochranu osobnosti v konaniach na ochranu osobnosti a slobody prejavu sú odpovede A, B a C1 v zásade automatické. Kľúčovou je teda vážiaca formula. (C.2) Vážiaca formula pracuje s trojstupňovou stupnicou hodnôt: „nízka“, „stredná“ a „podstatná“. Intenzita zásahu do jedného základného práva sa pomeruje s mierou uspokojiteľnosti druhého práva v kolízii, pričom intenzita zásahu a miera uspokojenia nadobúdajú jednu z hodnôt – „nízka“, „stredná“ a „podstatná“. V prerokovanej veci bola intenzita zásahu do práva sťažovateľa podstatná, pretože išlo o článok novinára, ktorý sa týkal otázok verejného záujmu, kritiky rozhodovacej činnosti súdov a v zásade išlo o hodnotový súd. Miera uspokojiteľnosti práva na ochranu osobnosti žalobcu vyplýva z odpovedí na test otázkami kto, o kom, čo, kde, kedy a ako hovoril. S ohľadom na to, že žalobca je osobou verejného záujmu a článok má žáner glosy, miera uspokojiteľnosti vo vzťahu ku všetkým trom výrokom môže byť len stredná až nízka. K jednotlivým výrokom možno podrobnejšie uviesť: Vzhľadom na skutočnosť, že vo výroku 1 išlo o kritiku sudcov, poukazovanie na možný problém vnútrojustičnej solidarity (korporativizmus), hodnotový súd, a že s ohľadom na skutočnosť, že žalobca nebol explicitne uvedený ako aktér korupčného správania, bola miera uspokojiteľnosti jeho práva na ochranu osobnosti stredná. Vzhľadom na nepresnosť výroku 2 bola miera uspokojiteľnosti žalobcovho práva na ochranu osobnosti stredná. Napokon s ohľadom na neexplicitné uvedenie žalobcu vo výroku 3 a špekulatívny charakter tohto výroku bola miera uspokojiteľnosti žalobcovho práva na ochranu osobnosti nízka. Z uvedeného vyplýva, že podstatný zásah prevažuje nízka až stredná uspokojiteľnosť, a preto je nutné dať prednosť slobode prejavu. ... Vychádzajúc z postavenia sťažovateľa ako vydavateľa tlače, z postavenia žalobcu ako sudcu s prvkami verejne známej osoby, berúc do úvahy žáner článku a to, že účelom článku je poukávanie na paradoxy rozhodovacej činnosti súdov, považujúc nepresnosti v článku za omyly skôr technického charakteru a aplikujúc taktiež test proporcionality s vážiacou formulou ústavný súd konštatuje, že krajský súd potvrdením rozsudku okresného súdu porušil sťažovateľovo právo na slobodu prejavu (bod 1 výroku nálezu).“

277 WILFLING, P. – BABIAKOVÁ, K.: Právo na informácie. Výklad k zákonu o slobodnom prístupe k informáciám, problémy z praxe, rozhodnutia súdov. Bratislava: Občan a demokracia, 2006, s. 7.

litických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.“ Jedným zo znakov slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti je účinná kontrola činnosti verejnej moci občanmi, ich združeniami a politickými stranami, prístup k informáciám o výkone verejnej moci, na to nadväzujúca sloboda prejavu a možnosť kritiky činnosti aktuálnej verejnej moci a vyvodzovanie zodpovednosti voči voleným predstaviteľom vo voľbách.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že vzhľadom na účinok Ústavy SR a základných práv v slovenskom právnom poriadku správne orgány a sudy nemôžu pri výklade právnych predpisov upravujúcich prístup k informáciám postupovať mechanicky, formalisticky a bezhodnotovo. Správne orgány a sudy musia nevyhnutne zohľadňovať ústavné právo na informácie a aplikovať ho v konkrétnych posudzovaných prípadoch prostredníctvom vykonávania testu proporcionality a váženia konkurujúcich si ústavných princípov a hodnôt. Tento imperatív samozrejme predpokladá, že správne orgány a sudy musia mať znútornené hodnoty ústavného poriadku, demokratickej spoločnosti a právneho štátu a musia v procese výkladu a aplikácie práva tieto hodnoty uplatňovať.

Veľmi výstižne túto skutočnosť vyjadrila podpredsedníčka Ústavného súdu ČR Eliška Wagnerová, ktorá uviedla: „Každý sudca dnes musí byť nejen náležitě seznámen s fungováním ústavního pořádku v rovině formální, nýbrž musí mít opravdu internalizovány hodnoty obsažené v ústavním pořádku tak, aby s nimi mohl dále pracovat. Je ovšem samozřejmé, že různí soudci budou klást různé důrazné akcenty na vzájemně si protirečící hodnoty, což může vést k různým výsledkům v rozhodnutí konkrétní věci. Důležité však je, aby si sudce byl dobře vědom všech ústavních hodnot a svou preferenci náležitě odůvodnil. Všechny právní normy obsažené v právním řádu totiž mají hodnotový náboj, včetně norem procesních. A všechny jsou proto způsobilé k posouzení, zda konvenují ústavnímu pořádku, anebo s ním jsou v rozporu, popřípadě zda vyžadují komplikovaný výklad, který překlene jejich možnou prima facie ústavní nekonformnost. Obdoba platí pro jejich interpretaci a pro rozhodnutí soudce o jejich aplikovatelnosti. Všechny tyto přístupy vyžadují od soudce tvořivou intelektuální činnost, která se samozřejmě zřetelně odlišuje od pusté mechanické subsumpcie zjištěného skutkového stavu pod právní normu obsaženou v prostém zákoně. Nadto, jak uvedeno svrchu, nelze o normě, kterou sudce zamýšlí aplikovat, přemýšlet izolovaně, nýbrž vždy jen v kontextu potenciálních základních práv, které svědčí oběma stranám sporu.“²⁷⁸

Posúdenie oprávnenosti nesprístupnenia požadovaných informácií a ochrana základného práva na informácie je teda v konečnom dôsledku v rukách nezávislých súdov a Ústavného súdu SR. Sudy ako „strážcovia“ základných práv²⁷⁹ sú povolané stanoviť medze utajovania informá-

278 WAGNEROVÁ, E.: Přetrvávající tendence z minulosti v činnosti soudů a obtížnost jejich odstraňování. In: ŠIMÍČEK, V. (ed.): Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu? Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 65.

279 Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR ústavný súd „...nie je jediným orgánom Slovenskej republiky, ktorému ústava zveruje ochranu ústavnosti“ (sp. zn. II. ÚS 48/97). Podľa Ústavného súdu SR „...všeobecné sudy sú ústavou povelané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.“ (sp. zn. II. ÚS 13/01). Ústavný súd SR v súvislosti s tým tiež uvá-

cií, ktoré budú zohľadňovať ústavou stanovené kritériá obmedzenia základného práva na informácie a chrániť občanov pred neprípustným a svojvoľným utajovaním informácií o činnosti orgánov verejnej moci. Túto úlohu nemožno prenechať štátnym orgánom.²⁸⁰

V prípade, že určité ustanovenie zákona správny orgán (povinná osoba) vyloží tak, že konkrétne rozhodnutie o žiadosti o informáciu bude v rozpore s ústavnými kritériami obmedzenia základného práva na informácie,²⁸¹ toto rozhodnutie je protiprávne, nezákonné a je v rozpore s Ústavou SR. Súd musí takéto rozhodnutie po podaní žaloby zrušiť. Ak ani rozhodnutie súdu nerešpektuje ústavné kritériá obmedzenia práva na informácie, môže byť po podaní ústavnej sťažnosti zrušené Ústavným súdom SR.

dza: „Zákonnosť sa odvodzuje z princípov ústavnosti a musí byť s nimi v súlade. Ústavnosť tvorí jadro zákonnosti.“ (sp. zn. II. ÚS 58/98).

280 Napr. Národnému bezpečnostnému úradu SR.

281 Napr. ak utajenie informácie nie je skutočne nevyhnutné na ochranu bezpečnosti štátu alebo práv a slobôd iných.

Použitá literatúra:

- » BARTOŇ, M.: Svoboda projevu: princípy, garance, meze. Praha: Nakladatelství Leges, 2010.
- » BEČICA, S. – FRANZENOVÁ, D. – JANOŠKO, J. – MALINA, D. – MUŠKA, M.: Slobodný prístup k informáciám. Práva, povinnosti, vzory. Bratislava: Združenie miest a obcí Slovenska, 2006.
- » DRGONEC, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2004.
- » FUREK, A. – ROTHANZL, L.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Komentár. Praha: Linde Praha a.s., 2010.
- » HARVÁNEK, J. a kol.: Teorie práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
- » HODÁS, M.: Zmluva účinná po zverejnení... In: Bulletin slovenskej advokácie, č. 9/2011, s. 16.
- » HOLLÄNDER, P.: Ústavněprávní argumentace. Praha: Linde Praha a.s., 2003.
- » KAMENEC, T. – PIROŠÍK, V.: Čo nie je tajné, je verejné. Ako používať zákon o slobodnom prístupe k informáciám. 2. vyd. Bratislava: Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, Nadácia Občan a demokracia a Občianska iniciatíva za dobrý zákon o prístupe k informáciám, 2001.
- » KMEŤ, M. – BARTOSIEWICZ, D. – VELŠIC, M.: Infozákon v praxi: právna analýza a názory verejnosti. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 2004.
- » KNAPP, V.: Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995.
- » KORBEL, F. a kol.: Právo na informácie. Komentár. Praha: Linde Praha, a.s., 2004.
- » KOŠIČIAROVÁ, S.: K niektorým procesným aspektom aplikácie zákona o slobodnom prístupe k informáciám. In: Justičná revue, 2004, č. 12.
- » KOŠIČIAROVÁ, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2004.
- » KUBŮ, L. – HUNGR, P. – OSINA, P.: Teorie práva. Praha: Linde Praha, a.s., 2007.
- » KUŽÍLEK, O. – ŽANTOVSKÝ, M.: Svoboda informácií. Slobodný prístup k informáciám v právnom rádu Českej republiky. Praha: Linde Praha, a.s., 2002.
- » LAZAR, J. a kol.: Základy občianskeho hmotného práva. 1. zväzok. Bratislava: IURA EDITION, 2000.
- » MacCORMICK, N. – SUMMERS, R.: Interpretation and Justification. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R (eds.): Interpreting Statutes. A Comparative Study. Aldershot: Dartmouth, 1991.
- » MATES, P. – MATOUŠKOVÁ, M.: Evidence, informácie, systémy – právny úprava. Praha: Codex Bohemia, 1997.
- » MOGELSKÁ, J.: Zákon o slobode informácií. Zákon s komentárom. In: Poradca, 2001, č. 3.
- » OSINA, P.: Právny princípy a interpretácie práva, In: GERLOCH, A. – MARŠÁLEK, P.: Prob-

- lémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi. Praha: Eurolex Bohemia, 2003.
- » PROCHÁZKA, R. – ČORBA, J.: Právo Európskej únie. Vybrané otázky pre právnu prax. Žilina: Poradca podnikateľa, spol. s r. o., 2007.
 - » SAMÁŠ, O. – STIFFEL, H. – TOMAN, P.: Trestný zákon. Stručný komentár. Bratislava: Iura Edition, 2006.
 - » SLÁDEČEK, V.: Obecné správní právo. 2. vydanie, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009.
 - » SOBIHARD, J.: Správny poriadok. Komentár. 2. preprac. vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2005.
 - » SOTOLÁŘ, J.: Zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Podrobný komentár s judikatúrou. Košice: SOTAC, s.r.o., 2008.
 - » STIFFEL, H. – KOČICA, J.: Trestný zákon. Stručný komentár. Bratislava: Iura Edition, 2001.
 - » SVOBODA, P.: Ústavní základy správního řízení v České republice. Praha: Linde Praha a.s., 2007.
 - » ŠTENGLOVÁ, I. – DRÁPAL, L. – PÚRY, F. – KORBEL, F.: Obchodní tajemství. Praktická příručka. Praha: Linde Praha a.s., 2005.
 - » ŠVIDROŇ, J.: Základy práva duševného vlastníctva. Bratislava: Juga, 2000.
 - » TELEC, I.: Metodika výkladu právnych predpisů. Právně heremeneutická technika. Brno: Nakladatelství Doplněk, 2001.
 - » VEČEŘA, M. a kol.: Sbíрка příkladů z teorie práva. Praha: ASPI, 2005.
 - » WILFLING, P. – BABIAKOVÁ, K.: Právo na informácie. Výklad k zákonu o slobodnom prístupe k informáciám, problémy z praxe, rozhodnutia súdov. Bratislava: Občan a demokracia, 2006.
 - » WILFLING, P.: Kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Vybrané otázky. Via Iuris, 2011.
 - » WILFLING, P.: Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí a zákon č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií. In: Justičná revue, 2007, č. 12.
 - » Implementačný sprievodca k Aarhuskému dohovoru, EHK OSN, dostupný na <http://www.unece.org/env/pp/acig.pdf>.
 - » Krátky slovník slovenského jazyka. 2. vyd. Redigovali Ján Kačala a Mária Pisárčiková. Bratislava: Veda, 1989.
 - » Správa o stave ochrany osobných údajov (október 2001 – máj 2003), Úrad na ochranu osobných údajov SR, dostupné na http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/docs/sprava_2002_uouu.pdf.
 - » Správa o stave ochrany osobných údajov (apríl 2005 – marec 2007), Úrad na ochranu osobných údajov SR, dostupné na <http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/docs/31082007.pdf>.

Použitá literatúra k 7. časti

- » AARNIO, A: Statutory Interpretation in Finland. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. (eds.): *Interpreting Statutes. A Comparative Study*. Aldershot: Dartmouth, 1991.
- » AARNIO, A.: *The Rational as Reasonable. A Treatise on Legal Justification*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company, 1987.
- » ALEXY, R.: *A Theory of Constitutional Rights*. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- » ALEXY, R.: *A Theory of Legal Argumentation. A Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*. Oxford: Clarendon Press, 1989.
- » ALEXY, R.: On Balancing and Subsumption. A Structural Comparison. In: *Ratio Juris*. Vol. 16 No. 4, December 2003.
- » ALEXY, R. - DREIER, R.: Statutory Interpretation in the Federal Republic of Germany. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. (eds.): *Interpreting Statutes. A Comparative Study*. Aldershot: Dartmouth, 1991.
- » BERNAL PULIDO, C.: On Alexy's Weight Formula, s. 101 – 110. In: MENÉNDEZ, A. J. – ERIKSEN, E. O. (eds.): *Arguing Fundamental Rights*. Dordrecht: Springer, 2006.
- » BERNAL PULIDO, C.: The Rationality of Balancing. Dostupné na http://www.upf.edu/filosofiadeldret/_pdf/bernal_rationality_of_balancing.pdf.
- » BOGUSZAK, J. – ČAPEK, J. – GERLOCH, A.: *Teorie práva*. Praha: ASPI Publishing, 2004.
- » CVRČEK, F.: Kritické poznámky k výuce interpretace právních textů. In: GERLOCH, A. – MARŠÁLEK, P.: *Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003.
- » ČERNÍK, V. – VICENÍK, J. – VIŠŇOVSKÝ, E.: *Praktické usudzovanie, konanie a humanitná interpretácia*. Bratislava: IRIS, 2000.
- » FETERIS, E.: Practical Argumentation in the Justification of Judicial Decisions. In: *IVR Encyclopaedia of Jurisprudence, Legal Theory and Philosophy of Law*. Dostupné na http://ivr-enc.info/index.php?title=Practical_Argumentation_in_the_Justification_of_Judicial_Decisions
- » HART, H. L. A.: *Pojem práva*. Praha: Prostor, 2004.
- » HENDRYCH, D.: *Správní právo. Obecná část. 4. změněné a doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2001.
- » HLOUCH, L.: *Teorie a realita právní interpretace*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011.
- » HOLLÄNDER, P.: *Filosofie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006.
- » HOLLÄNDER, P.: *Ústavněprávní argumentace*. Praha: Linde, s.r.o., 2003.
- » KOSAŘ, D.: Kolize základních práv v judikatuře Ústavního soudu ČR. In: *Jurisprudence*, 1/2008.
- » KUMM, M.: *Political Liberalism and the Structure of Rights: On the Place and Limits of the*

- Proportionality Requirement. In: PAVLAKOS G. (ed): *Law, Rights and Discourse. The Legal Philosophy of Robert Alexy*. Oxford: Hart Publishing, 2007.
- » KÜHN, Z.: *Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002.
- » MacCORMICK, N. – SUMMERS, R.: *Interpretation and Justification*. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R (eds.): *Interpreting Statutes. A Comparative Study*. Aldershot: Dartmouth, 1991.
- » MELZER, F.: *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2010.
- » MENÉNDEZ, A. J.: *Introduction. Fundamental Rights through Discourse*. In: MENÉNDEZ, A. J. – ERIKSEN, E. O. (eds): *Constitutional Rights through Discourse. On Robert Alexy's Legal Theory*. Oslo: ARENA, 2004.
- » PECZENIK, A.: *On Law and Reason*. Springer, 2008.
- » SADURSKI, W.: *Rights Before Courts. A Study of Constitutional Courts in Postcommunist States of Central and Eastern Europe*. Dordrecht: Springer, 2005.
- » SCHLOSSER, H.: *Výklad v práve, aplikácia práva a sudcovská tvorba práva*. In: VEČEŘA, M. – GERLOCH, A. – SCHLOSSER, H. – BERAN, K. – RUDENKO, S.: *Teória práva*. 2. vydanie. Žilina: Bratislavská vysoká škola práva, 2008.
- » SOBEK, T.: *Argumenty teorie práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008.
- » SOBEK, T.: *Logika pravidel a logika principů*. *Law & Economics Blog*, 28. apríla 2008, dostupné na <http://www.leblog.cz/?q=node/225>.
- » STONE SWEET, A.: *Proportionality Balancing and Global Constitutionalism*. In: *Columbia Journal of Transnational Law*, 47:73, 2008.
- » SVOBODA, P.: *Ústavní základy správního řízení v České republice*. Praha: Linde Praha a.s., 2007.
- » ŠIMÍČEK, V.: *Imperativ ústavně konformné interpretace a aplikace právních předpisů*. In: *Právník*, č. 12, 1999.
- » WAGNEROVÁ, E.: *Přetrvávající tendence z minulosti v činnosti soudů a obtížnost jejich odstraňování*. In: ŠIMÍČEK, V. (ed.): *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu?* Brno: Masarykova univerzita, 2007.
- » WEBBER, G.: *Constituting Rights by Limitation*. London School of Economics - Law Department, 12. december 2008, dostupné na <http://ssrn.com/abstract=1322812>.
- » WILFLING, P. – BABIAKOVÁ, K.: *Právo na informácie. Výklad k zákonu o slobodnom prístupe k informáciám, problémy z praxe, rozhodnutia súdov*. Bratislava: Občan a demokracia, 2006.
- » WINTR, J.: *Říše principů. Obecné a odvětvové principy současného českého práva*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006.
- » WRÓBLEWSKI, J.: *Statutory Interpretation in Poland*. In: MacCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. S. (eds.): *Interpreting Statutes. A Comparative Study*. Aldershot: Dartmouth, 1991

Zákon
č. 211/2000 Z.z.
o slobodnom prístupe k informáciám
a o zmene a doplnení niektorých zákonov
(zákon o slobode informácií)

z o 17. mája 2000

V znení noviel 747/2004 Z.z., 628/2005 Z.z., 207/2008 Z.z., 477/2008 Z.z., 145/2010 Z.z., 546/2010 Z.z., 204/2011 Z.z., 220/2011 Z.z., 382/2011 Z.z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

§ 1

Predmet úpravy

Tento zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám.¹⁾

§ 2

Povinné osoby

(1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len "povinné osoby") sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

(2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona.²⁾

(3) Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.

(4) Osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe.³⁾

§ 3

(1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

(2) Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí,^{3a)} o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

(3) Informácie sa sprístupňujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

§ 4

Vymedzenie niektorých pojmov

- (1) Žiadateľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá požiada o sprístupnenie informácie.
- (2) Hromadným prístupom k informáciám je prístup neobmedzeného okruhu žiadateľov pomocou telekomunikačného zariadenia, ⁴⁾ najmä prostredníctvom siete internetu.
- (3) Zverejnenou informáciou je informácia, ktorú môže každý opakovane vyhľadávať a získavať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcom zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici.⁵⁾
- (4) Sprievodnou informáciou je informácia, ktorá úzko súvisí s požadovanou informáciou, najmä informácia o jej existencii, pôvode, počte, dôvode odmietnutia sprístupniť informáciu, o dobe, počas ktorej odmietnutie sprístupnenia informácie trvá, a kedy bude opätovne preskúmaný.
- (5) Osoba so zmyslovým postihnutím podľa tohto zákona je osoba nevidiaca, slabozraká, nepočujúca alebo nedoslýchavá, ktorá má preto obmedzenú schopnosť pri dorozumívaní.

§ 5

Povinné zverejňovanie informácií

- (1) Každá povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 je povinná zverejniť tieto informácie:
 - a) spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
 - b) miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
 - c) miesto, lehota a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené,
 - d) postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,
 - e) prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe,
 - f) sadzobník správnych poplatkov, ⁶⁾ ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.
- (2) Národná rada Slovenskej republiky je povinná zverejniť
 - a) termíny jej schôdzí a zasadaní výborov a návrh programu rokovania,
 - b) zápisnice z verejných schôdzí,
 - c) texty predložených návrhov zákonov do troch dní po ich podaní do Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky,
 - d) texty schválených zákonov do troch dní po ich schválení v treťom čítaní,
 - e) údaje o dochádzke poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na jej schôdze a na zasadnutia jej výborov do troch dní po skončení každej schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,
 - f) výpisy o hlasovaní poslancov po každej schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky okrem prípadov tajného hlasovania a hlasovania na neverejnej schôdzi.

- (3) Kancelária prezidenta Slovenskej republiky je povinná zverejniť
- a) program a výsledky pracovných ciest a prijatí prezidenta Slovenskej republiky a miesto jeho pobytu,
 - b) podpísanie zákona alebo jeho vrátenie Národnej rade Slovenskej republiky,
 - c) prepožičanie vyznamenania,
 - d) vymenovanie a odvolanie štátneho funkcionára a prijatie demisie,
 - e) odpustenie, zmiernenie alebo zahľadanie trestu a nariadenie nezačínať alebo nepokračovať v trestnom konaní,
 - f) organizačnú štruktúru a počty zamestnancov Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky.
- (4) Vláda Slovenskej republiky je povinná zverejniť texty materiálov (návrhy, správy, rozbor) predložených na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh.
- (5) Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy zverejňujú materiály programového, koncepčného a strategického charakteru a texty navrhovaných právnych noriem po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.
- (6) Povinná osoba je povinná zverejniť označenie nehnuteľnej veci vrátane bytov a nebytových priestorov a hnutelnej veci, ktorej nadobúdacia cena bola vyššia ako 20-násobok minimálnej mzdy^{6a)} vo vlastníctve štátu, verejnoprávnej inštitúcie, obce, vyššieho územného celku alebo orgánu verejnej moci, ktorý táto povinná osoba previedla do vlastníctva alebo ktorý prešiel do vlastníctva inej osoby než orgánu verejnej moci, dátum prevodu alebo prechodu vlastníctva a právny titul, ako aj informácie o osobných údajoch a iných identifikačných údajoch osôb, ktoré nadobudli tento majetok do vlastníctva, a to v rozsahu
- a) meno a priezvisko, názov alebo obchodné meno,
 - b) adresa pobytu alebo sídlo,
 - c) identifikačné číslo, ak ide o právnickú osobu alebo fyzickú osobu - podnikateľa.
- (7) Ústavný súd Slovenskej republiky je povinný zverejniť doručené návrhy na začatie konania podľa čl. 125 až 126 a čl. 127a až 129 Ústavy Slovenskej republiky.
- (8) Ustanovenia odseku 2 sa primerane použijú na zverejňovanie informácií obecnými zastupiteľstvami, mestskými zastupiteľstvami a miestnymi zastupiteľstvami⁷⁾ a zastupiteľstvami samosprávy vyššieho územného celku.

§ 5a

Povinne zverejňovaná zmluva

- (1) Povinne zverejňovaná zmluva je písomná zmluva, ktorú uzaviera povinná osoba a ktorá obsahuje informáciu, ktorá sa získala za finančné prostriedky, s ktorými hospodária právnické osoby verejnej správy^{7aa)} vrátane neštátnych účelových fondov, alebo sa týka použitia týchto finančných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom alebo na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie.
- (2) Povinne zverejňovaná zmluva je aj písomná zmluva, ktorú uzaviera povinná osoba podľa § 2 ods. 3, v ktorej má štát alebo povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 výlučnú účasť alebo v ktorej majú štát a povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 spoločne výlučnú účasť alebo v ktorej majú štát a viaceré povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a 2 spoločne výlučnú účasť a ktorá sa týka nakladania s jej majetkom; to neplatí, ak je zmluva uzatvorená v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii.

- (3) Namiesto zmluvy uzatvorenej v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii povinnej osoby podľa odseku 2 a namiesto zmluvy podľa § 5a ods. 5 písm. c), d), i), j), r) a s) sa zverejňuje informácia o uzatvorení takejto zmluvy; to neplatí, ak sa zmluva uzavrela s fyzickou osobou, ktorá nie je podnikateľom. Na zverejňovanie informácie podľa prvej vety sa použijú odseky 6, 7, 9 a 14 rovnako.
- (4) Ustanovenie povinne zverejňovanej zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa tohto zákona neprístupňuje, sa nezverejňuje. Rovnako sa nemusia zverejniť časti povinne zverejňovanej zmluvy, ktorými sú technické predlohy, návody, výkresy, projektové dokumentácie, modely, spôsob výpočtu jednotkových cien a vzory. Ustanovenia všeobecných obchodných podmienok sa nemusia zverejniť, ak časť obsahu povinne zverejňovanej zmluvy je určená odkazom na ne a zároveň totožné ustanovenia všeobecných obchodných podmienok boli zverejnené tou istou povinnou osobou spolu s inou povinne zverejňovanou zmluvou, ktorá už nadobudla účinnosť; pri takto povinne zverejňovanej zmluve sa uvedie v Centrálnom registri zmlúv (ďalej len "register") alebo na webovom sídle odkaz na inú povinne zverejňovanú zmluvu, ktorá už nadobudla účinnosť.
- (5) Povinne zverejňovanou zmluvou nie je
- a) služobná zmluva, 7b)
 - b) pracovná zmluva a dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru; 7c) povinne zverejňovaná zmluvou však je kolektívna zmluva,
 - c) zmluva týkajúca sa burzových obchodov a ich sprostredkovania,
 - d) zmluva týkajúca sa cenných papierov alebo iných finančných nástrojov,
 - e) zmluva uzavieraná v pôsobnosti Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva,
 - f) zmluva, ktorej účelom je zabezpečenie ochrany a bezpečnosti v miestach, kde sa vykonáva väzba alebo trest odňatia slobody,
 - g) zmluva, ktorej účelom je zabezpečenie potrieb cudzích zastupiteľských úradov v Slovenskej republike a zabezpečenie činnosti zastupiteľských úradov Slovenskej republiky v zahraničí,
 - h) zmluva uzavieraná v pôsobnosti Štátnej pokladnice týkajúca sa finančných a platobných služieb,
 - i) zmluva týkajúca sa obchodov zabezpečujúcich likviditu štátu a zmluva o zabezpečení poskytovania platobných služieb,
 - j) zmluva o pôžičke podľa osobitného predpisu, 7ca)
 - k) zmluva, ktorej účelom je zabezpečenie hospodárskej mobilizácie, 7cb)
 - l) zmluva, ktorej účelom je realizácia aktívnych opatrení na trhu práce alebo podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím podľa osobitného zákona a ktorá sa uzatvára so zamestnancom, uchádzačom o zamestnanie alebo so záujemcom o zamestnanie, 7cc) o poskytovaní sociálnej služby, ktorá sa uzatvára s prijímateľom sociálnej služby, 7cd)
 - m) zmluva týkajúca sa vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately uzavieraná s fyzickou osobou podľa osobitného predpisu 7ce) okrem zmluvy uzavieranej s fyzickou osobou, ktorá vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitného predpisu, 7cf)
 - n) zmluva týkajúca sa prevozu alebo uskladnenia vojenského materiálu, zbraní alebo streliva uzvieraná v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky, akciových spoločností v jeho zakladateľskej pôsobnosti a rozpočtových organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti,
 - o) zmluva, ktorej účelom je plnenie úloh Policajného zboru súvisiacich s bojom proti terorizmu a organizovanému zločinu, činnosťou služby kriminálnej polície, služby finančnej polície, so zaisťovaním osobnej bezpečnosti určených osôb, s ochranou objektov a so zabezpečením ochrany štátnej hranice,
 - p) zmluva týkajúca sa vyporiadania vlastníctva nehnuteľností do vlastníctva Národnej diaľničnej spoločnosti podľa osobitného zákona, 7cg)
 - q) zmluva, ktorej predmetom je umelecký výkon alebo použitie umeleckého výkonu 7ch) a zmluva, ktorú uzatvára povinná osoba s fyzickou osobou inej umeleckej profesie, 7ci)
 - r) zmluva týkajúca sa razby mincí, medailí, žetónov alebo obdobných predmetov.

- (6) Povinne zverejňovaná zmluva, ktorej účastníkom je povinná osoba, sa zverejňuje v registri; to neplatí, ak ide o Národnú banku Slovenska a povinné osoby, ktorými sú obce, vyššie územné celky, povinné osoby, ktoré sú ich rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, a povinné osoby, v ktorých majú viac ako 50 % účasť.
- (7) Povinná osoba zašle bezodkladne Úradu vlády Slovenskej republiky zmluvu na zverejnenie. Úrad vlády Slovenskej republiky zodpovedá za súlad zverejnenej zmluvy s jej zaslaným znením podľa prvej vety.
- (8) Register je verejný zoznam povinne zverejňovaných zmlúv, ktorý vedie Úrad vlády Slovenskej republiky v elektronickej podobe; register je informačný systém verejnej správy.7d)
- (9) Povinne zverejňovaná zmluva, ktorá sa nezverejňuje v registri, sa zverejňuje na webovom sídle povinnej osoby, ktorá zmluvu uzatvára, a to bezodkladne po uzatvorení zmluvy alebo po doručení súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu. Ak táto osoba nemá webové sídlo, zmluva sa zverejňuje na webovom sídle jej zriaďovateľa alebo bezodplatne v Obchodnom vestníku.7e)
- (10) Ak zmluva nie je zverejnená do siedmich dní odo dňa uzatvorenia alebo odo dňa doručenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, môže účastník podať návrh na zverejnenie v Obchodnom vestníku.
- (11) Povinná osoba a Úrad vlády Slovenskej republiky vydajú účastníkovi zmluvy na jeho požiadanie písomné potvrdenie o zverejnení zmluvy; povinná osoba a Úrad vlády Slovenskej republiky môžu vydať potvrdenie v elektronickej podobe podpísané elektronickým podpisom alebo zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona.7f)
- (12) Písomné potvrdenie podľa odseku 11 obsahuje najmä tieto údaje:
- a) názov zmluvy,
 - b) identifikáciu účastníkov zmluvy; ak ide o osobné údaje účastníka zmluvy odlišného od povinnej osoby, uvedú sa osobné údaje podľa odseku 13,
 - c) popis predmetu zmluvy,
 - d) hodnotu predmetu zmluvy, ak ju možno určiť,
 - e) dátum uzatvorenia zmluvy, prípadne dátum udelenia súhlasu s uzatvorením zmluvy,
 - f) dátum zverejnenia zmluvy,
 - g) označenie nehnuteľnosti v rozsahu podľa osobitného predpisu, 7fa) ak sa zverejnila zmluva, ktorá na vznik, zmenu alebo zánik práva vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností podľa osobitného predpisu.7fb)
- (13) Ak je zmluva zverejnená viacerými spôsobmi alebo viacerými účastníkmi zmluvy, rozhodujúce je prvé zverejnenie zmluvy. Povinná osoba alebo účastník zmluvy podávajúci návrh na zverejnenie podľa odseku 10 sú povinní zabezpečiť súlad zverejnenej zmluvy so skutočným stavom a neprístupnenie ustanovení zmluvy obsahujúcich informáciu, ktorá sa podľa tohto zákona neprístupňuje; to neplatí o osobných údajoch účastníka zmluvy odlišného od povinnej osoby v rozsahu titul, meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu a o označení nehnuteľnosti v rozsahu podľa osobitného predpisu, 7fa) ak ide o zmluvu, ktorá na vznik, zmenu alebo zánik práva vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností podľa osobitného predpisu.7fb)
- (14) Povinne zverejňovaná zmluva sa zverejňuje nepretržite počas existencie záväzku vzniknutého z povinnej zverejňovanej zmluvy, najmenej však počas piatich rokov od nadobudnutia účinnosti podľa zákona.7g)
- (15) Podrobnosti o zverejňovaní zmlúv v registri a náležitosti informácie podľa § 5a ods. 3 ustanoví nariadenie vlády Slovenskej republiky.

§ 5b

(1) Povinná osoba zverejňuje na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, v štruktúrovanej a prehľadnej forme najmä tieto údaje:

a) o vyhotovenej objednávke tovarov, služieb a prác

1. identifikačný údaj objednávky, ak povinná osoba vedie číselník objednávok,
2. popis objednaného plnenia,
3. celkovú hodnotu objednaného plnenia v sume, ako je uvedená na objednávke, alebo maximálnu odhadovanú hodnotu objednaného plnenia, ako aj údaj o tom, či je suma vrátane dane z pridanej hodnoty, alebo či je suma bez dane z pridanej hodnoty,
4. identifikáciu zmluvy, ak objednávka súvisí s povinne zverejňovanou zmluvou,
5. dátum vyhotovenia objednávky,
6. identifikačné údaje dodávateľa objednaného plnenia:
 - 6a. meno a priezvisko fyzickej osoby, obchodné meno fyzickej osoby-podnikateľa alebo obchodné meno alebo názov právnickej osoby,
 - 6b. adresu trvalého pobytu fyzickej osoby, miesto podnikania fyzickej osoby-podnikateľa alebo sídlo právnickej osoby,
 - 6c. identifikačné číslo, ak ho má dodávateľ objednaného plnenia pridelené,
7. údaje o fyzickej osobe, ktorá objednávku podpísala:
 - 7a. meno a priezvisko fyzickej osoby,
 - 7b. funkciu fyzickej osoby, ak takáto funkcia existuje,

b) o faktúre za tovary, služby a práce

1. identifikačný údaj faktúry, ak povinná osoba vedie číselník faktúr,
2. popis fakturovaného plnenia, tak ako je uvedený na faktúre,
3. celkovú hodnotu fakturovaného plnenia v sume, ako je uvedená na faktúre, ako aj údaj o tom, či je suma vrátane dane z pridanej hodnoty, alebo či je suma bez dane z pridanej hodnoty,
4. identifikáciu zmluvy, ak faktúra súvisí s povinne zverejňovanou zmluvou,
5. identifikáciu objednávky, ak faktúra súvisí s objednávkou,
6. dátum doručenia faktúry,
7. identifikačné údaje dodávateľa fakturovaného plnenia:
 - 7a. meno a priezvisko fyzickej osoby, obchodné meno fyzickej osoby-podnikateľa alebo obchodné meno alebo názov právnickej osoby,
 - 7b. adresu trvalého pobytu fyzickej osoby, miesto podnikania fyzickej osoby-podnikateľa alebo sídlo právnickej osoby,
 - 7c. identifikačné číslo, ak ho má dodávateľ fakturovaného plnenia pridelené.

(2) Údaje podľa odseku 1 písm. a) povinná osoba zverejní do desiatich pracovných dní odo dňa vyhotovenia objednávky tovarov, služieb a prác; to neplatí, ak objednávka súvisí s povinne zverejňovanou zmluvou, ktorá nadobudla účinnosť podľa zákona. 7g) Údaje podľa odseku 1 písm. b) povinná osoba zverejní do 30 dní odo dňa zaplatenia faktúry.

(3) Povinnosť zverejňovať údaje podľa odsekov 1 a 2 sa nevzťahuje na objednávku alebo faktúru súvisiacu so zmluvou, ktorá nie je podľa § 5a povinne zverejňovanou zmluvou.

(4) Povinná osoba je povinná zverejňovať údaje podľa odsekov 1 a 2 nepretržite počas piatich rokov odo dňa ich zverejnenia.

§ 6

- (1) Informácie podľa § 5 sa zverejňujú spôsobom umožňujúcim hromadný prístup. Táto povinnosť sa nevzťahuje na fyzické osoby a na obce, ktoré nie sú mestami.⁸⁾ Informácia podľa § 5 ods. 6 sa zverejňuje najmenej po dobu jedného roka odo dňa, keď došlo k prevodu alebo prechodu vlastníctva podľa § 5 ods. 6; tým nie je dotknutá povinnosť sprístupniť túto informáciu aj po uplynutí tejto doby.
- (2) Informácie podľa § 5 ods. 1 sa ďalej zverejňujú v sídle povinnej osoby a na všetkých jej pracoviskách na verejne prístupnom mieste.
- (3) Povinné osoby, ktoré prevádzkujú informačné systémy⁹⁾ obsahujúce informácie, pri ktorých osobitný zákon nevylučuje verejnú prístupnosť,¹⁰⁾ sú povinné informácie obsiahnuté v týchto registroch a zoznamoch uverejňovať na voľne prístupnej internetovej stránke. Také zverejnenie nie je porušením osobitných predpisov.⁹⁾
- (4) Povinné osoby môžu informácie podľa predchádzajúcich odsekov zverejniť aj ďalšími spôsobmi. Okrem informácií podľa predchádzajúcich odsekov môže povinná osoba zverejniť aj ďalšie informácie.
- (5) V obciach, ktoré sú vymedzené osobitným zákonom,¹¹⁾ povinná osoba zverejní tieto informácie aj v jazyku národnostných menšín. Ak takáto obec zverejňuje informácie podľa § 5 spôsobom umožňujúcim hromadný prístup, je povinná ich uvádzať aj v jazyku národnostných menšín.
- (6) Na obmedzenia zverejňovania informácií sa použijú ustanovenia § 8 až 12.

§ 7

Odkaz na zverejnenú informáciu

- (1) Ak predmetom žiadosti je získanie informácií, ktoré už boli zverejnené, povinná osoba môže bez zbytočného odkladu, najneskôr však do piatich dní od podania žiadosti, namiesto sprístupnenia informácií žiadateľovi oznámiť údaje, ktoré umožňujú vyhľadanie a získanie zverejenej informácie.
- (2) Ak žiadateľ trvá na sprístupnení zverejnených informácií, povinná osoba mu ich sprístupní. V takom prípade začína lehota na sprístupnenie plynúť dňom, keď žiadateľ oznámil, že trvá na priamom sprístupnení informácie.

Obmedzenia prístupu k informáciám

§ 8

Ochrana utajovaných skutočností

- (1) Ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona¹²⁾ alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona,¹²⁾ ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis.¹²⁾
- (2) Porušením alebo ohrozením bankového tajomstva nie je zverejnenie zmluvy podľa § 5a.

§ 9

Ochrana osobnosti a osobných údajov

- (1) Informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podnikovej, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej

povahy povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon, alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby. Ak dotknutá osoba nežije, taký súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba.¹³⁾ Ustanovenia osobitných predpisov tým nie sú dotknuté.¹⁴⁾

(2) Informácie o osobných údajoch fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom,⁹⁾ povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to ustanovuje zákon, alebo na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dotknutej osoby. Ak dotknutá osoba nemá spôsobilosť na právne úkony, taký súhlas môže poskytnúť jej zákonný zástupca.¹⁶⁾ Ak dotknutá osoba nežije, taký súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba.¹³⁾

(3) Povinná osoba sprístupní na účely informovania verejnosti osobné údaje fyzickej osoby, ktoré sú spracúvané v informačnom systéme za podmienok ustanovených osobitným zákonom⁹⁾ o fyzickej osobe, ktorá je verejným funkcionárom,^{16a)} poslancom obecného zastupiteľstva,^{16b)} predstaveným v štátnej službe,^{16c)} odborníkom plniacim úlohu pre člena vlády Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky alebo podpredsedu Národnej rady Slovenskej republiky,^{16d)} vedúcim zamestnancom vykonávajúcim prácu vo verejnom záujme,^{16e)} vedúcim zamestnancom zamestnávateľa, ktorým je orgán verejnej moci,^{16f)} nadriadeným v služobnom pomere^{16g)} alebo členom hodnotiacej komisie alebo iného obdobného orgánu, ktorý sa zúčastňuje na procese rozhodovania o použití verejných prostriedkov.^{16h)} Podľa prvej vety sa sprístupňujú osobné údaje v rozsahu

- a) titul,
- b) meno,
- c) priezvisko,
- d) funkcia a deň ustanovenia alebo vymenovania do funkcie,
- e) pracovné zaradenie a deň začiatku výkonu pracovnej činnosti,
- f) miesto výkonu funkcie alebo pracovnej činnosti a orgán, v ktorom túto funkciu alebo činnosť vykonáva,
- g) mzda, plat alebo platové pomery a ďalšie finančné náležitosti priznané za výkon funkcie alebo za výkon pracovnej činnosti, ak sú uhrádzané zo štátneho rozpočtu alebo z iného verejného rozpočtu.

(4) Osobné údaje osoby, ktorá je nadriadeným v služobnom pomere,^{16g)} povinná osoba sprístupní v rozsahu a na účel podľa odseku 3, len ak sprístupnenie nie je v rozpore s povinnosťou mlčanlivosti podľa osobitných predpisov¹⁶ⁱ⁾ a zároveň sprístupnenie tejto informácie neohrozí bezpečnosť alebo obranu Slovenskej republiky, ochranu verejného poriadku alebo plnenie úloh týchto osôb alebo orgánov, v ktorých vykonávajú svoju činnosť; ustanovenie § 13 sa v tomto prípade nepoužije.

§ 10

Ochrana obchodného tajomstva

- (1) Informácie označené ako obchodné tajomstvo¹⁷⁾ povinná osoba nesprístupní.
- (2) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je najmä sprístupnenie informácie
 - a) týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo,¹⁸⁾ životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability,¹⁹⁾
 - b) o znečisťovaní životného prostredia,²⁰⁾
 - c) ktorá sa získala za verejné prostriedky, 7a) alebo sa týka používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie,
 - d) o štátnej pomoci²¹⁾ a informácie podľa § 3 ods. 2.
- (3) Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je ani zverejnenie zmluvy podľa § 5a.

§ 11

Ďalšie obmedzenia prístupu k informáciám

- (1) Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak
- a) jej bola odovzdaná osobou, ktorej takú povinnosť zákon neukladá a ktorá na výzvu povinnej osoby písomne oznámila, že so sprístupnením informácie nesúhlasí. Ak na výzvu povinnej osoby neodpovie osoba oprávnená udeliť súhlas na sprístupnenie informácie do siedmich dní, predpokladá sa, že so sprístupnením informácie súhlasí. Na tieto následky musí byť osoba vo výzve upozornená,
 - b) ju zverejňuje na základe osobitného zákona;²²⁾ ak je podľa takého zákona zverejňovaná vo vopred stanovenej dobe, iba do tejto doby,
 - c) tým možno porušiť ochranu duševného vlastníctva ustanovenú osobitným predpisom²³⁾ s výnimkou, ak osoba oprávnená podľa týchto osobitných predpisov²³⁾ na výzvu povinnej osoby na sprístupnenie informácie udelí súhlas,
 - d) sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov alebo orgánu činného v trestnom konaní okrem informácie, ktorá sa sprístupňuje podľa osobitného predpisu, 24) rozhodnutia policajta v prípravnom konaní podľa druhej časti druhej hlavy piateho dielu Trestného poriadku a informácie o vznesení obvinenia vrátane opisu skutku, ak ich sprístupnenie nezakazuje zákon alebo ak ich sprístupnenie neohrozuje práva a právom chránené záujmy,
 - e) sa týka zmierovacieho konania, arbitrážneho konania alebo rozhodcovského konania okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,
 - f) sa týka miesta výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie,
 - g) by to bolo v rozpore s právne záväznými aktmi Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná,^{24a)}
 - h) sa týka výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru orgánom verejnej moci podľa osobitných predpisov^{24b)} okrem informácie o rozhodnutí alebo o inom výsledku kontroly, dohľadu alebo dozoru, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy,^{24b)}
 - i) ide o dokumentáciu, ktorá obsahuje informácie, ktorých zverejnenie by sa mohlo použiť na plánovanie a vykonanie činností s cieľom spôsobiť narušenie alebo zničenie jadrového zariadenia alebo objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov podľa osobitných predpisov.^{24c)}

(2) Ustanovenie písmena a) sa nepoužije, ak ide o informácie, ktoré sa získali za verejné prostriedky, 7a) alebo sa týkajú používania verejných prostriedkov, nakladania s majetkom štátu, majetkom obce, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom právnických osôb zriadených zákonom, na základe zákona alebo nakladania s finančnými prostriedkami Európskej únie.

(3) Pri sprístupňovaní informácií, ktoré získala povinná osoba od tretej osoby na plnenie úlohy na základe osobitného zákona,²⁵⁾ podľa ktorého sa na povinnú osobu vzťahuje povinnosť mlčanlivosti alebo iná prekážka ochraňujúca informácie pred zverejnením alebo zneužitím, ktoré však možno podľa tohto zákona sprístupniť, sprístupní povinná osoba len tie informácie, ktoré priamo súvisia s jej úlohami.

§ 12

Podmienky obmedzenia

Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia.

§ 13

Sprístupnenie informácií podľa tohto zákona sa nepovažuje za porušenie povinností zachovávať mlčanlivosť podľa osobitného zákona.²⁶⁾

Sprístupňovanie informácií na žiadosť

§ 14

Žiadosť o sprístupnenie informácií

- (1) Žiadosť možno podať písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom.
- (2) Zo žiadosti musí byť zrejmé, ktorej povinnej osobe je určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.
- (3) Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti uvedené v odseku 2, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem dní, neúplnú žiadosť doplnil. Poučí žiadateľa aj o tom, ako treba doplnenie urobiť. Ak napriek výzve povinnej osoby žiadateľ žiadosť nedoplní a informáciu nemožno pre tento nedostatok sprístupniť, povinná osoba žiadosť odloží.
- (4) Žiadosť je podaná dňom, keď bola oznámená povinnej osobe príslušnej vo veci konať.
- (5) Na žiadosť povinná osoba písomne potvrdí podanie žiadosti a oznámi predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácie.

§ 15

Postúpenie žiadosti

- (1) Ak povinná osoba, ku ktorej žiadosť smeruje, nemá požadované informácie k dispozícii a ak má vedomosť o tom, kde možno požadovanú informáciu získať, postúpi žiadosť do piatich dní odo dňa doručenia žiadosti povinnej osobe, ktorá má požadované informácie k dispozícii, inak žiadosť odmietne rozhodnutím (§ 18).
- (2) Postúpenie žiadosti povinná osoba bezodkladne oznámi žiadateľovi.
- (3) Lehota na vybavenie žiadosti začína plynúť znovu dňom, keď povinná osoba dostala postúpenú žiadosť.

§ 16

Spôsob sprístupnenia informácií na žiadosť

- (1) Informácie sa sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotovíť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predlôh s požadovanými informáciami, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou. Ak informáciu nemožno sprístupniť spôsobom určeným žiadateľom, dohodne povinná osoba so žiadateľom iný spôsob sprístupnenia informácie.
- (2) Za prístupnú formu sprístupnenia informácie žiadateľovi, ktorý je osobou nevidiacou alebo slabozrakou, sa podľa tohto zákona považuje informácia napísaná
 - a) slepeckým (Braillovým) písmom alebo
 - b) zväčšeným typom písma.

- (3) Nevidiaca osoba je oprávnená požadovať sprístupnenie informácie prístupnou formou uvedenou v odseku 2 písm. a). Pri podaní žiadosti predloží kópiu preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím s červeným pásom, na ktorého zadnej strane je vyznačený druh zdravotného postihnutia “Nevidiaci - Blind”.
- (4) Slabozraká osoba je oprávnená požadovať sprístupnenie informácie prístupnou formou uvedenou v odseku 2 písm. b). Pri podaní žiadosti predloží kópiu preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím.
- (5) Ak žiadateľ podľa odseku 2 v žiadosti uvedie, že požaduje sprístupnenie informácie v prístupnej forme, povinná osoba je povinná sprístupniť informáciu v požadovanej prístupnej forme. Povinná osoba, ktorá nemá k dispozícii špeciálne zariadenia prispôbené na písmo a tlač slepeckého písma, môže požiadať osobu, ktorá má takéto zariadenie k dispozícii, bezodkladne o vyhotovenie prekladu sprístupňovanej informácie. Ak ide o taký rozsah informácie, ktorý by presiahol primeraný rozsah v prístupnej forme, povinná osoba sprístupní požadovanú informáciu alebo jej časť iným vhodným spôsobom podľa § 16 ods. 1. Povinná osoba nie je oprávnená obmedzovať celkový rozsah sprístupňovanej informácie, na ktorú má žiadateľ právo zo zákona.
- (6) Ak je žiadateľom osoba nepočujúca alebo nedoslýchavá v žiadosti uvedie, akým spôsobom podľa § 16 ods. 1 požaduje sprístupnenie informácie.
- (7) Žiadateľ podľa odsekov 3, 4 a 6 a povinná osoba môžu dohodnúť aj iný spôsob sprístupnenia informácie.
- (8) Ak je žiadateľom občan Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, a ktorý má právo používať jazyk národnostnej menšiny podľa osobitného predpisu, 11) obec vymedzená osobitným predpisom, 11) pokiaľ je to možné, sprístupní informácie aj v jazyku národnostnej menšiny.
- (9) Povinná osoba umožní každému bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu nahliadnúť, robiť si výpisy alebo odpisy alebo kópie zo spisov a z dokumentácie.
- (10) Povinná osoba pritom urobí opatrenia, aby nazretím do dokumentácie neboli porušené povinnosti podľa § 8 až 12.

§ 17

Lehoty na vybavenie žiadosti

- (1) Žiadosť o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti podľa § 14 ods. 2 a 3 a do 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a), ak tento zákon neustanovuje inak.
- (2) Zo závažných dôvodov môže povinná osoba predĺžiť lehotu (ods. 1), najviac však o osem pracovných dní a o 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a).
- Závažnými dôvodmi sú:
- vyhľadávanie a zber požadovaných informácií na inom mieste, ako je sídlo povinnej osoby vybavujúcej žiadosť,
 - vyhľadávanie a zber väčšieho počtu oddelených alebo odlišných informácií požadovaných na sprístupnenie v jednej žiadosti,
 - preukázateľné technické problémy spojené s vyhľadávaním a sprístupňovaním informácie, o ktorých možno predpokladať, že ich možno odstrániť v rámci predĺženej lehoty.
- (3) Predĺženie lehoty povinná osoba oznámi žiadateľovi bezodkladne, najneskôr pred uplynutím lehoty (ods. 1). V oznámení uvedie dôvody, ktoré viedli k predĺženiu lehoty.

§ 18

Vybavenie žiadosti a vydanie rozhodnutia

- (1) Ak povinná osoba poskytne žiadateľovi požadované informácie v rozsahu a spôsobom podľa § 16 v zákonom stanovenej lehote, urobí rozhodnutie zápisom v spise. Proti takému rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.
- (2) Ak povinná osoba žiadosti nevyhovie hoci len sčasti, vydá o tom v zákonom stanovenej lehote písomné rozhodnutie. Rozhodnutie nevydá v prípade, ak žiadosť bola odložená (§ 14 ods. 3).
- (3) Ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nespístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17).
- (4) Ak povinná osoba (§ 2 ods. 3) žiadosti nevyhovie hoci len sčasti, dá bezodkladne, najneskôr do troch dní, osobe, ktorá ju založila alebo s ktorou uzavrela zmluvu o plnení úloh na úseku starostlivosti o životné prostredie, podnet na vydanie rozhodnutia (ods. 2).

§ 19

Opravné prostriedky

- (1) Proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.
- (2) O odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.
- (3) Odvolací orgán rozhodne o odvolaní do 15 dní od doručenia odvolania povinnou osobou. Ak odvolací orgán v tejto lehote nerozhodne, predpokladá sa, že vydal rozhodnutie, ktorým odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie potvrdil; za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.
- (4) Rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona.²⁷⁾

§ 20

Evidencia žiadostí

Povinná osoba vedie evidenciu žiadostí tak, aby poskytovala údaje potrebné na kontrolu vybavovania žiadostí a údaje o najčastejšie vyžiadaných informáciách. Evidencia musí obsahovať najmä tieto údaje:

- a) dátum podania žiadosti,
- b) vyžiadanú informáciu a navrhovaný spôsob poskytnutia informácie,
- c) výsledok vybavenia žiadosti (poskytnutie informácií, vydanie rozhodnutia alebo postúpenie žiadosti),
- d) podanie opravného prostriedku.

§ 21

Úhrada nákladov

- (1) Informácie sa sprístupňujú bezplatne s výnimkou úhrady vo výške, ktorá nesmie prekročiť výšku materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, so zadovážením technických nosičov a s odoslaním informácie žiadateľovi. Náklady na sprístupnenie informácie prístupnou formou osobe so zmyslovým postihnutím znáša povinná osoba.
- (2) Povinná osoba môže zaplatenie úhrady odpustiť.
- (3) Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo financií Slovenskej republiky.
- (4) Úhrady sú príjmami povinnej osoby.

§ 21a

Priestupky

- (1) Priestupku sa dopustí ten, kto
 - a) vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie,
 - b) vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčiní porušenie práva na sprístupnenie informácií,
 - c) poruší inú povinnosť ustanovenú týmto zákonom.
- (2) Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 1 650 eur a zákaz činnosti až na dva roky.
- (3) Priestupok podľa odseku 1 možno prejednať len na návrh postihnutej osoby, jej zákonného zástupcu alebo opatrovníka (ďalej len "navrhovateľ"). Navrhovateľ je účastníkom konania o priestupku.
- (4) V návrhu musí byť uvedené, kto je postihnutou osobou, koho navrhovateľ označuje za páchatela a kedy a akým spôsobom priestupok spáchal.
- (5) Priestupky podľa tohto zákona prejednáva obvodný úrad.
- (6) Na priestupky a ich prejednávanie sa vzťahuje všeobecný predpis o priestupkoch.^{27a)}

§ 22

Spoločné prechodné a záverečné ustanovenia

- (1) Ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, použijú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.²⁸⁾
- (2) Sprístupňovanie informácií zo štátnych archívov upravuje osobitný predpis.²⁹⁾

§ 22a

Týmto zákonom sa preberajú právne záväzné akty Európskej únie uvedené v prílohe.

§ 22b

Povinné zverejnenia informácií podľa § 5 ods. 6 a ods. 7 sa vzťahuje na prevod alebo prechod majetku, ktorý sa uskutočnil po 2. januári 2006, a na návrhy na začatie konania doručené po 2. januári 2006. Sprístupnenie

informácie podľa § 5 ods. 6 a ods. 7 sa za podmienok ustanovených týmto zákonom vzťahuje aj na prevod alebo prechod majetku, ktorý sa uskutočnil pred 2. januárom 2006, a aj na návrhy na začatie konania doručené pred 2. januárom 2006.

§ 22c

Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2011

(1) Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na povinne zverejňovanú zmluvu uzavretú po 1. januári 2011, na objednávku tovarov a služieb vyhotovenú po 1. januári 2011 a na faktúru doručенú alebo zaplatenú po 1. januári 2011.

(2) Povinne zverejňovanou zmluvou podľa § 5a nie je do 31. júla 2011 zmluva o poskytovaní zdravotnej starostlivosti.³⁰⁾

§ 22d

Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2012

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na povinne zverejňovanú zmluvu uzavretú po 1. januári 2012, na objednávku tovarov a služieb vyhotovenú po 1. januári 2012 a na faktúru doručенú alebo zaplatenú po 1. januári 2012.

§ 23

Zrušovacie ustanovenie

(1) Zrušuje sa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1998 Z. z. o prístupe k informáciám o životnom prostredí.

(2) Zrušuje sa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 118/2011 Z. z., ktorým sa ustanovuje hodnota obdávok tovarov a služieb a faktúr za tovary a služby, ktoré sa nezverejňujú.

Čl. II

Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení zákona č. 524/1990 Zb., zákona Slovenskej národnej rady č. 295/1992 Zb., zákona Slovenskej národnej rady č. 266/1992 Zb., zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 237/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 248/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 249/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 250/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 202/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 265/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 285/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 160/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z., zákona č. 143/1998 Z. z., zákona č. 319/1998 Z. z. sa mení takto:

1. Za § 42 sa vkladá § 42a, ktorý vrátane nadpisu znie:

“§ 42a

Priestupok na úseku práva na prístup k informáciám

(1) Priestupku sa dopustí aj ten, kto vedome vydá a zverejní nepravdivé, neúplné informácie, kto poruší povinnosť určenú osobitným predpisom, 3a) alebo ten, kto vydaním rozhodnutia alebo vydaním príkazu, alebo iným opatrením zapríčiní porušenie práva na sprístupnenie informácií.

(2) Za priestupok podľa odseku 1 možno uložiť pokutu do 50 000 Sk a zákaz činnosti až na dva roky.”.

Poznámka pod čiarou k odkazu 3a znie:

“3a) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).”.

2. V § 68 ods. 1 sa za slová “ako aj priestupky podľa” vkladajú slová “§ 42a a”.

Čl. III

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 123/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 224/1996 Z. z., zákona č. 70/1997 Z. z., zákona č. 1/1998 Z. z., zákona č. 232/1999 Z. z. sa mení takto:

§ 4 ods. 2 písm. e) znie:

“e) o slobodnom prístupe k informáciám.”.

Čl. IV

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. sa mení takto:

V § 49 sa vypúšťajú odseky 2 a 3. Súčasne sa zrušuje označenie odseku 1.

Čl. V

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 127/1994 Z. z. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z. z. sa mení takto:

1. Za § 33 sa vkladajú § 33a a 33b, ktoré vrátane nadpisu znejú:

OSOBITNÉ USTANOVENIA O INFORMÁCIÁCH O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

§ 33a

Zverejňovanie informácií o znečisťovaní životného prostredia

(1) Fyzická osoba oprávnená na podnikanie alebo právnická osoba, ktorá je podľa osobitných predpisov alebo rozhodnutí vydaných na ich základe povinná merať množstvo určeného druhu vypúšťanej látky (emisie) do ovzdušia alebo do vôd alebo sledovať iný vplyv ňou prevádzkovaného zariadenia na životné prostredie, je

povinná zverejňovať výsledky týchto meraní a sledovaní vo všeobecne zrozumiteľnej forme a na všeobecne ľahko prístupnom mieste pravidelne do 10 dní po uplynutí každého mesiaca, v ktorom mala takúto povinnosť, a súhrnne do 30 dní po uplynutí kalendárneho roka.

(2) Zo zverejnených výsledkov meraní a sledovaní musí byť zřejmé, aké znečistenie životného prostredia príslušné zariadenie spôsobilo a v akom vzťahu boli namerané hodnoty k zákonným alebo povoleným limitným hodnotám.

(3) Povinnosť neodkladne informovať verejnosť má aj fyzická osoba oprávnená na podnikanie alebo právnická osoba, ktorá spôsobila vážne ohrozenie alebo poškodenie životného prostredia najmä v dôsledku prevádzkovej nehody (havárie), požiaru alebo dopravnej nehody. V informácii uvedie v rozsahu, v akom jej je známy, stručný opis nehodovej udalosti, príčiny jej vzniku, mieru a rozsah poškodenia alebo ohrozenia životného prostredia, prípadne jeho jednotlivých zložiek, a prijaté nápravné opatrenia. Forma a rozsah informovania verejnosti musia zodpovedať druhu, vážnosti a rozsahu ohrozenia alebo poškodenia životného prostredia a možnostiam povinnej osoby.

(4) Splnením povinnosti podľa odseku 3 nie je dotknutá oznamovacia povinnosť ani iné povinnosti podľa osobitných predpisov.²⁾

§ 33b

Správa o stave životného prostredia

(1) Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky za každý rok zverejní správu o stave životného prostredia v Slovenskej republike. Príslušné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky³⁾ mu poskytnú potrebné podklady.

(2) Správu podľa odseku 1 vydá ministerstvo do 15. decembra nasledujúceho roka. Príslušné ústredné orgány mu poskytnú podklady do 31. augusta nasledujúceho roka.

(3) Správa podľa odseku 1 bude prístupná na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, na Slovenskej inšpekcii životného prostredia, ako aj na krajských úradoch a na okresných úradoch.

2. Poznámky pod čiarou k odkazom 2 a 3 znejú:

“2) Napríklad § 5 zákona Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnách a o štátnej banskej správe v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 499/1991 Zb., § 7 ods. 1 písm. b) zákona č. 309/1991 Zb. v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 148/1994 Z. z., § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, § 51 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách.

3) Zákon Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.”

Čl. VI

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2001.

Rudolf Schuster v. r.

Jozef Migaš v. r.

Mikuláš Dzurinda v. r.

Príloha k zákonu č. 211/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov

Zoznam preberaných právne záväzných aktov európskej únie.

1. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora (Ú. v. EÚ L 345, 31. 12. 2003).

2. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313 EHS (Ú. v. EÚ L 041, 14. 2. 2003).

1) Čl. 26, 45 a 34 Ústavy Slovenskej republiky; čl. 17, 25 a 35 Listiny základných práv a slobôd.

2) § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 584/2005 Z. z.

§ 1 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 149/1975 Zb. o archívnictve v znení neskorších predpisov.

3a) Zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí.

4) § 1 ods. 4 písm. a) zákona č. 110/1964 Zb. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov.

5) Zákon č. 53/1959 Zb. o jednotnej sústave knižníc (Knižničný zákon) v znení neskorších predpisov.

6) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

6a) § 2 ods. 1 písm. b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov.

6b) § 16 a § 17 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.

7) Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

7a) § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

7aa) § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. v znení zákona č. 199/2007 Z. z.

7b) § 27 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

7c) § 42 a 223 Zákonníka práce.

7ca) Zákon č. 200/1997 Z. z. o študentskom pôžičkovom fonde v znení neskorších predpisov.

7cb) Napríklad § 7 ods. 11 zákona č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

7cc) Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

7cd) § 74 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 551/2010 Z. z.

ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM

- 7ce) Napríklad § 2, 48, § 53 ods. 7 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 7cf) § 71 ods. 1 písm. d) a e) zákona č. 305/2005 Z. z.
- 7cg) Zákon č. 639/2004 Z. z. o Národnej dialničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.
- 7ch) § 5 ods. 13 zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon).
- 7ci) § 9 ods. 2 zákona č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti.
- 7d) § 2 písm. b) zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 570/2009 Z. z.
- 7e) Zákon č. 200/2011 Z. z. o Obchodnom vestníku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 7f) Zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 7fa) § 42 ods. 2 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 7fb) § 28 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 7g) § 47a Občianskeho zákonníka.
- 8) § 22 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb.
- 9) Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.
- 10) Napríklad Obchodný zákonník, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z., nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 100/1993 Z. z. o Obchodnom vestníku v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 50/1998 Z. z., zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení zákona č. 300/1990 Zb., zákona č. 513/1991 Zb. a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 62/1993 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. o nadáciách v znení zákona č. 147/1997 Z. z.
- 11) Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín.
- 12) Napríklad zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 91 až 93a zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 40 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 122 Trestného zákona, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v systave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.
- 13) § 116 Občianskeho zákonníka.
- 14) § 11 až 16 Občianskeho zákonníka.
- 16) § 26 až 30 Občianskeho zákonníka.
- 16a) Čl. 2 ods. 1 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.
- 16b) Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.
- 16c) § 5 ods. 3 až 5 a § 9 zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 16d) § 25 ods. 2 písm. b) zákona č. 312/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 16e) § 5 ods. 1 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.
- 16f) § 9 ods. 3 Zákonníka práce.
- 16g) Napríklad zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.
- 16h) § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

16i) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

17) § 17 až 20 Obchodného zákonníka,

§ 122 Trestného zákona v znení zákona č. 100/1996 Z. z. a zákona č. 13/1998 Z. z.

18) Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 159/1991 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.

19) Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 34/1996 Z. z. o uzavretí Dohovoru o biologickej diverzite.

20) § 8 ods. 1 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

21) Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

22) Napríklad zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike, § 36 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohlade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Slovenskej národnej rady č. 81/1992 Zb. o Česko-slovenskej tlačovej kancelárii Slovenskej republiky v znení zákona č. 442/2003 Z. z., zákon č. 619/2003 Z. z. o Slovenskom rozhlase, zákon č. 16/2004 Z. z. o Slovenskej televízii.

23) Napríklad zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a doplňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch priemyselných vzorov a zlepšovacích návrhov; zákon č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch; zákon č. 132/1989 Zb. o ochrane práv k novým odrodám rastlín a plemenám zvierat; zákon č. 529/1991 Zb. o ochrane topografií polovodičových výrobkov.

24) § 82a ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z. z.

§ 55m ods. 5 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení zákona č. 220/2011 Z. z.

24a) Napríklad čl. 38. 1 Protokolu č. 18 o Štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva v platnom znení, prílohy k zmluve o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii (oznámenie č. 185/2004 Z. z.).

24b) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov, zákon č. 747/2004 Z. z. o dohlade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 340/2005 Z. z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

24c) Napríklad § 27 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení zákona č. 330/2003 Z. z., § 3 ods. 14 a prílohy č. 1 a 2 zákona č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

25) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane.

26) Napríklad § 73 ods. 2 písm. b) zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, § 34 ods. 4 zákona č. 229/1992 Zb. o komoditných burzách v znení neskorších predpisov, § 10 ods. 2 zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, § 54 ods. 3 zákona č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 15 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, § 12 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1996 Z. z. Colný zákon v znení neskorších predpisov, § 40 a 41 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, § 11 ods. 2 písm. k) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe, § 80 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

27) § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

27a) Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM

28) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

29) Zákon Slovenskej národnej rady č. 149/1975 Zb. v znení neskorších predpisov.

30) Zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohlade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.